[illegible] qñ ſ bonis [illegible]
Coeme ò aiano calis [illegible]
[illegible] alfabetum [illegible]

A

[illegible] angel' [illegible]
[illegible] Caeli
[illegible]
[illegible] angelus tranſeat [illegible]
[illegible] per medium. [illegible]
[illegible] ar.
[illegible] angelus [illegible]
[illegible] eſſe. q. 2. ar.
[illegible] in angelo ſit [illegible]
[illegible] q. 2. ar.
[illegible] angelus ſit cauſa [illegible]
[illegible] q. 3. ar.
[illegible] angelus poſſit [illegible]
[illegible] rõnalem. q. 3. ar.
[illegible] quicquid agit ang[illegible]
[illegible] voluntate. q. 6. [illegible]
[illegible] angelus poſſit eſſe [illegible]
[illegible] q. 6. ar.
[illegible] angelica [illegible]
[illegible] ſingularia. q. 7. ar.
[illegible] in angelis ſit compo[illegible]
[illegible] q. 7. ar.
[illegible] ſint [illegible]
[illegible] q. ar.
[illegible] angelus [illegible]
[illegible] q. ar.
[illegible] angelus [illegible]
[illegible] q. 9. ar.
[illegible] angel' [illegible]
[illegible] angeli [illegible]
[illegible] corpora inferiora. q. [illegible]
[illegible] angeli [illegible]
[illegible] q. 10. ar.
[illegible] mot' ãgeli [illegible]
[illegible] ãgeli ſit actio [illegible]

Incipiūt titl'i q̄onū ꝺ duodecī q̄dlibꝫ ſcī Thome ꝺ aq̄no oꝛdīs p̄dicatoꝝ ſꝫ oꝛdinē alfabeti aſſiḡti, ꝛ p̄ de angel'.

A

Utrꝫ angel' ſit ī loco ꝑ operationem tm̄. Quodlibet p̄mo. Articulo. 4.

Utrum angelus tranſeat ab extremo ad extremū per medium. Quodlibet primo. Ar. 5.

Utrꝫ angelus ꝯponat' ſbaliter ex eſſētia ꝛ eſſe. q. 2. Ar. 3.

Utrum in angelo ſit idem ſuppoſitū ꝛ natura. q. 2. Ar. 4.

Utrum angelus ſit cauſa anime rationalis. q. 3. ar. 6.

Utrum angelus poſſit influere in animam rōnalem. q. 3. ar. 7.

Utrꝫ quicquid agit angelus agat ꝑ imperium voluntatis. q. 6. ar. 2.

Utrꝫ angelus poſſit eſſe ī ꝯuexo celi empirei. q. 6. ar. 3

Utrum intellectus angelicus poſſit ītelligere ſingularia. q. 7. ar. 3.

Utrum in angelis ſit compoſitio accidentis ꝛ ſubiecti. q. 7. ar. 6.

Utrum angelus ſit cōpoſitus ex mā ꝛ forma. q. 9. art. 6.

Utrꝫ angelus poſſit coḡſcere ſil' res ī ꝟbo ꝛ in propria nā. q. 9. art. 7.

Utrum angelus meruerit ſuam beatitudinem. q. 9. ar. 8.

Utrꝫ angel' moueat' ī iſtāti. q. 9. ar. 9

Utrꝫ angeli pñt imp̄mē vel aliud facē ī corpa inferiora. q. 9. ar. 10.

Utrꝫ duratio angeli habeat p̄us ꝛ poſterius. q. 10. ar. 4.

Utrꝫ mot' āgeli ſit ī īſtāti. q. 11. ar. 4.

Utrꝫ eē āgeli ſit accñs ei'. q. 12. ar. 6

Queſtiones de anima.

Utrꝫ ꝑ aduētū aīe excludant' omnes forme que prius erāt. q. p̄. ar. 5

Utrꝫ aīa a corpe ſepata poſſit pati ab igne corporeo. q. 2. ar. 13.

Utrꝫ aīa ſit ꝯpoſita ex mā ꝛ forma. q. 3. ar. 20.

Utrꝫ aīa ſepata a corpe coḡſcat aliā aīam hoīs quā in hac vita cognouit. q. 3. ar. 21

Utrꝫ aīa ſepata a corpe poſſit nāl'r pati ab igne corporeo. q. 3. ar. 23.

Utrꝫ aīa accipiat ſpēs q̄b' coḡſcit a reb' q̄ ſūt extrā. q. 8. ar. 3.

Utrꝫ aīa vegetabil' ꝛ ſēſibil' educātur ī eē ꝑ creatōem. q. 9. ar. 11.

Utrꝫ aīa ſit ſue potētie. q. 10. ar. 5.

Utrꝫ anima rōnalis ſit corruptibilis q. 10. ar. 6.

Utrꝫ aīa q̄cq̄d ītelligit ītelligat ī prima ꝟitate. q. 10. ar. 7.

Utrꝫ aīa ſepata actū ſēſitiuaꝝ potētiaꝝ hēre poſſit. q. 10. ar. 8

Utrꝫ ſint eiuſdē ſbe aīa ſenſitiua ꝛ itellectiua. q. 10. ar. 5.

Utrꝫ celū ſit aīatū. q. 12. ar. 9.

Utrꝫ aīa ꝑficiat corp' īmediate vl' mediāte corporeitate. q. 12. ar. 10.

Utrꝫ aīa ſit ex traduce. q. 12. ar. 11.

Utrꝫ itellect' human' coḡſcat ſingularia. q. 12. ar. 12.

Utrꝫ hit' ſcīe acq̄ſite remaneant poſt hanc vitā. q. 12. ar. 13.

Utrꝫ arc' nubiū ſit ſignū diluuij nō futuri. q. 5. ar 30.

Utrꝫ aque ſint ſuper celos. 4. ar. 3.

Utrꝫ mlier accuſata ī adlterio teneat' ī iudicio pan̄ ſuū ꝯfiteri. q. 5. ar. 16.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

vtꝝ alimentũ ꝯuertat̃ in veritate hu
mane nature.q.8.ar. i6
vtꝝ beatus Matheus fuit vocatus
ſtatũ de theloneo ad ſtatũ apl'atꝰ ⁊ ꝑ
fectionis.q.5.ar. zi

Queſtiões de beatitudine. B.

Utrũ beatitudo ſanctoꝝ ꝑ ꝓ
us ꝯſiſtat in ĩtellectu q̃ꝫ ĩ af
fectu vel eꝫꝰ.q.8.ar. 9
Utꝝ beati ĩ gl'ia ꝑ ꝓus ferãtur ad cõ
tẽplãdã xp̃i diuinitatẽ q̃ꝫ eius huma
nitatẽ.q.8.ar. zo.
Utꝝ oẽs ſancti q̃ ſunt ꝑ eccl'iaꝫ cano
nizati ſint in gl'ia vel aliq̃ eoꝝ ſint in
ĩferno.q.9.ar. i6
Utꝝ ĩtellectꝰ creatꝰ poſſit diuinã eẽn
tiã ĩmediate vidẽ.q.7.ar. i.
Utꝝ aliq̃s ĩtellectꝰ creatꝰ poſſit vidẽ
deũ ꝑ eſſentiã.q.io.ar. i7.

De bñficijs ⁊ ꝓbẽdis eccl'iaſticis.
Utꝝ ꝓlatꝰ eccleſie poſſit eccl'ie curaꝫ
ꝯmittẽ ſuo ꝯſanguineo q̃ꝫuis idoneo
poſt poſito meliori.q.4.ar. i5.
Utꝝ ꝓlatus q̃ dat bñficium eccl'aſti
cũ alicui ſuo ꝯſanguineo vl' amico vt
alij eius amici exaltẽtur ſymoniam ꝯ
mittat.q.5.ar. z3.
Utꝝ eps peccet dans bñficiũ bono ſi
ꝓtermittat meliorẽ.q.6.ar. 9
Utꝝ ille q̃ hꝫ plures prebẽdas peccet
ex hoc ipſo q̃ꝫ opiniones magiſtroꝝ
ſint in ꝯtrarium.q.8.ar. i3.
Utꝝ hẽre plures ꝓbendas ſine cura
aĩaꝝ abſque diſpenſatione ſit pecca
tum mortale.q.9.ar. i5.
Utꝝ melius faciat qui ꝯſentit electi
oni canonice de ſe facte q̃ꝫ qui eam re
cuſat.q.5.ar. zz
Utꝝ neceſſe ſit ſemper eligere meli
orem.q.8.ar. 6.

De bigamis.
Utꝝ papa poſſit diſpenſare in biga
mia.q.4.ar. i3.

De caritate. C

Utꝝ hñs caritatẽ eã cogno
ſcat ꝑ ſpẽꝫ.q.9.ar. 4.
Utꝝ caritas ſm̃ ſuam eẽn
tiam augeat.q.9.ar. i3.

De celo empireo.
Utꝝ celũ empireũ hẽat ĩfluẽtiã ſuper
alia corꝑa.q.6.ar. i9.

De conſcientia.
Utꝝ conſcientia erronea liget ad pec
catũ.q.3.ar. z7.

De corpore glorioſo.
Utꝝ corpꝰ gl'oſũ nãl'r poſſit eẽ cũ alio
corꝑe nõ gl'ioſo ĩ codẽ loco.q.i.ar.zi.
Utꝝ hꝰ fieri poſſit miraculo.q.i.ar.zz
Utꝝ corpus reſurgat idem numero.
q.xi.ar. 6.

De cruce ſignatis.
Utꝝ cruce ſignatꝰ q̃ morit̃ añq̃ꝫ iter
arripiat hẽat plenã ĩdulgẽtiã peccato
rum.q.z.ar. i6.
Utꝝ vir poſſit accipe crucẽ ad trãſfre
tãdũ vltra mare nolẽte vxore ſi de eiꝰ
ĩcõtinẽtia timeat.q.4.ar. xi.
Utrum melius moriatur cruce ſigna
tus q̃ morit̃ ĩ via eũdi vltra mare q̃ꝫ
ille qui morit̃ redeundo.q.5.ar. i4

De correctione.
Utꝝ debeat aliq̃s ĩ publico vl' ĩ ꝓua
to corrigere proximũ vel fratrem ſuũ.
q.xi.ar. zz
Utꝝ ſi aliq̃s ſciat pcm̃ ꝓximi peccet
mortaliter referendo illud ſtatim ꝓla
to ſuo.q.xi.ar. i3.

De damnatis.

Utrum dānati in iferno gaudent ⁊ ꝯſolentˀ de penis inimicoꝝ ſuoꝝ quos ſecū vident in inferno puniri.q.3.ar. 24.
Utrū corpa damnatoꝝ erūt in corru ptibilia.q.1.ar. xi.
Utrū corpora dānatoꝝ reſurgēt ſine deformitatibus.q.1.ar. 12.
Utrū corpa dānatorum punientˀ vermibus ⁊ fletu corpali.q.1.ar. 13.
Utrū dānati poſt diem iudicij videant gl'iam ſanctoꝝ.q.8.ar. 16.
Utrū dānati vellent ſuos ꝓpinquos eſſe damnatos.q.8.ar. 17.
Utruz in dānatis ſit tm̄ pena ignis vel etiā pena aque.q.8.ar. 18.

De decimis.

Utrū ꝓpter ꝯſuetudinē aliqui deobligentur a iure reddendi decimas.q.2.arti. 8.
Utrū paup teneatur decimas ſoluere diuiti ſacerdoti.q.6.arti. 10.

Q̄ones de deo. Et p̄mo de eius eēntia ⁊ eē. De pluralitate pſonaꝝ.

Utrū vnitas eēntie ponat in numerū cū vnitate pſone.q.6.ar. 1.
Utrū imenſitas dīna excludat pluralitatē pſonarum.q.1.ar. 6.
Utrum vnitas aliquid poſitiue dicat in diuinis ⁊ nō remotionē tm̄ ſm opinionē magiſtri.q.10.ar. 1.
Utrum ſolius dei ſit ꝓprium eſſe vbi ꝙ.q.xi.arti. 1.
Utrū in deo ſit tm̄ vnū eē.ſ.eēntiale, vel ꝓpter illud ſit etiā in deo eſſe perſonale.q.12.ar. 1.
Utrum pater eodem verbo dicat ſe ⁊ creaturā.q.4.ar. 6.
Utrum ſenarius numerꝰ ſm quē oēs creature dicuntˀ eſſe pfecte ſit creator vel creatura.q.8.ar. 1.
Utrum filius diſtinguatˀ filiatōne a ſpū ſancto.q.4.ar. 1.
Utꝝ in deo ſit ꝟtus.q.4.ar. 2.

Queſtiones de potētia dei.

Utruz deus poſſit facere ꝙ materia ſit ſine forma.q.3.arti. 1.
Utrum deus poſſit facere vnū corpus ſimul eſſe localiter in duobus locis q.3.arti. 2.
Utrum deus poſſit aliquid in nihilū redigere.q.4.ar. 4.
vtrum deus poſſit id quod in nihiluz redactum eſt idem numero reparare q.4.ar. 5.
Utrum deus poſſit virginem reparare.q.5.arti. 3.
Utruz hec ſit falſa, deus poteſt peccare ſi vult.q.5.arti. 4.
vtrum poſſit ꝙ albedo aut aliqua q̄litatis corporalis ſit ſine quantitate q.1.ar. 10.
Utrum deus poſſit facere infinita eē actu.q.9.ar. 1.
vtrum deus poſſit ꝯtradictoria facere ſimul eſſe.q.12.ar. 2.
Utrum deus poſſit facere infinita in actu.q.12.ar. 3.

De ſcietia dei. Et p̄ de ideis.

Utrum in deo ſint plures idee.q.4.arti. 1.
vtꝝ idee q̄ ſūt in mēte dīna ꝓ pus reſpiciant res ꝗ̄tū ad nām ſingularē ꝗ̄ ꝗ̄tum ad naturā ſpēi.q.8.ar. 2.
vtrum deus ſciat p̄mū inſtans ī quo potuit mundū creare.q.5.ar. 1.
Utrum deus cognoſcat malum p bonum.q.xi.arti. 2.

De p̄ſciā ⁊ p̄deſtinatiōe diuina.
Utrum preſciti a deo poſſint demereri.q.5.ar. z.
Utrum p̄deſtinatio imponat neceſſitem.q.ix.ar. 3.
Utrū p̄deſtinatio ſit certa.q.iz.ar.4.
Queſtiones de diabolo.
Utrum diabolus ſemp̄ ſubaliteri habitet hoīem quandocūq̄ peccat mortaliter.q.3.ar. 8.
vtrum diabolus cognoſcat cogitationes hominum.q.iz.ar. 7.
Queſtiones de delectatione.
Utrum conſenſus de delectatione ſit peccatum mortale.q.iz.ar. 34.
Utrum primus motus ſemper ſit peccatum.q.4.ar. zi.
Utrum primi motus in infidelibus ſint peccata mortalia.q.4.ar. zz
De honore diuitum.
Utrum ille qui honorat diuiteȝ p̄pter diuitias peccet.q.io.ar. zz.
Q̄ōnes de doctorib⁹ ⁊ magiſtris.
Utrum liceat petere licentiā in theologia doccudi.q.3.ar. 9.
Utrum auditores diuerſarum magiſtrorum tenentium diuerſas opiniones excuſentur a peccato erroris ſi opiniones magiſtrorum ſuorum ſequantur.q.3.ar. io.
Utrum magiſter determinans queſtiones theologicas magis debeat vti auctoritatibus quā rationibus.q.4.ar. i8.
Utrum ſi per doctrinam aliqui retrabuntur a meliori bono ille teneatur ſuam doctrinā reuocare.q.5.ar. z5.
vtrum omnīa que doctores ſancti dixerunt ſint a ſpū ſcō.q.iz.ar. z7.
Utrum aliquis qui poteſt ſaluti animarum curam īpendere peccet ſi circa ſtudium t̄ps occupat.q.i.ar. i4.
Utrum ille qui ſemper propter inanem gloriam docuit per penitentiam aureolam reciperet.q.5.ar. z4.
De eccleſie vnitate.
Vtruȝ ſit vna eccleſia que fuit in principio apoſtolorū ⁊ q̄ eſt modo.q.iz.ar. zo,
Queſtiones de elemoſina.
Utrum clerici peccēt mortaliter ſi ea que eis ſup̄fluunt in elemoſinis non largiuntur.q.6.ar. iz.
Utrū mortuus detrimentū patiatur ex hoc q̄ elemoſine quas mādauit dare retardantur.q.6.ar. i3.
Utrum executor debeat tardare diſtributionem elemoſinaruȝ ad hoc q̄ res defuncti melius vendantur.q.6.arti. i4.
Utrum ille qui non dat pauperi petenti ſi habeat de ſuperfluo peccet.q.8.arti. iz.
De eternitate mundi.
Utrum demonſtratiue probare poſſit mundum eſſe eternū.q.3.ar. 3i.
Utrum celum ⁊ mundus ſit eternus q.iz.arti. 8.
De euo.
Utrum Lucifer ſit ſubiectum ei.q.5.arti. 7.
De excommunicatione.
Utrum debeant vitari illi excommunicati circa quorum excommunicationem ſapientes contrarie opinātur q.4.ar. i4.

Utrum aliquis comededo loquendo ſeu ſtando cum excōmunicatis peccet mortaliter.q.xi.ar. 9.

De fato.

F

Utrum oia ſubſint fato.q.iz.ar. 5.

De gratia.

G

Utrum homo abſq gratia p ſolam naturalem arbitrij libertatem poſſit ſe ad gratiam preparare.quodlibet.i. arti. 1.

Utrum deus ſemper facit nouā gratiam.quodlibet.4.ar. 9.

De hereticis.

H

Utrum certitudo adheſionis in heretico vel malo catholico ſit actus fidei virtutis.quodlibet.6.ar. 6.

Utrum hereticis ſit communicandū quodlibet.1.ar. 15.

Utrū heretici redeūtes ad eccleſiam ſint recipiēdi.qōlibet.io.ar. 16.

De ieiunijs ⁊ vigilijs.

I

Utrum homo poſſit peccare nimis ieiunādo vel vigilādo.qōlib.5.ar. 18.

De infamia.

Utrum aliquis peccat infamiā nō repellendo.quodlib.io.arti. 13.

De ignorantia.

Utrum qui facit contra conſtitutionem pape per ignorantiā peccet.qōlibet.i.arti. 19.

De imperio.

Utrum imperare ſit actus rōnis.qōlibet.9.ar. 12.

De intellectu.

Utrum intellectus creatus poſſit ſimul plura itelligē.qōlibet.1.ar. 2

Utrum noticia que ab auguſtino dr ples mentis ſit in mēte ſicut accidēs in ſubiecto.qōlibet.1.ar. 4.

Utrū verbum cordis ſit ſpecies intelligibilis qōlibet.5.arti. 9.

De magicis ſcientijs.

M

Utrum homo ſine peccato poſſit appetere ſcire magicas ſcientias.qōlibet.4.ar. 16.

De martirio.

Utrū aliqs abſq caritate pfecta poſſit ſe martirio offerre.qōl.4.ar. 19.

Utrū pati martiriū ppter xpm ſit in pcepto.qōlibet.4.ar. 20.

Utrū liceat ab aliquo moriente requirere q reuelet ſtatum ſuū poſt mortem.quodlibet.3.arti. 22.

vtrum maius peccatū ſit cum aliqs mentitur facto q̄ cum aliqs mentit verbo quodlibet.6.ar. 11.

Utrum omne mendaciū ſit peccatū quodlibet.8.arti. 14.

De negatione xpi.

N

Utrum Petrus negando xpm peccauerit mortaliter.quodl.9.arti. 14.

De obedientia.

O

Utrum religioſus teneatur obedire ſue plato vt reuelet ſibi aliqd ſecretū fidei ſue cōmiſſū.quodlibet.i.ar. 15.

Utrum teneatur ſibi obedire vt reuelet occultā culpam fratris quā nouit. quodlibet.i.ar. 16.

Utrum filius teneať obedire parenti
bus carnalibꝰ q̄ꝟtū ad oīa.q.z.ar. 9.
Utrū ſubditus teneatur obedire p̄la
to p̄cipienti reuelationē criminis oc
culti.q.4.ar. iz.
Utrum magis ſit meritoriū obedire
p̄lato q̄ꝫ facere aliquid ad dictum fra
tris.q.6.ar. xi.
Utrum religioſus qui emiſit votum
obedientie tenetur in oībꝰ p̄lato obe
dire etiā in indifferētibꝰ.q.io.ar. io.

De officio diuino.

Utrum p̄bendatus in duabus eccle
ſijs in die qua diuerſum officium fit
teneatur vtrunq̄ꝫ officium dicere.q.
i.arti. i3.
Utrum ei qui omiſit dicere officium
diuinum ſit iniungendum q̄ iterato
dicat.q.x.ar. z9.
Utrum liceat clerico qui teneť ad ho
ras canonicas dicere matutinas ſe
quentes dici de ſero.q.5.ar. z8.
Utruꝫ clericus beneficiatus teneatur
in ſcholis exiſtens dicere officium de
functorum.q.6.ar. 8.
Utrum ille qui vadit ad eccleſiā pro
pter diſtributiones alias non iturus
peccat.q.8.ar. xi.

De opere manuali.

Utrum operari manibus ſit in prece
pto.q.7.ar. i7.
Utrū illi qui ſpūalibus vacant excu
ſentur labore manuū.q.7.ar. i8.

De oratione ⁊ ſuffragijs.

Utrum oratio plus valeat ꝑ ſe facta
q̄ꝫ ꝑ alio.q.8.ar. 8.
Utrum ſuffragia eccleſie facta ꝑ ali
quo diuite equaliter valeāt pauperi
bus ꝑ quo fiunt ſi ſit equalis meriti
q.8.ar. 9.

Q̄ones de pctō. Et p̄ in cōi. P

Utrum pctm̄ ſit aliq̄ natura
q.i.ar. 7.
Utrū ſi p̄mus hō nō peccaſ
ſet tot fuiſſent nati mares quot femi
ne.q.3.ar. z5.
Utrꝫ ſi adā nō peccaſſet nō idē hoīes
numero ſaluarenť.q.5.ar. 8.
Utruꝫ in peccato actuali p̄us ſit auer
ſio q̄ꝫ conuerſio.q.6.ar. i6.
Utrum ſi aliquis intendat peccare
mortaliter q̄ peccet propter hoc mor
taliter.q.8.ar i5.

De periurio.

Utrum periurium ſit grauius pecca
tum q̄ꝫ homicidium.q.i.ar. i8.
Utrum accipiens doctrinā alicuius
experimēti ſub iuramento nō cōicādi
teneať ſuare iuramētū.q.iz.ar. zz.

De pctō in ſpiritum ſanctū.

Utrum peccatum in ſpiritum ſanctū
ſit irremiſſibile.q.z.ar. i5.

De preceptis ⁊ conſilijs.

Utrum conſilia ordinentur ad prece
pta.q.4.ar. z4.
Utrum peccata ordine nature prece
dant conſilia.q.5.ar. i9.
Utrum peccata que ſunt contra prece
pta ſecunde tabule ſint grauiora pec
catis que ſunt contra precepta prime
tabule.q.5.ar. zo.

De p̄dicatoribus.

Utrum peccatum ſit predicatori ha
bere oculū ad temporalia.q.z.ar.iz.
Utrꝫ poſſit p̄dicare ꝑp̄a auc̄te ita vt
liceat p̄dicaꝛ ſīn lēia p̄lati.q.iz.a.z8
Utrū aliquis ꝓhibitꝰ a p̄ncipe ſecla
ri dēat dimittē p̄dicatōeꝫ.q.ar. z9.

Utꝝ liceat p̄dicatorib⁹ recipere elemoſinas ab vſurarijs.q.iz.ar. 30.

De prelatis.

Utꝝ liceat appetere ep̄atū.q.iz.ar.i8.
vtꝝ pc̄z ſit appetere platōez.q.z.ar.xi.
Utꝝ malis p̄latis ſit honoꝛ exhibendus.q8.ar. 7

De purgatorio.

Utꝝ duoꝝ q̄ ſunt digni equali pena vn⁹ poſſit citi⁹ a purgatorio liberari q̄ alius.q.z.ar. i4

De religioſis. R

Utrū religioſus vel monachꝰ peccet mortalr̄ comedēdo carnes.q.i.ar. zo
Utꝝ liceat īducere iuuenes ad religionē voto vł iuramēto.q.3.ar. xi.
vtꝝ illi q̄ obligati ſunt voto vł iuramēto ad īntrandū religionē teneat̄ intrare.q.3.ar. iz.
Utꝝ illi q̄ ſūt ī ſeculo pc̄ōres ſint ad religionē attrahēdi.q.3.ar. i3.
vtꝝ aliq̄s abſq̄ pc̄ō poſſit aliquē iuramēto aſtrīgē ad hoc q̄ religionē ītret.q.3.ar. i4
Utꝝ religioſi q̄ nihil hn̄t ī ꝓprio vel cōi poſſint elemoſinā facere que eis ꝓficiat.q.3.ar. i5.
Utꝝ religioſus ſi videat pr̄ez ſuū in neceſſitate abſq̄ p̄lati ſui licētia poſſit clauſtrū exire ad ſeruiēdum patris q.3.ar. i6.
Utꝝ p̄ſbri p̄ochiales ⁊ archidiaconi ſint maioris pfectionis q̄ religioſi.q.3.ar. i7.
vtꝝ pueri nō exercitati in p̄ceptis ſint recipiēdi vł obligādi voto vel iuramēto vel bn̄ficijs alliciēdi ad ingreſſum religionis.q.ar. z3
Utꝝ religioſi debeāt tolerare ſuos īpugnatores.q.7.ar. z6.
vtꝝ ille q̄ iurauit ſe non itraturꝝ religionē poſſit licite ītrare.q.5.ar. z7.
Utꝝ aliq̄s religioſus expelli deat ꝓꝑ pc̄m̄ de religione ſi ſit paratus corrigi ⁊ ſuſtinere penam.q.iz.ar. 37.

De reſtitutione

Utꝝ ille q̄ pecuniā accepit mutuo vt redimeret ſe a latronibus teneat̄ eaz reſtituere.q.5.ar. i7
Utꝝ expulſi ꝓꝑ ptes poſſint repetere bona ſua ab illis q̄ ſūt in ciuitate manentes.q.iz.ar. z4
vtrū ille q̄ mala fide p̄ſcripſit teneat̄ ad reſtōnem.q.iz.ar. z5
Utꝝ ille q̄ rem alienā ꝯſūpſit teneatur ad reſtōnem.q.iz.ar. z6

De ſacris.⁊ p̄ de baptiſmo. S

Utꝝ pueri iudeoꝝ ſint baptizādi inuitis parentibus.q.z.ar. 7.
Utrum puer in deſerto natus poſſit abſq̄ baptiſmo ſaluari in fide parentum.q.6.ar. 4.
vtꝝ batizatus tranſmittat peccatum originale in prolem.q.6.ar. 5.
Utꝝ aqua baptiſmi habeat virtutez ad emundationem.q.iz.ar. i5.

De ſacro confirmationis.

Utꝝ ſolus ep̄s debeat ꝯferre ſacrm̄ confirmationis.q.xi.ar. 7.

De ſacro eucariſtie.

Utꝝ forma panis in ſacro eucariſtie annihiletur.q.z.ar. xi
Utꝝ ſacerdos debeat dare hoſtiam non ꝯſecratam peccatori occulto hoc petenti.q.z.ar. iz
Utꝝ poſſit totū corpus xp̄i ſub ſpēb⁹ panis ꝯtineri.q.7.ar. 8.

Utrū ī eodē instanti sub spēb⁹ illis sit sb̄a panis ꝛ corp⁹ xp̄i.q.1.ar. 9.
Utrū in sacro altari sint accn̄tia sine subiecto.q.9.ar. 5.
Utrū spēs vini q̄ remanēt ī sacro altaris post ꝯsecratōem alij liquori ꝯmisceri possint.q.10.ar. 3.
Utrū aliqs possit audire missam sacerdotis fornicarij q̄n peccet mortaliter. q.xi.aq. 8.

De sacro pn̄ie.ꝛ p̄ de ꝯtritōe.

Utrū ꝯtrit⁹ magis debeat velle eē in iferno q̄ȝ peccare.q.i.ar. 9.

De ꝯfessione.

Utrū sufficiat si aliqs ꝯfiteatur scripto.q.i.ar. 10.
vtrū aliqs possit differre cōfessionem vsq̄ ad q̄dragesimā.q.i.ar. xi.
Utrū sacerdos parrochialꝭ debeat credere suo subdito dicēti se alteri esse cōfessum.q.i.ar. 12.
Utrū p absolutōeȝ sacerdotis culpa remittatꝭ.q.4.ar. 10.
vtrū p̄latus possit sb̄ditū suū ab administratōe remouē pp aliq̄d q̄d ab eo ī ꝯfessione audiuit.q.i.ar. 13.
Utrū nō h̄ns curā aīaꝝ possit absoluē in foro ꝯfessionis.q.12.ar. 16.
Utrū in aliq̄ casu liceat reuelare ꝯfessionem.q.12.ar. 17
Utrū aliqs possit ꝯfessiones audire d̄ indulgētia dn̄i pape sine volūtate ꝓprij p̄lati.q.12.ar. 31.

De satisfatione.

Utrū si aliquis sacerdos penitenti dicat q̄cq̄d boni feceris sit tibi ī remissionē pcōꝝ sit satisfactio sacramentalis q.3.ar. 28

De sacro matrimonij.

Utrū mulier q̄ post votum continētie emissū ꝯtraxit mr̄imoniū ī facie ecclesie possit absq̄ pcō viro suo carnalr̄ ꝯmisceri.q.3.ar. 18.
Utrū ille q̄ cog̃uit carnalr̄ mulierē q̄ȝ despōderat p v̄ba de futuro possit hēre vxorē illā cū q̄ postea ꝯtraxit p v̄ba de p̄n̄ti.q.5.ar. 15.
Utrū possit eē mr̄imoniū inter xp̄ianū ꝛ iudeā baptizatā ab eo quā carnaliter cog̃uit post fidem de contrahēdo datā.q.6.ar. 5.
Utrū ille cui⁹ p̄r nec pōt sustētari a filio nisi ꝯhēdo accipiat dotē vn̄ p̄rem nutrire possit teneatꝭ ꝯtrahere vt p̄reȝ sustēteret.q.10.ar. xi.
Utrū post votū simplex castitatis aliqs mr̄imoniū ꝯhēs reddē debitum ꝛ exigere possit.q.10.ar. xi.
Utrū ꝯpaternitas causetꝭ ex ꝓambulis ad sacra .puta ex cathecismo ꝛ huiusmodi.q.12.ar. 19.
Utrū maleficia impediant matrimonium.q.xi.ar. 10.
Utrū frigiditas impediat matrimonium.q.xi.ar. xi.

De sensibus sacre scripture.

Utrū ī v̄bis sacre scripture ꝓter sēsus lr̄ales lateāt p̄les sēsus.q.1.ar. 14.
vtrū dēant distingui q̄tuor sēsus sacre scripture.s.historialꝭ l' lr̄alis. allegoric⁹.moralꝭ ꝛ anagogic⁹.q.1.ar. 15.
Utrū ī aliis scripturis p̄dicti sēsus distigui debeant.q.1.ar. 16

De sortibus.

vtrū liceat vti sortib⁹ maxie in apertōe libroꝝ.q.12.ar. 36.

De suspitione.

vtrū suspicio sit pecatum.

mortale quodlibet.12.ar. 35.
T
De tempore.
Utrū ſit idē tpſ p q̄d deus mouet cre
aturā ſpūalē cū tpe q̄d menſura mot⁹
corpaliū.q̄dlibet.2.ar. 5.
De timore.
Utrum que fiunt ex timore ſint volū
taria.quodlibet.5.arti. 10.
V
De venditione.
Utrū venditor teneatur dicere ſuitiū
rei vendite emptori.q.2.ar. 10.
De veritate.
Utrū oē enūciabile q̄d ſel ē vez ſp fu
turū eſſe verū quodlibet.4.ar. 17.
Utrum veritas ſit fortior inter vinū
regē ꝛ mulierē.q.12.ar. 21.
De verbis humanis.
Utrū v̄ba hūana hēant vim ad mouē
dū bruta ſiue ſerpētes.q̄dl.12.ar.14.
De veſtibus.
Utrum vti pcioſis veſtibus ſemp ſit
peccatū.q̄dlibet.10.ar. 14.
De vicarijs.
Utrū vicarius alic⁹ poſſit vices ſuas
cōmittere alteri.q.12.ar. 2.
De virginitate.
Utrū aliq̄s poſſit eē nālr vl miraculo
ſe ſil virgo ꝛ pē q̄dlibet.6.ar. 18.
De beata virgine.
Utrū liceat celebrare ꝯceptionē bea
te virginis.q̄dlibet.6.ar. 7.
De virtutibus moralibus.
Utrū virtutes morales ſint connexe
quodlibet.12.ar. 23
De vſura.
Utrum quicquid aliquis de pecunia
vſuraria lucratus fuerit reddere tene
atur.quodlibet.3.arti. 19.
X
De xp̄o.
Utrū i xp̄o ſint due filiatiōes.q.1.ā.2
Utrū xp̄s i cruce mortu⁹ fuerit.q.1.ā.3.
Utrū xp̄us fuerit idē homo in triduo
quodlibet.2.ar. 1.
Utrū paſſio xp̄i ſine morte ſuffeciſſet
ad redēptōez gñis humani.q.2.ar.2
Utrū hoīes tenerēt credere xp̄o mira
cula viſibilia nō facienti.q.2.ar. 6.
Utrū aīa xp̄i poſſit ſcire ifinita.quod
libet.3.ar. 3.
Utrū oculus xp̄i poſt mortē fuerit eq̄
uoce oculus.q.3.ar. 4.
Utrū xp̄s p⁹ reſurrectōnez comederit
cibū icorporādo.q.3.ar. 5.
Utrū ſit vnū nūero corp⁹ xp̄i affixū cru
ci ꝛ iacēs i ſepulchro.q̄dl.4.ar. 8.
Utrū tot⁹ ſanguis xp̄i q̄ ē i paſſione
eius effuſus ad corp⁹ ei⁹ i reſurrectōe re
dierit.q̄dlibet.5.ar. 5.
Utrū xp̄s mai⁹ dilectōis ſignū nobis
oſtēdit tradēdo corp⁹ ſuū i cibū q̄ patiē
do p nobis.q.5.ar. 6.
Utrū finitio anime xp̄i i paſſione per
uenerit vſq ad eēntiam anime quod
libet.7.ar. 5.
Utrū in chriſto ſint plures ipoſtaſes
quodlibet.9.ar. 2
Utrū i xp̄o ſit tm̄ vnū eē q̄dl.9.art.3.
Utrū in xp̄o ſit vna tantū filiatio.q̄d
libet.9.ar. 4.
Utrū xp̄s ſit deſcēſur⁹ ad iudiciū i ter
ram.quodlibet.10.ar. 4

Finiunt tituli feliciter.

Regiſtrum huius libri.

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t.
Iſti oēs ſunt quaterni exceptis a q̄
eſt ternus ꝛ t q̄ eſt quinternus.

+ de g... [illegible]

Queſtiones de quodlibet ſancti Thome de Aquino ordinis fratruꝫ predicatorū incipiunt feliciter.

Articulus primus.

Queſitū eſt de deo angelo ⁊ homine. De deo queſitum eſt ⁊ q̄ntū ad diuinā nām ⁊ q̄ntū ad nāꝫ hūanā aſſumptā. Quātū ad diuinā nāꝫ q̄ſitū ē. Vtrū btūs Benedictus in viſiōe qua vidit totū mūdū diuinam eēntiā viderit. Et oſtēdebat̄ ꝙ ſic. Dicit enim Grego. de hac viſiōe loquēs Anime vidēti deū anguſta fit omnis creatura. Sed videre deum eſt videre diuinā eſſentiā. ꝗ beatus Benedictꝰ vidit diuinaꝫ eſſentiam. Preterea ibidē ſubdit Grego. ꝙ totū munduꝫ vidit in diuino luīe. Sed nō eſt aliud lumen vel claritas dei q̄ȝ ipſe deus: vt ideꝫ Grego. dicit. ⁊ hētur in glo. exo. xxxiij. ſup illud. Nō videbit me hō ⁊ viuet. ꝗ btūs Benedictus vidit deuꝫ ꝑ eſſentiā. Sed ꝯtra ē qđ dī Joh. p̄. Nemo deum vidit vnq̄ȝ. vbi dicit glo. ꝙ nullus in mortali carne viuēs dei eſſentiam videre pōt. Rñ° dō ꝙ corpus corruptibile aggrauat animā: vt dī ſap. 9. Summa autem eleuatio mētis humane ē vt ad diuinā eēntiaꝫ vidēdā ꝑtingat. vñ īpoſſibile ē vt mēs hūana dei eēntiā videat: vt Aug. dicit iz. ſuper gñ. ad lr̄am. Niſi huic vite mortali fūditꝰ hō intereat; vel ſic alienetur a ſēſibꝰ vt neſciat vtrū ſit ī corpe an ex corpꝰ: ſic̄ de Paulo legit̄. z°. ad cor̄. xi. Btūs aūt Benedictꝰ q̄n illā viſionē vidit: nec huic vite fūditꝰ mortuus erat; nec a corpeis ſēſibꝰ aliēatꝰ qđ pȝ ꝑ h̄ ꝙ dū adhuc ī eađ viſiōe ꝑſiſteret aliū ad idē vidēdum aduocauit: vt Greg. refert. vñ māifeſtū ē ꝙ dī eſſentiā n̄ vidit. Ad p̄mū ḡ dō ꝙ Greg. ex q̄dā ꝓportiōe argumētari ītēdit ī v̄bis illis. Si enī vidētes dī eēntiā in eiꝰ ꝯpatiōe totā creaturā reputāt ꝑuū q̄d ad vidēdū: nō ē mirū ſi btūs Benedictꝰ ꝑ lumē diuinū aliud ampliꝰ vidē potuit q̄ȝ hoīes cōiter videāt. Ad ſcđm dō ꝙ lum̄ dei q̄nq̄ȝ dī ipe deꝰ. q̄nq̄ȝ v̄o aliud lumē deriuatū ab ipo ſcȝ illđ p̄s. In luīe tuo videbimus lumē. hic aūt accipit̄ ꝑ lumine deriuato a deo.

Deinde q̄rebant̄ duo circa humanā nāꝫ ī xp̄o. Prio vtrū fuerit ī xp̄o vna filiatio q̄ refert̄ ad p̄rem ⁊ ad m̄rem: an due. z° đ morte eiꝰ: vtrū ī cruce mortuꝰ fuerit.

Articulus Secūdus.

Ad primū ſic ꝓcedebat̄. Videtur ꝙ ī xp̄o ſint due filiatōes. Multiplicata enī cā relatio nū̄ mltiplicant̄ relatiōes. Gñatio autē ē cā filiatiōis. Cū ḡ alia ſit gñatio q̄ xp̄s natus ē eternalr̄ a p̄re. alia qua natꝰ tp̄aliter a m̄re. erit etiā alia filiatio qua refert̄ ad p̄rem; ⁊ alia q̄ refertur ad matreꝫ. Preterea qđ recipit ex tempore aliud abſolutum abſq̄ȝ ſui mutatiōe: multo magis abſq̄ȝ ſui mutatione poteſt recipere tp̄aliter aliquā

pꝛopꝛietatē relatiuā: ſ; fili⁹ dei ex tpe re
cipit aliq̇d abſolutū abſq; ſui muta
tione. q2 ſup illō Luce. i. Magn⁹ erit
⁊ fili⁹ altiſſimi vocabit̄. dic̄ Ambro.
Nō iō erit magn⁹ ꝙ an̄ partū v̄gis
magn⁹ nō fuerit: ſ; q2 potētiā quā3 dei
fili⁹ nāliter h3: hō erat ex tpe acceptu
rus. g̃ mlt̄o mag̃ ex tpe potuit accipere
fili⁹ dei abſq; ſui mutatiōe nouā filia
tionē: vt ſic ei⁹ ↄueniāt due filiatiōes.
vna eterna ⁊ alia tpal̄. Sed ↄ. A q̄
aliq̇d h3 ꝙ ſit tale: ab ei⁹ vnitate h3 ꝙ
ſit vnum tale. Sed filiatiōe aliq̇s h3
ꝙ ſit fili⁹. g̃ vna filiatiōe ē vn⁹ fili⁹. ſ;
xp̄s ē vn⁹ fili⁹ ⁊ nō duo. g̃ ī xp̄o nō ſūt
due filiatōes ſ; vna tm̄. Rx⁹. dō ꝙ re
latiōes differūt in h̄ ab oib⁹ alijs rerū
generib⁹. q2 ea q̄ ſūt alioꝝ generū ex
ipſa rōne ſui generis hn̄t ꝙ ſint res
nāe: ſicut q̄ntitates ex rōne q̄ntitat̄: ⁊
qualitates ex rōne qualitat̄. Sed rela
tiones nō hn̄t ꝙ ſint res nāe ex rōne
reſpectus ad alterū. Inueniunt̄ enim
q̇dā reſpect⁹ q̇ nō ſūt reales ſ; rōnales
tm̄. ſicut ſcibile refert̄ ad ſcientiā non
aliqua reali relatiōe in ſcibili exiſtēte
ſ; potius q2 ſcīa refert̄ ad ip̄m ſm phi
loſophū ī. v⁰. metha. Sed relatio h3 ꝙ
ſit res nāe ex ſua cā per quā3 vna res
nālē oꝛdinē h3 ad alterā. qui quidē oꝛ
do naturalis ⁊ realis eſt ipſis ipſa re
latio. vn̄ dextrum ⁊ ſiniſtrum in aīali
ſunt relatiōes reales. q2 ↄſequit̄ quaſ
dā nāles v̄tutes. In colūna aūt ſunt
reſpectus rōnis tm̄ ſm oꝛdine3 aīalis
ad ip̄a3. ex eodē aūt h3 aliq̇d ꝙ ſit ens
⁊ ꝙ ſit vnū. ⁊ iō ↄtingit ꝙ ē vna rela

tio realis tm̄. ꝓpter vnitate3 cauſe. ſic̄
p3 de equalitate. ꝓpter vnā eni3 q̄nti
tatē ē in vno coꝛp̄e vna equalitas tm̄
q̄uis ſint reſpect⁹ plures: ſm quos di
uerſis coꝛpib⁹ dī ēē equale. Si aūt ſ3
oēs illos reſpect⁹ multiplicarent̄ real̄r
relatōes in vno coꝛp̄e: ſeq̄ret̄ ꝙ ī vno
ēēnt accidētia infinita vel indetermi
nata. ⁊ ſil̄r magr̄ ē vna relatiōe magi
ſter oīum q̄s idē docet: q̄uis ſint mul
ti reſpect⁹. ſic etiā ē vn⁹ hō ſm vnā rea
lē filiationē ē fili⁹ pr̄is ſui ⁊ mr̄is ſue.
q2 vna natiuitate vnā nā3 ab vtroq;
accepit. Sequēdo g̃ hāc rōnē videt̄ di
cendū ꝙ alia ſit filiatio realis ī xp̄o:
qua refert̄ ad pr̄em: ⁊ alia qua refert̄
ad mr̄em. q2 alia ḡnatiōe naſcitur ab
vtroq;. ⁊ alia ē nā quā h3 a pr̄e. ⁊ alia
quā h3 a mr̄e. ſ; alia rō īfoꝛmat pactū
h⁹ enim ē vl̄r tenendū ꝙ nulla relatio
dei ad creaturā realiter in deo exiſtit:
ſ; ē reſpectus rōnis tm̄. q2 deus ē ſupꝛa
oēm oꝛdinē creature ⁊ mēſura oīs crea
ture a qua depēdet omnis creatura: ⁊
non econuerſo: multo magis q̄ hoc cō
ueniāt ſcibili reſpectu ſcientie: in quo
pꝛopter has cās non ē relatio realis
ad ſciam. Eſt aūt ↄſiderandū ꝙ ſub
iectu3 filiationis non ē nā vel nature
p̄s aliqua. Non enim dicim⁹ ꝙ hu
manitas ſit filia vel caput aut ocul⁹.
In xp̄o aūt non ponim⁹ niſi vnū ſup
poſitū ⁊ vnā ipoſtaſim: ſicut ⁊ vnam
perſonam: qđ eſt ſuppoſitū eternū: in
quo nulla relatio realis ad creatura3
eſſe poteſt: vt iā dictū eſt. vn̄ relinquit̄
ꝙ filiatio qua xp̄s refert̄ ad matrem

ē respect⁹ rōnis tm̄. nec ꝓpter h̄ ſequit̄
ꝙ nō ſit realiter fili⁹ v̓gis. ſic̄ eniꝫ de⁹
realr̄ ē dn̄s ꝓter realē potētiā q̄ ꝯtinet
creaturā: ſic realr̄ ē fili⁹ v̓ginis ꝑꝑ rea-
lē nāꝫ quā accepit a mr̄e. Si aūt eēnt
in xp̄o plura ſuppoſita: oporteēt ponē
in xp̄o duas filiationes: ſ; h̄ reputo er
roneuꝫ: ⁊ in ꝯciliis inueīt̄ dānatū. vn̄
dico ꝙ in xp̄o ē vna relatio realis tm̄
qua refert̄ ad p̄rem. Ad p̄mū ḡ dō
ꝙ nō negam⁹ nō eē in xp̄o realē filia
tionē qua refert̄ ad mr̄em: q: cā rela-
tionis deficiat. ſ; q: deficit ſubm̄ talis
relationis: cū nō ſit in xp̄o aliqd̓ ſup-
poſitū creatū vel ipoſtaſis. Ad ſm
dō ꝙ eo mō q̄ ille hō accepit ex t̄pe di
potētiā: eo mō accepit filiationē eter-
nā inc̄ꝑtū. ſ. factuꝫ ē vt vna eēt ꝑſona
dei ⁊ hoīs: vt Ambro. ibideꝫ ſubdit.
Hoc aūt non ē factū ꝑ aliud realiter
abſolutum: vel relatiuū t̄paliter inhe
rens filio dei: ſed per ſolā vnionē que
realiter exiſtit in nā creata. non autē
ē realiter in ipſa ꝑſona aſſumēte. Nō
v̓o in ꝯ̄riū obiicit̄ nc̄citatē non habet
Dicit̄ enim aliqn̄ vnus qualis ꝓpter
vnitatē ſubalēꝫ ſubiecti: lꝫ ſint multe
qualitates: vt color ⁊ ſapor in pomo.

Articulus. 3⁹.

Ad ſecūdū ſic ꝓcedebat̄. Vi
detur ꝙ Chriſt⁹ ī cruce mor-
tuus non fuerit. Si eniꝫ fuit
mortuus: aut hoc fuit quia ipſe aīam
a corꝑe ſeꝑauit: aut propter vulnera.
Sed non primo modo. Sic eniꝫ ſeq̄
retur ꝙ iudei xp̄m nō occidiſſent: ſed
ꝙ ipſe ſuiipſius fuiſſet homicida: qd̄
ē incōueniēs. Et ſilr̄ nec ſc̄o mō: quia
mors q̄ accidit ꝓpter vulnera ꝓuenit
hoīe ad ſūmā debilitatē ꝓueniēte: qd̄
in xp̄o nō fuit: q: clamās expirauit. ḡ
xp̄us in cruce nullo mō mortu⁹ fuit.
Preterea nā hūana nō fuit in xp̄o de
bilior: q̄̄ in aliis hoīb⁹. Sꝫ null⁹ alius
hō tā cito moreret̄ ꝓpter vulnera ma
nuum ⁊ pedū. Vuln⁹ aūt lateris fuit
ei īflictū p⁹ mortē xp̄i. ḡ ī cruce mortu⁹
nō fuit: cū nulla cā mort̄ ei⁹ eē videat̄
Sꝫ ꝯ̄ ē qd̄ dr̄ Joh. 19. Qd̄ xp̄s in
cruce pendēs inclinato capite tradidit
ſpūꝫ. mors aūt ē ꝑ ſeꝑationē aīe a cor-
pore. ḡ xp̄s in cruce mortu⁹ fuit. Rn̄
dō ꝙ abſq̄ omni dubio ꝯfitēdū ē xp̄ꝫ
in cruce v̓e mortuū fuiſſe. Sꝫ ad vidē
dū cāꝫ mort̄ ei⁹: ꝯſiderādū ē ꝙ cū xp̄s
fuit ver⁹ deus ⁊ hō: eius ꝑtāti ſuberat
q̇cq̇d ꝑtinet ad hūanā nāꝫ in xp̄o: qd̄
in aliis puris hoīb⁹ nō ꝯtingit. Volū
tati eniꝫ eoꝝ nō ſubiacēt q̄ nālia ſūt.
Vn̄ h̄ cā aſſignat̄ quare anima xp̄i
ſimul patiebat̄ ⁊ fruebatur: quia. ſ. eo
volēte hoc factū ē vt non fieret redun
dantia a ſuperioribus viribus in īfe-
riores: nec impedirentur ſuꝑiores v̓tu
tes a ſuo actu ꝓpter paſſioneꝫ inferio
rū: qd̄ in aliis hominib⁹ ꝯtingere nō
poteſt ꝓpter nālē coniūctionē poten-
tiarū adinuicē. Et ſimilr̄ in ꝓpoſito ē
dicēdū. Mors enim violēta accidit
ex hoc ꝙ nocumento illato nā cedit: ⁊
q̄̄diu nā reſiſtē poteſt: tādiu mors re-
tardatur. Unde in quibus natura eſt
fortior: ex equali cā tardius moriunt̄.
Erat aūt ſubiectū volūtati xp̄i: quod

in nā reſiſteret nocumēto illato. ꝛ qñ
cedēt. Uñ eo volēte nā reſtitit nociuo
illato vſq ad finē plus ꝗ̄ in alijs ho
minibus poſſit: ita ꝙ in fine pᷓ multā
ſanguīs effuſionē q̄ſi integer viribus
clamauit voce magna. ꝛ ſtatī eo volē
te nā ceſſit: ꝛ tradidit ſpūm: vt ſe do-
minū nāe ꝛ vite ꝛ mortꝫ oñdēt. vñ hoc
admirās cēturio dixit. Uere hic hō fi
lius dei erat. Sic ḡ ꝛ iudei xp̄ꝫ occide
rūt nocumētū mortiferꝝ īferētes: ꝛ tñ
ipſe aīam ſuā poſuit ꝛ tradidit ſpūm.
q̇a qñ voluit nā nocumēto illato tota
liter ceſſit. Nec tñ culpādus ē: quaſi
ſui homicida. ē enī corpꝰ ꝓpter aīam:
ꝛ nō ecōuerſo. Uñ īiuria fit aīe: cū ꝓ-
pter nocumētū corpi illatū de corpe ex
pellit̄ ꝯ nālē appetitū aīe: lꝫ forte non
ꝓpter deprauatā volūtatē ſe interficiē
tis. ſꝫ ſi aīa in ſui ptāte hr̄et recedē a
corpe qñ vellet ꝛ iterꝝ aduēire: nō ma
ioris eēt culpe ſi corpꝰ dſereret ꝗ̄ ꝙ ha
bitator deſierit domū. culpe tamen eſt
ꝙ inde expellat̄ inuitus. ꝛ per hoc pa-
tet reſponſio ad obiecta.

Deinde q̄rebant̄ duo de an-
gelo. Primo vtrū angelus
depēdeat a loco corpali ſcōm
ſuā eēntiā: an ſit in loco ſ̄m opationē
tm̄. Sc̄ᵒ de motu āgeli vtꝝ poſſit mo
ueri de extrēo in extremū ſine medio.

Articulus. 4ᵘˢ.

Ad primū ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ
angelꝰ nō ſit in loco ſ̄m opa
tionē tm̄. Prius ē enī eſſe ꝗ̄
opari. ḡ prius ē eē in loco ꝗ̄ opari in
loco. ſꝫ poſterius nō ē cā prioris. ergo
operari in loco nō ē cauſa quare ange
lus ſit in loco. Preterea duo angeli
pñt opari in vno loco. ſi ḡ angelꝰ eēt
in loco ſolū ꝑ operationē: ſeq̄retur ꝙ
plures angeli eēnt ſimul in vno loco:
qḋ reputat̄ īpoſſibile. Sꝫ ꝯ. Nobi
lius nō depēdet ab ignobiliori: ſꝫ eēn-
tia angeli ē nobilior ꝗ̄ locꝰ corporeus
ḡ nō depēdet a loco corpeo. Rᷓ dd̄
ꝙ qualiter angelꝰ ſitū loco corporeo ꝯ
ſiderari pōt ex mō quo corpꝰ ē in loco.
Eſt enī corpꝰ in loco per cōtactū loci.
Cōtactꝰ aūt corpis ē ꝑ ꝗ̄titatē dimēſi
uam q̄ ī angelo nō inuēit̄ cū ſit incor
poreus. ſꝫ loco eiꝰ ē in eo ꝗ̄titas ṽtual̄
Sicut ḡ corpꝰ ē in loco ꝑ ꝯtactū dimē
ſiue ꝗ̄titatꝫ. ita angelꝰ ē in loco per cō
tactū ṽtutꝫ. Si q̇s aūt velit ṽtutꝫ ꝯta-
ctū opatione vocare: ꝓpter hᵒ ꝙ opari
ē ꝓpriꝰ effectꝰ ṽtutꝫ. dicat̄ ꝙ angelus ē
in loco ꝑ opationē ita tñ ꝙ per opera
tionē nō intelligat̄ ſola motio. ſꝫ q̄cū-
ꝗ vnitio qua ſua ṽtute ſe corpi vnit ꝑ
ſidēdo vel ꝯtinēdo: vl̄ q̄cūq alio mō.
Ad primum ḡ dd̄ ꝙ nihil ꝓhibet
aliq̇d eē prius ſimpliciter: quod non ē
prius quātum ad hoc ſicut corpꝰ ſubie
ctum ē ſimpliciter prius ſuperficie: ſed
nō quātum ad hoc quod eſt colorari.
ꝛ ſimiliter prius ſimpliciter eſt corpꝰ:
ꝗ̄ tactus. tamen ē in loco per tactum
dimēſiue ꝗ̄titatis: ꝛ ſimiliter angelꝰ
per cōtactum virtutis. Ad ſ̄m dd̄
ꝙ ſi aliquid mouet̄ perfecte ab vno
motore: nō conuenit ꝙ ab alio ſimul
īmediate moueat̄. vnde ratio magis
valet ad oppoſitū eiꝰ ꝗ̄ ad ꝓpoſitum.

Articulus. 5.

a d ħʒ ſic ꝓcedebaẗ. Uideẗ ꝙ
angel⁹ nō poſſit moueri ꝺ ex
tremo ad extremū q̇n ꝑtrāſe
at mediū. Oē eni qꝺ moueẗ ṗus eſt ī
mutari q̄ȝ in mutatū eē, vt ꝓbaẗ in .6.
phyſicoꝝ. Sed ſi angel⁹ moueẗ ꝺe ex
tremo ī extremū, puta ꝺe .a. in .b. cū eſt
ī .b. eē ī mutatū eē, ḡ ṗus erat ī mutari.
Sȝ ñ q̄ñ erat ī .a. q2 tūc nōdū moue
baẗ. ḡ q̄ñ erat ī .c. qꝺ ē mediū īter .a. ⁊
b. ⁊ ſic opȝ ꝙ ꝑtrāſeat mediūȝ. Pre
terea ſi āgelus moueẗ ꝺe .a. ī .b. ſine ħ
ꝑtrāſeat mediū: opȝ ꝙ corrūpaẗ ī .a. ⁊
termieẗ ī .b. Sed ħ ē īpoſſibile; q̇a ſic
ñ eēt idē āgelus. ḡ opȝ ꝙ ꝑtrāſeat me
diū. Sȝ ꝯ: oē qꝺ ꝑtrāſit mediūȝ: opȝ
ꝙ ṗus ꝑtrāſeat eq̄le ſibi: aut min⁹ q̄ȝ
maius, vt ꝺr ī .6. phyſicoꝝ: ⁊ ad ſenſū
appeꝫ. ß nō pōt eē min⁹ ſpaciū q̄ȝ āge-
lus q̇ ē īdiuiſibiẗ. ḡ opȝ ꝙ ꝑtrāſeat eq̄
le: qꝺ ē locus indiuiſibilis ⁊ pūctalis
Infinita aūt pūcta ſūt īter q̄ſlibet du
os termīos mot⁹. Si ḡ neceē eēt ꝙ an
gelus ī ſuo motu ꝑtrāſiret mediū: opȝ
ꝙ ꝑtrāſiret infinita qꝺ ē īpoſſibile.
R⁹ ꝺꝺ ꝙ āgelus ſi vult pōt moueri ꝺ
vno extrēo ad aliꝺ abſq̄ȝ ħ ꝙ ꝑtrāſeat
medium, ⁊ ſi vult pōt ꝑtrāſire oīa me
dia. Cuius rō ē: q2 corp⁹ ē ī loco ſicut
ꝯtētū ab eo. Et iō opȝ ꝙ ī mouēdo ſe
q̄tur loci ꝯditōeȝ, vt .ſ. ꝑtrāſeat media
ṗuſq̄ȝ ad extrēa loci ꝑueīat. ß cū āgel⁹
ſit ī loco ꝑ ꝯtactū v̇tut: nō ſb̄diẗ loco;
vt cōtētus ab eo: ſed mag̅ cōtiet locū
ſua v̇tute ſupeminens in loco. Unde
non hēt neceſſe vt ſequaẗ in ſuo motu
ꝯditiōes loci: ſed volūtati ſue ſubeſt;
ꝙ applicet ſe ꝑ cōtactum v̇tutis huic
loco ⁊ illi, ⁊ ſi vult abſq̄ȝ medio: ſicut
etiaȝ intellectus pōt applicari intelli-
gendo vni extremo, puta albo, ⁊ po-
ſtea nigro indifferēter: vel cogitan-
do vel nō cogitādo ꝺe medijs colori-
bus: q̄ȝuis corpus ſubiectuȝ colori nō
poſſit moueri ꝺe albo in nigrum: niſi
per media. Ad ṗmū ḡ ꝺꝺ ꝙ v̇buȝ
phi ⁊ eius ꝓbatio locū hȝ in motu ꝯti
nuo. Sed motus angeli nō opȝ ꝙ ſit
ꝯtinuus: ſed ipſa ſucceſſio applicatio-
num ṗdictarū motus eius ꝺr, ſicꝫ ⁊ ſuc
ceſſio cogitationū vꝉ affectionū ꝺiciẗ
motus ſpūalis creature ħȝ aug. 8. ſuꝑ
gn̄. ad lr̄am. Ad ħm ꝺꝺ ꝙ hoc non
accidit per corruptionem angeli: aut
nouā creationē; ß quia eius v̇tus ſuꝑ
eminet loco. Ad illud v̇o quod in
ꝯ̄rium obijciẗ ꝺꝺ ꝙ angelus nō eſt in
loco ꝑ ꝯmēſurationē: ß per applicatio
nem ſue v̇tutis ad locuȝ; que quidem
poteſt eſſe indifferēter ⁊ ad locum di-
uiſibilē ⁊ indiuiſibilem. Unde pōt cō
tinue moueri; ſicut aliquid in loco di
uiſibili exiſtēs cōtinue intercipiendo
ſpaciū. ħm vero ꝙ in loco indiuiſibili
eſt; nō poteſt eius motus eē cōtinuus
nec pertranſire omnia media.

D d Einde q̄rebaẗ ꝺe hoīe, ⁊ pri-
mo quātum ad bonū nature
Scꝺo quātuȝ ad bonū gr̄e.
Tertio quātum ad bonum glorie.
Circa ṗmum querebātur tria. Pri-
mo ꝺe vniōe aīe ad corpus, vtruȝ ſcilȝ
gīa adueniēte corpori corrūpantur oēs

forme que prius inerāt ⁊ ſbales ⁊ ac
cidētales. 2° de ptāte liberi arbitrij.
vtꝝ.ſ.hō abſq3 gr̄a poſſit ſe ad grāz
preparare. 3° de dilectione nāli.vtrū
.ſ.homo in ſtatu īnocentie dilexit deū
plus q̄ꝫ omnia ⁊ ſupra ſeipſum.

Artiulus.6ᵘˢ.

Ad primū ſic pcedebatur.Ui
detur q̄ per aduentū aīe nō
excludantur oēs forme q̄ pri
us inerāt.Dicit̄ enī gen̄.i. Formauit
deus hoīez de limo terre ⁊ inſpirauit
ī faciē eius ſpiraculū vite. Fruſtra āt
formaſſet corpus ſi īſpirādo aīaʒ for
ma quā formādo īdiderat excluderet̄.
Nō ḡ adueniēte aīa tollūtur oēs for
me p̄cedētes. Preterea neceſſe ē q̄
aīa ſit in corpore formato ⁊ diſpoſito
multis diſpōibus.Si ḡ adueniēs aīa
oēs p̄cedētes formas ⁊ diſpōes amo
uit.ſequit̄ q̄ in īſtāti aīa totū corpus
formet.qđ videt̄ eſſe ſolius dei. Pre
terea aīa non ē niſi in corpore mixto.
Sed mixtio elemētorū nō fit ſolū ſʒ
māam:ſʒ ēt ſm formas alioquin eſſet
corruptio.ḡ aīa non excludit omnes
formas in mā inuentas. Preterea
aīa eſt pfectio. Perfectionis aūt non
ē corrūpere ſʒ pficere. Nō ḡ adueni
ens corpori corrūpit formas p̄exn̄tes
Sed contra. Omnis forma adue
niens exn̄ti in actu eſt forma acciden
talis. Forma enim ſbalis facit eē
actu ſimpliciter. Sed ſi anima adue
niens non deſtrueret preexiſtētes for
mas ſʒ eis ſuperadderetur.ſequeretur
q̄ adueniret exn̄ti in actu:q2 quelibʒ
forma cum ſit actus facit eſſe in actu
ergo aīa adueniens excludit formas
preexn̄tes. R͂.dđ q̄ impoſſibile eſt in
vno ⁊ eodem eſſe plures formas ſub
ſtantiales.⁊ hoc ideo quia ab eodem
hʒ res eſſe ⁊ vnitatē. Manifeſtum ē
aūt q̄ res hʒ eſſe per formā. Unde ⁊
per formā res hʒ vnitatē.⁊ pp̄ter hoc
vbicūq3 ē multitudo formaꝝ:non eſt
vnū ſimpliciter ſicut hō albus non ē
vnū ſimpliciter nec animal bipes eēt
vnū ſimpliciter ſi ab alio eſſet aīal:⁊
ab alio bipes.vt ph̄us dicit.Sed ſciē
dū ē q̄ forme ſbales ſe habēt adiuicē
ſicut numeri.vt dicitur in.8.metha.
vel etiam ſicut figure vt de partibus
anime dicit ph̄s in.2.de anima.Se
per enim maior numerus:vel figura
virtute continet in ſe minorem:ſicut
quinarius quaternarium ⁊ pentago
nus tetragonū.Et ſimiliter perfecti
or forma virtute continet in ſe imper
fectiorem:vt maxime in animalibus
pʒ.Anima enī intellectiua hʒ virtu
tem vt conferat corpori hūano qcq̄d
confert ſenſitiua in brutis ⁊ ſimiliter
ſenſitiua facit ī aīalibus quicquid nu
tritiua in plantis.⁊ adhuc āplius. fru
ſtra ergo eēt in homine alia anima
ſenſitiua preter ītellectiuaʒ ex quo ani
ma intellectiua virtute continet ſenſi
tiuam ⁊ adhuc amplius:ſicut fruſtra
adderetur quaternarius poſito quina
rio.Et eadem rō eſt de omnibus for
mis ſbalibus vſq3 ad māam primaz:
ita q̄ non eſt in homine diuerſas
formas ſbales īuenire ſʒ ſolū ſm rōeʒ

ſicut conſideramus eum vt viuentem
p aiam nutritiuam: ꝛ vt ſentientē ꝑ
aiam ſenſitiuā: ꝛ ſic de alijs. Mani-
feſtū ē aūt ꝙ ſemper adueniēte forma
pfecta: tollitur forma ipfecta: ſicut ēt
adueniente figura pentagoni tollit
figura quadrati. vñ dico ꝙ aduenien
te aia hūana tollitur forma ſbalis q̄
prius inerat. alioqn gñatio eēt ſiñ cor
ruptione alterius: quod eſt ipoſſibile.
Forme vero accidētales que priꝰ inerāt
diſponētes ad aiām corrūpūtur q̄dē
nō pſe ſꝫ p accidēs ad corruptionē ſb
iecti. vñ manēt eedē ſpē: ſꝫ nō eedē nu
mero. ſicut ēt ꝯtigit circa diſpōes for
maꝝ elemētariū: q̄ pmitus materie
aduenire appent. Ad primū ꝗ dō
ꝙ ſm Baſiliū ſpiraculū vite dr̄ ibi
gra ſācti ſpūſ. ꝛ ſic obiectio ceſſat. Si
āt vt aug. dicit ſpiraculū vite ſit ipſa
aīa: nō oportebit dicere ꝙ alia forma
formatū ſit corpus hoīs de limo terr̄:
q̄ ipſo ſpiraculo vite diuinitꝰ inſpira
to. nō eni illa formatio tpe pceſſit īſpi
ratōnē. niſi forte velimꝰ dicere illā for
mationē referri ad diſpōes accidēta-
les. puta figurā ꝛ alia hꝰ: q̄ quodam
rōnis ordīe pintelligūtur ī corpe ante
aiam itellectiuā: ſicut mīales diſpōes
q̄bus tū pintelligitur ipa aīa itellecti
ua. nō inquātū ē itellectiua: ſꝫ īquātū
ꝯtiet i ſe vtutē aliquā de ipfectioribꝰ
formis. Ad ſm dō ꝙ aīa cū aduenit
corpi nō facit eē corpus effectiue: ſꝫ for
maliter tm̄. Effectiue aūt facit corpꝰ
eē illud quod dat corpori formā vt pfi
ciēs. vt diſponēs autem illud qd̄ pre-
opatur ad formā. paulati aūt ꝛ ordīe
quedā īducēdo mām ad ppinquiorē
formā aut diſpōem. quāto eni ppinq
or fuerit forma aut diſpō tāto minor
ē reſiſtentia ad itroductionē forme ꝛ
diſpōis cōplete. Facilius eni fit ignis
ex aer̄ q̄ ex aqua: q̄uis vtraq3 forma
imediate aſſit materie. Ad tertiū
dō ꝙ Auicēna poſuit formas elemē
toꝝ actu remanere imixto: qd̄ nō pōt
eē q: forme elemētoꝝ nō pñt eēi vna
pte materie ſimul. ꝛ ſic oꝫ ꝙ ſinti di-
uerſis materie ptibus q̄ diſtinguunt
ſm dimēſiue quātitatis diuiſionem. ꝛ
ſic oportebit ꝙ vel pl'a corpora ſint ſi
mul. vel ꝙ nō ſit mixtio vera totiꝰ ad to
tū. ſꝫ mixtio ad ſenſū ſm minima iux
ſepoſita. Auerrois aūt in 3. li. de ce-
lo dicit. ꝙ forme elemētoꝝ ſūt medie
iter formas accidētales ꝛ ſbales. ꝛ ꝙ
recipiūt magis ꝛ minꝰ: ꝛ ſic formis ele
mētoꝝ remiſſis ꝛ quodāmō ad medi
um redactis quodāmō fit mixtio. Sꝫ
hꝫ ē minus poſſibile q̄ primū. nam for
ma ſbalis ē terminus q̄dē eſſe ſpecifi-
ci vnde ī idiuiſibili ē rō forme: ſic rō
numeri ꝛ figure. nec ē poſſibile vt itē
datur vel remittat. Sꝫ oīs addito vl
ſbtractio facit aliā ſpēm. Et iō alr
dō ſm phꝫ i. i. de gñatōe. ꝙ forme mi
ſcibiliū nō manēt in mixto actu. ſꝫ v-
tute. put. ſ. vtus forme ſbalis maneti
q̄litate elemētari lꝫ remiſſa ꝛ q̄ſi me-
diū redacta. q̄litas eni elemētaris agit
ī vtute forme ſbalis. alioqn actio q̄ ē
p calorē igis ñ tminaret ad formā ſba
lē. Ad. 4. dō ꝙ aīa cū ſit forā ē q̄dē

pfectō q̄dā ꝑticl̄aris.ñ āt vl̄is.⁊ iō ea
aduenie͂te ſic aliq̄d ꝑficitur vt tamen
aliquid corrūpatur.

Articulus .7ᵘˢ.

Ad ſ͂z ſic ꝓcedebaᵗ. Videᵗ ꝙ
hō abſq̃ grā ꝑ ſolā nālē ar-
bitrij libtatē poſſit ſe ad grā
ꝑparare.q: vt dr̄ ꝓuer.16ᵒ. Hoīs ē ꝑ-
parare animū. Hoc aūt dr̄ eē alicuius
quod eſt in eius poteſtate ꝯſtitutū.ḡ
ī ꝑtāte hoīs cōſtitutū ē ꝙ poſſit ſe ad
grām ꝑparare. Nō ḡ idiget ad h̄ au-
xilio grē. Preterea Anſel.dic̄ ī li°
d̄ caſu diaboli ꝙ ñ iō aliq̄s caret grā
q: deus nō vult dare:ſ͂ q: ipſe nō vult
accipe. Si ḡ vellꝫ accipe poſſꝫ accipe
Pōt ḡ ſi vult ſe ad grāꝫ ꝑpare abſq̃
exteriori auxilio. Sꝫ dicebat ꝙ hō in
diget ī hoc auxilio grē q̄ꝫtū ad exteriᵒ
mouēs. Sꝫ ꝯ. Hō pōt moueri ad cō
uerſionē nō ſolū ex bōis:ſ͂ etiā ex pec
catis.ſicut ſi aliq̄s videat aliquē enor
miter peccātē:⁊ ex horrore peccati ad
deū cōuertiᵗ.ſ͂ pecm̄ nō ē a deo.ḡ abſ
q̃ dei opatiōe pōt ſe hō ad grām ꝑ-
parare. Sed ꝯ. Per h̄ ad grām ꝑpa
mur ꝙ ad deū cōuertimur.ſ͂ ad hoc ī-
digemus auxilio diuīe grē. Diciᵗ eni
tren.4. Conuerte nos dn̄e ad te ⁊ ꝯuer
temur.ḡ hō īdiget auxilio grē diuine
ad hoc ꝙ ſe ad grām ꝑparet. Prete
rea ad nihilū nō pōt hō ſe ꝑparare ni
ſi cogitādo.ſ͂ ad hoc ipꝫ īdiget hō au
xilio grē. Diciᵗ enī ī.2.ad cor.3. Nō
ſufficiētes ſumus cogitare aliq̄d a no
bis :q̄ſi ex nobis.ḡ idigemus auxilio
dīne grē:ad hoc ꝙ nos ad grām ꝑpa
remus. Rᵉ dd̄ ꝙ i hac q̄ōne cauen
dus ē error Pelagij q̄ poſuit ꝙ ꝑ libe
rū arbi.hō poterat adīplere legē ⁊ vi-
tā eternā mereri.nec īdigebat auxilio
dīno niſi q̄ꝫtū ad hoc ꝙ ſciret q̄d facē
deberet ſ͂m illud ꝑs. Doce me facē vo
lūtatē tuā. Sed q: hoc nimis paꝝ vi
debaᵗ:vt ſolā ſciāꝫ h̄remus a dō.cha
ritatē aūt q̄ ꝑcepta legis īplenᵗ habe
remus a nobis.iō poſtmodū pelagia
ni poſuerūt:ꝙ initiū boni opis ē hoī
ex ſeipo:dū cōſentit fidei ꝑ liberū ar-
bitriū.ſ͂ cōſūmatio ē hoī a deo.ꝑpara
tio aūt ad initium bōi opis ꝑtinet.
Vñ ad errorē pelagianū ꝑtinet dice-
re ꝙ hō poſſit ſe ad grāꝫ ꝑparare abſ-
q̃ auxilio dīne grē. ⁊ ē cōtra apl̄m:q̄
dic̄ ad phil.i. Qui cepit ī nob̄ opᵘˢ bo
nū:ipe ꝑficiet. Dicēdū ē ḡ ꝙ hō in
diget auxilio grē nō ſolū ad merēduꝫ
ſed etiā ad h̄ ꝙ ſe ad grām ꝑparet.ali
ter tamen ⁊ aliter. Nā mereᵗ hō per
actū ꝟtutꝭ:cū nō ſolū bonū agit:ſ͂ bn̄
ad q̄d reqriᵗ habitus.vt dr̄ ī 2ᵒ eth.
Et iō ad merēdū reqriᵗ habitual̄ grā
Sed ad hoc ꝙ hō ꝑparet ſe ad habi-
tū ꝯſequēdū,nō īdiget alio habitu.q:
ſic eēt ꝓcedē in īfinitū. Indiget autē
dīno auxilio nō ſolū q̄ꝫtū ad exteriora
mouentia.ꝑut.ſ.ex diuina ꝓuidentia
ꝓcurantur homini occaſiones ſaluᵗ.
puta predicatiōes: exempla ⁊ interdū
egritudines ⁊ flagella.ſed etiā q̄ꝫtum
ad īteriorē motū. prout deus cor hoīs
interius mouet ad bonum:ſ͂m illō ꝓ
uerbiorum.19. Cor regꝫ in mãu dei
⁊ quocunq̃ voluerit vertet illud.⁊ ꝙ

hoc neceſſariū ſit ꝓbat phs ī q̄dā .c. de
bōa fortūa. Hō enī agit volūtate. vo
lūtatꝭ aūt ꝑncipiū ē electio ⁊ electōis
ꝯſiliū. Si aūt q̄ratꝭ q̄liter ꝯſiliari ī
cipiat nō pōt dici ꝙ ex cōſilio ꝯſiliari
incepit: q᷑ ſic eēt in īfinitū ꝓcedē. Vn̄
opꝫ aliq̄d exterius ꝑncipiū eē qd̓ mo-
ueat mētē hūanā ad ꝯſiliādū de agē-
dis. Hoc aūt opꝫ eē aliqd̓ melius hu-
mana mēte. nō ḡ ē corpus celeſte: qd̓
ē īfra ītellectualē v̓tutē. ſ; deus: vt phs
ibidē cōcludit. Sicut ḡ oīs motus in
ferioꝝ corpoꝝ q̄ nō ſemꝑ mouentꝭ ꝑn
cipiū ē motus celi. ita oīum motuū in
terioꝝ mētiū ꝑncipiū ē a deo mouēte.
Sicut ḡ nullus pōt ſe ad grām ꝑ̄pa-
rare: nec aliq̄d hōi facē niſi ꝑ diuinum
auxiliū. Ad ꝑmū ḡ dd̓ ꝙ ꝑ hoc ꝙ
hoīs ē ſe ad grām ꝑ̄parare ꝑ liberꝝ ar-
bitriū nō excluditur neceſſitas auxilij
diuini: ſicut nec ꝑ hoc ꝙ ignis ē cale-
facere: excluditꝭ neceſſitas celeſtis mo
tus. Ad ſcḿ dd̓ ꝙ deus mouet oīa
ſcḿ modū eoꝝ. ⁊ iō dīna motio a qui
buſdā ꝑticipatꝭ cū neceſſitate. a natu-
ra aūt rōnali cū libertate. ꝓpter h̓ ꝙ
v̓tus rōnalis ſe hꝫ ad oppoſita. ⁊ idō
ſic deus mouet mētē hūanā ad bonuꝫ
qd̓ tamē poteſt huic motiōi reſiſtere.
⁊ ſic ex deo eſt vt hō ſe ad grāꝫ prepa
ret. ſ; ꝙ grā careat non habet cauſā a
deo: ſed ab homīe ſcḿ illud Oſee. xiij.
Perditio tua ex te iſrael. tantūmō ex
me auxilium tuum. Ad tertiū dicē
dum ꝙ lꝫ peccatū nō ſit a deo: tam̄ de
us peccatum quandoqꝫ ordinat ad h̓:
vt ſit alicui ſalutis occaſio.

Articulus. 8ᵘˢ.

AD tertiū ſic ꝓceditꝭ. Vꝛ ꝙ ꝑ-
mus hō ī ſtatu inocētie n̄ di-
lexerit deū ſuꝑ oīa ⁊ pluſq̄ꝫ ſe
ipm. Sic enī diligē deū meritoriuꝫ ē
maxie. Sed ꝑmus hō in ſtatu illo nō
hūit vnde poſſit ꝓficere ꝑ meritū: vt
dꝛ i. 24. di. ſecūdi lib. ſniaꝝ. ḡ ꝑmus
hō ī ſtatu illo nō dilexit deū pluſq̄ꝫ ſe
ipm ⁊ ſuꝑ oīa. Preterea ſic diligere
deū eſt maxīa ꝑ̄paratio mētis hūane ad
grām cōſequēdā. Primus aūt hō in
ſtatu illo ponitꝭ grām nō hūiſſe: ſ; ſo-
la nālia. ḡ nō dilexit deū pluſq̄ꝫ ſeipꝫ
⁊ ſuꝑ oīa. Preterea nā ī ſe recurua ē
q᷑. ſ. oīa q̄ amat retorquet ad ſe. Sꝫ ꝓ
pter qd̓ vnūqdq̄ꝫ tale ⁊ illd̓ magis. ḡ
nāli dilectiōe plus diligebat ſeipm:
q̄ꝫ deū. Nō ḡ diligebat deuꝫ ſuꝑ oīa.
Sꝫ ꝯ: ſi nō diligebat deū plus q̄ꝫ ſei
pſū. aut ḡ minus ſe: aut eq̄liter ſibi. ⁊
vtroqꝫ mō ſequitꝭ ꝙ ſeipo hō frueretꝭ:
dū ſe nō referret ī deū. Frui aūt ſeipſo
īducit ꝑuerſitatē pcti: vt aug. dic̄. ḡ ꝑ-
mus hō ī ſtatu īnocētie iā erat ꝑuerſ⁹
ꝑ pccm̄: qd̓ eſt īpoſſibile. Seq̇tur ḡ vt
diligēt deū ſuꝑ oīa. Rᵉ. dd̓ ꝙ ſi hō
fuit factus in grā: vt ex verbis Baſi
lij ⁊ Aug. h̓ri poteſt: q̄ſtio iſta locum
non hꝫ. Manifeſtuꝫ ē enī ꝙ exn̄s in
grā per charitatē diligit deū ſupra ſe
ipm: ſ; quia poſſibile fuit deo vt hoīeꝫ
facēt: in puris nālibus vtile ē ꝯſidera
re ad quantum ſe dilectio nālis extē-
dere poſſit. Dixerūt ḡ quidā ꝙ hō vꝭ
angelus in puris naturalibus exn̄s
diligit deum pluſq̄ꝫ ſeipſum naturali

dilectionē ſm amorē cōcupiſcētie:qa
.ſ.bono diuino magis frui deſiderat tā
ꝙ̄ maiori ꝛ ſuauiori.ꝫ ſm amorē ami
citie nāliter hō plus diligit ſeipm ꝙ̄
deū. Eſt eni amor cōcupiſcētie q̄ dici
mur amare illud q̄ volumus vti :vel
frui:ſicut vinū vel aliq̄d hi⁹. Amor
aūt amicitie ē q̄ dicimur amare ami
cū cui volum⁹ bonū. Sed iſta poſitio
ſtare nō pōt.dilectio eni nālis ē q̄dā
nālis īcliatio indita nāe a deo. nihil
aūt nāle ē pūerſū. Impoſſibile ē ḡ ꝙ
aliq̄ nālis incliatio vel dilectio ſit p
uerſa.pūerſa aūt dilectio ē vt aliquis
dilectiōe aīcitie diligat plus ſe ꝙ̄ deū
Nō pōt ḡ talis dilectio eē naturalis
Dicēdū ē ḡ ꝙ diligē deū ſup oīa pl⁹
ꝙ̄ ſeipm ē nāle nō ſolū angelo ꝛ hoī:
ꝫ etiā cuilibet creature:ſꝫ ꝙ pōt ama
re aut ſenſibiliter aut nāliter. Incli
nationes eni nāles maxime ꝯgnoſci
pñt in his q̄ nāliter agunt̄ abſq̄ rō
nis deliberatiōe. Sic eni agit vnum
qđq̄ ī nā ſicut aptū natū ē agi. Vi
deamus aūt ꝙ vnaq̄q̄ ps nāli q̄daꝫ
incliatiōe opat̄ ad bonū toti⁹: etiā cū
piculo aut detrimēto pp̄o:vt pꝫ :cū ali
q̄s manū expōit gladio ad defenſiōeꝫ
capit:ex q̄ depēdet ſalus totius corpis
Vñ nāle ē vt q̄libet ps ſuo mō plus
amet totū ꝙ̄ ſeipm. Vñ ꝛ ſm hāc nā
lē incliationē:ꝛ ſm pollliticā ꝟtutem
bonus ciuis mort̄ piculo ſe expōit p
bono cōi. Māifeſtū ē aūt ꝙ de⁹ ē bo
nū cōe toti⁹ vniuerſi ꝛ oīuꝫ ptiū e⁹. vñ
q̄lꝫ creatura ſuo mō nālr̄ pl⁹ amat deū
ꝙ̄ ſeipaꝫ. Inſēſibilia q̄dē nālr̄.bruta
ꝟo aīalia ſſitiue.creatura ꝟo rōnal' pi
tellectualē amorē q̄ dilectō dr̄. Ad
pmū ḡ dō ꝙ diligē deū vt ē pncipiuꝫ
toti⁹ eē ad nālē dilectionē ptiet. Sed
diligē deū put ē ob̄m btitudis ē ḡtui
te dilectiōis ī q̄ meritū ꝯſiſtit. nec tñ
necc̄riū ē vt ī hac ſuſtieam⁹ ſñiaꝫ ma
giſtri dicētis.ꝙ hō in pmo ſtatu ñ ha
buit ḡram p quā mereri poſſet. Ad
ſm dō ꝙ nāli dilectiōe q̄ deus ſuper
oīa nālr̄ diligit̄ pōt aliq̄s mag̃ ꝛ mi
nus vti.ꝛ quādo ī ſūmo fuerit tūc ē ſū
ma pparatio ad ḡram hñdāꝫ. Ad
tertiū dicēdū ꝙ incliatio rei nālis ē
ad duo.ſ.ad moueri ꝛ ad agē.illa aūt
incliatio nāe q̄ ē ad moueri in ſeipſa
recurua ē.ſicut ignis mouet̄ ſurſū pp
ſui ꝯſeruationē.ꝫ illa incliatio nāe:q̄
ē ad agere nō ē recurua ī ſeipa.nō eni
ignis agit ad gñandū ignē ppter ſe
ipſum:ꝫ pp bonū generati:qđ eſt for
ma eius.ꝛ vlterius pp bonū cōe qđ ē
ꝯſeruatio ſpēi. vñ pꝫ ꝙ nō vlr̄ verū ē:
ꝙ oīs dilectio nālis ſit in ſe recurua.

Deinde querebatur de his: q̄
ptinēt ad bonū ḡre. Et pri
mo de his q̄ ptinēt ad ipſum
bonū ḡre. Secūdo de his :q̄ ptinēt
ad malū culpe quod ei opponitur.
Circa bonū gratie querebat̄. Pri
mo quidē de eo quod pertinet ad om
nes. Secūdo de eo quod pertinet ad
clericos. Tertio de eo quod pertinet
ad religioſos Circa ea vero que ad
omnes ptinēt querebat̄ de duabus p
tibus penitētie. Primo de cōtritiōe:
vtrum ſcilicet contritus teneat̄ velle

magis eē in inferno q̄ȝ peccare. Se
cundo de confeſſione.

Articulus. 9[us].

Ad p̄mum ſic p̄cedebat. Ui
detur q̄ cōtritus non d̄beat
magis velle eſſe in inferno:
q̄ȝ peccare. Pena enī inferni eſt eter
na ꝛ irremediabilis. De peccato autē
pōt liberari per pn̄iaȝ. ḡ magis debet
velle peccare q̄ȝ in inferno eē. Prete
rea pena inferni includit culpaȝ. vna
enī d̄ pēis īferni ē v̄mis: id eſt cōſcie
remorſus de culpa. Culpa aūt nō in
cludit penā inferni. ḡ magis ē eligen
da culpa q̄ȝ pena inferni. Sed c̄ eſt
qd̄ Anſel. dicit in libro de ſimilitu
dinibus. q̄ aliq̄s d̄bet magis eligere
eē in inferno ſine culpa: q̄ȝ in padiſo
cū culpa. q: innocēs in īferno nō ſen
tiret penā: ꝛ peccator in padiſo n̄ gau
deret de gloria. R[espondeo] d̄ʒ q̄ contrit[us] te
netur in gn̄ali velle pati magis quā
cunq̄ȝ penā q̄ȝ peccare. ꝛ hoc iō: quia
cōtritio non pōt eſſe ſine charitate p̄
quā oīa dimittunt peccata. Ex chari
tate enim plus hō diligit deū q̄ȝ ſeipȝ
peccare autē eſt facere cōtra deum. pu
niri autem ē aliqd̄ pati cōtra ſeipſuȝ.
Unde charitas hoc reqr̄it vt quāli
bet penaȝ hō contritus p̄eligat culpe.
Sed in ſp̄ali deſcēdere ad hāc penaȝ
vel ad illā non tenetur: q̄nīmo ſtulte
faceret ſiquis ſeip̄m vel aliū ſollicita
ret ſup hi[us] p̄ticularibus penis. Mani
feſtū ē. n. q̄ ſic̄ delcābilia pl[us] mouēt ī
p̄ticulari cōſiderata q̄ȝ in cōmuni. ita
terribilia plus terrēt ſi in particulari
conſiderentur. ꝛ aliqui ſunt q̄ minori
tentatiōe nō cadunt: qui forte maiori
caderēt: ſicut aliq̄s audiēs adulteriuȝ
nō incitat̄ ad libidinē: ſed ſi p̄ cōſide
rationē deſcendit ad ſingulas illece
bras maḡ moueret̄. Et ſimiliter ali
q̄s nō refugēt pati morteȝ p̄ xp̄o. ſ ſi
deſcēderet ad ꝯſiderandum ſingulas
penas magis retraheretur. Et ideo
deſcendere in talibus ad ſingula eſt
inducere hoīem in tētationē ꝛ prebere
occaſionē peccandi. Ad p̄mū ergo
d̄ʒ q̄ culpa etiam mortalis de ſe per
petua ē: ſed ex ſola dei miſericordia re
mediū hȝ. Preterea plus p̄ponderat
bonū diuinū contra quod agit culpa
bono nature create: cui opponitur pe
na q̄ȝ p̄petuitas pene tēporalitati cul
pe. Ad ſecūdū d̄ʒ q̄ remorſus ꝯſciē
tie nō ē culpa: ſ cōſequēs ad culpā: ꝛ
poſſet eē ſine culpa. vt in eo q̄ hȝ con
ſciētiā errātē de p̄terito cōmiſſo: ſicut
ſi aliq̄s credat aliq̄d a ſe p̄us cōmiſ
ſum eē illicitum qd̄ tamē licitū erat ꝛ
ipſe dū faceret licitum reputabat.

Deinde circa cōfeſſionē que
rebantur tria. Primo vtruȝ
ſufficiat q̄ aliq̄s ſcripto con
fiteatur: an oportet q̄ cōfiteat̄ v̄bo.
Secūdo an aliq̄s teneat̄ ſtatī ꝯfiteri
habita opportunitate. vel poſſit expe
ctare vſq̄ȝ ad quadrageſimaȝ. Ter
tio vtrum preſbyter parrochialis de
beat credere ſuo parrochiano dicenti
ſe alteri confeſſum: ꝛ dare ei euchari
ſtiam vel non.

Articulus. 10.

Ad p̄mū ſic ꝓcedebat᷑. Videt᷑
ꝙ ſufficiat ſi aliq̇s cōfitetur
ſcripto. Confeſſio enī reqrit᷑
ad mãifeſtationē peccati. ſꝫ pccm̄ ma-
nifeſtari pōt ſcripto ſicut ⁊ v̓bo. ḡ ſuf
ficit ſi cōfiteat᷑ ſcripto. Sed ꝯ̄ē; qḋ
dr̄ ro. io. Ore cōfeſſio fit ad ſalutem.

Rṅ. dd̄ ꝙ ꝯfeſſio ē qḋdã ſacr̄ale. ſic
enī i baptiſmo reqrit᷑ aliq̇d ex ꝑte mi
niſtri. ſ. vt ablue v̓ba ꝓferat; ⁊ ali-
q̇d ex ꝑte ſuſcipiētis ſacr̄m vt. ſ. intē-
dat ⁊ abluat᷑. ita ī ſacr̄o pn̄ie ex ꝑte ſa
cerdot̓ reqrit᷑ ꝙ abluat ſb̓ aliq̄ forma
v̓boꝝ. Ex ꝑte v̓o penitētis requiritur
ꝙ ſe clauibus eccleſie ſubijciat pecca
ta ſua ꝑ confeſſionē manifeſtans. de
neceſſitate ergo ſacr̄i ē ꝙ ſua peccata
mãifeſtat; ⁊ cōtra hoc nullus diſpen-
ſare poſſet; ſicut nec cōtra baptiſmum
Sed ꝙ fiat manifeſtatio verbo non
eſt de neceſſitate ſacramēti; alioquin
nulla neceſſitate poſſet aliter aliquis
effectum huius ſacramenti percipere
niſi ore confitendo. qḋ patet eē̄ falſū.
Nam mutis vel quibuſcūqꝫ qui v̓bo
cōfiteri nō poſſunt; ſufficit ſcripto vel
nutibus cōfiteri. Nulla aūt neceſſita
te pōt aliquis baptizari niſi aqua ꝓ
pter hoc ꝙ aqua ē de neceſſitate ſacra
mēti. Sed ex inſtitutōe eccleſie tenet᷑
hō qui poteſt vt v̓bo cōfiteatur. nō ſo
lum ꝓpter hoc vt ore confitēs confitē
do magis erubeſcat. vt qui ore peccat
ore purgetur. ſed etiã ſemꝑ in omnib⁹
ſacramentis accipitur id cuius eſt cō
munio vſus; ſicut in ſacramentali ab
lutione baptiſmi accipitur aqua qua
hoīes coīus vtunt᷑ ad abluendū; ⁊ in
eucharīſtia pãis qui ē ꝯmunior cibus
vnde ⁊ in mãifeſtatiōe peccatorū ꝯue
nit vti v̓bis q̇bus hoīes coīus ⁊ expſſi
us ſuos cōceptus ſignificare cōſueue
runt. Et attēdēdū eſt ꝙ in hoc ſacr̄o
nō imꝑmit᷑ caracter; ſed ſolū cōfertur
gr̄a ad remiſſionē peccati; quã remiſ-
ſionē nullus cōſeq̇tur peccãdo. Pec-
cat aūt q̇ ordinationē eccleſie p̄termit
tit. vnde in baptiſmo q̇ ſeruat ea que
ſunt d̓ neceſſitate ſacramēti pretermit
tens ſtatuta eccleſie cōſequitur cara-
cterem ſacramēti; ſed nō ſacramenti
effectum. hic aūt nihil conſequitur.

Rōnes autē que ad vtranqꝫ partē in
ducūtur nō multum cogunt. naꝫ neqꝫ
manifeſtatio ita expreſſe poteſt fieri
ſcripto ſicut verbo. neqꝫ qḋ dr̄ ore cō
feſſio fit ad ſalutē; intelligit᷑ de cōfeſ-
ſione peccatorū; ſed de ꝯfeſſiōe fidei.

Articulus. xi⁹.

Ad ſcḋm ſic ꝓceditur. Videt᷑ ꝙ
aliquis poſſit differre ꝯfeſſi
onē vſqꝫ ad quadrageſimaꝫ.
quicūqꝫ enī ſeruat preceptū ecc̄lie nō
delinquit ſꝫ ecc̄lia ſtatuit ꝙ ſemel in
ãno hoīes ꝓpria peccata ꝯfiteãtur. ḡ
ſi aliq̇s expectat vſqꝫ ad terminū ab
ecc̄lia ꝯſtitutū nō peccat. Preterea
baptiſmus ē ſacr̄m neceſſitatis ſicut ⁊
pn̄ia ſꝫ cathecuminus n̄ peccat ſi diffe
rat baptiſmū vſqꝫ ad ſabbatū ſãctū. ḡ
pari rōne nec ꝯtritus peccat ſi differat
ꝯfeſſionem vſqꝫ ad quadrageſimam.
Preterea maioris neceſſitatis eſt
contritio qꝫ confeſſio. Sed confeſſio

ſine cōtritiōe nō valet ad ſalutē. Cō
tritio aūt ſine cōfeſſiōe pōt in aliq̄ ca
ſu valere. ꝫ ille q̄ ē in pcc̄o nō tenetur
ſtatī ꝯteri cōtritiōe q̄ delet pcc̄m: alio
q̄n peccator p ſingula momēta pecca-
ret. ḡ nec cōtrit⁹ tenet̄ ſtatī cōfiteri ita
ꝙ peccet ſi ſec⁹ agat. Sꝫ ꝯ. Magis
ē ſubueniēdū morbo ſpūali q̄ꝫ morbo
corpali. Sꝫ aliq̄s ſubiect⁹ morbo cor-
porali picuło ſe ꝯmittēt niſi remediū
medicīe q̄reret q̄ꝫcito poſſꝫ: ⁊ ex negli
gētia peccaret. Multo ḡ magis pec-
cat q̄ differt remediū cōfeſſiōis adhi
bere ꝯ ſpūalē morbū peccati. R⁹ dō
ꝙ laudabile ē ꝙ peccator q̄ꝫcitī⁹ ꝯmo
de pōt pcc̄m ſuū cōfiteat̄: q̄a p ſacr̄m
pnīe cōfert̄ grā q̄ hoīeꝫ reddit magis
firmū ad reſiſtēdū peccato. Quidam
aūt dixerūt ꝙ tenet̄ cōfiteri q̄ꝫcito op
portunitas cōfitēdi ſe obtulerit: ita ꝙ
ſi differat peccat. Sed h̄ ē ꝯ rōnē p̄ce
pti affirmatiui: ꝙ lꝫ obliget ſemp: nō
tn̄ obligat ad ſemp: ꝫ p loco ⁊ tēpore.
Tēpus aūt implēdi p̄ceptū d̄ cōfeſſio
ne videt̄ qn̄ īminet aliq̄s caſus in q̄
neceſſe ē homini ꝙ ſit confeſſus: puta
ſi īmineat ei mortꝫ articulus vel neceſ
ſitas accipiēdi eucharistiā: aut ſacruꝫ
ordinē: vł aliq̄d hⁱ⁹. ad q̄d opꝫ hoīem
p ꝯfeſſionē purgatū p̄parari. vn̄ ſi ali
q̄d horū īmineat: ⁊ aliq̄s cōfiteri p̄ter
mittat: peccat: dūmō debita opportu-
nitas aſſit. ⁊ q: ex p̄cepto ecc̄ie oēs fi
deles tenent̄ ſaltē ſemel ī āno in feſto
paſce p̄cipue ſacrī cōiōnē accipe. iō ec
cleſia ordiauit vt ſemel i anno qn̄ īmi
net tp̄s accipiēdi eucharistiā: oēs fide

les cōfiteant̄. Dico ḡ ꝙ differre cōfeſ
ſionē vſq̄ꝫ ad hoc tp̄s p ſe loquēdo lici
tū eſt ꝫ p accn̄s pōt fieri illicitū: puta
ſi īmineat aliq̄s articul⁹ in q̄ cōfeſſio
req̄rat̄. Uel ſi aliq̄s ꝑpter ꝯtēptū ꝯfeſ
ſionē differat. ⁊ ſilr̄ per accn̄s poſſit eē
talis dilatio meritoria. ſi ad hoc dif-
ferret vt prudētiori cōfiteret̄: vł deuo
tius ꝑpter ſacrū tp̄s. ꝑmas ergo rōes
ꝯcedim⁹. Ad illō ꝯo q̄d ī ꝯriū obij
cit̄ dō ꝙ morb⁹ corpalis niſi p medi-
cine remediū extiguat̄: ſemp īualeſcit
in pei⁹: niſi forte etiā ꝟtute nature fue
rit extinctus. morbus aūt peccati ex-
tinguit̄ per cōtritionē. vn̄ nō ē ſimile.

Articulus .iz⁹.

Ad tertiū ſic ꝑcedit̄. Uidet̄ ꝙ
ſacerdos prochialis nō debe
at credē ſuo ſubdito dicēti ſe
alteri eē cōfeſſum: vt ꝑpter hoc ei eu-
charistiā det. Frequēter enī ipſa ꝯfeſ-
ſione aliq̄ cōterunt̄: q̄ prius cōtriti nō
fuerūt. Sed ſacerdos debet ſubdituꝫ
ſuū q̄ꝫtū pōt ad bonū inducē. ḡ videt̄
ꝙ oīo ab eo expetere debeat ꝙ ſibi cō
fiteat̄. Preterea ꝓuer. 27. dr̄ paſto
ri ecc̄ie. diligēter agnoſce vultū peco
ris tui. Sꝫ hoc nullo mō meli⁹ pōt q̄ꝫ
p cōfeſſionē. ḡ debet ab eo exigē ꝙ ſi-
bi confiteatur. Sed contra Si ſi-
bi confiteretur poſſet dicere: que vel
let: ⁊ crederetur ei. ergo etiā de hoc ſi-
bi debet credi ꝙ ſit confeſſus. R⁹ di
cendū ꝙ in foro iudiciali credit̄ hoī ꝯ
ſe: ſed nō ꝓ ſe. In foro aūt pnīe credit̄
homini ꝓ ſe ⁊ ꝯtra ſe. Eſt ergo diſtin
guendū ꝙ dupliciter ſit impedimētū

quo aliqs a pceptione eucħariſtie im
pediat̃.ſi.n.ſit impedimẽtũ ad forum
iudiciale ptinẽs; puta excõicatio;ñ te
netur ſacerdos ſuo ſubdito credẽ;quẽ
excõicatum nouit ;niſi ei de abſolu/
tione ↄſtet. Si aũt ſit impedimẽtum
qð ad foꝝ pñie ptineat.ſ.pccm̃;tenet̃
ei credẽ;⁊ iniuſte agit; ſi deneget eu/
cħariſtiã ei q̇ pħibet ſe ↄfeſſũ ⁊ abſo/
lutũ ab eo q̇ abſoluẽ potuit; vl' aucto/
ritate apłica;vl' auctoritate epi. Ad
pmũ ğ dð ꝙ illð bonũ qð in ↄfeſſiõe
hoĩes ↄſequunt̃ iã ↄſecut⁹ ẽ ille q̇ cõ/
feſſum ſe dicit;ſi veꝝ dicit. Si autez
falſũ dicit pari rõne poſſet falſũ dicẽ
ↄfitẽdo nec põt aliqs alicui⁹ hominis
auctoritate cõpelli ad ↄfitẽduȝ pccm̃;
qð alteri cõfeſſus ẽ q̇ abſoluẽ potuit;
q̇a ſicut iã dcm̃ ẽ;ↄfeſſio pccoꝝ qðdã
ſacr̃ale ẽ diuino impio ſubiacẽs; non
hũano. Ad ſm dð ꝙ ſpũal' paſtor
vultũ pecoris ſui dȝ diligẽter agnoſcẽ
ↄſiderãdo exterius vitã eius.ꝫ p mo/
dũ ↄfeſſionis nõ põt diligẽti⁹ ſcrutari
ſed opȝ ꝙ credat ea que ſibi a ſuo ſub
dito dicantur.

Deinde q̃rebant̃ duo de his;
q̃ ptinẽt ad clericos. Et p
de officio ecc̃ie; vtrũ ille q̇ ẽ
p̃bẽdatus in duabus eccleſijs in die q̃
diuerſũ officiũ fit in vtraq3 eccl'ia de/
beat vtrũq3 officiuȝ dicere. 2° ð ſtu
dio theologie vtrũ aliqs teneatur di/
mittẽ ſtudiũ theologie; etiã ſi ſit apt⁹
ad alios docendum; ad hoc ꝙ inten/
dat ſaluti animarum.

Articulus .i3⁹.

Ad pmũ ſic pcedebat̃. Ui
ꝙ aliqs i tłi cãu ðbeat vtrũ
q3 officiũ dicẽ. Onus.n.dȝ
rñdẽ emolumẽto. Ille ğ q̇ hȝ emolu/
mẽtuȝ p̃bẽde in duab⁹ ecc̃ijs; dȝ onus
ſufferre vtriuſq3;vt.ſ.vtriuſq3 eccleſie
officiũ dicat. Preterea iuſtũ eẽ videt̃
vt ſi hȝ mai⁹ emolumẽtũ ab vna eccle
ſia in qua forte cãtat̃ pliri⁹ officiũ;ꝙ
etiã mai⁹ on⁹ ſubeat pliri⁹ officiũ dicẽ
do. Nõ ğ ad eũ ptiet electio.ꝫ vl' dȝ
vtrũq3 dicẽ;vel dȝ dicẽ officiũ ecc̃ie;
in qua hȝ pingui⁹ bñficiũ. Sed in ↄ̃
riũ inducebat̃ ↄſuetudo. Rx°.dð ꝙ
ſuppoſito ꝙ aliqs licite ſit p̃bẽdatus
in duab⁹ ecc̃ijs.ſ.ex diſpẽſatiõe;ↄſide
rãdũ ẽ ꝙ ille q̇ in aliqua ecc̃ia p̃ben/
dã accepit duob⁹ obligat̃.ſ.dõ vt ei de
bitas laudes exoluat p ei⁹ bñficijs;⁊
ecc̃ie de qua accipit ſũpt⁹. Ea ṽo que
ad ecc̃iaȝ ptinẽt ſubiacẽt diſpẽſatiõi
p̃latoꝝ ecc̃ie.⁊ iõ h̃ ðbitũ qð dȝ ecc̃ie
dȝ exoluẽ ſm ꝙ ſtatutũ ẽ;vel p ſeipm
ſi ſit p̃bẽda q̃ reqrat reſidẽtiã ;vel per
vicariũ;ſi h̃ ſufficiat ſm ecc̃ie ſtatuȝ;
ac ↄſuetudinẽ. Sȝ debitũ qð dȝ deo p
ſeipm dȝ exoluẽ.nõ refert aũt q̃tũ ad
deũ q̇b⁹ pſalmis ⁊ imnis deuȝ laudet
vt puta vtrũ dicat in veſpis. Dixit do/
min⁹.vel Laudate pueri dñȝ; niſi q̃
tũ ad h̃ ꝙ hõ dȝ ſeq̇ maioꝝ traditões
⁊ q̇a laudes deo dȝ q̃ſi vn⁹ hõ;ſufficit
ꝙ ſemel officiũ dicat ſm ↄſuetudinẽ
alicui⁹ eccleſiarũ quaꝝ ẽ clericus. Sȝ
de electiõe officij rõnabiliter videtur
ꝙ debeat dicẽ officiũ illi⁹ eccleſie in
qua maioreȝ gradũ hȝ.puta ſi in vna

ſit decanus: ⁊ in alia ſimplex canoni-
cus dꝫ dicē̄ officiū eccľie in qua ē de-
canus. Qđ ſi in vtraqꝫ eccleſia fuerit
ſimplex canōicus: dꝫ dicere officiū di
gnioris eccľie: ꝙuis forte in minori
eccleſia hēat opulētiorē ꝓbēdā: q2 tēpa
lia nullius momēti ſunt ſpūalibꝰ ꝯpa
ta. Si vero ambe eccleſie ſint equaľ di
gnitat. pōt ğ eligē̄ quodcūqꝫ officiuꝫ
magis voluerit: ſi fuerit ab vtraqꝫ ec-
cleſia abſens. Si aūt fuerit in aliqua
eaꝝ pn̄s: dꝫ ſe cōformare illis cū qbꝰ
cōuerſať. ⁊ ꝑ hoc pꝫ rn̄ſio ad obiecta.

Articulus. 14ꝰ.

Ad ſecūdū ſic ꝓcedebať. vide
a tur ꝙ aliqs q pōt ſaluti aīaꝝ
curā impēdere peccet: ſi circa
ſtudiū tp̄s occupat. Dr̄. n. gaľ. vlť. Dū
tp̄s hēmꝰ opemur bonū. nulla etiaꝫ ē
grauior iactura ꝙ́ tēpis. Nō dꝫ ğ ali-
qs totū tp̄s in ſtudio expēdē̄: differēs
ſaluti aīarū curā impēdē̄. Preterea
ꝑfecti tenenť ad id qđ meliꝰ ē. Sꝫ re-
ligioſi ſūt ꝑfecti. ğ maxīe religioſi de
bent dimittē̄ ſtudiū vt ſaluti aīarū in
ſiſtāt. Preterea peiꝰ ē errare in via
moꝝ ꝙ́ in via pedū. Sꝫ ꝑlatus tene-
tur reuocare ſuū ſubditū: ſi videat eū
errare in via pedū. ğ multo magis te
netur eū reuocare ab errore q ē in via
moꝝ. Eſt autē error ſi hō ꝑtermittat
qđ melius ē. ğ ꝑlatꝰ dꝫ ſubditū cogē̄
vt ſaluti aīarū intēdat ſtudio ꝑtermiſ
ſo. In ꝯ̄riū inducebať cōſuetudo ꝑ
rōne. Rꝰ dđ ꝙ aliqua duo pn̄t cō-
parari adinuicē: ⁊ ſimpľr ⁊ ſꝫ aliqueꝫ
caſū. nihil. n. ꝓhibet id qđ ē meliꝰ ſim

pliciter in aliq̄ cāu eē̄ minꝰ eligēdū: ſi
cut philoſophari ē ſimpľr meliꝰ ꝙ́ di-
tari. ſꝫ in tp̄e nc̄citať ditari ē mağ eli-
gēdū. ⁊ aliq̄ ꝑcioſa margarita ē cari-
or vno pāe: ⁊ tn̄ in aliquo caſu famis
panis ꝑeligeret: ſꝫ illud tren. 4ᵒ. De
derunt ꝑcioſa queqꝫ pro cibo ad refo-
cillādas animas. Eſt autē ꝯſiderādū
ꝙ in q̄libet artificio ſimpľr melior eſt
qui diſponit de artificio: ⁊ dr̄ archite
ctor: ꝙ́ aliquis manualis qui oꝑe exe-
quiť ſm ꝙ ei ab alio diſponitur. Un
de ⁊ edificijs conſtruēdis maiori mer
cede conduciť: qui diſponit de edifi-
cio: lꝫ nihil manibus operetur: ꝙ́ ma-
nuales artifices: qui dolant ligna: ⁊
incidūt lapides. In edificio autem
ſpūali ſunt quaſi manuales oꝑarij: q
ꝑticulariter inſiſtunt cure aīarū: puta
ſacra miniſtrando: vel aliquod hmꝰ.
ꝑticulariter agēdo: ſꝫ quaſi ꝓncipales
artifices ſunt ep̄i qui imꝑant: ⁊ diſ-
ponunt q̄liter ꝑdicti ſuū officiū exeq
debeāt. ꝓpter qđ ⁊ ep̄i. i. ſuperinten-
dētes dicunť ⁊ ſimpľr theologie do-
ctores ſunt: quaſi ꝓncipales artifices
q inq̄runt ⁊ docent qualr̄ alij debeāt
ſalutē aīarū ꝓcurare. Simpľr ğ meli
us ē docere ſacrā doctrinaꝫ: ⁊ magis
meritorium ſi bōa intētiōe agatur ꝙ́
īpēdē̄ ꝑticularē curā ſaluti huiꝰ ⁊ illiꝰ.
vn̄ ap̄lus de ſe dicit. i. ad cor. i. Non
enī miſit me xp̄us baptizare: ſꝫ euāge
lizare: ꝙuis baptizare ſit opus maxi-
me ꝯferēs ſaluti aīarū. ⁊. z. ad thi. z.
dicit apoſtolus: cōmendat fidelibus
hoībus: q idonei erunt ⁊ alios docē̄

Ipſa etiã rõ demõſtrat ꝙ meliꝰ ẽ erudire de ptinẽtibꝰ ad ſalutẽ eos q̇ ⁊ ĩ ſe ⁊
in aliȷ̃s pficẽ pñt ꝙ̃ ſimplices q̇ ĩ ſe tã
tũ pficẽ pñt. In aliq̃ tñ caſu nccitate
ĩminẽte deberẽt ⁊ epi ⁊ doctores inter
miſſo ꝑprio officio pticulariter ĩtendẽ
ſaluti aĩarũ. ¶ Ad pmũ g̃ dõ ꝙ nul/
lã iacturã tpis patit̃: q̇ qd̃ ẽ meliꝰ opa
tur docẽdo ſacrã doctrinaȝ: vel q̇ ad h̃
p ſtudiũ ſe diſpõit. ¶ Ad ſecũdũ dõ
ꝙ pfectꝰ dĩ aliq̇s duplr. Uno mõ q:
hȝ pfectionẽ. Alio mõ q: hȝ ſtatũ p/
fectionis. Perfectio aũt hoĩs ĩ chari-
tate ↄſiſtit: q̃ hoĩem deo ↄiũgit. Uñ
ꝙ̃tũ ad dilectionẽ dei dĩ gñ. 17. Am
bula corã me ⁊ eſto pfectꝰ. ꝙ̃tũ v̄o ad
dilectioneȝ ꝑximi poſtꝙ̃ dñs dixerat.
Diligite inimicos veſtros: concludit
Math. 5. Eſtote g̃ pfecti. Statũ au
tẽ pfectõis hr̃e dicunt̃ q̇ ſolẽniter obli
gãtur ad aliq̇d perfectiõi ãnexũ. Eſt
aũt aliq̇d annexũ pfectiõi charitatis
duplr. Uno mõ ſicut p̃ambulũ ⁊ p̃pa
ratoriũ ad pfectionẽ: vt pauptas: caſti
tas ⁊ hꝰ. q̇bꝰ hõ retrahit̃ a curis ſecu
lariũ reꝝ: vt liberiꝰ vacet his q̃ dĩ ſũt
Uñ hꝰ. magis ſunt q̇dã perfectionis
inſtr̃a. ꝑpter qd̃ Hiero. exponẽs illd̃
v̄bũ Petri dicẽtis. Ecce nos relinq̇/
mus oĩa ⁊ ſecuti ſumus te: dicit quod
non ſufficit Petro dicẽ. Ecce nos re/
linq̇mus oĩa: ſed addidit qd̃ perfectũ
eſt. ⁊ ſecuti ſumꝰ te. Quicũꝗ ergo vel
volũtariã paupertatẽ vel caſtitatẽ ſer
uant: hñt q̇dẽ p̃paratoriũ perfectõis
ſed nõ dicunt̃ hr̃e ſtatũ pfectiõis: niſi
q̇ ſe ex ſolẽni ꝓfeſſiõe ad hꝰ. obligãt.

Aliq̇d enĩ ſolẽne ⁊ ꝑpetuũ dĩ haber̃
ſtatũ: ſicut pȝ in ſtatu libertat̃ vl̃ ma
trimoniȷ̃ ⁊ ſimiliuȝ. Alio v̄o mõ ali/
q̇d ẽ annexũ pfectiõi charitat̃: vt effe/
ctus: vt. ſ. aliq̇s curã aĩaruȝ ſuſcipiat.
Eſt enĩ pfecte charitat̃ vt aliq̇s ꝑpter
dei amorẽ p̃termittat dulcedinẽ cõtẽ
platiue vite: quã magis amaret: ⁊ ac
cipiat actiue vite occupatiões ad ꝓcu
rãdũ ꝑximorũ ſalutẽ. Quicũꝗ g̃ hoc
mõ ſaluti ꝑximorũ intẽdit hȝ q̇dẽ ali
quẽ pfectiõis effectũ: ſ; nõ hȝ pfectio/
nis ſtatũ niſi epus q̇ cũ q̇dã ſolẽni cõ
ſecratiõe ſuſcipit aĩaꝝ curã. Archidi
aconi v̄o ⁊ parrochiales p̄ſb̄ri magis
hñt ↄmiſſa q̇dã officia: ꝙ̃ ꝙ p hoc in
aliq̃ pfectiõis ſtatu ponant̃. Soli g̃
religioſi ⁊ epi dicunt̃ pfecti q̃ſi ſtatũ
pfectiõis hñtes. vñ religioſi fiũt epi:
ſ; nõ archidiacõi vel plebãi. Cũ g̃ dĩ
ꝙ pfecti tenent̃ ad id qd̃ meliꝰ ẽ: veꝝ ẽ
ſi ĩtelligat̃ de his q̇ dicunt̃ pfecti ꝑꝑ
pfectionẽ charitat̃. Hiꝰ. enĩ obligant̃
ex lege ĩteriori q̃ ĩclinãdo obligat. vñ
ad h̃ obligant̃ ſm mẽſurã ſue pfectio
nis qd̃ ĩplẽt. Si aũt intelligat̃ de his
q̇ dicunt̃ pfecti ꝑꝑ ſtatũ: ſicẽ epi ⁊ reli/
gioſi: nõ ẽ veꝝ. Nõ enĩ tenent̃ epi ni
ſi ad ea ad q̃ ſe extendit cura ſuſcepti
regiminis. Et religioſi non tenentur
niſi ad ea ad q̃ obligãtur ex voto ſue
profeſſionis. alioquin eſſet obligatio
ad infinitũ: cũ tamen ⁊ nã ⁊ ars ⁊ oĩs
lex certos terminos hẽat: dato tamen
ꝙ pfecti ſemp tenẽtur ad id qd̃ meliꝰ
ẽ: nõ eẽt ad propoſitũ ſicut ex ſupradi/
ctis appet. ¶ Ad tertiũ dõ ꝙ lȝ plaꝰ

teneatur ſubditum ſuum reuocare ab oī malo. nō tñ tenetur eū inducere ad oē melius. Hec ēt rō in ꝓpoſito locum nō habet ſicut nec alie ⁊c.

Deinde querebāť duo de his que pertinent ad religioſos. Primo vtrū religioſus teneatur obedire ſuo plato. vt reuelet ſibi aliqđ ſecretū: qđ fidei ſue ē cōmiſſum. Sc̄o vtrū teneať ſibi obedire vt reuelet occultā culpā fratris quam nouit.

Articulus .15ꝰ.

Ad primū ſic ꝓceditur. Videtur ꝙ religioſuſ teneať aliqđ ſecretum fidei ſue cōmiſſum reuelare plato ꝑcipiēti. Ad obediendum enim plato obligauit ſe religioſus ꝓfeſſione ſolēni. ad tenēdum aūt ſecretū obligauit ſe ſimplici ꝓmiſſione. ergo magis dꝫ obedire prelato ꝙ̄ ſeruare ſecretū. Sꝫ cōtra eſt ꝙ Ber. dicit. Id quod eſt inſtitutum propter charitatē nō militat ꝯ charitatē. Sꝫ ꝓfeſſio obediētie quā religioſus facit prelato. inſtituta eſt ꝓpter charitatem ergo nō militat cōtra charitatē: qua quilibet tenetur ſeruare fidem ꝓximo

Rñ. dō ꝙ ſicut Ber. dicit in li. de diſpenſatōe ⁊ precepto. Sufficiens obediētia ē vt religioſus obediat ſuo prelato de his que ad regulam pertinēt vel directe ſicut ea que ſunt ſcripta in regula: vel īdirecte: ſicut ea que ad hec reduci poſſunt ſicut miniſteria exhibenda fratribus ⁊ pene pro cꝑis infligere ⁊ hꝰ. Perfecta aūt obedientia ē vt ſimpliciter in omnibus obediat que non ſunt contra regulam vł ꝯ deum. Sed ꝙ aliquis obediat plato in his que ſunt ꝯ deum vel contra regulam ē obedientia īcauta ⁊ illicita. Eſt ergo ꝯſiderandū in propoſito vtrū ſit licitum religioſo ſecretum fidei ſue cōmiſſum reuelare. Circa qđ diſtinguendum eſt de ſecreto. Eſt .n. aliquod ſecretum quod illicitum ē celare. ſicut qđ in piculum ꝟgit aliorū qbus aliquis cauere tenetur. Unde ⁊ in iuramēto fidelitatis ꝯtineť ꝙ huiꝰmōi ſecreta debeāt dñis reuelari. Ad ꝑceptum ergo prelati teneť religioſuſ tale ſecretū pandere: ēt ſi promiſit ſe non reuelare. dicente Iſid. In maliſ ꝓmiſſis reſcinde fidem niſi forte ī cōfeſſione audierit: qꝛ tunc nullo modo eſt reuelandum. Eſt autē aliud ſecretum quod de ſe celari pōt ſine peccato ⁊ tale ſecretum religioſus nullo mō plato precipiēte pandere dꝫ: ſi ſit fidei ſue cōmiſſū: peccaret enim frāgēdo fidē cōmiſſo. Ad pmū ḡ dō ꝙ ſolennior ē obligatio ad ſeruāda ea q̄ ſunt fidei ⁊ charitatis: q̄ ē ex lege nāli ⁊ ex ꝓmiſſione in baptiſmo facta: ꝙ̄ ea q̄ eſt ex profeſſione religionis.

Articulus .16ꝰ.

Ad ſm̄ ſic ꝓceditur. Videť ꝙ ſubditus debeat plato ꝑcipienti reuelare culpam occultā alteriꝰ fratris: qꝛ vt Hiero. dić. Nō dꝫ occultari culpa vnius in preiudicium multorū. Sed ꝓſumēdū ē ꝙ platꝰ culpam vnius cognoſcere velit ꝓpter multitudinis bonum. ergo plato ꝑcipienti dꝫ culpa alteriꝰ reuelari. Sꝫ contra eſt ꝙ Greg. dicit. ꝙ ſi aliqñ propter obedientiam debemus aliq̄ bona dimittere, nullo tñ modo ꝓpter

obedientiaȝ debemus aliquod malū
ꝑpetrare. Sȝ malū eſſe vī culpam oc
cultā detegendo aliū īformare. ġ hoc
ꝓpter obedientiā fieri nō dȝ. ¶ R°.
dō ꝙ religioſus ꝑlatus in ca°. ꝓeſt ſi
cut iudex ecclīaſticus ī foro iudiciali.
Unde ad ea pōt ex ꝑcepto ſbditos ob
ligare vt ei pandāt. ꝓpter q̄ pōt iudex
eccleſiaſticus in foro iudiciali iuram̄
tū exigere. Eſt ġ ſciendū ꝙ in crimi
nibus triplex ē mod⁹ ꝓcedēdi. vnus ꝑ
denūciationē. alius ꝑ inq̇ſitionē. ali⁹
ꝑ accuſationē. Jn via ġ denūciatōis
intēdit̄ correctio delinq̄ntis. ⁊ idō ſm̄
ꝑceptū dn̄i Mat. i8. dȝ ꝑcedere frña
correctio: vt. ſ. corripias cū īter te ⁊ ip
ſum ſolum. ꝙ ſi non audierit: coram
duobus vel tribus teſtibus. ⁊ vltimo
dicat̄ ecclīe. Charitatis enī ē vt ali
quis parcat fratri quantū pōt. vn̄ pri
us dȝ niti vt corrigat ꝯſcīam fratris ſ̄
uata fama ſolitarie admonēdo. ⁊ poſt
modū corā duobus vel tribus. tandeȝ
negligentia ē fama: vt emēdetur ꝯſci
entia: ⁊ dō̄ ē eccleſie. in quo ēt ꝓceſſu
ꝯſulitur ꝯſcīe. Nā pctō: ſi a ꝑncipio
videret ſe publicatū: amitteret ꝟecun
diā ⁊ obſtinatio: fieret ad peccādum.
Jn inq̇ſitōe ꝟo dȝ ꝑcedere infāia Jn
accuſatione ꝟo dȝ ꝑcedere inſcriptō ꝑ
quā ipſe obligat ſe ad talionē. Jn in
q̇ſitione aūt ⁊ accuſatōe intendit̄ pe
na peccātis ꝓpter multitudīs bonum
Si ġ appareat accuſator ī caplo q̇ ſe
obliget ad talionē. poteſt prelatus ꝑ
cepto ꝟitatis confeſſionē exigere: ſic̄
⁊ iudex eccleſiaſticus iuramēto. Et ſi
militer ſi precedat infamia: pōt ꝑlat⁹
ꝑcepto ꝟitatē exq̇rere; ⁊ ſubditi tenen
tur obedire. Si aūt ꝓcedatur ꝑ viaȝ
ſimplicis denūciatōis non tenetur re
ligioſus ꝑlato ꝑcipiēti culpaȝ fratris
reuelare niſi ꝑcedente monitione cuȝ
videat incorrectū: imo magis pecca
ret: ſi ad ꝑceptū prelati reuelaret. quia
plus tenet̄ obedire euāgelio q̄ ꝑlato
⁊ multomagis prelatus peccaret ſi ſb
ditū induceret ad ꝑuertendū ordinem
euangelij. ¶ Ad primū ġ dō ꝙ de pec
cato ꝑterito de quo iā aliquis correct⁹
ē ad ſecretam āmonitionē vel de quo
pōt ſpare corrigendus niſi ꝯriūm ine
niatur. nō pōt iminere periculum mlt
titudīs. Sed de pctō futuro qd̄ eſt ꝑi
culoſum multitudini vel ſpūaliter vel
corporaliter ꝓcedit obiectū. tunc eniȝ
nō oȝ āmonitionē ſecretā expectare. ſȝ
ſtatim ꝑiculo occurrere. vn̄ ⁊ dn̄s nō
dicit. Si peccare ītendat ī futuro. ſȝ ſi
peccauerit in preterito.

Deinde querūtur quatuor ad
culpā ꝑtinētia. Primo vtꝝ
pctm̄ ſit natura aliqua. 2.
vtrū ꝑiuriū ſit grauius pctm̄ q̄ homi
cidiū. 3°. vtrū peccet q̇ ꝓpter igno
rantiā ꝯſtitutionē pape nō ſeruat. 4°
vtrū monachus peccet mortaliter co
medendo carnes.

Articulus. i⁹.

Ad primū ſic ꝓcedebat̄. Ui
det̄ ꝙ pctm̄ nō ſit aliqua nā
Dī enī Joh. i. ſine ipo factū
ē nihil. i. peccatum. Sed quod eſt nā
aliqua: nō pōt dici nihil. ġ pctm̄ nō ē
nā aliqua. ¶ Sed cōtra. Si pctm̄ nō
ē natura aliqua. oȝ ꝙ ſit ꝑuator pura
ſȝ priuatio pura non dī ſm̄ magis ⁊
min⁹ vt mors ⁊ tenebra. ġ vnū nō eſ

ſet grauius altero: qͦ ē incōueniens
R̄ͦ dō ꝙ pcc̄m maxie trāſgreſſiōis
ē actus inordīatus. Ex pte ǵ act⁹ pec-
catū ē nā aliq̄. ſ3 inordīatio ē ꝑuatio;
⁊ ſ3 hāc pcc̄m dr̄ nihil, ⁊ ꝑ hoc patet
ſolutio ad obiecta.

Articulus .18.

Ad 8m ſic ꝓcedebaẗ. Videẗ: ꝙ piuriū ſit grauius pcc̄m: q̄ȝ homicidiū. dic̄. n. Ber. ꝙ
ꝯ ꝑcepta ꝑme tabule nō pōt diſpēſaꝛ;
nec de⁹ nec hō. Cōtra ꝑcepta aūt ſecū
de tabule pōt diſpēſare deus: ſ3 nō hō
ex q̄ pōt accipi: ꝙ graui⁹ ſit peccare ꝯ
ꝑcepta ꝑme tabłe q̄ȝ ꝯ ꝑcepta 2e. S3
piuriū ē ꝯ ꝑceptū ꝑme tabule qͦ eſt.
Nō aſſumes nomē dei tui in vanū.
Homicidiū aūt ē ꝯ ꝑceptū ſecūde ta
bule. Nō occides. ǵ graui⁹ peccatu3
ē periuriū q̄ȝ homicidiu3. Preterea
graui⁹ ē peccare in deū: q̄ȝ in hoīem.
Sed periuriū ē pcc̄m in deū. homici-
diū in hoīem. ǵ grauius pcc̄m ē piu-
rium q̄ȝ homicidium. Sed ꝯ. Pena
ꝓportionaẗ culpe. Sed graui⁹ puniẗ
homicidiū q̄ȝ piurium. ǵ ē ǵui⁹ pcc̄m
R̄ͦ dō ꝙ ſicut apl's dicit ad hebꝛe.
6. Hoīes ꝑ maiores ſui iurant: ⁊ oēs
cōtrouerſie eoꝝ finis eſt iuramentu3.
Fruſtra aūt in cā homicidij cōtrouer
ſie finis eēt iuramentum: ſi homici-
diū eſſet grauius pcc̄m q̄ȝ periurium.
ꝑſumēẗ enī ꝙ q̇ maiorē culpam ho
micidiū cōmiſiſſet: nō vereret mino-
rem periurij incurrere. vnde ex h' ipſo
ꝙ ī cā cuiuſlib3 pcc̄i ōferẗ iuramētu3;
māifeſte oñdiẗ ꝙ piuriu3 ꝓ maximo
pcc̄o d3 haberi. nec īmerito. q2 piura-
re nomē dei videẗ q̄dā dn̄i nois dene
gatio. vnde 8m locū p⁹ idolatriā pec-
catū piurij tenet. vt ex ordīe ꝑceptoꝝ
appet. ſed ⁊ apud gētiles iuſiurādum
erat honoratiſſimū: vt dr̄ ꝑn° meta
phi. Primas aūt rōnes cōcedimus.
Ad illud vͦo qͦ in ꝯriū obijcitur
dō ꝙ in iudicio hūano nō ſemꝑ q̄ȝti-
tas pene reſpōdet q̄ȝtitati culpe. In-
terdū enī infligiẗ maioꝛ pēa ꝓ mīoꝛi
culpa qn̄ graui⁹ nocumētū īuēet hoī-
bus ex minori culpa. ſ3 8m dei iudiciū
ǵuioꝛ culpa ǵuiori pēa puniẗ. vnd̄ vt
oñdaẗ ǵuitas idolatrie ⁊ piurij poſt-
q̄ȝ in ꝑmo ꝑcepto dixerat. Nō adora
bis ea nec̄ȝ coles; ſubdiẗ exo. 2i. Ego
ſum dn̄s deus tuus viſitās iniq̄tates
patrū in filios. ⁊ poſtq̄ȝ dixerat. Nō
aſſumes nomē dn̄i dei tui in vanum.
ſubdiẗ. Nec enī hēbit inſontē dn̄s
eum qui aſſumpſit nomen domini
ſui fruſtra.

Articulus .19.

Ad tertiū ſic ꝓcedit. Videẗ ꝙ q̇ facit cōtra conſtitutione3 pape ꝑ ignorātiā nō peccat.
Ut enī aug. dicit. Pcc̄m adeo eſt vo
luntariū: ꝙ ſi nō eſt voluntarium nō
eſt pcc̄m. Sed ignorātia cauſat inuo
lūtariū. vt dr̄ in. 3. ethi. ergo qͦ fit ꝑ
ignorātiam nō eſt peccatū. Prete-
rea 8m iura dn̄s pōt repetē ſeruū ſuū
ordinatū p⁹ certū tēpus. hoc aūt deb3
computari a tꝑe ordīatiōis; nō a tēpo
re noticie. ǵ obligatio cōſtitutōis pa-
pe obligat a tꝑe noticie. Sed ꝯtra
Ignorantia iuris nō excuſat. Sed ꝯ
ſtitutio pape facit ius. ergo qui facit
cōtra cōſtitutionem pape per ignorā-
tiā nō excuſaẗ. R̄ͦ dō ꝙ ignorātia

que ē cā actus cāt inuolūtariū. Unde
ſemꝑ excuſat niſi ipa ignorātia ſit pec
catū. Eſt aūt ignorātia pccīn quando
ignorat q̇s q̄ pōt ſcire ⁊ tenet̃. Cōſti
tutionē eni pape oēs ſuo mō ſcire tenē
tur. Si ḡ aliq̇s neſciat ꝑ negligētiā:
ñ excuſat̃ a culpa: ſi ꝯtra cōſtitutionē
agat. Si vͦ aliq̇s hēat ſufficiēs im-
pedimētū: ꝓpter qd̉ ſcire nō potuerit.
puta ſi fuit in carcere: vel in terris ex
traneis: ad q̄s cōſtitutio nō peruenit
vel ꝓpter aliqd̉ ſile: talis ignorantia
excuſat vt nō peccet ꝯ cōſtitutionē pa
pe agēs. ⁊ per hoc pꝫ ſolutio ad oba.

Articulus. 20ᵘˢ.

AD q̄rtū ſic ꝓcedit̃. Videt̃ ꝙ
mōachus peccet mortaliter:
comedendo carnes. Dicit. n.
canon de conſecratiōe ꝙ monachi nō
debēt comedere carnes. ⁊ ſi cōtra fece
rint debēt incarcerari. Sed talis pēa
nō infligit̃ niſi pro pcc̄o mortali. ergo
monachi comedētes carnes peccant
mortaliter. Preterea facere ꝯ votū
ē peccatū mortale. Sed monachi e
voto obligātur ad ſeruādū regulam
bti Benedicti: in q̄ cōtinet̃ ꝙ mona
chi a carnibꝰ abſtineāt. ergo mōachi
peccāt mortaliter comedendo carnes
Sed ꝯ. Nulluꝫ peccatum mortale
conceditur alicui rōne cuiuſcunqꝫ infir
mitatis. Sed comedere carnes cōce
ditur mōacho rōne īfirmitatis. ergo
comedē carnes nō eſt peccatū morta
le monacho. Rº. dd̉ ꝙ nihil ē mor
tale peccatū monacho: vel religioſo
cuicūqꝫ per ſe loquēdo: qd̉ nō ſit pec-
catū mortale alteri: niſi ſit cōtrariuꝫ
ei ad quod ſe voto ꝓfeſſionis obliga-
uit ꝑ accñs: nō tñ rōe ſcādali vel ali-
cuius hꝰ poſſet aliq̇d ei ēē pccm̄: qd̉ ñ
eēt alij pccm̄. Eſt ḡ ꝯſiderādū quid
ſit illud ad qd̉ religioſus voto ꝓfeſſi-
onis ſe aſtringit. ⁊ ſi q̇dē religioſus ꝓ
fitēdo vouēt ſe regulā ſeruaturū: vi-
deret̃ ſe obligare voto ad ſingula: q̄
cōtinētur in regula. ⁊ ſic ꝯ qd̉libꝫ eo-
rū agēdo peccaret mortaliter. Et ex
hoc ſeq̄ret̃ ꝙ religiōis ſtatꝰ eēt religi
oſis ī laqueū pcc̄i mortal̃: qd̉ vix aut
nūqꝫ poſſent declinare. Sācti ḡ p̄res q̇
ordines inſtituerūt: nolentes hoībus
iniicere dānatiōis laqueum: ſed ma-
gis viam ſalutis: ordinauerunt taleꝫ
ꝓfeſſionis formam in q̄ ꝑiculū eē nō
poſſet: ſicut in ordine fratrum predica
torum ē cautiſſima ⁊ ſecuriſſima for-
ma profitēdi: qua nō promittit ſe ſer-
uare regulā: ſed obediētiā ſm regulā
vnde ex voto obligantur ad ſeruāda
ea que ponūtur in regula tāqꝫ p̄cepta
⁊ q̄ prelatus ſm tenorē regule ſibi pre
cipere voluerit. Cetera vͦ que nō cō
tinētur in regula ſub p̄cepto nō cadūt
directe ſub voto. vñ ea pretermittēs
nō peccat mortalr̃. Btūs vero Bene
dictus ſtatuit mōachū ꝓfiteri non q̇-
dem obſeruare regulā. ſꝫ ꝙ ꝓfitens ꝓ
mittit cōuerſioneꝫ moꝝ ſuoꝝ ſm re-
gulā. hoc eſt dictū vt ſm regulam di
rigat mores ſuos; contra qd̉ facit ſi
vel ea que ſunt p̄cepta in regula trāſ
grediat̃: vel etiam contemnat regu-
lam ſꝫ ea dirigē actus ſuos omnino
recuſans. non autē oīa: que in regula
cōtinētur ſunt p̄cepta. quedā. n. ſunt
monitiōes ſiue cōſilia. q̄dā vͦ ordia
tiones ſiue ſtatuta quedam vt ꝙ poſt

cõpletoriũ nẽo loquat̃. Hi⁹ aũt ſtatu-
ta q̃ in regula ꝯtinent̃ nõ hñt vim ꝑ
cepti. ſicut nec ꝑlatus ſtatuẽs aliq̇d i
tẽdit ſemꝑ ad pcc̃m mortale obligare
ꝑ ꝑceptũ. Eſt aũt ꝑlat⁹ q̃ſi q̇dã regula
aĩata. vñ ſtłtũ eẽt putar̃ ꝙ mõach⁹ frã
gens ſilẽtiũ p⁹ ꝯpletoriũ peccaret mor
taliter niſi forte facẽt hoc ꝯ̃ preceptuʒ
ꝑlati; vel ex cõtẽptu regule. Abſtinẽ
aũt a carnibus nõ põit̃ in regula bti
Benedicti vt preceptũ; ſ vt ſtatutum
quoddã. vnde mõachus comedẽs car
nes non ex hoc ipſo peccat mortaliter
niſi in caſu propter inobediẽtiã vł cõ
temptũ. Ad ꝑmũ ḡ dicẽdũ ꝙ pena
illa infligit̃ monacho cõtumaciter ⁊
inobediẽter carnes comedẽti. Ad
ſecũdũ dicẽdũ ꝙ comedere carnes nõ
eſt contra votũ monachi; niſi qñ co-
mederet ex inobediẽtia vel ex cõtẽptu
Quod vero in cõtrariũ obijcit̃ effica
ciam nõ habet. procedit enĩ de his; q̃
ſunt ſm ſe mala ſicut homicidiũ; adul
teriũ ⁊ hi⁹ que ſunt oĩbus illicita tam
ſanis q̃ꝫ infirmis. Non auteʒ ꝓcedit
de his que ſunt mala; q: prohibita. ali
quid enim poteſt prohiberi ſano; qđ
non prohibetur infirmo.

DEinde circa bonũ gł̃ie q̄re-
bãtur duo de corꝑib⁹ gł̃ioſis
Primo vtruʒ corpus gł̃ioſuʒ
nãliter poſſit eẽ cũ alio corꝑe nõ gł̃io
ſo in eodem loco. Secũdo vtrũ hoc
fieri poſſit miraculo.

Articulus .zi.

AD ꝑmuʒ ſic ꝓcedit̃. Videtur
ꝙ corp⁹ glorioſũ nãliter poſ-
ſit eẽ cũ alio corꝑe ĩ eodẽ loco.
Si enim ꝓhibet̃ eẽ cũ alio corpore in
eodẽ loco aut ẽ ꝑꝑ groſſiciẽ ſiue corpu-
lentiã aut ꝑꝑ dimẽſiões. ſ nõ ꝑꝑ groſ
ſiciẽ ſeu corpulẽtiã; q: corp⁹ glorioſum
erit ſpũale ſ3 apłm .i. ad corin. 15. Si
militer nec ꝑꝑ dimẽſiões; q: cũ tãgẽ-
tia ſint quoꝝ vltĩa ſunt ſimul; neceſſe
ẽ ꝙ pũctũ vni⁹ corpis nãlis ſit ſimul
cũ pũcto alteri⁹; ⁊ linea cũ linea ⁊ ſu-
ꝑficies cũ ſuꝑficie. Pari ḡ rõe ⁊ corp⁹
cũ corꝑe. Nõ ḡ ꝓhibet̃ corp⁹ gł̃ioſuʒ
q̇n nãliter poſſit eẽ ſimul cũ alio cor-
pore in eodẽ loco. Preterea cõmen.
dicit in .8. phi. Qđ partes aeris ⁊ aq̃
ꝑtim ſubintrãt ſeinuiceʒ ꝓpter hoc ꝙ
ꝑtim ſunt nãe ſpũalis. ſed corpa glo-
rioſa oĩo erũt ſpũalia; vt iã dictuʒ eſt.
ḡ totaliter poterũt ſubĩtrare alia cor-
pora ⁊ ſimul eſſe cum eis. Sed ꝯtra.
Glorificatio nõ tollit nãm; ſed corp⁹
hũanuʒ nõ poteſt nãliter eſſe ſił cum
alio corꝑe in eodẽ loco in ſtatu iſto. ḡ
neq3 poſtquã erit glorificatũ. Rñ° di
cendũ ꝙ mãifeſtum eſt ꝙ corpus hu
manum in ſtatu iſto nõ poteſt eẽ cum
alio corꝑe in eodem loco. Si ergo cor
pus glorioſũ naturaliter poſſit eſſe cũ
alio corꝑe in eodem loco ꝑꝑ aliquam
ꝓprietateʒ inditam; illa ꝓprietas aufert
hoc ꝑꝑ qđ corpus hũanũ in ſtatu iſto
ꝓhibet̃ eẽ cum alio corꝑe in eodeʒ lo-
co. Eſt ḡ conſiderãdum q̇d ſit hi⁹ ꝓhi
bens. Dicũt aũt q̇dã hoc eẽ groſſicieʒ
vel corpulẽtiam quãdam; que tollet̃
ꝑ dotem glorie; quã noĩant ſbtilitatẽ
ſ hoc nõ ẽ intelligibile. nõ enĩ inueĩt̃
q̇d ſit hi⁹ corpulẽtia vel groſſicies. nõ
enim eſt aliqua qualitas; quia nulla
qualitas dari poteſt; qua q̇dẽ remota
corpus poſſit eſſe cum alio corpore in

codē loco. Sil'r nec pōt eē forma nec mā que ſunt ptes eētie, q2 tūc integ̃ cētia corpis hūani nō remāeret cū3 gloria qđ ē hereticū. Et iō dicēdū3 ē: ꝙ hoc ꝓhibēs nihil ē aliud ꝗ̄ dimēſiones q̇bus ſubſtat mā corꝑalis: necē eſt enī vt id quod ē ꝑ ſe ſit cauſa ī vno quoqꝫ genere. Diſtinctio autē ſm ſitum pͥmo ⁊ per ſe conuēit quātitati dimenſiue: que diffinit' eſſe quātitas poſitionē habēs. Unde ⁊ partes in ſubiecto ex hoc ipſo diſtinctionem habēt ſm ſitū ꝙ ſunt ſubiecte dimēſioni. ⁊ ſicut ē diſtinctio diuerſarū ptiū vnius corporis ſm diuerſas ptes vnius loci per dimēſiones: ita propter dimēſiōes diuerſa corpora diſtinguūtur ſ3 diuerſa loca. Duo enī corꝑa facit actual' diuiſio materie corꝑalis. Duas aūt partes vnius corꝑis diuiſibilitas potentialis. vñ ⁊ phus dicit ī. 4° phi. Qđ ſicut ſubītrāte cubo ligneo in aquā vl' aerem oportet ꝙ cedat tātum de aqua vel aere: ita oportet ꝙ cederēt dimenſiones ſeparate: ſi vacuū poneretur. Cū ġ gloria nō tollat dimenſiones corporis; dico ꝙ corpus glorioſū3 nō pōt nāliter eē cū alio corpore in codē loco ꝓpter aliquam proprietatē inditā.

Ad pͥmū ġ dicēdū ꝙ ſicut dictum eſt: corpus hūanum in ſtatu iſto prohibetur eē cum alio corpore in eode3 loco nō propter corpulentiā aut groſſiciem que ꝑ gloriā tollatur. ſpūalitatē enī apl'us oppōit aīalitati ſm quā corpus eſt alimonia indigēs: vt Augu. dicit. Non autem groſſiciei vl' corpulentie: ſ3 impeditur ꝓpter dimēſiones. Ratio vero que in ꝯ̄riū obijcitur ponitur īter ſophiſticas ratōes a phō in 4. phi. Puncto enī ⁊ linee ⁊ ſuperficiei nō debetur loc⁹: ſed corpori. vñ nō ſequit'. Si termini corporū ſe tāgētium ſūt ſil': ꝙ ꝓpter hoc plura corpora poſſunt eē in codē loco.

Ad ſm dō ꝙ ſicut ibidē cōmētator exprimit ſubintratio illa fit per condēſationē. ⁊ dicūtur hr̄e ſpūalem v̄tutē ꝓpter raritatem. Eſſet aūt erroneū dicere h̄ mō: ꝙ ſint aeri ventiſqꝫ ſimilia; vt patet per Grego. in. 19. moralium.

Articulus. 22⁹.

Ad ſm ſic ꝓcedebat'. Videt': ꝙ corpus gl'ioſū nullo modo poſſit eē ſimul cū alio corꝑe in eodem loco. ſicut enim ſe habet corpus vnum ad vnum locū: ita duo corpora ad duo loca. ġ cōmutatim: ſicut vnū corpus ad duo loca: ita duo corpora ad vnū locum. Sed vnum corpus nullo mō pōt eē in duob⁹ locis. ġ nec duo corpora in vno loco. Preterea ſi duo corpora ſint in vno loco ſumentur duo puncta in duabus extremitatibus loci. Sequitur ġ ꝙ inter iſta duo pūcta erūt due linee recte duorum corporū in codē loco exiſtētium quod eſt impoſſibile. ergo impoſſibile eſt duo corpora eſſe in eodem loco.

Sed cōtra eſt: ꝙ Chriſtus intrauit ad diſcipulos ianuis clauſis: vt hēt' Joh. 20. quod eſſe non poteſt niſi corpus eius ſimul cū corpore portarū fuiſſet in eodem loco. Pōt ġ corpus glorioſum cū alio corꝑe eſſe in eode3 loco.

Rñ° dō ꝙ ſicut iam dictum ē, duo corpora eſſe in eodem loco prohibentur ex dimēſionibus; q2 materia

corporalis ſm dimẽſiones diuiditur. dimẽſiones aũt diſtinguũtur ſm ſitũ Deus ãt qui ẽ omniũ cã prima põt cõſeruare effectus ineſſe ſine cãis proximis, vñ ſicut cõſeruat in ſacramento altaris accidẽtia ſine ſubiecto ita poteſt ↄſeruare diſtinctionẽ mãe corporalis ⁊ dimẽſionũ in ea abſq; diuerſitate ſitus. ¶Miraculoſe ẽ fieri põt q̇ duo corpora ſint in eodẽ loco. vñ corpori xpi attribuit a ſanctis: q̇ exiuit p clauſum v̾ginis vterũ: ⁊ q̇ itrauit ianuis clauſis per v̾tutẽ diuinã. ⁊ ſilr dico q̇ corpus glorioſũ q̄d erit figuratũ corpori claritatis xpi: poterit eſſe cũ alio corpore in eodem loco: nõ ꝑpt aliquã v̾tutem creatam inditam ſ; ſola diuina v̾tute aſſiſtente: ⁊ hoc opante: ſicut ⁊ corpus Petri ſua vmbra ſanabat infirmos. ſed diuina virtute aſſiſtente ⁊ miracula faciente. ¶Ad p̄mum ergo dicendum q̇ ꝓportione cõmutata ſic eſt vtendũ: ſicut ſe habet p̄mũ ad ſm. vt duo ad tria: ita ſe habet tertiũ ad quartum ergo cõmutatiꝫ ſicut ſe habet primũ ad tertium: vt duo ad quatuor: ita ſe habet ſcdm ad quartum. i. tria ad ſex: ⁊ ſm hoc ratio ſic d̄beret ꝓcedere. ſicut ſe habet vnuꝫ corpus ad vnum locum. ita duo corpora ad duo loca. Ergo ſicut vnum corpus ad duo corpora. ita vnus loc⁹ ad duo loca: ⁊ ſic non ſequitur q̇ ſi vnuꝫ corpus non poteſt eſſe in duobus locis. q̇ duo corpora non poſſunt eſſe ĩ vno loco. vnum enim corpus eſſe localiter in duobus locis implicat contradictionem q: de rõe loci eſt q̇ ſit termin⁹ locati. terminus autem ẽ extra quẽ nihil eſt rei. vnde nihil locati poteſt eẽ ĩ loco exteriori. q̇ ſi ponatur eſſe in duobus locis: ſequitur q̇ ſit extra ſuum locum. ⁊ ita ſequitur q̇ ſit locatum ⁊ non locatum: nec eſt inſtantia de corpore xpi. q: non eſt in ſacramẽto altaris localiter: ſed per conuerſionẽ. ¶Ad ſʒ dicendũ q̇ duas lineas rectas mathematicas eſſe infra duo puncta eſt impoſſibile. q: in eis nulla alia rõ diſtinctionis põt intelligi niſi ex ſitu. ſ; duas lineas nãles eẽ infra duo puncta ẽ ĩpoſſibile quidem per naturam. ſ; poſſibile per miraculũ. q: remanet alia ratio diſtinctionis in lineis duabus ex diuerſitate corpoꝝ ſubiectoꝝ que conſeruatur virtute diuina etiam remota diuerſitate ſitus.

Incipit quodlibet. 2.

Q

Queſitum eſt de xpo de angelis ⁊ de hominib⁹. ¶Circa xpꝫ queſita ſunt duo de paſſione eius. Primo vtruꝫ in triduo mortis fuerit idem homo in numero. ¶2º. vtrum quelibet paſſio chriſti ſuffeciſſet ad redemptionem humani generis ſine morte.

Articulus prim⁹.

a

AD primũ ſic proceditur. Ur q̇ xps fuerit idẽ hõ in triduo Dĩ n. ¶Mat. 12º. Sicut fuit Jonas in vẽtre ceti: trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹. ita erit filius hoĩs in corde tre ſ; non fuit alius filius hominis ĩ corde terre: niſi filius hominis q̇ loq̇bať

ſuper terram. alioquin chriſtus fuiſſet duo filij. ergo fuit idem homo in triduo mortis. Preterea Jonas fuit idem homo in ventre ceti qui prius fuerat Sed ſicut Jonas fuit ī vētre ceti: ita xp̄s in corde terre. ergo et xp̄s fuit idem hō. Sed ꝯ remota forma ptis: remo uet forma totius: que reſultat ex ꝯpoſitione forme ⁊ materie. Sʒ ī triduo mortis aīa fuit ſepata a corpore xp̄i. ergo deſijt eē hūanitas. Non ergo fuit idem numero hō in triduo mortis. Rn°. dicendum ꝙ in xp̄o fuerūt tres ſubē vnite. ſ. corpus anima ⁊ diuinitas. Sed corp⁹ ⁊ anima fuerūt vnita non ſolum ī vnā pſonaʒ: ſʒ in vnam naturā. Diuinitas aūt in natura quidem nō potuit vniri; nec aīe nec corpori; qꝛ cum ſit perfectiſſima natura non pōt eſſe pars alicuius nature. Sed fuit vnita ⁊ anime ſepata fuit anima a corpore. alioquin non fuiſſet vera mors xp̄i. de cuius rōne ē ꝙ ſeparetur aīa a corpore; qđ per animā viuificatur; ſed diuinitas non fuit ſepata nec ab aīa nec a corpore: quod patet ex ſimbolo fidei in quo đ filio dei dicitur. Qđ ſepultus eſt ⁊ deſcendit ad inferos. Corpore autem iacente in ſepulchro ⁊ anima ad īferos deſcendente non attribuerūt iſta filio dei. niſi hec duo eſſent ei copulata in vnitate ipoſtaſis vel perſone. ⁊ ideo đ chriſto in triduo mortis dupliciter loqui poſſumus. Uno modo quantum ad ipoſtaſim vel perſonam. ⁊ ſic ē idē numero ſimpliciter qui fuit. aut quātum ad nām humanam. Et hoc dupliciter. Uno modo quantum ad totam naturam que humanitas dicit. ⁊ ſic chriſtus non fuit homo ī triduo mortis: vnde nec idem homo nec ali⁹ homo; ſed eadem ipoſtaſis; aut quantum ad partem humane nature. ⁊ ſic anima quidem fuit omnino eadeʒ numero eo ꝙ non eſt tranſmutata. ſm ſubſtantiam. corpus vero fuit ideʒ numero ſm materiam ſʒ non ſm formaʒ ſubſtātialem que eſt anima. vnde nō poteſt dici ꝙ ſimpliciter fuerit idē numero: qa quelibet differentia ſubalis excludit idem ſimpliciter. aīatū aūt ē differētia ſubalis. ⁊ ideo mori ē corꝛūpi non alterari tantum; nec iterū poteſt dici ꝙ ſimpliciter non ideʒ v aliud; qꝛ n̄ ē ſm totā ſubaʒ nō idē aūt aliud: Dicendum eſt ergo ꝙ ſm qđ ideʒ ſm quid non idem ſm materiam eiʒ idem ſm formam vero non idē Ad primum ergo dicendum ꝙ homo eſt nomen nature; ſed filius eſt nomē ipoſtaſis. ⁊ ideo magis in triduo mortis chriſtus poteſt dici filius hominis ꝙ̄ homo. Ad ſecundum dicendum ꝙ ſimilitudo non attenditur ibi quantū ad omnia: ſed ſolum quantum ad occupationem. Nam chriſtus fuit mortuus in corde terre; non autem Jonaſ in ventre ceti.

Articulus. 2⁹.

AD ſecūduʒ ſic pceditur. videt ꝙ illa paſſio Xp̄i non ſuffeciſſet ad redemptionem humani generis ſine morte. Dicit enim apoſtolus ad gal. 2°. Si ex lege ē iuſticia. ergo xp̄s mortuus ē gratis. i. inutiliter ⁊ ſine cā. Sʒ ſi alia paſſio ſufficeret: xp̄s gratis mortuus eſſet. ſed hʼ hʒ ap̄lus pro īconueniēti, ergo alia

paſſio xp̄i non ſuffeciſſet ad redempti
onem humani generis. Preterea il-
lud enī emi dr̄ ꝙ iuſto ꝑcio cōparatur.
Sed iuſtū preciū pro pctō primi parē
tis quo venditū ē in ſeruitutem genꝰ
humanū eē nō potuit aliō ꝗꝫ vita xp̄i
que valet oīum hominuꝫ vitas q̄ per
illud pctm̄ priuatᷣ. Nā ꝑ pctm̄ primi
hoīs mors in oēs introiuit: vt dicitur
ad ro. 5. ḡ nō potuiſſet hūanū genꝰ re
dimi ꝑ aliā paſſionē xp̄i abſqꝫ morte
Preterea Greg. dicit. in. 3. moralᷣ.
ꝙ niſi xp̄s mortē indebitā ſuſcepiſſet
nequaqꝫ nos a morte debita liberarꝫ
ḡ paſſio. alia non ſuffeciſſet ad libera
tionem humani generis ſine morte.
Preterea apoſtoluſ dicit ad heb. 10.
ꝙ xp̄s vna oblatione ꝯſumauit ī eter
nū ſanctificatos. ⁊ ideo non ē locꝰ ſe
cunde oblationis. Sed manifeſtum
ē ꝙ xp̄s ante mortem multas paſſio-
nes ſuſtinuit. eſuriens: laborans, con
ſputus ⁊ flagellatus. Si ergo iſte paſ
ſiones ſuffeciſſent: non obtuliſſet ſeip
ſum ad mortē. obtulit aut eſt ſeipſum
hoſtiaꝫ deo pro peccatis noſtris vt di
citur ad eph̄. 5. ⁊ hoc per morteꝫ. ergo
paſſio xp̄i abſqꝫ morte non ſuffeciſſet.
Sed cōtra. Iniuria vel paſſio alicꝰ
menſuratᷣ ex dignitate perſone. maio
rem enim iniuriā patitᷣ rex ſi ꝑcutiatᷣ
in facie. ꝗꝫ aliqua priuata ꝑſona. ſ3 di
gnitas perſone xp̄i ē infinita: q2 eſt ꝑ
ſona diuina. ergo quelibet paſſio eiꝰ
quātūcūqꝫ ſit minima ē infinita. que
libet ergo paſſio eius ſuffeciſſet ad re
demptionem humani generis. etiam
ſine morte. Preterea Bern. dicit.
Qd̄ minima gutta ſanguinis chriſti
ſuffeciſſet ad redemptionem humani
generis: potuiſſet aūt aliqua gutta ſā
guinis xp̄i effundi ſine morte. ḡ etiaꝫ
ſine morte potuiſſet per aliquā paſſio
nem humanū genus redimere. Rᷤ.
dd̄ ꝙ ad emptionē duo requirūtur. ſ.
quantitas precij ⁊ deputatio eius ad
aliquid emēdū. Si enim aliquis det
precium nō equiualens ad rē aliquā
acquirendā: nō dr̄ eē ſimplr̄ emptio
ſ3 ꝑtim emptio ꝑtim donatio. puta ſi
aliquis emat librū q̇ valet. 20. libraſ
pro. 10. libris ꝑtim emēt librū: ⁊ ꝑtim
ſibi daretur. Rurſus ſi daret ēt maiꝰ
ꝑcium ⁊ nō deputaret ad emēdū: nō
diceretur emerᷣ librū. Si ḡ loquamur
de redemptione hūani generis quan
tū ad quātitatē precij: ſic quelibet paſ
ſio xp̄i ēt ſine morte ſuffeciſſet ad re-
demptionem humani generis ꝑꝑ infi
nitā dignitatē ꝑſone. ⁊ ſic ꝓcedūt due
vltime rōnes. Si aūt loquamur quā
tū ad deputationē precij: ſic dicenduꝫ
ē. ꝙ nō ſūt deputate ad redēptōeꝫ hu-
mani gn̄is a deo prē ⁊ xp̄o alie paſſio
nes xp̄i abſqꝫ morte. ⁊ hoc triplici rōe
Primo quidem vt precium redempti
oni hūani gn̄is non ſolū eſſet infini-
tum valore; ſ3 ēt eēt eiuſdem generis
vt. ſ. nos de morte ꝑ mortē redimeret.
2°. vt mors xp̄i non ſolū eēt precium
redemptōis ſ3 ēt exēpluꝫ v̄tutis vt vꝫ.
hoīes nō timerēt pro v̄itate mori. Et
has duas cās aſſignat apl̄us ad heb.
2. dicēs. Vt per mortē deſtrueret euꝫ
q̇ hēbat mortis impiuꝫ. quantum ad
primū. Et liberaret eos qui timorem
mortis per totam vitam obnoxij erāt
ſeruituti quantum ad ſecundū. Ter

tio vt mors xp̄i eſſet etiam ſacramentum ſalutis, dum nos virtute mortis xp̄i morimur peccato ⁊ carnalibus cō cupiſcentijs ⁊ ꝑprio effectui. ⁊ hec cā aſſignatur. i. Petri. 3°. Xp̄s ſemel pro peccatis noſtris mortuus eſt iuſtꝰ pro iniuſtis: vt nos offerret deo mortificatos quidem carne: viuificatꝰ aūt ſpū. ⁊ ideo humanū genus non eſt redemptum per aliā paſſionem abſq₃ morte xp̄i. Ad primū ḡ dō ꝙ nō ſine cauſa deputata ē mors xp̄i ad redemptionem humani generis: q̄uis mīor paſſio ſufficere potuiſſet. vt dictum eſt. Ad ꝭm dō ꝙ xp̄s nō ſoluendo vitā ſuam: ſ₃ ēt quācū₃ paſſionē patiendo ſufficiens p̄cium exoluiſſet pro redemptione humani generis. ſi minor paſſio ad hoc diuinitꝰ deputata fuiſſet. ⁊ h₃ ꝑpter infinitā dignitatem perſone xp̄i vt dictū ē. Alie due rationes procedūt ex hoc ꝙ alie paſſiones chriſti non fuerunt deputate ad hoc ꝙ ꝑ eas abſq₃ morte chriſti redimeretur humanum genus.

Deinde querebatur de angelꝭ. Et primo quantum ad cōpoſitionem ipſorū. ꝭo quantū ad tempus motus ipſorum. Circa primum querebantur duo. Primo vtrum angelus ſubſtantialiter ſit cōpoſitus ex eſſentia ⁊ eſſe. Secundo vtrum in angelo ſit aliud ſuppoſitum ⁊ natura.

Articulus. 3ꝰ.

Ad primum ſic ꝑceditur. Vr ꝙ angelus ſubſtantialiť nō componatur ex eſſentia ⁊ eſſe. Eſſentia enim angeli eſt ipſe angelus, q: quidditas ſimplicis ē ipſum ſimplex. Si ergo angelus cōponereť ex eēntia ⁊ eē: cōponeretur ex ſeipſo ⁊ alio. hoc aūt ē incōueniens. Nō ḡ ſubſtantialiter cōponitur ex eſſentia ⁊ eē. Preterea nullum accidens cadit in ſubſtantialem compoſitionem ſubſtantie. Sed eſſe angeli ē accidēs ꝑprie enim deo attribuit Hil. in libro de trinitate. ꝙ eſſe non ſit accidens ei ſed ſubſiſtens veritas. ergo angelus non eſt eſſentialiter compoſitus ex eſſentia ⁊ eſſe. Sed contra. eſt quod dicitur in cōmento libri de cauſis. ꝙ intelligentia quam dicimus angelum habet eſſentiam ⁊ eſſe. Rꝰ dicendum ꝙ dupliciter aliquid de aliquo predicatur. Vno modo eſſentialiter. Alio modo per participationē. Lux enim predicatur de corpore illuminato participatiue. Sed ſi eēt aliq̄ lux ſeparata predicaretur de ea eſſentialiter. Secundū ḡ hoc dō ē ꝙ ens p̄dicatur de ſolo deo eſſentialiter eo ꝙ eē diuinū eſt eſſe ſubſiſtens ⁊ abſolutum. De qualibet autem creatura predicatur per participationem. Nulla enim creatura ē ſuū eſſe: ſ₃ eſt habēs eſſe. Sic ⁊ deus dr̄ bonus eēntialiter q: ē ipſa bonitas. creature aūt dicunť bone ꝑ ꝑticipationem q: habēt bonitatem. vnūquodq₃. n. in quātū ē bonū ē ꝭm illud aug. in p̄. de do. xp̄i. ꝙ in quātū ſumus boni ſumus. q̄ncū₃ aūt aliq̇d predicatť de altero ꝑ ꝑticipationē, o₃ ibi aliquid eſſe p̄ter id qđ ꝑticipatť. ⁊ ideo in qualibet creatura ē aliud ipſa creatura: q̄ h₃ eſſe ⁊ ipm eē eius: ⁊ hoc ē qđ Boetius, dicit in li. de ebdomad.

Qđ in oĩ eo qđ ẽ citra p̃mũ aliud eſt
eẽ ⁊ qđ ẽ. Sed ſciẽdũ ẽ ꝙ aliq̇d pri-
cipat̃ dupl̃r. Uno mõ q̃ſi ex̃ns de ſb̃a
p̃ticipant; ſicut genus p̃ticipat̃ a ſpẽ.
Hoc aũt mõ eſſe non p̃ticipat̃ a crea-
tura. Id enĩ eſt de ſubſtantia rei; qđ
cadit in eius diffinitiõe. Ens autem
nõ ponit̃ in diffinitione creature: q̇a
nec ẽ genus nec dr̃ia. vnde p̃ticipatur
ſicut aliq̇d nõ exiſtens de eſſentia rei
Et iõ alia queſtio ẽ. an eſt: ⁊ quid eſt
vñ cũ oẽ quod eſt preter eſſentiam rei
dicat̃ accidẽs eẽ qđ p̃tinet ad q̃õnem
an eſt: eſt accidẽs. ⁊ ideo cõmentator
dicit in. 5. meth. Qđ iſta propoſitio
ſortes ẽ: ẽ de accidẽtali predicato; ſm
ꝙ importat entitatẽ rei; vl̃ veritatem
propoſitiõis; ſed verum eſt ꝙ hoc no-
men ens ſm ꝙ importat rẽ: cui com-
petit hᵘ eſſe: ſic ſignificat eẽntiã rei.
⁊ diuidit̃ p̃ decẽ genera; non tñ vniuo
ce: quia nõ eadẽ ratione competit oĩ-
bus eẽ. Sed ſubſtantie quidẽ per ſe:
alijs autẽ aliter. Si g̃ in angelo ẽ cõ
poſitio ex eẽntia ⁊ eſſe: non tamẽ ẽ cõ
poſitio; ſicut ex partibus ſb̃e. ſ3 ſicut ex
ſb̃a; ⁊ eo qđ adheret ſb̃e. Ad p̃mũ
g̃ dđ ꝙ aliquãdo ex his: q̃ ſimul iun-
gũtur relinq̇tur aliq̃ res tertia; ſicuti
ex aĩa ⁊ corpore cõſtituit̃ humanitas
que ẽ homo. vnde homo cõponitur ex
aĩa ⁊ corpore. Aliquãdo aũt ex his q̃
ſil̃ iungũtur nõ reſultat res tertia: ſed
reſultat q̃dam ratio compoſita; ſic rõ
hoĩs albi reſoluit̃ in rõnẽ hoĩs: ⁊ ĩ rõ-
nem albi; ⁊ in talibus aliq̇d cõponit̃
ex ſeipſo ⁊ alio; ſicut album componi
tur ex eo quod eſt album; ⁊ ex albedi-
ne. Ad ſm dicẽdum ꝙ eſſe eſt ac-
cidẽs; nõ q̃ſi p̃ accñs ſe hñs; ſ3 q̃ſi actu
alitas cuiuſlibet ſb̃e. vñ ip̃e deᵘ q̃ ẽ ſua
actualitas eſt ſuum eſſe.

Articulus. 4ᵘ.

Ad ſecũdum ſic procedit̃. Ui-
detur ꝙ in angelo idẽ ſit ſup
poſitum ⁊ natura. In his. n.
que ſunt compoſita ex materia ⁊ for-
ma differt ſuppoſitum ⁊ natura; quia
ſuppoſitũ addit ſupra naturam ſpẽi
mãm indiuidualem; quod non poteſt
eſſe in angelo: ſi angelus nõ ſit cõpo-
ſitus ex materia ⁊ forma. g̃ ĩ angelo
nõ differt ſuppoſitum ⁊ natura. Sed
dicebat ꝙ ſuppoſitum in angelo dif-
fert a natura inq̃tũ ſuppoſitum intel
ligitur: vt habẽs eẽ: nõ autem natura
Sed cõtra. Sicut eſſe non ponitur
in diffinitione nature; ita non pone-
retur in diffinitione ſuppoſiti vel ſin-
gularis; ſi ſuppoſitũ vel ſingulare dif
finiret̃. Ergo ſuppoſitum per eẽ a na-
tura non differt. Nullo ergo modo
differunt ſuppoſitum ⁊ natura. Sz
contra. In omnibus creaturis natu-
ra conſtituit ſuppoſitum. Sed nihil
conſtituit ſeipſum. ergo in nulla crea
tura eſt idem ſuppoſitum ⁊ natura.
Reſpondeo dicendum ꝙ ad huius q̃
ſtionis intelligentiam oportet conſi-
derare quid ſit ſuppoſitum; ⁊ quid na
tura. Natura autem: quãuis multi-
pliciter dicatur; tamen vno modo di-
citur natura ipſa ſubſtantia rei; vt di
citur in. 5. meth. ſcđm ꝙ ſubſtãtia ſi-
gnificat eſſentiã vel q̇dditatẽ rei. vel
ꝙ quid eſt. Illud ergo ſignificat̃ no-
mine nature: prout hic loquimur đ na
tura; quod ſignificat diffinitio. vnde

Boecius dicit i li. de duab⁹ naturis φ
nã ē vnũqđq₃ iformãs ſpecifica dr̃ia.
dr̃ia enĩ ſpecifica ē ɔpletiũa diffinitio
nis. Suppoſitũ aũt ē ſingulare i gñe
ſbe qđ dr̃ ipoſtaſis vel ſba pͥma. ⁊ qͣ
ſbe ſenſibiles ɔpoſite ex mã ⁊ forma
ſunt mag̃ nobis note. iõ i eis pͥmo vi
deam⁹ quõ ſe hñt eſſentia vel nã ad
ſuppoſitũ. Dicũt aũt qͣdã φ forma pt̃
ē idē cum forma toti⁹: que dr̃ eſſentia
vel nã ſꝫm rē: ſed differt ſola rõne. naꝫ
forma ptis dr̃ inq̃ꝫtum facit materiã
eē in actu. forma aũt totius: inquãtuꝫ
cõſtituit ſpēm: ſicut aĩa dr̃ forma part̃
inq̃ꝫtum facit corpus eē in actu. ⁊ ſil̃r
dr̃ aĩa forma totius inq̃ꝫtum cõſtituit
ſpēm hũanã. ⁊ ſic dr̃ humãitas: ⁊ ſꝫm
hoc in reb⁹ cõpoſitis ex materia ⁊ for
ma. nã ē ps ſuppoſiti. Nã ſuppoſitũ
ē indiuiduũ cõpoſitũ ex materia ⁊ for
ma: vt dcm̃ ē. Sed predicta poſitio
nõ videt̃ eē vã: qꝛ vt dictũ eſt nã: vel
eēntia dr̃ id quod ſignificat diffinitõ
Diffinitio aũt in rebus nãlib⁹ ñ ſoluꝫ
ſignificat formã: ſed etiã mãm: vt dr̃
i. 6. meth. Nec põt dici φ mã pona
tur in diffinitiõe rei nãlis: ſicut non
exĩs de eēntia eius. hoc enĩ ē ꝓpriũ ac
cidētis vt diffiniat̃ per aliqͣd qđ nõ ē
de eēntia eius. ſ. p ſbm: ⁊ ideo hñt eſ
ſentiã incõplete vt dr̃ in. 6. meth. Re
linqͣt̃ g̃ φ i rebus cõpoſit̃ ex materia
⁊ forma eſſentia vel nã nõ ſit ſola for
ma: ſed cõpoĩtũ ex mã ⁊ forma. reſtat
g̃ cõſiderãdũ cũ ſuppoſitũ vel īdiuidu
um nãle ſit compoſitum ex materia ⁊
forma vtrum ſit idē eſſentie vel nãe.
Et hãc q̃ſtionē mouet phs i. 7. meth.
vbi inqͥrit vtrum ſit ideꝫ vnũquodq₃
⁊ φ qͣd ē ei⁹: ⁊ determiat φ i his q̃ di
cunt̃ ꝑ ſe idē ē res: ⁊ φ quid ē rei. i his
aũt q̃ dicunt̃ ꝑ accñs nõ ē idē. Hõ. n.
nihil ē aliđ q̃ꝫ φ qͣd ē hoĩs. Nihil. n.
aliud ſignificat hõ: q̃ꝫ aĩal greſſibile
bipes. Sed res alba nõ ē idē oĩo ei φ
qͣd ē albuꝫ: qđ. ſ. ſignificat̃ noĩe albi.
Nã albũ nihil ſignificat niſi q̃litatē
vt dr̃ i pͥdicament̃. res autē alba ē ſba
hñs q̃litatē. Scđm hoc g̃ cuicunq₃
põt aliqͣd accidē qđ nõ ſit de rõne ſui
nē i eo differt res: ⁊ φ qͣd ē ſiue ſuppo
ſitũ: ⁊ nã. nã in ſignificatione nature
includit̃ ſolum id qđ eſt de rõne ſpēi.
ſuppoſituꝫ aũt non ſolum hꝫ hec: q̃ ad
rõnē ſpēi pertinent: ſed etiã alia: q̃ ei
accidũt. ⁊ iõ ſuppoſitũ ſignat̃ vt totũ
natura aũt ſiue quidditas vt pars for
malis. In ſolo autem deo nõ inuenit̃
aliquod accidēs preter eius eēntiam
qꝛ ſuũ eſſe ē ſua eēntia: vt dictũ ē. ⁊ iõ
i deo eſt oĩo idē ſuppoſitũ ⁊ natura.
In angelo autē nõ eſt oĩo idē: qꝛ ali
qͣd accidit ei pͥter id: qđ eſt de ratione
ſue ſpēi: qͣ ⁊ ipſum eſſe angeli ē pͥter
eius eſſentiam: ſeu naturã: ⁊ alia que
dam ei accidunt q̃ oĩa ptinēt ad ſup
poſitum: nõ autem ad naturã. Ad
pͥmum ergo dđ φ nõ ſolum i ɔpoſitis
ex materia ⁊ forma inuēitur aliquod
accidens preter eſſentiam ipi⁹ ſpeciei
ſed etiam in ſubſtãtijs ſpiritualibus:
que non componuntur ex materia: ⁊
forma. Et ideo in vtriſq₃ ſuppoſitum
non eſt omnino idem quod ipſa na
tura. Hoc tamen eſt aliter ⁊ aliter
in vtriſque. Dupliciter autem ali
quid accipitur vt accidens preter ra
tionem rei. Uno modo: quia non

cadit diffinitiōe ſignāte eēntia rei: ſ;
tn̄ ē deſignatiuū; vel determinatiuū
alicuiꝰ eēntialiū ꝑncipioꝝ. ſicut rōna
le accidit aīali. vtpote ꝑter diffinitio
nē eiꝰ exñs. ⁊ tn̄ ē determīatiuū eſſen-
tie aīalis. vn̄ ē eēntiale hoī: ⁊ de rōne
eiꝰ exñs. Alio mō accidit aliqd̓ ali
cui q: nec eē ī eius diffinitiōe: nec ē de-
terminatiuū alicuiꝰ eēntialiū ꝑncipio
rū. ſicut albedo accidit hoī. His g̊ q̄
ſūt ꝯpoſita ex mā ⁊ forma accidit ali
qd̓ ꝑter rōnē ſpēi exiſtēs vtroqꝫ mō.
Cū enī de rōne ſpēi humane ſit ꝙ cō
ponatur ex anima ⁊ corpore determi-
natio corporis ⁊ anime eſt ꝑter rōnē
ſpēi. ⁊ accidit hoī inqꝫtum eſt homo:
ꝙ ſit ex hac aīa: ⁊ ex hꝰ corpore. Sed
hoc cōueīt ꝑ ſe huic homini: de cuius
rōe eēt ſi diffiniretur ꝙ eēt ex hac aīa
⁊ ex hoc corpore: ſicut de ratione hoīs
cōmunis eſt: ꝙ ſit ex aīa ⁊ corpore.
Accidūt etiā compoſitis ex mā ⁊ for
ma ꝑter rōnē ſpēi multa alia: que nō
ſunt determinatiua eēntialiū ꝑncipi
orum. Subſtātiis ṽo ī mālibus creatꝭ
accidunt qdē aliqua ꝑter rōnē ſpēi: q̄
nō ſunt determinatiua eēntialiū ꝑn-
cipiorū: vt dictū ē. ñ tamē accidūt eis
aliqua q̄ ſunt determinatiua eſſentie
ſpēi: q: ipa nā ſpēi ñ īdiuiduatꝛ ꝑ māꝫ
ſ; ꝑ ſeipam ex hoc ꝙ talis forma nō ē
nata recipi in aliq̄ mā. vnde ꝑ ſeipaꝫ
nō ē multiplicabilis neqꝫ ꝑdicabilis
de pl̓ibus. ſ; q: nō eſt ſuum eē: accidit
ei aliquid ꝑter rōnē ſpēi. ſ. ipſum eē: ⁊
alia qdā q̄ attribuūtur ſuppoſito ⁊ ñ
nature: ꝓpter qd̓ ſuppoſituꝫ in eis nō
ē omnino idē cū natura. Ad ſ̓ꝫ dō
ꝙ nō oē qd̓ accidit alicui ꝑter rōneꝫ
ſpēi ē determinatiuū eēntie ipſius vt
oporteat illud poni in rōne eius: ſicut
dictū ē. ⁊ iō lꝫ ipm eē nō ſit de ratiōe
ſuppoſiti. q: tn̄ ꝑtinet ad ſuppoſitum
⁊ nō ē de rōne nāe: māifeſtū ē ꝙ ſup-
poſitū ⁊ nā nō ſunt oīo idē ī qbuſcūqꝫ
res nō ē ſuū eē. Ad illō ṽo qd̓ in ꝯ
rium obiicitꝛ dō ꝙ nā dicitꝛ cōſtituere
ſuppoſitū etiam in cōpoſitis ex mā ⁊
forma: nō q: natura ſit vna res ⁊ ſup
poſitū alia res. Hoc. n. ſm̄ opinioneꝫ
dicētiū ꝙ natura ſpēi ſit forma tm̄: q̄
cōſtituit ſuppoſitū ſicut totum: ſ; quia
ſm̄ modū ſignandi natura ſignificatꝛ
vt pars rōne ſupradicta. ſuppoſitū ṽo
vt totum. natura ſignificatur vt cōſti
tuens ⁊ ſuppoſitum vt cōſtitutū.

Articulus. 5ꝰ.

Deinde qſitum ē de tēpore ꝑ
quod deus mouet creaturam
ſpūalē ſm̄ aug. vtrū ſit ideꝫ
cū tēpore quod mēſurat motꝰ corꝑaliū
rerū. Et videtꝛ ꝙ ſic. quia neqꝫ augu.
diuerſitatē hanc tēpoꝝ aſſignat: neqꝫ
aliqs phꝰs. Uanū ergo videtꝛ hāc di
uerſitatē tēporum aſſignare. Pre-
terea omne quod ē inquātū ē: vnum ē
Si g̊ nō ſit vnū tēpus ſ; diuerſa: nō
erit ens: quod ē incōueniēs. Opꝫ g̊
ponē vnū tēpus tm̄. Sed cōtra. Tē
pus quo mēſurātur corꝑales motus ē
nūerus motꝰ ꝑmi celi ſm̄ phm̄ in 4°.
phy. Sed tꝑs: ꝑ quod mouētur āgeli
nō hēt aliquē ordinē ad motū. g̊ illō
tēpus ē aliud a tēpore corꝑaliū rerum
Preterea ꝑpetuo ⁊ corruptibili nihil
ē cōe niſi ſm̄ nomē: vt dꝛ ī. io. methꝭ. ſ;
āgeli ſūt ꝑpetui. corꝑa autē ſunt corru
ptibilia, nō g̊ idem tꝑs eſt vtroꝝqꝫ.

Rᵒ dō ꝙ ſicut aug. dicit .i. xi. de ciui.
de. Tpa nō fuiſſēt niſi creatura fiēt:
q̄ aliq̄d aliq̄ motiōe mutare. cuiꝰ mu-
tatiōis cū aliud atqꝫ aliud: q̄ ſimꝉ eē
nō pn̄t. cedit atqꝫ ſuccedit ſeq̄tur tp̄s.
ex q̄ accipit̄ ꝙ etiā ph̄s dicit i. 4. phi.
ꝙ opꝫ loq̄ de tp̄e ſm rōnē motus. naꝫ
tp̄s ē nūerus motus ſm pꝰus ⁊ poſte-
rius. Oēs ergo motus q̄ pn̄t mēſura-
ri vna mēſura habēt vnū tp̄s. Si q̄ui
v̄o motus ſūt q̄ nō poſſūt vna mēſu-
ra mēſurari: neceſſe ē ꝙ eoꝝ ſit diuer-
ſum tp̄s. Cū aūt mēſura ſit homoge-
nea mēſurato: vt dī in .io. meth. māi-
feſtū eſt ꝙ oīa que ſunt vnius gene-
ris poſſunt hr̄e vnā menſurā cōeꝫ: nō
autem que ſunt generuꝫ diuerſoꝝ.
Oēs autem aūt motus cōtinui ꝯue-
niūt ī vno gnē inq̄tū ſunt ꝯmēſura-
biles. ⁊ iō poſſunt hr̄e vnā menſurā
cōem. mēſurant̄ eni oēs ſimpliciſſimo
ſui generis. ſ. velociſſimo motu pⁱmi
celi. vnde oīum motuū cōtinuoꝝ pōt
eſſe vnū tēpus cōe. quod q̄dem tēpus
lꝫ videatur eē ſm genus de numero
diſcretoꝝ. q̄a eſt nūerus harū rerum
continuarū. ſ. motuū: fit ⁊ ip̄m ꝯtinu-
um: ſicꝫ dcē ſmplr̄ dictū ē aliq̄d diſcre-
tū. Sed decē vlne pāni eſt aliq̄d cō-
tinuꝰ. diſcretoꝝ aūt ⁊ ꝯtinuoꝝ non
pōt eſſe vna menſura cōis: cum ſint di-
uerſoꝝ generū inq̄tum ſunt menſu-
rabilia. ⁊ ideo neceſſe eſt: ſi ſint aliq̄
motꝰ nō cōtinui ꝙ tp̄s eoꝝ aliud a
motu quo mēſurātur motus cōtinui.
māifeſtū ē aūt ꝙ motus ſp̄ualiū crea-
turarū de q̄bus aug. loq̄tur: dicēs cre-
aturā ſp̄ualē moueri p tp̄s ⁊ nō p lo-
cū: nō ſunt motus cōtinui; ſed viciſſi-
tudines q̄dā diſcrete. Dicit .n. ꝙ p tē-
pus mouet̄ aīus vꝉ remiſcendo. quod
oblitus erat: vel diſcēdo qd̄ neſciebat
vꝉ volendo qd̄ volebat. vn̄ māifeſtū
ē ꝙ cū tp̄s nō hēat ꝯtinuitatē niſi ex
motu ꝙ tale tp̄s nō ē ꝯtinuū. ⁊ ꝙ eſt
aliud a tp̄e corpaliū rerū. Ad pⁱmū
ḡ dō ꝙ aug. ex ip̄a dr̄ia motuū dati-
telligē dr̄iaꝫ tpoꝝ. Ad ſcꝫ dō ꝙ eo
mō aliq̄d ē vnū: quo eſt ⁊ dī eſſe. qd̄
eni dī eſſe ſm ſpēꝫ eſt vnum ſpē: non
aūt vnū nūero. vn̄ nō ſeq̄t̄ ſi ſint plu-
res hoīes: ꝙ nō ſit hō. ⁊ ſimiliter nō
ſequitur ſi ſint plura tempora ꝙ non
ſit tempus.

D Einde q̄ſituꝫ eſt de homine
Et pⁱmo quantū ad v̄tutes.
Secūdo q̄tū ad pcc̄a. 3ᵒ q̄-
tū ad pēas. Circa v̄tutes aūt fuit q̄-
ſituꝫ ⁊ q̄tū ad res dīnas: ⁊ quātuꝫ ad
res humanas. Quātū ad res diui-
nas queſita ſunt tria. Pⁱmo cir-
ca fidem vtrū aliq̄s teneret̄ credē xp̄o
viſibilia miracula nō facienti. Se-
cundo circa fidei ſacr̄m. vtrum paruu-
li iudeoꝝ ſint baptizādi inuitis parē-
tibus. Tertio circa decimas: q̄ de-
bentur miſtris ſacramentoꝝ. vtrum
aliq̄s pp̄ conſuetudinē poſſit excuſari
ne decimas ſoluat.

Articulus .6ᵘˢ.

A D pⁱmum ſic pcedit̄. Vide-
tur ꝙ xp̄o non facienti viſibi-
lia miracula homīes credere
nō tenerent̄. Quicunqꝫ enim nō fa-
cit hoc ad quod tenetur peccat. Sed
ſi homines non crederent Chriſto
miracula non facienti: non peccarēt
Dicit enim ipſe in Johanne qui

todecimo. Si enim opera nō feciſſē3
in eis que nullus alius fecit: peccatū n̄
haberēt. 7 loquitur de peccō infidelitatiſ
ſm aug. ḡ xpo ſi nō feciſſet miracula
hoīes credere nō tenerent. ¶ Preterea
nullus pōt mutare legē niſi lator le-
gis vel eo ſupior. Sed xps p̄iudica-
bat quedā q̄ videbātur ptinere ad ve
teris legis abolitionē: ſicut ꝙ cibi nō
coinqnauerūt hoīes: 7 qḋ lȝ in ſabba
to operari. Si ḡ nō pbaſſȝ ſe eē legiſ
latorē: nō fuiſſet ei credēdū. Sȝ hoc fi
eri nō potuiſſet niſi p miracula: cum
legiſlatorē multa miracula p̄ceſſerit.
ḡ xpo nō 7 ē credēdū niſi miracula fe
ciſſet. ¶ Sȝ ɔtra magis obligāt ho-
mines ad credēdū prime v̄itati ꝙ̄ ad
credendū viſibilibus ſignis. Sȝ licȝ
xps miracula nō feciſſet: ipe tamē ve
rus deꝰ et̄ſi p̄ma v̄itas erat. ḡ et̄ ſi mi
racula nō feciſſet: adhuc erat ei credē
dū. Preterea gr̄a vnionis ē maior ꝙ̄
gr̄a gratū faciēs per adoptionē. Sed
miracula nō ſufficiēter pbāt gr̄aȝ gra
tū facientē. q2 vt hr̄ Mat. 7. his qui
xpo in iudicio dicēt. Dn̄e in noīe tuo
v̄tutes multas fecimus. r̄ndebit. non
noui vos. ḡ multominus miracula ſuf
ficiūt ad pbandū gr̄am vnionis. Si
ḡ ſine miraculis xpo hoīes credē nō
tenerētur: neqꝫ et̄ miraculis factis te-
nebātur credere diceti ſe eſſe deū. qḋ
pȝ eſſe falſū. ¶ R̄o. dō ꝙ nullus tenē
ad hoc quod ē ſupra vires ſuas niſi p
hūc modū quo fit ſibi poſſibile credē
aūt ē ſup potentiā hoīs nālē. vn̄ ex do
no dei puenit. ſȝ illud apl'i ad eph. 2.
Gratia ſaluati eſtis per fidem. 7 hoc
nō ex nobis dei. n. donū eſt. 7 ad phi.
.1. dicit. Vobis datū ē non ſolū vt in
ipȝ credatis. ſȝ vt pro ipo patiamini.
Hō ḡ tenetur credere ſm hoc ꝙ adiu
uatur a deo ad credēdū. Adiuuat̄ at̄
a deo aliqs ad credēdū triplr̄. Prīo q̄
dē p īteriorē vocationē. de q̄ dr̄ ioh. 6.
Oīs qui audit a patre 7 didicit venit
ad me. 7 ad ro. 8. Quos p̄deſtinauit
hos 7 vocauit. 2. p doctrinā 7 p̄dica-
tionē exteriorē ſm illud apl'i ad ro. 10.
Fides ex auditu. auditus aūt p v̄buȝ
xpi. 3o. p exteriora miracula. vn̄ dr̄. 1.
ad cor. 14. ꝙ ſigna data ſūt īfidelibus
vt. ſ. p ea puocētur ad fidē. Si aūt xps
viſibilia miracula non feciſſet adhuc
remanebāt alij modi attrahēdi ad fi-
dē: qbus hoīes acqeſcere tenerēt. Te
nebātur enī hoīes credere actori legiſ
7 pphaꝝ. Tenebātur et̄ in eriori vo
catōni nō reſiſtere. ſicut Iſa. de ſe di
cit Dn̄s deꝰ appuit mihi aurē ego aūt
n̄ ɔtradico. retrorſū nō abij. Iſa. 50.
ſicut de qbuſdā dicitur. Act. 7. Vos
ſemp ſp̄ui ſancto reſtitiſtis. ¶ Ad p̄-
mū ḡ dō ꝙ inter illa opa que xpus in
hominibus fecit ānumerari etiam de
bet vocatio interior: qua quoſdam at
traxit: ſicut Grego. dicit in quodam
omelia. ꝙ xps per miſericordiam ma
gdalenā traxit interius. qui et̄ per cle
mentiā ſuſcepit foris. ¶ Annumerari
et̄ debet eius doctrinam: cū et̄ ipſe di-
cat. Si non veniſſem 7 locutus eis
non fuiſſem peccatum non haberent
¶ Ad ſecundum dicendum ꝙ chri-
ſtus poterat ſe oſtendere eſſe legiſla-
torem non ſolum faciendo viſibilia
miracula. ſed etiam per auctoritatem
ſcripture 7 per interiorem inſtinctū.

Ad.3.dō ꝙ interioꝛ inſtinctus q̄
xp̄s poterat ſe manifeſtare ſine mira
culis exterioꝛibus ꝑtinet ad virtutem
ꝑme ṽitatis.que interius hoīem illu
minat ⁊ docet. Ad.4.dō ꝙ mira-
cula viſibilia fiunt ṽtute diuina ad ꝯ
firmationē ṽtutis fidei.vñ dr̄ Mat.
vlt.de apl̄is.ꝙ p̄dicauerūt vbiq3 dn̄o
coopante ⁊ ſermonē cōfirmāte ſequē
tibus ſignis. Nō aūt fiūt miracula
ſemꝑ ad demōſtrandū grāz ei' ꝑ quē
miracula fiūt.⁊ iō pōt ꝯtingere ꝙ ali
quis grām gratū facientē nō habenſ
miracula faciat.ſ; hoc ꝯtingere ñ pōt
ꝙ aliq̄s falſā doctrinā anūcias vera
miracula faciat:que niſi ṽtute diuīa
fieri poſſūt.Sic enī deus eſſet falſita
tis teſtis qd̄ ē īpoſſibile. Cū ḡ xp̄s
ſe filiū dei dicere equalē deo.hāc ei'
doctrinā cōpꝛobabāt miracula q̄ faci
ebat ⁊ iō oñdebatur xp̄s per miracula
que faciebat eē de'.Petrus āt l3 ea-
dē vel maioꝛa miracula faceret:nō ꝓ
babat̄ eſſe deus.ſ; ꝑ ea ēt ꝓbabatur ꝙ
xp̄s eſſet deus.q2 petrus nō p̄dicabat
ſeipſum:ſ; Jh̄3 xp̄m eſſe deum.

Articulus.7'.

Ad ſc̄m ſic ꝓcedebatur.Videt̄
ꝙ pueri iudeoꝝ ſint baptizā
di inuitis parētibus.Mai'
enī ē vinculū matrimoniale q̄3 ius pa
terne ꝑtātis.q2 paterna ꝑtās pōt per
hoīem ſolui:cū filiuſfamilias emāci-
patur.vinculū aūt matrimoniale nō
pōt ſolui ꝑ hoīem ſc̄m illud Mat.19.
Quos deus ꝯiunxit hō non ſepet.ſ;
ꝓpter infidelitatē ſoluitur vinculum
matrimoniale.Dicit.n.apl̄s.i.ad coꝛ.
7'.ꝙ ſi infidelis diſcedit diſcedat nō
enim ſeruituti eſt ſubiectus frater āt
ſoꝛoꝛ ⁊ hm̄'.⁊ canon dicit.ꝙ ſi cōiunx i
fidelis nō vult cohabitare ſine cōtu-
melia creatoꝛis:ꝙ alter cōiugū ñ d3
ei cohabitare.ḡ multomagis ꝓpter in
fidelitatē tollitur ius ꝑne ꝑtātis.ſic
ḡ īfideles iudei ñ habēt ius ꝑne pote
ſtatis in ſuos filios.Pōt ḡ eoꝝ filij
baptizari eis inuitis. Preterea ma
gis d3 hoī ſubuenire ꝯ ꝑiculū moꝛtis
eterne:q̄3 ꝯ ꝑiculū moꝛtis t̄palis.S3
ſi aliquis videret hoīe3 in ꝑiculo moꝛ
tis t̄palis:⁊ ei nō ferret auxilium pec
caret.Cū ergo pueri iudeoꝝ ⁊ alioꝝ
infideliū ſint in ꝑiculo moꝛtis eterne
ſi parētibus relinquātur:q̄ eos in ſua
infidelitate īfoꝛmāt.videt̄ ꝙ ſint eis
auferēdi ⁊ baptizandi ⁊ in fide inſtru
ēdi. Preterea filij ſeruoꝛu3 ſūt ſerui
⁊ in ꝑtāte dñoꝝ.Sed iudei ſūt ſerui
regū ⁊ ꝑncipu3 ergo ⁊ filij eoꝝ.Re
ges ergo ⁊ pꝛincipes habēt ꝑtātem de
filijs iudeoꝛum facere quod voluerit.
Nulla ergo erit iniuria ſi baptizarē
tur inuitis parentibus. Preterea q̄-
libet homo magis eſt dei a quo hab3
aīa3 q̄3 patris carnalis:a quo h3 coꝛ-
pus.Nō ē ergo iniuſtū ſi pueri iude-
oꝝ carnalibus ꝑentibus auferātur ⁊
deo ꝑ baptiſmū ꝯſecrantur. Preterea
baptiſmus ē efficacioꝛ ad ſalutē q̄3 ꝑ-
dicatio.q2 per baptiſmū ſtatim tollit̄
peccati macula ⁊ reatus pene.⁊ aperi
tur ianua celi.Sed ſi ꝑiculum ſequat̄
ex defectu predicationis:īputatur ei q̄
nō predicauit:vt hr̄.Ezec.3.33.De eo
qui videt gladium venientem:⁊ non
inſonuerit tuba.ergo multo magis ſi
pueri iudeoꝛum damnentur propter

defectū baptiſmi iputat̄ ad pccm̄ eis: q̄ potuerūt baptizare ⁊ nō baptizauerūt. Sꝫ ꝯ. Nemini faciēda ē iniuria. Fieret autē iudicis iniuria: ſi eoꝝ filij baptizarētur eis inuitis. q꞉ amitterent ius pıne ptātis in filios iā fideles. g̃ eis inuitis n̄ ſūt baptizādi. Rn̄o dō: ꝙ maximā auctoritatē hꝫ ecclie ꝯſuetudo: q̄ ſempꝫ ē in omnibus emulanda. quia ⁊ ipſa doctrina catholicorum doctorū ab eccleſia auctoritatem hēt. vn̄ magis ē ſtādum cōſuetudini eccleſie ꝙ̄ vel auctoritati aug. vel Hiero. vel cuiuſcūq̄ doctoris. Hoc autem ecclie vſus nūq̄ hūit. ꝙ iudeoꝝ filij inuitis parētibus baptizarētur: ꝙ̄uis fuerint retroactis temporibus multi catholici principes potētiſſimi: vt Cōſtantinus: Theodoſius ⁊ alij plures. q̄bus familiares fuerūt ſanctiſſimi epiſcopi: vt Silueſter Cōſtantino. ⁊ Ambroſius Theodoſio: q̄ nullo modo h̄ ꝑtermiſiſſent ab eis impetrare: ſi hoc eſſet cōſonū ratiōi. ⁊ ideo periculoſuꝫ videt̄ hanc aſſertionem de nouo inducere. vt preter cōſuetudinē in ecclia hactenus obſeruatā iudeoꝝ filij inuitis parētibus baptizentur. Et huius rō ē duplex. vna q̄dem propter periculū fidei. Si eni pueri nōdum vſuꝫ rōnis habētes baptiſmū ſuſciperēt: poſt modū cū ad pfectā etatē peruenirent de facili poſſent a parentibus induci: vt relinquerēt quod ignorātes ſuſceperunt: quod verteret in fidei detrimētum. Alia vero rō eſt quia repugnat iuſticie nāli. Filius enim naturaliter ē aliqd pr̄is. ⁊ primo quidem aparente non diſtinguitur ſecundum corpus ꝙ̄diu ī matris vtero ꝯtinet̄. Poſtmodū vo poſtq̄ ex vtero egredit̄: anteq̄ vſū liberi arbi. hēat ꝯtinet̄ ſub parentū cura ſicut ſub q̄dā ſpūali vtero. q̄diu eni vſū rōnis nō hēt puer nō differt q̄tū ad ea q̄ agit ab aīali irrōnali vn̄ ſic bos vel equ' iure gētiū vel ciuili eſt poſſeſſoris: vt vtatur eo: cum voluerit: ſicut proprio inſtrumēto: ita d iure nāli ē ꝙ filius antequā habeat vſū ratiōis ſit ſb cura patris. vnde cōtra iuſticiam naturalem eſſet: ſi puer anteq̄ haberet vſū liberi arbi. a cura parētū ſubtrahatur: vel de eo aliquid ordinet̄ inuitis parentib'. Poſtquaꝫ aūt incipit habere vſū liberi arbi. iaꝫ incipit eſſe ſuus. ⁊ poteſt quantuꝫ ad ea que ſunt iuris diuini vel natural' ſibiipſi prouidere. ⁊ tūc eſt inducēdus ad fidem nō coactiōe ſed perſuaſione ⁊ pōt etiam inuitis parentibus cōſentire: fidei ⁊ baptizari: nō aūt antequā hēat vſū rōnis. vnde de pueris antiquorū patrū dicit̄ ꝙ ſaluabant̄ ī fide parentū. per qd dat̄ intelligi ꝙ ad parētes ptinet prouidere filijs de ſua ſalute: pcipue anteq̄ habeāt vſū rationis. Ad pmū g̃ dicēdū ꝙ in vinculo matrimoniali vterq̄ cōiugū habēt vſum liberi ar. ⁊ vterq̄ pōt inuito altero fidei aſſentire: ſed hoc nō habet locū in puero anteq̄ hēat vſū ratiōis. ſ poſtq̄ hēt vſū rōnis tūc tenet ſimilitudo: ſi conuerti voluerit. Ad ſcm dō: ꝙ a tēporali non eſt aliq̄s eripiendus ꝯtra ordinem iuris ciuilis. puta ſi aliquis a ſuo iudice condemnet̄ ad mortem: nullus debet eum violēter eripe. vn̄ nec aliquis debet irrūpere ordinē

iuris nālis quo filiꝰ ē ſub cura patris
vt eū liberet a ꝑiculo mortis eterne.
Ad tertiū dō ꝙ iudei ſunt ſui ꝑnci-
pū ſeruitute ciuili: que nō excludit or
dinē iuris nālis vel diuini. Ad q̄r-
tū dō ꝙ hō ordinat̄ ad deū ꝑ rōnem:
p quā deū ꝯgnoſcē pōt. vñ puer anteꝙ̄
vſū rōnis hēat nāli ordīe. ordinatur ī
deū ꝑ rōnē parentū: quoꝝ cure nālr̄
ſbiacet: ⁊ ſm̄ coꝝ diſpoſitionez ſunt
circa ipm diuina agēda. Ad q̇ntuz
dicēdum ꝙ ꝑiculū quod ſeq̇tur ex ꝓ-
dicatiōe omiſſa nulli imminet niſi ei
cui ē cōmiſſum predicatiōis officium
vñ in Ezech. ꝓmittit. Speculatorem
dedi te filijs iſrael. prouidere autem
pueris infidelium de ſacramētis ſalu
tis: pertinet ad parentes eoruz. vnde
eis īminet ꝑiculū propter ſubtractio-
nem ſacroꝝ: ſi eoꝝ paruuli detrimen
tū ſalutis patiantur.

Articulus. 8.

Ad tertiū ſic ꝓcedebat̄. Vide
tur ꝙ propter cōſuetudinem
aliq̇ deobligent̄ a iure reddē
di decimas. Magis enī eſt accipere
decimas ꝙ̄ non dare. Sed ꝓpter cō-
ſuetudinē in aliq̇bus terris aliq̇ mili
tes accipiunt decimas. ⁊ hoc ab eccle
ſia toleratur. ergo multo magis ꝓpter
cōſuetudinē aliqui deobligant̄ vt de-
cimas non ſoluāt: neq̧ ſoluere teneā
tur. Sed contra. Jus diuinum non
abolet̄ per diſſuetudinem. Sed deci-
me debētur d iure diuino. ergo per diſſue
tudinē non abolerur ius reddēdi deci
mas. Tenent̄ ergo hoīes reddē decimas
ꝯtraria cōſuetudine non obſtante.
Reſpondeo dicēdum ꝙ ea que ſūt d
iure poſitiuo ꝑ diſſuetudinē abolētur
Ea ꝟo q̄ ſūt a iure nāli vel de iure di
uino nulla diſſuetudīe aboleri poſſūt
Nulla enī diſſuetudīe fieri pōt vt ſit
licitū furari vl̄ mechari. Eſt ergo ꝯſide
randū ad ꝓpoſitā qōnē vtrū dare deci
mas ſit de iure dīno vel de iure poſiti
uo hūano. Jus aūt dīnū ī nouo ⁊ ve
teri teſtamēto cōtinet̄ ⁊ q̇dez ñ appꝫ
in nouo teſtamēto aliquod ꝓceptum
datū de decimis ſoluendis in doctri-
na dico euangelica vel apoſtolica.
Qd̄ enī dī Mat. 23. de ſolutiōe de-
cimarū hoc oportuit facere ⁊ illa nō
omittere. ⁊ qd̄ dicit phariſeus Luce.
18. Decimas do oīum: que poſſideo.
magis videt̄ ad ſtatū veteris teſtam̄
ti ꝑtinē ꝙ̄ obſeruātie noui teſtamēti
formam imponere. Jn veteri autem
teſtō triplex genus preceptorum erat
quedā enim erant precepta moralia;
quedam iudicialia: quedam cerimo-
nialia. Precepta moralia ſūt que ſūt
indita nāli ratiōi ad que hoīes omni
tempore obligantur. vt honora pr̄em
⁊ matrē. nō mechaberis. non furtum
facies ⁊ ſimilia. Precepta aūt iudici
alia ſunt per que iudicia exercebant̄.
puta ſiquis furaretur vnam ouez: red
deret quattuor. ⁊ huiuſmodi precepta
nō ſunt indita rationi naturali: non
enim ratio naturalis habet: ꝙ ille: q̇
furatur ouem magis reddat q̊uattu-
or ꝙ̄ tres vel vnam. Sed tamen per
huiuſmodi ꝓcepta determinatur mo-
rale preceptum. Habet enim ratio
naturalis: ꝙ ille qui furatur debeat
puniri: ſed ꝙ tali pena puniatur: hoc
determinat̄ per preceptum iudiciale.

Precepta autẽ cerimonialia veteris
legis ſūt,que ptinẽt ad obſeruantiam
diuini cultus.⁊ ſūt ordinata ad figu-
rādū aliqđ futurꝝ:ſicut ĩmolatio agni
paſchalis figurabat occiſionẽ xp̄i.eſt
ergo ꝯſiderandū vtrū p̄ceptū de deci-
mis pſoluẽdis ſit morale vel iudicia
le:vel cerimoniale. Si enĩ morale ē:
ad hoc oẽs tenẽtur ⁊ omni tp̄e:nulla
obſtante contraria ꝯſuetudine,ſ3 hoc
nō vr̄:q2 rō nālis nō dictat magis ꝙ
hō miniſtris dei det decimā ꝗ̄ꝫ vnde-
cimā vel nonā ptem fructuū. Si aūt
ſit p̄ceptū iudiciale:nō tenẽtur ad de-
cimas dandaſ:ſicut nō tenẽtur oẽs ad
iudicādū ſm iudicia in lege veteri cō
ſcripta.q2 illi iudicialia precepta ſūt
ſpāliter illi populo data conſideratis
conditionibus eius.nō enĩ eadē oīb⁹
expediūt.Si aūt ſit p̄ceptū cerimoni
ale.non ſolū obligaret:ſ3 ēt obſerua-
tū induceret ĩ pctm̄.peccaret enĩ ſiquis
agnū paſchalē ĩmolaret.q2 poſt aduē
tū ṽitatis ceſſauerūt figure. Dicẽdū
ē ergo ſicut antiq̊ magiſtri dixerūt:ꝙ
q̄dā precepta legis ſūt pure moralia,
vt nō occides.nō furtū facies.quedā
āt pure ſūt cerimonialia, vt imolatio
paſchalis agni ⁊ circūciſio.quedā āt
ſunt media.ſm aliquid moralia:⁊ ſ3
aliquid cerimonialia ſicut preceptum
de obſeruatione ſabbati ē morale ꝗ̄ꝫ
tū ad hoc ꝙ aliquod tẽpus quieti de-
putetur ad vacandum diuinis. Hoc
enim ratio naturalis h3.ſ3 ꝙ dies ſep
tima ſit deputata hoc ē ex determina-
tione dei,ppter aliquā figuram.vnde
hoc eſt cerimoniale.Sic ergo p̄ceptū
de decimis perſoluendis eſt quidem
ſm aliquid morale:vt.ſ.qui pro toto
populo diuino obſequio vacant:ſtipē
dijs populi ſuſtententur ſicut ⁊ qui in
alijs officijs reipublice ſeruiunt a po-
pulo ſuſtentātur:⁊ ſm hunc modum:
ꝓponitur hoc preceptu3 in nouo teſtō
Dicit enĩ dominus Mat.7. Dign⁹
eſt operarius cibo ſuo.⁊ apl'ꝯ dicit.i.
ad cor.9.ꝙ dominus ordinauit vt q̊
euangeliū enūciant de euangelio vi-
uant.⁊ qui altario deſeruiant de alta
rio viuant.Sed quantū ad determi-
natum numerum decime non eſt đ iu
re naturali:necꝫ eſt preceptum mora
le:ſ3 eſt cerimoniale inquantum refer
tur ad figurandum aliquid circa xp̄3
vel ēt ē iudiciale ſm conuenientiam
ad illum populum. in quo multitudo
miniſtrorum tali taxatione opus erat
ad miniſtrorū dei ſuſtentationē.Sic
ergo hoc cōmune quod ē,puidē mini
ſtris dei in neceſſarijs vite ē de iur̄ di
uino quaſi morale p̄ceptum ⁊ de iure
nāli exn̄s.Ad quēlibet autem p2ici-
pem qui poteſt leges cōdere:ptĩet ius
nāle cōe per ius poſitiuū determinar̄.
nihil enim eſt aliud ius poſitiuu3 ꝗ̄ꝫ
determinatio iuris naturalis ſic̄ ius
nāle h3 ꝙ malefactor puniatur.ſed ꝙ
tali pena puniatur:hoc determinaẗ p
ius poſitiuū. Quia ergo eccleſia h3
poteſtatē ꝯdendi legem in his que p-
tinẽt ad cultum dei:potuit per eccleſie
ſtatutu3 taxari quantitas eoꝝ que ſūt
danda miniſtris dei a populo.⁊ vt eſ-
ſet quedam conſonantia noui ⁊ ve-
teris teſtamenti. Statuit eccleſia
vt taxatio veteris teſtamenti ſerua-
retur etiam in nouo, Unde omnes

tenentur ad decimas: velint nolint. poſſet autem eccleſia ſtatuere; ſi cauſa ſubeſſet vel in maiori vel ī minori numero. puta ꝙ daretur octaua ꝟ duo decima. ſicut ⁊ ꝙ detur decima. Patꝫ ḡ ꝙ nulla conſuetudo contraria ſoluit hominē ab obligatione reddendi decimas. quia hec obligatio fundatꝛ ſupra ius diuinū ⁊ ſupra ius naturale vnde ſemper tenētur hoīes reddeꝛ decimas: ſi eccleſia exigat etiam contraria conſuetudine non obſtante. ⁊ ī terris in quibus eſt conſuetudo ꝙ decīe ſoluantur; ipſa conſuetudo quaſi expoſtulat decimas. vnde peccaret qui nō redderet. ꝟ in terris in quibus non ē conſuetudo cōmunis ꝙ decime denꝛ. ⁊ eccleſia non petit. videtur eccleſia remittere dū diſſimulat; ⁊ ideo hoīes ī terris illis non peccāt decimas n̄ dādo. Durū enim eēt dicere ꝙ oēs hoīes Italie ⁊ orientaliū ꝑtiū damnarenꝛ qui decimas non ſoluūt. Et hiꝰ argumentū poſſumus ab apoſtolo acciperꝛ: cui cū deberenꝛ neceſſaria victus ab his q̇bus predicabat tamen accipiebat; nec tamē peccabāt qui ei non dabant. alioquin male cum eis egiſſet: non accipiendo preſertim cum ipſe dicat act. zo. Non enim ſubterfugi qᵒ minus anūciare vobis omne conſilium dei. ⁊ ideo apl̄us non exigebat qđ ſibi debebatꝛ: ne darecꝛ aliqđ offendiculum euangelio vt ipſe dicit. vn̄ nō bene facerent rectores eccleſiarū: ſi ī terris illis decimas exigerēt: in q̇bus non ē conſuetudo dari: ſi ꝓbabiliꝛ crederent ꝙ ex hoc ſcandalū naſceretur.

¶ Ad illud ḡ qđ in ꝯ̄rium obijcitur dđ ꝙ milites qui accipiunt decimas ī aliquibus terris non h̄ntius accipiēdi decimas. hoc enim ius eſt ſpūale debitum miniſtris dei. vn̄ non cadit in laicam ꝑſonam: ꝟ res ille t̄pales que a iure exigūtur ex ꝯceſſione eccl̄ie date ſūt aliquibuſ militibꝰ ꝓpter aliqua ſeruitia que fecerūt eccleſie: ſicut ⁊ eccleſia pōt remittere ipſos fructus qui debentur pro decima. non tamen remittit ius exigendi decimas. nec tollit debitum reddendi.

Deinde queſitū eſt de his q̄ ꝑtinēt ad v̇tutes circa res humanas. ⁊ circa hoc q̄ſita ſū duo. ¶ Primo vtruꝫ filius teneatꝛ obedire ꝑentibꝰ carnalibus in indifferentibus. ¶ 2ᵒ. vtrū venditor teneatꝛ dicere emptori vitium rei vendite.

Articulus. 9ᵘˢ.

Ad primū ſic ꝓceditur. Videtꝛ ꝙ filius teneatur obedirꝛ parentibus carnalibus q̄ntum ad omnia. ¶ Diciꝛ enim Deut. zi. Si genuerit homo filiū contumacē ⁊ ꝓteruū: qui non audiat patris aut matris imperiū lapidibꝰ eū obruet populus ciuitatis. Sed pena talis nō infligeretur niſi grauiter peccaret nō obediendo. ḡ filij tenenꝛ obedire parentibus carnalibꝰ per omnia. ¶ Preterea apl̄s dicit ad Col. z. filij obedite parētibꝰ per omnia. ¶ Preterea precepta moralia affirmatiua q̄uis non ad ſē per obligent. tamen nūq̄ꝫ cōtrariū facere lꝫ. Sꝫ ꝑceptū morale affirmatiuū ē de honoratōe parētū. ergo nūq̄ꝫ lꝫ irreuerētē eē ꝑenti. qđ eēt ſi eiꝰ mandato nō obediretꝛ. tenetꝛ ergo filius in

oibus pn̄tib⁹ obedire. Sed ꝯ. Nō
mīr⁹ obediēdum ē pr̄ibus ſpūalib⁹ q̄z
carnalib⁹: ſed magis: vt hr̄ p apl̄z ad
heb. iz. Sed pr̄ibus ſpūalib⁹ nō te-
nentur ſubditi obedire ī indifferētib⁹
Religioſi enī q̇ obediētiā ꝓfitentur:
nō tenētur obedir̄ ſuis p̄lat̄: niſi ī his
q̄ ſunt ſm regulā: vt Ber. dicit ī lib.
de diſpēſatōe ꝛ p̄cepto. ꝗ nec parētib⁹
carnalib⁹ filij tenētur in indifferenti-
bus obedire. R° dō ꝙ cum obediē
tia p̄lato debeatur: ad illa ſe extendit
debitum obediētie: ad que ſe extendit
ius prelationis. Habet autem pater
carnalis ius prelationis in filium.
Primo quidē quātum ad domeſticaꝫ
conuerſationē. Sic enim eſt paterfa-
milias ī domo: ſicut rex in regno. vnō
ſicuti ſubditi regis tenenť obedire re-
gi ī his q̄ ptinēt ad gubernationē re-
gni. ita etiam filij ꝛ alij domeſtici te-
nentur obedire patrifamilias in his
que ptinēt ad diſpenſationem dom⁹.
Secūdo q̄tū ad moꝝ diſciplinam.
vñ aplus dic̄ ad heb. iz. Patres q̇de
carnis noſtre habuim⁹ eruditores: ꝛ
obtēperabamus eis. debet enī pr̄ filio
non ſolū educationē: ſed etiā diſcipli
nam: vt ph̄s dicit. In his ꝗ filius te-
netur obedire patri carnali ꝛ nō alijs
Ad p̄mū ꝗ dō ꝙ loq̇tur ibi moy
ſes de imperio paterno: quod ptinet
ad diſciplinā moꝝ. vñ ibidem dicit̄.
Monita noſtra audire contēnit co-
meſatiōibus vacat ꝛ luxurie atq̧ cō-
uiuijs. Ad ſm dō ꝙ aplus dic̄ obe
diēdum eſſe parentibus per omnia:
ad que ſe ius prelationis extendit.
Ad tertiū dō ꝙ non exhibet irreue-
rentiam precipienti: ſi nō obedit ei in
his in q̇bus obedire nō tenetur.

Articulus. io.

Ad ſm ſic ꝓceditur. Videť ꝙ
venditor nō teneatur dicere
vitium rei vendite emptori
q̄r ſm leges ciuiles vēditor ꝛ emptor
ſeinuicem decipere poſſūt. nulla autē
poſſet eē deceptio ſi vēditor rei vēdite
vitiū emptori dicē teneret̄. ꝗ nō tene
tur. Sed dicebat ꝙ leges nō loquun
tur ſm foꝝ ꝯſcīe: ſꝫ ꝙ nūc loq̇mur eſt
ſm foꝝ ꝯtētioſū. Sꝫ ꝯ. Scōꝫ ph̄m
in z° ethico. Intētio legiſlatoris ē ci
ues facē bonos. qō ꝗ licet ſm leges n̄
ē cōtrariuꝫ ꝟtuti. ꝛ ita etiam non eſt
cōtrariū cōſcīe. Sꝫ cōtra ē ſꝫ leges
ciuiles. Si aliq̇s vendat aīal morbi
dū teneť de vitio. ꝗ tenebatur dicere
vitium emptori. Preterea Tullius
dicit in lib. de officijs. Qō ad officiū
boni viri pertinet: vt dicat emptori il
lud pro quo res minus venderet̄. hꝰ
aūt eſt vitiū rei vendite. ergo vēditor
teneť dicere emptori vitium rei ven-
dite. R° dō ꝙ aliquid pertinet ad
bonū virum: qō tamē homīes nō te-
nentur. ſicut ad bonū virū pertinet ꝙ
liberaliter amico ſua bona largiatur
q̄uis ad hoc nō teneatur. Sꝫ aliq̇d
pertinet ad bonū virum. ad qō teneť
.ſ. ꝙ reddat alicui quod iuſtū eſt. naꝫ
actus iuſticie ē vt reddatur alicui: qō
ei debetur. Et ideo vnuſquiſq̧ vendi
tor ad hoc teneť vt iuſtam vēditioneꝫ
faciat. nō autē vt faciat venditionem
liberalē dimittens aliquid de precio
iuſto: Juſtitia autē equalitas q̄daꝫ ē
vt dr̄ in. 5. eth. Eſt ergo iuſta vēditio

q̄n p̄ciū acceptū ab hn̄te equat̄ rei vē
dite. iuſta aūt ſi nō equet̄: ſ plus ac
cipiat. Si ḡ vitiū rei vēdite faciat rē
minus valere q̄ p̄ciū īpoſitū a vendi
tore: īiuſta erit venditio. vn̄ peccat oc
cultans vitiū. Si aūt nō faciat rem
minus valē q̄ p̄ciū impoſitū: q: forte
vēditor minus p̄ciū impōit ꝓpter vi
tium: tūc non peccat tacens vitiū: q̄a
venditio non eſt iniuſta. ⁊ forte eſſet
ſibi damnoſum ſi vitium diceret: q̄a
emptor vellet habere rem etiā pro mi
nori precio q̄ valeret. Liberaliter tn̄
faceret ſi damnoſum propriū cōtēnēt
vt ſatiſfaceret voluntati alterius: licȝ
ad hoc non teneatur. Ad p̄mū ergo
dō q̄ per illud dictū legis nō habet̄
q̄ licitum ſit ſimpl̄r vēditori decipere
emptorē: ⁊ ecōuerſo: ſed dī aliquid eē
licitū ſm legē q̄ p legem non punit̄:
ſicut ſm legem veterem licebat libel
lus repudij. Ad ſm dō q̄ precepta
legis ſūt ductiua ad perfectā v̄tutem:
tn̄ actus pfecte virtutis nō cadūt ſub
p̄cepto legis hūane: ſed ꝓhibet q̄daȝ
grauiora: vt gradatim homīes retra
cti a malis per ſeipſos ad v̄tuteȝ exer
ceātur. permittit autem quedā miora
peccata eis penam non infligens: q̄a
ſine his nō facile inuenitur hominū
multitudo: ⁊ de talibus eſt deceptio: q̄
eſt inter vendentes ⁊ ementes: quia
plurimi ſunt qui volunt vili emere:
⁊ care vendere: vt Aug. dicit in li. de
trinitate. Ad illud. vero quod p̄mo
in contrariū obijcitur dō q̄ illō ītelli
gendū eſt quando morbus pecoris fa
cit pecus minus valere q̄ vendatur.
Ad ſm dō q̄ ea ratiōe Tulli⁹ dic̄
q̄ vir bonus nō tacet vitiū rei vēdite
q: ad virū bonū n̄ ptiēt decipe aliquē
deceptio aūt nō ē ſi id q̄ tacet̄ d re vē
dita non facit rē minus valere q̄ pre
cium quod pro ea accipitur.

Deinde queſitum eſt de pecca
tis. Et circa hoc queſita ſūt
duo. Primo vtrū pccm̄ ſit
appetere prelationē. Scd̄o vtrū pec
catū ſit p̄dicatori hr̄e occ̄ȝ ad rē tpalē

Articulus. xi.

Ad p̄mū ſic ꝓceditur. Videt̄:
q̄ pccm̄ ſit appetere p̄lationē
Non enim videtur q̄ poſſit
appeti ſine pcc̄o id quod non fuit in
ſtatu nature integre: ſed ſolū in ſtatu
nature corrupte. Sed prelatio nō fuit
in ſtatu nature integre: ſed incepit eē
poſt peccatū: quādo dictū eſt mulieri.
Sub viri poteſtate eris. ḡ peccatū eſt
prelationē appetere. Preterea appe
titus videtur eē de his que pertinēt ad
ſtatum future glorie. Sed in futuro
ceſſabit omnis prelatio. vt dicit q̄daȝ
glo. i. ad cor. 15. ḡ peccatum ē appetēr
p̄lationem. Sȝ ꝯ ē qō dī. i. ad Thi.
5°. Qui bene preſunt preſbyteri: du
plici honore digni habeantur. Sed
non eſt peccatum appetere illud: cui
debetur honor: qui non debetur niſi
v̄tuti. ergo non eſt peccatum appetere
prelationem. Rn̄° dō: q̄ hāc q̄ſtionē
ſoluit Aug. 19. d ciui. dei vbi dicit q̄
locus ſupior ſine quo popul⁹ regi non
poteſt: ⁊ ſi adminiſtret̄ vt decet: tamē
indecēter appetitur. Cuius ratio ē: q:
q̄ appetit prelationem: aut eſt ſupbus
aut iniuſtus. Iniuſticia enī ē q̄ aliq̄s
velit ſibi plus de honore accipere aut

de poteſtate: aut de alijs hominibus bonis: niſi ſit maioribus dignus. vt dicit in .5. eth. q aũt aliquis eſtimet ſe eſſe magis dignũ platione omnibus illis ſuper quos plationem accipit ſupbie et pſumptionis ē. vñ pz q quicq platione appetit. aut ē iniuſtus; aut ſupbus. et ideo nullus ſuo appetitu dz ad platione puēire. ſ ſolũ dei iudicio ſm illud apli ad heb. 5. Nemo ſibi aſſumit honorē. ſ qui vocat a deo tanq Aaron. poteſt tamen aliqs licite appetere ſe eſſe dignum platõne vel opera boni plati: pro quibus debetur honor. Uñ pz rñſio ad vltimũ Prime ṽo due rões nõ recte cõcludunt. qz etiã ea que nõ fuerũt in ſtatu inocentie nec erunt in ſtatu glorie poſſunt licite appeti, ſicut ſubiiciꝫ: peniter et alia hꝰ. quãuis platio quãtum ad aliquid fuiſſet in ſtatu inocentie: et futura ſit in ſtatu glorie. ſ. qtũ ad ſupioritatē gradus et quãtum ad gubernationē vel regimē, non autem quantũ ad coactam ſeruitutem.

Articulus .12ꝰ.

Ad 2m ſic pceditur. Videt q peccatũ ſit predicatori haber oculuꝫ ad tpalia. Dr. n. Lu. 12. Querite primo regnũ dei. Glo. i. bona eterna. et hec omnia adijcientur vobis. Glo. etiã nõ querētibus. g nõ licet predicatori habere oculũ ad terrena. Sꝫ ptraē qd dr. i. ad cor. 9. dz qui arat in ſpe arare. Glo. ſtipendiorũ tpalium. g licet predicatori de quo ibi loquitur: habere oculũ ad terrēa. Rñ° dd q habere oculũ ad terrena ptingit dupl̃r, vno modo ſicut ad mercedē vel premiũ. et ſic predicatori non licet habere oculum ad terrena. quia ſic faceret euangeliũ venale. Alio modo ſicut ad ſtipendia pro neceſſitate ſuſtentatõis vite. et ſic licet habere pdicatori oculũ ad terrena. vñ prima ad Thi. 5. ſuper illud. Qui bñ preſũt preſbri et c. dicit glo. aug. Neceſſitatꝫ ē accipere. vnde ĩnuit. charitas ē pbē nõ tñ venale eſt euangelium pro his Si enĩ ſic vendũt. magnã reꝫ vili vēdũt. accipiant g ſuſtentationē neceſſitatis a populo mercedē diſpenſatõis a dño. et p hoc pz reſponſio ad obiecta

Deinde queſitũ fuit de penis peccatorũ. Et pmo de ipſis penis. 2° de remiſſiõe penarũ. Circa primũ queſita ſũt duo Primo vtrũ aĩa ſepata poſſit pati ab igne corporeo. 2° vtrũ duoꝝ q ca dē pena ſũt digni vnus diutiꝰ moret ĩ purgatorio q alius.

Articulus .13ꝰ.

Ad primũ ſic pceditur. Videtur q aĩa a corpore ſepata ñ poſſit pati ab igne corporeo; qz ſm phm. qd nõ tangit nõ agit. ſed ignis corporeus nõ tangit aĩam ſeparatã a corpore: cum non habeat termi nos corporales: que autem ſe tangũt habēt vltima ſimul. g aĩa ſepata non patitur ab igne corporeo. Preterea illa que patiuntur adinuicem inuiceꝫ pverti poſſũt. Sꝫ aĩa nõ põt conuerti in ignē corporeũ nec ecõuerſo. g aĩa non poteſt pati ab igne corporeo. Preterea Ber. dicit. q nihil ardet in inferno: niſi propria voluntas. Sed ppria voluntas. cũ ſit quedã ſpiritualẽ non

poteſt eſſe mā ignis corporalis .ḡ aīa
a corpore ſepata non pōt ab igne cor
poreo pati. Sed ↄtra ē ꝙ dī Iſa.
vltimo. Ignis eorū nō extinguetur.
Rꝰ dō ꝙ pati multiplr dī. vno mō
pati cōiter dictū idē ē quod recipe. ſm
ꝙ ſentire ⁊ intelligere ē quoddā pati.
⁊ hoc modo aīa ↄiuncta corpori patiť
a rebus corporeis ſentiendo ⁊ ītelli-
gendo. ꝟ an ſepata a corpore poſſit h
modo a rebus corporeis pati: alterius
qōnis ē. ꝓpter quoſdaȝ q̇ dicūt ꝙ aīa
ſepata a corpore ⁊ ēt angelus pōt acci
pere cognitionē a rebus ſenſibilibus
ꝟ ſi ēt hec opinio eēt va: tñ pati ſentiē
do ⁊ ītelligēdo ē pfici nō puniri: niſi
forte p accidēs: inquātū id qd̄ ſentiť
vel intelligitur repugnat volantati.
ꝟ ipm ſentire vel ītelligere ſm ſe cōſi
deratū penale nō ē. Alio modo diciť
pati ꝓprie loquēdo ſm ↄrietatē agen
tis ad patiēs. put. ſ. pati dicimur cum
aliq̇d nobis aduenit qd̄ ē ↄriū nature
vel volūtati noſtre: ⁊ ſm hoc īfirmi-
tas ⁊ triſticia paſſiones dicūtur. Et
hec quidē paſſio dupľr eē pōt. vno mō
p receptionem forme ↄrie ſicut aq̄ pa
titur ab igne quātū calefit. ⁊ per ↄn̄s
diminuiť qualitas nālis eius. h mō
ſepata aīa non pōt pati ab igne corpo
reo: q2 nec calefieri poteſt: nec deſicca
ri: nec ſm formā aut q̄litatem quācū
ꝗ ignis corporei īmutari. Alio mō
dicitur pati eē illō quod quocūꝗ mō
impetitur a ſuo ꝓprio impetu vel īcli
natione. ſicut ſi dicimus lapidem de-
ſcendentē pati: cū impeditur ne deor-
ſum pueniat. ⁊ ſicut dicimus hoīem
pati cum detinetur vel ligatur ne va-
dat quo vult. ⁊ ita per modū ligatōis
cuiuſdam aīa patitur ab igne corpo-
reo. vt aug. dicit. zi. de ci. dei. Nō. n.
hoc ē contra nām ſpūs corpori alliga
ri: cū videamus aīam nāliter alligari
corpori ad viuificandū ipm. Demōes
ēt per nigromantiaȝ ptāte ſupiorū de-
monū alligātur aliq̇bus imaginibus
vel aliq̇bus alijs rebus. vñ multoma
gis pñt ſpūs alligari dīna ꝟtute igne
corporeo: nō vt dēt vitā: ꝟ vt accipiāt
penā ſicut aug. dicit. Sed q2 qd̄ ē mi-
noris ꝟtutis nō poteſt ſua ꝟtute ligar
id quod ē maioris ꝟtutis. inde ē ꝙ nl
lum corpus pōt ligare ſpūm q̇ eſt ma
ioris ꝟtutis: niſi aliqua ſupiori ꝟtute
⁊ ꝓpter hoc dī ꝙ ignis corporeꝰ agit
in aīam ſepatam: nō ꝟtute ꝓpria: ꝟ ī
quātum eſt inſtrumentum diuine iu-
ſticie vindicantis. Ad primū ḡ dō
ꝙ ignis tangit aīam: non q̇deȝ tactu
mathematico: qui attendiť ſm termi
nos quātitatiuos. ꝟ magis ↄtactu ꝟ-
tutis nō: ꝓprie: ꝟ quā hȝ inquātum ē
īſtrumētū dīne iuſticie. Ad ſm dō
ꝙ rō illa ꝓcedit de paſſione q̄ ē per ſu
ſceptionē forme ↄrie. Ad 3. dō ꝙ
ꝓpria voluntas dicitur ardere in īfer
no: q2 meretur ardorem.

Articulus. 14ꝰ.

Ad ſm ſic ꝓcedebatur. Vide
tur ꝙ duorū qui ſunt digni
equali pena vnus non poſſit
citius a purgatorio liberari. ꝗ alius.
Iudicium enim poſt mortem non eſt
hominis ꝟ dei: qui ſm veritatem iu-
dicat. vt dicitur ad ro. 2. Sed contra
veritatem iudicaret: ſi vni eorum qui
ſunt digni equali pena infligereť gra

nior pena ſenſus q̃ alteri. Dilatio aũt glorie ẽ maior pena q̃ acerbitas pene ſenſus. q2 ſicut dicit Criſ. ſup Mat. Carere viſione diuina eſt maior pẽa q̃ quelibet pena ſenſibilis. ergo vnus eorũ qui digni ſũt equali pena nõ maiorẽ dilationẽ glorie patietur altero citius liberato. Preterea malum ſm aug. dicit q2 nocet. nocet aũt qd adimit bonum. dilatio aũt glorie adimit maius bonũ. ſ. bonũ increatũ. ergo maius malũ. 7 ſic idẽ qd prius. Sz 9 ẽ qd magiſter dicit in. 4°. ſniarũ. di. 45. q ille pro quo fiũt plura ſuffragia citius a penis purgatorij liberat. Contingit aũt q pro vno eorum q digni ſũt equali pena fiũt plura ſuffragia q̃ pro alio. ergo vnus citius liberabit. Preterea in fine mũdi inueniunt aliq cremabilia quedã hñtes: quorum dilatio a glia non erit tã diuturna ſicut eorum q modo cremabilia deferũt ad purgatorium q2 breuis mora erit inter mortem 7 reſurrectionẽ. vt aug. dicit. ergo pari rõne 7 nũc eorum qui equalia cremabilia deferũt vnus põt minus differri a glia q̃ alius. 7 ſic erit citius liberatus a penis. Rñdeo dicendũ q iſta qõ fundat ſupra virtutem ſuffragiorũ. vtrum. ſ. ſuffragia facta pro aliquo valeãt illi ſolum pro quo fiũt ad liberationem: vel ẽt alijs. Circa quod aliqui dixerũt q nõ magis valẽt illi q̃ alijs: imo forte magis valẽt alijs ſi ſint melius diſpoſiti ad recipiẽdũ ſuffragiorũ virtutẽ: 7 ponũt exẽplum: ſicut ſi accẽdatur cereus ĩ domo pro aliquo diuite: qui ſit cecus: illuminat omnes in domo exiſtentes. 7 forte alios magis illuminat ſi habeant limpidiorũ viſũ. 7 ſm hanc opinionẽ duorum qui ob equales culpas in purgatorio detinẽtur: vnus nõ põt citius liberari q̃ alter: ſed hãc opinionẽ non reputo verã. Cuius rõ ẽ q2 ſuffragiũ vnius valet alteri propter duo. Uno mõ propter vnitatẽ charitatis: q2 oẽs qui ſũt ĩ charitate: ſũt quaſi vnũ corpus. 7 ita bonũ vnius reddũdat in oẽs: ſicut manus deſeruit toti cor iuit toti corpori. 7 ſimiliter quodlibet corporis mẽbrũ. 7 ſz hoc quodcũq bonũ factũ ab aliquo valet cuilibet in charitate exñti: ſm illd pſ. Particeps ego ſũ oĩum timẽtium te 7 cuſtodiẽtiũ mandata tua. Alio mõ ſm q per intentionẽ alicuius actus eius trãſfertur in alterũ. puta ſi aliquis pro altero ſoluat aliqd debitũ pro eodem hz ac ſi ille ſolueret pro quo ſoluitur. Primo ergo modo valet opus bonum per modum meriti: cuius radix eſt charitas. Sed ſecundo modo opus vnius valet alteri per modum ſatiſfactionis. prout vnus pro altero ſatiſfacere poteſt. ſi hoc intendat. 7 talis valor attenditur in ſuffragijs q ad hoc fiunt: vt per ea homines liberentur a debito pene. Et ideo dicendum eſt q ſuffragia per iſtum modũ non valent niſi illis pro quibus fiunt 7 ſecundum hoc ſi pro aliquo fiunt multa ſuffragia citius liberatur a pena purgatorij q̃ alij pro quibus non fiunt. etiam ſi equalia peccata detulerint. Concedendum tamen eſt q ſuffragia pro vno facta omnibus valẽt inquantum ſcilicet omnes qui ſciunt gaudent ex charitate de bonis: que ex charitate fiunt. 7 ſm hoc verum eſt

ꝙ illis pro quibus non fiunt plus va
lent ſuffragia:ſi ſint maioris charita
tis. Ad primū ğ dõ ꝙ pctõ venia
li cum non hēat auerſionē a deo ꝑ ſe
loquēdo:nõ debetur pena carentie vi
ſionis diuine nec ſimplr:nec ad tpus
Sed ꝙ ad tps retardētur a viſiõe di
uina:hoc ꝯtingit ꝑ accidēs q2.ſ.ꝙdiu
digni ſūt aliqua pena:nõ pñt ꝑticipa
re ſūmā felicitatē:q in dei viſione cõ
ſiſtit:iuſticia aūt reſpicit penā ꝑ ſe de
bitā peccato.nõ aūt eā que per acci
dens conſequitur.:ꝑ hoc p3 rñſio ad
z. Tertiū concedimus ⁊ quartū ſilr
Illi tamen qui in fine mūdi viui re
ꝑientur paꝝ habebūt de cremabilib9
ꝓcedentibus tribulationibus ꝓpur
gati.poterit etiam fieri vt acerbitas
pene modici temporis recõpenſet diu
turnitatem pene in alijs.

Deinde queſitū fuit de remiſ
ſione pctõꝝ. Et circa hoc q̃ſi
ta ſunt duo. Primo vtrum
peccatum in ſpūm ſanctū ſit irremiſſi
bile. z° vtrum cruce ſignatus q̇ mo
ritur anteꝙ iter arripiat trāſmarinū
plenū habeat pctõꝝ remiſſionem.

Articulus. i5.

Ad primū ſic procedebaẗ. Vi
detur ꝙ peccatū in ſpūm ſan
ctum non ſit irremiſſibile.
Vna ē enim dignitas ⁊ maieſtas pa
tris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti. Sed pctm̄ in
filiū nõ ē irremiſſibile. Dicitur enim
Mat.iz. Quicūꝙ v̇bum contra fi
lium hoīs dixerit remittet̃ ei.ğ pctm̄
ī ſpūm ſanctū nõ ē irremiſſibile. Sz
ꝯ eſt ꝙ ibidem dr̃ qui dixerit ꝯ ſpūm
ſanctum v̇bum non remittetur ei ;ne
ꝙ in hoc ſeculo neꝙ in futuro. Rñ
dõ ꝙ de pctõ in ſpūm ſanctū tripliciẗ
aliqui ſunt locuti. Doctores enī ante
aug.intellexerūt pctm̄ in ſpūz ſanctū
eē blaſphemiā dictā ꝯ ſpūm ſanctuz
aut opera eius.vel ēt ꝯ diuinitatē dei
patris.aut filij.q2 ēt pater ⁊ fili9 cõiter
ſumendo ſpūs ſanctus ē.q2 deus ſpūſ
ē.vt dicitur Jo.4. Peccatū aūt in fi
liū hoīs intelligūt blaſphemiā ī xp̄o
ſm humanā nām.⁊ vtroꝙ mõ pecca
bāt iudei ī xp̄z. Primo.n.mõ ꝯ eū pecca
bāt miracula que per ſpūm ſanctū ⁊
v̇tute ſue diuinitatis faciebat ꝑncipi
demoniorū attribuēdo. z° aūt mõ
ꝯ eum peccabant dicendo. Ecce hõ
vorax potator vini ; ⁊ publicanorum
amicus.vt dr̃ Mat.xi. Hāc ergo ſe
cundam blaſphemiā dicit remiſſibilē
q2 habebāt aliquam excuſationem ꝓ
pter infirmitatem carnis ;quā in xp̄o
videbant.aliam vero blaſphemiā di
cit irremiſſibilem;q2 nullam excuſati
onem habebant videntes manifeſta
inditia ſpūs ſancti ⁊ diuinitatis .pro
pter hoc ſm Chriſo.perſeuerantibus
non fuit remiſſa hec blaſphemia ne
ꝙ in hoc ſeculo neꝙ in futuro ;q2 in
hoc ſeculo puniti ſunt per romanos
nos ⁊ in futuro cruciabuntur in infer
no. Secōm Aug.vero ſpiritui ſancto
qui eſt charitas patris ⁊ filij attribui
tur remiſſio peccatorum. Ille ergo cõ
tra ſpiritum ſanctum peccat vel blaſ
phemat:vel verbū dicit corde ore aut
opere ; qui hoc agit per impeniten
tiam vſque ad finem vite ſue . vt
nõ fiat ei remiſſio pctõꝝ.⁊ tūc planū
ē;ꝙ hoc peccatum in ſpūm ſctū non

remittiť neq̄ȝ in h̄ ſeclo;neq̄ȝ ī futuro,
Doctores ṽo moderni dixerūt :ꝙ q̇a
patri attribuiť potētia filio;ſapīa ſpūi
ſacto bōitas .pcc̄m ex īfirmitate ē pec‑
catū ī prēȝ. pcc̄m ex ignorātia ē pcc̄m
in filiū.peccatuȝ ex certa malicia eſt
peccatū in ſpūm ſácrū. Quia ḡ igno
rantia vel infirmitas excuſat peccatū
vel in toto vel in pte;dicūt ꝙ peccatū
in patrē vel in filiuȝ remittitur: quia
vel totaliter culpa caret:vel culpa di‑
minuiť.malitia vero nō excuſat pcc̄m
ſ aggrauat.⁊ iō pcc̄m in ſpiritū ſácrū
non remittiť neq̄ȝ in toto neq̄ȝ in pte
qꝛ nō habet in ſe aliq̄ȝ rationē venie
p quā diminuatur culpa.⁊ ſi aliquan
do remittať:hoc magis ē ex miſericoꝛ
dia dei remittētis:q̇ etiam moꝛbos in
curabiles curat: q̄ȝ ex remiſſibilitate
peccati. Et p h̄ pȝ ſolutio ad obiecta.

Articulus .16.

Ad ſcḋm ſic pceditur. Uidetur
ꝙ cruce ſignatus qui moriť
antequaȝ iter arripiat : hēat
plenam indulgentiam peccatoꝝ.ad h̄
enim ꝙ indulgentia alicui valeat re
quiritur ꝙ ſit vere penitens ⁊ cōfeſſ⁹
vt cōtineť in lr̄a papali. Sed cruce ſi
gnatus decedēs ante iter aſſumptum
habet hec oīa :que reqrunť ſcḋm foꝛmā
lr̄e ad pcipiendam plenam indulgen
tiā peccatoꝝ.ḡ plene percipit eā. Pꝛe
terea ſol⁹ deus remittit peccatū q̄ȝtuȝ
ad culpā. Cū ergo papa dat indulgē‑
tiam oīum peccatoꝝ:hoc nō ē referen
dum ad culpam: ſed ad vniuerſitatē
penarū. Ille ergo q̇ accipit crucē ſcḋm
foꝛmā littere papalis :nullā penā pati
etur p ſuis peccatis, ⁊ ſic ſtatim euo‑
labit plenā remiſſionē pccoꝝ ꝯſecut⁹
Sed ꝯ aug. dicit in .15. de tri. ꝙ non
ē idē abſtrahē telū ⁊ ſanare vulnus.
Telū.n.peccati abſtrahiť p remiſſio
nē peccati. vuln⁹ aūt ſanať p refoꝛma
tionē imagīs :q̇ q̇dē fit p opa ſatiſ fa‑
ctionis. Sed cruce ſignat⁹ d̄cedēs aū
iter arreptū nullū laboꝛem ſuſtinuit:
ad refoꝛmationē imaginis .ḡ nōdum
eſt ſanatuȝ vulnus. ⁊ ſic non poterit
ad gloꝛiam ſtatim pu̇enire aūq̄ȝ pe‑
nas purgatoꝛias patiať. Pꝛeterea
quilibȝ ſacerdos vtiť talib⁹ ṽbis .ego
abſoluo te ab omnibus peccatis tuis
Si ergo cruce ſignat⁹ decedēs euola‑
ret:pari rōne q̇libet ali⁹a quocūq̄ȝ ſa
cerdote abſolut⁹ :quod eſt incōueniēs
Rᵒ dō ꝙ ad euidētiā hui⁹ q̄ſtionis
ꝙ ſicut ſupꝛa dictū eſt; opus vni⁹ pōt
cē ſatiſfactoꝛium pꝛo alio ad quē per
intētionem facientis referť. xp̄s autē
pꝛo eccleſia ſua ſanguinē ſuū fudit: ⁊
multa alia fecit ⁊ ſuſtinuit; quoꝝ eſti
matio eſt infiniti valoꝛis pꝛopter di‑
gnitatem pſone. vnde diciť ſapīe. 8ᵒ.
ꝙ infinitus ē in illa theſaurus hoīb⁹
Silr̄ etiā ⁊ omnes alij ſancti intētio
nē hūerunt in his que paſſi ſunt; ⁊ fe
cerunt pꝛopter deum :vt hoc cēt ad vti
litatem non ſolum ſui:ſed etiam to‑
tius eccleſie. Totus ergo iſte theſau
rus eſt in diſpenſatione eius qui pꝛe‑
eſt generali eccleſie. Unde Petro
dominus claues regni celoꝛum com‑
miſit Mathei .16ᵒ. Quando ergo
vtilitas :vel neceſſitas ipius eccleſie
hoc expoſcit; pot ille qui pꝛeeſt eccle‑
ſie de iſta infinitate theſauri com‑
municare alicui qui per charitatem

ſit mēbꝛū eccl'ie de p̄dicto theſauro q̄tū ſibi viſū fuerit opportunū. vel vſq; ad totalē remiſſionē penarū: vel vſq; ad aliq̄ certā q̄titatē: ita .ſ. q̄ paſſio xp̄i ⁊ alioꝝ ſanctoꝝ ei īputet̄: ac ſi ip̄e paſſus eēt q̄tū ſufficeēt ad remiſſionē ſui pcc̄i. ſicut cōtingit: cum vnus pro alio ſatiſfacit: vt dictum ē. Ad ſ̄ g̃ q̄ indulgētia alicui valeat tria req̄runtur. Primo cā pertinens ad honoꝛē dei vel ad neceſſitatem aut vtilitatē eccleſie. Secūdo auctoꝛitas ī eo q̄ fac̄. Papa enī pōt p̄ncipaliter. alij ꝟo inq̄tum poteſtatem ab eo accipiunt: vel oꝛdinariā vel cōmiſſam: ſeu delegatā. Tertio requirit̄ vt ſit in ſtatu caritatis ille qui indulgentiā percipe vult. Et hec tria deſignātur in littera papali. Nā cā conueniēs deſignat̄ ī hoc q̄ pmittit̄ de ſubſidio terre ſancte. Auctoꝛitas vero in hoc: q̄ fit mentio de auctoꝛitate ap̄loꝛum Petri ⁊ Pauli: ⁊ ipſius pape. Caritas autē recipiētis in hōc q̄ dī Omnibus ꝟe penitētib⁹ ⁊ cōfeſſis. nō dicit ⁊ ſatiſfacientibus: q2 indulgētia nō excuſat a contritione ⁊ confeſſione: ſed cedit in locū ſatiſfactionis. Eſt ergo dicēdū in q̄ōne ꝓpoſita q̄ ſi ſ̄m foꝛmam papalis lr̄e indulgētia concedatur accipiētib⁹ crucem in ſubſidiū terre ſancte: cruce ſignatus ſtatim h3 indulgentiā: etiā ſi decedat anteq̄ iter arripiat: quia ſic cā indulgētie erit non iter: ſed votum itineris. Si aūt in foꝛma lr̄e contineatur q̄ īdulgētia debetur his q̄ trāſierint vltra mare: ille q̄ d̄cedit añq̄ trāſeat nō hēt indulgētiā: q2 nō h3 indulgentie cām. Ad p̄mū g̃ dō q̄ in ſ̄ vltio caſu deficit in cruce ſignato d̄cedente illud quod eſt p̄ncipalius .ſ. indulgentie cā. Ad ſ̄m dō q̄ per auctoꝛitatē ſolus deus culpam remittit: ſ̄ miniſterio etiam ſacerdos: inq̄tum exhibet ſac̄m remiſſiōis pcc̄i. puta in baptiſmo vel pnīa. ⁊ tamē indulgentia nō ſe extēdit ad remiſſionem culpe q2 nō ē ſacrāl̄. vñ nō ſequit̄ oꝛdinem ſ3 iuriſdictionē. pōt .n. ⁊ nō ſacerdos īdulgētiā facē: ſi ſit ei ꝯmiſſū. ⁊ iō pena total̄r remittit̄ ſi cā ſubſit: nō autē ſi cā deſit. Ad tertiū dō: q̄ ſatiſfactio ⁊ ē punitiua īq̄tū ē act⁹ iudicatiue iuſticie: ⁊ ē etiā medicatiua: inq̄tum ē quoddam ſacramentale. Indulgentia g̃ ſupplet locū ſatiſfactiōis inq̄tū ē punitiua: quia .ſ. pena: quam alius ſuſtinuit imputatur iſti: ac ſi ip̄e ſuſtinuiſſet. ⁊ ideo reatus pene tollit̄: ſ̄ nō ſuccedit in locū ſatiſfactiōis inq̄tum ē medicatiua: quia adhuc remanent ꝓnitates ad peccandum derelicte ex pꝛioꝛi peccato: ad quas ſanandas neceſſarius eſt laboꝛ ſatiſfactionis. ⁊ iō cruce ſignatis dum viuunt conſulendum ē vt nō ꝑtermittant ſatiſfactiōis opera. inquantum ſunt pꝛeſeruatiua a peccatis futuris: licet reat⁹ pene ſit totaliter ſolutus. nec ad hoc requirit̄ aliquis laboꝛ: quia ſufficit laboꝛ paſſionis Chriſti. moꝛientib⁹ autē non ē neceſſaria huiuſmodi pꝛeſeruatio: ſed ſolū liberatio a reatu pene. Ad q̄rtū dō q̄ verbum ſacerdotis dicentis Abſoluo te ab omnibus peccat̄ tuis nō refertur ad penā: ſed ad culpā cui⁹ abſolutioni miniſterium impendit. Nō poteſt autem aliquis abſolui ab

vna culpa qn abſoluat ab oib' pcā ꝟo
pōt totaliter dimitti vel pticulariter.
pticulariter qdem in abſolutōe ſacra
mētali pena dimittit. totalr ꝟo ī ſpūa
li grā īdulgentie. ſicut ēt dñs dic Jo.
8. mulieri adultere. Nō te ꝯdēnabo
vade ꝛ amplius noli peccare.

Incipit quodlibet. 3.

Q Ueſituꝫ ē de deo. de
angelis. de homini
bus; ꝛ de creaturis
pure corporalibus.
De deo queſitū eſt
ꝛ quantū ad natu
ram diuinam: ꝛ quantū ad nām hūa
nam aſſumptam. Circa diuinaꝫ na
turam queſita ſūt duo de potentia dei
Primo vtrū de' poſſit facere ꝙ mate
ria ſit ſine forma. ſo vtrū poſſit face
re ꝙ idē corp' ſil' localr ſit ī duob' locis

Articulus prim'.

AD primū ſic ꝓcedit. Videt
ꝙ deus poſſit facere ꝙ mate
ria ſit ſine forma. Sicut enī
materia ſꝫ ſuū eſſe dependet a forma
ita accidēs a ſubiecto. Sꝫ deus poteſt
facere ꝙ accidens ſit ſine ſubiecto: vt
patet in ſacramento altaris. ergo poteſt
facere ꝙ materia ſit ſine forma. Sꝫ
contra. de' non poteſt facere contradi
ctoria eſſe ſiml'. Sed materiam eſſe ſi
ne forma implicat contradictionem:
eo ꝙ eſſe materie importat actū q̇ eſt
forma. Non ergo de' poteſt facere ꝙ
materia ſit ſine forma. Rx° dicen
dū ꝙ vniuſcuiuſ rei virt' actiua, eſt eſti
manda ſm modū eſſentie: eo ꝙ vnū
qdꝫ agit inꝙntū eſt ens actu, vnde
ſi in aliquo inueniat forma aliq vel
natura non limitata ſeu ꝯcta erit ꝟt'
ei' ſe extendens ad omnes act' vel ef
fect' conuenientes illi nature. puta ſi
intelligeret eſſe calor per ſe ſubſiſtēs
vel in aliquo ſubiecto quod reciperet
ipſū ſcōm totū eius poſſe: ſequeret ꝙ
haberet virtutem ad producendū oēs
actus ꝛ effectus caloris. Si vero ali
qd ſubiectum non reciperet calorē ſꝫ
eius totum poſſe: ſed cum aliqua con
tractione ꝛ limitatione; non haberet
virtutem actiuaꝫ reſpectu omniuꝫ ac
tuum vel effectuum caloris. Cum au
tem deus ſit ipſuꝫ eſſe ſubſiſtens ma
nifeſtum eſt ꝙ natura eſſendi conue
nit deo infinite abſꝗ omni limitatio
ne ꝛ contractione. vnde eius virt' ac
tiua ſe extendit infinite ad totum ens
ꝛ ad omne id quod poteſt habere rati
oneꝫ entis. Illud ergo ſolum poterit
excludi a dina potentia; qd repugnat
rationi entis. ꝛ hoc non propter defe
ctum diuine potentie; ſed quia ipſum
non poteſt eſſe ens. Unde non poteſt
fieri. Repugnat autem rationi entis
non ens ſimul ꝛ ſm idem exiſtens.
vnde ꝙ aliquis ſimul ſit ꝛ non ſit: a
deo fieri non poteſt: nec aliquid con
tradictionem includens. ꝛ de hi' eſt
materiam eſſe actu ſine forma. omne
enim quod eſt actu vel eſt ipſe actus:
vl' eſt potentia participans actū. e āt
actu repugnat actioni materie: que ſꝫ
propriā rationem eſt ens in potentia.
Relinquitur ergo ꝙ non poſſit eſſe ī
actu niſi inquātum participat actum
act' āt pticipatus a mā nihil eſt ali
ud quā forma. vnde idem eſt dictum

materiã eſſe in actu: ⁊ mãz hẽe formã Dicere ĝ ꝙ mã ſit in actu ſine forma ẽ dicere ꝯdictoria eẽ ſil'. vnde a deo fieri nõ põt. Ad aliud ĝ qḋ in ꝯriuz obĩ dḋ ꝙ accidẽs ſm ſuũ eẽ dependet a ſubiecto ſicut a cã ſuſtẽtante ipz. ⁊ q: deus põt ꝑducere oẽs actus ſecũdarũ cãꝝ abſq; ipſis cãis ſecũdis põt ꝯſeruare in eẽ accidẽſ ſine ſubiecto. ſed mã ꝫ ſuũ eẽ actuale depẽdet a forma ĩquãtũ forma ẽ ipe act' ei⁹. vñ ñ ẽ ſil'.

Articulus. 2⁹.

Ad ſm ſic ꝓceditur. Ur ꝙ de⁹ poſſit facere vnuz corpus ſil' eẽ localiter in duobus locis. Difficilius enim ẽ ꝙ hec ſuba mutet' ĩ illã ſubaz ꝙ ꝙ h̕ accñs mutet' ĩ illḋ accñs. Sʒ ĩ ſacro altaris ex h̕ ꝙ diuina ꝟtute ſuba panis remanẽtibus ei⁹ dimẽſiõibus ſm quas cõmenſuratur loco: ꝯuertitur in ſubam corporis xpi: ſeq̄tur ꝙ idẽ corpus xpi ſit nõ localit' ſm cõmenſurationẽ ꝓpriaꝝ dimẽſionũ ſ ſacramẽtalit' ĩ plr̄ibus locis ſil'. ĝ põt facere ꝙ ꝯuertat' dimẽſio huius corpis in dimẽſionẽ alterius corporis ⁊ ſic erit idẽ corpus localr̄ ĩ duob⁹ locis ſil'. Sʒ ꝯ. Oĩa duo loca diſtinguũtur adĩuicẽ ſm aliquã loci ꝯrietatẽ: q̄ ſũt ſurſũ ⁊ deorſum. ante ⁊ retro. dextrũ ⁊ ſiniſtrũ. Sʒ deus nõ põt facere ꝙ duo ꝯria ſint ſil'. h̕ eñi implicat ꝯdictionẽ. ĝ deus nõ põt facere ꝙ idẽ corpus localiter ſit ſil' in duob⁹ locis R⁹ dḋ ꝙ aliqḋ corpus eẽ localr̄ in aliquo loco. nihil ẽ aliud ꝙ̄ corp⁹ circũſcribi ⁊ cõprehẽdi a loco ſm cõmenſurationẽ ꝓpriarũ dimẽſionũ: qḋ aũt cõprehẽdit' a loco aliquo ita ẽ ĩ ipo loco ꝙ nihil ei⁹ ẽ extra locũ illũ. vñ ponere ꝙ ſit localr̄ ĩ h̕ loco: ⁊ tñ ſit ĩ alio loco: ẽ ponẽ ꝯdictoria eẽ ſil'. vñ ꝫ premiſſa h̕ a deo fieri nõ põt. Ad illud ĝ qḋ ĩ ꝯriũ obĩ dḋ ꝙ difficilius ẽ h̕ accidẽs mutari ĩ illud accñs ꝙ̄ hãc ſbaz mutari ĩ illã ſubam tũ q: due ſubeꝯ ueniũt in ſubiecto mãli qḋ ẽ ps eẽntialis vtriuſq; ſube. tũ q: ſuba hʒ idiuiduationẽ ꝑ ſeipam. Accñs ꝟo nõ ẽ idiuiduabile ꝑ ſeipm ſ ꝑ ſubm. vñ nõ põt ei ꝯuenire ꝙ h̕ accñs ꝯuertat' ĩ h̕ accñs dato tñ ꝙ hec dimẽſio ꝯuertet' ĩ illã dimẽſionẽ: nõ ſeq̄ret' ꝙ idẽ corp⁹ eẽt ĩ duob⁹ locis ſil'. ſ in vno tñ q: ſicut poſtꝙ̄ ſuba panis ꝯuerſa ẽ ĩ ſbaz corporis xpi. iã nõ ſũt ibi due ſube: ſ vna tñ. ita ẽt ſi hec dimẽſio hui⁹ corporis ꝯuertat' in illã dimẽſionẽ alterius corpis: iã nõ erũt due dimẽſiões ſ vna tñ. ⁊ ſic nõ cõmẽſuraret' diuerſis locis: ſ vno tñ.

Deinde queſitũ ẽ de deo: quãtũ ad humanã nãm aſſũptã ⁊ circa hoc queſita ſũt tria. Primo quãtũ ad aĩam vtrũ .ſ. aĩa xpi ſciat infinita. 2⁹ quantum ad corpus vtrũ .ſ. oculus xpi poſt mortez dicatur equiuoce oculus vel vniuoce. 3⁹ quãtum ad ad actũ ꝯiuncti q̄ ẽ comeſtio vtrũ .ſ. p⁹ reſurrectionẽ xps ꝟe comedit incorporando ſibi cibum.

Articulus 3⁹.

Ad primũ ſic ꝓceditur. Uidetur ꝙ anima Chriſti nõ poſſit ſcire infinita. Nullum enim donum creatum cum ſit infinitum: poteſt eleuare creaturam ad id quod eſt proprium dei; quia tale eſt

infinitũ.ꝫ grã vniõis ẽ donũ creatũ.
ꝯgnoſcẽ aũt infinita ẽ ꝓpriũ dei; cui⁹
ſapiẽ nõ ẽ nũerus. ergo aĩa xp̃i ꝑ gra-
tiã vniõis ñ põt eleuari ad ꝯgnoſcẽ-
dũ ĩfinita. Preterea Dio⁹. xi. c. cele-
ſtis ierarchie põit tria ſibi ꝓportiona
ta: q̃ ſunt; ſb̃a; v̓t⁹ ⁊ operatio. ꝫ ſb̃a aĩe
xp̃i nõ põt eẽ ĩfinita. g̃ neq̧ v̓tus eius
neq̧ opatio põt eſſe infinita: vt infi-
nita cognoſcat. Sed contra. Intel
lectus aĩe xp̃i nõ eſt mĩor q̃ȝ volũtas
eius. Sed meritũ xp̃i qδ eſt act⁹ vo-
luntatis aĩe eius eſt infinitum; quia
fuit ſufficiẽs ad infinitorũ peccatoruȝ
abolitionẽ. eſt enĩ propiciatio ꝓ pc̃cis
toti⁹ mũdi: vt dr̃. i. Jo. i. ergo ⁊ actus
intellectiuus aĩe xp̃i põt eſſe infinit⁹
vt infinita cognoſcat. R̃ꝰ dicẽdũ ꝙ
hic eſt opus multiplici diſtinctione.
Primo enim cõſiderandum eſt ꝙ in
finitũ põt dici ⁊ ſm formã ⁊ ſȝ mãm
Dicit̃ enĩ infinitum ex eo ꝙ nõ finit̃
Finit̃ autẽ ⁊ mã per formã; inq̃ȝtum
materia que eſt in potentia ad diuer-
ſas ſpecies. determinatur ad vnã ſpẽȝ
per formã: ⁊ forma per materiã; inq̃ȝtũ
forma ſpẽi que nata eſt eẽ in plurib⁹ i
diuiduis ſm ꝙ recipitur in hac mate
ria determinat̃ ad indiuiduũ. Sicut
g̃ mã ſine forma hẽt rationẽ infiniti.
ita ⁊ forma ſine mã. ⁊ ideo quia ipſa
eſſentia dĩna non eſt recepta aliquo
mãli: nec hȝ permixtionẽ alicui⁹ potẽ-
tie: ꝫ ẽ pur⁹ actus ſb̃ſiſtẽs. ideo dicitur
infinita. ⁊ quia vnũquodq̧ cognoſci
tur ꝑ formã: ⁊ ſm ꝙ eſt in actu. ideo ĩ
finitũ ſm mãm. eſt ſm ſe ignotuȝ: vt
dicit̃ in. 3. phi. Infinitũ auteȝ ſm for
mã eſt ſm ſe notiſſimuȝ; ſed q̃ ad noȝ

ẽ ignotũ; qꝛ excedit nr̃i ĩtellect⁹ ꝓpor-
tiõnẽ. ⁊ qꝛ q̃ȝtitas ẽ diſpõ materie: ⁊ ĩ
finitũ q̃ȝtitat̃ attẽdit̃ ſm potẽtiam in
aſſumẽdo vnũ poſt alterum. ⁊ iδo in
finitũ quãtitatis eſt ſm ſe ignotum;
⁊ nõ poteſt aliquis intellect⁹ cogno-
ſcere infinitũ quantitatis in poſt aſ-
ſumẽdo vnum poſt alterũ. ſ. nũeran-
do partem poſt partem. Itẽ ꝯſideran
dũ eſt ꝙ vtroq̧ mõ contingit aliq̇d
eẽ infinitũ ſimpl̃r. ⁊ aliq̇d ſcδm quid
Si enĩ aliqδ corpus ſit infinitũ ſcδȝ
longitudinẽ: nõ aũt ſm latitudinem
eſt infinitũ ſm quid. Si v̓o fuerit
infinitũ ſm omnes dimẽſiones; erit
infinitũ ſimpl̃r. Silr̃ ſi intelligat̃ for
ma alicui⁹ ſpẽi eſſe non in materia vt
platonici poſuerũt; erit infinita ſcδm
quid. q̃ȝtum. ſ. ad indiuidua illi⁹ ſpẽi:
tamen erit finita inq̃ȝtum. ſ. determi
natur ad genus ⁊ ſpẽm. Sed diuina
eẽntia eſt ſimpliciter infinita: q̇a eſt
abſoluta ab omni circũſcriptione ge-
neris vel ſpẽi. Item cõſiderãdum ẽ;
ꝙ duplex ẽ ſcĩa. vna dr̃ ſciẽtia viſiõis
ꝑ quã cognoſcunt̃ ea q̃ ſunt; erũt; vel
fuerũt. Alia ſimplicis noticie ꝑ quã
cognoſcunt̃ ea q̃ nec ſũt nec erũt; nec
fuerũt: ꝫ eẽ pñt. Dicẽdũ ẽ g̃ ꝙ deus co
gnoſcẽdo ſuã eẽntiã; qꝛ cõp̄hẽdit eaȝ
cognoſcit ſcĩa ſimplicis notitie ĩfini-
ta ſimpl̃r; qꝛ cognoſcit oĩa q̃ ipe facẽ
põt; nõ tñ cognoſcit ea ĩ p⁹ aſſumẽdo
. ſ. nũerando vnuȝ poſt aliud: ſed oĩa
ſil̃. Aĩa vero xp̃i nõ ꝯp̄hẽdit eẽntiaȝ
dei ⁊ ꝑ ꝯñs neq̧ v̓tutẽ eius. vñ ñ põt
cognoſcẽ oĩa q̃ de⁹ facẽ põt. ⁊ ideo nõ
cognoſcit ĩfinita ſimpl̃r. ꝯp̄hẽdit aũt
aĩa Chriſti totam potentiaȝ creature

Jn potētia aūt creature ſūt īfinita nō ſimplr: q2 potētia creature nō ſe extendit ad oīa q̄ de⁹ pōt: ſ ſm aliqd gen⁹: ſicut cōtinuū ē in potētia ad īfinitas diuiſiões. vñ aīa xpi ſcīa ſimplicis noticie cognoſcit īfinita ſz quid: que ſūt in potentia creature. ⁊ p hoc pz reſpōſio ad obiecta. Nam pme due rationes pcedūt de cognitione infinitorū ſimplr. Ad tertium dō ꝙ volūtas aīe xpi eſt virtus finita ſimplr. ſicut ⁊ intellect⁹ eius. meritū aūt xpi habz infinitatem ex dignitate. inqtuz ſcilicet eſt meritū dei ⁊ hominis.

Articulus. 4⁹.

Ad ſm ſic pcedit. Uidetur ꝙ ocul⁹ Chriſti poſt morte nō fuerit equoce ocul⁹. Corpus enī xpi ⁊ quelibet partiū eius ſuſtentificat̄ p ipoſtaſim dei verbi. Sz ipoſtaſis verbi dei manſit vnita corpori xpi ⁊ partibus eius poſt mortez. ergo fuit idē ſm ſubſtātiaz corp⁹ xpi p⁹ mortem ⁊ ante ſm totum: ⁊ ſm oēs ptes eius. Non ergo oculus Chriſti fuit equiuoce oculus poſt mortem. Preterea phi loq̄ non nouerūt niſi de homine puro. Sed xpus nō fuit pur⁹ homo: ſed homo ⁊ de⁹. ergo ꝙ phs dic oculū hominis mortui eſſe equiuoce oculū: nō habet locū in xpo. Sz ꝯtra Chriſtus eſt vniuoce homo cū alijs hominib⁹. ⁊ mors ei⁹ fuit va ſic̄ ⁊ aliorum hominum mors. Cum ergo oculus cuiuſlibet hominis mortui equiuoce oculus dicatur: videtur ꝙ etiam oculus Chriſti poſt mortem ſit equoce oculus. R̄ʒ dō ꝙ equiuocū ⁊ vniuocum dicitur ſecundum diffinitiuaz rōnē eādē vel nō eādē. rō aūt diffinitiua cuiuſlʒ ſpēi ſumit̄ a forma ſpecifica ipſi⁹: Forma aūt ſpecifica hoīs ē aīa rōnal. vñ remota aīa rōnali ñ poteſt remanē hō vniuoce ſ equoce tm̄ opz aūt idē accipe ī ptib⁹ qd ē in toto nā ſic aīa ſe hz ad totū corp⁹. ita pars aīe ſe hēt ad partem corporis: vt vi⁹ ad oculū: vt dicit̄ in ſo de aīa. vnd ſeparata aīa a corpore ſicut non dicitur homo niſi equoce. ita nec dicit̄ ocul⁹ niſi equoce. ⁊ hoc indifferēter: ſiue pſupponat̄ alia forma ſubſtātial̄ī corpore aū aīam rōnalem: vt qdam volunt. ſiue nō: vt magis videtur ꝯſonū veritati: qdcumqʒ enim eſſentialium pncipiorʒ ſubtrahat̄: iaz non remanebit eadem rō ſpēi. vnde nec nomen vniuoce dicet̄. Solo autē hoc modo aīa recedente remaneret corp⁹ hūanū ⁊ partes ei⁹ ſm eandem rationē ſpēi: ſi anima non vniret̄ corpori vt forma ſed tūc ſeqret̄ ꝙ nec per vnionem anime eſſet ſbſtantialis generatio: nec p ſeparationem corruptio: quod qdem ponere in corpore xpi eſt hereticū. Dicit enim Dama. in. 3. libro. Qd corruptionis nomē duo ſignificat. ſignificat enim hūanas has paſſiões famē ſitim. laborem. clauorū perforationē. mortez. ſ. ſepationem aīe a corpore. ⁊ qcūqʒ talia. Significat etiam corruptio perfectam corporis in ea ex qbus ꝯpoſitū ē elemēta deſtructionē ⁊ diſſolutionē. hi⁹ experimētū corp⁹ diuinum ñ hūit: vt ait pphetā. Nō dabis ſanctū tuū videre dyaſtoram. i. deſtructōnem. Jncorruptibile autem: ſecundum inſipientem Julianū ⁊ Galanū

corpus dñi dicẽ ſm pmũ corruptõis ſignificatũ añ reſurrectionẽ impiũ ẽ. Si enĩ icorruptibile nõ omoſion.ſ.cõ ſbale nobis ⁊ nõ vͣitate facta ſũt que facta eẽ euãgeliũ ait. ⁊ opione ⁊ ñ veritate ſaluati ſum⁹. Sicut ḡ xp̃s ĩ triduo mort; ꝓpter ſepationẽ aĩe a cope; q̄ ẽ vͣa corruptio:nõ dꝫ fuiſſe hõ vniuoce:ſed homo mortuus: ita nec oculus eius in triduo mortis fuit vniuoce oculus:ſed equiuoce.ſic̃ ocul⁹ mortuus, ⁊ eadẽ rõ ẽ de alijs ptib⁹ corpis xp̃i. Ad pmũ ḡ dõ ꝙ ſubſtãtia dicitur dupliciter. Quãdoqꝫ eniꝫ ſumit̃ p iypoſtaſi. ⁊ ſic verũ ẽ ꝙ corp⁹ xp̃i ſuſtentificatũ manſit per ipoſtaſim dei vͥbi. non enim per mortem ſoluta eſt vnio verbi neqꝫ ad aĩam neqꝫ ad corpus. ⁊ ſic remanet ſimpliciter idẽ corpus numero ſecunduꝫ ipoſtaſim ſiue ſuppoſitum:quod eſt' perſona verbi. Alio mõ accipit̃ ſbſtãtia ꝓ eẽntia vl' natura, ⁊ ſic corpus xp̃i ſuſtentificat̃ per animam:ſicut per ſuam formam nõ autẽ per verbũ:quia vͥbũ nõ vnit̃ corpori vt forma. hoc enim ẽ hereticũ ſm hereſim Arrij ⁊ Apollinaris q̇ poſuerũt verbũ eẽ in xp̃o loco anime Sequeretur etiam ꝙ eſſet vnio dei ⁊ hominis facta in natura quod ptinet ad hereſim Auticis. Sic ergo corp⁹ xp̃i poſt mortẽ eſt ſimplr idẽ ſm ſbam que eſt ipoſtaſis:nõ aũt ſm ſubſtãtiã que eſt eſſentia vel natura. Uniuocatio aũt ⁊ equiuocatio non reſpicit ſuppoſitũ:ſed' eſſentiã vel nãm:quaꝫ ſignificat diffinitio. Ad ſm dõ: ꝙ ⁊ ſi xp̃us non ſit pur⁹ homo. eſt tamẽ verus homo; ⁊ mors eius fuit vera mors. vñ q̇cq̇d ẽ veꝝ d̾ homine inq̄ꝫtũ eſt homo; ⁊ de morte hoĩs ;totũ eſt verũ de xp̃o ⁊ de morte eius.

Articulus. 5⁹.

Ad tertiũ ſic ꝓceditur. Uidet̃ ꝙ xp̃us poſt reſurrectionem vere comederet cibũ ſibi incorporando:q: vt aug. dicit ĩ li. 83. qõ nũ. Si fallit vͣitas nõ ẽ. Uñ nulla fictio decet xp̃m q̇ ẽ vͣitas. Eſſet aũt fictio ſi nõ vͣe ſibi cibũ ĩcorparet ;queꝫ ipſe comedẽ videbat̃. Uere ḡ comedit incorporãdo ſibi cibũ. Sed ꝯ ẽ: ꝙ Dam. dic̃i. 3. li. ꝙ xp̃us ⁊ ſi guſtauit cibũ p⁹ reſurrectionẽ;ſ nõ lege nẽ ſed diſpẽſationis modo:veritatẽ credere faciẽs reſurrectionis. ⁊ ꝙ hec eadem caro eſt que paſſa eſt: ⁊ reſurrexit. Rñ dõ ꝙ aliq̇d dicitur eẽ veruꝫ dupliciter. vno modo veritate ſignificatiõis. alio modo veritate naturalis ſpẽi. ſicut vox ẽ vera veritate ſignificationis;quãdo ſignificat eſſe: quod ẽ. Ueritas aũt naturalis ſpẽi dependet ex pncipijs ſpẽi;non autẽ ex effectibus. vel ex his q̄ quocũqꝫ modo cõſequũtur. vnde vox dicit̃ vera veritate nãlis ſpẽi quando format̃ debit; inſtrumẽtis; ⁊ ex ore aĩalis ꝓfert̃ cũ q̄dã imaginatiõe: etiam ſi a nullo audiatur:qꝺ eſt effecr⁹ ꝯñs vocẽ. Legũtur aũt in ſcripturis abſqꝫ neceſſitate ⁊ angeli comediſſe: ⁊ xp̃s p⁹ reſurrectionem. ⁊ vtraqꝫ comeſtio fuit vera: vt aug. dicit. 13. de ci. dei. Aliter tam̃ ⁊ aliter. In angelis enĩ fuit vͣa vitate ſignificatõis:quia vt aug. ibidẽ dicit. angeli comederũt nõ q: indigebãt ſed q: volebãt ⁊ poterant: vt hoĩbus

quadā ſui miſterij hūanitate cōgrue
rent. In xp̄o aūt fuit v̄a comeſtio ve
ritate nālis ſpēi. fuit enī exercita nāli
bus inſtr̄is ad hūc actū ordīatis; ⁊ et
fuit vera veritate ſignificationis; q̇a
ſignificabat veritatem humane natu
re in corpore reſurgente. Qd̄ autē
cibus cōuertat̄ in corpus; eſt quoddā
cōſequens comeſtionem. Unde etiā
in nobis ſi cibus nō cōuertat̄; ſ; ſtatī
per vomitum eijciatur; nihilominus
vera fuit comeſtio q̄ preceſſit. Non
aūt cōueniebat vt in corpus Chriſti
cibꝰ cōuerteret̄; qd̄ iam erat extra ſta
tum generationis ⁊ corruptionis. vn
de cibus ille fuit virtute xp̄i reſolu
tus in precedētem materiam. Non
autē in xp̄i corpus conuerſus. ⁊ tamē
fuit vera comeſtio abſq; aliq̄ fictiōe.
vnde patet reſponſio ad obiecta.

Deinde q̄ſitū eſt de angelis.
Et circa hoc queſita ſūt tria
Primo vtrū aliquo modo
angelus ſit cauſa anime rationalis.
Secūdo vtrū angelus īfluat in aiā
humanā. Tertio vtrū angelꝰ malꝰ
.i. diabolus inhabitet ſb̄aliter hoīem
in quolibet peccato mortali.

Articulus .6.

Ad p̄mū ſic proceditur. Uide
tur ꝙ angelꝰ ſit cā aīe rōnal̄
Quecunq; enim qualificā
tur in natura; ita tamen ꝙ vnum eo
rum ē prius altero in ordine nature id
quod eſt prius eſt cauſa eius quod eſt
poſterius. Sed anima ⁊ angelus q̄li
ficātur in natura. ſūt enī homo ⁊ an
gelus in natura pares; officio diſpa
res. angelꝰ tamē prius eſt in ordie nē
ꝙ aīa hūana; q2 ē ſimplicior. ḡ ange
lus ē cā aīe rōnalis. Sʒ ꝯ. Aīa rō
nalis educit̄ in eē p creationē. Sʒ cre
are cū ſit potētie īfinite ē ſolīꝰ dei. Nō
ergo angelus poteſt eſſe cauſa anime
rōnalis. Rͦ. dd̄ ꝙ impoſſibile eſt
id quod p creationē ꝓducitur ab alio
cāri ꝙ̄ a prima oīum cauſa. cuius ra
tio eſt ſm̄ platonicos; quia quāto ali
qua cauſa eſt ſuperior; tanto eius cāli
tas ad plura ſe extendit. Unde opʒ vt
in effectibus id quod ad plura hēt;
ad ſupiorē cām referatur. Mānifeſtū
eſt aūt ꝙ in ordine p̄ncipiorum eſſen
tialiū quāto aliq̄ua forma eſt poſteri
or; tanto eſt magis cōtracta; ⁊ ad pau
ciora ſe extendit. Quanto autem for
ma eſt prior ⁊ propinquior ſubiecto p̄
mo; tanto oportet ꝙ ad plura ſe extē
dat. Sequitur ergo ꝙ forme poſterio
res ſunt ab inferioribus agentibus.
p̄ores vero ⁊ cōmuniores a ſupioribꝰ
Et ſic relinq̇tur ꝙ id quod eſt p̄mū
ſubſiſtēs in vnoquoq; ſit a p̄ma oīū
cauſa. Quelibet ergo alia cā preter
p̄mam opʒ ꝙ agat p̄ſuppoſito ſubie
cto qd̄ eſt effectus cauſe p̄me. Nulla
ḡ cā alia pōt creare; niſi p̄ma cā q̄ eſt
deus. Nam creare ē producere aliq̄d
non p̄ſuppoſito ſb̄o; Quecūq; ergo n̄
poſſūt ꝓduci in eſſe niſi per creationē
a ſolo deo cāntur. Hec autem ſūt illa
q̄ cum ſint ſubſiſtētia; vel non ſūt cō
poſita ex materia ⁊ forma; ſ; ſunt for
me in ſuo eē ſubſiſtentes; ſicut ſūt an
geli; vel ſunt ea que ſi ſint compoſita
ex materia ⁊ forma; tamen materia
eorum non eſt in potentia; niſi ad
vnam formā; ſicut eſt in corporibus

celeſtibus. Utraqꝫ enim hec ꝑducun tur abſqꝫ productione primi ſubſtan tis in eis. poſſunt autē produci in ac tum abſqꝫ ꝑductione primi ſubiecti; tam cōpoſita ex materia ꝛ forma. q̄ꝛ mā eſt in potētia ad diuerſas formas ꝛ ſic in eadeꝫ materia poſſunt ſibi di uerſe forme ſuccedere tam etiam for me que non ſunt ſubſiſtentes in ſuo eſſe: que quidem non dicuntur eē; qꝛ ipſa habeant eſſe; ſꝫ quia ſubiecta ha bent aliqualiter eſſe ſꝫm ea. vnde nec ipſe ſꝫm ſe dicuntur fieri vel corrumpi ſed inquantuꝫ ſubiecta fiunt entia in actu vel non entia ſꝫm ipſas. Anima āt rōalis eſt ſubſiſtens in ſuo eē. alio quin non poſſet habere operationem abſqꝫ cōione ſue materie. Unde reli quitur ꝙ anima rōnalis nō poſſit ꝓ duci in eſſe ꝑ creationē. ꝛ ita ꝙ ange lus nullo modo ſit cā ei⁹ ſed ſolus de⁹

Ad illud vō quod in contrarium obr̄ dō ꝙ prima ꝓpoſitio inducta vi detur includere oppoſita. Si eniꝫ aīa ꝛ angelus parificantur in natura; an gelus non eſt prior anima ſꝫm ordi nem nature; niſi dicantur parificari in natura; quia conueniunt in natura non quidem ſpeciei generis. Non āt oꝫ ꝙ omniū que ꝯueniunt in natura generis vel ſpēi id quod eſt prius ſit cā omniū aliorum. ꝛ quidem in eadē ſpecie non poteſt vnum eſſe prius al tero ꝓprie loquēdo ordine nature; qꝛ ſpēs ꝑdicaꝫ equaliter de oīb⁹ īdiuiduiſ vt dī in. 3ᵉ metha. In gn̄ibus āt non ē ſic. Nā inter ſpēs vnius gn̄is vna ē nāliter prior ꝛ perfectior altera. Eſt aūt in indiuiduis vnius ſpēi vnuꝫ al tero tꝑe prius. ꝛ quāuis aliquod indi uiduuꝫ; quod eſt prius tempore; ſit cā cuidam alij; quod eſt poſterius. vt pa ter eſt cā filij; ſicut in obijciendo tan gebatur. non tm̄ hoc ē vl'r verum. non enim oēs antiquores ſūt cā oīum iunio rū. Silr̄ ēt ꝯtingit id quod ē prius in ter ſpēs eiuſdem generis eē aliorum ꝑncipium ꝛ cām. ſicut motus localis aliorum motuum. ꝛ binarius aliorꝫ numerorū; ꝛ triangulus aliarum figu rarū rectilinearū. nō tamen hoc ē vl'r verum. Non enim homo qui eſt ꝑfe ctiſſima ſpēs anīalis eſt cauſa actiua aliarum ſpēꝝ. vnde non oꝫ ꝙ angel⁹ ſit cauſa factiua anime. Procedit aūt hec ratio ſꝫm opinionem quorundam ponentium deum agere per neceſſita tē nature. vt ſit ab vno ſimplici non ſit; niſi vnum; īmediate quod ſit cauſa alterius. ꝛ ſic vſqꝫ ad vltima rerum. Nos autem ponimus deum agē om nia per ſuam ſapientiam: per quaꝫ or dinem rerum diſponit. ꝛ ſic ab ipſo di uerſi gradus rerum īmediate ꝑ crea tionem producuntur.

Articulus. 7ᵘˢ.

Ad ſꝫm ſic ꝓceditur. Videꝫ ꝙ angelus non poſſit influere ī animā humanā. Duorꝫ. n. diſtantium vnū nō influit in alteruꝫ niſi per aliquod mediū. Sed angel⁹ ꝛ anima diſtant abinuicem. Cū nō ſit dare aliquod medium per quod in fluat influxus ab angelo in animam videtur ꝙ angelus non poſſit influer̄ in animam. Sed contra Dio⁹ dic̄ 8. c. cele. ier. Homines purganꝫ illu minanꝫ ꝛ perficiūtur ab āgelis. ſꝫ hoc

non fit niſi per quendam influxum. ergo angelus poteſt influere in aīam hūanam. Rn̄. dicendum quod vnūquodque agens agit ſm modum ſue nature. et ideo vbi ignoratur modus nature rei: neceſſe ē etiam vt modus actionis eius ignoretur. Modus aūt nature angelice ē nobis ignotus ſm quod in ſe eſt. Non enim in hac vita ſcire poſſumus de eis quid ſunt. ſed aliqualē cognitōem de eis hr̄e poſſumus per ſilitudinē ſenſibilium rerū. vt Dio. dicit. p̄ 2. c. cel. ierar. Vn̄ et modū actōnis ipor̄ cognoſcere non poſſumus niſi per ſilitudinem ſenſibiliū agentiū. Inuenimus aūt ī ſenſibilibus agentibus quod id quod ē in actu: agit in id quod eſt in potentia. et quod oportet quod agens coniūgatur patienti ſecundum ſitum per corporalē contactū. Quanto aūt natura ītellectualis ē ſuperior tanto eſt magis actualis vtpote deo ſimilior qui ē actus purus. vnde ſuperiores angeli poſſūt agere in īferiores angelos. et in aīas noſtras. ſicut id quod ē in actu agit in id quod eſt in potentia et huiuſmodi actio dī īfluxus. Quod aūt ē in corporalibus ſitus ē ī ſpūalibus ordo. nā ſitus ē quidā ordo partium corporalium ſm locum. et ideo ipſe ordo ſubar̄ ſpūalium adinuicem ſufficit ad hoc quod vna influat in alterā. nec requirit̄ ibi mediū corporale vel locale: quia huiuſmodi actiones ſunt ſupra locum et tempus que ī corporalibus ſunt. et per hoc patet ſolutio ad obiecta

Articulus. 8ᵘˢ.

Ad tertiū ſic pcedit. Videt̄ quod diabolus ſemp ſubaliter inhabitz hoīem qn̄cūque peccat mortaliter. Culpa enim mortalis opponitur grē. Sed ſpūs ſanctus ſemper inhabitat hoīem cū grā. ſm illud. i. ad cor. 3. Templū dei eſtis et ſpūs dei habitat in vobis. ergo et ſpūs īmūdus ſemper inhabitat hoīem cū culpa mortali. Sed contra eſt quod diabolus per peccatū inhabitat hoīem ſicut per ſuū effectū. Sed nō oē pctm̄ mortale ē a diabolo. ſed quandoque a carne et mūdo. ergo diabolus nō ſemp ihabitat hoīem cū culpa mortali. Rn̄. dicendum quod diabolum inhabitare hoīem poteſt intelligi dupliciter. Uno mō quātum ad aīam. alio mō quantum ad corpus. Quātū ad aīam quidē nō pōt diabolus inhabitare hoīem ſubaliter. quia ſolus deus illabitur mēti nec ita diabolus cauſat culpam ſicut ſpūs ſanctus grām. Spūs enī ſanctus interius operatur. ſed diabolus exterius ſuggerit. vel quantū ad ſenſū vel quātum ad imaginationē. Dicitur tn̄ inhabitare affectū hoīs per affectum malicie non ſolum quando ex eius ſuggeſtione peccatū perpetratur: ſed et per quod cūque peccatū mortale. quia ex quolibet cūque peccato mortali homo ſeruituti diaboli addicitur. Sed quantum ad corpus diabolus pōt hominē ſubaliter ī habitare. ſicut patet in arreptitijs. ſed hoc magis pertinet ad rōem pene quam ad rationem culpe. Pene autem corporales huius vite non ſemper conſequuntur culpam: ſed quandoque peccātibus non inferūtur: et quandoque non peccantibus inferūtur. vt dī Ioh. 9ᵒ. de ceco nato. et hoc eſt ſm altitudinem ī comprehenſibilium iudiciorum dei. vnde non cum qualibet culpa mortali

diabolus inhitat hoīem ſſbaliter etiā q̄tum ad corpus. Et per hoc p3 reſpō ſio ad obiecta.

Deinde q̄ſitū ē de hoībus. Et p̄mo q̄ſita ſūt q̄dā ptinētia ad quoſdā hoīes excellentio res ſtat⁹.ſ.ad doctores ⁊ religioſos. Secūdo q̄dā ptinētia ad hoīes infe rioris ſtatus.ſ.laycos. Tertio q̄da3 ptinētia cōiter ad oēs hoīes. De doctoribus ſacre ſcripture q̄ſita ſūt duo Primo vtrū liceat q̄ aliq̄s p ſe pe tat licētiā in theologia docēdi. Se cūdo vtrū auditores diuerſoꝝ magi ſtroꝝ theologie hn̄tiū ɔ̄rias opīones excuſent a peccato: ſi ſequant̄ falſas opiniones magiſtroꝝ ſuoꝝ.

Articulus.9.

Ad p̄mū ſic pcedebat̄. Videt̄ q̄ nemini liceat p ſe petere licentiam in theologia docē di. Doctores ſacre ſcripture adhibē tur miniſterio verbi dei: ſicut ⁊ prela ti. Sed non licet alicui petere prelati onem.imo vt Gregori⁹ dicit in regi ſtro. Recuſantibus dignitates eccle ſiaſtice ſunt cōferende.petētibus aūt ſunt denegande. ergo neq̄ alicui lic3 petere cathedrā magiſtralem ad do cendū in ſacra ſcriptura. Preterea aug.dicit.19.de ciui.dei. Locus ſupe rior ſine quo populus regi non poteſt ⁊ ſi adminiſtretur vt decet:inconue nienter tamē appetit̄. ergo ⁊ incōueni enter petit̄. Pari ergo rōne cathedra magiſtralis q̄ eſt etiam locus ſupior: Sed cōtra eſt: q̄d Grego. dicit ī pa ſtorali. q̄ gradus magiſtroꝝ ē pe riculoſus.gradus autē diſcipuloꝝ ē ſecur⁹. Sed hoc videt̄ ad pfectione3 ptinē vt aliq̄s ꝑpter aliq̄d bonū peri culis ſe exponat.q̄ videt̄ eē laudabile q̄ aliq̄s cathedrā magr̄alē appetat; ⁊ p ſe petat. R̄⁹ dō q̄ ad euidētiam hui⁹ q̄ōnis op3 triplicē dr̄iam ɔſidera re cathedre magiſtralis ad cathedrā pontificalem. Quarum prima eſt; q̄ ille qui accipit cathedram magiſtra lem non accipit aliquam eminētiam quam prius non habuerat: ſ ſolū op portunitatem cōmunicandi ſciētiam quam p̄us non habebat. Non enim ille qui licēciat aliquem dat ei ſciam ſed auctoritatem docēdi. Ille vero; q̄ accipit cathedrā epiſcopalem accipit eminētiam poteſtatis quā prius non habebat ſ q̄tum ad hoc in nullo ab alijs differebat. Secūda differētia ē q̄ eminentia ſcie que req̄ritur ad ca thedram magiſtralem ē perfectio ho minis ſ3 ſeipm̄.eminētia ſo poteſta tis q̄ ptinet ad cathedrā pontificale3 eſt hominis per comparationem ad alium. Tertia differentia eſt q̄ ad cathedrā pōtificale3 fit homo idone⁹ per charitatē excellentem. vnde domi nus anteq̄ Petro ſuarū ouiū curā cō mitteret q̄ſiuit ab eo. Symon iohis diligis me plus his? vt dr̄ Joh.xxi. Ad cathedrā autē magiſtralem red ditur homo idoneus ex ſufficiētia ſcie His ergo cōſideratis manifeſtū ē q̄ appetere aliquid quod pertinet ad p fectionem ſui ipſius eſt laudabile. vn de appetitus ſapiētie eſt laudabilis. Dicitur enim ſapientie.6. q̄ cōcupi ſcentia ſapīe pducit ad regnū ppetuū Appetitus autē poteſtatis ſup alios

ē vitioſ⁹:qꝛ vt Grego·dicit. Contra
nām ſupbire ē hoīem hoī velle dn̄ari
vn̄ ſi ille q̇ dat licētiā ad cathedram:
magiſtralē poſſit eminētiā ſapiē dar̄
ſicut ille q̇ ꝓmouet ad cathedrā pōti/
ficalē dat eminētiā poteſtatis:eēt ſim
pliciter expoſcenda:cum tamē petere
excellentiam poteſtatis ſit turpe. Cū
aūt ille qui accipit licētiam ad cathe
dram magiſtralē accipiat ſolā oppoꝛ
tunitatem cōmunicandi ꝙ licet petē
bi⁹ licentiam quantum in ſe eſt nullā
videtur turpitudinem continē: qꝛ cō
municare alijs ſciam:quā q̇s hꝫ lau/
dabile eſt: ⁊ ad charitatē ꝑtinēs ſcḋm
illud ſap.8. Quam ſine fictione didi
ci ⁊ ſine inuidia cōmunico. Et ꝑma
Pe·4.dī. Unuſq̇ſqꝫ ſicˉ accepit grāꝫ
in alterutrū illaꝫ admīſtrantes. Po/
teſt tn̄ turpitudinē cōtinē ratiōe pꝛe/
ſumptionis: que eēt ſi ille qui n̄ ē ido
neus ad docendum :peteret docendi
officiū· Sed hec pꝛeſumptio nō eq̄li/
terē in petentibus licētiam ad docen
dū:⁊ in petētibus pontificatū. Naꝫ
ſcīa per quā aliq̇s ē idoneus ad docē/
dum poteſt aliquis ſcire per certitu/
dinē ſe habere· Charitatem autem
per quam aliquis eſt idoneus ad offi
cium paſtoꝛale nō poteſt aliq̇s per
certitudinem ſcire ſe habere· Et ideo
ſemper eſt vitioſum pontificatum pe
tere, non ſemper autem vitioſum eſt
petere licentiam docendi: quāuis ho
neſtius ſit ꝙ per alium petat̄ niſi foꝛ/
te aliquando ex cauſa aliqua ſpūali.
Per hoc ꝑꝫ reſpōſio ad ꝑmaſ duas
rationes. Ad tertiū dicēdū ꝙ qui
cunqꝫ non cauet:pericula videtur cō
temnere id cuius detrimētū ꝑicula in
ducere poſſunt. ⁊ qꝛ laudabile ē ꝙ hō
ꝯtēnat bōa coꝛpalia: ꝓꝑ bōa ſpūalia
laudabile eſt ꝙ aliq̇s ꝑiculis coꝛpali
bus ſe expōit ꝓpter ſpūalia bōa: ſꝫ cō
temnere ſpūalia bōa ē valde vitioſū
⁊ iō ꝙ aliq̇s ꝑiculis ſpiritualibus ſe
exponat:eſt valde vituperandū. Im/
minent autē pericula ſpiritualia his:
qui habent magiſterij locū. Sꝫ ꝑicu
la magiſterij cathedre paſtoꝛalis de/
uitat ſcīa cum charitate: quam hō ne
ſcit ſe per certitudinē habere pericula
autem magiſterij cathedre magiſtra
lis vitat homo per ſcīam: quam pōt
homo ſcire ſe habere. vnde non eſt ſi
mil̄ ratio de vtroqꝫ.

Articulus·io·

AD ſcḋm ſic ꝓcedit̄. Uidetur ꝙ
auditoꝛes diuerſoꝛum magi/
ſtroꝝ tenētium diuerſas opi
niones excuſent̄ a peccato erroꝛis:ſi
opīones magiſtroꝛuꝫ ſuoꝛū ſequātur
Dicit enī dn̄s Math.23·ſuꝑ cathe/
dram moyſi ſederunt ſcribe ⁊ phari/
ſei:omnia que dicunt vobis ſeruate:
⁊ facite. Multo ergo magis ſeruan/
da ſūt illa q̄ tradūtur a doctoꝛib⁹ ſa/
cre ſcripture.g̊ nō peccant q̇ eoꝝ opi/
niones ſequūt̄. Sꝫ ꝯ̄ ē qḋ dī Ma
thei·15. Si cec⁹ ducatū ceco ꝑſtet:am
bo in foueā cadunt. Sed q̇cūqꝫ errat
cecus ē inq̄ꝫtū errat. g̊ quicūqꝫ ſequit̄
opīonem errātis magiſtri in foueam
peccati cadit. R̄o dicendum ꝙ di/
uerſe opiniones doctoꝛum ſacre ſcri/
pture ſiq̇dem non pertineāt ad fideꝫ:
⁊ bonos moꝛes abſqꝫ periculo audi/
toꝛes vtranqꝫ opinioneꝫ ſequi poſſūt

Tunc.n.hʒ locum quod apl'us dicit ad ro.14. Unuſq̃ſq; in ſuo ſenſu abũdat. In his ṽo que ptinent ad fidem ꝛ bonos mores nullus excuſatur ſi ſe quat̃ erroneã opinionẽ alicui⁹ magiſtri. In talibus enĩ ignorãtia nõ excuſat alioqn ĩmunes a peccato fuiſſẽt qui ſecuti ſunt opinionẽ Arij. Neſtorij. ꝛ alioꝝ hereſiarcharuʒ. nec põt excuſationem habere ꝑpter ſimplicitatẽ auditoꝝ: ſi in talibus erroneam opinionem ſequatur. In rebus enim dubijs non eſt de facili preſtandus aſſenſus q̃nimo vt aug. dicit ĩ li.3. de doctrina xpiana. Conſulere dʒ quis regulam fidei: quã de ſcripturarum planioribus locis ꝛ eccleſie auctoritate ꝑcepit. Qui ergo aſſentit opinioni alicuius magiſtri contra manifeſtũ ſcripture teſtimõiũ: ſiue ꝯtra id quod publice tenetur ſm̃ eccleſie auctoritateʒ: non poteſt ab erroris vitio excuſari.

Ad illud ergo quod in contrarium obĩ dicendum q̃ ideo premiſit ſuper cathedrã Moyſi ſedẽrt ſcribe ꝛ pharisei. vt qd̃ poſtea ſubdit oĩa que dixerint vobis ſeruate ꝛ facite: de illis ĩtelligatur que ad cathedrã pertinẽt. ad quã non ptinẽt ea que ſunt contra fidem vel bonos mores.

Deinde queſitum eſt de his que pertinent ad religioſos. Et primo quãtũ ad ĩgreſſũ religionis. 2° quãtum ad ea que cõueniũt iam in religione exñtibus.

Circa primum queſita ſũt quatuor. Primo vtrũ liceat iuuenes inducere ad religionis ingreſſum ꝑ obligationem voti vel iuramenti. 2°. vtrum ſic obligati voto vel iuramento poſſint abſq; peccato in ſeculo remanere. 3° vtrum liceat pctõres ad religionem inducere. 4° vtrum peccent qui aliquem iurare faciunt ne religionem ingrediatur.

Articulus. xi⁹.

Ad primũ ſic ꝓcedebatur. Uidetur q̃ nõ liceat iuuenes inducere ad religionem voto vel iuramento. Illicituʒ enĩ ẽ contra ecc'ie ꝓhibitionẽ agere. Sed Innocentius quartus ꝓhibuit in quibuſdã lr̃is ad religioſos directis hui⁹ voti ſuſceptionẽ. g̃ peccant qui voto vel iuramẽto aliquos ad religionem obligarẽ ꝑſumũt. Preterea extra de regularibus ꝛ tranſeuntibus ad religionẽ. c. i. dĩ. Nullus tõdeatur niſi legitia etate ꝛ ſpontanea voluntate. Sed quãdo adoleſcẽtes obligati voto vel iuramẽto ad religionẽ ſuſcipiũtur tonſorantur non in legitima etate: neq; ꝓpria voluntate. Sed neceſſitate obligationis voti vel iuramenti. ergo hↄ videtur eſſe illicitum. Preterea magis eſt neceſſarium vt aliqui adducantur ad fidem chriſtianam quam ad aliquam religionem. Sed ad fidem chriſtianam non ſunt aliqui inducendi neceſſitate ſed voluntate. Dicitur enim. 45. diſtinctio. c. de iudeis. Qd̃ non vi. ſed libera animi voluntate: ꝛ facultate vt conuertantur ſuadendi ſunt. Ergo multo minus imponenda eſt neceſſitas voti vel iuramenti vt aliqui ad religionem adducantur. Item hoc eſſe videtur cõtra honeſtatẽ religiõis: Adoleſcẽtuʒ

enim ſicut facilis eſt ingreſſus ad reli
gionem ita etiam facilis eſt egreſſus
Sed ex hoc religio dehoneſtari vide
tur: ꝙ de facili recipiant eos qui de fa
cili exeunt. ergo incõueniens videtur
adoleſcentes ad religionem recipere
¶ Preterea nõ ſunt facienda bona vt
veniãt mala. Sed ex iſto bono ꝙ iu-
uenes ĩducũtur ad religionem ſequũ
tur multa mala: q2 apoſtatãt ⁊ illegi
tĩas nuptias ꝯhũt ⁊ mlta alia illicita
cõmittunt. ergo nõ ſunt ad religionẽ
adnocandi. Preterea Math. 23. di
cit dñs Ve vobis ſcribe ⁊ pharisei q̇
circuitis mare ⁊ aridaȝ vt faciat᷑ vnũ
proſelitum: ⁊ cum fuerit factus: facia
tis eum filium iehẽne duplo ꝗꝫ vos.
quod ꝓpoſito videt᷑ ꝯpetere. Efficiun
tur enim ſic intrãteſ iehẽne filij dupli
citer. Primo quidem quia male ĩtrãt
.ſ. ꝯ ꝓhibitionem eccleſie. Secundo
quia etiam male exeunt apoſtatando
ergo qui eos inducunt ve diuine ma
ledictionis incurrunt. Item hoc vide
tur eſſe contra neceſſitatem probatio
nis. Dicitur enim prima Joh. 4. no
lite omni ſpiritui credere: ſꝫ ꝓbate ſpi
ritus ſi a deo ſunt. Hoc autem non vi
detur eſſe a deo vt tales religionem ĩ-
grediantur: cum frequenter exeant pꝰ
ingreſſum. Dicitur enim actuum. 5°:
Si eſt ex hominibus conſilium hoc
⁊ opus diſſoluetur. Si vero ex deo eſt
conſilium non poteritis diſſoluere. er
go videtur ꝙ contra deum faciant q̇
eos inducunt. Sed contra. Quicũqꝫ
poteſt ſe obligare diabolo: poteſt etiã
ſe obligare deo. Sed pueri poſſunt ſe
obligare diabolo peccando vt dicitur

extra de delictis puerorum. c. Pueris.
ergo etiam poſſunt ſe obligare voto
vel iuramento ad ſeruiendum deo in
religione. ¶ Preterea. 20. q. i. dicitur
ꝙ firma erit virginitatis profeſſio ex
quo adulta iam etas eẽ inceperit: ⁊ q̃
ſolet apta nuptijs deputari. ergo poſ-
ſunt etiam in tali etate aliqui obliga
ri ad religionem voto vel iuramento
Reſponſio dicendũ ꝙ humani actuſ
ꝓpter diuerſos caſus vniforme iudi-
cium habere non poſſunt. nec tamen
ſi contingit aliquid in aliquo caſu eẽ
malum propter hoc iudicandum eſt eſ
ſe ſimpliciter illicitum. Poſſet ergo
contingere aliquis caſus in quo ali-
quem adoleſcentem ad religioneȝ ob
ligare vel etiam recipere illicituȝ eſſꝫ.
puta ſi conſtaret vel ꝓbabiliter crede
retur de eius inconſtantia: vel ſi quid
aliud eſſet huiuſmodi: que diligenter
conſiderantur in religionibꝰ bene in
ſtitutis. Dicere autem ꝙ malum ẽ re
cipere adoleſcentes ad religionem eſt
diabolicum. q2 ſuper illud Exodi. 5.
Quare Moyſes ⁊ Aaron ſollicita
tis populuȝ ab operibus ſuis. dic̄ glo.
origin. Hodie quoqꝫ ſi Moyſes ⁊
Aaron. i. propheticus ⁊ ſacerdotalis
ſermo animã ſollicitet ad ſeruiciũ dei
exire de ſeculo renunciare omnibus q̃
poſſidet attendere legi ⁊ verbo dei: ꝯ
tinue audies vnanies ⁊ amicos pha-
raonis dicentes. ¶ Videte quomodo
ſeducuntur homines ⁊ peruertuntur
adoleſcentes. ⁊ poſtea hec erant tunc
verba Pharaonis. ⁊ nunc amici eiuſ
loquuntur. Eſt etiam contra chriſti
preceptum. Dicitur enim Math. 19°

ꝙ oblati ſunt ei paruuli vt manus eiſ
imponeret ⁊ oraret. diſcipuli autem
increpabant eos. Joannes autem ait
eis. Sinite paruulos. ⁊ nolite prohi-
bere eos venire ad me. Quod expo-
nens. Origenes ſuper Math. dicit
ꝙ diſcipuli Jeſu priuſqꝫ diſcant rati-
onem iuſticie; reprehendunt eos qui
pueros ⁊ infantes offerunt chriſto.
Dominus autem exhortatur diſcipu-
los ſuos condeſcendere vtilitatibꝰ pu
erorum. Hoc ergo attendere debemꝰ
ne per eſtimationem ſapientie excel-
lentioris contemnamuſ quaſi magni
puſillos eccleſie prohibentes pueros
venire ad Jeſum. ¶ Si tamen pue-
ri intantum eſſent, vt nondum vſum
rationis haberent illicitum eſſet eos
ad religionem attrahere abſqꝫ conſē
ſu parentum. non quia etiam infra
annos pubertatis pueri in religione
recipi non poſſunt de conſenſu paren
tum. quia vt dicitur. 20. q. i. c. Addi-
diſti. Et monachi ⁊ quicunqꝫ etiam
pueri infantie annis a parentibꝰ mo-
naſterio tradi poſſunt. Sed hoc ideo
dictum eſt. quia pueri quouſqꝫ ad an
nos diſcretionis peruenerint. ſunt ſe
cundum ius naturale in poteſtate pa
rentum. vnde ſicut inuitis parentibꝰ
non ſunt infideliū filij ad baptiſmū
rapiendi. ita etiā non ſunt religioni
applicandi. ¶ Jam vero poſtqꝫ vſum
rationis habuerint: per liberum arbi
trium habent ſui ipſius poteſtatem ī
bis que ad anime ſpectant ſalutem.
vnde inuitiſ parentibus poſſunt ⁊ ad
baptiſmū ⁊ ad religionem induci. De
voluntate autem parentum etiam in

infantia ad baptiſmum recipiuntur
ex ordinatione apoſtolorū. vt Dioniſi
us dicit vltimo capitulo celeſtis ierar
chie. vt in rebus diuinis pueri nutri-
antur: ⁊ non habeant aliam vitā ni
ſi diuinam contemplationem. Et ea-
dem ratione in infantie annis mona
ſterijs pueri a parentibus offeruntur
vt dictū eſt. Sed quia in queſtione
additur de obligatione iuramenti ⁊
voti. ne hoc remaneat indiſcuſſū cō-
ſiderari debet ꝙ ſecundum diuerſam
conditionem iuuenum eſt in talibus
procedendum. Si enim eſſent adeo
firmi ꝙ non timerentur a religionis
propoſito reſilere non eſſet neceſſari-
um eos iuramento vel voto obligare
Et ſimiliter ſi eſſent adeo mobiles;
ꝙ nec etiam crederentur iuramento
vel voto poſſe firmari; ſed vt plurimū
contingit ꝙ ſimplex propoſitum de
facili mutant. obligationem autem
voti vel iuramenti omnino obſeruāt.
vnde cum voto vel iuramento ad fru
gem melioris vite obligantur ma-
gnum beneficium eis preſtatur. Un
de Auguſtinus dicit in epiſtola ad
Armarium ⁊ Paulinum. Non te
vouiſſe peniteat. immo gaude iam ti-
bi non licere quod cum tuo detrimen
to licuiſſet. Felix eſt neceſſitas que
in meliora compellit. ¶ Ad primū
ergo dicendum ꝙ Jnnocentius in
quibuſdam litteris ad religioſos di-
rectis que incipiunt. Non ſolum in
fauorem. ſic dicit. Uobis de fratrum
noſtrorum conſilio in virtute obedi-
entie ſub pena excommunicationis
auctoritate preſentium diſtrictius in-

bibemus;ne ante annum probatio-
nis elapſum:qui eſt maxime in ſubſi
dium fragilitatis humane regulari-
riter inſtitutus quemquam ad profeſ
ſionem veſtri ordinis ſeu ad renun-
ciationem ſeculi faciendam recipere
preſumatis. Quod autem ad probati
onem non recipiantur iuuenes;vel ꝙ
voto vel iuramento non obligentur
ad intrandum ſine preiudicio tem-
poris probationis nunquam inueni-
tur prohibitum. Ad ſecundum di
cendum ꝙ legitima etas iudicatur
tempore pubertatis. vt patet per ca-
pitulum inductum. Tunc enim maxi
me incipit homo liberum vſum ra-
tionis habere de his que pertinent
ad ſuam ſalutem. Eſt autem ſcien-
dum ꝙ eſt duplex neceſſitas. Una
que excludit voluntatem. ſcilicet ne-
ceſſitas coactionis.⁊ alia que ex vo-
luntaria obligatione cauſatur;⁊ vo-
luntatem non excludit. ⁊ huiuſmodi
eſt obligatio iuramenti;vel voti.vn-
de per coactionem non ſunt trahen-
di homines vel ad fidem vel ad re-
ligionem.ſed voto vel iuramento ad
hoc eos obligare nihil prohibet. ⁊
de hac neceſſitate. Auguſtinus dicit.
Felix neceſſitas que in meliora com
pellit. Et per hoc patet ſolutio ad
tertium. Ad quartum dicendum
ꝙ in rebus voluntarijs.ſicut ⁊ in na
turalibus non eſt iudicandum facile
quod contingit in paucioribus;ſed
quod contingit vt in pluribus. Quod
autem intrantes religionem exeant;
hoc contingit vt in paucioribus.mul
to enim plures de intrantibus rema-

nent vt experimento probatur; quaſ
exeant. Ad quintum dicendum
ꝙ cum dicitur. Non ſunt facienda
bona vt veniant mala ſi ly vt tene-
atur cauſaliter eſt omnino verum
peccaret enim ſi quis ea intentione;
aliquem ad intrandum religionem
induceret;vt poſtmodum apoſtata-
ret. Si vero ly vt tenetur conſecuti
ue:ſic ab omnibus bonis eſſet abſti-
nendum;quia vix ſunt aliqua huma-
na bona ex quibus occaſionaliter nō
poſſunt ſequi aliqua mala. Unde di-
citur. Eccl.xi. Qui obſeruat ventū
non ſeminat.⁊ qui conſiderat nubes
nunquam metet. Tunc autem ſo
lum aliquod bonum eſſet pretermit-
tendum propter conſequens malum.
quando malum conſequens eſſet mul
to maius q̄ bonum.⁊ vt frequentius
accideret. Dominus autem non p̄ter
miſit eligere duodecim diſcipulos ex
quibus vnus erat futurus dyabolus
vt dicitur. Joh.6°.nec apoſtoli pre-
termiſerunt eligere ſeptem diacones
propter vnum. Nicholaum qui ex eiſ
perijt. Multo ergo minus religio-
ſi debent pretermittere multorum ſa
lutem propter paucos qui apoſtatare
inueniuntur. Ad ſextum dicendū
ꝙ illi qui obligati iuramento vel vo
to religionem intrant.nō faciūt ꝯtra
ꝓhibitionē eccleſie vt oſtenſum eſt.
vnde ex hoc ꝙ intrant non efficiūtur
filij iehēne;ſed filij vite eterne: quam
dominus promittit Mat.19.relinquen
tibus tp̄alia,ꝓpter ipſum; ß ex hoc ꝙ
exeunt poſt profeſſionem efficiuntur
iehenne filij; ſed hoc non preiudicat

recipiẽtib⁹ eos niſi eoꝝ malis exem-
plis ſint pueꝛſi.vñ ſignãter dñs dic̃.
Facitis eũ filiũ iehẽne duplo q̃3 vos
q̃a vt Criſo.dicit.Maloꝝ magroꝝ
puocatus exẽplo fiebat peioꝛ magr̃is
Ad ſeptimum dõ ꝙ ratio illa ſapit
manicheoꝝũ hereſim: qui hanc rõnẽ
ad duas erroneas concluſiões addu
cunt.Primo quidem ad hoc ꝙ omña
coꝛpoꝛa coꝛꝛuptibilia non ſunt a deo.
Si enim inquiunt a deo eſſent: non
diſſoluerentur.Secũdo ad hoc ꝙ ca-
ritas ſemel habita nunq̃3 amittatur
ita ꝙ qui peccat moꝛtaliter nũquam
gratiã habuit.Si eni3 inquiũt gr̃a3
habuiſſet: hoc fuiſſet opus dei: ⁊ ita
diſſolutum non fuiſſet: quod etiã hec
ratio intendit. vt ſcilicet ſi aliquis ñ
perſeuerat in religione: ꝙ propoſitu3
de intrando religionem a deo nõ fue
rit. Eſt ergo ſciendum ꝙ verba illa
non dicuntur ad oſtendendum ꝙ illa
que ſunt a deo in perpetuum maneãt
⁊ coꝛꝛumpi non poſſunt.ſed ad oſten-
dendum infallibilitatem diuine ꝓui-
dentie: Non enim poteſt eſſe vt dei
pꝛouidentia fallatur.vnde ſignãter ñ
dicit opus dei eſſe indiſſolubile: ſed
conſiliũ.Secũdum ergo diuinã ꝓui
dentiam q̇buſdam datur donum gr̃e
ad p̃ſentẽ iuſticiam: ⁊ tamẽ nõ datur
eis donũ perſeuerantie. Quibuſdã
autem datur etiam donum perſeue-
rantie: vt patet per Auguſtinum in
libꝛo de bono perſeuerantie.

Articulus.iz.

AD ſecundum ſic proceditur.
Uidetur ꝙ illi qui obliga-
ti ſunt voto vel iuramento
ad intrãdũ religionẽ nõ teneant̃ in-
trare. Om̃is enĩ xp̃i actio noſtra eſt in
ſtructio.Sed dñs nõ ĩponebat hoĩb⁹
neceſſitatẽ: ſ3 hoc relinq̃bat̃ eoꝝ libe-
re volũtati.vnde dicebat cuidam: vt
habetur Mathei.19. Si vis ad vitã
ingredi ſerua mandata. Et iterum.
Si vis perfectus eſſe vade ⁊ vende
omnia que habes: ⁊ da pauperibus.
Et ap̃ſus.i.ad coꝛin.7. de virginib⁹
autem preceptum domini non ha-
beo. Conſilium autem do.ergo vide
tur ꝙ non ex neceſſitate teneãtur ali
qui religionem intrare pꝛopter iura-
mentum vel votum. Preterea nul-
lus poteſt iuramento vel voto obliga
ri ad aliquid in quo detrimentum ꝑ
fectionis patiatur. Sed per hoc ꝙ
aliqui religionem intrant detrimen
tum perfectionis patiuntur. Impedi
untur enim pꝛopter religionis obſer-
uantiam a viſitatione infirmoꝛum: ⁊
collectione eccleſiarum: ⁊ alijs operi-
bus pietatis: in qua ſumma chriſtia
ne religionis conſiſtit: vt Ambꝛoſi⁹
dicit ſuper illud pꝛima ad Thimo-
theum quinto. Pietas ad omnia vti
lis eſt. Ergo illi qui iurauerunt: vel
vouerunt religionem intrare non te
nentur. Preterea Proſper dicit in
ſecundo de vita contemplatiua. Sic
abſtinere vel ieiunare debemus: vt
non nos ieiunandi: vel abſtinendi
neceſſitati ſubdamus. Sed illi qui
ſunt in religione ex neceſſitate ipſi-
us voti vel obedientie abſtinent vel
ieiunant. ergo minus merẽtur. Nõ
ergo ad religionis ſtatum poteſt ali
quis iuramento: vel voto obligari:

Preterea v̄tˀ ē circa difficile ⁊ bonū. Sed difficilius ē bn̄ viuē in ſeculo; ꝙ̄ in religiōe. ğ magē v̄tuoſū. Non ğ ad ſtatū religiōis aliq̄s iuramēto; aut voto obligari pōt. Preterea cō munis vtilitas p̄ferēda ē bono p̄uato Sed p hoc ꝙ aliq̄ religionē ītrāt de- rogat̄ cōi vtilitati. Si enim omnes religionē intrarent; nō eſſent qui ple bium curam agerēt; ⁊ ita populˀ ſine rectoribus remaneret. ğ meliˀ faciūt; ſi nō intrāt religionem ꝙ̄ ſi intrent.

Sed ꝯ eſt qd̄ dicit̄ in ps. Vouete ⁊ reddite dn̄o deo veſtro: vbi dicit glo. ꝙ vouere volūtati cōſulitur; ſed poſt voti promiſſionē redditio nccio exigit̄. Jtē eccl̄. 5. dicit̄. Siquid voui ſti deo; ne moreris redde. diſplicet. n. infidelis ⁊ ſtulta promiſſio. Prete- rea Auguſti. dicit ī epiſtola ad Ar marium ⁊ Paulinā. Quia iam vo- uiſti; iam te obſtrinxiſti. aliud tibi fa cere non licet: priuſꝗ̄ eſſes voti reus; liberum fuit ꝙ eſſes inferior: quāuis non ſit gratulanda libertas: qua fit: vt nō debeat̄ quod cum lucro reddit̄.

Rˀ dd̄ ꝙ dicere ꝙ illi q̄ voto vl̄ iu ramento ſunt obligati ad intrandū religionem; nō teneantur intrare; eſt manifeſte hereticum. Quicunq; enī dicit nō eſſe peccatum id quod eſt cō- tra p̄ceptū dei hereticus iudicat̄: ſicut hereticus iudicaret̄ q̄cūq; dicēt ꝙ for nicatio ſimplr̄ non ſit peccatum mor tale. eſt enim ꝯ hoc preceptum. Non mechaberis: vt ſancti exponūt. Sūt autē excellentiora precepta p̄me tabu le: q̄ ordinātur ad dilectionē dei; ꝙ̄ p̄- cepta ſecūde tabule q̄ ordinant̄ ad di lectionē p̄ximi. vn̄ q̄cunq; dic̄ ꝙ ſine pcc̄o p̄teriri poſſit aliq̄d ptinēs ad p̄- cepta p̄me tabule ē maīfeſte hereticˀ Cū aūt impletio voti ptineat ad la- triam; maīfeſtū ē ꝙ q̄cūq; dicit votū nō eē implēdū loq̄tur ꝯ p̄mū p̄ceptū p̄me tabule; qd̄ ē de cultu latrie ſoli deo exhibēdo. Qui v̄o dicit iuramen tū nō eſſe implēdum loq̄tur ꝯ ſecūdū p̄ceptū prime tabule; qd̄ eſt. Nō aſ- ſumes nomē dei tui in vanū. Vn̄ ma nifeſte eſt hereticˀ q̄cunq; hoc dicit; niſi forte dicat ꝙ ītrare religionē ſit illicitū. Juramēta enim vel vota fa- cta d̄ rebˀ illicitis nō ſunt obligato- ria ſecundū illud Jſidori. Jn malis promiſſis reſcinde fidē. Sꝫ h̄ iterū ē hereticū dicē; ꝙ nō ſit licitum intrare religionē. Eſt enī expſſe cōtra xp̄i cō ſilia. vn̄ quicunq; dicit ꝙ ille qui eſt obligatus voto vel iuramento ad in trādum religionem: pōt abſq; pcc̄o ī ſeculo remanere; eſt maīfeſte hereti- cus; ſi tn̄ in hoc ptinaciter perſeueret

Ad p̄mū ğ dicēdū ꝙ neceſſitas vo ti vel iuramēti non excludit volūtatē vt ſupra dictū eſt. Sicut enim aliq̄s ex lege cōmuni obligatur ad obſuan da dei precepta: que tamē volūtarie ſ̄ uat. vn̄ ⁊ dn̄s dicit. Si vis ad vitam ingredi ſerua mādata. ſic ille q̄ emi ſit iuramentū vel votum; obligat̄ ex quadā priuata obligatione: ⁊ tamē voluntarie implet iuramentum: vel votum; ita tamen ꝙ ante iuramētum vl̄ votū licitū ē ei facere vl̄ nō facere. vn̄ ⁊ dn̄s dixit. Si vis perfectus eſſe ⁊ Paulus de v̄ginitate cōſiliū dat. ſ̄ pˀ iuramētū vl̄ votū illicitū ē nō iplē.

Ad.2.dō ꝙ illa rō continet he-
reſim damnatam.ſ.ꝙ melius ſit ī ſe-
culo remanere:⁊ opibus pietatis va-
care:ꝙ̄ religionem intrare. Contine
tur enim inter errores Uigilantij ꝯ
quē Hiero.ſcribēs dicit. Iſta venēa
pfidie catholice fidei ſociate conatur
īpugnare ꝟginitatem odiſſe pudicitiā
in ꝯuiuio ſecularium contra ſcōꝝ ieiu
nia declamare:⁊ poſtmodū ꝯ ſinglos
articulos a Uigilantio ꝓpoſitos diſ-
putans venit ad iſtū articulū dicens.
Qō aūt aſſerit eos melius facere qui
vtūtur rebus ſuis :⁊ paulatim fruct⁹
poſſeſſionū paupib⁹ diuidūt: ꝙ̄ illos
q̇ poſſeſſionib⁹ venūdatis ſeꝉ omnia
largiūtur nō a me ei:ſ̃ a deo rn̄debit
Si vis eē perfectus:vade ⁊ vēde oīa
q̄ habes:⁊ da paupibus :⁊ veni ſeq̄re
me. Iſte quē tu laudas ſecūd⁹ aut ter
tius gradus ē:quē ⁊ nos recipim⁹ dū
modo ſciamus prima ſecūdis ⁊ tertijſ
pferenda. Et iō in li.de eccleſiaſticis
dogmatibus cū alijs erroribus etiam
iſte damnatur:cū dī. Bonū ē facul-
tates cū diſpenſatione pauperibus er
rogare.melius ē pro intentione ſeq̄n
di deum inſimul donare:⁊ abſolutuꝫ
ſollicitudine egere cū xpo.nec ſolus
ſtatus religionis prefert̃ elemoſinis
quas quis facit in ſeculo: ſ̃ ēt ꝟgini-
tati in ſeculo obſeruate. Dicit.n.aug.
in li.de ꝟginitate. Nemo quantum
puto auſus fuit virginitatem preferre
monaſterio. Ad tertiū dō ꝙ idem
opus factū ex voto laudabilius ⁊ ma
gis meritoriū ē ꝙ̄ ſi fiat ſine voto qō
ex hoc patet: quia cum omnis actus
de ſe tanto eſt magis laudabilis ⁊ me
ritorius:quanto ex digniori ꝟtute p-
cedit:ſicut opus iuſticie:ſi fiat ex cha-
ritate laudabilius erit. Manifeſtuꝫ
ē aūt ꝙ ſi cū aliq̇s ieiunat abſq̄ voto:fa
cit actū ꝟtutis:qui ē abſtinētia. Cum
aūt ieiunat īplēs votum .actum abſti
nentie facit ex latria:que cum ordīet
nos ad deum:eſt nobilior ꝟtus ꝙ̄ ab-
ſtinētia:vel quecunq̄ alia virtus que
ordinat nos circa bona creata:ꝓpter
quod.⁊ aug.dicit in li.de virginitate
Qō nec ꝟginitas q: virginitas eius
honoratur:ſ̃ quia eſt deo dicta:quam
vouet ⁊ ſeruat continentia pietatis .
ꝙ ergo. Proſper dicit ſic abſtinerē vꝉ
ieiunare debemus:vt non nos ieiunā
di vel abſtinendi neceſſitati ſubda-
mus:intelligendum eſt de neceſſita-
te coactionis:que voluntatem exclu-
dit. Unde ſubdit. Ne iam non deuo
ti:ſed inuiti rem voluntariam facia-
mus . Neceſſitas autem voti ⁊ iura
menti non excludit voluntatem:vt di
ctum. Dicendum autem eſt vlterius
ꝙ ſi illis qui ieiunāt ex voto non pla
cet ſecundum ſe ieiunium :placet ta-
men ſibi impletio voti. magis mere
tur ceteris paribus quam ille ieiunās
cui placet ſecundum ſe ieiunium:q:
magis eſt meritorium delectari in
actu latrie ꝙ̄ in actu abſtinentie.

Ad quartum dicendum ꝙ du-
plex eſt difficultas. Una que eſt ex
arduitate operis .ſicut virginitatem
ſeruare ⁊ huiuſmodi ⁊ talis difficul
tas facit ad augmentum virtutis.
Alia difficultas eſt ex impedimen-
tis ⁊ periculis imminentibus. Et ta
lis difficultas non facit ad augmen-

tum v̄tutis.ſ ad diminutionem ipſi⁹.
Non enim videtur eſſe prudens nec
multū amare bonum virtutis q̇ peri
cula non cauet ⁊ talis difficultas ad
bene viuendū īminet in ſeculo rema
nētibus. ¶ Ad quintum dicendum
ꝙ illa fuit rō Vigilantij heretici vt
pꝫ per Hiero.q̇ dicit in li.cōtra Vigi
lantiuꝫ.Non ſunt a ſtudio ſuo mona
chi deterrendi:quamuiſ a te lingue vi
peree morſus ſeuiſſimos patiuntur:q̇
bus argumētarijs ⁊ dicis.Si omnes
ſe clauſerīt ⁊ fuerint in ſollitudine:q̇ſ
celebrabit eccleſias quis ſeclares ho
mines lucrifaciat q̇s peccātes ad v̄tu
tes poterit exhortari.Hoc enī modo ſi
oēs tecū fatui ſint:ſapiēſ eē q̇s poterit
⁊ v̄ginitas non erit approbanda.Si
enim oēs v̄gines fuerint:nuptie non
erunt.interibit humanū genus.Rara
ē v̄tus.nec a pluribus appetitur.Stul
tus ē ǧ hi⁹ timor cū religionis bonuꝫ
ſit tā difficile ⁊ arduū: vt pauci religi
onē ītrent ī cōparatione multitudis ī ſe
culo remanētis ſicut ſiquis timēt hau
rire aquā:ne flumen deficeret.

Articulus.iꝫ⁹.

Ad tertiū ſic ꝓceditur.Vide
tur ꝙ illi qui ſunt in ſeculo
peccatores non ſunt ad reli
gionem attrahendi.Oportet.n.ꝑus
exercitari in operibus p̄ceptoꝝ ꝙ̄ in
trare ad īpletionē ꝯſiliorū:vt de mīo
ri ꝑueniatur ad maius.Sꝫ illi q̇ ſunt
peccatores in ſeculo non ſunt exercita
ti in opibus p̄ceptorū.ǧ non ſunt at
trahendi vel recipiendi in religione:
in qua oꝫ ſeruari cōſilia. ¶ Sed con
tra eſt ꝙ dn̄s matheū publicanuꝫ ad
ſtatum perfectionis vocauit.vt habe
tur Math.9°.Oīs āt xp̄i actio nr̄a
ē īſtructio.ǧ ēt ⁊ nos debem⁹ pctōres q̇
ſūt ī ſeculo ad religionē aduocarē ⁊ ſu
ſcipere. ¶ Rx° dicendum ꝙ maxime
vtile eſt peccatoribus vt ad religionē
tranſeant.Peccatoribus enim duo
ſunt neceſſaria ad ſalutem.Primo q̇
dem vt de peccatis preteritis peniten
tiam agant.2°.vt de cetero a peccatis
abſtineant. ¶ Ad vtrūqꝫ autem ho
rum maxime operatur religio.Pri
mo enim ſtatus religionis eſt ſtatus
perfecte penitentie vt nulla ſatiſfactō
adequari poteſt penitentie religioſo
rum:qui ⁊ ſe ⁊ ſua totaliter deo dant.
vnde pro nullo peccato imponi poteſt
hoī pro penitentia vt religionem intro
eat in cōmutatōeꝫ ſatiſfactōis:quan
tūcūqꝫ grauis ꝯſulit religionis īgreſ
ſus.vt pꝫ.38.q.2.c.ādmonere.vbi ſte
phanus papa quēdam qui vxorē īter
fecerat īducit vt ingrediatur mona
ſterium:⁊ humiliatus ſub manu ab
batis ꝯcta obſeruet q̄ ſibi fuerint īpe
rata.alioquin iniūgit ei grauiſſimā
penitentiam:ſi eligit in ſeculo rema
nere.Silr̄ ēt ad vitanda peccata plu
rimū valet religionis ſtatus.Diffici
le enim eſt ꝙ in ſeculo cōmorantes a
rebus mūdi nō alliciantur ꝑpter qᵒ
Mat.19.ſm̄ expoſitionē Chri.dn̄s
ħ dicit eē īpoſſibile:ꝙ diues qui.ſ.di
uitijs īheret per amorē intret ī regnū
celorū:ſ ꝙ diues qui habet diuitias
ītret eſt valde difficile.vnde ⁊ eccl.3i.
dr̄.Beatus diues qui inuentus ē ſine
macula.Et huiuſmodi difficultatem
ſubdit dicēs.q̇s ē h̄ ⁊ laudabimus cū

ꝑpter q̄ͦ vt Greg. dicit. Sā̄cti viri:
vt ab illicitis abſtineā̄t: etiā licita p̄ter
mittūt. vn̄ māifeſtū ē ꝙ nō peccā̄t: ſꝫ
laudā̄di ſunt q̇ peccatores ad religio-
nē trahūt. Nā ⁊ dn̄s de ſeipſo dicit.
Non veī vocare iuſtos: ſꝫ peccatores
ad pn̄iam. Ad illū̄ ḡ q̄ͦ in ꝯriū ob
ijcitur dō ꝙ illa rō ꝓcedit ⁊ ꝯ̄ rōnē do
ctrine euā̄gelice: ⁊ cōtra rōnem ph̄ie
Et cōtra doctrinā q̇dem euangelicā
q̇a cōſilia euangelica ad hoc dantur:
vt per ea homo facilius ſalutē ꝯſeq̄t.
Unde ſtatus ſecularium periculoſi-
or eē dī q̄ꝫ religiōis ſtatus. Stultū ē
autem dicere: ꝙ alicui qui debiliorē
propter peccata q̇ cōmiſit: non ſit ad
ſecuriorē viam fugiē̄dum. Eſt ēt ꝯtra
doctrinā ph̄icam: q̄ docet illos: q̇ ſūt
ad vtia proni in cōtrariū̄ debere refle
cti: ſicut faciūt illi q̇ tortuoſa ligno-
rum dirigunt.

Articulus. i4.

Ad q̄rtū ſic ꝓceditur. Uidet̄:
ꝙ aliq̇s abſq̄ꝫ peccato poſſit
aliquem iuramento aſtrin-
gere ad hoc ꝙ religionem non intret
Q̄ͦ enim licitū eſt fieri licitū eſt iu-
rare. Sed licitū eſt alicui ſeculari: ꝙ
nunq̄ꝫ religionem intret. ḡ licite pōt
hoc iurare. Qui ergo tali iuramento
aliquem aſtringit non peccat: q̇a nō
facit eū iurare aliquid illicitū. Sꝫ
ꝯ. Propoſitū intrandi religionem a
ſpiritu ſancto eſt: vt hr̄. i9. q. i. c. Due
Sed reſiſtere inſtinctui ſpūs ſancti ē
graue peccatum: de quo Stephanus
rep̄hē̄dit iudeos. Act. 7. dicēs. Uos
ſemꝑ ſpiritui ſācto reſiſtitis. ḡ ille: q̇
aliquem iuramento aſtringit ad nō
intrā̄dū religionē ḡuiter peccat. Rx°
dō ꝙ ſicut ſ̄ dictū ē ī actib⁹ hūanis n̄
ē aliq̇d ſimpl̄r iudicā̄dum licitum vel
illicitum propter id quod accidit ī ali
quo particulari caſu: ſꝫ propter id q̄ͦ
eſt vt in pluribus: ſicut etiam in reb⁹
naturalibus conſideratur: quod in
pluribus eſt. Contingit autem in
aliquo caſu ꝙ abſq̄ꝫ peccato aliquis
poteſt aſtringere aliquem iuramen-
to ad hoc ꝙ religionem non intret.
puta ſi eſſet matrimōio ligatus: ⁊ vel
let abſq̄ꝫ conſenſu vxoris religionem
intrare: vel in caſib⁹ ſimilibus. Sim
pliciter autem loquendo inducere ali
quem ad iurandum ꝙ religionē nō
intret: graue eſt peccatum. Si enim
aliq̇s vellet religionē itrare: ⁊ īmine
ret opportunitas temporis: ⁊ omnes
circumſtantie conuenirent: grauiter
peccaret qui eum ab ingreſſu religio
nis prohiberet. vnde dn̄s Mat. 23.
ꝯminatur de phariſeis qui nec ip̄i in
trabant in reggnum celorū: nec alios
intrare ſinebant. Cum autem aliq̇s
facit aliquem iurare: ꝙ religionem
non intrabit: impedit eum quantum
in ſe eſt ab ingreſſu religionis ſcd̄m
quodcūq̄ꝫ tempus: ⁊ ſecundū quam
cunq̄ꝫ circumſtantiam opportunam:
q̇a in vniuerſali includuntur omnia
particularia. Unde manifeſtum eſt
ꝙ grauiter peccat. Ad id vero: q̄ͦ
obijcitur in contrarium dicendum: ꝙ
quamuis licitum ſit ab aliquo bono
opere abſtinē. tn̄ illicitum ē: vel ſibi:
vel alij impedimentum apponē quo
minus in illud bonum opus proce-
dere poſſit. ſicut licitum eſt non dare

elemoſinā huic paupi. illicitū tamen ē ſe vel aliū iuramento aſtringē ad hō ꝙ alicui elemoſina nō det: cuius rō ē qꝛ preterĩmittere actuꝫ ꝟtutis pōt aliquis abſq̧ peccato. eo ꝙ pͤcepta affirmatiua q̄ ſunt de actibꝰ ꝟtutum non obligāt ad ſemꝑ. Sed impedimentū bōi opis directe ꝟtuti cōtrariat᷑. ꝛ iō cadit ſub prohibitione precepti negatiui qḋ obligat ad ſemper. Unde oīa talia iuramenta ſunt illicita: nec ſunt obſeruanda: ſed illi qui hoc iurāt: iurando periuri fiunt: quia iuramentuꝫ hominē obligare non poteſt cōtra caritatem dei ꝛ ꝓximi. vnde q̄uis licitū ſit alicui religionē nō intrare. illicitū tamē ē impedimētū iuramēti apponē ſibi vel alij. Eſt enim contra pfectionem vite ꝛ cōtra conſiliū xp̄i.

D Einde queſita ſūt tria ḋ his que competunt in religione exn̄tibꝰ. Primo: vtrū religioſus q̄ nihil debet habere in ꝓprio vel cōmuni poſſit elemoſinam facē ḋ his q̄ ſibi ab alijs in elemoſinā dant᷑. Secūdo vtrū aliq̄s in religiōe exiſtens ſciēs patrē ſuū graui neceſſitate opp̄mi: poſſit exire abſq̧ licētia p̄lati ſui: vt ſubuēiat patri. Tertio vtꝝ ſtatus religionis ſit perfectioꝛ q̄ ſtatus ſacerdotū parrochialium ꝛ archidyaconorum.

Articulus .15.

A D primū ſic ꝓceditur. Videtur ꝙ religioſi . q̄ nihil hēnt in ꝓprio vel cōmuni: nō p̄nt elemoſinam facere q̄ eis proficiat. n̄ enī ꝓficit elemoſina facienti niſi debito modo fiat. Sed tales religioſi nō p̄nt elemoſinā debito mō facē. dꝫ enī elemoſina de ꝓp̄o fieri ſm̄ illḋ Thobie. 4. Si multū tibi fuerit abūdanter tribue. Si aūt modicū: idipſuꝫ libenter impertire ſtude. G tales religioſi: q̄ nihil ſuū hn̄t nec in ꝓp̄o nec in cōi nō poſſūt elemoſinā facere: q̄ eis proficiat. Sed ſi quam elemoſinā de elemoſinis ſibi factis faciūt: eis ꝓficit: a q̄bus elemoſinam perceperūt. Sꝫ ꝯ. Inter alia opera elemoſinaruꝫ largitio plurimū inuenitur eſſe fructuoſa. Dicit᷑ enim Dani. 5. Peccata tua elemoſinis redime. Si ergo religioſi elemoſinas facere non poſſūt: que eis proficiant: videtur eſſe peioris cōditionis q̄ alij: etiam in ſpiritualibꝰ bonis. Rͦ dicendum ꝙ religioſi: q̄uis proprium habere non poſſunt: poſſunt tamen aliquarum rerum diſpenſationem habere: ſiue de fructibꝰ poſſeſſionum cōmunium: ſiue etiam de elemoſinis particulariter eis collatis: nec refert quantum ad propoſituꝫ pertinet vtrum huiuſmodi diſpenſationem habeant auctoritate ſui ordinis: vel auctoritate alicuius ſuperioris prelati. His ergo quibus diſpenſatio commiſſa eſt: poſſunt meritorie elemoſinam facere de bonis que eorum diſpenſationi cōmittuntur: ſꝫ ꝙ eis cōmittitur. ꝛ huiuſmodi elemoſina meritoria eſt ꝛ eis: qui minime miniſterium exequūtur: ꝛ illis: quorū vſibus huiuſmōi res deputate noſcūtur. Si vero aliquis religioſus ſit: cui non ſit huiuſmodi rerum diſpenſatio cōmiſſa: ei non licet elemoſinaꝫ facē. Ex p hoc pꝫ reſpōſio ad obiecta.

Articulus .16.

AD ſm ſic pceditur. Videt̃ ꝙ
a religioſus ſi videat patrẽ ſuũ
eẽ in neceſſitate et abſqȝ p̄la
ti ſui licentia poſſit clauſtrũ exire ad
ſubueniẽdũ p̄ri. Nõ eni ꝑtermitten-
dũ ẽ mãdatũ dei pp hoĩum traditões
Vñ dñs Math. 15. ꝯ quoſdã dicit.
Irritũ feciſtis mandatũ dei pp tradi
tiones veſtras. Sȝ ad ſubueniẽdũ pa
rentibꝰ hõ aſtringit̃ p p̄ceptũ diuinum.
Honora p̄rẽ tuũ ⁊ mr̃em tuã. in q̃ q̇
dẽ honoꝛe ĩtelligit̃ neccioꝝ ſubuẽtio.
ḡ videt̃ ꝙ nõ obſtãtibꝰ religionis ob
ſeruãtijs: que ſunt hominum ſtatuta
debeat aliquis religioſus exire clau-
ſtrum ad ſubueniẽdũ parẽtibus ſcd̃m
p̄ceptum dei. Sed cõtra. Spũalia
ſemper pꝛeferenda ſunt carnalibus.
Sed religioſi ſe obligauerunt ad ob
ſequiũ ſpũalis p̄ris. ſ. dei: cui magis
tenemur ſm illd̃ ad hebꝛeos. 12. quã-
to magis obtemperabimus patri ſpi-
ritmali ⁊ viuemus. Nõ ergo d̃bẽt di
mittere ſui oꝛdinis obſeruantias: vt
parentibus carnalibus miniſtrent.
Rꝰ dd̃ ꝙ aliter eſt dicendum de illo
q̇ nõdum religionem intrauit: ⁊ alr̃
de illo qui iam in religione ẽ ꝓfeſſus
Ille enim q̇ nondum religionẽ intra
uit: ſi videat patrem ſuum in magna
neceſſitate: cui per aliũ ſubuẽiri ñ poſ
ſet: nõ dȝ religionẽ intrare: ſȝ tenetur
miſtrare parẽtibꝰ: maxime ſi abſqȝ pe
riculo peccati poſſit in ſeculo remane
re. Si vero per alium poſſit eius pa-
rentibus miniſtrare: poteſt ſi vult re-
ligionẽ intrare. vnde Criſo. exponẽs
illud. Dimitte mortuos ſepelire moꝛ-
tuos ſuos: dicit ꝙ malũ ẽ abducẽ ho-
minẽ a ſpũalibꝰ: ⁊ maxĩe cũ fuerit q̇
miſteriũ parẽtũ cõpleãt. Erãt eni ali
q̇ cõplẽ poſſent illiꝰ funeris ſepulturã
Poſtquã vero aliq̇s ẽ iam in religio
ne pꝛofeſſus eſt moꝛtuus mundo. Vn
de per ſpũalẽ moꝛtem deobligatur a
cura impendenda parentibus: ſicut
etiam deobligaret̃ per moꝛtẽ coꝛpa-
lem. ⁊ ideo non peccat: nec ꝯ p̄ceptũ
dei agit ſi in clauſtro remãeat ſub p̄-
cepto pꝛelati ſui parentũ miniſtratio
ne ꝑtermiſſa. Eſt enim factus impo-
tens ad reddẽdum debitum miſteriũ
abſqȝ pꝛopꝛia culpa. Debet tamẽ q̄tũ
poteſt ſalua oꝛdinis obedientia ſata-
gere vt per ſe vel per aliũ ſuis paren
tibus ſubueniatur ſi in neceſſitate fu
erint conſtituti. Ad illud vero: qd̃
in cõtrariõ obijcit dd̃ ꝙ religioſꝰ te-
netur ad implẽdũ id quod ad religio
nem ꝑtinet nõ ſolũ ex traditione hu-
mana: ſed etiam ex pꝛecepto diuino.
Obligatur enim ex voto emiſſo ad
obediẽdum p̄latis ſuis. Impletõ aũt
voti cadit ſub pꝛecepto diuino.

Articulus .17.

AD tertiũ ſic pcedit̃. Videt̃ ꝙ
a pꝛeſbyteri parrochiales ⁊ ar
chidiaconi ſint maioꝛis per
fectionis q̄ȝ religioſi. Dicit eni Criſo
ſtimus in ſuo dialogo. Si talẽ mihi
aliquẽ adducas mõachũ q̄lis: vt ſcd̃ȝ
exaggerationem dicam Helyas fuit
nõ tamẽ illi cõparãdus eſt q̇ traditus
populis: ⁊ multoꝝ peccata ferre com
pulſus immobilis perſeuerauit: ⁊ foꝛ
tis. ⁊ parũ. poſt dicit. Siquis mihi
p̄poneret optionem: vbi mallẽ placẽ

in officio ſacerdotali: an in ſolitudīe
monachoꝝ ſine ꝯpatiōe eligerē illud
qđ ꝓus dixi; nec ceſſabā laudās ⁊ bea
tos ꝓnūciās eos q̇ officiū eccleſie bn̄
admīſtrare potuiſſēt. ⁊ qđ laudabā tā
to ſtudio ⁊ beatū ꝓnūciabā nō vtiq̃
defugerē: ſi idoneū me ad hꝰ guber-
nationē viderē. Et in ſequēti. c. poſt-
modum dicit. Bn̄ inq̄ȝ ammonuiſti
dulciſſime. Iſtoꝝ enim. ſ. ſecularium
nec recordari opȝ; cum de ſacerdotio
ſit queſtio. Uerꝝ ſiq̇s in cōuerſationē
multoꝝ poſitus pōt in perturbatū il-
lū nitorē plene ſanctitatis ⁊ cōtinētie
ſplēdorē; ⁊ alia monachoꝝ bona in
corrupta ⁊ inconcuſſa ſeruare omnibꝰ
eſt p̄ferēdus. Ex quibus omnibꝰ vide
tur ꝙ p̄ſbyteri parrochiales ⁊ archi-
dyaconi ſi bn̄ in miſterio eccl̄ie viuāt
ſunt omnibus etiā religioſis p̄ferēdi.
¶ Preterea Criſo. in eodē libro dicit
Siq̇s admīſtrato ſacerdotio illius ꝑ
poſiti. ſ. monachalis ſudores confe-
rat; tm̄ eos diſtare reperies; quantuȝ
inter ꝓuatū diſtat ⁊ regem; ſed mlt̄o
maius eſt bn̄ exercere regis officium
q̄ꝫ cuiuſcunq̄ ꝑſone priuate. ꝗ multo
maius eſt ꝙ ſacerdos parrochial̄ vel
archidiaconus bn̄ ſe habeat in ſuo of
ficio q̄ꝫ religioſus in ſuo. ¶ Preterea
ep̄i ſunt in ſtatu perfectiori q̄ꝫ religi-
oſi, alioquin nō liceret de religiōe ad
ep̄atum tranſire. Sȝ presbyteri parro-
chiales ⁊ archidiacōi ſilr̄iores ſūt ep̄is
q̄ꝫ religioſi, quia ſicut ep̄s hēt curam
aīarū in ſuo ep̄atu; ita presbyterī ſua
parrochia ⁊ archidiaconus in ſuo ar
chidiaconatu. ꝗ archidiaconi ⁊ ple-
bani ſunt magis in ſtatu perfectiōis
q̄ꝫ religioſi. ¶ Preterea bonū publicū
p̄ferēdū ē bono ꝓuato, ⁊ vita actiua ē
magis fructuoſa q̄ꝫ cōtēplatiua, nul-
lūq̄ ſacrificiū ē deo acceptiꝰ; q̄ꝫ zelus
aīarū. Sed archidiacōi ⁊ plebāi intē
dūt vtilitati cōi multitudīs zelo ſalutꝫ
aīarū in actiua vita fructificātes. er-
go p̄ferendi ſunt religioſis qui ſaluti
ꝓprie ſtudent; in vita contemplatiua
deo ſeruientes. ¶ Preterea cui am-
plius a deo commiſſuȝ eſt magis me
retur ſi bene adminiſtret. Sed ſacer-
doti vel archidiacono amplius ꝯmiſ-
ſum videt̄; q̇a plus ab eo req̇retur in
iudicio. ꝗ bene adminiſtrando ampli
us meret̄. Sed cōtra ē qđ dr̄. 19. q. i.
c. Due. Siquis in eccl̄ia ſua ab ep̄o
populū retinet ⁊ ſeculariter viuit; ſi af
flatus ſpiritu ſancto in aliquo mona
ſterio vel regulari canonice ſaluare
ſe voluerit; quia lege priuata ducitur
nulla ratio exigit vt publica cōſtrin-
gatur. Sȝ lex ꝓuata; que eſt lex ſpūſ-
ſancti; vt ibidem ſubdit̄; nunq̄ ducit
hoīem de ſtatu magis ꝑfecto ad ſtatū
minus perfectū; ſed facit hoīeȝ aſcēſi
ones in corde ſuo diſponē; vti ꝓs dr̄.
ꝗ ſtatꝰ religioſoꝝ ē ꝑfectior q̄ꝫ ſtatus
plebanoꝝ. ℞ dicendum ꝙ perfe-
ctio ſpūalis vite ex charitate pēſanda
eſt; qua q̇ caret ſpūaliter nihil eſt; vt
dr̄. i. ad cor̄. 13. Ab eius autē ꝑfectōe
ſimpliciter aliq̇s dr̄ eſſe perfectꝰ. Un̄
dr̄ ad Col̄. 3. Sup oīa charitatē hr̄e;
q̄ ē vinculū ꝑfectōis. Amor aūt vim
tranſformatiuā habet; qua amās in
amatū quodāmodo transfertur. Un-
de Dio. 4. c. de diuinis noībꝰ. Eſt au
tem extaſim faciēs diuinus amor, nō

finẽs ſui ipſoꝝ amãtes eſſe:ſ amato-
rũ. Quia ḡ totũ ⁊ pfectum eſt idem
vt dr̃ in.3.phi.ille pfecte charitatem
h3 qui totaliter in deũ p amorẽ tranſ
formatur:ſeipm ⁊ ſua omnino poſtpo
nẽs ppter deu3. Vñ aug⁹.dicit.14.de
ci.dei.q ſicut ciuitate babilonis fac
amor ſui vſq ad ɔtẽptũ dei ita ciuita
tẽ dei facit amor dei vſq ad ɔtemptũ
ſui. Et in li.83.q. q pfectio charitat̃
ẽ nulla cupiditas. Greg.ẽt ſup Ezec.
dicit.q cũ quis aliqd ſuũ deo vouet ⁊
aliqd non vouet ſacrificiũ ẽ. Cũ ṽo
omne quod h3.omne quod viuit om-
ne qd ſapit oĩpotẽti dõ vouet holocau
ſtũ ẽ:quod latina lingua dr̃ totũ incẽ
ſum. Cuiuſcũq ergo mẽs ſic ẽ effecta
interius:vt ſeipm ⁊ omnia ſua ɔtem
nat ppter deum ſm illud apl̃i ad phil.
3. Que mihi aliquãdo fuerũt lucra:
arbitratus ſũ vt ſtercora vt xp̃m lucri
faciã.iſte pfectus ẽ:ſiue ſit religioſus
ſiue ſecularis:ſiue clericus:ſiue laic⁹:
ẽt mr̃imonio iũctus. Abraã enĩ mr̃i
monio iunct⁹ erat ⁊ diues.cui dñs di
cit Gñ.17. Ambula corã me ⁊ eſto p
fectus ⁊ eccl.31.dr̃. Beatus diues qui
iuẽtus ẽ ſine macula; ⁊ poſt auꝝ non
abijt. Et poſt pauca ſubdit. Qui pro
batus ẽ in illo ⁊ pfectus iuentus ẽ.ſed
aduertendũ q aliud ẽ eſſe pfectum ⁊
aliud eẽ in ſtatu pfectionis. Sũt eni3
aliqui in ſtatu pfectionis qui nõdum
ſunt pfecti:ſ iterdũ ẽt peccatores.ſũt
etiam aliqui pfecti qui in ſtatu pfec-
tionis non ſunt. Et quãuis ſtat⁹ mul
ta ſignificet:⁊ rectitudinẽ ⁊ firmitatẽ
⁊ ſi qua ſunt alia hi⁹.tñ cũ dicim⁹ ali
quos eẽ in ſtatu pfectionis accipit̃ ſta
tus pro conditione ſm q libertas vl̃
ſuitus dr̃ ſtatus ,put conſueuit dici q
error pſone aut conditõis vl̃ ſtatus ĩ-
pedit matrimoniũ.nõ ãt error fortũe
aut qualitatis.⁊ hoc modo accipitur
ſtatus.2.q.6. Si quãdo in cã capita
li vl̃ cauſa ſtatus interpellatu3 fuerit
nõ p exploratores.i.procuratores:ſ p
ſeipſos ẽ agendũ. Sic ḡ accipiẽdo ſta
tum:illi proprie in ſtatu pfectionis eſ
ſe dicuntur.qui ſe ſuituti ſubijciũt ad
opa pfectionis implẽda. Manifeſtũ
ẽ aũt q ſeruitus libertati opponitur.
Libertas aũt faciendi quodlib3 p vo
tum totalit̃ q: voluntas ẽ vouẽ neceſ
ſitatis ẽ reddẽ vt ſupra dictum ẽ. Vn
de qui ſe ad aliquid voto obligat:in
quantu3 neceſſitati ſe ſubijcit:quodã
mõ conſtituit ſe ſuum libertate ſe pri-
uans. Si quidẽ ḡ aliquis ſe voto ob-
liget ad aliquod particulare opus im
plẽdum:conſtituit ſe quodãmodo ſer
uum non ſimpl̃r ſ ſm quid. reſpectu
.ſ.illius ad quod ſe obligauit. Si ṽo
ſimpl̃r p votum totã vitam ſuam de
dicet deo ad implẽda ea q̃ ſunt opera
pfectionis:propt̃ deum ſimpl̃r ſeipſu3
ſuu3 conſtituit:⁊ p hoc ponitur in ſta
tu pfectionis vnõ ⁊ totum ſe deo vo-
uẽdo:holocauſtum offerre dicitur. vt
Greg.dicit. Hoc aũt mõ obligãt to-
tam vitam ſuam ad ea que ſũt pfecti
onis epi in ſua ɔſecratione profeſſio-
nẽ quandam faciẽtes:qua obligãtur
ad curã gregis ſuſcepti.ſm illõ.i.ad
Thi.vltimo. Bonu3 certamen fidei
apphẽdere vitam eternam:in qua vo
catus es ⁊ confeſſus bonã cõfeſſionẽ
coram multis teſtibus vel in ordina-

tione vel in predicatione. vt glo. dicit
religioſi etiam in ſua pfeſſione totã
vitã ſuã obligant deo ad ea que ſunt
perfectionis. vnde ꝛ vterqꝫ ſerui dicũ
tur. Dicitur enim. 2. ad cor. 4. Non
enĩ pdicamus noſmetipſos: ſ ihꝫ xpꝫ
nos aũt ſeruos veſtros ꝓpter Ihm:
qđ ptinet ad epõs. religioſi ẽt ſerui vł
famuli noĩantur vt dicit Dio. 6. c. ec-
cle. ierar. Et ideo tã religioſi qꝫ epi:
ſunt in ſtatu pfectionis. vñ ꝛ vtriſqꝫ ĩ
aſſumptõe hu⁹ ſtatus ſolẽnis bñdictõ
adhibetur. vt pꝫ p Dio. 6. ꝛ. 5. c. eccle.
ier. Archidiaconi aũt vel plebãi nõ
obligant voto totã vitam ſuam ad id
quod cura gregis requirit. vnde nec ĩ
eorum inſtõne aliqua eis benedictio
adhibetur: que exhibetur mõachis, p-
pter pfectionẽ aſſumptã: vt dĩ. 6. c. ec-
cle. ier. Et ideo ex h qꝛ cõmittitur eis
cura parrochie vel archid. ꝯſtituunť
qdeꝫ in aliquo officio. nõ ãt aſſumũť
ad ſtatũ pfectionis. alioqn eẽnt apo-
ſtate dimittẽdo parrochias ꝛ pbẽdas
ſine cura in eccłijs cathedralibus ac-
cipiẽdo. Nullus enĩ a ſtatu pfectiõis
diſcedere poteſt. niſi mortaliter peccã
do ꝛ apoſtatando. Et inde ẽ qꝛ Dio⁹.
in eccle. ier. perfectionẽ attribuit ſoliſ
epis quaſi perfectoribus: ꝛ mõachis
quaſi pfectis. illuminatiões vo attri-
buit pſbris tanqꝫ illuminatoribus p
ſacroꝝ adminiſtrationẽ: ꝛ ſacro po-
pulo tanqꝫ illuminãdis purgatões ve
ro dyaconibus tanqꝫ purgatorib⁹: ꝛ
ordini imũdorũ tanqꝫ purgãdis. Ad
primũ ergo dđ qꝛ ad oẽs illas Chri.
auctoritates breuiter reſpõderi poſſet
qꝛ nõ loquitur de ſacerdote parrochiali

ſ de epiſcopo qui anthomatice ſacer-
dos dicit: quaſi ſummus ſacerdos. ꝛ
hic modus loquẽdi ẽ plurimũ ꝯſuetus
vt ſacerdotes epi noĩentur. Et hec re
ſponſio videť congruere ſm intẽtõeꝫ
operis: in quo Chriſoſtimus Baſili
um ꝯſolatur de ſua ꝓmotione. vterqꝫ
enĩ erat in epm electus: vt tñ ptícula-
riter ad ſingula rñdeamus. Ad pri
mũ ergo dđ qꝛ ſiquis ꝯſideret vboꝝ
circũſtantiã nihil ad ꝓpoſitũ faciũt p
mittit enim ſi illi qui in ſecretis habi
tãt multoꝝ ſermonibus nõ mouẽtur
digna quidẽ laude eſt patientia. non
tamẽ idoneũ argumẽtũ vere artis. cũ
vo fuerit in medijs fluctibus ꝛ de tem
peſtate nauẽ liberare potuerit. tũc. me
rito teſtimoniũ pfecti gubernatoris
ab oĩbus ꝓmeretur ꝛ tũc ꝯcludit. Ita
ꝫ ꝛ nũc mihi ſi talẽ aliquem adducas
monachũ: qualẽ vt ſm exaggeratõeꝫ
dicã. Helyas fuit tamẽ qꝫ diu ſolus ẽ:
ſi nõ pturbatur: neqꝫ grauiter peccat:
qppe qui nõ hꝫ quib⁹ ſtimuleť atqꝫ ex
aſpetur: nõ tñ illi cõpandus ẽ; q tra-
ditus pplis ꝛ multoꝝ pctã ferre ꝯpul
ſus imobilis pſeuerat ꝛ fortis. qꝛ ſic
in trãquillitate: ita in tẽpeſtate guber
nauit ſemetipm. vbi manifeſtũ eſt qꝛ
nõ ꝯpat ſtatũ ſtatui ſ ĩpeccabilitateꝫ
ĩpeccabilitati. qꝛ enim mõach⁹ ĩ clau-
ſtro habitans nõ peccet: nõ ẽ ita eui-
dens argumẽtũ vtutis ſicut ſi pſbr vł
eps vel quicũqꝫ rector ppłi in medijs
pturbationibus abſtinet a pctõ: ſicut
nõ ẽ argumẽtũ tante ĩduſtrie ſi guber
nator abſqꝫ periculo nauiget in mari
tranqllo: ac ſi nauigaret in mari tem
peſtuoſo, ꝛ tamẽ ad induſtriam naute

ꝑtinet:vt mare tēpeſtuoſum deuitet.
Sic ḡ ex p̄miſſis ꝟbis nil aliud oñdi
pōt:niſi ꝙ ꝑiculoſioꝛ ē ſtatus habētis
curā aīarū ꝙ̄ monachi:ꝛ ī maioꝛi ꝑi
culo īnocētē ſe ſeruare: maioꝛis ꝟtutꝭ
ē argumētū.vñ maioꝛ ꝟtus reqrit̃ ad
hoc ꝙ aliqs ꝯſeruet ſe a pctō īmunē ī
ter populos ꝙ̄ ī religiōe: ſꝫ maioꝛis ꝟ
tutis ē vitare ꝑicula religionē ītrādo
ꝙ̄ ꝑicula nō vitare. Quāto enī aliqſ
magis amat ſuā ſalutē:tanto magis
euitat ſue ſalut̃ ꝑicula. Et ꝑ h̄ etiā pꝫ
rñſio ad ḣm. Nō enī dicit ꝙ mallet
eē in officio ſacerdotali:ꝙ̄ in ſolitudi
ne monachoꝛum.ſed ꝙ mallet place
re in hoc ꝙ̄ in illo. Quilibet enī ſapi
ens magis vellet hēre tantā ꝟtutem
ꝑ quam poſſet etiā inter pericula ſecu
rus exiſtē: ꝙ̄ talem ꝟtutē qua poſſet
extra ꝑicula ſaluari:ſed qꝛ p̄ſūptuoſū
ē vt aliqs talē ꝟtutē ſe hēre p̄ſumat ꝑ
quam poſſit etiam inter pericula eſſe
tutus:ꝟtuoſius ē ꝙ ſe ex̄ ꝑicula ponat
Vñ ipſe ſubdit. Qd̄ laudabā tanto
ſtudio ꝛ bonum ꝓnunciabā.ſ.officiū
adminiſtratiōis eccl̄iaſtice: nō vtiqꝫ
defugerē:ſi idoneū ad eius guberna-
tionē me viderem. Prudenter ḡrefu
giebat.qꝛ tantā ꝟtutē ꝑ quā idoneus
eēt:nō ſibi ſuꝑbe aſcribebat. Et ſic r̄
rñſio pꝫ ad tertiū. Si qs enī ī ꝯuerſa
tōne multoꝝ poſitus pōt īperturbatū
illum nitoꝛē plene ſanctitatis ꝛ conti
nētie ſplendoꝛē ꝛ alia monachoꝛum
bona incoꝛrupta ꝛ incōcuſſa ſeruare
oībus p̄ferendus ē. Maioꝛis enī vir
tutis indiciū ē vt puritatē perfectam
aliqs cōſeruet etiā inter ꝑicula puri-
tatis:ꝙ̄ ſi eam ex̄ pericula ꝯſeruaret.

Sed tn̄ parū amare puritatē ſuā ꝯuī
citur:q̄ puritat̃ pericula nō euitat: in
ter que difficillimū ē ꝛ rariſſimū oī-
modā puritatē ſeruare:ſicut maxia pu
ritas fuit beate agnetis: q̄ etiā in lu
panari poſita ꝟginalē puritatē ſerua-
uit:ꝛ tn̄ qꝛ puritatis amatrix erat:nū-
ꝙ̄ ī lupanari hāc ſuā ꝟtutē oñdere ele
giſſet:ſꝫ quāto magis purā mentē ha-
bebat:tāto magis lupanar ꝓpꝛia vo-
lūtate elegiſſet:ꝛ ſic̄ ē ī oībus talibꝰ.
Ad q̄rtū dō ꝙ auctoꝛitas illa non
ꝑtinet ad ꝑfectionē vite.ſꝫ ad differen
tiā dignitatis. Sic enī ꝑuatus diſtat
a rege ſicut n ō hn̄s p̄lationē ab hn̄te.
hoc aūt in qōne nō ꝟtit̃ an ſit maioꝛ
dignitate p̄lationis q̄cūqꝫ hn̄s curā
aīarū religioſo curā aīarū non hn̄te.
Ad q̇ntū dō ꝙ alia rō eſt de ep̄is
ꝛ plebanis. Nā ep̄i pꝛincipalē popl̄i
curā hn̄t:plebani autē ꝛ archidyaco-
ni ſunt ſubmiſtratoꝛes ꝛ coadiutoꝛes
eoꝛū. Unde dicitur.16.q.i. Omnibꝰ
p̄ſbyteris ꝛ dyaconibꝰ ꝛ reliqs cleri-
cis attēdēdū ē: vt nihil abſqꝫ ep̄i pꝛo
pꝛij licentia agant: non vtiqꝫ miſſas
ſine ſuo iuſſu quiſqꝫ p̄ſbyteroꝝ in ſua
ꝑrochia agat. non baptizet:nec q̇cqꝫ
abqꝫ eius p̄miſſa faciet.ꝛ.ꝓ. ad Coꝛ.
iz.dī in glo.ꝙ opitulationes ſunt q̇
maioꝛibꝰ fuerūt opus:vt Tytꝰ apl̄o;
vel archiep̄m ep̄is.gubernatiōes ꝟo
ſunt minoꝛū ꝑſonarū gubernatiōes
vt ſūt p̄ſbyteri.vñ ſi quis recte cōſide
ret hoc modo in regimine eccl̄ie ꝯpa-
rant̃ archidyaconi ꝛ plebani ad ep̄m
ſicut in regimine tēpoꝛali pꝛepoſiti ꝛ
baliui ad regē.ꝛ ideo ſicut rex coꝛona
tur ꝛ iniungitur in regno,non autem

prepoſiti vel baliui; ita etiã eps̃ in ec
cleſia; nõ autẽ archidyaconi vł pleba
ni; ⁊ ꝓpter h̃ epãtus ẽ ordo in cõparatõ
ne ad corpus miſticũ; nõ autẽ pleba/
natus vel archidyaconatus. ſ officiũ
tantũ. Epis ğ ſimiles ſunt archidya
coni ⁊ plebani ſicut coadiutores ⁊ mi
niſtri. ſ religioſi ſunt epis ſiſes in ꝑ/
petua obligatiõe: que facit ſtatũ ꝑfe/
ctionis. ¶ Ad ſextũ dõ ꝙ aliqua duo
opa vel ĩ bono vel ĩ malo pñt multi/
pliciter adinuicẽ cõparari. vno modo
ſm ſuam genus ſicut dicimus conti
nentiam virginalem preeminere in
bono continẽtie viduali. in malo ṽo
homicidium furto. ⁊ hoc modo vita
actiua eſt fructuoſior: ꝙ̃ contẽplatiua
ſ contemplatiua merito maior eſt ꝙ̃
actiua. vt Grego. dicit in 1°. moraƚ.
zelus etiã animarũ eſt ſacrificiũ deo
acceptiſſimũ: ſi tamẽ ordinate fiat: vt
ſcilꝫ ꝑmo homo hẽat curã ſalutis ſue
⁊ poſtmodũ alioꝝ: alioquin nihil pro
deſt homini: ſi vniuerſum mundum
lucretur anime ṽo ſue detrimentũ pa
tiatur: vt dĩ Mat. 16. Alio mõ põt
opus operi comparari in bono vel in
malo: non ſm ſe ſed in ordine ad aliũ
actum: ſicut abſtinentia prefertur in
bono ſumptioni cibi. tamẽ aſſumere
cibum cum aliquo propter charitatẽ
prefert̃ abſtinentie. ⁊ in malo adulte
rium prefert̃ furto: tamen furari gla/
diũ ad occidendũ eſt grauius ꝙ̃ adul
teriũ. Tertio prefertur opus operi in
bono vel malo ex voluntate facient̃.
Qđ enim promptiori voluntate fit
meliꝰ vel peius iudicat̃. Si ğ ꝯpemꝰ
opera plebani vel archidyaconi ope/
ribus religioſoꝝ tertio mõ ꝯpatiõis
vel ſm promptitudinẽ voluntat̃: tũc
incertũ iudiciũ eſt: q2 ille q̇ ex feruen/
tiori charitate opat̃: opa magis meri
toria hꝫ. Si ṽo cõparent̃ ſecũda ꝯpa
tione ꝑ ordinẽ ad aliquod aliud opus
ſic opera religioſi ſunt incõpabiliter
eminẽtia operibꝰ archidyacõi vł ple
bani. ea enĩ que religioſi agunt ad il
lã radicẽ referunt̃ qua totã vitã ſuam
deo deuouerũt. vnde non eſt penſan/
dũ q̇d faciant: ſed magis ꝙ ad queli
bet facienda ſe deuouerũt. ⁊ ſic quodã
modo cõparant̃ ad eos qui aliquod
ſingulare bonum opus faciunt: ſicut
infinitum ad finitum. Qui enĩ dat
ſe alicui ad faciendum omnia que iu
bet in infinitum: magis ſe dat ei ꝙ̃
ille qui dat ſe ei ad aliquod opus fa/
ciendum. Unde ſuppoſito ꝙ religio
ſus ſm exigentiam ſue religionis fa/
ciat aliquod opus quod ſit paruũ ſm
ſe: ſ tamen recipit magnã intentiõeꝫ
ex ordine ad primã obligationẽ: qua
ſe totũ deo dedit. Si ṽo compararentur
ipſa opera ſm ſe ſm primum modum
cõparationis: ſic aliqua particularia
opera que plebani faciunt vel archi/
dyaconi ſunt maiora aliquibus parti
cularibus operibus que religioſi fa/
ciunt. ſicut maius eſt intendere ſaluti
animarum ꝙ̃ ieiunare: vel ſilentium
tenere: vel aliqua huiꝰ. Si tamen oĩa
omnibus comparent̃: multo maiora
ſunt opera religioſorum. Etſi enim ꝑ
curare ſalutem aliorum ſit maius ꝙ̃
intendere ſibi ſoli loquendo in gñe.
tamen nõ quocunqꝫ modo intendere
ſaluti aliorũ prefertur ei qđ ẽ q̃cunqꝫ

modo intendē ſue ſaluti. Si. n. aliqs totaliter ⁊ pfecte itēdit ſue ſaluti: mlt᷑o maius ē ꝙ̄ ſi aliqs multa pticula ria opa agat ad ſalutē alioꝝ: ſi ſaluti ꝓprie ⁊ ſi ſufficiēter: nō tamē pfecte i tendat. Ad ſeptimum dō ꝙ bñ ad miſtrare aliqd ē plus ⁊ minus. Unō ſi illius cui cōmiſſū ē: tanto ſit melioꝛ adminiſtratio: ꝙ̄to maius ē qō ei ꝯmit titur abſqꝫ dubitatiōe, plus meretur. Si vero ille cui minus cōmittitur: multo plus facit ꝙ̄ ille cui maius cō mittitur: etiaꝫ ſi bene faciat. tñ alius pl⁹ meretur qō etiā in reb⁹ humanis apparet qui minus beneficiū pcipit: ſi plus ſeruiat: magis debet eē accept⁹. Quāuis aūt habenti curā aīaruꝫ ſit plus cōmiſſum quantum ad dignita tem: quia tamen religioſus maioꝛa opa facit: vt dictum ē magis meret᷑.

D Einde qſitum ē de his que ꝑ tinent ad laycos. Et pmo de matrimōio. vtrum. ſ. mu lier q poſt votum continētie emiſſum ꝯtraxit matrimonium in facie ecclie poſſit abſqꝫ peccato viro ſuo carnalr cōmiſceri. Secūdo de vſura vtrum aliquis poſſit licite retinere illud: qō acquiritur licitis mercimonijs de pe cunia vſuraria.

Articulus. 18.

A D primū ſic procedit᷑. Uidet᷑ ꝙ mulier que poſt votum cō tinentie emiſſum in facie ec cleſie contraxit cum aliquo poſſit ei poſtmodū abſqꝫ peccato carnaliter ꝯ miſceri. Quod eniꝫ fit auctoꝛitate ec cleſie caret peccato: cū fiat auctoꝛita te xpi: ſm illud apoſtoli ad coꝛin. 2°

Nā ⁊ ego quod donaui ſiqd donaui ꝓpter vos in pſona xpi. Sꝫ predicta mulier ex hoc ipſo ꝙ in facie eccleſie cōtraxit matrimonium auctoꝛitate ec cleſie poteſtatem accepit ad matrimo nij actū qui eſt carnalis copula. g̃ nō peccat ſi viro ſuo carnaliter ꝯmiſcea tur. Sed cōtra. Uotum continentie ē excellentius ꝙ̄ votum abſtinentie: quia non eſt digna ponderatio con tinētis anime: vt dicit᷑ Eccleſia. 26. Sed qui facit contra votū abſtinētie peccat moꝛtaliter. pnta ſi aliquis fran geret ieiunium ſexte ferie qui ſemper ſe in ſexta feria ieiunaturuꝫ vouiſſet. g̃ multo magis ſemp peccat moꝛtali ter perſona que contra votum conti nentie emiſſum alteri perſone carna liter commiſcet᷑. R̷ꝫ dicenduꝫ ꝙ vo tum cōtinentie eſt duplex. ſimplex. ſ. ⁊ ſolenne. Solēne autē votū ꝯtinen tie impedit matrimoniū cōtrahēduꝫ: ⁊ dirimit iam cōtractū: ideſt facit vt nō ſit matrimoniū quod cōtrahit᷑ p⁹ votum ſolenne. Unde matrimoniuꝫ poſt votum ſolenne non excuſatur a peccato etiam ſiquis matrimonium in facie eccleſie de facto contrahat: ⁊ carnali copula vtatur. Uotum vero ſimplex impedit quidem matrimo nium contrahenduꝫ: ſed non dirimit iam contractum. Non enim facit ꝙ matrimonium ſequens ſit nullū. ſed ſolum ꝙ matrimonium contrahens moꝛtaliter peccat. Matrimonio au tem exiſtente mulier nō habet ſui coꝛ poris poteſtatē ſed vir. ⁊ ſimiliter ecō uerſo. null⁹ aūt pōt alteri denegare ꝙ eius ē. ⁊ iō mulier matrimōio ꝯiūcta

et;ſi ſimplex votũ preceſſerit nõ põt ɗ
negare viro ſui corpis vſuȝ; precipue
poſtq̃ fuerit matrimoniũ ꝑ carnaleȝ
copulã ꝯſumatũ.nemo aũt faciẽs qɗ
debet peccat. Unde cõmuniter ab oĩ
bus dr̃ ꝙ mulier q̃ poſt votũ ſimplex
cõtinẽtie matrimoniũ ꝯtractũ carna
li copula ꝯſumauit: iaȝ nõ peccat red
dendo debitũ viro;ſed an peccet exi/
gendo debitũ dubium videtur q̇buſ/
dã dicẽtibus ;ꝙ etiam abſq̃ peccato
exigere poteſt;ne intolerabile ſit ſibi
matrimonij onus;ſed verius dici vi/
detur ꝙ nõ peccat reddẽdo;q2 hoc ne
ceſſitatis eſt.peccat autem exigendo;
quia hoc eſt voluntatis; qua tenetur
aſtricta ꝑ obligationẽ p̄cedent̃ voti.
Huius autẽ diuerſitatis rõ eſt;quia
votũ ſolẽne hẽt ꝓmiſſionẽ cũ quadaȝ
traditione.vnde votũ continẽtie non
ſolẽnizatur niſi per ſuſceptionem or/
dinis ſacri;per quẽ homo actualiter
diuino cultui mancipat̃; vel per pro/
feſſionem ad certã regulaȝ ⁊ ſuſcepti
onẽ habitus profeſſorũ;q̇a ſic etiã hõ
actualiter mancipat̃ ad ſeruiẽdũ deo
in religione. Uotuȝ autẽ ſimplex hẽt
promiſſionem ſine traditione; mani/
feſtum eſt ꝙ poſtq̃ aliquis rẽ ;q̃ erat
ſue ptãtis alicui non ſolum ꝓmittit:ſ;
etiaȝ tradit;nõ põt eam vlteriꝰ alteri
dare.puta equũ vł veſtẽ; ⁊ ſimilia; et̃
ſi poſtmodum alteri donare voluerit
ſecunda datio non valet. Unde poſt
q̃ aliquis ꝑ votũ ſolenne cõtinentie
corpus ſuũ deo nõ ſolum ꝓmiſit:ſ; et̃
tradidit ad celibem vitam agendaȝ
nõ poteſt illud vlterius cõiugi dare;
vt ſic ex neceſſitate reddere debitum
teneat̃. Qui vero promittit aliq̇d ali
cui;nõdũ tamẽ tradit illud;ſi poſtmo
dũ alteri actualiter illud tradat ; licet
ꝓmiſſiõis fidẽ frangat; tamẽ ſecũda
datio valet;ita ꝙ ille cui datur põt re
data vti vt vult. Sic ergo pſõa ;que
ꝑ ſimplex votũ deo corpus ſuũ ꝓmiſit
celibẽ vitã ſducẽdam; ſi poſtmodũ cor
poris ſui poteſtatẽ tradat cõiugi actu
aliter ꝑ mr̃imoniũ ꝯſumatuȝ ;peccat
q̇dẽ frãgens fidẽ voti. tamẽ donatio
tenet. ⁊ cõiũx hȝ in eius corpe ptãtem
vñ nõ peccat debitũ reddẽs.vñ opor/
tet ad vtrũq̃ r̃ndere. Ad ꝑmũ ġ di
cẽdũ ꝙ mulier q̃ emiſit votũ ꝯtinen/
tie cõtrahẽs in facie eccleſie nõ acci/
pit ab eccł̃ia auctoritatẽ vt carnali co
pula vtat̃;q2 ſi eccleſie cõſtaret de vo
to emiſſo mr̃imoniũ inhibẽt. Si aũt
ſciret ⁊ diſpẽſaret in voto ſimplici cõ
tinẽtie auctoritate apoſtolica;pꝰ diſpẽ
ſationẽ nõ peccaret mulier neq̃ exi/
gẽdo;neq̃ reddẽdo debitũ. Ad ſm
qɗ ẽ in cõtrarium dɗ ꝙ eadẽ rõ eſt ⁊
in voto cõtinẽtie ⁊ in voto abſtinẽtie
Sicut.n.pſona q̃ poſt votuȝ ſimplex
cõtinẽtie emiſſum ſuiipſius ptãtẽ ꝯiu
gi tradit;abſq̃ peccato carnali copu/
la vtitur debitum reddens; ita ſi poſt
votum abſtinẽtie ſuiipſius poteſtatẽ
alteri tradit religioneȝ intrãdo abſq̃
peccato põt ieiunium ſoluẽ ſ; obediẽ
tiam p̄lati ⁊ obſuantiã religiõis;per
quod votũ ſolẽnizatũ ab alijs votis
abſoluitur.

Articulus.19.

AD ſm ſic ꝓcedit̃. Uidetur ꝙ
q̇cquid aliq̇s de pecũia vſu/
raria lucratus fuerit reddere

teneat̃. Dicit enĩ aplus ad Ro. xi. Si
radix ſancta ⁊ rami. ergo ecõuerſo ſi ra-
dix ĩfecta ⁊ rami. Sʒ radix hꝰ lucri ẽĩ
fecta ⁊ vſuraria. ergo totũ ẽ ĩfectũ ⁊ vſurariũ
Nõ ergo põt licite hꝰ lucꝝ retinere. Sʒ
ↄ͂, q̃libʒ põt licite tenẽ id qḋ legitime
acq̃ſiuit. ſʒ id qḋ acq̃rit̃ de pecũia vſura
ria interdũ legitĩe acq̃rit̃. ergo licite põt
retineri. Rñ°. dḋ ꝙ hꝰ q̃õnis ꝟitas po
terit apparere: ſi ↄſideret̃ rõ q̃re vſuraʒ
accipe ſit pccm̃. nõ enĩ ẽ pccm̃ ſolũ q̇a
ẽ ꝓhibitũ: ſʒ q̇a ẽ ↄ͂ rõnẽ nãlẽ: vt etiaʒ
pħs dic̃ ĩ ꝟ polit̃. Ad cuiꝰ euidẽtiã cõ
ſiderãdũ ꝙ rerũ in vſũ hoĩs veniẽtiũ
q̃dã ſũt q̃rũ vſus nõ ẽ ipſiꝰ rei ↄſũptõ
⁊ ſi ↄtigat rẽ deteriorari vl̃ ↄſumi per
vſũ: hoc ẽ ꝑ accñs: ſic̃ domꝰ: veſtis: li-
ber equꝰ ⁊ hꝰ. nõ enĩ vti libro ẽ delere
ĩpm: neq̧ vti domo ẽ deſtruẽ ĩpaʒ: ⁊ ĩ
talibꝰ aliud ẽ dare vſũ rei: ⁊ aliud eſt
dare ſbaʒ rei. ⁊ ꝓꝑ h̃ q̃ñ ꝑ accõmoda-
tionẽ vſus talis rei alteri ↄcedit̃: non
ꝓpter h̃ dñiũ rei trãſfert̃. ⁊ ꝓꝑ h̃ etiã po
teſt vẽdi vſꝰ rei dñio rei remanẽte apḋ
dñʒ: ſic̃ pʒ ĩ ↄductiõe ⁊ locatõe q̇ ſũt ↄ͂
ctꝰ liciti. Quedã ꝟo res ſũt q̃rũ vſus
nihil ẽ aliud q̧̃ ↄſũptio ĩparũ rerũ ſic̃
pecũia q̃ vtimur expẽdẽdo vinũ q̊ vti
mur bibẽdo. ⁊ ſic de alijs hꝰ. ĩ q̇bꝰ vti
re nihil aliud ẽ q̧̃ ↄſumẽ ĩpaʒ. ⁊ iõ in
talibus q̃ñ cõcedit̃ vſus rei ꝑ mutuũ
trãſfert̃ etiã rei dñium. q: ergo vſus rei
nõ ẽ ſeꝑabilis ab ipſa re q̇cũq̧ꝰ vẽdit
vſũ taliũ rerũ retinẽdo ſibi obligatio
nem ad ſortem reddendam: mãifeſtũ
ẽ ꝙ idẽ vẽdit bis: quod ẽ cõtra nãlem
iuſtitiã. ⁊ iḋo exigere vſurã ẽ ꝑ ſe iĩu
ſtũ. Tenet̃ ergo aliq̇s id qḋ accipit vl-
tra ſortẽ reſtituẽ, q̇a iniuſte accepit, ⁊

ꝑ ↄñs dãna ⁊ intereẽ: ſed cũ ipiꝰ pecu
nie vſurario nõ ſit alius vſꝰ q̧̃ ĩpa eius
ſba rõe iã dicta: pʒ ↄñter ꝙ ex q̊ pecu-
niã vſurariã reddit de vſu pecũie nihil
reddẽ tenet̃. teneret̃ aũt reddere aliq̇s
id qḋ lucratus eẽt de domo aliẽa vl̃ ḋ
equo vl̃ aliquo hꝰ: etiaʒ poſtquã res
hꝰ reddidiſſet: q: in talibꝰ appciatur
res ⁊ vſus rei. Ad illud ergo qḋ in ↄ͂-
rium obijcit̃ dḋ ꝙ pecunia vſuraria nõ
ſe hʒ ꝑ modũ radicis ad lucrũ; qḋ de
ea fit: ſʒ ſolum ꝑ modum materie. ra-
dix enĩ aliqualiter hẽt ꝟtutẽ cãe actiẽ
in q̧̃tum miſtrat alimẽtũ toti plan-
te. vnde in humaniſ actibus volũtas
⁊ intentio comparãtur radici: que ſi
ꝑuerſa fuerit opus erit peruerſũ. non
aũt hoc eſt neceſſariũ in eo qḋ ẽ mã
le. Põt enĩ aliq̇s ĩterdũ malo bñ vti.

Deinde q̇ſituʒ eſt ḋ his: q̃ ꝑti
nẽt cõiter ad omnes hoĩes.
⁊ ꝓmo quãtũ ad aĩam. Se
cũdo q̧̃tũ ad corpus. Tertio q̧̃tum
ad actũ hoĩs. Circa aĩam q̇ſita ſũt
tria. Primo q̧̃tũ ad ſbam eius vtꝝ
ſit cõpoſita ex mã ⁊ forma. Scḋo
ad cognitionem eius. Tertio q̧̃tuʒ
ad penam ipſius.

Articulus. 1o.

Ad ꝓmũ ſic ꝓcedit̃. Videtur
ꝙ aĩa compoſita ex mã ⁊ for
ma. Intellectus. n. hũanꝰ cõ
parat̃ ad ſbas ĩtellectualeſ ſuꝑiores ꝑ
receſſũ ſimplicitat̃: ſʒ oẽ: qḋ recedit a
ſimplici ĩcidit ĩ aliq̧̃ ↄpõnẽ. ꝓma aũt
ↄpõ ẽ ex mã ⁊ forma. ergo aĩa hũana ẽ ↄ
poſita ex mã ⁊ forma. Sed ↄ͂ ẽ: qḋ
pħs dicit in. 3. de aĩa ꝙ ſpẽs rerũ ma-
terialiũm ꝑut ſũt in ipſis rebꝰ nõ ſũt

intelligibiles actu. qꝛ ſūt in mā: ſꝫ ꝑ/
ut ſunt in aīa itellectīa hūana ſūt in/
telligibiles actu. ḡ n̄ ſunt i mā. Nō
ḡ aīa hūana ē ꝯpoita ex mā ⁊ forma
Rꝫ° dō. ꝙ ſi mā dicaꝰ oē illō qḋ eſt
in potētia quocunqꝫ modo ⁊ forma
dicatur omnis actus ne eſſe ē ponere
ꝙ aīa humana ⁊ q̄libet ſubſtātia cre
ata ſit compoſita ex materia ⁊ forma
Omnis enī ſubſtātia creata ē cōpoſi
ta ex potentia ⁊ actu. Māifeſtū ē enī
ꝙ ſolus deus ē ſuum eſſe quaſi eſſen/
tialiter exiſtēs inꝗ̄tū .i. ſuū eſſe ē ei⁹
ſubſtātia quod de nullo alio dici pōt.
Eſſe .n. ſubſiſtēs nō pōt eſſe niſi vnū
ſicut nec albedo ſubſiſtens nō poteſt
eē niſi vnum. Oportet ḡ ꝙ quelibet
alia res ſit ens participatiue ita ꝙ ali
ud ſit in eo ſubſtantia participās eē: ⁊
aliud ipſum eſſe participatum. Oē
autē participans ſe habet ad ꝑticipa/
tū: ſicut potētia ad actū. vn̄ ſba cuiuſli
bet rei create ſe hēt ad ſuū eſſe ſic po/
tētia ad actuꝫ. Sic ergo oīs ſba crea
ta compoſita ex potentia ⁊ actu. i. ex
eo quod eſt ⁊ eſſe. vt Boecius dicit i
libro de ebdo. ſicut album componiꝰ
ex eo quod ē album ⁊ albedine. Si
ṽo mā proprie accipiaꝰ pro illo quod
ē potentia tātum, ſic impoſſibile ē ꝙ
anima hūana ſit compoſita ex mate/
ria ⁊ forma. ⁊ hoc poteſt manifeſtari
dupliciter. Primo quidem ex eo ꝙ ē i
tellectualis ſubſtātia. manifeſtuꝫ eſt
enim ꝙ intellectus in actu eſt intelle
ctum in actu. Intellectum aūt i actu
eſt aliquid inquātum eſt imateriale.
Eſt enim aliquid perfecte ꝯgnoſcibi
le inquātum eſt actu; non autē inꝗ̄tū

ē i potētia vt dr̄ i. 9. metha. vn̄ cū mā
ſit ens in potētia: forma i mā exiſtēs
nō pōt eē ꝑfecte cognita vt itellecta i
actu. vn̄ ſequiꝰ ꝙ nulla ſba itellectīa:
cuius perfectio ē ipſum intellectuꝫ in
actu ſit materialis eo ꝙ oportet perfe
ctionem proportionari perfectibili.
Secundo apparet idem ex hoc ꝙ aīa
eſt forma. Cum eniꝫ forma ſit actus:
⁊ id quod eſt in potentia nō poſſit eē
actus: impoſſibile eſt ꝙ aliquid com
poſitum ex materia ⁊ forma ſm ſe to/
tum ſit forma. Si ḡ aīa q̄ pōiꝰ ꝯpōi
ex mā ⁊ foīa ſit foīa ſm aliqꝫ ſui ꝑtē
q̄ ē actus: cui⁹ nulla ꝑs ē materia. ſeq̄
tur ꝙ anime pars non ſit materia. h
enim dicimus animam quod ē actus
corporis animati. Ad illud ṽo qḋ
in cōtrariū obijcitur dicendum ꝙ po
tentia ⁊ actus ſunt prima principia i
genere ſubſtātie. materia autē forma
ſunt prima principia in genere ſbſtā
ie mobilis. vn̄ non opꝫ omnem cōpo
ſitionem in genere ſbe eē ex mate/
⁊ foīa; ſꝫ h̄ ſolū ncc̄e ē i ſbīs mobilib⁹

D Einde queſitum eſt de ani/
ma quantum ad eius cogni
tionē. Et circa hoc queſita
ſunt duo. Primo vtrum anima ſe/
parata a corpore cognoſcat aliā ani/
mam ſeperatam. Secūdo vtrum li
ceat ab aliquo moriete exigere vt ſta
tū ſuum poſt mortem denunciet.

Articulus .zi.

A D primuꝫ ſic proceditur. Vi
detꝰ ꝙ anima ſeperata a cor/
pore; non cognoſcat aliam
animam hominis; quam in hac vi
ta cognouit. Omnis enim cognitio

per aliquam fit ſimilitudinē. Sed in
vna anima non fuit expreſſa alterius
anime ſimilitudo ī hac vita: q̄ poſſit
in ea poſt mortē remanere. g̈ vna aīa
ſepata nō poteſt aliā cognoſcē. Pre
terea phs dicit in ꝑ de anima. Quod
corrupto corpore aīa nō reminiſcitur.
nō ergo recognoſcit aīam hoīs: quaꝫ
in hac vita cognouit. Sꝫ ꝯtra ē ꝙ
ſicut dr̄ Luc. 16. diues in inferno ſm
animā poſitus recognouit Lazarum
ī ſinu abrahe ſm aīam exn̄tē. R̄. dō
ꝙ cū nulla ſba ꝓpria opatiōe deſtitu
atur; neceſſe ē ponē cū aīa ītellectiua
poſt mortē remaneat; ꝙ aliquo mō ī
telligat. neceſſe ē autē ei attribuē alte
rū triū modoꝝ ītelligēdi; vt. ſ. intelli-
gat vel abſtrahendo ſpēs intelligibi
les a rebus, ſicut nunc intelligit cor-
pori vnita. vel per ſpēs intelligibiles
in corpore acquiſitas: ⁊ in ea ꝯſerua-
tas poſt mortem; vel etiā per aliquas
ſpēs concreatas vel qualrcūꝗ deſuꝑ
influxas. Quidam g̈ dicūt ꝙ aīe ſe-
parate intelligunt abſtrahendo ſpēs
intelligibiles a rebus. Sꝫ hoc eſſe nō
pōt. Abſtractio enī ſpēꝝ intelligibi
lium a rebus ſenſibilibus fit mediā-
te ſenſu ⁊ imaginatione: quoꝝ opa-
tiōes cū ſint ꝑ organa corporalia: aīe
ſeparate attribui non pn̄t. vn̄ alij hoc
negātes dicunt vlterius: ꝙ nec etiaꝫ
per ſpēs acq̇ſitas a rebus ſenſibilibꝰ
dū eēt in corpore anima ſeparata ītel
ligit. Ponūt enī Auicēna ſequētes
ꝙ ſpēs intelligibiles nō cōſeruant̄ in
intellectu poſſibili niſi dum actu in-
telligit: ſed ꝯſeruātur ſpēs ꝑticulares
rerū ſenſibilium ſolū imaginatiua ⁊
memoratiua; ad quas dū intellectus
poſſibilis ſe ꝯuertit de nouo influunt
in ipm ſpēs ītelligibiles ab ītellectu
agēte. Cū g̈ vis memoratiua ⁊ ima-
ginatiua corrūpat̄ corpor̄ corrupto eo
ꝙ eſt vꝛtus organi corporalis: ſequit̄
ꝙ aīa poſt mortē nullo mō ītelligere
poſſit ꝑ aliquas ſpēs a rebꝰ ſenſibili-
bꝰ acceptas: vn̄ relinq̇tur ſm eos ꝙ
aīa ſepata intelligat ꝑ ſpēs ꝯcreatas
ſicut ⁊ angeli. Sed hec q̇deꝫ poſitio
irrōalis vr̄ q̄ntū ad vtrūꝗ dictorum.
Qđ enī ſpēs ītelligibiles ī intellectu
poſſibili nō cōſeruent̄ eſt ꝯtra rōnem
Qđ enī ī aliquo recipit̄ eſt in eo per
modū recipiētis. Vn̄ cū ītellectꝰ poſ-
ſibilis habeat eſſe ſtabile ⁊ īmobile
oportet ꝙ ſpēs intelligibiles in eo re
cipiantur ſtabilr̄ ⁊ īmobilr̄. Eſt etiaꝫ
ꝯtra Ariſto. qui dicit in. 3°. đ anima
Qđ intellectus poſſibilis cum ſciat
ſingula, hoc ē accipiēs ſpēs ſinguloꝝ
vt ſciens. i. ſicut cōtingit in ſciā vel ī
eo qui habet ſciam: tūc dr̄ ſm actū. h
autem ꝯfeſtim accidit cū poſſit opari
per ſeipſum. Eſt quidem ergo ⁊ tunc
potentia quodammodo: non tamen
ſimpliciter: ſicut ante addiſcere: aut
inuenire. Ex quibus verbis apparet
ꝙ ſpecies intelligibiles quandoque
ſunt habitu in intellectu poſſibili:
quamuis actu non operetur. Illud
etiam quod dicunt animam huma-
nam habere ſpecies intelligibiles
concreatas: irrationabiliter dicitur.

Si enim poteſt eis vti dum ē cor-
pori vnita: ſequit̄ quod poſſit homo
intelligere ea quorum ſenſum non ac
cepit, vtputa quod cecus intelligat

colores;qđ pȝ eē falſum. Si autē per
vnionē corporis totalr̄ impeditur aīa
hūana vt ſpēbus ītelligibilibꝰ ꝯcrea
tis vti n̄ poſſit;ſeqᷓ ꝙ vnio corporis
ꝛ aīe nō ſit nālis. Id enī qđ eſt in nā
rei nō totalr̄ impedit̄ ꝑ aliq̇d qđ ē rei
nāle.alioq̇n nā faceret alterū illorꝫ
fruſtra.Sic g̊ dđ ē ꝙ aīa ſepata ītelli
gere pōt quedam ꝑ ſpēs ītelligibiles;
quas ꝑ ſenſus a rebꝰ acq̇ſiuit;dū eēt ī
corpore.Sꝫ iſte modus cognoſcendi
nō ſufficit;qꝛ multa cognoſcit aīa ſe
ꝑata q̄ nos in hac vita nō cognoſci/
mus;maxime qꝛ incōueniēs videt̄;ꝙ
aīe illoꝝ q̇ in maternis vteris moriū
tur; q̇ forte nullū ītellectus vſum ha/
buerūt,ꝛ ꝑ ꝯn̄s nec aliquas ſpēs itel
ligibiles acq̇ſitas; nihil poſt mortē ī/
telligant. Vn̄ opꝫ addē ꝙ aīa in ſui
ſepatione a corpore recipit influxum
ſpērum intelligibiliū a nā ſupiori .ſ.
diuina ſm nālē ordinē;quo exprimur
ꝙ aīa hūana quanto magis a corpo/
reis ſenſibus abſtrahit̄;tanto magis
pōt eſſe particeps ſupioris influxus.
ſicut pꝫ in dormiētibus ꝛ alienatis q̇
etiam quedā futura preuident. Sic
g̊ aīa ſepata pōt aīam aliā cognoſcer̄
tā ꝑ noticiam;quam de ea acq̇ſiuit in
hac vita per aliquā ſimilitudinē effe/
ctus ipſius q̇ eſt vita hoīs; ſiue ꝑ ali/
quā ſilr̄itudinē īfluxā a deo nāli īfluxu.
Et ꝑ h̊ pꝫ rn̄ſio ad ꝓmū. Ad ſm dđ
ꝙ phs loq̇t̄ quātū ad memorari ꝛ re
miniſci.qđ ē ꝑ actꝰ cuiuſdā potētie ſē
ſitiue vtētis organo corporali;quo cor
rupto ceſſat actus talis potētie.

Articulus.3ꝰ.

Ad ſm ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ
nō liceat ab aliquo moriēte
req̇rerē ꝙ reuelet ſtatū ſuū
poſt mortē. Nō enī licet inq̇rere que
deus vult eē abſcōdita ſm illđ Eccl.
3º. Altiora te ne q̄ſieris. Sꝫ deꝰ vlt
eſſe abſconditū ſtatū aīe poſt mortē,
qđ pꝫ ex h̊ ꝙ diuiti petenti vt Laza/
rus mitteret̄ ad fr̄es ſuos viuētes eſt
hoc denegatū.ſicut dr̄ Luc.16. Non
g̊ licet hoc a moriētibus req̇rere. Sꝫ
ꝯtra ē qđ dr̄.2. Mach.12. Sancta
ꝛ ſalubris ē cogitatio ꝓ defunctis exo
rare. Sed ad hoc hō ꝓuocat̄ ꝑ hoc ꝙ
cognoſcit neceſſitatē eoꝝ; quā habēt
poſt mortē; g̊ licitū eſt ꝛ ſanctū hoc a
moriētibus req̇rere. Rº. dđ ꝙ cum
peccatū ſit ꝯtra nām vt pꝫ ꝑ Dama.i
2.lib.req̇rere ꝑ īpletionē nālis deſi/
derij nō ē peccatū;niſi aliq̄ inordina
tio adiungat̄; ſicut patet in ſumptio/
ne cibi ꝛ potus;homo autem natura
liter ſcire deſiderat. Vnde ſi requirat
alicuius rei noticiam non eſt pecca/
tum;niſi forte per accidens; hoc eſt
per aliquam inordinationem adiun/
ctam;puta ſi per ſtudium ꝛ inquiſitio
nem alicuius ſcientie aliquis impe/
diatur ab his quibus tenetur inten/
dere.puta ſi predicator impediatur ab
officio debite predicationis ꝓpter ſtu
dium geomotrie. aut etiam ſi q̇s inq̇
rat aliquid cognoſcere ſuperbe ꝛ pre/
ſumptuoſe de ſua facultate confidens
vel ſi qua alia huiuſmodi inordina/
tio circa hoc contingat. Nulla au/
tem inordinatio in hac inquiſitione
videtur;ſi aliquis requirat a morien
te cognoſcere ſtatum ſuū poſt mortē

ſū mittendo tamē hoc diuino iudicio Unde nulla rō videt̄ quare debeat di ci hoc eſſe peccatū niſi forte ex dubita tione fidei de futuro ſtatu quaſi tem ptando inquirat. ¶Ad illud ꝟo qḋ in 2ᵐ obr̄ dḋ ꝙ deus vult multa nobis ſic eſſe abſcondita. quorū noti tiā ꝓprijs viribus aut merito acquire re non poſſumus: que tamē vult reue lari humiliter: ⁊ pie querentibus. ſm illud Mat. xi. Abſcondiſti hoc a ſa pientibus ⁊ prudentibus, ⁊ reuelaſti ea paruulis. vnde nō ē mirū ſi ſupbis fratribus ſupbi diuitis deus aliq̄ no luit reuelari: que tamē vult reuelari fidelibus pie ⁊ humiliter reqr̄entibus

Deinde queſitū ē de aīa quā tum ad penā. Et circa h̄ q̄ſi ta ſunt duo. Primo vtrū aīa poſſit pati ab igne corporeo, 2ᵒ vtrū damnati in iferno gaudeant de penis inimicoꝝ ſuoꝝ quos videt̄ ſecū puniri

Articulus. 23ᵘˢ.

Ad primū ſic ꝓceditur. Videt̄ ꝙ aīa ſepata non poſſit pati ab igne corporeo, ¶Actio enim agentis eſt ꝓportionata paſſio ni patientis. Sed actio ignis cum ſit corpus phyſicum eſt actio nālis q̄ cō ſiſtit in mouere. ergo nihil patitur ab igne corporeo: niſi quod mouet̄. Sed anima non mouetur cum ſit imparti bilis. nihil autem impartibile moue tur. vt probatur in 6. phi. ergo anima non patitur ab igne corporeo. ¶Sed contra ē ꝙ diues in iferno ſm aīam exiſtens dicit. Crucior in hac flāma. vt dicitur Luc. 16. ¶Rᵒ. dḋ ꝙ anīa patitur penā ab igne corporeo. ſicut fi des catholica docet. ꝙ aūt ignis cor poreus agat. in aīam ſepatam: h̄ nō haber ex nā ſua: ſed inquātū ē inſtru mentum diuine iuſticie. vt dicitur cō muniter. ¶Aduertendū tamē eſt ꝙ nullum inſtrm̄ agit in ꝟtute ſupioris agentis: niſi excedendo aliquā actio nē ſibi ꝯnālē. alioquin fruſtra adhibe ret̄: ad effectum ſicut ſerra inquātum ē inſtrm̄ artis: facit arcam ſecando. ⁊ aqua baptiſmalis abluit animam vt inſtrumentū diuine miſericordie cor poraliter abluendo. ¶Si ergo ignis corporeus agit in animam vt ē īſtru mentum diuine iuſticie punientis ne ceſſe eſt ꝙ hoc fiat per aliquam actio nem igni corporeo connaturale. Nō autem poteſt dici ꝙ ignis alteret ani mam calefaciendo vel deſiccando aut igniendo ipſam. Unde relinqui tur modus quem Auguſtinus ponit 21. de ciuitate dei. vt ſcilicet anima ſe parata vel ſpiritus demonis patiatur penam per alligationem quandam ab igne corporeo. Videmus enim ſpe ciem corpori alligari quandoqꝫ qui dem naturaliter: ſicut anima alliga tur corpori: quandoqꝫ autem quadam ſuperiori virtute: ſicut per virtutem ſu periorum demonum inferiores demo nes alligantur arte nigromātia ima ginibus vel annulis: vel alijs huiuſ modi rebus. Multo ergo magis vir tute diuina demones vel etiam aīe al ligari pn̄t igne corporeo vt ab eo aſ ſumant penam. Unde patet reſpon ſio ad illud quod in contrarium obij ciebatur. quod procedit de actione ignis que eſt per alterationem.

Articulus.24⁹.

Ad ſcḋm ſic ꝓceditur. Videť
ꝙ damnati in iferno gaudēt
⁊ ꝯſolenť de penis inimico-
rū̃ ſuoꝝ quos ſecū̃ vidēt in iferno pu-
niri. q2 ſup illud Yſa.14. Omnes ṗn
cipes terre ſurrexerū̃t de ſolijs ſuis. di
cit glo. Hiero. ꝙ ſolaciū̃ ē malis ini-
micos ſuos ſocios habere penarum.
Sed contra. Omne gaudiū̃ dimi
nuit dolorē. vt pꝫ per pħm in 7° ethi.
Sed dolor damnatoꝝ ē finitus iten-
ſiue. tm̄ ergo poſſent multiplicari ini
mici alicuius dānati in iferno: ꝙ tota
liter dolor eius deleretur qḋ eſt cōtra
diuinā iuſticiā. Rꝫ° dḋ ꝙ nihil ꝓhi
bet idem ſcḋm diuerſas rōnes eſſe dele
ctabile ⁊ triſte. tamen ſimpliciter dici
tur tale ab eo qḋ ꝑemīet ab eo vo qḋ
ē minus denoīatur ſcḋm quid. Dicēdum
ē ergo ꝙ pēa inimici ꝯſiderata ab eo
q̇ eſt in iferno hꝫ quodāmō rōeꝫ dele
ctabilis: ⁊ quodāmodo rōem triſtabi
R ōem q̇dem delectabilis hꝫ iquātuꝫ
ipletur volūtaſ dānati de malo inimi
ci ſui. Deſcendū̃t. n. ad iferū̃ dānati
cū̃ armis. i. cū̃ affectōibus prauis. vt
dr̄. Ezech.32. Sꝫ ex alia pte hꝫ rōeꝫ
triſtabilis ꝓpter duo. Primo q̇dem ī
quātū̃ in pena inimici ipletur diuina
iuſtitia quā odiū̃t ⁊ blaſphemāt dāna
ti in iferno ſcḋm illud apoc.16. Eſtua-
uerunt hoīes eſtu magno ⁊ blaſphe-
mauerunt nomē dn̄i. 2° ꝓpter vmen
ꝯſcientie. Sic enī in eis praue affec-
tiones remanēt: ꝙ ⁊ tam̄ de eis dolēt
ad punitōem nō ad purgationē ſcḋm il
lud Sap.5. Pēitentiā agētes ⁊ ṗ an
guſtia ſpūs gemētes. vn̄ ſicut peniten
tes in hac vita dolēt ⁊ de dolore gau
dēt ita damnati īiferno gaudēt de pe
nis inimicoꝝ ſuoꝝ. ⁊ tm̄ de ipſo gau-
dio magis dolēt. ⁊ ṗcipue ſi ṗſtiterit
eis dānatōiſ cāꝫ. ⁊ pḃ pꝫ rn̄ſio ad oba

Articulus.25⁹.

Deinde queſitū̃ eſt de homie
quantum ad corporis ſexum
vtrū̃. ſ. ſi primus hō non pec-
caſſet tot fuiſſent nati mares quot fe
mine. ⁊ videtur ꝙ ſic. In paradiſo. n.
vbi ſcḋm aug. fuiſſet thorus imaculat⁹
⁊ nuptie honorabiles nullus ꝯtinuiſ-
ſet: ſed omnes matrimonio vſi fuiſſēt
vt ipleretur ṗceptum dn̄i primis hoi-
bus datū̃: Creſcite ⁊ multiplicami-
ni ⁊ replete terram. vt habeť Gn̄.ṗ.
Sed in ſtatu inocentie nullus maſcu
us habuiſſet plures vxores: nec aliq̄
mulier plures viros: nec aliq̇s aut ali
qua mortē ſenſiſſet. g̃ ſeq̇tur ꝙ tot ma
res naſcerentur quot feīe. Sed ꝯtra
ē qḋ dicit Greg.4. mora ſuper illud.
Nū̃c eniꝫ dormiēs ſileret. dicit. ſi pa
rentū̃ primum nulla putredo peccati
corrumperet: nequaq̄ ex ſe filios ie-
hēne generaret. Sꝫ ibi qui nunc pre-
demptionē ſaluandi ſū̃t ſoli ab eo ele
cti naſcerentur. Sꝫ qui nū̃c ſaluandi
ſunt non ſunt equaliter mares ⁊ femi
ne. Ergo neq̄ in ſtatu innocentie
equaliter mares ⁊ femine. Re-
ſponſio dicendum ꝙ ſi Adam non
peccaſſet nec aliquis de ſtirpe eius;
ſatis probabiliter videtur conceden-
dum quod tot naſcerentur mares
quod femine ſicut ratio probat.
Ad illud vero quod in contra-
rium obijcitur poteſt dici ꝙ cum ſoli

deo ſit certus nūer⁹ electoꝝ incertū eſt
vtrū ineq̄les ſaluent̄ mares ⁊ femīe:
vel eq̄liter tot mares quot femine. ß
ſi ſuppōit̄ ꝙ nō ineq̄li nūero mares
ſaluent̄ ⁊ femīe: pōt dici ꝙ cū dr̄. hi q̄
nūcp redēptorē ſaluādi ſūt ⁊c̄. pnom
nō facit pſonalē demonſtrationem: ß
ſimplicē. ſicut cum dicit̄. Hec herba
creſcit in orto meo: vt intelligatur ni
hil aliud ſignificari: q̄ꝫ ꝙ ſoli ſaluādi
ab eo naſcerentur: quia nullus naſcē
do ab eo traheret dānationis cauſaꝫ.
Non autem poteſt dici ꝙ idem ho-
mines numero naſcerētur qui nūc na
ſcuntur. Manifeſtum eſt enim ꝙ nō
poteſt eſſe idem homo numero: ſi ab
alio patre vel alia matre naſcatur.
Cum autem multi ſint qui ex pluri-
bus vxoribus filios ſuſcipiūt: q̄ ſaluā
tur: ſi in ſtatu inocētie pluralitas vxo
rū non fuiſſet: impoſſibile eēt ꝙ ideꝫ
homines numero tūc naſcerētur: qui
nunc ſaluantur.

DEinde queſitū eſt de actib⁹
cōmunibus oībus hoībus.
Et primo de cōſciētia. Se
cūdo de pnīa. Circa pmū q̄ſita ſūt
duo. Primo vtrū cōſcīa poſſit erra
re. Scđo vtrū cōſcīa erronea liget.

Articulus. 26.

AD pmū ſic pceditur. Videt̄:
ꝙ cōſcīa errare non poſſit:
quia ad ro. 2. dicit gloſa: ꝙ
cōſcīa eſt lex intellectus noſtri: que ē
lex nature. Sed lex naturalis errare
non poteſt. ergo nec cōſcīētia. Pre
terea Baſilius dicit ꝙ cōſcīa ē nāle
iudicatoriū. ſed naturale iudicatoriū
non poteſt errare; vt patet in primis
pncipiis indemōſtrabilib⁹: de q̄b⁹ hō
nālr̄ iudicat. ḡ cōſcīa nō pōt errare.
Sed ɔ̄ ē qđ dn̄s dic̄ Joh. 16. diſcipu
lis loquēs. Vēit hora vt omnis q̄ in-
terfecerit vos arbitretur ſe obſequiū
preſtare deo. Sed hoc non eſt niſi cō
ſciētia errante. ḡ cōſciētia pōt errare.
Rn̄ dicēdum ꝙ cōſciētia: ſicut ipm
nomē ſonat: importat applicationem
ſciētie vel noticie humane ad aliquē
proprium actum. Omnis autē noti-
cia quam homo habet poteſt ad ſuū
actum applicare: ſiue memoriam pro
ut homo dicitur habere conſciētiam
teſtificātem ꝙ fecerit aliquid vel nō
fecerit: ſiue etiam ſciētiam vniuerſa-
lem vel particularē: per quam homo
poteſt cognoſcere: vtrum aliquid ſit
faciēdum vel non faciēduꝫ. ⁊ ſecūdū
hoc conſcientia dicitur vrgere vel im
pedire. Manifeſtum ē autē ꝙ ſi ac-
cipiamus diuerſas hominis cogniti
ones: in aliqua poteſt eſſe error: ⁊ in
aliqua non. In primis eniꝫ pncipiis
naturaliter cognitis: ſiue ſint ſpecula
tiua: ſiue ſint operatiua: nullus poteſt
errare. ſicut in hoc oē totum eſt mai⁹
ſua parte. vel nulli iniuriā eē faciēdaꝫ
In aliis aūt hūanis cognitioīb⁹ ma
gis pticularib⁹: ſiue ptineāt ad ptem
ſenſitiuā: ſiue ad rōnē inferiorē: q̄ ɔſi
derat hūana: ſiue ad rōnē ſupiorem:
q̄ cōſiderat diuina: pōt multipliciter
error accidē. Maīfeſtū ē aūt ꝙ ī ap-
plicatiōe multaꝝ ɔgnitionū ad actū
ꝓuenit error: q̄cūꝗ ɔgnitionū fuerit
erronea. ſicut pꝫ ꝙ falſitas accidit in
concluſione quecūꝗ premiſſorū fue
rit falſa. Sic ergo licꝫ in cognitione

p̄moꝝ p̄ncipioꝝ iuris nālis nō ſit error. tñ q꞉ in alijs p̄ncipijs iuris humani vel diui pōt error accidere. iō ꝯſciā hoīs errare pōt: ſicut pꝫ ꝙ hereticꝰ: q̇ hꝫ cōſciam nunquam iurandi habet conſcientiā erroneā. ꝑpter hˀ ꝙ credit oē iurāmētū eē ꝯ̄ p̄ceptū dei. lꝫ in hoc nō erret ꝙ eſtimat nihil eē faciendū cōtra p̄ceptū diuinum. Ad p̄mū ğ dō ꝙ p̄ncipia particularia hn̄t v̄tutē cōcludēdi ex p̄mis p̄ncipijs vniuerſalibus. vñ cōcluſio attribuitur p̄ncipaliter p̄mis p̄ncipijs: ſicut effectꝰ cauſe p̄me. ⁊ eadē rōe: q꞉ v̄tus cōſciē p̄ncipaliter depēdet ex p̄ncipijs iuris nāl: ſicut ex p̄mis ⁊ ꝑ ſe notis p̄ncipaliter cōſciā dr̄ lex nālis: vel etiā nāle iudicatoriū. vnde pꝫ ſolutio ad ſecūdū.

Articulus. 27.

Ad ſcḋm ſic ꝑceditur. Videt̄ ꝙ cōſciētia erronea nō liget ad peccatū. Ut enim aug. dicit 22. cōtra Fauſtū. Omne peccatū ē cōtra legē eternā: que eſt lex dei. Sed quādoq̄ cōſciā errās ꝓhibet id qḋ nō eſt cōtra legem dei: ſicut pꝫ in hereticis q̇ cōſciā erronea prohibēte nolūt iurare nec comedere carnes aut bibere vinum. Nō ergo eſt eis peccatū ſi cōtra cōſciam hoc faciāt. ⁊ ita ꝯſcientia erronea nō obligat ad peccatū. Preterea ꝯſciā erronea qñq̄ dictat hoī ꝙ faciat id qḋ ē cōtra legem dei: ſicut heretico ſua cōſciētia erronea dictat ꝙ p̄dicet contra fidē catholicam ſed faciēdo contra legē dei peccat mortaliter. Si ergo etiā faciēdo ꝯ̄ ꝯſciāꝫ erroneam peccaret mortaliter: ſeq̄ret̄ ꝙ vtrobiq̄ eēt peccatū: ſiue p̄dicaret ꝯ̄ legē dei ſiue nō. ⁊ ita eēt ꝑplexꝰ: qḋ videt̄ eē incōueniēs: q꞉ ſeq̄ret̄ ꝙ non patēt ei via ſalutꝭ: cū tamē oibꝰ pateat ꝑ pnīam i hac vita. Nō ergo cōſcientia erronea ligat. Sꝫ ꝯ̄ ē ꝙ ad ro. 14 ſuꝑ illud. Oē qḋ nō ē ex fide peccatū ē dicit glo. ꝙ q̇ facit ꝯ̄ cōſciam edificat ad iehēnā. Rñ dō ꝙ cū actꝰ recipiat ſpēm ab obiecto: nō recipit ſpēm ab eo ſcḋm mām obiecti: ſꝫ ſcḋm rōnē obiecti. ſicut viſio lapidis nō recipit ſpēm a lapide: ſed a colorato: qḋ eſt ꝑ ſe obiectū viſus. Ois aūt actus humanꝰ hēt rōnē peccati vel meriti inq̄tum ē voluntarius. obiectum aūt volūtatis ſcḋm ꝓpriam rōnē ē bonū app̄henſum ⁊ iō actus hūanus iudicat̄ v̄tuoſꝰ: vl̄ vitioſus ſcḋm bonū app̄henſum in: qḋ ꝑ ſe volūtas fertur: ⁊ nō ſcḋm māle obiectū actus. ſicut ſi aliq̇s credēs occidere patrem occidat ceruum: incurrit patricidij peccatum: ⁊ ecōtrario: ſi q̇s venator putans occidere ceruū: debita diligētia adhibita: occidat caſualiter patrē: īmunis eſt a patricidij crīe. Si ergo aliq̇d ſcḋm ſe nō eſt ꝯtra legē dei: vt leuare feſtucaꝫ de terra vel iurare apprehēdatur errante conſciētia. vt cōtra legē dei exiſtens. ⁊ ſic voluntas in ip̄m feratur: manifeſtum eſt ꝙ volūtas fertur ꝑ ſe loquendo ⁊ formaliter in id quod eſt contra legem dei. māliter aūt in id qḋ nō ē cōtra legēꝫ dei: īmo forte in id qḋ eſt ſcḋm legēꝫ dei. ⁊ iō manifeſtum eſt ꝙ ē ibi contēptus legis dei. ⁊ ideo neceſſe eſt ꝙ ſit ibi peccatū. Et iō dicēdū eſt ꝙ ois cōſciētia ſiue recta ſiue erronea: ſiue i ꝑ ſe malꝭ: ſiue ī īdifferētibꝰ ē obligatoria

itaq̧ q̄ ꝯ̄ ꝯſciāʒ facit peccat. Ad pri
mū ꝙ ꝗ lʒ hereticus q̄ iurat ꝯſciā erro
nea ꝯ̄dicēte mālit̄er loq̄ndo n̄ faciat ꝯ̄
legē dei. tn̄ formalr̄ loquēdo ꝯ̄ legē di
facit. vt oſtenſum ē. Ad ſcḋm dicēduʒ
ꝗ ſi alicui dictat cōſcientia vt faciat
illud qḋ ē cōtra legē dei ſi non faciat
peccat. ⁊ ſimiliter ſi faciat peccat: q̄a
ignorantia iuris nō excuſat a peccato
niſi forte ſit ignorantia inuincibilis.
ſicut ē in furioſis ⁊ amētibus: que oīo
excuſat. nec tamē ſeq̄tur ꝗ ſit pplexus
ſimpl'r ſȝ ſm q̄d. pōt enī erroneā ꝯſciāʒ
deponere. ⁊ tūc faciens ſcḋm legem
dei nō peccat. Nō eſt aūt incōueniēs
ꝗ aliquo poſito aliquis homo ſit per
plexus: ſicut ſacerdos qui tenet̄ canta
re: ſi ſit in peccato peccat cantando: ⁊
nō cantando. nec tamē eſt ſimpliciter
perplexus: quia pōt penitētiā agere: ⁊
abſq̧ peccato cātar̄. ſicut et̄ ī ſilogiſti
cis: vno quodā incōueniēti dato: alia
contingūt. vt dr̄ in p̄ phyſicorum.

Deinde q̄ſitum ē de penitētia
Et circa hoc q̄ſita ſūt duo.
Primo vtrum ſi aliq̄s ſacer
dos penitēti dicat quicquid boni fece
ris ſit tibi in remiſſionem peccatorū
ſit ſatiſfactio ſacr̄alis. Secūdo vtꝝ
ei qui ꝑtermiſit diuinū officiū dicere
cum teneretur ad ipſum poſſit impōi
alia penitētia pro tali omiſſiōe: vl' ſit
ei imponēdum ꝗ iteret qḋ omiſit.

Articulus. 28.

Ad p̄mū ſic ꝓceditur. Videt̄:
ꝗ predicta ſatiſfactio nō ſit
ſacramētalis. Sacr̄alis enīʒ
ſatiſfactio ad aliquid ligat. Sed ille:
cui p̄dict⁹ mod⁹ ſatiſfactiōis indicitur
ad nihil ligat̄. ꝙ videt̄ ꝗ nō ſit ſacr̄a
lis ſatiſfactio. Sʒ ꝯ̄. Illa videt̄ eē
ſacr̄alis ſatiſfactio: q̄ ꝑfecta ad nihil
aliud hō tenet̄. Sʒ penitēs cui ſic ſat̄
factio iniūgit̄ a ſacerdote nihil aliud
tenet̄ ſimplr̄: cū nihil ſit aliud ſibi mā
datū. ꝙ hi⁹ ſatiſfactō ē ſacramentalis
Rn̄⁹ dicēdū ꝗ hic ē q̄druplici diſtin
ctione vtendum. Primo eniʒ conſide
randum eſt ꝗ peccator eſt debitor ali
cuius ſatiſfactionis dupliciter. Uno
modo ex iniūctione ſacerdotis. Alio
modo ex peccato cōmiſſo. vnde ſi ꝯtin
gat ꝗ ſacerdos minorem ſatiſfactio-
nē imponat penitēti ꝗ̄ ſit illa ad quā
obligat̄ ex q̄ntitate ſui peccati ſubtra
cto eo qḋ remittitur virtute clauium:
⁊ cōtritiōis precedētis. nihilomin⁹ pe
nitens ad aliq̄d vlterius obligatur:
qḋ ſi in hac vita non ꝑficiet in purga
torio exoluet. ⁊ ecōuerſo. ſi ſacerdos ī-
ponat maiorem pn̄iam ꝗ̄ penitēs fa-
cere teneatur penſata remiſſione: que
eſt facta per vim clauium ⁊ contritio
ne precedēte: nihilominus penitens
tenet̄ facere quod ſibi iniunctū ē ſi aſ
ſit facultas. Scḋo cōſiderādum ꝗ
op⁹ qḋ q̄s facit ex iniūctōe ſacerdotis
duplr̄ valet penitēti. vno modo ex nā
operis. alio modo ex vi clauium. Cuʒ
enim ſatiſfactio a ſacerdote abſoluen
te iniuncta ſit pars penitentie mani-
feſtum eſt ꝗ in ea operatur vis claui
um. ita ꝗ amplius valet ad expiāduʒ
peccatum ꝗ̄ ſi ꝓprio arbitrio homo fa
ceret idem opus. Tertio cōſiderādū
ē ꝗ ſatiſfactō ad duo valet: Valet. n.
ad expiationem culpe preterite / valet
etiam ad cautelam culpe future. ſi-

cut cũ hõ ieiunat p h̃ pbet̃ ei remedi
um cõtra futuras ꝯcupiſcẽtias carnis
Jtẽ quarto cõſiderãdũ ẽ ꝙ ſacerdos
põt penitẽti ſatiſfactionẽ iniũgere vł
ex ꝓprio arbitrio vel etiã ex cõſilio ali
eno. Eſt ergo dicẽdum ꝙ ſicut põt ſa
cerdos iniũgere ſatiſfactionẽ peniten
ti ex arbitrio alieno; ita ⁊ ex arbitrio
ipſius penitẽtis. ſicut ſi dicat. facias
hoc ſi potes;⁊ ſi nõ potes facias hoc
⁊ ſimile videtur cum ſacerdos dicit.
Quicquid boni feceris ſit tibi in re-
miſſionẽ peccatoꝝ. videtur autẽ ſatis
cõueniens ꝙ ſacerdos non oneret pe
nitentẽ graui pondere ſatiſfactionis;
quia ſicut puus ignis a multiſ lignis
ſuppoſitis ꝺ̃ facili extinguitur. ita poſ
ſet contingere ꝙ paruus affectus cõ-
tritionis in penitẽte nuper excitatus;
propter graue onus ſatiſfactionis ex
tingueretur:peccatore totaliter deſpe
rante. Unde melius ẽ ꝙ ſacerdos pe
nitenti indicet quanta penitẽtia eſſet
ſibi pro peccatis iniungẽda; ⁊ iniun-
gat ſibi nihilominus aliq̇d ;quod pe
nitẽs tolerabiliter ferat ex cuiꝰ imple
tione aſſuefiat vt maiora impleat. q̃
etiã ſacerdos ſibi iniũgere non atten
taſſet. ⁊ hec que preter iniũctionez ex-
preſſam facit;accipiunt maiorez vim
expiationis culpe preterite ex illa ge-
nerali iniũctiõe; qua ſacerdos dicit;
quicquid boni feceris ſit tibi in remiſ
ſionem peccatorum. Unde laudabili
ter conſueuit hoc a multis ſacerdoti-
bus dici:lʒ non habeant maiorẽ vim
ad prebendum remedium contra cul
pam futurã;⁊ quãtum ad hoc talis ſa
tiſfactio eſt ſacramentalis inquãtum

virtute clauiũ ẽ culpe cõmiſſe expiati
ua. Et p h̃ patet reſpõſio ad obiecta.

Articulus. 29.

AD ſcḋm ſic ꝓceditur. Videt̃ ꝙ
ei qui omiſit dicere diuinum
officiũ ſit iniũgẽdũ ꝙ itera-
to dicat. Qui enĩ tenet̃ ad aliqꝺ̃ debi
tũ ſpũale implẽdũ nõ põt liberari ni-
ſi idẽ debituʒ ſoluat. Si g̃ aliq̇s tene
batur ad hoc debitũ; vt. ſ. diuinũ offi-
ciũ dicẽt;videt̃ ꝙ non poſſet abſolui;
niſi hoc debitũ ſoluat. Sʒ ꝯ̃ ẽ ꝙ pe-
nitẽtie ſunt arbitrarie. g̃ p peccato ta-
lis omiſſiõis q̃cunq; pẽa ſcḋm arbitriũ
ſacerdotis põt impõi. Rᵒ dı̇ ꝙ i di
diuino officio ẽ hoc cõmune qꝺ̃ perti
net ad laudẽ dei ⁊ ad ſuffragiũ fideli
um. Sed diſtinguitur vnũ officium
ab alio ſcḋm diuerſitatẽ tẽporum ⁊ loco
rum. Rõnabiliter enĩ inſtitutum ẽ vt
diuerſimode deus laudet̃ ſcḋm ꝯgruen
tiã tpoꝝ̃ ⁊ locorum. ⁊ ideo ſicut in of
ficijs diuinis exoluendis obſeruanda
ẽ congruitas loci:ita etiam ꝯgruitas
tpis;q̃ quidem obſeruari non poſſet;
ſi oporteat iniũgere omittẽti ꝙ horas
diceret quas omiſit. Forte eniʒ in cõ-
pletorio diceret. Jam lucis orto ſyde
re. ⁊ in tempore paſcali dicẽt officium
dominice paſſionis quod cẽt abſurdũ
⁊ iꝺ̃o nõ videt̃ eẽ iniũgẽduʒ ei ;q̇ omi
ſit diuinum officium ꝙ horas eaſdeʒ
repetat;ſed aliquid ad diuinam lau-
dem ꝑtinens. puta vt dicat ſeptẽ pſal
mos;vel vnum pſalterium:vel aliq̇d
amplius ſcḋm quantitatem delicti.
Ad illud vero qꝺ̃ in contrariũ obij-
citur dicẽdum vt tempore debito offi
cij pretereũte iam eſt impotens ad

ſoluendum tēpore debito. ⁊ iō q: h̄ nō
poteſt facere iniūgēda ē ei alia pnīa.

Deinde queſitū eſt de creatu
ra pure corpali. Et circa hoc
queſita ſunt duo. Primo de
arcu nubiū q̇ dr̄ iris vtrū ſit ſignū di
luuij nō futuri. 2ᵒ vtrū poſſit demō
ſtratiue pbari q̄ mūdꝰ nō ſit eternꝰ.

Articulus. 30ꝰ.

Ad primū ſic proceditᷣ. Uide
tur q̄ arcus nubiū nō ſit ſi
gnū diluuij nō futuri. Jllud
enī qd̄ fit ex neceſſitate nature nō vi
detᷣ eſſe inſtitutū ad aliquid ſignificā
dum. arcus nubiū prouenit ex neceſſi
tate ppter oppoſitionem ſolis ad nu
bem roridā. ḡ non videtᷣ eſſe ſignifi
catiuū diluuij non futuri. Preterea
huius apparitiones aeris ſicut iris ⁊
halo .i. circulus cōtinens ſolē ⁊ lunā
⁊ alia hꝰ cauſantᷣ precipue ex vapori
bus humidis in aere exn̄tibus ex q̇bꝰ
ſequūtur pluuie que diluuiū faciūt. ḡ
apparitio iridis magis eſt ſignum di
luuij futuri q̄ꝫ diluuij non futuri. Pre
terea ſi eſt ſignum diluuij nunquam
futuri: aut eſt ſignum diluuij nunquā
futuri: aut eſt ſignū diluuij non futu
ri vſqꝫ ad aliquod tp̄s. Si āt ē ſignū
diluuij nunq̄ꝫ futuri: non oportuiſſet
q̄ appareuiſſet niſi ſemel. Si autē di
luuij non futuri vſqꝫ ad aliqd̄ tempus
oporteret tēpus eſſe determinatū. qd̄
quidem determinari non pōt nec au
ctoritate ſcripture: nec rōne humane
ergo fruſtra hꝰ ſignū datᷣ. Sed cō
tra eſt quod dr̄ gn̄. 8. Arcū meū po
nam in nubibus ⁊ erit ſignū federis
inter me ⁊ inter terram. ⁊ poſtea ſub
ditᷣ: ⁊ nō erunt vltra aque diluuij ad
delendū vniuerſam carnē. Rᵒ. dd̄
q̄ in his que in veteri teſtō dicuntur
primo quidē obſeruāda eſt v̇itas litte
ralis. Sed q: vetus teſtamentū eſt fi
gura noui: plerūq̄ꝫ ī veteri teſtamēto
ſic aliqua pponuntᷣ vt ipſe modus lo
quēdi aliquid figurari deſignet. Dicē
dum eſt ḡ q̄ q: cauſe rerū multis ſūt
latētes. effectus aūt ſunt manifeſtio
res: pponuntur effectꝰ in deſignatio
ne cauſarum. Eſt autem ꝯſiderandū
q̄ pluuiarū cā efficiens quidē eſt ſol.
mālis vero vapor humidus eleuatus
ex terra ⁊ aquis p v̇tutem ſolis. hec āt
duo ī triplici diſpoſitione ſe pn̄t habe
re. Qn̄qꝫ enī calor ſolis oīo ſupuincit
vapores ⁊ exiccat eos: ⁊ tūc pluuie ſeq̇
nō poſſunt. vnde in egypto ⁊ in ter
ris multum calidis non ſunt pluuie
Jn eſtate etiam ppter propinquita
tem ſolis ſūt pluuie rariores ī hyeme
v̇o frequentiores. Qn̄qꝫ vero ecōtra
rio virtus ſolis ad hoc vſqꝫ valet. q̄
vapores multiplicat. ſed tm̄ nō poteſt
eos deſiccare. ⁊ tunc ſuperabundant
pluuie. ⁊ eſt ratio diluuij aquarum.
Qn̄qꝫ vero medio modo ſe hꝫ. vt ſcꝫ
v̇tus ſolis non ſolum operetur ad ele
uationē vaporū: ſed etiā hꝫ victoriam
ſup eos: vt nō tm̄ multiplicētᷣ q̄ dilu
uium inducere poſſint. neqꝫ etiā va
pores omnino deſiccentur: ⁊ pluuia n̄
ſequatur. ⁊ ex hac media diſpoſitio
ne vel comparatione ſolis ad vapo
res cauſatur iris: que non apparet va
poribus omnino deſiccatis: neqꝫ etiā
eis omnino in aere ſuperabundanti
bus: ⁊ iō iris ē ſignū diluuij n̄ futuri

inquantuꝫ ꝓcedit ex tali cauſa: que re
pugnat diluuio. Jō autē ſcriptura ta
li mō loquēdi vtitur, qꝛ ꝑ iridē ſignifi
cať xp̄s: ꝑ quē ꝓtegimur a ſpūali dilu
uio. Ad p̄mū ḡ dō ꝙ iris procedit
nāłr ex talibus cauſis q̄ repugnāt di-
luuio, ⁊ iō ꝯueniēter iris dr̄ eē ſignū
diluuij nō futuri. Ad ſm dō ꝙ iris
pōt ſignificare pluuias: ſ; nō ſuꝑabū
dātes vſq; ad hoc ꝙ faciāt diluuiuꝫ.
Ad tertiū dō ꝙ iris ſemel apparēſ
ſignificat ꝙ tādiu nō erit diluuiū q̄ꝫ
diu ſol ⁊ vapores ī eadē diſpōne ꝯſi-
ſtūt, ⁊ iō nō ē ſuꝑfluū ꝙ freq̄nť appꝫ.

Articulus. 3ꝰ.

AD ſm ſic ꝓcediť. Videť ꝙ
demōſtratiue probari poſſit
mūdū nō eſſe eternū. Si. n.
mūdus eſſet eternus: non poſſet ꝯpu
tari numerꝰ annoꝝ ab initio mundi.
Hic aūt numerus aſcribitur paſcali
cereo. Sic ḡ nō poſſet paſcalis cereꝰ
in eccleſia bn̄dici. Preterea epacte
ꝯputanť ſm excreſcētiā annoꝝ luna
riū ſuꝑ annos ſolares. Sꝫ talis excre
ſcentia ꝯputari non poſſet: ſi mūdus
eſſet eternus. ḡ mūdus nō eſt eternus
ḡ demonſtrari pōt ꝙ mūdus non ſit
eternus. Sed ꝯtra. Jd qḋ eſt fidei
demonſtrari non pōt: quia fides eſt
non apparentiū: vt dr̄ ad heb. xi. Sꝫ
mūdum ex quodā p̄ncipio tēpis eſſe
creatum eſt fidei articulus. Vn̄ ⁊ ꝓ-
phetice a Moyſe dictū eſt. Jn prin
cipio creauit deus celum ⁊ terram. vt
Grego. dicit in prima omeľ. Ezech.
ḡ mundū non eſſe eternum non pōt
demōſtratiue probari. Rꝫº. dō ꝙ ea
que ſimplici voluntati diuine ſubſi-
ſtunt demonſtratiue ꝓbari nō poſſūt
qꝛ vt dr̄. i. ad Coꝛ. 2. Que ſunt dei
nemo nouit niſi ſpūs dei. Creatio āt
mūdi nō depēdet ex alia cā: niſi ex ſo
la dei volūtate. vn̄ ea que ad p̄ncipiū
mundi ꝑtinēt demonſtratiue ꝓbari
nō poſſunt. ſ; ſola fide teneť ꝓpħice ꝑ
ſpūm ſcūm reuelata: ſicut apl̄us poſt
p̄miſſa v̄ba ſubiungit. Nobis autē
reuelauit deus ꝑ ſpūm ſcūm. Eſt aūt
valde cauendū ne ad ea que fidei ſūt
aliq̇s demōſtratiōes adducē p̄ſumat
propter duo. Primo quidem qꝛ in h̄
derogat excellentie fidei. cuius v̄itas
omnē rōneꝫ humanā excedit ſm illḋ
Eccľ. 3. Plurima ſupra ſenſū hōis
oſtenſa ſunt tibi: que aūt demōſtrati
ue ꝓbari poſſunt rōni humane ſbdūt
Secūdo qꝛ cū plerūq; tales rōnes
friuole ſint: dant occaſionem irriſio-
nis infidelibus: dum putāt ꝙ ꝓpter
rōnes hꝰ hꝭ q̄ ſunt fidei aſſentiamꝰ
⁊ hoc expreſſe apparet in rationibus
hic īductis: que deriſibiles ſunt ⁊ nul
lius momenti. Quod enim p̄mo īdu
cit de cereo paſcali non habet robur:
niſi auctoritatis. probare aūt per au-
ctoritatem non eſt demonſtratiue pro
bare: ſ; fidē vel opinionem facē, ⁊ tn̄
multo eſſet validior auctoritas ſacre
ſcripture q̄ꝫ benedictio paſcalis cerei
preſertim cum ſine aſcriptione anno
rum mundi cereus paſcalis benedici
poſſit. Non enim eſt de neceſſitate
paſcalis cerei talis aſcriptio. Vnde
in multis terris non eſt conſuetuꝫ ꝙ
aliquid cereo aſcribať. Quod etiam
2º opponitur deriſibile eſt. non enim
excreſcētie annoꝝ lunariū ad ſolares

ↄputant̄ ab initio mundi; ſ3 ab aliq̄ d̄terminata radice·puta ab aliqua oppoſitione ſolis ⁊ lune·vel ab aliqua coniunctione; vel ab aliquo huiuſmodi; ſicut eſt in omnibus alijs computationibus aſtronomicis,

Incipit quodlibet.4·

Articulus p̄mus.

Q Ueſitum eſt de rebus diuinis ⁊ hũanis. Circa res diuinas queſitũ ē primo de eſſentialib⁹· Secũdo de pſonalib⁹· Circa eſſẽtialia q̄ſitũ eſt. Primo de ſcientia dei· Secundo de eius potentia. Circa ſcientiā queſitum eſt, vtrum in deo ſint plures idee. Et videtur ꝙ ſic. Dicit enī aug. lib·83.q.ꝙ deus ſingula proprijs rõnibus creauit; ⁊ alia rõne hoīem; ⁊ alia rõne equũ· Sed rões rerũ ī mẽte diuina dicunt̄ idee. vt patet per Aug. ibidē.ḡ ſunt plures idee· Preterea ſm h̄ ſunt aliqua diſtincta ꝙ deus earum diſtinctionem cognoſcit· Cognoſcit autem earũ diſtinctionem in ſeipſo.ḡ diſtinctarũ rerum ſunt in d̄o plures ⁊ diſtīcte idee. Sed ꝯ· Omē nomen qd̄ in diuinis dr̄ aut eſt eẽntiale vt deus,aut perſonale vt pater aut notionale; vt generans. Sed hoc nomē idea neq̄ eſt perſonale neq̄ notionale,quia non conuenirer tribus perſonis,ergo eſt nomen eſſentiale,ſ3 nullum eſſentiale multiplicatur in dīnis ergo non poſſumus dicere ꝙ in d̄o ſūt plures idee. R̄ꝰ dicendum ꝙ duplex eſt pluralitas· Una quidem ē pluralitas rerũ,⁊ ſm hoc nõ ſunt plures idee in deo. Nominat enim idea formā exemplarem. Eſt autem vna res que eſt omnium exemplar,ſ.diuina eſſentia;quam omnia imitantur inq̄tum ſunt ⁊ bona ſunt. Alia vero pluralitas eſt ſm intelligentie rationem. Et ſecũdum hoc ſunt plures idee;licet enim omnes res inquantum ſunt diuinam eſſentiam imitentur, nõ tamē vno ⁊ eodem modo omnia imitãtur ipſam; ſed diuerſimode; ⁊ ſecundum diuerſos gradus. Sic ergo diuina eſſentia ſm ꝙ eſt imitabilis;hoc modo ab hac creatura eſt propria rõ; ⁊ idea huiuſmōi creature,⁊ ſimiliter d̄ alijs, vnde ſm hoc ſunt plures idee ſm ꝙ ītelligitur diuina eſſentia ſcd̄m diuerſos reſpectus quos res habent ad ipſam eam diuerſimode imitantes huiuſmodi autem reſpectus non ſolum intelliguntur ab intellectu creato:ſed etiam ab intellectu increato ipſi⁹ dei Scit enim deus; ⁊ ab eterno ſciuit; ꝙ diuerſe creature diuerſimode eẽnt eius eſſentiam imitature,⁊ ſcd̄m hoc ab eterno fuerunt in mente dīna plures idee;ſicut rationes proprie rerum intellecte in deo. Hoc eni3 ſignificat nomen idee;vt ſit ſcilicet quedam forma intellecta ab agente,ad cuius ſimilitudinem exterius opus producere intendit· ſicut edificator in mente ſua preconcipit formam domus; que eſt quaſi idea domus in materia fiende·

Ad p̄mũ ergo dicẽdũ ꝙ aug. intelligit eſſe aliam ⁊ aliam rationē ſcd̄m diuerſitatem reſpectuum;vt dictum ē.

Ad ſecũdũ d̄ð ꝙ cũ dr̄ ſcd̄m hoc

res ſunt diſtincte;ꝑut de⁹ earū diſtin
ctionē cognoſcit,hec locutio ē duplex,
ꝙ enī dr̄ ſcd̄m ꝙ deus cognoſcit pōt
referri ad cognitionē dīnā ex parte co
gniti;vel ex ꝑte cognoſcētis,Si ex ꝑ
te cogniti:ſic vera ē locutio, eſt enī ſē
ſus ꝙ hoc modo res ſunt diſtīcte;ſic
deus cognoſcit eas eſſe diſtinctas,
Si vero referatur ad cognitionez ex
parte cognoſcentis·ſic locutio falſa ē,
erit enim ſenſus ꝙ res cognite illum
modū diſtinctionis habeant in intel
lectu dīno ;quem habeant in ſeipſis;
quod falſum eſt, quia in ſeipſis res
ſunt diuiſe eſſentialiter, non autez in
intellectu diuino,ſicut etiam res in ſe
ipſis ſunt materialiter,in ītellectu au
tem diuino īmālīter·⁊ in hoc vltimo
ſenſu ꝓcedebat obiectio, Ad tertiū
dō ꝙ ratio illa procedit de pluralitate
reali , talis enim pluralitas in noīb⁹
eſſentialibus non inuenitur; ſed ſolū
pluralitas que ē ſm̄ intelligētie rōnē

D Einde queſitū eſt de ꝑtinen
d tibus ad potētiam dei, Et
ꝑmo vtruz in deo ſit virtus,
z de quodaz effectu diuine virtutis,
vtrū,ſ,aque ſint ſuper celos, Tertio
ad q̇d v̇t⁹ dīna ſe extēdere poſſet,

Articulus·z,

A D ꝑmū ſic ꝓcedit̄,Videt̄ ꝙ
a ꝙ in deo non ſit virtus,q: vt
phs dicit in ꝑmo d̄ celo,Vir
tus eſt vltimum potentie, ſed diuina
potentia nō hēt vltimum;cum ſit infi
nita,ḡ in deo non eſt virtus, Sz cō
tra,Omne īmediatū operatiōis ꝑn
cipiū virtus eſt,Operatio enī omnis
a virtute aliqua procedit·ſed in deo ē
aliquod īmediatū opatōis ꝑncipium
quia deus īmediate aliqua operatur;
ḡ in deo eſt virtus, Rx° dō ꝙ virtus
qualitercūq; accipiatur ſignificat po
tentie cōplementū,Et inde ē ꝙ v̇tus
vniuſcuiuſq; rei eſt que bonum facit
habentē;⁊ opus eius bonū reddit; vt
dicit̄ in,z,ethi,tūc enī oſtendit̄ potē
tia eſſe completa;quādo ⁊ agens eſt
perfectū ⁊ actio perfecta,Cū ergo po
tentia dei ſit maxime cōpleta:potiſſi
me in deo virtus inuēit̄, vn̄ dr̄ ſapiē,
iz,Virtutem oſtēdis tu qui nō crede
ris in v̇tute conſumatus,⁊ ī pſ,Ma
gnus dn̄s ⁊ magna virt⁹ eius, Ad
ꝑmū ergo dicendum ꝙ quādoq; v̇tu
tes notificātur nō ꝑ aliqđ qđ de v̇tu
te eēntialiter ꝑdicet̄,ſ ꝑ id ad qđ v̇t⁹
ordinat̄,Ab eo enī ſpēm hz ſic aug,
dicit,ꝙ fides eſt credere qđ nō vides
Credere enim non eſt ipſa fides;ſed
actus ad quem fides ordinat̄· Et h̄
modo phs diffinit virtutem cum di
cit ꝙ virtus eſt vltimū potentie q:,ſ,
virtus rei attenditur in ordine ad h̄;
in quod vltimo poteſt;ſicut virt⁹ eius
qui poteſt ferre centum libras,vt ipſe
ibidem dicit;non conſiſtit in hoc vt
ferat decem,ſed in hoc ꝙ ferat illud
vltimū in quod vltimo poteſt;ſcilicet
centum, Sic ergo virtus cuiuſlibet
rei nō attenditur in vno eorum; que
poteſt;ſed reſpectu totius quod poteſt
Virtus ergo diuina non poteſt attē
di ſm̄ aliquod vnum opus ipſius;q̇a
nullū opus eius ē quod adeq̄t eius v̇
tutem vt deus amplius facē nō poſſit
ſ v̇tus ei⁹ attēdit̄ ſm̄ totū ī qđ poteſt
hoc aūt ē infinitū; q:,ſ,deus infinita

facere poteſt, vnde ⁊ virtus dei eſt in finita ⁊ hoc ē vltimū eiꝰ finita poſſe, ſicut ꝟtuti finite ē vltimū aliq̄ determinata poſſe.

Articulus 3ꝰ.

Ad 3ᵐ ſic ꝓcedit. Vr̄ ꝙ aque hn̄tes verā ſpēz aque elemētaris ſup celos exiſtāt. Homo enī dr̄ minor mundus pp ſimilitudinē quam hȝ cū mūdo maiori. Sed videmꝰ ꝙ in corpe humano supponitur cerebꝝ. qđ hȝ naturā aque cordi. qđ hȝ ꝓprietatē ignis; inquantū eſt fons naturalis caloris. ergo ēt in mūdo maiori aqua ſupponit aliꝭ elemētis. Et hec rō videt Aug. in. xi. de ciui. dei. vbi dicit de quibuſdam ꝙ ponderibꝰ elemētorum mouētur. ⁊ ideo n̄ putant aquarum fluidam grauemq̄ nām in ſuperioribus mundi locis potuiſſe ꝯſtitui: qui ſm rationes ſuas ſi ipſi hominem facere potuiſſent, non ei pituitam: qđ grece flegma dicitur ⁊ tanq̄ in elemētis corporis noſtri aquaꝝ vicem obtinet in capite ponerent. Sed contra partes mūdi ſūt optime ⁊ ordinatiſſime diſpoſite ſm ſuam naturam. Sed id qđ hȝ ſpecieȝ aque naturaliter ē pōderoſuȝ. ⁊ ita naliter ſubſidet corporibꝰ leuibus aeri ⁊ igni. Non ergo aliqđ hn̄s verā ſpeciem aque ſupra celos exiſtit. Rᵒ. dō ꝙ ī ſacra ſcriptura que mētiri non pōt expreſſe dr̄ aquas eē ſupra celum Dicit̄ enim gn̄. i. Quod diuiſit aq̄s que ſunt ſub firmamēto ab aq̄s que ſunt ſupra firmamētum. Et in pſ. dr̄ aque que ſuper celos ſunt laudent nomen dn̄i. ⁊ ideo ſicut aug. dicit in 2ᵒ ſuper gn̄. ad litteram. Quoquo modo vel qualeſcūq̄ aque ibi ſint: eē ibi eas minime dubitemꝰ. Maior q̄ppe ē ſcripture huiꝰ auctoritas q̄ oīs humani generis capacitas. Sȝ ſicut augu. ꝑmo eiuſdē libro dicit. Turpe eſt nimis ⁊ ꝑniciosum atq̄ maxie cauendū. vt xpianū de his rebꝰ. ſ. nālibꝰ q̄ſi ſm xpanas litteras loquētē ita delirare q̄libet infidelis audiat. vt quēadmodū dr̄ toto celo errare ꝯſpiciens riſum tenere vix poſſit: ⁊ nō tam moleſtū ē ꝙ errās homo deridet. ſ3 ꝙ auctores noſtri ab eis qui foris ſunt talia ſēſiſſe credūtur: ⁊ cū magno eorū exitio de quoꝝ ſalute ſatagimus tanq̄ indocti reprehēduntur atq̄ reſpuūtur. ⁊ ideo ſicut ipſe ſubiungit multiplices expoſitiones ipſe poſuit in verbis geneſis. vt ſic accipiat̄ vna expoſitio ꝙ alteri expoſitioni nō ꝑiudicet̄ que forte melior eſt. Sic ergo quod dicit̄ de aquis ſupra celos exiſtentibꝰ multipliciter ītelligi poteſt. Vno modo vt per firmamentum uel per celos non intelligamus firmamentum vel celum: in quo ſunt ſydera ſed hunc aerem in quo aues volare dicuntur: ſupra quē aerē aque vaporabiliter eleuātur: ⁊ exinde pluuie generantur. Et de hac expoſitione dicit Auguſtinus ī. 2ᵒ. ſup Gn̄. ad litterā. Hanc conſiderationem digniſſimam iudico. Quod enim dicitur neque contra fidem eſt ⁊ promptu poſito documento credi poteſt. Si autem per firmamentum vel celos intelligatur firmamentum vbi ſunt ſydera poſita: ſic ſciendum eſt ꝙ de hoc firmamēto

diuerſas opiniones fuiſſe. Quidam
enī poſuerūt firmamētū illud ex q̄tu-
or elemētis ꝯpoſitū: q̄ videt̄ eē poſitō
Empedoclis. ⁊ ſm hoc nihil ꝓhibet
dicere ſupra hoc celū ſydereū eē aq̄s
elemētares tanq̄ ſimpliciores: ⁊ ſup
eas etiā ignē: a quo vocet̄ celū empi-
reū. Alioꝝ autē poſitio eſt ꝙ celū vt̄
ſit ignee nature ſic̄ poſuit Plato. vel
nō ſit de natura quatuor elemētoꝝ
ſꝫ habens altiorem nām: ſicut poſuit
Ariſt. Utroq̄ iſtoꝝ ſuppoſitio incō-
ueniens videtur: ſupra firmamētum
illud aquam elementarē māliter eſſe
diſpoſitam. Nunc enim ſicut augu.
dicit i 2°. ſup gn̄. Queādmodum de⁹
īſtituerit naturas rerum nos cōuenit
querere nūquid in eis vel ex eis mi-
raculū potentie ſue velit operari: ſꝫ ta
men aliquales aquas ſupra huiuſmo
di firmamentum ponere poſſumus.
vno mō vt per aquas intelligam⁹ to
tam materiam corporalem: ſicut acci
pit̄ in principio gn̄. ſm expoſitionem
aug. Et ideo ſecūdum hoc intellectū
eſt aliud dicere q̄ aliquid de materia
corporali ſuper hos celos exiſtere: ⁊ hꝫ
etiam a dictis philoſophorum moder
norum non diſcordat: q̄ ponunt ſupra
octauam ſperā: in qua ſunt ſtelle: ali-
qam ſperā in qua nulla ē ſtella. ⁊ hāc
expoſitionē ponit Aug. ſuper gn̄. con
tra manicheos. Alio modo poteſt di
cici ꝙ ſicut celum empireū dicit̄ igne
um: non q2 habeat ſpeciem ignis ſꝫ ꝓ
pter ſplendorem. ita ēt aque ſuper ce-
los dicuntur non q2 habeat ſpeciem
aque: ſꝫ quia habent dyaphanitatem
ad modū aque, vt ſic ſupremum celuꝫ
ſm ꝙ empireum dicitur: ſit totuꝫ ſplē
didum. ſm autem ꝙ aqueum dicitur
ſit totū dyaphanū. Tertium autē ce-
lum quod dicitur ſydereum ſit ꝑtiꝫ lu
cidum ꝑtim diaphanū. Sic ergo ſecū
dum quācunq̄ opinionē poteſt veri-
tas ſacre ſcripture ſaluari diuerſimo-
de. Unde non eſt coartandus ſenſus
ſacre ſcripture ad aliquid horum.

Ad primum ergo dicenduꝫ ꝙ ho
mo aſſimilatur maiori mundo quan-
tum ad aliquid: inquantum. ſcilicet
ꝯſtat ex corporali ⁊ ſpirituali natura:
ſicut ⁊ totum vniuerſum. non tamen
quantum ad omnia aſſimilatur vni-
uerſo. Ordo enim partium in homi-
ne nō ē ſecundum ꝙ exigit eorum nā
ſed prout exigit ratio finis. Ponitur
enim cor in medio: vt ex eo diffundā-
tur operationes vite de facili per to-
tum corpus. Cerebrum autem poni-
tur in ſupremo vt operationes anima
les que ibi quodammodo perficiunt̄
non impediantur per diuerſas corpo
ris tranſmutationes: ſicut etiam or-
do cognitionis humane non eſt ſecū-
dum ordinem naturaleꝫ cognoſcibi-
lium: ſꝫ quo ad nos. aug. aūt nō indu
cit hoc aſſerendo. ſed obuiando his q̄
ſcripturam praue īterpretantur.

DEinde cōſiderandū eſt d̄ his
ad que diuina potentia ſe ex
tendere poteſt. Et circa hꝫ
queruntur duo. Primo vtrū deus
poſſit aliquid in nihilum redigere.
Secundo ſi aliquid eſſet in nihi-
lum redactum: vtrum deus poſſit illō
reparare idem numero.

Articulus. 4⁹.

a Ad primum ſic procedebatur
Videt̃ ꝙ deuſ poſſit aliquid
ĩ nihilũ redigere. Equalis
enĩ ẽ diſtãtia nõ entis ad ens: ⁊ entiſ
ad nõ ens. Sꝫ deus põt ex nihilo ali
q̇d facere. g̃ de⁹ põt ex aliquo facere
nihil. Sꝫ ꝯ deus nõ põt eẽ cã defe
ctiua. Sꝫ cã que facit tẽdere ĩ nõ eẽẽ
cã defectiua: g̃ deus nõ põt redigere
aliq̇d in nihilũ. Rñ° dd̃ ꝙ de potẽ-
tia dei dupl̃r loqui poſſum⁹. Vno mõ
abſolute ꝯſiderãdo eius potentiam.
Alio mõ conſiderando ipſam in or-
dine ad ſapiẽtiam vel preſẽtiam ſuam
Loquẽdo ergo abſolute de dei poten
tia: ſic deus poteſt vniuerſam creatu-
ram redigere in nihilũ. Cuius ratio
eſt quia creatura non ſolum ꝑducitur
ĩ eſſe deo agente: ſꝫ etiam per actione
dei conſeruatur in eſſe ſꝫm illud ad he
bre. i. Portãs omnia verbo virtutis
ſue. Vñ aug. dicit. 4. ſup gñ. ad lr̃am
Quod v̓tus dei ſi aliqñ ab eis q̃ cre
ata ſũt regẽdis ceſſaret: ſil̓ ⁊ illoꝝ ceſ-
ſaret ſpecies omniſq; natura cõcide-
ret. Sicut aũt deus ꝓpria voluntate
agit ⁊ nõ ex neceſſitate nature ad re-
rum productõem, ita etiã ad eaꝝ ꝯſer
uationẽ, ⁊ ideo poteſt ſubtrahere ſuaꝫ
actionem a rebus conſeruandis, ⁊ h̃
ipſo omnia in nihilum deciderent.
Si vero loquamur de potentia dei ĩ
ordine ad eius ſapientiã ⁊ preſentiaꝫ
ſic non põt fieri ꝙ res in nihilum re-
digãtur: q: non habet hoc diuina ſa-
pientia. Creauit enim deus vt eſſent
omnia, vt dicit̃ ſap. i. non vt in nihi-
lum cederent. Primuꝫ g̃ ꝓcedim⁹
ſecũdũ ꝙ procedit de potentia abſo-
luta. Ad ſꝫm dd̃ ꝙ cã defect⁹ ali-
cui⁹ põt eẽ aliq̇d dupl̃r. Vno mõ ex ꝓ
pria ĩtentione: ſicut cũ aliq̇s ſubtra-
hẽdo lumẽ cãt tenebraſ ⁊ hoc modo ñ
oꝫ ꝙ ſit cã defectiua illud qd̃ cauſat d̃
fectũ. Sic aũt deus põt eẽ alicui⁹ de
fectus cã: vel excecatõis: vel obdurati
onis: etiam annihilatõis ſi vellet.
Alio mõ aliq̇d eẽ cã defect⁹ preter ĩ-
tẽtiõem, ⁊ ſic ſemꝑ oꝫ ꝙ cã defectus
ſit defectiua. q: ex defectu agentis cõ
tingit ꝙ non inducat perfectionem ĩ
ſuo effectu: ⁊ ſic deus nullo modo po
teſt eſſe cauſa defectus vel tenendi in
non eſſe.

Articulus. 5⁹.

a Ad ſecũdũ ſic ꝓceditur. videt̃
ꝙ de⁹ non poſſit id qd̃ in ni
hilũ redactũ eſt idem nume
ro reparare. Dicit enim phs in 2° de
generatõe. ꝙ ea quorum ſbã corrum
pitur non reiterantur eadeꝫ numero.
Sed eorum que in nihilum redigun
tur ſubſtãtia corrũpit̃. g̃ eadem nume
ro iterari non poſſunt. Sꝫ ꝯ eſt qd̃
aug. dicit. 4. de ci. dei. Si caro huma
na oĩb⁹ periſſet modis: nec vlla eius
materies in vllis latebris remãſiſſet
vnde ſi vellet eum repararet oĩpotẽs.
Sed ſi nulla materia remanente de
corrupta quod corrumpitur in nihi-
lum redigitur, ergo deus id quod in
nihilum eſt redactum poteſt idem nu
mero reparare. Preterea differen
tia eſt cauſa numeri, ſicut Dam. dicit.
Sed nihilum non facit aliquam dif
ferẽtiã: q: ñ ent̃ ñ ſũt ſpẽs dr̃ie ſꝫ phꝫ
g̃ id qd̃ rpat̃ a dõ põt ẽe vnum ⁊ idẽ
numero; ꝗuis ĩ nihilũ fuerit redactũ

Re° dō ꝙ in his que in nihiluꝫ re digi poſſūt eſt quedā drīa attēdēda. quedam enim ſūt quoꝝ vnitas ī ſui rōne hꝫ duratōis ꝯtinuitatē.ſicut patet in motu ⁊ tpe.⁊ ideo īterruptio taliū īdirecte ꝯriat̄ vnitati coꝝ ſm numeꝝ.Ea vero q̄ ꝯtraditioneꝫ īplicāt nō cōtinētur ſub numero deo. poſſibiliū.q2 deficiunt a ratione entis.⁊ iō ſi huius in nihilū redigātur: deus ea nō pōt eadem numero repare. Hoc enim eſſet facere contradictoria ſimł eſſe vera.puta ſi motus interruptus eſſet vnuſ. Alia vero ſunt quoꝝ vnitas non habet in ſui ratiōe cōtinuitatem durationis.ſicut vnitas rerū permanentium:niſi per accidēs.inq̄ꝰtuꝫ eoꝝ eē ſubiectū eſt motui. Sic enī ⁊ mēſurantur hui⁹ tpe: ⁊ coꝝ eē vnū ⁊ ꝯtinuū ſm vnitatē ⁊ ꝯtinuitatē tēporis.⁊ q2 naturale agēs nō pōt iſta producere ſine motu:inde eſt ꝙ naturale agens non pōt hi⁹ reparare eaď numero:ſi in nihilū redacta fuerint ł ſi fuerint ſm ſbam corrupta.ſ3 de⁹ pōt reparare huiuſmodi ſine motu:.q2 in eius poteſtate eſt ꝙ producat effectuſ ſine cauſis medijs ⁊ ideo poteſt ea eadem numero reparare etiam ſi in nihilum elapſa fuerint:vnde patet reſpōſio ad primū ⁊ ſecūdū. Ad.3.dō ꝙ nihilum non eſt differētia alicui⁹ entis:ſi per hoc ꝙ aliquis reducatur in nihilum īterrumpatur cōtinuatio eēndi:que ptinet ad vnitatem motus ⁊ eoꝝ que conſequuntur ad motū.

D Einde queſitum ē de pſonalibus que pertinent ad perſonam filij. Primo q̄ꝛtuꝫ ad naturam diuinam. 2° quantuꝫ ad nām aſſumptā. Circa pmū q̄ſita ſūt duo. Primo vtꝝ pater eodem v̄bo dicat ſe ⁊ creaturā. 2° vtꝝ filius ſua filiatōe diſtiguat a ſpū ſācto.

Articulus.6°.

AD pmū ſic pcedit̄. vr̄ ꝙ pater nō eodem v̄bo dicat ſe ⁊ creaturam. Dicere enim ſe ſoli patri ꝯuenit:vt Aug.dicit.7.de trini.Sꝫ dicere creaturā ꝯuenit toti trinitati.ea.n.q̄ importāt reſpectū ad creaturā toti trinitati ꝯueniūt:vt pater p Dio.2.c.de di.no.ergo pater nō eodē v̄bo dicit ſe ⁊ creaturā. Preterea creatura pcedit a deo per moduꝫ volūtatis.Fili⁹ aūt q̄ eſt verbuꝫ quo pater dicit ſe ipſum procedit a deo p modum nature quia vt Hyl.dicit in libro de ſynodis. Omnibus creaturis ſubſtantiam voluntas dei attulit. Filio autem naturam dedit natiuitas. ergo non eſt idem verbum quo pater dicit ſe ipſum:⁊ quo dicit creaturam. Sed contra eſt quod aug. dicit.2.ſuper gñ.ad litteram. Quod dixit ⁊ facta ſunt.ideſt verbum genuit in quo erat vt fieret creatura. Sed verbum genuit dicens ſeipſum. ergo idem eſt verbum quo dicit ſe ipſum. ⁊ quo dicit creaturam. Re° dicēduꝫ ꝙ ſicut Auguſtinus dicit.15.de trini.Verbum dei repreſentatur aliqualiter per verbum noſtri intellectus. quod nihil eſt aliud q̄ꝫ quedam acceptio actualis noſtre noticie.cum.n.id quod ſcimus actu conſiderando concipimus.hoc verbum noſtri intellectuſ eſt. Et hoc eſt quod verbo exteriori

ſignificam⁹.ſed q: nos nõ totũ id: qđ habitu ſcimus actu mẽte cõcipim⁹. ß de vno intelligibili mouemur ad aliud.unde eſt ꝙ in nobis non eſt vnum ſolũ verbũ mentale ſm multa; quorũ nullũ adequat noſtrã ſciam. Sꝫ deus quicquid ſcit ac n intelligit. Et ideo in mente eius non ſuccedit verbũ verbo ꝛ ſicut eadẽ ſcia ſcit ſe ꝛ omnia alia: ita etiã eodem verbo exprimit ſeipſum ꝛ oĩa alia. nec eſſet eius verbũ pfectũ vt aug. in codẽ libro. dicit; ſi aliquid min⁹ eẽt in ei⁹ ṽbo ꝙ̃ i eius ſcia. vñ q̇cq̇d pr̃ ſcit totum vnico ſuo ṽbo dicit. ꝛ ſic neceſſe ẽ ꝙ idem verbũ ſit; q̃ dicit ſeipſum: ꝛ quo dicit creaturaꝫ. Ad pmũ g̃ dđ ꝙ dicere; ſi proprie ſumat̃ ẽ pducere verbũ quod ſoli patri ɔueit ꝛ ideo ſi dicẽ in diuinis ppꝛie ſumat̃; ſolus pater dicit; q: ſolus ipſe gñat ṽbum. Hoc enim ṽbo exprimitur q̇cq̇d tota trinitas ſcit. q: trium pſonarum ẽ vna ſcia. ꝛ ex hac rõne verbũ importat reſpectũ ad creaturã in q̃tũ eſt expreſſio quedã ſcie quã pater cõiter hꝫ cũ alijs pſonis de creatura. Ad ſm dicẽdũ ꝙ aliud eſt verbũ ꝛ id qđ dicitur ṽbo. hoc enĩ ṽbo qđ ẽ lapis ſignificat̃ res q̃ nõ ẽ verbũ: ſed corpus. vñ nihil phibet creaturã pcedere a deo p modũ voluntat̃. Uerbũ aũt quo dicitur creatura per modum nature.

Articulus. 1.

Ad ſm ſic pceditur. Uidet̃ ꝙ filius diſtinguatur filiatiõe a ſpũ ſancto. Eo đ enĩ modo aliqs cõſtituit̃ ꝛ ab alio diſtinguitur Sed pſona filij cõſtituit̃ filiatiõe: q̃ ẽ ppꝛietas perſonalis; ideſt ɔſtituẽs pſonam filij. g̃ filiatiõe diſtinguitur a ſpũ ſancto. Sed cõtra ẽ qđ Boeci⁹ dicit in lib. de tri. ꝙ ſola relatio in diuinis multiplicat trinitatẽ. Et Anſel. dicit in lib. de pceſſiõe ſpũs ſcĩ. ꝙ ibi ſolũ diſtinguuntur pſone diue: vbi occurrit relatiõis oppoſitio. Sed fili⁹ nõ oppõit̃ relatiue ſpũi ſancto filiatiõe: ſꝫ ſolũ pr̃i. ergo fili⁹ nõ diſtinguitur filiatiõe a ſpũ ſcto: ß ſolũ a patre. R̃⁹ dđ ꝙ hoc modo ſe habent proprietates perſonales in diuinis ad diſtinguendũ perſonas ſicut ſe habẽt in rebus naturalib⁹ forme ſubſtãtiales ad diſtinguendas ſpecies rerum. ſic tamen ꝙ a creaturis exẽpla ad deum aſſumpta nõ omnino ſimilia ſũt. In rebus autẽ naturalibus diſtiguit̃ aliq̇d per formã ſuam ab alio dupl̃r. Uno modo ſm directaꝫ oppoſitionẽ forme ad formam. ꝛ hoc modo diſtinguitur vnaqueq; res naturalis ab oĩbus ſpẽbus ſui generis: que habẽt formas oppoſitas; ſm ꝙ genus diuidit̃ oppoſit̃ differẽtijs: ſicut ſaphir⁹ diſtinguitur ſua forma ab omnibus alijs ſpẽbus lapidum. Alio modo diſtinguitur res nãlis p ſuã formã ſm hr̃e: ꝛ nõ hr̃e. ꝛ hoc mõ qđ hꝫ aliquã formã nãlẽ diſtinguit̃ ab oĩbus nõ hñtibus formã illã. ſicut ſaphirus p ſuam formã nãlẽ diſtinguit̃ ñ ſolũ ab alijs generib⁹ lapidũ: ſed a ſpẽb⁹ aĩalium ꝛ plantarũ. Sic ergo dđ ꝙ fili⁹ ſua filiatione diſtinguit̃ q̇dẽ a pr̃e ſm oppoſitionẽ relatiuã filiatiõis ad pr̃nitatẽ ſed a ſpũ ſancto diſtinguit̃ filiatiõe p hoc ꝙ ſpũs ſanct⁹ nõ hꝫ filiationẽ: q̃ filius hꝫ. ꝛ p hoc pꝫ rñſio ad obiecta.

Articulus. 8ᵘˢ.

Deinde q̄ſitū ē de filio quantum ſ͠d naturam aſſumptā. Et circa hoc queſitum eſt: vtrū ſit vnum numero corpus Chriſti affixum cruci: ⁊ iacēs in ſepulchro Et videtur ꝙ non. quia quecūq̄ differunt ſpecie: differūt numero. ſed corpus xp̄i appenſum in cruce ⁊ iacēs in ſepulchro differt ſpecie eo modo quo mortuum ⁊ viuum differunt ſpecie. ḡ non eſt vnum ⁊ idem numero. Sꝫ contra. Quecunq̄ ſunt vnum ⁊ idem ſuppoſito vel ipoſtaſi ſunt vnuꝫ ⁊ idē numero. Sed corpus Chriſti iacens in ſepulchro ⁊ appenſum cruci ē vnuꝫ ⁊ idem ſuppoſito ſiue ipoſtaſi: q: ipoſtaſis verbi dei nunquam ſeparata ē ab eius corpore. Ergo corpus Chriſti eſt vnum ⁊ idem numero appēſuꝫ cruci ⁊ iacens in ſepulchro. Reſpondeo dicendum ꝙ circa hoc cauēde ſūt due damnate hereſes: quarum vna ē arrianorum: qui cum ponerent Chriſtum animam non habuiſſe: ſed verbum fuiſſe corpori loco anime. per cōſequens poſuerunt ꝙ verbum ſeparatum eſt in morte a corpore: ſicut manifeſte patet in quodam ſermone arrianorum; contra quem Auguſtinᵘˢ diſputat. Alia vero eſt hereſis galanicarum; que fuit in ſexta ſynodo dānata. Qui cum ponerent vnam naturam compoſitam ex diuinitate ⁊ humanitate. poſuerunt illam naturā ſimpliciter incorruptibilem. ⁊ ita poſuerunt corpus Chriſti ſimpliciter incorruptum: non ſolum corruptiōe putrefactionis; quod fides catholica tenet ſ͠m illud p̄s. Nō dabis ſanctum tuum videre corruptionem: ſ͠ etiā corruptionē que ptinet ad rōnē mortis; quod eſt impiū; vt patet p̄ Dama. li. 3ᵒ li. Sic ergo ad excludēdā p̄mā hereſim oportet nos ponere idētitateꝫ ſ͠m ſuppoſitum in corpore Chriſti appenſo cruci ⁊ poſito in ſepulchro. Ad excludendum vero ſecūdā hereſim oportet nos ponē verā differētiā mort ⁊ vite. Sed q: p̄ma vnitas maior ē q̄ ſecūda differētia: dicēdū ē ꝙ ē id numero corpus xp̄i appēſum cruci ⁊ iacens in ſepulchro. Ad p̄mū ergo dicēdū ꝙ ratio illa non tenet in corpe xp̄i pp̄ vnitatem ipoſtaſis.

Articulus. 9ᵘˢ.

Deinde queſitum eſt de rebᵘˢ humanis. Et p̄mo de gratia Secundo de gratia ſacramētis. Tertio de actibus humanis. Circa primum querebatur vtrum deus ſemper faciat nouam gratiam. Et videtur ꝙ ſic. Augu. enim. 8. ſuper Gñ. ad lrām comparat infuſionē gratie illuminationi. Sicut inq̄t aer preſente lumine non factus eſt lucidus: ſed fit: quia ſi factus eſſet: nō fieret; ſed etiam abſente lumine lucidᵘˢ maneret. ⁊ ſic homo deo preſente illuminatur. abſente autem continue tenebratur: a quo non locorum interuallis: ſed voluntatis auerſione diſcedit Sed ſol ſemper facit nouum lumen in aere. ergo deus ſemper facit nouaꝫ grām in anima. Sed ꝫ. Nobilioris creature nobiliᵘˢ ē eē. ſ͠ grā ē nobiliſſima creatura. q: ē pfectio nē rōnal creatē. ergo eius eē ē nobiliſſimuꝫ. nō

ergo durat ſolū in momēto. ⁊ ita nō
ſemp deus facit nouā grām. R° dō
ꝙ duplex eſt actio: Quedam que fit
cū motu. ⁊ talis actio ſemp eſt cū ali
qua inouatione: qꝛ ſemp ī motu ali
qd fit: ⁊ aliqd deſinit eſſe: inquātum
accedit ad terminū ⁊ recedit a termi
no ⁊ ꝓpter hoc phs dicit in .8. phi. ꝙ
ī omni motu eſt quodāmō fieri ⁊ cor
rūpi. Alia autem actio eſt que ē ſine
motu per ſimplicem cōmunicationē
forme: inquantum. ſ. agēs ſuā ſimili
tudinem imprimit recipienti diſpoſi
to. ⁊ talis actio in principio quidem
eſt cum inouatione: ſm ꝙ de nouo ac
quiritur forma in ſubiecto. Sed cōti
nuatio ipſius actionis ſicut nullum
habet motum adiunctum: ſꝫ ſimplicē
influxum ſiue cōmunicationē: ita etiā
nullā habet inouationē. ⁊ hoc modo
cauſatur grā a deo in anima. Unde
dicendum eſt ꝙ quandiu durat grā
in anima: deus ī anima operatur cau
ſans eam. non tamen ita ꝙ faciat ſē
per nouam gratiā: ⁊ ꝙ ſingulis mo
mentis exiſtens corrumpatur: ſed qa
eandem gratiam quam primo infu
dit: ſemper operatur in anima conſer
uans ipſam: quod quidem difficile ē
ad intelligendum non valentibus
abſtrahere cōſiderationem ſuam ab
actionibus que ſunt cum motu: in q
bus ſemper aliquid īnouatur: vt dcm
eſt. Ad primū ergo dicendū ꝙ lu
men ſemper fit in aere: qꝛ ſemp actio
ne ſolis illuminātis cōſeruat: non ꝙ
ſemp fiat aliud ⁊ aliud lumen.

Deinde queſitum eſt de ſacra
mentis gratie. Et primo de
ſacramēto penitētie. vtrū per abſolu
tionē ſacerdotis remittat culpa. Se
cūdo de ſacramēto matrimonij vtrū
vir poſſit accipe crucē ſi timeat de in
cōtinentia vxoris nō valētis vir ſeq.

Articulus. 9°.

Ad primum ergo ſic procede
batur. Uidetur ꝙ per abſo
lutionem ſacerdotis culpa re
mittatur. Dicit enim Hugo de ſācto
victore in libro de ſacramentis. Qō
ſententiam Petri ſequitur ſententia
celi. Sed ſententia celi eſt de remiſ
ſione culpe. Ergo remiſſio culpe ſe
quitur per ſententiam Petri: que eſt
ſacerdotis abſoluentis. Preterea ſa
cramenta ſunt medicine contra pec
cata. Sed per medicinam ſanantur
vulnera vel egritudines. Ergo egri
tudo vel vulnus peccati ſanatur per
ſacramentum penitentie. Sed ſacra
mentum penitentie cōſumatur ī hoc
ꝙ dicit. Ego te abſoluo. ſicut ſacra
mentum baptiſmi in hoc ꝙ dicit.
Ego te baptizo. ergo per abſolutio
nem ſacerdotis dimittitur culpa.
Sed contra eſt ꝙ per ſolam contri
tionem dimittitur peccatū ſm illud
ps. Dixi cōfitebor aduerſum me in iu
ſticias meas domino: ⁊ tu remiſiſti ī
pietatem peccati mei. Sed contritio
precedit abſolutionē ſacerdotis: qꝛ ſa
cerdos non debet aliquē abſoluē niſi
eſtimet eū ꝯtritū: ḡ remiſſio culpe ꝑ
cedit abſolutionē ſacerdotis. Nō ḡ ꝑ
abſolutionē ſacerdot culpa remittit.
R°. dō ꝙ ſacra dupl'r operantur.
Uno modo ſm ꝙ exhibēt ī actu alio
modo ſm ꝙ habentur in voto. ⁊ hoc

ideo q: ſacraměta operant̃ vt inſtru-
měta diuine miſericordie iuſtificant̃. Dei
aut eſt reſpicẽ ad hoīs coꝛ ſm illud .i.
R.16. Hoīes vidẽt ea que parẽt. De
us aũt ĩtuetur coꝛ. ⁊ ideo quis res nã
les non agant niſi pñtialr̃ adhibite.
ſacra tñ agũt etiã ſm ꝙ ſunt in voto
ſ plenius ſacramentalẽ effectum indu
cunt; quãdo actu exhibẽtur: ſicut pa-
tet ĩ baptiſmo. Nã cathecuminus ſi ſit
adultus ⁊ hẽat baptiſmuz in voto: iam
ꝯſecutus ẽ effectũ baptiſmi quantum
ad emũdatõem a pccto ⁊ ꝯſecutionez
grẽ que eſt propꝛius effectus dei. Sed qñ
actu baptiſmũ ſuſcipit ꝯſequit̃ pleni
us quoſdã ſacramẽtales effectus: q̇a
ſuſcipit caracterẽ ⁊ remiſſionẽ totius
pene. Si quis tamen eſſet qui non ꝓ
us haberet baptiſmum in voto ꝗ̃ ac-
tu baptizaret̃: ſicut p̃cipue patet ĩ pue-
ris; ſimul recipit per baptiſmum gra-
tiam remittẽtem culpam ⁊ oẽm aliuz
ſacramẽti effectũ. ⁊ hoc etiam ꝯtinge
ret in adulto; ſi ſimul cum baptizare-
tur; votum baptiſmi hẽre ĩciperet. ⁊ idẽ
eſt etiã ĩ ſacramẽto pnĩe: quod ꝯſũma
tur ĩ diſpẽſatiõe miniſtri abſoluẽtis.
Cum enĩ aliquis actu abſoluit̃ ꝯſeq̇
tur plenarie ſacramẽti effectũ. ſꝫ ſi añ
ꝗ̃ abſoluat̃ hẽat hoc ſacr̃m in voto;
qñ. ſ. ꝓponit ſe ſubijcere clauibus ec-
cleſie; iã v̾tus clauiũ opat̃ in ipſo ⁊ ꝯ
ſequitur remiſſionem culpe. Si quis
tñ in ipſa abſolutõe incipit ꝯteri ⁊ cla
ues eccleſie hẽre in voto; in ipſa abſo
lutione ſacerdotis culpa ei dimittitur
per gratiam que infunditur in hoc ſa
cramẽto ſicut ⁊ alijs ſacr̃is noue legiſ
vñ qñq; ꝯtigit ꝙ aliqui nõ perfecte
ꝯtriti v̾tute clauium gratiam ꝯtritio-
nis ꝯſequũtur. dũmõ nõ ponãt obicẽ
ſpũi ſcõ. ⁊ idẽ ẽ in alijs ſcr̃is noue le-
gis; ĩ q̇bus grã ꝯfert̃. vñ tñ eẽ dñia iter
baptiſmũ ⁊ pñiaz pp hoc ꝙ ſacr̃m pe
nitẽtie ſẽp exhibet̃ adult; ĩ q̇bus vt pli-
mũ ꝯtritio p̃cedit tpe ꝯfeſſionẽ ⁊ ab-
ſolutõem; baptiſmus aũt multotiẽs cõ
fert̃ pueris ĩ q̇bus votũ baptiſmi nõ p̃
cedit. oĩno aũt ſimile appareret; ſi eti
am baptiſmus exhiberetur adultis.

Ad primũ ꝗ̃ dõ ꝙ v̾bum hugõis
nõ ẽ ſic intelligendum: quaſi ſentẽtia
Petri in ſacerdote abſoluente prece-
dat tpe ſñiam celi .i. dei remittẽtiſ cul
pam; ſꝫ q: ſñia Petri approbat ſñiaz
dei. Ad ſm ſic dicẽdũ ꝙ medici
na ſacr̃alis operatur non ſolum actu
adhibita; ſed etiam in ꝓpoſito exiſtẽſ
⁊ ideo quãdoq; ſanatio vulneris pꝛe
cedit ſacramẽtalem abſolutionem.
Ad tertiũ dicẽdũ ꝙ nunq̃ poteſt eẽ
vera contritio ſine voto clauium ec-
cleſie: quãtũcunq; ſit dolor de pecca-
to preterito; ⁊ ꝓpoſitum abſtinendi ĩ
futurum. ⁊ ideo in ꝯtritione culpa re-
mittit̃.

Articulus .xi.

Ad ſecundum ſic proceditur.
Uidetur ꝙ vir poſſit accipe
re crucem ad tranſfretanduz
vltra mare; nolente vxore; ſi de eius
incontinentia timeatur non. Non
debet enim homo permittere propri-
am ſalutem pro ſalute aliena. Sed
homo p̾curat ſalutem propriam per
hoc ꝙ cruce ſignatur conſequens ple-
nam remiſſionem peccatorum. ꝗ̃ non
dꝫ h̾ p̃termittẽ vt ꝓuideat ſalti vxoris

Sed 𝔷 ē quod aug. dicit. Si abſti-
nes ſine vxoris voluntate: tribuis ei
fornicatiōis licētiā. ⁊ pccm̄ illius tue
iputabit̄ abſtinētie: ſ₃ accipiēdo crucē
impedit̄ a redditiōe debiti. g̃ videt̄ ꝙ
peccatū vxoris ſi cōtingat viro impu
tatur. R° dō ꝙ ea que ſūt neceſſi-
tatis nō ſūt ꝑtermittēda, ꝓpter ea que
ſūt ꝓprie volūtatis. Vn̄ etiā domin⁹
Math. 15. rephēdit phariſeos q̄ dice
bant ꝑtermittē mandatū de honora-
tione parētū: vt alique voluntarie ob
lationes deo offerentur. Ex neceſſita
te aūt viro imminet vt gerat curā vxo
ris. quia caput mulieris ē vir: vt dicit̄
i. ad Corin. xi. Sed ꝙ accipiat crucē
ad trāſfretandū ſubiacet proprie volū
tati. Unde ſi vxor ſit talis: que ſequi
non poſſit propter aliquod legitimu₃
impedimētū: ⁊ de eius incōtinentia ti
meatur nō ē ei conſulendum vt acci-
piat crucem ⁊ dimittat vxorem· ſecus
autem ē ſi vxor cōtinere voluntaria p̄
ponat: vel velit ⁊ poſſit ſeq̄ virū ſuu₃
Ad p̄mum ergo dicēdum ꝙ hoc etiā
ad ſalutem propriam viri pertinet vt
gerat curam de ſalute vxoris que vi-
ri regimine cōmittitur.

Deinde q̄ſitum eſt de actibus
humanis. Et primo de acti-
bus pertinentibus ad prela-
tos. 2° de actibus: q̄ poſſunt ꝑtīere
ad omnes. Pertiēt autem ad p̄latos
p̄cipere diſpenſare in precepto excōi-
care rebellātes preceptis ⁊ beneficia
eccleſiaſtica cōferre. Unde circa pri-
mū q̄runt̄ q̄ttuor. Primo de obiedi
entia ad p̄cepta prelatorum; vtrum. ſi
religioſus teneatur obedire prelato
ſuo p̄cipiēti ei in v̄tute obediētie ꝙ re
uelet ei crimē fratris occultū. Secū
do circa diſpēſationē vtrū papa poſſit
diſpenſare in bigamia. Tertio cir-
ca excōicationē. vtrū aliq̄s teneat̄ vi
tare excōicatos illos: de quorum excōi
catione etiam īterperitos eſt diuerſa
ſentētia: q̄buſdam dicentibus eos ex
cōmunicatos eſſe: ⁊ alijs non eſſe.
Quarto circa collationem beneficio
rum; vtru₃ prelatus eccleſie licite poſ-
ſit dare beneficium cōſanguineo ſuo
idoneo exiſtenti: ſi equa facilitate oc
currat ei alius magis idoneus.

Articulus. 12.

Ad p̄mū ſic proceditur. Uide
tur ꝙ ſubditus non teneatur
obedire prelato precipiēti re
uelationem criminis occulti. Null⁹
enim tenetur obedire alicui i hoc: q̄ð
non ſubditur eius iudicio. Sed oc-
culta non ſubduntur iudicio humano
ſed ſoli iudicio diuino. ergo circa eo-
rum reuelationem nullus tenet̄ obe-
dire prelato precipienti. Sed cōtra
eſt ꝙ prelatus in capitulo religioſoꝝ
poteſt precipere id quod iudex ſecula-
ris vel eccleſiaſticus poteſt exigere iu
ramentum. Sed quandoq₃ iudex ſe-
cularis vel eccleſiaſticus exigit iura-
mentum ab aliquo: vt reuelet id: q̄ð
ſcit de aliquo occulto: vt dicit queda₃
decretalis de purgationibus: ergo pa
ri ratiōe ipſe prelatus in capitulo po
teſt etiam religioſis precipere in vir
tute ipſius obedientie: vt dicant ei ſi
quid ſciunt d̄ aliquo crimine occulto.

℞ᵒ dđ ꝙ peccatū dupl'r pōt eē occultū. Uno mō ſimpl'r. ita. ſ. ꝙ ad mlto rū noticiā nullo mō ꝑuenit. ⁊ tale peccatū occl'tū nocet ſoli faciēti. ⁊ iō q̇ tale pecc̄m occultū fr̄is ſcit ſolū hoc d̄bet intēdere vt fratris peccātis ſalutē ꝓcuret. vnđ inſtitutus eſt a domino ordo correctiōis fraterne: vt p̄mo q̇dem corripiat aliq̇s fratrem occulte peccātem inter ſe ⁊ ipſū ſolum. poſtmoduꝫ adhibeat duos vel tres teſtes. ⁊ tunc tandem ſi non corrigatur dicat eccleſie. contra quem ordinem ſi prelatꝰ p̄cipiat vt peccatum fratris occultuꝫ ei dicatur: non eſt obediendū. ⁊ ipſe peccat precipiendo. qꝛ oportet deo magis ꝙ̄ hoībus obedire. Si aūt peccatū fratris nō ſit adeo occultū. q̇n ⁊ per aliquas ſuſpitiōes in multitudinis noticiam veniat. vnde multoꝝ ſcandaluꝫ oriatur: iam peccatū nō ſolū nocet illi: ſed multis. ⁊ qꝛ bonum multitudīs preferť bono vnius. ideo prelatus dꝫ diſq̇rere v̄itatem de facto: vt ſcandalum multitudīs ceſſet. vel per penam peccant: vel per eius excuſationeꝫ. Et ideo in tali caſu poteſt precipe ſcienti crimen fratris ꝙ manifeſtet. ⁊ ille cui precipitur tenet prelato obedire. Sic enī cum nō ſit oīo occultum crimē ꝑtineret ad iudiciū prelati. ⁊ in hoc caſu loq̇tur decretalis. non autem in p̄mo. vnde patet reſponſio ad obiecta.

Articulus .13.

AD ſecūdū ſic ꝓcedit. Videť: ꝙ papa nō poſſit diſpēſare in bigamie irregularitate. non enim poteſt ab homine diſpenſari in his que ſunt diuinitus inſtituta; vt Ber. dicit in libro de diſpenſatione ⁊ p̄cepto. Sed doctrina apl'i in q̄ ꝯtineť ꝙ bigamꝰ nō ꝓmoueať vt pꝫ. i. ad thimo. 3. ⁊ ad Tytū. i. ē diuinitus ꝓmulgata: ſꝫm illđ apl'i. 2. ad Thi. vltio. An experimentū q̄rit' eiꝰ q̇ in me loq̇ť xp̄s. ğ papa nō pōt cū bigamis diſpēſare. Sed ꝯ ē qđ ĩ decret. di. 50. dī. ꝙ papa cū quodam bigamo diſpenſauit.

℞ᵒ dicendū ꝙ papa hꝫ plenitudineꝫ ptātis ĩ eccl'ia: ita. ſ. ꝙ quecūq; ſūt inſtituta per eccleſiā vel eccleſie prelatos ſunt diſpenſabilia a papa. Hec enī ſunt que dicunť eſſe iuris humāi: vel iuris poſitiui. Circa ea vero: que ſunt iuris diuini: vel iuris nālis diſpenſare non poteſt. q̇a iſta hñt efficaciam ex inſtitutōe diuina. Jus auteꝫ diuinū eſt qđ pertinet ad legem nouaꝫ vel veterē. Sed hec ē differētia inter legē vtrāq;. quia lex vetus determinabat multa tā in p̄ceptis cerimōialibꝰ ptinentibus ad cultum dei: ꝙ̄ etiā in p̄ceptis iudicialibus ptinentibꝰ ad iuſticiam inter hoīes cōſeruandam. ſꝫ lex noua: que ē lex libertať: huiꝰ determinationes non hēt: ſed ē cōtenta p̄ceptis moralibus naturalis legiſ ⁊ articulis fidei ⁊ ſacramentis grē. vnde ⁊ diciť lex fidei ⁊ lex gratie ꝓpter determinationem articulorum fidei efficaciam ſacramentoꝝ. Cetera vō que ptinēt ad determiātionē humanoꝝ iudiciorū. vel ad determiationem diuini cultus libere permiſit xp̄us: qui eſt noue legis lator: prelatis eccleſie ⁊ principibus xp̄iani populi determinanda. vnde oēs huiꝰ determinationes pertinent ad ius humanum in quo papa poteſt

diſpenſare. In ſolis vero his q̄ ſunt:
de lege nature ⁊ in articulis fidei ⁊ ſa
cramētis noue legis diſpēſare nō pōt
Hoc enim nō eēt poſſe pro veritate:
ſ3 cōtra ꝟitatē. Māifeſtū ē aūt ꝙ bi-
gamū non ꝓmoueri neqꝫ ē de lege na
ture: neqꝫ pertinet ad articulos fidei:
neqꝫ ē de neceſſitate ſacri. quod patet
ex hoc ꝙ ſi bigamus ordinetur: recipit
ordinis ſacramentum. ſed hoc perti-
net ad quandam determinatione3 di
uini cultus. Unde circa hoc poteſt
papa diſpēſare: l3 diſpēſare n̄ d3beat niſi
ex magna ⁊ euidenti cauſa. ſicut etiā
poſſet diſpenſare circa hoc ꝙ aliquis
ſacerdos non indutus veſtibus ſacris
conſecraret corpus Chriſti. Et eade3
ratio eſt de omnibus alijs huiuſmodi
que ex inſtitutione humana proceſſe-
runt. Ad ꝑmū ergo dō ꝙ apl's du-
pliciter in doctrina ſua aliqua propo-
ſuit. quedā quidē ſicut promulgās ius
diuinum. ſicut illud qd̄ hētur ad gal.
5. Si circūcidimini Chriſtus vobis
nihil ꝓderit. ⁊ multa alia hꝰ. ⁊ i hoc
papa non poteſt diſpenſare. quedam
ꝟo ſicut propria auctoritate aliq̄ ſta-
tuens. Nam ipſe dicit. i. ad corin. xi.
Cetera cū venero diſponam. ⁊ infra
16. mandauit vt collecte: que fiunt in
ſanctos per vnam ſabbati fiant: qd̄
non pertinet ad ius diuinum. Et ſilr
etiā qd̄ dī de bigamo nō ꝓmouendo:
non eſt iuris diuini: ſed inſtitutio au
ctoritat̄ hūane diuinitus hoī ꝯceſſe.

Articulus. 14.

AD tertiū ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ
a non debeant vitari illi excō-
municati: circa quorum excō
municationē ſapiētes ꝯria opinantur
Quia ſm̄ iura ep̄us non pōt auferre
bñficiū qd̄ clerico cōceſſit ſine culpa.
Sed nō minus debet̄ cōio fideliū cui
libet fideli: qꝫ bñficiu3 clerico ſibi ab
ep̄o collatū. ḡ nec cōmunio fideliu3 ē
alicui ſubtrahēda ſine culpa. S3 qñ
dubitatur an cauſa ſubſit promptior d̄
bet eſſe animꝰ boni viri ad interpretā
dum in mitiorem partem. ḡ ex quo du
bitatur de excōmunicatione aliquorū
magis debet aliquis per hoc ſtare: ꝙ
non ſunt excommunicati. Et ita non
debet eos vitare. Sed contra eſt ꝙ
ſi aliquis percuſſus in bello moriat̄ ſi
ignoretur quis eum percuſſerit ꝓpter
dubium quilibet qui in bello interfu
it: irregularis habetur ſcd̄m iura. ḡ a
ſimili videtur ꝙ ex quo dubium eſt de
aliquibus an ſint excōmunicati ꝙ ꝓ
ter maiorem cautelam ſunt vitandi.
R° dō ꝙ dubitatio de excōmunicati
one aliquorum aut precedit ſententiā
iudicum aut ſequitur. Si precedit: pu
ta cum nondum eſt declaratum ꝑ iu-
dicem conſenſum aliquos eſſe excō-
municatos non ſunt vitandi quouſ-
qꝫ certo iudicio terminetur. In hoc
enim caſu verum eſt ꝙ in mitiorem
partem interpretari debemus. Unde
⁊ deuteronomij vigeſimoſeptimo di-
citur. Si difficile ⁊ ambiguu3: apud
te iudicium eſſe perſpexeris ⁊ iudicū
intra portas tuas videris verba vari
ari: venies ad ſacerdotes ⁊ ad iudice3
quereſqꝫ ab eis: ⁊ facies quodcu͠qꝫ
dixerint. S3 ſi ambiguū oriatur pꝰ cō
cordē iudicū dterminationē maḡ ſtādū
eſt ſententie iudicum duplici ratione

Primo q̇dē: quia iudices ſollicitius
diſcutiētes negociū plenius poſſūt p̱
cipere veritatē: etiā ſi ſint minus peri
ti q̄̄ aliĳ q̇ perfunctorie cōſiſtunt̄ ⁊ ex
ordinarie. Secūdo q: hoc eēt ī ma
gnum nocumētū vtilitatis cōmunis
ſtatus hoīum: ſi ſentētie nō ſtaretur:
ſed q̇libet pro ſuo libitu vellet ſnīe ca
lūniam ingerere: q: ſic litigia eſſent
interminabilia. ⁊ ideo ī tali caſu ma
gis eſt ſtandum ſentētie iudicuȝ: niſi
forte ſit per appellationeȝ ſuſpēſa. Et
per hoc patet reſpōſio ad obiecta.

Articulus. 15.

Ad quartū ſic p̱ceditur. Vide
tur q̄ p̄latus ecclie nō poſſit
eccleſie curam cōmittere ſuo
cōſanguineo q̄̄uis idoneo: poſtpoſito
meliori. Pater enī ſue filie q̄rit ſpon-
ſum q̄̄ magis poteſt idoneum. ⁊ ſpon
ſus ſue ſponſe querit fideliſſimuȝ cu-
ſtodem pro poſſe. Sed maior prelat⁹
ad eccleſiā ſibi ſubiectam cōparat̄: vl̄
ſicut pater ad filiaȝ: vel ſicut ſponſus
ad ſponſam. g̃ debet ei de p̱ſona ido-
nea p̱uidere q̄̄tum melius pōt. Pre
terea Joānes euāgeliſta maxime fuit
idone⁹. ⁊ tamē q̇a cōſanguineus xp̄i
erat ſ̱m carnē pretulit ei Petrum in
regimine eccleſie. g̃ etiaȝ prelatus ſi
hēat cōſanguineū eque idoneum: nō
debet ei p̱uidere in eccleſia magis q̄̄
aliĳ eq̄ idoneo. Multo ergo minus ſi
ſit minus idoneus. Sȝ cōtra ē q̄ ſ̱ȝ
ordinē rectū caritatis homo plus dȝ
diligere ſibi magis cōiūctos. Sȝ his
quos magis ex caritate diligimus:
etiam magis debemus prouidere. vñ
eoꝝ meritum creſcat. Cū ergo ex bōa
diſpēſatiōe eccleſie creſcat meritū bñ
admīſtrātis: videt̄ q̄ p̄latus mag̃ de-
beat ſuis q̄̄ extraneis p̱uidere: etiā ſi
ſint minus idonei. R° dicendū q̄
aliter ē dicēdū de cōſanguineo p̄lati
eque idoneo: ⁊ aliter d̄ minus idoneo
Si enī ſit eq̄ idoneus: pōt p̄lat⁹ ſuum
cōſanguineū p̄ferre: niſi forte ex hoc
ſcādalū oriat̄: vel aliq̇ exīde malū exē
plū accipiāt: vt p̱babilr̄ p̄ſumi poſſit:
q̄ aliĳ p̄lati hoc exēplo inducantur ad
dandū ſuis cōſanguineiſ etiā minus
dignis. ⁊ hoc ideo: quia ex quo nihil
deperit vtilitati eccleſie cum eq̄ ido-
neo prouidet̄: licet circa hi⁹ prouiſionē
etiā amori naturali ſatiſfacē: qui non
eſt contrarius caritati: ſ̱ magis cari-
tate informatur. Ex hoc ſignificatu
Gñ. 48. Ubi Pharao dixit ad Jo-
ſeph de fratribus ſui. Si noſti in eis
viros induſtrios: conſtitue eos magi
ſtros pecorum meoꝝ. Si ṽo ſit min⁹
idoneus conſanguineus p̄lati: nō de
bet cū preficer̄ ad curā eccleſie poſtpo
ſito meliori duplici ratiōe. Prīo
q̇dem hoc videt̄ eē cōtra fidelitatem
quam in bono diſpenſatore dominus
requirit. Nō enī faceret fideliter ne-
gocium alicuius dñi q̇ poſſit rem ei⁹
meliorare: ſi hoc p̄termitteret vt ſuis
conſanguineis ſatiſfaceret. Sc̄do q:
hoc videt̄ eē ꝯ̄ fidelitateȝ: quā ī bono
diſpēſatore ad perſonarū acceptionē
pertinere: que conſiſtit in hoc q̄ ali-
q̇s accipit pro cā conditionem p̱ſōe q̄
nō facit ad negociū. ſicut ſi aliq̇s da-
ret ſnīam p̱ aliquo: q: diues eſt: ⁊ nō
quia iuſticiā hēt: que ē cōditio faciēs
ad negociuȝ. Eſſe aūt conſanguineū

non eſt aliqua cõditio pertinens ad
curã eccleſie:q̃ nõ obtinetur iure ſan
guinis ſ; diuĩo munere. Eſſz aũt ꝯdi
tio faciẽs ad negociũ circa diſpẽſatio
nẽ p̃rimonialiũ bonoꝝ. vnde ſi ep̃us
de patrimonialibus bonis magis ꝓ
uideat ſuo ꝯſanguineo min⁹ idoneo:
non eſt acceptio perſonarum. Sed ſi
rõne ꝯſanguinitatis ei ꝓuideat in pa
trimonio crucifixi: non caret vitio p
ſonarum acceptionis:quam aug. di
citi eccleſiaſticis gradibus diſpenſã
dis exponẽs illud qḋ hẽtur Jaco.2.
Nolite in perſonaꝝ acceptione hẽre
fidem dñi noſtri Jh̃u xp̃i. Hie. etiaz
dicit.7 hĩ.8.q.i. Extrane⁹ ex alia tri
bu a Moyſe eligit̃: vt ſignaret p̃in
cipatũ in populos non ſanguini diffe
rendum eẽ ſ; vite. at nũc cernim⁹ plu
rimos hãc rem beneficio facere: vt ñ
querãt eos in eccleſia columnas elige
re quos plus cognoſcant eccleſie pro
deſſe: ſ; quos vel ipſi amãt; vel quoꝝ
ſũt obſeqis deliniti.

DEinde q̃ſitum ẽ de actibus
q ꝑtĩt ad oẽs hoĩes ꝑtinere.
Et p̃mo de actib⁹ ꝑtinẽtib⁹
ad vim intellectiuam 2⁰ de actib⁹
ꝑtinẽtib⁹ ad vim appetitiuã. Circa
p̃mũ queſita ſunt tria. Primo vtrũ
poſſit aliquis ſine pcõ appetẽ ſcire ſci
ẽtias magicas. 2⁰ vtrum enũtiabile
qḋ ſemel ẽ veꝝ ſemp ſit veꝝ. 3⁰ vtrũ
magiſter determinãdo q̃ones theolo
gicas magis debeat vti ratõe vel au
ctoritate.

Articulus.16⁹.

AD p̃mum ſic ꝓcedebat̃. Vi
detur q homo ſine peccato
poſſit appetere ſcire ſciãs magicas.
Non enim eſt peccatum appetere il
lud per qḋ ponit̃ itellectus hoĩs ĩ opti
mo. Sed ꝑ quãlibz ſciam ponit̃ intel
lect⁹ hoĩs ĩ optimo: qꝛ veꝝ ẽ bonũ in
tellectus. vt dicit̃ in.6. Ethi. Scĩa ãt
veroꝝ ẽ. ḡ hõ põt licite appetere ſcir
quãcũq ſciam. 7 ita ſine peccato põt
hõ appetere ſcire ſciẽtias magicas.
Sz 2. Prohibitio nõ eſt niſi de il
licito. Sz ſcĩe magice ſũt ꝓhibite. er
go illicitũ ẽ appetẽ eas ſcire. Rx⁹ dõ
q actus human⁹ põt dici bon⁹ dupl'r
Uno mõ ex gñe. Alio mõ ex circum
ſtãtia. Ex gñe q̃dez dicit̃ eẽ actus bo
nus ex eo q act⁹ cadit ſupra debitam
mãm. debita aũt mã appetit⁹ ẽ bonũ
vnde appetere quodcũq bonũ ẽ bo
nũ in gñe. oĩs aũt ſcĩa ſiue quecũq co
gnitio bonum aliq̃d eſt. alioq̃n deus
cui nihil mali ĩeſt ñ haberet oẽz ſciaz
tam bonoꝝ q̃ maloꝝ. vnde appete
re quãcũq ſciam ſciam vel noticiã q̃
rũcũq rerum ſiue bonaꝝ ſiue mala
rum ẽ bonũ ĩ gñe. Sz tñ ſm diuerſaſ
circũſtãtias additas põt eẽ bonũ vel
malũ; 7 p̃cipue hec diuerſificant̃ ſm
intẽtionẽ finis. Nam ſi aliquis ap
petat ſcire ſcĩas magicas:vt eis etiaz
vtat̃ eſt malum. Si aũt appetat eas
ſcire vt eas confutet 7 reprobet: ſic ẽ
bonum 7 licitum. Similiter ẽt ex cõ
ditione perſone põt hoc diuerſificari;
vel etiam ex mõ appetẽdi. Si eniz ſic
aliq̃s appetat ſcire hĩ⁹ ſcĩas vt earum
noticiã p̃ferat aliĩſ vtilioꝛib⁹ reb⁹; ĩoꝛ
dĩat⁹ ẽ appetit⁹. 7 ſil'r ſi ſit tal' pſõa ad
q̃ ñ ꝑtĩcat h̃ ſcire; ĩoꝛdinate h̃ appetit
Ad p̃mũ ḡ dõ q oĩs ſciẽtia ponit

intellectum in aliquo ſui bono·qꝛ om
ne verū eſt quoddā ītellectus. ſꝫ non
oīs ſcīa ponit ītellectū in ſui optimo.
ſꝫ illa ſola ē circa ꝑmā ṽitatē: nec etiā
veꝝ ē ꝙ magice artes ſint ſcīe: ſꝫ poti
us ſūt q̄dam fallacie demonū. Ad
ſm dō ꝙ hꝰ artes ſūt ꝓhibite· ꝗtuꝫ
ad ſuū vſū. Sī ṽo ꝓhiberet alicui ēt
eaꝝ ſtudiū ꝓpter ꝑiculū vtēdi; tūc eēt
malum qꝛ ꝓhibitum.

Articulus .iiꝰ.

Ad ſm ſic ꝓcedit. Videt ꝙ
nō oꝫ enūciabile qḋ ſemel ē
veꝝ ſemꝑ futuꝝ eē veꝝ. ſi
enī hoc eēt veꝝ ī alijs enūciabilibus
de futuro. Sꝫ ī iſtis hoc nō eſt veruꝫ
qꝛ vt dicit phs in 2º de generatōne·
Futurus quis incedere nō īcedet; er-
go non oportet enunciabile qḋ ſemel
ē verum ſemꝑ eē futuꝝ veꝝ. Prete
rea ſi partes ſunt eedē ꝛ totū ē idē· Sꝫ
partes enūciabilis ſunt ꝑ̄dicatū ꝛ ſb
iectum ꝛ cōpoſitio·ergo idem eſt enū
ciabile exiſtente eodem predicato ꝛ ſb
iecto ꝛ compoſitione· ſꝫ taliter exiſten
te eodem enunciabili ꝯtingit ꝙ ſit
qn̄qꝫ verum ꝛ qn̄qꝫ falſū. ſicut hͦ enū
ciabile ſoꝛ. ſedere ē verum eo ſedēte; ꝛ
falſum eo nō ſedēte. ſm illud phi in ꝑ̄
dicamentis. Ex eo ꝙ res eſt vel non
eſt oratio eſt vera vł falſa; ergo enun
ciabile quod ſemel eſt verum; nō ꝓp
ter hoc ſemper eſt verum. Sꝫ ꝯ̄ iſta
enunciabilia: Sortē currere ꝛ ſortem
cucurriſſe; ꝛ ſortē fore curſurum n̄ dif
ferunt niſi ſm diuerſam ꝯſignificati
onem temporis. Sed diuerſa conſi-
gnificatio non tollit idētitatem noīs
Idem enim nomen dicitur eſſe ꝑ oēſ
caſus ꝛ in ſingulari ꝛ in plurali nu-
mero. ergo etiam predicta tria enunci
abilia ſunt nū ciabile. Sed ſi vnū ho
rum ſemel ſit verū ſemꝑ opꝫ ꝙ aliqḋ
eorum ſit verum qꝛ ſi ſemel eſt veruꝫ
ꝙ ſortes currit; prius erat verum ꝙ
ſortes curret. ꝛ poſtea erit verū ꝙ ſor
tes cucurrit. ergo ſi enūciabile aliqḋ
ſemel eſt verum ſemꝑ erit verum.

Rº dō ꝙ huius dubitationis vis
in hoc ꝯſiſtit vt ſcitur vtrum ſit idem
enūciabile qḋ ē de pn̄ti preterito ꝛ fu
turo. Si enim hoc verū ſit ꝯn̄ſ erit ꝙ
enūciabile qḋ ſemel eſt verum ſemꝑ
erit verū; licet forte hoc dubitationeꝫ
aliquam hēre poſſit circa enunciabi-
lia de futuro ꝯtingenti. ſꝫ hoc eſt alti
oris īquiſitionis. Si vero ſint diuer-
ſa enunciabilia de preſenti preterito
ꝛ futuro. eſt aūt idē enūciabile qḋ eſt
de pn̄ti qualitercūqꝫ res ſe habeat;
manifeſtum eſt ꝙ idem enunciabile
quandoqꝫ ē verū quādoqꝫ falſum ſꝫ
ꝙ philoſophus dicit in predicamen-
tis. Qḋ eadē oratio ꝛ opinio qn̄qꝫ ē
vera quādoqꝫ falſa. Ad cuiꝰ euiden
tiam ſciendum eſt ꝙ ſm phm in ꝑ̄io
periarmenias tria quedam ꝑ ordineꝫ
īueniuntur. Nā voces ſūt ſigna intel
lectū. ītellectus aūt ſūt rerum ſimili-
tudines. manifeſtū ē aūt ꝙ vnitaſ vo
cis ſignificatiue vel diuerſitas nō de
pēdet ex vnitate vel diuerſitate rei ſi-
gnificate; alioquin non eſſet aliquod
nomen equocum. Secūdū hoc enī ſi
ſint diuerſe res eſſent diuerſa nomi-
na ꝛ non idem nomen. dependet er-
go vnitas vel diuerſitas vocis ſigni
ficatiue ſiue ꝯplexe ſiue incōplexe ex

vnitate vel diuerſitate vocis vel itellectus; quoꝝ vnũ.ſ. vox ẽ ſignũ ⁊ non ſignatũ tm̃. itellectus aũt ſignũ ⁊ ſignatũ ſicut ⁊ res. Põt ergo nomẽ vł enũciabile eẽ aliud ⁊ aliud vel ꝓpter diuerſitatẽ vocis tm̃; ſicuti eſt in ſynonimis: ĩ q̇bus ẽ diuerſa vox; ſed idem ſignificatũ oĩo; vel etiã cũ diuerſitate vocis põt eẽ diuerſitas intellectuũ: ſiue ꝓpter diuerſitatez rei ĩtellecte: ſiue propter diuerſitatem modi intelligẽdi, ⁊ hoc contigit quãdocũqꝫ ẽ diuerſitas cõſignificatiõis: que cõſeq̄tur diuerſũ modũ ĩtelligẽdi vnã ⁊ eandẽ rẽ ⁊ ꝑcipue hoc apparet in tẽpore; quod ꝑ ſe cõmiſcetur oꝑationi intellect⁹ humani cõponẽtis ⁊ diuidentis; vt dicit̃ in .3° de aĩa. Et iõ dicẽdum ẽ ꝙ nõ eſt idem enunciabile ſortem ſedere ⁊ ſortem ſediſſe vel ſeſſurum eẽ; ſed ſortem ſedere eſt idem enunciabile; q̇a eſt eadem vox ⁊ idem modus ſiguificandi ⁊ ideo patet ꝙ idem enunciabile põt quãdoqꝫ eẽ verum qñqꝫ falſũ. vñ duo ꝓma concedimus. Ad tertiũ dõ ꝙ diuerſitas cõſignificatõis tollit noĩs identitatẽ ĩ tãtuz ꝙ obliq̇ ſcd̃m ph̃m non ſunt noĩa. ſunt tamẽ vnum nom̃ non ſimpl̃r; ſed inq̃tũ conueniunt in vno ordine declinationis.

Articulus .18.

Ad tertiũ ſic ꝓcedit̃. Videt̃ ꝙ magiſter determinãs q̃ones theologicas; magis debeat vti auctoritatibus q̃ꝫ rõnibus. quia ĩ qualibet ſcĩa queſtiones optĩe d̃termĩnãtur per ꝓma pꝛĩcipia illius ſcĩe. Sꝫ ꝓma ꝓncipia ſcientie theologice ſunt articuli fidei; q̇ nobis per auctoritates ĩnoteſcũt. ḡ maxĩe q̃ones theologice ſũt determinãde ꝑ auctoritates. Sed 𝔷ͣ ẽ q̇ð dĩ ad Titũ .i. Vt ſint potẽtes exhortari ĩ doctrina ſana ⁊ cõtradicẽtes reuĩcere. Sed cõtradicentes melius reuincunt̃ rõnibus q̃ꝫ auctoritatibus. ergo magis opꝫ determinare q̃ones ꝑ rõnes q̃ꝫ ꝑ auctoritates. Rᵒ dõ ꝙ q̇libet actus exequẽdus ẽ ꝑm ꝙ cõuenit ad ſuum finem. diſputatio autẽ ad duplicem finẽ põt ordĩari. Quedã enĩ diſputatio ordĩatur ad remouẽdũ dubitationem an ita ſit. ⁊ ĩ tali diſputatõe theologica maxĩe vtẽdũ ẽ auctoritatibus quas recipiũt illi cum q̇bus diſputatur. puta ſi cũ iudeis diſputet̃; opꝫ inducere auctoritates veteris teſtamẽti. Si cũ manicheis; q̇ vetus teſtamentum reſpuunt; oportet vti ſolum auctoritatibus noui teſtamenti; Si autẽ cũ ſciſmaticis q̇ recipiunt vetus ⁊ nouũ teſtamentũ: nõ aũt doctrinã ſanctoꝝ noſtroꝝ; ſicut ſunt greci; oportet cũ eis diſputare ex auctoritatibus noui vel veteris teſtamenti ⁊ illoꝝ doctoꝝ: quos ĩpi recipiunt. Si autẽ nullam auctoritatẽ recipiunt opꝫ ad eos cõuicendos ad rões nãles ꝯfugẽ. Quedã ṽo diſputatio ẽ magiſtralis in ſcholis non ad remouendũ errorem; ſed ad inſtruendũ auditores; vt iducantur ad intellectum veritatis quem itendit. ⁊ tunc oportet rationibus inniti inueſtigantibus veritatis radicẽ; ⁊ facientibus ſcire quõ ſit verũ qð dicitur. alioquin ſi nudis auctoritatib⁹ magiſter q̃onẽ determinet certificabitur q̇dem auditor ꝙ ita eſt; ſed nihil ſcientie; vel intellectus

acquiret.ſed vacuus abſcedet. Et p h
patet reſpōſio ad obiecta.

D Einde queſitū ē de rebus p
tinentibus ad vim appetiti
uam. Et p̄mo de bōis. Se
cūdo de malis. Circa p̄mū q̄rūtur
duo de martyrio. Primo vtrū aliq̄s
abſq; pfecta caritate poſſit ſe ad mar
tyriū offerre. Secūdo vtrū ſuſtinē
martyriū pro xp̄o ſit in p̄cepto.

Articulus .19.

a D p̄mū ſic p̄cedit. Videtur q
aliq̄s abſq; perfecta carita
te poſſit ſe martyrio offerre;
q: ſup illud ps. Jdeo dilexi mādata
tua ſuper aurū ꝛ topaſion. dicit glo. q
minima caritas plus diligit dei legē
q̄ milliaria auri ꝛ argenti. ꝛ eadē rōe
q̄ oīa tēporalia. Sed id qd̄ minus di
ligimus exponimus magis p eo: qd̄
magis diligimus. g ꝛ oīa tēporalia ꝛ
etiā propriā vitā pōt exponere p xp̄o;
q̄ hꝫ mīmā caritatem. Sed contra.
Si aliq̄s abſq; pfecta caritate pōt ſe
offerre martyrio. g pari rōne poterit
martyriū ſuſtinē abſq; caritate perfe
cta. Sed hoc videt̄ eē falſū ſm illud
Joh. 3. Maiorē caritatē nemo hēt q̄
vt aīam ſuā ponat q̄s p amicis ſuis;
g aliq̄s abſq; caritate pfecta non pōt
ſe ad martyriū offerre. Rᵒ dd̄ q in
operibus virtutum duo ſunt attenden
da; ſcilicet id quod fit ꝛ modus faciē
di. Contingit autem idem factū: qd̄
fit ſm aliquā perfectam virtutē fieri;
etiam nō ſolū ab habente puā v̄tutē
ſed etiā a non hn̄te virtutē: ſicut aliq̄s
non habens iuſticiā poteſt facere ali
quod opus iuſtum. Sed ſi attēdam⁹
ad modū faciēdi ille q̄ nō hēt v̄tutem
nō pōt opari ſicut ille q̄ hꝫ; nec ille; q̄
habet puam ſicut ille q̄ hꝫ magnā; q̄
opatur faciliter ꝛ p̄mpte. ꝛ delectabili
ter; quod nō ita facit ille q̄ caret v̄tute
vel q̄ paruā hꝫ. Sic ergo dicēdū eſt q
hoc opus qd̄ ē offerre ſe martyrio vel
etiā martyriū ſufferre pōt facē non ſo
lū caritas perfecta; ſꝫ etiā imperfecta.
ꝛ quod plus eſt etiam ille qui caret ca
ritate ſꝫ illud apli. i. ad Corin. 13. Si
tradidero corpus meum ita vt ardeā;
caritatem aūt non habeam ꝛc̄. Sed
caritas perfecta hoc facit prompte; ꝛ
delectabiliter. ſicut patet de Lauren
tio ꝛ Vincentio; qui in tormentis hi
laritatem oſtēderūt. hoc aūt non pōt
facere caritas imperfecta; vel etiam
ille qui caritate caret. Et per hoc pꝫ
reſponſio ad obiecta.

Articulus .20.

a D ſecūdū ſic p̄cedit. Videt̄;
q pati martyriū p̄pter xp̄m
non ſit in p̄cepto. Min⁹. n.
videt̄ q homo det ſua q̄ q p̄priū cor
pus ponat. vt dicit Gregorius in illa
omelia. Ego ſum paſtor bonus. Sed
dimittere oīa ſua p̄pter xp̄m nō cadit
ſub precepto: ſ3 ſub cōſilio. g etiam ex
ponere corpus ſuū martyrio nō cadit
ſub p̄cepto. Sed ꝯ eſt quod augu.
dicit. 13. de ciui. dei. Cū dictū eſt hoi.
Morieriſ ſi peccaueris. Nunc dicit̄
martyri: morere ne pecces. Sed illud
quod oportet nos facere ne peccemus
cadit ſub precepto. g mors martyriū
cadit ſub precepto. Rᵒ dd̄: q aliq̄d
cadit ſb precepto dupliciter. Uno mō
abſolute. Alio mō ſm aī p̄paratiōe

quia enim preceptum importat ratio
nem debiti. illud absolute cadit sub p̄
cepto: qđ ē debitū ꝓter aliqđ p̄existēs
sicut p̄ceptū de honoratōe parētū: vel
de amando deum. Sed qn̄qꝫ ꝯtigit
ꝙ id qđ facit aliquid eē debitū: non
dū precessit: ſ; pōt occurrere. Vn̄ hoc
cadit sub precepto nō absolute ſ; ſm p̄
paratione animi ita. s. vt homo hēat
aīum paratū ad faciēdū illud. qđ debi
tū reddit̄ ex aliqua cā occurrente. ⁊ h̄
modo exponit aug. illa dn̄i precepta q̄
ponuntur Mat. 5. Si quis percusse
rit te in vnam maxillā: prebe ei ⁊ aliā
quia. s. si opus eēt: ⁊ hoc exigeret sal⁹
aliorum: homo debet esse paratus ad
hoc faciendum: ⁊ per hunc modū su
stinere martyrium pp̄ xp̄m cadit sub
precepto. q: s. homo d; habere aīum
paratum vt prius permitteret se occi
di: qꝫ xp̄m negaret vel mortaliter pec
caret: ⁊ sic etiā relinquere bona propria
cadit sub precepto: quia debet eē pa
ratus animus xp̄iani magis sustine
re rapinam bonoꝝ suoꝝ qꝫ xp̄z nega
re vel mortaliter peccare: per h̄ pꝫ res
ponsio ad obiecta.

D Einde q̄situ ē de actib⁹ ma
lis. s. de primi motibus. Cir
ca quos quesita sunt duo p̄
mo vtrum primi motus semper sint
peccata. 2ᵉ vtrū sit in infidelibus
sint peccata mortalia.

Articulus 2i⁹.

AD p̄mum sic p̄cedebat̄. Vi
dēt̄ ꝙ p̄mus mot⁹ semp sit
peccatuꝫ dicit magr̄. 2i. di.
secūdi libri sentētiaꝝ. qđ tēptatio a
carne non pōt eē sine peccato. S; qn̄
cunqꝫ est primus motus est tempta
tio a carne. ḡ p̄mus mot⁹ nō pōt esse
sine peccato. S; ꝯtra est qđ ad ro.
6. super illud. Non ergo regnet pec
catum ī vr̄o mortali corpore. dicit glo
sa. Nō p̄hbet ꝯcupiam que vitari nō
potest. S; illud qđ nō pōt vitari non
est peccatuꝫ. ḡ ꝯcupiā q̄ ē primus mo
tus non est peccatū. R° dō ꝙ mo
tus importat inclinatōem quādā ad
terminum: que quidem īclinatio per
tinet ad appetitum in humanis acti
bus. Est autem ī hoīe triplex appetit⁹
vnus q̄dem naturalis. ſm ꝙ vis ap
petitiua pertinet ad animam vegeta
bilem: sicut ⁊ vis digestiua ⁊ expulsi
ua ⁊ retentiua. Secūdus appetitus ē
sensualitatis: qui mouet̄ secūduꝫ ap̄
hensionem sensus. Tertius appeti
tus est volūtatis: q̄ mouetur ſm iudi
ciū rōnis. Peccatū qđ hꝫ rōnē culpe
de quo nūc loquimur: nō pōt esse nisi
in actu voluntario: qui. s. est aliquali
ter in ptāte peccantis. actus aūt appe
titus nālis nō subiacet īperio rōnis:
sicut nec act⁹ aliaꝝ potētiaꝝ vegeta
bilis aīe. ⁊ iō ī actu talis appetit⁹ nō
pōt ꝯsistere culpa: sicut ꝙ hō esuriat
vel sciat absqꝫ culpa est. ⁊ idē dicēdū
est in alijs hi⁹. S; act⁹ appetit⁹ sensi
tiui subiacet imperio rōnis: q: rō p̄ue
niēs ip̄m pōt eū imperare vel etiam ī
pedire. ⁊ ideo talis motus potest iam
hēre rōnē culpe: ⁊ si sequat̄ iudiciū rō
nis poterit etiam eē peccatum morta
le: sicut ⁊ motus exteriorum membro
rum imperati a rōne. Si aūt preue
niat iudiciū rōnis ē q̄dē peccatū: si tē
dat in aliquid illicitum: q: ī potestate

hominis fuit ipſum cohibere·eſt tam̄ veniale peccatū ꝛ leuiſſimū.vt pꝫ per aug.12·de trini.ꝛ hoc dicit̄ prim⁹ motus peccati.motus aūt ſupioris appetitus.i.voluūtatis ꝯñs iudiciuꝫ rōnis iā pōt eē peccatū mortale.Pmū ḡ ꝯcedimus. Ad ſm dō ꝙ ꝯcupia nō pōt vitari ſic ꝙ nullus ꝯcupīe motus ſurgat:qꝛ dū reſtituit̄ vni inſurgit alius.pñt tamē vitari ſinguli.ꝛ ex hoc q̇libet hꝫ aliq̇d de rōne peccati: lꝫ non hēat rōnem ꝑfecti peccati;qḋ eſt peccatum mortale·

Articulus.22⁹.

A d ſm ſic ꝓcedit̄·Videt̄ ꝙ ṗmi mot⁹ in īfidelib⁹ ſunt peccata mortalia.Quia ſic̄ anſel.dicit in lib· de grā ꝛ lib.ar.Eos q̇ nō ſūt i xp̄o Jeſu ſeq̇tur dānatio ſi ſentiūt ꝯcupiam:ēt ſi nō ꝯſentiāt.ſed ſentire ꝯcupiaꝫ ē habere ṗmū ꝯcupīe motū.ḡ īfideles q̇ nō ſūt i xp̄o Jeſu deccāt mortalr̄ ſm ṗmos mot⁹:qꝛ dānatio nō debet̄ niſi peccato mortali· Preterea q̇lꝫ hō dꝫ habere originalē iuſticiā:ſm quā ꝯcupia reṗmebat̄.ꝫ ꝯtra hoc debitū ē q̇libet ꝯcupīe motus:ḡ q̇libꝫ ꝯcupīe motus ē peccatum mortale.Omne.n.qḋ ē ꝯ̄ debitū hēt peccati mortalis rōnē. Sꝫ ꝯ̄ Quanto eſt gradus altior:tāto ē caſus grauior.Sꝫ altior ē gradus fidelis q̄ꝫ īfidelis.Cum ergo ṗmi motus fideliū nō ſint peccata mortalia·multo min⁹ ṗmi mot⁹ īfideliū. R̄ dō ꝙ ṗmus mot⁹ ſicut dictū eſt:ē mot⁹ ſenſualitatis ꝓueniēs deliberatōnem rationis. eadē autem nā̈ ſenſualitatis eſt; ꝛ rōnis in fidelibus ꝛ in infidelib⁹. Ad naturam autem ſenſualitatis ꝛ rationis ꝑtinet ꝙ mot⁹ ſēſualitat̄ q̇ ē abſq̄ꝫ deliberatōe rōnis nō poſſit eē peccatū mortale:qꝛ peccatū mortale ē qḋ ꝯſiſtit in auerſione a deo:ad quē ꝯuerti nō pōt hō niſi ꝑ rōnē:ꝛ ꝑ ꝯñs auerſio a deo q̇ ꝯſtituit peccatū mortale nō pōt eē niſi i rōne:vt pꝫ ꝑ aug.12·ḋ trini.ꝛ iō dicēdū ē ꝙ ṗmi mot⁹ īfideliū nō ſūt peccata mortalia ꝫ vēialia· Ad ṗmū ḡ dō ꝙ dictū Anſelmi depēdet ex v̈bo apl̄i q̇ cōcluit ad ro·8. ꝙ nihil eſt dānationis his q̇ ſūt i xp̄o Jeſu.q̇ non ſm carnem ambulant. Videtur ergo ꝙ his qui non ſunt in xp̄o Jheſu ſit aliq̇d dānationis:etiaꝫ ſi non ſm carnem ambulēt motibus carnis ꝯſentiēs · alioquin nihil plus haberent hi qui ſunt in chriſto Jeſu q̄ꝫ alij·Eſt ergo aliquid damnatōnis his qui non ſunt in chriſto Jeſu ſiſētiant motus carnis:quāuis non conſentiunt·quod quidem qualiter ſit intelligendum ex proceſſu apoſtoli apparet·premiſerat enī reparatōem gr̄e inchoatam eſſe in his qui ſunt in xp̄o Jeſu quātū ad mētē:lꝫ nōquantū ad carnē·Premiſerat enī·Ego ipſe mēte q̇dē ſeruio legi dei:carne autē legi peccati.ſ.ꝓpter legeꝫ fomitis:qui adhuc manet in corporis membris.Ne ergo hi ſunt in xp̄o Jeſu viderentur adhuc ṗſtine damnationi ſubiacere ꝓpter fomitis motus:cōcludit apl̄us ꝙ nihil eſt damnationis his qui ſūt in xp̄o Jeſu:ſi non ſm carnem ambulant:quia damnatio originalis peccati ſoluta eſt per gratiā xp̄i: quāuis actu remaneat fomes peccati·damnus

tionem vero actualis peccati non in-
currunt:quia non ambulāt ſm carnē
In infidelibus ṽo manet peccatū ori-
ginale nō ſolū actu ſ etiam reatu . ⁊
iō eſt in eis aliquid dānationis ex p-
te originalis peccati:nō autē ex parte
actualis:ſi ɔcupiſcētijs nō ɔſcentiāt.
Ex hoc ḡ nō ſequit̄ ꝙ in īfidelibus
pͥmus motus īducat dānationē pecca
ti mortalis. ſ ſeqͭtur ꝙ hēat annexā
damnationē origīalis peccati. Ad
ſm dō ꝙ debitū originalis iuſticie p
tinet ad ipſam pſonā īfidelis rōne hu
mane nature:quā a primo parēte tra-
xit:cui collata eſt originalis iuſticia.
⁊ ideo id quod pertinet ad defectum
originalis iuſticie pertinet ad pecca-
tum nature.ſ.ad peccatum originale:
non aūt peccatum actuale q̄le eſt pec
catum mortale.

Articulus.23ᵘˢ.

Q Ueſtio eſt vtꝝ pueri non ex-
ercitati in preceptis ſint reci
piendi vel obligandi voto
vel iuramento:vel bñficijs alliciendi
ad ingreſſum religionis. Et videtur
ꝙ non. Perfectio.n.conſiliorum ad
quam ordinantur religiones a xp̄o ex
ordium ſumpſit. Sed xp̄s pͥmo ɔſili-
um perfectionis dedit adoleſcēti : qui
precepta ſeruauerat. vt patet Mat.19
ergo ſoli illi qui ſunt exercitati in p̄re
ceptis ſunt ad religionem obligandi
vel recipiendi. Preterea Gregoriꝰ
dicit ſuper Ezech. Nemo repēte fit
ſummus . Sed in bona ɔuerſatione
a minimis quiſꝗ̄ īchoat vt ad magna
perueniat. Sed magna ſunt conſilia
que pertinent ad perfectionem vite,
minora autem ſunt precepta que per-
tinent ad oēm iuſticiā.ergo prius de
bent pueri exercitari ī p̄ceptis:q̄ꝫ ad ɔ
ſilia inducātur. Preterea Exo.21.
dī. Si quis apparuerit ciſternam de
cideritq̄ꝫ bos vl̄ aſinus in eā:dominꝰ
ciſterne reddet p̄ciū iumētorum. Sed
ille qui aliquem pueꝝ nondū ī precep
tis exercitatū ad religionē īducit:quo
dammō aperit ei ciſternā:q2 pleriq̄ꝫ
tales religionē īgredientes egrediun
tur ⁊ in deſperatōem incidunt quaſi ī
quādā ſpiritualem ciſternam. ḡ vide
tur ꝙ ille qui eum inducit:hoc ei im-
putetur ad peccatū. Preterea illud
quod eſt expediens ɔmuni vtilitati n̄
eſt tollendū. Sed expedit ɔmuni vti
litati ꝙ homines ꝓpria libertate vtā
tur ad bonū faciēdū.ḡ non ē aliquibꝰ
auferenda talis libertas per obliga-
tionē voti vel iuramenti. Prete-
rea beatus benedictus monachorum
inſtitutor almificus in ſua regula ſta
tuit : ꝙ venientibus ad religionem
non ſit facilis prebendus ingreſſus:ſ
probandum ſit an ſpiritus a deo ſit er
go multo minus ſunt aliqui muneri
bus vel beneficijs alliciendi. Prete
rea Grego.dicit.⁊ habetur ī directis
diſt.48. Scimus ꝙ edificati parietes
nō pͥus tignorum pondus accipiunt:
niſi natiuitatis ſue humore ſiccentur
ne ſi ante pōdera q̄ꝫ ſolidentur accipi
ant cunctam ſimul ad terram fabri-
cam deponant. Sed pueri qui nōdū
ſunt exercitati in preceptis ſunt quaſi
parietes nondum deſiccati.ḡ nō ſunt
eis imponenda tigna.i.grauia religi
onis īſtituta. Preterea ſtatꝰ religōiſ

eſt ſtatus penitẽtie. Sed pueri excipiuntur ab oĩ penitẽtie cõuertiõe: vt hr̃ in decretis de pnĩa di. 4. ḡ nõ ſũt ad religionẽ ĩducẽdi. Preterea ſicut dicitur. 20. q. 3. Quod quis non optat nec elegit: pfecto nõ diligit. quod aũt nõ diligit facile contemnit. Sed pueri anteq̃ ſint exercitati nõ hñt firmã electõem. ḡ nec firmã dilectõem. Facile ḡ religionẽ ↄ̄temnent ſi ĩ tali etate ad religionẽ inducant̃. Preterea puer. 14. dicit̃ ſubſtãtia feſtinata minuet̃. ſ videt̃ eẽ minima feſtinãtia ꝙ aliquis ad ↄ̄ſilia ↄ̄uolꝫ nõdũ in preceptis exercitat⁹. ḡ videt̃ ꝙ bonoꝝ ſpiritualis ſba de facili minuat̃. ḡ non ſunt ad religionẽ ĩducẽdi. Preterea non minor cura eſt adhibẽda ĩ ingreſſu religionis q̃ ĩ ſuſceptione ordinis. Sed in ordinibus ꝓhibẽtur ad maiores accedere qui minores nõ acceperũt. ḡ etiam nec debet aliquis ad obſeruãtiã ↄ̄ſilioꝝ religione trãſire: niſi prius preceptis obſeruatis. Preterea duo ſunt homini nc̃cia. ſ. intelligere veꝝ ⁊ opari bonũ. ſ in ĩtelligendo verum ſtultus reputaret̃ qui prius ad difficiliora ſe trãſferret: q̃ leuiora intelligeret. ergo ſtultũ eſt ĩ ↄ̄paratõne boni ꝙ aliquis prius trãſeat ad ↄ̄ſilia q̃ in p̃ceptis exerceat̃. Preterea cuilibet ĩ religione exiſtẽti conuenit curam agere alioꝝ vel ſaltem ſui ipſius. ſed in his qui eligũtur ad aliquã curam eccleſiaſticam oportet eligere meliores. ergo oportꝫ eos qui ad religionẽ aſſumuntur eligere meliores: hi autem ſunt qui ſunt exercitati in preceptis. ergo tales ſunt ad religionẽ inducendi. Preterea illud qd̾ eſt in ſe bonum: ſi ex eo ſumatur peccati occaſio, eſt abijciendum ſicut ſerpens eneus quem Moyſes fecerat ex mãdato domini ad ſanandum filios iſrael, vt habetur numeri. 21. Ezechias combuſſit: quia ex eo ſumebat̃ idolatrie occaſio. ſubtiliter etiam quãuis benedictio ſit ſecũdum ſe bona, tamen reprehenditur ſi minor preſente maiore benedicit. Cum ergo aliqui inexercitati in preceptis ſumant occaſionem peccati ex ingreſſu religionis ab ea recedentes; quamuis religio ſit ſecundum ſe bona; tamen videtur ꝙ inexercitato ad religionem ĩducere ſit vitandum. Preterea Gregorius dicit. ⁊ habetur in decretis diſtinctione. 48. Caſum appetit qui ad ſummi loci faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta querit aſcenſum. ſed procedere ad conſilia: non obſeruatis preceptis eſt poſtponere gradum. ḡ videtur ꝙ hoc ſit caſum querere. ⁊ ita ad h̾ non ſũt aliqui ĩducẽdi. Preterea Dama. dicit in. 2. li. Quod nõ eſt inutile ĩexptũ eñtẽ ⁊ improbatũ ĩcorruptione frui: vt non in ſupbiam incidat ⁊ iudicium diaboli. ḡ pari rõne nõ ẽ inutile improbatos ⁊ inexptos in precept̃ ad ſtatũ ↄ̄templatõis aſſumi ad quem religio ordinatur. Preterea Gregoriuſ. dicit ĩ. 6. moral̃. Poſt lye amplexus ad rachelẽ Jacob peruenit q2 pfect⁹ q̃ſq̃ añ actiue vite ad fecũditatem iungit̃: ⁊ p⁹ ↄ̄templatiue ad requiem copulatur. Sed actiua vita conſiſtit in obſeruantia preceptorum. Status autem religionis

ptinēt ad vitā cōtemplatiuā, ergo nō
ſunt aliq̇ ad religionē inducēdi ante
q̄ ſint in preceptis exercitati. Prete
rea nulla ꝑmiſſio ē facienda cui⁹ ſolu
tio nō ē licita. Sed ſoluē aliq̇d alicui
ꝓ ingreſſu religiōis nō ē licitum. vñ
dr̄. i. q. z. Nunq̄ legimus deuz diſci
pulos vel eorum miniſterio, cōuerſos
quempiam ad dei cultum aliquo mu
neris interuentu prouocaſſe. g̊ nō ſūt
aliq̇ promiſſionibus ad religionē al
liciendi. Preterea nullus qui non ē
exercitatus in armis ſcd̄m leges ē ad
mittendus ad militiā corporalez. Sꝫ
religio eſt ſtatus militie ſpiritualis,
g̊ non ſunt aliqui recipiendi ad reli
gionem; niſi prius exercitati in prece
ptis; q̄ſi in q̇buſdā ſpūalibus armis
Preterea q̇ non poteſt ſe obligare
ad min⁹, nō poteſt ſe obligare ad ma
ius niſi ſit neceſſariū. Sed puer ante
decimūquartū annū nō pōt ſe obliga
re ad mr̄imoniū, qd̊ min⁹ ē. g̊ mlt̄o mi
nus ad religionem. Preterea legit̄
Marci. 5. ꝙ dn̄s demoniacū curatū
non permiſit ſecum intrare nauim q̄
ſignificat crucem ⁊ religionez. per de
moniacū aūt curatū ſignant̄ hoīes
a peccatis cōuerſi. ergo nō ſunt ad re
ligionem accipiendi peccatores ſtatī
cōuerſi anteq̄ in preceptis exerciten
tur. Preterea bonorum operū fruct⁹
habere debemus; quando de egypto
eximus; vt dicit quedā glo. Exodi. iz
Sed exire de egypto ē exire de mūdo
religionem intrando. ergo illi q̇ vo
lunt religionem intrare debent ꝑus
fructū bonorū operum habere ꝑ obſ
uantiā preceptorum. Preterea aug.
dicit in li. de ſermōe dn̄i i mōte. Qd̊
oīs p̄ſūptio ē coercēda; ſed magna pre
ſumptio videt̄ eē ꝙ aliq̇s velit aſcen
dere ad arcē ꝯſilioꝝ nōdū obſeruatis
p̄ceptis. ergo tales ſūt coercēdi ⁊ non
alliciēdi ad religiōis ingreſſū. Pre
terea Auguſtinus dicit in eodem li
bro: ꝙ maiora maioribus; ⁊ minora
vero minoribus ſunt exhibēda. Sed
cōſilia ſunt maiora. ergo nō ſunt pue
ris inexercitatis exhibenda. ⁊ ita pue
ri nondum exercitati in p̄ceptis non
ſunt ad religionem trahendi. Sed
contra eſt quod dicitur. zo. q. z. Si i
qualibet. ⁊ infra. Parentibus ſane fi
lios ſuos religionem tradere nō am
plius q̄ vltra decimūquartum annuz
etatis ſue licentia eē poterit. Poſtea
vero aut cum voluntate parentum eo
rum; aut ſi ſue deuotionis ſit ſollicita
rium votum; erit filijs licitum religi
onis aſſumere cultum. Sed poſt q̇rtū
decimūannum non ſtatim ſunt ho
mines in preceptis exercitati. g̊ poſ
ſunt religionem ingredi pueri ante
q̄ ſint in preceptis exercitati. Prete
rea maius eſt; ꝙ aliquis aſſumatur
ad regimen ſui ⁊ aliorum; q̄ ꝙ reci
piatur in religione; in qua ſub regi
mine alterius viuit. Sed Salomon
adhuc puer exiſtens aſſumptus eſt ad
regnum ſui ⁊ aliorum. Unde dr̄. i. pa
ralip. z9. Locutus eſt Dauid rex ad
oēm eccleſiam. Salomonem filium
meum elegit deus adhuc puerū ⁊ te
nellū. g̊ multo mag̃ pn̄t pueri ñ exer
citati in p̄ceptis ad religionem recipi
vel induci. Preterea illd̊ votū ñ ē il
licitū; ex q̇ nō reddūt̄ aliq̇ rei ſi ſoluāt

Sed ſicut dicit Ambro. Jlle q̄ i puellaribus annis cōtinētiā vouerūt: n̄ ꝯſtituunt̄ ree ni votū exoluāt. ḡ ꝙ aliq̄ voto aſtrigant̄ ad religionē i puerilibus annis nō ē illicitū. ¶ Preterea nihil ē illicitū p q̄ᵒ aliq̄s a bono nō retrahit̄. Sed q̄ prouocatur ad meliora nō retrahit̄ a bono. ḡ cū ſtatus religionis ſit melior in quo obſeruātur cōſilia: q̄ ſtatus vite ſecularis: in quo ſimplr̄ obſeruantur precepta. videtur ꝙ non ſit illicitum inducē pueros ad religionem voto vel iuramento: aut etiam beneficia anteq̄ ſint in preceptis exercitati. ¶ Preterea. 20. q. i. dī. Firma tūc erit v̄ginitatis ꝓfeſſio: ex quo adulta iam etas eſſe cepit. ⁊ que ſolet apta nuptijs deputari: ſed non ſtatim in hac etate viri vel mulieris ſunt in preceptis exercitati. ergo antequam aliqui in preceptis exercitentur: licite poſſunt religioni aſtringi ⁊ voto vel iuramento. ¶ Preterea ſi talis obligatio eſſet illicita. ſcilicet qua pueri non exercitati in preceptis voto vel iuramento ad religionē obligantur: aut hoc eēt quia eſt ſecūdū ſe mala: aut quia eſt prohibita. ſed nō eſt ſecundum ſe mala: quia ſic executio ſiue adimpletio promiſſionis eſſet peior ⁊ perſeuerantia peſſima. ¶ Cuiꝰ cōtrarium videmus: quia adimplentes ea que promiſerant in puerilibus annis. ⁊ in his promiſſis perſeuerantes maxime cōmendantur. ¶ Similiter etiam non eſt illicita talis obligatio quia prohibita. Non enim ꝓhibetur lege veteri. Dicitur. n. Numeri. 30. Mulier ſi q̄ſpiā vouerit ⁊ ſe cōſtrinxerit iuramēto q̄ in domo p̄ris ſui ⁊ in etate adhuc puellari ſi ꝯgnouerit pater votū q̄ᵒ pollicita ē: ⁊ iuramentū quo obligauit aīam ſuā: ⁊ tacuerit: voti rea erit: q̄c̄q̄d pollicita eſt ⁊ iurauit: ope cōplebit. ſin aūt vt audierit cōtradixerit p̄r: ⁊ vota ⁊ iuramenta eius irrita erūt: nec obnoxia tenebitur ſpōſioni. eo ꝙ ꝯtradixerit pater Similiter etiā nō ē ꝓhibitū iure canonico: q2 in decreto Leōis pape hec eadē auctoritas inducit̄. Similiter etiā nō ē ꝓhibitū lege euāgelij q̄ maxime inducit homines a recedendo a mundo: ⁊ ſequendum perfectionis opera. ḡ licitum eſt obligare voto vel iuramento pueros nondū exercitatos in preceptis ad religionem. ¶ Reſpondeo dicēdū ꝙ hoc q̄ᵒ pro queſtiōe hic inducitur dubitationem non habet: niſi ꝙ quidam contentioni ſtudētes: veritatem obnubilare conantur. Unde hic locum habent verba que Auguſtinus dicit in ſecundo de ciuitate dei. Quoniam ille eſt maior ⁊ deterior inſipientium morbus animarum: quo inſtabiles motus ſuos etiā poſt rationem plene redditam: ſiue nimia cecitate: qua nec aperta cernuntur: ſiue obſtinatiſſima ꝑnicacia: qua ⁊ ea: que cernuntur non fuerint tanquam ipſam rationē veritatemq̄ defendūt fit neceſſitas copioſius dicendi plerumq̄ res claras velut eas non ſolū ſpectantibus intuendas: ſed quodam modo tangendo palpantibus offeramus: ⁊ tamen quis diſceptandi finis erit: ſi reſpondendum eſſe ipſis reſpondentibus nos exiſtimemus.

Nam qui vel non poſſunt itelligere
qđ vel tam duri ſunt aduerſitate men
tis: vt et ſi intellexerint non obediāt
reſpōdent ⁊ loquunt̄ iniquitatem at
qꝫ infatigabiliter vani ſunt. quorum
dicta ꝯtraria: ſi totiēs velimus refelle
re quotiens obnixa fronte ſtatuerint;
non cogitare quid dicant; dum quo
cunqꝫ mō nr̄is diſputationibus con
tradicant: qđ ſit infinitum ⁊ erumno
ſum ⁊ infructuoſum vides. Erit ergo
hic domus ſeruādus vt veritas mani
feſte ⁊ quaſi palpabiliter oſtēdat̄; ⁊ ſi
qua in ꝯtrarium dicta fuerint; que ali
ud pondus non habeant ꝯtemnant̄;
ne ſemper oporteat inutiliter eadē re
licare. Sed ſi qs ꝯtrium dicere volu
erit ſcribat qđ dicit: vt alij intelligen
tes dijudicare poſſint an doceat veri
tatē. Primo ergo circa ꝓpoſitā que
ſtionem vt ſingula diſcutiamus ꝯſi
derādum ē pueros etiam infra annos
pubertatis in religionē recipi nō ē ꝑ
ſe malum imo eſt expediens ⁊ fructuo
ſum: q: illud qđ a pueritia aſſueſcim⁹
ſemper perfectius ⁊ firmius tenemuſ
ſm illud. puer. 22. Adoleſcens iuxta
viam ſuam graditur ⁊ etiā cū ſenue
rit non recedet ab ea. ⁊ ideo apoſtoli
inſtituerūt vt pueri etiā infantes ad
xp̄ianā religionē reciperent̄; vt in ea
nutriti firmius ⁊ perfecti⁹ ei inhererēt.
Et hoc eſt quod Dio. dicit in vltimo
c. eccle. Jerar. Secūdum legem ſan
ctam cōfirmati infantes ad hītum ſā
ctum habebunt ꝯſuetudinem ab om
ni remoti errore ⁊ immunde vite exp
tes hoc diuinis noſtris ducib⁹. i. apo
ſtolis ad mentem venit; ⁊ viſum eſt
ſuſcipere infantes. Multo autē ma
gis excedit chriſtiana infidelium vi
tam; qꝫ vita religioſorum vitam ſe
cularium. preſertim cum in primitiua
eccleſia omnium chriſtianorum erat
perfectiſſimus religionis ſtatus ſm il
lud ac. 4. Multitudinis credentium
erat cor vnum ⁊ anima vna; nec qſqꝫ
eorum que poſſidebat aliquid ſuū eē
dicebat ſꝫ erant illis oīa ꝯmunia; ad
cuius vite exemplar omnes religio
nes ſunt inſtitute. Et ideo religionū
inſtitutores ex eadem cauſa qua apo
ſtoli moti ſunt ad recipiendū infanteſ
in religione; vt pꝫ de beato Benedi
cto qui vt in. 2°. dyalogorum legitur
recepit nutriendū in religione mau
rum duodennem ⁊ Placidum ſeptē
nem. Eſt tamen quedam differentia
circa hoc attendenda. Nam pueri an
te annos pubertatis ex naturali iure
ſunt ſub cura parentum propter hoc
qꝫ patiuntur diſcretionis defectum; ſe
cundum quem poſſint bene regere ſe
ipſos. ⁊ ideo in hac etate poſſunt qui
dē religioni tradi; ſi a parentibus of
ferantur; ⁊ erit rata traditio; precipue
ſi cū ad annos pubertatis ꝑuenerint;
ratā hūerint paternā oblationem. vn
de Grego. dicit. ⁊ hr̄. 20. q. i. addidi
ſti. Si pr̄ vel mr̄ filium filiamue in
tra ſepta monaſterij in infantie anniſ
ſb regulari tradiderint diſciplina v
trum liceat eis poſtquā pubertatis ī
pleuerint annos egredi ⁊ mr̄imonio
copulari; hoc oīno deuitamus; q: ne
phas eſt vt oblatis a parentibus deo
filijs voluntatis frena relaxet̄. Si āt
in hac etate ꝓpria ſpōte ſe religioni

tradiderint pōt hoc per aſſenſum vel
diſſimulationē parentum ratū ,eē vñ
dī.20.q.2. Si ī qualibꝫ minori eta
te;vł religionis tōſurā;vel religioniſ
tōſurā;vel religiōi veſtē debitā ī vtro
ꝗ ſexu filijs;aut vnus aut ambo parē
tes dederint;aut forte vel nolētibꝰ vel
neſciētibꝰ.ſ.parentibꝰ a ſe ſuſceptam
non mox viſam in filijs abdicauerint
ſ vel coraꝫ ſe vel epo palāꝗ ī ꝯuentu
eodē filios talia hēre permiſerint ad
ſecularē reuerti lītum filijs ipſis qñ-
ꝗ penitꝰ nō licebit.Si vō pueri an-
nos pubertatis trāſcenderint; pñt eti
am inuitis parentibus ad religioneꝫ
trāſire;nec ſunt ꝛpellendi īmo magis
aduocādi.Ut.n.Gre.dicit in quadā
ome.Ad vitā bonā alius ī pueritia.
aliꝰ ī adoleſcētia.aliꝰ in iuuētute.alius
in ſenectute.alius in decrepita etate
ꝑducit.Et cū in nulla etate ſint repel
endi.minꝰ tamē ſūt repellēdi in pue
ritia.Dicit enim Criſo.ſup Math.
Quis meretur appropinquare xp̄o ſi
repelleret ab eo ſimplex infantia.naꝫ
ſi ſācti futuri ſūt.qd vetatis filios ad
patrē vēire.Si aūt pctōres futuri ſūt
vt qd ſnīaꝫ ꝯdēnatiōis ꝓfertis añꝗ
culpā videatis.quā qdeꝫ dānationis
ſnīaꝫ ꝓferūt aliq:cū dicūt.nō ſūt reci
piēdi pueri ad religionē; quia exibūt
ꝛ peiores efficientur.Sed qđ addunt
quidā ꝙ opꝫ pueros ꝑus exercitari in
ꝑceptis;ꝛ poſtea trāſire ad ꝯſilia ob-
ſeruāda ī religione;ex falſo intellectu
ꝓcedit.Arbitrāt enī ꝙ ꝑcepta ꝑpa-
rēt viā ad ꝯſilia.Nō eſt aūt ſic.īmo
potius ꝯſilia parāt viā ad ꝑcepta ſer-
uāda qa ꝑ ꝯſilia remouet hō a rebus

ſecłi circa quas occupatuſ difficile eſt
ꝙ īnocētiā ſeruet.Uñ Hił.dicit ſup
Mat.Graue onus īnocētia ſbit īcre
mētiſ opū occupata.rem.n.ſoliꝰ famu
latus dei non ſine ſeculi vitijs aſſeq̄-
tur.Et ideo dominꝰ dicit Mathe.19
Qđ difficile qui pecunias habent in
trant in regnum celorum; qꝛ difficile
ē ꝙ homo precepta ſeruet;quibus in-
tratur in regnum niſi ſequēs conſilia
diuitias reliquat ꝛ iō pueri ad hoc ꝙ
innocentiam ſeruare poſſint in obſ-
uātia mādatorum ſunt preparandi; ꝛ
quodammō premuniendi in exercitio
cōſiliorum;nec ſunt repellēdi;quāuis
in eruditi videantur in preceptis.Di
cit enim Orig.ſuper Mat.Quidaꝫ
puerilem ſermonē habentes offerunt
ſaluatori pueros ꝛ īfantes.Qui autē
videntur perfectiores;priuſꝗ diſcant
ad rōnem iuſticie reprehendunt eos;
qui pueros ꝛ infantes adhuc minus
eruditos offerunt chriſto dominus āt
hortatur diſcipulos ſuos condeſcēder
vtilitatibus puerorum.Hoc ergo de
bemus attendere ne eſtimatione ſa-
pientie excellentioris contemnamus
quaſi magni puſillos eccleſie prohi-
bentes pueros venire ad Jeſum.
Sed quod vlterius queritur an an-
te religionis ingreſſum ſint voto vel
iuramento ad religionem obligandi
manifeſte patet ꝙ ſic.Sicut enim in
malo quanto voluntas eſt magis af
firmata ad malum.tanto peior eſt ſi-
cut in obſtantis patet.Et qui ex ma-
licia peccant.Jta etiam in bonis tan
to voluntas melior eſt.quanto eſt ma
gis firmata ꝛ aſtricta ad bonum.

Cū ergo bonū ſit q pueri ad religio
nē veniāt:multo meli⁹ ē q eoꝝ volū/
tas ſit ad hoc firmata.qḋ fit voto vel
iuramēto.vñ ⁊ Dauid dicebat.Iura/
ui ⁊ ſtatui cuſtodirꝫ iudicia iuſtitie tue
⁊ aug.dic̄ i ep'la ad Paulinā ⁊ armē/
tariū.Felix neceſſitas:q̄ ad meliora
cōpellit. Ultimo aūt cōſiderādū re
ſtat an ſint bñficijs alliciēdi.⁊ ſiq̄dē
ꝯuentiōe vel pacto precium alicui de
tur:vel quodcūq terrenū beneficiū
vt religionē intret:hoc ē illicitū.Si
aūt aliq̄s ei aliqua beneficia tēpora/
lia cōferat vt auferat impedimēta:q̄/
bus impedit̄ a religiōis ingreſſu:vel
etiā vt eum nutriat vel doceri faciat:
ad hoc q ſit religioni aptus:⁊ hoc nō
ē illicitum ſed ē laudabile.Siľr ⁊ ſi
beneficijs tpalibus aliquis aliquem
alliciat vt eū fauorabilē ſibi reddat ñ
intendēs gloriā ꝓpriam:ſ3 gloriā dei:
⁊ ꝓximi ſalutem:laudabile eſt.ſicut
⁊ ap'ls de ſeipſo dicit.i.ad Corint.io.
Per omnia omnibus placeo.De⁹ eti
am aliquos tpalibus beneficijs alli/
cit ad bene agēdū. In eccleſijs eī
q̄buſdam tēporalium diſtributionib⁹
alliciūt̄ aliq̄ ad eccleſie deſeruiēdū
non q premium accipiāt:ſed ſunt q̄/
dam ſecundario illectiua ad ſeruiēdū
deo.ſicut ⁊ dominus dicit Math.6.
Primo querite regnum dei ⁊ iuſticiā
eius.⁊ hec omnia:ſcilicet neceſſaria
vite adijcientur vobis. Ad p̄mum
ergo dicendum q xp̄s ad cōſilia inui
tauit adoleſcētem in preceptis exerci/
tatum.ita etiam vocauit Matheum
publicanū non exercitatū in precept̄:
ſed potius peccatis implicatum;ex
quo accipe poſſumus q ad cōſilia ob
ſeruāda in religiōe aduocādi ſūt non
ſolū exercitati in p̄ceptis:ſed etiā non
exercitati. Ad ſm dicēdū q diuerſi
tas graduum dupl'r attēdi pōt.Uno
mō in diuerſis ſtatib⁹ ſeu ꝯditiōibus
⁊ ſic nō oportet q̄ tendit ad maiorem
ſtatum vel cōditionem q p̄us exerci
tetur in minori ſtatu vel cōditione.ſi
cut videmus q illi:q̄ volunt fieri mi
lites non prius exercitantur in lani/
ficio:ſed a pueritia exercentur in mi/
litia.Similiter qui volunt fieri cleri
ci non prius exercentur in vita layca
li:ſed a puericia inſtruūtur in vita cle
ricali.⁊ hoc modo qui volunt religio
ſi fieri non oportet q prius exercean/
tur in vita ſeculari:ſed optimum eſt
eis ſi a pueritia exerceantur in vita
religionis.quia magis poterunt ī ea
proficere.Unde dicitur Trenorū.3°
Bonum eſt viro cum portauerit iu/
gum domini ab adoleſcentia ſua.
Alio modo poſſūt accipi diuerſi gra
dus in eodem ſtatu vel conditione.⁊
hoc modo dicit Gregorius:q in qua
libet bona cōuerſatione incipiendū
eſt a minoribus vt ad maiora perue/
niatur.Sicut enim milites rudimē/
tis militie:⁊ clerici a rudimentis cle/
ricature.ita etiam ⁊ religioſi īcipiunt
a rudimentis religionis:vt proficiāt
vſq ad ſummum. Ad tertium di/
cendum q duplex eſt occaſio:ſcilicet
data ⁊ ſumpta.Tūc q̄dem dat aliq̄s
occaſionē alicui ruendi:vel ī ciſternā
cadendi:q̄ñ facit aliq̄d.vľ dicit min⁹
rectū:ex q̄ dat̄ ꝓxio occaſio ruīe.⁊ tūc
ruina ꝓximi īputat̄ danti occaſionem

Aliqñ aũt nõ ẽ occaſio data ƀ ſũpta puta cũ aliq̇s ĩducit aliquẽ ad bonuꝫ ⁊ ipſe ex hoc ſit deterioꝛ: nõ eſt relinquenda monitio bõa: ꝑpter hoc ꝙ ille ſumit inde occaſionẽ ruine. Unde ⁊ dñs nõ dimiſit p̃dicationẽ ꝟitatis: ꝑpter ſcãdalũ phariſeoꝝ. vt habetur Math. 15. Et aug. dicit in epl̃a ad Bonifaciũ: ⁊ hẽtur. 23. q. 4. Ipſe pietas. ⁊ infra. Qð ſi plurimi eẽnt in domo ruitura. ⁊ inde ſaltem vnus liberari poſſet: atq; id quia facere conaremur: alij ſemetipſos p̃cipitatiõe vetarent: doleremuſ ð ceteris. veꝝ ð vnius ſaltem ſalute conſolaremur. Ad q̃rtũ dicẽdũ ꝙ libertas neceſſitati coactionis oppõitur: q̃ eſt neceſſitas abſoluta: ⁊ talis neceſſitas ẽ cohibenda Sed neceſſitas q̃ eſt ex ſuppoſitiõe finis nõ opponit̃ libertati: ⁊ tali neceſſitate expedit vti ad cõmunẽ vtilitatẽ alioquin nec pacta p̃miſſiõibus firmata: nec iuramẽta in rebus humãis fieri deberẽt. Multo aũt magis per hiꝰ expedit hoĩes obligari ad diuina: que ſunt melioꝛa. Ad q̇ntuꝫ dð ꝙ difficultas ingreſſus obſeruatur in religionibus ꝑ hoc ꝙ datur intrantibꝰ ãnus ꝓbationis: in quo difficultates religiõis experiũtur. Ad ſextuꝫ dð ꝙ parieti nondũ deſiccato nõ ẽ onus tignoꝛum imponendum. tñ non ꝓhibetur quin ſit paries deſiccãdus. Deſiccatur autẽ parieſ a p̃uo humoꝛe ſecularis affectus per religionem. ⁊ iðo contingit ꝙ p̃ius exercirentur aliqui in religiõe: q̃ꝫ eis onus p̃latiõis aut ſacroꝝ oꝛdinũ imponatur. de hoc onẽ loquit̃ Grego. vt pꝫ per ea que p̃cedũt in illo capitulo. ⁊ in ſcða omelia Ezech. Ad ſeptimũ dicẽdũ ꝙ ſtatus religiõis ⁊ ẽ ſtatꝰ pñie: ⁊ ẽ exercitium ſiue ſchola ꝑfectiõis. vnð ad religionẽ recipiẽdi ſũt peccatoꝛes p̃pter pñiam: ⁊ recipiendi ſunt pueri innocẽtes quaſi in ſchola quadã perfectõis vt perfectius innocẽtiam cõſeruẽt. Ad octauuꝫ dð ꝙ ſi oĩo inuiti pueri ad religionẽ inducẽnt̃: timẽdum eſſet de caſu futuro: ſed ex quo p̃p̃ia voluntate ſe obligant ⁊ religionem ingrediunt̃ non habet locum rõ inducta. Ad nonũ dð ꝙ ſicut magnũ ⁊ ꝑuũ: multũ ⁊ paucũ ƒm phm dicunt̃ relatiue: ita ⁊ feſtiatũ ſiue velox ⁊ tardũ. Nã feſtinatũ ſiue velox ẽ qð in ꝑuo tp̃e multũ mouet̃. Illa ḡ ſƀa minuitur q̃ eſt feſtinata in reſpectu ad ðbitũ modũ. puta ſi aliq̇s aliquẽ ſtatũ aggreſſus ſtati a p̃ncipio cõtẽptis rudimẽtis illius ſtatꝰ ea q̃ ſunt ꝑfectoꝝ in ſtatu illo attẽtare vellet. Nõ ẽ aũt ſƀa feſtinata ſi exercitiũ ꝑfectõis ⁊ q̈ſi quãdã ſcholã que ẽ religio a pueritia aliq̇s aggrediatur. Tantũ ẽ eniꝫ culmen perfectionis: vt etiam ſi a pueritia q̇s huiuſmõi perfectionẽ aggrediatur: ſemper habet vbi ꝓficiat: ſicut ⁊ aug. dicit ad Uoluſianum de doctrina xp̃iana. Tanta eſt inq̇t xp̃ianoꝛũ p̃funditas litterarum vt in eis quotidie p̃ficereꝫ: ſi eas ſolas ab ineunte pueritia vſq; ad ðcrepitam ſenectutem ſummo ſtudio melioꝛe ingenio conarer addiſcere. Ad decimum dicenduꝫ ꝙ diuerſi oꝛdĩes ſũt q̈ſi diuerſi gradus vnius clericalis vite. ⁊ iðo opoꝛtet vt a minoꝛibus incipiat q̇ ad

maiores tēdit. Nō aūt opȝ ꝙ q̇ tēdit
ad ſacros ordīes ꝙ exerciteᷣ in his:q̄
ptinēt ad inferiorē ſtatū laycalis .ſ. vi
te, ⁊ ſilr̄ in vita religiōis opȝ ꝙ a ru-
dimentis eius incipiat q̇ religionē in
grediᷣ:vt ad ſummū apicē religionis
ptigēpoſſit, nō tn̄ opȝ eū p̄us eē exer
citatū ī ſeculari vita. Ad .xi. dō ꝙ
in intelligibilibus etiam oportet ꝙ
aliquis a minoribus in eadē ſcientia
incipiat vt ad maiora perueniat; non
tamē opȝ ꝙ q̇cunqȝ vult addiſcē ali-
quā ſcientiā maiorē ꝙ exerciteᷣ in q̄
liber minori; ſicut qui volunt addi-
ſcere liberales artes nō oportet ꝙ p̄ᵒ
exerciteᷣ in mechanicis; ſȝ ſoluȝ hoc
opȝ quādo mīor ſcīa parat viā ad ma-
iorem. Uita autem ſecularis nō pa-
rat viā ad religionē;ſed magiſ ab ea
abducit. vn̄ Grego. dicit in p̄ncipio
moralium. Cū adhuc me cogēt aius
pn̄ti mundo quaſi ſpecietenus deſer-
uire ceperūt multa ex eiuſdem mūdi
cura ſuccreſcere;vt in eoꝝ iā non ſpē;
ſed qḋ ē grauius mēte retinerer. Ecō
uerſo aūt obſeruātia conſiliorum pa-
rat viam ad tutius ⁊ perfectiᵒ p̄cepta
diuina obſeruanda:que neceſſe eſt in
ſeculari vita obſeruari. Ad .iz. dō.
ꝙ rō illa in multis deficit;primo qui
dem;quia ille qui religionem intrat;
non ad hoc eligitur vt ſui vel alteriᵒ
curam gerat magis q̄ȝ ante;ſȝ magis
vt ſit ſub cura ⁊ obedientia alterius.
Secūdo qꝛ hoc nō cōcediᷣ ab oībus
ꝙ neceſſe ſit eligere meliorem ad re-
gimen prelationis. ſȝ ſm̄ quoſdā ſuffi
cit eligere bonum. Tertio qꝛ ſi opȝ
eligere meliorem ad prelationē;nō q̇
dē opȝ ſimplr̄ meliorē eligere:ſȝ meli-
orem ideſt magis idoneū ad h̄. pueri
aūt ⁊ ſi nō ſint meliores ſimplr̄ quaȝ
adulti, ſūt tamen magis idonei ad h̄
vtin religiōe nutrianᷣ. vn̄ Anſel. in
li. de ſilitudibᵒ compat eos q̇ a pueri-
tia nutriunᷣ in religiōe angelis. ali-
os aūt hoībuſ;qꝛ angeli a p̄ncipio, ho
mines p̄ceſſu tp̄is ad vitā eternā p̄ue
niunt. Quarto qꝛ ad ep̄atū non eli
gitur niſi vnus. ⁊ iō maior neceſſitas
ē ꝙ melior aſſumaᷣ; q̄ȝ de intrantibᵒ
religionē; q̇ plures accipi pn̄t. Ad
.xiij. dō ꝙ nō ſolū illud qḋ ē pccm̄ pre
bet occaſionē ruine;ſed etiā illḋ quod
hēt ſpēm mali. Unḋ ⁊ aplꝰs dicit .i.
ad theſſal. vltimo. Ab omni ſpecie
mala abſtinere vos. ⁊ quia ſerpēſ ene
us;⁊ ſi ſm̄ ſe eſſet bonus ex ſui inſti-
tutione, tamen ſpeciem habebat ma-
li p̄pter ſimilitudinē idolatrie, iō apḋ
eos qui erāt ad idolatriā proni; non
erat dimittendus;ſed laudabiliter fu
it ſubtractus. Introitus autem reli
gionis; nec eſt ſecundum ſe malum;
nec habet ſpēm mali. Benedictio au
tem ⁊ ſi ſit de genere ſuo bona;tamen
ad hoc ꝙ ſit actus virtutiſ exigitur ꝙ
ſit veſtita debitis circumſtantijs .i. vt
ſit conueniens ⁊ perſone ⁊ loco ⁊ tē-
pori. Non eſt autem conueniens
perſone quando minor preſente ma-
iore benedicit;quia ſicut diciᷣ ad He
breos .7. Sine vlla contradictiōe qḋ
minᵒ eſt a maiore benedicitur. Ad
decimūquartū dicendū ꝙ ille q̇ acce-
dit ad cōſilia nō q̄rit aſcēſū p abruta
poſtpoſitis gradibus;ſed magis reſe
cat que poſſunt hominē impedire ab

obſeruatiõe p̄ceptoꝝ:ſicut dictũ eſt. Ad.xv.dõ q̄ ſm dictũ Damaſ.magis cẽt ↄ̃triũ cõcludẽdũ.iõ enĩ de᷒ õ hominibus etiã poſt regnãtionẽ incorruptibilitatẽ nõ ſtatĩ addit:q2 hoc nõ eſſet eis vtile:ſꝫ ſupbiẽdi occaſio. Abũdantia.n.tpaliũ ⁊ corpaliũ bonorũ ẽ mã ſuperbie.⁊ ideo vtile eſt homini ad ſuperbiam vitandam vt ad conſilia tranſeat:tẽporalium bonoꝝ ſupabundantiam derelinquens. Ad.16 dõ q̄ amplexus Rachelis ſignat q̇etem contemplationis:ad quã etiã ↄ̃ſilia ſequentes non ſtatim a principio peruenire poſſunt; ſed poſt longum exercitiũ bonorũ opeꝝ.facili᷒ tamẽ ad predictã quietẽ peruenit̃ p obſeruãtiã cõſilioꝝ q̃ꝫ p exercitiũ mandatorũ in vita ſeculari. Ad.17.dõ q̄ ſi beneficijs temporalibus aliq̇ alliciant̃ ad religionẽ cũ pacto:ſicut patet in emptione ⁊ venditione eſt illicita ſolutio. Si autem aliquis alicui prouideat ſine pacto non eſt illicita ſolutio.vñõ poſt p̄miſſa verba in eodẽ.c.ſubiũgit̃ Niſi forte de pauperũ alimento q̇s incontigue ꝑponat̃. Et iterum ſubdit Dum tamẽ abſit pactio:⁊ omnis ceſſet cõuentio. Ad.18.dõ q̄ ſtatus religionis quãtum ad eos qui in eo ꝑfecerint eſt ſpũalis malitia.quantũ vero ad eos qui de nouo intrant eſt quaſi cuiuſdam tyronicinij exercitium:⁊ oportet ad maiorem profectuꝫ q̄ a p̄ncipio aliq̇s hi᷒ exercitiuꝫ ſubeat; ſicut ⁊ de exercitio militie tẽporalis. Vegetius docet in li.de re militari. Ad 19.dõ q̄ obligatio perficiens mr̃imonium corpale nõ poteſt fieri añ ãnos pubertatis:cui obligatiõi ſimilis eſt ꝑfeſſio q̃ fit in religiõe ad ꝑpetue remanẽdũ ĩ ea. ſꝫ añ annos pubertatis põt fieri aliq̃ ſpõſio futuri mr̃imonij: ſicut eſt in ſpõſalibus:cui aſſilat̃ obligatio q̃ fit ad religionẽ. Ad.20.dicẽdũ q̄ ſicut glo.ibidẽ expõit p᷒ hoc q̄ demoniacus curat᷒ volebat eẽ ĩ naui cũ xp̄o:ſignificat̃ deſideriũ coꝝ q̇ ſũt a peccato mũdati in quo cupiũt diſſolui ⁊ eſſe cum xp̄o; hoc non ſtatim eis conceditur:ſed oportet q̄ prius in hac vita laborent; annũciando verbũ dei Unde pꝫ q̄ non eſt ad propoſitum. Ad.21.dõ q̄ quãto aliq̇s mag̃ exercitatus in bono ex egypto.i.ex ſeculo ad religioneꝫ tranſit:tãto facilius in ea proficere poteſt.ſed quia in ſeculari vita ĩminent multa pericula: q̇bus hi᷒ exercitiũ ṽtutis impeditur; tutius eſt q̄ a principio impedimenta virũ pat per obſeruantiaꝫ cõſilioꝝ. Ad 22.dõ q̄ difficilius eſt obſeruare p̄cepta in vita ſeculari q̃ꝫ in vita religioſa. Magna enim virtus requiritur ad hoc q̄ aliquis in ſeculo viuens ſe ĩmaculatum a vitijs ſeculi conſeruet Unde dĩ eccle.31. Beatus diues qui inuentus eſt ſine macula. Et poſtea ſubditur. Quis eſt hic ⁊ laudabimus eum. Fecit enĩ miracula in vita ſua. Et ideo maioris p̄ſumptiõis cẽ videt̃ Si tamẽ ſit p̄ſumptio q̄ aliq̇s in ſeculo viuẽs cõſiderat ſe ĩmaculatum q̃ꝫ q̄ tante virtutis ſe non exiſtimãs ad religionem tranſeat:vt facili᷒ a peccati macula conſeruet̃ ad modũ zachei; qui cum ſtatura puſillus eſſet:ad hoc q̄ Chriſtũ videret aſcendit arborem

ſiccomoꝛum.i.ficum fatuam:per quã
religio deſignatur. Ad.23.dõ ꝙ i
vnoquoqꝫ ſtatu maioꝛa maioꝛib⁹ ſũt
attribuẽda:⁊ tñ qui ad maioꝛẽ ſtatuꝫ
proficere vult:oꝫ ꝙ dũ minoꝛẽ ꝑmoꝛ-
dia illius ſtatus accipiat ꝑm illud ec
cle.25. Que in iuuẽtute tua nõ cõgre
gaſti:ĩu ſenectute quõ inuenies. Et iõ
ad hoc ꝙ aliquis ꝑueniat ad pfectiõeꝫ
religionis opꝫ ꝙ a pñ⁹ etatis ſue ad
hi⁹ aſſueſcat.

Articulus.24⁹.

Secũdo queritur vtrum con-
ſilia oꝛdinẽtur ad precepta.
Et videt̃ ꝙ nõ. Illud enim
ad quod oꝛdinat̃ aliud:poſterius eſt.
quia finis eſt prioꝛ in intentione ⁊ po
ſterioꝛ in executione. Sed obſeruatio
nem ꝑceptoꝝ conſtat eſſe prioꝛem in
executione ꝙ̃ impletionẽ conſilioꝛum
vt pꝫ Mat.19. de adoleſcẽte qui ſe di
xerat ſe ſeruaſſe legis ꝑcepta a iuuen
tute ſua:cui datur ꝯſiliũm pfectionis.
ergo videt̃ ꝙ conſilia non oꝛdinentur
ad precepta ſicut ad finem:ſꝫ poti⁹ ecõ
uerſo. Preterea finis eſt perfectioꝛ
his que ſunt ad finem. Sed conſilia
ſunt perfectioꝛa preceptis.quia conſi-
lia pertinent ad perfectionis ſtatum;
precepta aũt pertinẽt ad coẽm iuſticiã
vnde ⁊ ꝯſilia preceptis ſuperaddũtur.
vt patet per hoc ꝙ Math.19. dñs di
cit adoleſcẽti qui precepta ſeruauerat.
Adhuc vnum tibi deeſt.ſi vis perfe-
ctus eſſe ⁊c. ergo cõſilia nõ oꝛdinant̃
ad precepta.ſꝫ potius ecõuerſo. Pre
terea ſecundum phꝫ in.2.phi. Sicut
ſe hñt principia ad concluſiões. ita ſe
hñt fines ad ea que ſunt ad finem. ſꝫ
talis eſt habitudo principioꝝ ad con-
cluſiones.ꝙ poſitis principijs ponun
tur concluſiones non autem econuer
ſo.quia contingit ex falſis ſylogiſare
verum. Ergo talis eſt habitudo fini
um ad ea que ſunt ad fines. Sed poſi
tis preceptis non ponuntur conſilia.
Multi enim obſeruant precepta qui
non obſeruant ꝯſilia. ergo ꝯſilia non
oꝛdinantur ad preceptata ſicut ad fi-
nem. Preterea augu. dicit in libro
de ſancta virginitate. Mirabiliter ð
ſipiunt qui propter preſens ſeculum
virginitatem eẽ ſolum obſeruandam
ſentiunt. Sed obſeruatio preceptoꝛuꝫ
pertinet ad preſens ſeculum. Ergo cõ-
ſilium virginitatis non eſt implen-
dum propter precepta. ⁊ eadem ratio
eſt de alijs conſilijs. Preterea prece
pta pertinere videntur ad vitam acti-
uam.conſilia autem ad vitam contẽ-
platiuam. Unde Mat.19. vbi enu-
merantur precepta legis :dicit gloſa.
Ecce vita actiua. vbi aũt poſtea ſub-
ditur. Si vis perfectus eſſe ⁊c. dixit.
Ecce vita contemplatiua. Sed vita
actiua oꝛdinatur ad contemplatiuaꝫ
⁊ non econuerſo. ergo precepta oꝛdi-
nantur ad conſilia ⁊ non econuerſo.
Preterea dominus bis miraculo-
ſe legitur turbas refeciſſe. Primo q̃
dem quando ſaciauit.5.millia homi
num ex quinqꝫ panibus ⁊ duob⁹ pi-
ſcibus.vt legitur Mat.14. Secũdo
qñ de ſepteꝫ pãib⁹ ⁊ paucis piſciculis
ſatiauit quatuoꝛ millia hominum.vt
hẽtur Mat.16. ⁊ ſic dicit glo. Mat.
14. Quinqꝫ millia pro quiqꝫ ſenſib⁹
coꝛpoꝛis. ita ſunt q̃ i ſeculari habitu

exterioribus recte vti nouerunt. Hi.5
panibus .i. legalibuſ preceptis adhuc
neceſſe ē vt īſtruant̄. Nā q̇ mūdo in
tegre renūciāt quatuor millia ſunt ꝛ
ſeptē panibus .i. euangelica pfectione
ſubſimiles. ꝛ ſpūali gr̄a reficiūtur. ſꝫ
primo pauit dn̄s q̇nq3 millia hoīum
ex q̇nq3 panib⁹: q̄3 quatuor millia ex
ſeptē. ḡ pcepta ſunt puia ꝯſilijs ꝛ nō
ecōuerſo. Preterea diſpoſitione p̄
cedūt pfectionē ꝛ ordināt̄ur ad ipſam
Sꝫ p̄cepta ſunt diſpoſitiones ad ꝯſi
lia. dicit enī glo. Hier. ī pncipio mar
ci. Quatuor ſunt q̄litates, de quibus
ſācta euāgelia ꝯtexunt̄ p̄cepta: man
data. teſtimonia exempla. In p̄ceptiſ
iuſticia. In mandatis caritas. In te
ſtimonijs fides. In exempliſ pfectio:
ad quā ptinent conſilia ꝛ nō ecōuerſo
Preterea pmo nō eſt aliquid pus.
Sꝫ ſicut dicit quedam glo. ſuper. pſ.
Caritas pmo mouet pedem ad redi
tum vite. ꝺ actu aīt caritatis dantur
p̄cepta ergo nihil ē pus ī vita ſpiritu
ali: q̄3 p̄cepta. Nō ḡ ꝯſilia ordinant̄
ad precepta: ſed potius ecōuerſo. Pre
terea ſuper illud pſ. Sicut ablactatuſ
ſuper matrem ſuam ꝛc̄. dicit glo. Si
cut q̇nq3 tempora notāturī ꝓcreatōe
carnali. ita ꝛ in ſpirituali. Primū er
go tp̄s eſt conceptiōis. ſm eſt in vte
ro alitionis. 3. miſſionis. 4. portatōis
ꝛ lactatōis. 5. ablactationis, ita ꝛ in
vtero matris eccleſie. pmo cōcipimur
dum fidei rudimētis īſtruimur. Inꝺ
quaſi in vtero alimurī eiſdem pmor
dijs ꝓficiētes. Deinde manibus eccle
ſie portamur ꝛ lacte nutrimur: donec
iam grandiuſculi a lacte matris acce

damus ad menſam patris. ꝛ poſtea
ſuditur. Multi vero hunc ordinē per
uertunt: vt heretici ꝛ ſiſmatici ſe ante
temp⁹ a lacte ſeparantes. vnde extin
guunt̄. Sed ſepari a lacte eſt facilio
ribus dimiſſis ad difficiliora tranſire
Cum ḡ ꝯſilia ſunt difficiliora q̄3 pre
cepta: videt̄ ꝙ periculo extinctionis
ſe exponāt: q̇ ad conſilia accedūt: niſi
prius educati in preceptis. Precepta
ergo ordinant̄ ad ꝯſilia ꝛ nō ecōuer
ſo. Preterea Greg. dicit ſuper Eze.
quod ex precepto bonum facere ido
andū eſt. Sed id qꝺ ē īcipientium or
dinat̄ ad id qꝺ perfectionis eſt ꝛ non
eꝯ. ergo p̄cepta ordinant̄ ad ꝯſilia.
ꝛ nō eꝯ. Preterea virtus imitatur
nāam. Sed nā opatur prius in corpe
aīalis ea que pertinent ad eſſe ſicut
membra principalia: q̄3 ea que ſunt ꝺ
bene eſſe: ergo in ꝓgreſſu virtutis po
ra ſunt precepta: que ſunt de eſſe vir
tutis q̄3 conſilia que ſunt de bene eſ
ſe ipſius. ꝛ ſic idem quod prius. Pre
terea ſicut eſt ordo in addiſcendo: ita
etiam inoperando. Sed in addiſcen
do opꝫ incipere a facilioribuſ vt ad dif
ficiliora perueniatur. ergo in operan
do oꝫ pus implere precepta que ſunt
faciliora. ꝛ ſic tranſire ad ꝯſilia. Pre
terea Mat. 5. dī in glo. ꝙ ſermo di
uinus eſt nobis via qua currimus. ſꝫ
ſermo diuinus preordinat precepta ꝯ
ſilijs vt patet Mat. 5. vbi primo po
nit̄ id quod preceptum eſt antiquis ꝛ
poſtea ſuperadditur a domino id qꝺ
perfectionis eſt. ḡ videtur ꝙ obſeruā
tia p̄ceptoꝝ ſit p̄ordināda obſeruatōi
conſilioꝝ. Preterea illud quod eſt

mīmū in aliquo genere ordinat̃ ad id
qđ ē maximū in gnē illo. Sed nihil ē
minus in vita xpiana ꝙ̃ obſeruantia
p̄ceptoꝝ. nihil aūt maius ꝙ̃ obſeruā
tia cōſilioꝝ. ꝗ̃ p̄cepta ordinant̃ ad cō
ſilia. Preterea Hiero. dic̄ ſuꝑ Ma
theum. Qui p̄cepta legis iplē negli-
git: ꝑfectiora implē nō pōt. ꝗ̃ opꝫ ꝙ ꝓ
us aliq̇ impleāt p̄cepta ꝙ̃ ꝯſilia. ⁊ ſic
p̄cepta ordināt̃ur ad cōſilia. Prete-
rea ꝓus ē a quo nō cōuertit̃ ꝯña eēn-
di. ſed a p̄ceptis nō cōuertit̃ ꝯſequen-
tia eēndi ad conſilia. Nō eñi ſeq̇tur:
Si aliquis ſeruat precepta: ꝙ ſeruet
cōſilia. ꝗ̃ obſeruatio p̄ceptoꝝ nāliter
ꝓcedit ⁊ ordinatur ad obſeruantiam
cōſiliorum. Sꝫ cōtra eſt quod aug.
dicit in ench. Quecūq̄ mādat deus
ex q̇bus vnum eſt. Nō mechaberis
⁊ quecūq̄ nō iubent̃: ſed ſpūali ꝯſilio
mouent̃ ex q̇bus vnum ē. Bonuꝫ eſt
homini mulierem non tangere: tunc
recte fiunt cum referātur ad diligen-
dum deum ⁊ ꝓximum propter deuꝫ: ſ3
hec duo cadūt ſub precepto: vt patet
Math. zz. ꝗ̃ cōſilia ordinant̃ ad p̄-
cepta. Preterea illud qđ ē electiōis
ordinatur ad id quod eſt neceſſitatis.
quia electio eſt eorum que ſunt ad fi
nem: ſed conſilia ſunt electionis. pre-
cepta autem neceſſitatis. ꝗ̃ conſilia
ordinantur ad precepta. Preterea il
lud ꝑ quod aliquid plenius ꝑficit̃ or-
dinatur ad illud. ſed ꝑ cōſilia pleniꝰ ⁊
tutius cōſeruātur p̄cepta. ꝗ̃ cōſilia or-
dināt̃ur ad p̄cepta. Rñ° dđ ꝙ p̄cepta
dant̃ de actibꝰ v̄tutū. Duplex aūt ē vir
tutis actus. ſ. iterior ⁊ exterior. ⁊ vter-
ꝙ̃ actus ſub legis precepto cadit. vñđ

Aug. dicit cōtra Fauſtū: ꝙ q2 iudei
nō intelligebāt homicidiū niſi ꝑ iter-
emptionē corꝑis hūani: aperuit domi
nus oēm iniquū motū ad nocēdū fra
tri in homicidij genere đputari. Silr̃
etiam tātummodo corporalem cū fe-
mina illicitam cohabitationē vocari
mechiam; que erat in lege prohibita
ſed dominus demonſtrauit etiam in
teriorem concupiſcētiam ad hoc ꝑtiñ
Unde manifeſtum eſt ꝙ etiam inte-
riores actus virtutum ſub precepto ca
dunt. Conſilia ergo ordinant̃ ad p̄ce
pta. Et ſcđm ꝙ ſunt de interioribꝰ v̄-
tutū actibus ⁊ ſcđm ꝙ ſūt de exterio
ribus actibus; ſed diuerſimode. Naꝫ
ad interiores actus virtutum ordinā
tur ſicut in finem. Omnes enim in-
teriores actus virtutum moraliuꝫ ꝑ
tinent ad mentis puritatem; vt ſcili-
cet mens hominis a paſſionibꝰ inor-
dinatis; ⁊ ab exteriorum rerum cupi-
ditate ſit libera. Et vlterius omnes
virtutes tam morales; ꝙ̃ theologice
ordinentur ad dilectionem dei ⁊ ꝓxi-
mi. Et ad hec duo omnia ꝯſilia ordi-
nantur; ſicut ad finem; ſcilicet ad cari
tatem dei ⁊ ꝓximi; ⁊ ad mētis purita-
tem. vñ dr̄ in collationibus patrum.
Quicq̇d nos ad v̄tutē cordis pōt di-
rigere; tota virtute ſectandum eſt q̇c-
quid autem ab hac retrahit; vt perni-
cioſum ⁊ vitium deuitādum eſt. Pro
hac enim vniuerſa agimus atq̄ to-
leramus. pro hac patria parentes. di-
gnitates; diuitie. delicie mundi huius
⁊ voluptas vniuerſa contemnitur; vt
ſ. puritas cordis perpetua retineatur
Et poſtea ſubdit. Pro hac ieiunioꝝ

mediā.vigilias:labores: corpis nuditatē:lectionē.ceteraſq̧ v̄tutes debere nos ſuſcipe nouerim⁹: vt per illas ab vniuerſis paſſionibus noxiſ illeſas ꝑparet cor noſtrū:⁊ ſeruare poſſimus: ⁊ ad pfectionē caritatis iſtis gradib⁹ imitādo cōſcēdere. Et hoc idē aug. dicit de moribus eccleſie. Nō reijciendis inq̄t generib⁹ ciboꝝ q̄ſi pollutis: ſ꜁ cōcupiſcētie pdomande ⁊ dilectioni fratrum retinēde inuigilat omnis intentio. Et ibidem dicitur. Caritas ꝑcipue cuſtoditur: ſi caritati virtus: caritati ſermo: caritati habitus: caritati vultus aptatur. vnde ⁊ apl's. i. ad corin. 7. Uirginitatis conſilium ad h' ordinādum docet: vt mulier innupta cogitet que ſunt dei: quomodo placeat deo. Et domin⁹ Math. 19. paupertatis conſiliū ad hoc ordinat: vt homo deum ſequatur quod fit per rectitudinem ⁊ puritatem interioris affectus. Sic ergo conſilia ordinantur ſicut in finem ad precepta. ſecundum ꝙ ſunt de interioribus actibus v̄tutū. Sed ſ꜁m ꝙ ſunt de actibus exterioribus. puta non occides. non furtum facies ⁊c̄. ordinantur conſilia ad precepta non ſicut ad finem. Non enim ꝑpter hoc homo virginitatem ſeruat vt ab adulterio abſtineat. neq̧ hoc fine aliquis ſuis abrenunciat: vt non furetur aliena cum exteriora opera cōſiliorum ſint maiora q̄ꝫ exteriora opera preceptorum. Ordinantur tamen ad ea inquantum faciūt ea tutius ⁊ firmius conſeruari. Qui enim ſua dimittit: multo magis abſtinet a rapiēdis alienis. Unde ⁊ Auguſti. dicit in. 19. libro cōtra Fauſtū. Dia ex hebreorū lege cōmēorata dñs cōmēdauit vt q̄cq̄d ex pſona ſua inſup loqueretur: vel ad expoſitionē cōmēdādam valeret ſi q̄d illa obſcurū poſuiſſet: vel ad tutius conſeruādum quod illa voluiſſet. Et in libro de ſermone domini in monte dicit. Q̄ð dum fiunt illa que adduntur ad perfectionem: multo magis fiūt illa que premiſſa ſūt ad inchoationem. Sic ergo patet ꝙ conſilia ordinantur ſicut ad finē ad precepta. prout ſunt de interioribus actibus virtutum. Sꝫ ad precepta ſecūdū ꝙ ſunt de exterioribus actib⁹ ordinātur cōſilia ad hoc ꝙ tutius ⁊ firmius cōſeruētur p modū remouentis prohibens. ⁊ primum boꝛū eſt cauſa ſecundi. Firma eni exterioꝝ actuum obſeruatio cauſat̄ ex interiori affectione mentis bene diſpoſite. Ad primum ergo dicendūꝫ ꝙ ſecūdū quoſdam diues ille mentitus eſt dicens: ſe precepta obſeruaſſe: ⁊ precipue quātum ad vnum preceptum quod ibidē commemoratur pertinens ad interiorem actum: ſcilicet. Diliges proximum tuum ſicut teipſum. Unð Origenes dicit ſuper Matheum. Scriptum eſt in euangelio ſecundum hebreos. Q̄ð cum dominus dixiſſet ei. Uade ⁊ vende omnia que habeſ. Cepit enim diues ſcalpere caput ſuum: ⁊ non placuit ei. Et dixit ad eum dominus. Quomodo dicis: feci legem ⁊ prophetias. ſcriptum eſt in lege. diliges proximum ſicut teipſum. ⁊ ecce multi fratres tui filij Abrae amicti ſūt ſtercore moriētes ꝑ fame; ⁊ dom⁹

tua plena eſt multis bonis:⁊ nõ egre
dit̃ ex ea oĩno aliquid ad eos ĩpoſſibi
le enim ẽ implere p̃dictum mãdatum
⁊ eẽ diuitẽ ⁊ maxime hẽre tãtaſ poſſeſ
ſioneſ. Et hoc idem ꝯfirmat̃ per Hie
ro. qui dicit ſup Mat. Mentit̃ ado
leſcenſ. Si enim qđ poſitum eſt ĩ mã
datis: diliges ꝓximũ tuu; ſicut te ip;
ope ꝯpleſſet. quomod poſtea audiens
vẽde omnia q̃ habes ⁊ da pauperibꝫ
triſtis abiiſſet. Sed q: Criſoſtimus
⁊ alij expoſitores dicũt adoleſcentem
illum nõ fuiſſe mẽtitum vtrũq; ſalua
ri põt. Nam hoc preceptum. Diligeſ
ꝓximũ tuum ſicut te ipſum dupliciter
põt obſeruari, Uno modo imper
fecte: vt. ſ. aliquis nõ faciat ꝯ ꝓximũ
qđ nõ vult ſibi fieri. ⁊ vt ſine detrimẽ
to ꝓximo ſubueniat. Alio modo. vt
ſ. ad ſubueniẽdum neceſſitatibus ꝓ
ximiorum corpalibus ita ſe habeat ſi
cut ad ſubueniendum neceſſitatibus
ꝓprijs. hoc enĩ modo non ĩplet hoc p̃
ceptum q̃ cum multas diuitias habe
at ſibi eas reſeruat pmittẽs ꝓximum
egere. Cõſilia autẽ ad hoc ordinãtur
vt p̃cepta pfectiꝰ cuſtodiãtur. Et ideo
dominus obſeruanti precepta imper
fecte ſuperaddit ꝯſilia: per que p̃cepta
perfectius obſeruẽtur. Ad ſecũdum
dicendũ ꝙ pfectio vite ĩ preceptis ſe
cũdũ ꝙ ſũt de interioribus virtutum
actibus cõſiſtit eſſentialiter. Nã ca
ritas ẽ vinculũ pfectionis, ſicut apo
ſtolus dicit ad col. 3. Et ideo cum do
minꝰ p̃cepta caritatis poſuiſſet Ma.
5. ſubiũgit. Eſtote ergo perfecti. S;
ĩ ꝯſilijs q̃ ſũt de q̃buſdã exterioribus
actibus cõſiſtit pfectio ĩſtrũaliter. q: ſ.
huiuſmodi ꝯſilia ſũt q̃ſi q̃dã inſtrã p
q̃ facilius ad perfectiõem preuenitur
Unde in collatõibus patrum di. Ie
iunia. vigilie meditatio ſcripturarum
nuditas ac priuatio omnium faculta
tum: nõ perfectio: ſ; perfectionis iſtru
mẽta ſunt. q: non in ipſis cõſiſtit di
ſcipline illius finis: ſed per illa perue
nitur ad finem. Et auguſt. dicit in li
bro de perfectione iuſticie. Sic audi
amus precepta perfectionis ne curre
re negligamus ad perfectõem carita
tis. Et Hieronymꝰ ſuper Matheũ
dicit exponens illud. Ecce nos reliq
mus omnia ⁊ ſecuti ſumus te. Quia
inquit non ſufficit tantum relinque
re: iungit quod perfectum eſt: ⁊ ſecu
ti ſumus te. quid ergo erit nobis. qua
ſi dicere. fecimus quod iuſſiſti. quid
ergo dabis premij. Precepta ergo im
perfecte abſeruata pertinent ad com
munem iuſticiam. Sed perfectio vi
te conſiſtit in ipſa plena obſeruantia
preceptorum. Ad tertium dicendũ
ꝙ aliquid ad finem ordinatur dupli
citer. Uno modo vt neceſſarium ad fi
nem: ſine quo finis eſſe non poteſt. ſi
cut cibus ad vitam corporis obſeruã
dam. Alio modo ſicut neceſſarium
ad finem. Sine quo ad finem non
ita bene perueniri poteſt ſicut equus
ordinatur ad iter. Non q: ſine equo
aliquis ire non poſſit. ſ; quia in equo
melius vadit. Similiter ⁊ conſilia
ordinantur ad precepta. Non quia
ſine conſilijs precepta obſeruari nõ
poſſint. Et quantum ad interiores

actus quantum ad exteriores. Nam
Abraaȝ qui ⁊ cōiugio ⁊ diuitijs vte
batᷣ: fuit corā deo perfectus ſecūdum
illud Gñ. ix. Ambula coram me ⁊
eſto perfectus. Sȝ quia per conſilia
facilius ⁊ expeditꝰ ad perfectam p̄cep
torum obſeruantiam peruenitᷣ. Ad
quartū dicēdum ꝙ aug. in verbis il-
lis intēdit excludere quorūdam dictū
qui credebant virginitatem eē neceſ-
ſariam ſolum ad carendum tribula-
tione corporis q̄ i mr̄imonio ſuſtinetᷣ
obſeruatio aūt p̄ceptoꝝ ⁊ ſi in hoc ſe-
culo fiat nō tñ pertinet ad hoc ſeculū
ſed futuro ſeculo coniūgit. Ad qn-
tum dō ꝙ p̄cepta pertinēt ⁊ ad actiuā
⁊ cōtemplatiuam vitam. Cōſilia v̄o
ſunt īſtrumēta contemplatiue vite. ſȝ
ibi preceſſit mentio de preceptis ordi
nantibus ad proximum: que pertinēt
ad vitam actiuam. Ad ſextum dō
ꝙ etiam in ipſo exercitio p̄ceptorum
contingit inueniri differentiam per-
fectionis. Unde nō pōt dici ꝙ nume
rus q̄nq̄ millium pertineat ad prece
pta, ⁊ numerus q̄tuor millium ad cō-
ſilia. Sed primum pertinet ad imp-
fectam obſeruantiam preceptorum: q̄
lis etiam in ſeculari vita interduȝ ha
betur. Secundum vero pertinet ad p
fectam obſeruantiam preceptoruȝ ad
quam ordinantur conſilia. Nec tam̄
quia primo dominus pauit quīq̄ mil
lia q̄ȝ quatuor millia: oportet ꝙ ali-
quis prius exerceatur in vita ſeculari
q̄ȝ tranſeat ad religionem: quia etiaȝ
religionem intrantes non ſtatim per
fectionem adipiſcuntur: ȝ ad perfecti
onem aſſequendam ſe exercitant; ſi-

cut ⁊ intrantes ſcholas loyce non ſta
tim efficiuntur loyci: ȝ ad hoc ſe exer-
citant. Unde ⁊ religio quedam perfe
ctionis ſchola eſt. Ad ſeptimuȝ di
cendum ꝙ exempla que traduntur in
euangelio ſunt exempla xp̄i: que perti
nent non ſolum ad conſilia ȝ etiaȝ ad
perfectam obſeruantiam preceptoruȝ
vnde ⁊ ibidem ſubdit exempla vt hic
Diſcite a me q̄ mitis ſum ⁊ humilis
corde. Ad octauum dicendum ꝙ
caritas habet multos gradus. Nam
primo eſt caritas incipiens ⁊ poſtea
perficiens; ⁊ vltimo perfecta vnde ca-
ritas in ſpirituali vita ⁊ eſt principiū
⁊ finis. Ad nonum dō ꝙ obſerua-
tio conſiliorum ⁊ difficilior q̄ȝ obſer-
uatio preceptorum quantum ad eteri
ores actus, tamen obſeruatio precep-
torum perfecta q̄ȝtum ad iteriores ac
tus eſt longe difficilior. Difficiliꝰ eñ
eſt deponere animi cupiditates q̄ȝ poſ
ſeſſiones; ⁊ tamē difficiliꝰ eſt obſerua
re exteriores actꝰ preceptorum ſine cō
ſilijs q̄ȝ cum ꝯſilijs: ſicut expremiſſis
pȝ. Ad decimum dicendum ꝙ incī
pientes ſunt ſine ordine inſtruendo-
rum ab alijs, ⁊ ideo ex precepto mouē
tur ad aliquid faciendum tam in vi-
ta ſeculari q̄ȝ in religione. ſed qñ iaȝ
perficiūtur opātur ab iteriori habitu:
quaſi ex ſe ipſis nō ſolum ꝯſilia ȝ eti
am precepta. Ad vndecimum dō
ꝙ ſicut dcm̄ eſt: caritas ⁊ eſt p̄ncipiū
ſpūalis vite ⁊ finis, ⁊ ideo ⁊ ipſa pre
cedit īchoata tāquā de eſſe extñs ſpūa
lis vite ⁊ ipa ſeq̄tur tāq̄ȝ ptinēs ad p-
fectū eē ſpūalis vite, ⁊ tñ ea que ſunt
de bene eſſe ordinanᷣ ad cōſeruatōeȝ

eorum que sunt de esse rei. Ad duo-
decimũ dõ ꝙ et ĩ disciplinis prius ad-
discunt̃ ea p̄ que alia pfecti⁹ intelligũ
tur: quãuis illa facilius sit intelliger̃
vel habere secundum communẽ mo-
dũ. sicut facilius est scire argumenta
ri eo modo quo etiam ideote vtuntur
dyaletica quadam: ꝙ̃ scire regulas lo
yce. ꝛ tamen p̃addiscunt̃ regule loyce
ad h᷒ ꝙ aliquis pfectius argumẽtari
valeat ꝙ̃ cõiter ideote argumẽtãtur.
ꝛ similiter facilius est obseruare pre-
cepta secũdum imperfectum modum
ꝙ̃ obseruare cõsilia. ꝛ tamẽ qui ten-
dũt ad perfectam preceptorum obser
uationem oportet ꝙ incipiant a con-
siliis sicut a quibusdam instrument̃.
Ad decimumtertium dõ ꝙ illa q̃
ibi dominus superaddit: non sũt con
silia sed precepta vt patet ex ipsis ver
bis domini. q̃ ibi ponunt̃. Tum etiã
ex expositione aug. in li. de sermõe do
mini in monte. Ad 14. dõ ꝙ obser
uantia preceptorum secundum imper
fectum modum est minimum ĩ vita
spũali. sed est maximum si obseruetur
perfecte. Ad 15. dicẽdum ꝙ perfecti
ora euãgelii nõ solum sunt ꝯsilia: sed et
precepta: vt ex dictis p3. Ad. 16. dicẽ
dum ꝙ illud a quo contertit̃ ꝯntia es
sẽdi: ꝛ si sit prius nã quodãmõ. ñ tñ o3
semp sit prius tpe. Nõ. n. ĩ angelis vi
uere pcedit ĩtelligere: quãuis nõ cẽ vi
uẽs intelligẽs sit. q2 statim a prĩ⁰ an-
geli vitam perfectam hñt que est ĩtel
lectualis. Et similiter qui volunt ple
nius precepta custodire: statim a prin
cipio consilia assumere debent. licet
non omnes obseruantes precepta ob
seruent consilia.

Incipit quodlibet quintum

Quesitũ est de deo ꝛ angelis ꝛ hoibus. De deo q̃situ est ꝛ q̃tũ ad naturã diuinã ꝛ q̃tum ad nã3 assũptã. quã-
tum ad naturã diuinã q̃situ ẽ ꝛ de sci
entia ꝛ de potẽtia dei. Circa sciã3 di
q̃sita sũt duo. Primo vtrũ de⁹ sciat p̃-
mũ ĩstãs ĩ quo potuit creare mũdũ.
2⁰ vtrũ p̃sciti a deo possint ꝯmereri

Articulus. pm⁹.

Ad pmũ sic pcedit̃. videt̃ ꝙ
de⁹ sciat pmũ ĩstãs ĩ q̃ potu
it mũdũ creare. de⁹. n. potuit
creare mũdũ añ ꝙ̃ creauerit. Nõ aũt
potuit creare ip3 ĩ ĩfinitũ añ. q2 sic eẽt
ei coetern⁹. g̃ ẽ dare aliqd instãs in q̃
pmo potuit creare mũdũ. S3 de⁹ sua
scia totũ ꝯphẽdit. Ergo de⁹ sit pmũ ĩ
stãs in q̃ potuit creare mũdũ. Sed
ꝯ. de⁹ nihil scit q2 ei⁹ oĩpotẽtie pĩudic3
pĩudicaret aũt ei⁹ oĩpotẽtie. si eẽt ali-
qd instans in q̃ primo potuit creare
mũdũ q2 sic eius potẽtia ad illud in-
stans limitaret̃. g̃ deus nescit pmum
ĩstãs ĩ q̃ potuit creare mũdũ. R̃x⁹ dõ
ꝙ dupliciter di aliqd fieri in aliqua
mensura loci vel tpis. Uno mõ p̃sup
posita ipsa mensura: ꝛ sic particulares
effectus producũtur a deo vel ab ali
is agentibus in loco vel tempore.
Alio modo vt simul cum eo quod fit

producatur menſura loci vel temporiſ
Et hoc modo mundus a deo in eſſe p
ducitur: non quidem quaſi in aliquo
loco vel tempore preexiſtente; ſed q̇a
ſimul cum mundo ⁊ locus ⁊ tempus
producitur. Unde aliter eſt intelligē-
dum: cum dicitur ꝙ deus potuit face-
re aliquem particularem effectum pu
ta equum vel hominem anteq̃ꝫ fece-
rit: vel etiam alibi q̃ꝫ fecerit. ⁊ aliter
cum hoc de mundo dicitur. Nam cū
de homine vł equo hoc dicitur ſigna
tur aliquod tempus vel locus aliquiſ
eſſe in quo homo a deo fieri potuerit
Sed cum hoc mundo dicitur non ſi-
gnatur quod ſit aliquod tempus an-
te mundum; nec aliquis locus extra
ipſum. ſed ſignificatur ꝙ deus potu-
it menſuram loci aut temporis mun-
di facere maiorem. Si ergo queratur
vtrum potuerit mundum facere in in
finitum anteq̃ꝫ fecerit. Si hoc quidē
referatur ad potentiam facientis ma
nifeſtum eſt ꝙ in infinitum ante fa-
cere potuit. Dei enim potentia eſt eter
na; cui nihil accreſcere potuit; vt inci-
peret quandoꝫ facere mundum; cūm
prius non potuerit. Si vero referatur
ad ipſum mundum ſic non potuit fie
ri: vt eſſet ſemper ſuppoſita catholice
fidei veritate: que habet mundum qn̄
ꝫ non fuiſſe. Sicut enim deꝰ nō po-
teſt facere vt quod fuit non facere; vt
infra dicetur. ita non poteſt facere vt
quod fuit quandoꝫ nunq̃ꝫ non fuerit
Secundum hunc ergo ſenſum dī ꝙ
deus non potuit mundum facere in ī-
finitum antequaꝫ faceret. Sꝫ adhuc
intelligendum eſt ꝙ infinitum dici-
tur dupliciter. Uno modo ī actu ⁊ ſic
dicitur ſecundum modum predictum
ꝙ deus non potuit facere mundum ī
infinitum anteq̃ꝫ fecerit. ideſt ꝙ dura
tio mundi in infinitum ante preceſſe-
rit. Alio modo dicitur infinitum ſꝫ
potentiam. ⁊ ſic potuit deus in infini
tum mundū facere anteq̃ꝫ fecerit; q̇a
quantūcūqꝫ ante deť eum feciſſe ad-
huc potuit eum prius facere. Et ſic n̄
eſtꝰ dare primum inſtans: in quo deus
potuit facere mundum. Eſt autē da
re primum inſtans in quo fecerit; ſic̄
etiam eſt dare ſupremum vbi vſqueq̃
deus mundū fecerit. nō tamen eſt da
re ſupremum; vltra qͦ facere non po
tuerit. Et ſic pꝫ ꝙ qō ceſſat.

Articulus. 2ꝰ.

Ad ſecūdū ſic procedit̃. Uide
tur ꝙ preſciti a deo non poſ-
ſint demereri. Sicut enim
aliqui ſunt electi a deo ab eterno ad
gr̃am habendam. ita etiaꝫ aliqui ſūt
preſciti a deo ad hoc ꝙ ſue nature re-
linquantur. Sed naturalibuſ non me
remur neqꝫ demeremur. ergo preſciti a
deo non demerentur. Sed ꝯ. Nul
lus damnať a deo niſi propter deme-
ritū: cum deus ſit iudex iuſtus. Sed
preſciti damnātur a deo ergo demerē
tur. Rꝰ dicendū ꝙ ſcientia dei cō-
paratur ad res creatas; ſicut ars ad ar
tificiata. Unde ſicut ars non ſolum ē
cognoſcitiua; ſꝫ factiua eorum; que ſe
cundum artem fiunt. Eorum vero q̄
ab artis regulis deuiant̃ ē cognoſciti
ua ita ēt ſcīa dei eſt factiua ⁊ cognoſci
tiua omnium bonorum, malorum ṽo
ſiue peccatorum que ſunt deuiatiōes

quedam ab eterna lege ipſius ſciẽtia
dei eſt cognitiua;non autem cauſatiã
Et ſic patet ꝙ boni qui per gratiam
iuſtificantur ; non ſolum ſunt a deo
ab eterno precogniti ;ſed etiam ele-
cti ad grãm habendam.pctõres aũt
qui non iuſtificant̃ per grãm; nõ ſũt
electi vel ꝑordinati a deo ad culpam;
ſed ſolum preſciti ꝙ non ſũt ꝑ grãꝫ
habituri;ſed ſue nature ſunt relinquẽ
di Quia vero oẽ agens põt in id qđ
eſt infra ſe,non aũt in id quod ẽ ſupra
ſe;nã ſibi relicta nõ põt in actuꝫ me-
ritoriũ qui ẽ ſupra facultatem nature
Põt autem in actum peccati q̇ ẽ de-
meritorius:ſicut in aliq̇d infra nãm
hũanã exiſtẽs.hõ enim peccando de-
ſcendit a dignitate ſue nature. Et ſic
pꝫ ꝙ ꝑſciti poſſunt demereri. Ad ꝓ
mũ ḡ dđ ꝙ hoc dĩ ꝙ nãlibus nõ me-
remur neqꝫ demeremur ;poteſt intelli
gi dupliciter. Uno mõ ſic ꝙ natura-
lia ipſa non merita vl' demerita. ⁊ ſic
verũ ẽ q: merita ſũt ſupra nãm. dme
rita ſunt cõtra nãm. Alio modo põt
intelligi ꝙ ſic nãlia non ſint ꝓncipia
merendi vel demerendi. ⁊ ſic falſum ẽ
Nãlia enĩ adiuta ꝑ gratiã ſunt ꝓnci
pia merẽdi.ſibi aũt relicta 'poſſunt eẽ
ꝓncipia demerendi vt dictum eſt.

DEinde circa potentiã queſi-
ta ſũt duo. Primo vtꝝ de'
poſſit ꝟginẽ corruptã repare
⁊ vtrũ deus poſſit peccar̃ ſi vult.

Articulus 3'.

AD ꝓmũ ſic ꝓcedit̃. Uidetur ꝙ
deus poſſit virginem repare
Ad omnipotentiã eniꝫ dei
pertinet ꝙ non ſit impoſſibile apud
eũ oẽ verbũ:vt dicitur Luce.i. Sed
hoc eſt quoddã verbum virginẽ repa
re poſt lapſũ.ergo deus poteſt ꝟginẽ
reparare poſt lapſum. Sed ꝯ ẽ: qđ
Hiero.dicit. Cum deus cetera poſſit
non poteſt repare virginem p' ruinaꝫ
⁊ habetur in decret.32.q.5. R' dđ:
ꝙ in virginitate duo poſſumus cõſi-
derare;quorum vnum eſt ipſa ĩtegri-
tas mẽtis ⁊ corporis. Et ſic de' ꝟginẽ
poteſt reparare poſt ruinam. Poteſt
enim mentem reintegrare ꝑ gratiaꝫ
⁊ corpus conſolidare per miraculum
Alia autem eſt cauſa integritatis
predicte;quia ſcilicet mulier virgo nõ
fuit cognita viro. Et quantum ad
hoc deus non poteſt virginem poſt
ruinam reparare. Non enim poteſt
facere vt iam ea que eſt cognita a vi
ro;non fuerit cognita;ſicut nec de ali
quo quod factum eſt poteſt facere ꝙ
factum non fuerit. Potentia enim
dei ſe extendit ad totum ens. Unde
ſolum id a dei potentia excluditur;qđ
repugnat rationi entis. Et hoc eſt ſi-
mul eſſe ⁊ non eſſe. Et eiuſdem ratio
nis eſt ; quod fuit non fuiſſe. Unde
Auguſtinus dicit vigeſimoſexto cõ
tra Fauſtum. Quiſquis dicit ſi om-
nipotens eſt deus;faciat vt ea que fa
cta ſunt;facta non fuerint.non videt
ſe hoc dicere:faciat vt ea q̃ vera ſunt
eo ipſo quo vera ſunt;falſa ſint.
Ad primum ergo dicendum ꝙ cum
verbum ſit conceptus mentis; nihil
quod contradictionem implicat;ver-
bum dici poteſt;quia non cadit in cõ
ceptu mentis;vt probat̃ in.4.metha.

Articulus.4.

AD ſecūdū ſic pcedit᷑. Videt᷑: ꝙ hec ſit falſa. deus pōt peccare: ſi vult. De quocūqꝫ enī poſſum dicere ꝙ hō pōt facē ſi vult: pōt etiā dici ſimpl̾r ꝙ hō pōt facere illud. Si ḡ hec ꝓpoſitio ē ṽa. De⁹ pōt peccare ſi vult: ſeq̇tur ꝙ hec ſit vera: Deus pōt peccare: ſed hoc ē erroneū ḡ ⁊ p̄mū. Sed ꝯ. Quicūqꝫ vult peccare peccat. Sꝫ ſeq̇tur: ſi deus peccat pōt peccare. ḡ ſeq̇tur ſi vult pōt peccare. R̄° dō ꝙ hec coniunctio ſi ordinem quendam importat. pōt aūt in ꝓpoſito duplicem ordinem importare. Uno quidem modo ordinem cauſe ſiue principij: ⁊ hoc modo propoſitio falſa eſt. voluntas enim dei eſt p̄ncipium ⁊ cā reſpectu creaturarū: nō aūt reſpectu eorū q̄ pertinent ad diuinam naturā. vnde nō dicimus ꝙ pater genuerit filiū volūtate: ſ natural̾r: vt pꝫ p Hyla. in li. de ſyno. Potētia autē dei ad ipſam nām diuinam pertinet. Uñ hoc ipm quod eſt poſſe peccare ñ eſt ſubiectum diuine voluntati: alioquin voluntas dei eſſet principiū immutationis diuine nature: quod ē impoſſibile. Alio modo poteſt importare ordinem conſequentie. ⁊ ſic hec locutio eſt vera. Si deus vult peccare: poteſt peccare. Sequitur enim ſine conditione ſi argumentamur ex impoſſibili poſito. Dus vult peccare. ergo poteſt peccare. Omnia enim que vult poteſt: ſed non econuerſo. Ad primum ergo dicendum ꝙ cum dicitur. Si hō vult currē pōt currē: añcedēs ē poſſibile. ⁊ iō ꝯñs ē ſimpl̾r poſſibile. Sꝫ cū dr̄ ſic. Si de⁹ vult peccare pōt peccare. añcedēs eſt impoſſibile. vnde nihil prohibet cōditionalē eē veram: ꝯſequente exiſtēte impoſſibili.

DEinde quantū ad nāꝫ aſſūptam queſita ſunt duo. Primo vtrū totus ſanguis quē xp̄us in ſua paſſione effudit in reſurrectione ad corpus eius redierit. Secūdo in quo xp̄s nobis mag̃ ſignū dilectiōis exhibuerit. vtrū in hoc ꝙ xp̄s paſſus ē ꝓ nobis. vel in hoc ꝙ corp⁹ ſuum dedit nobis ſub ſacro in cibū.

Articulus. 5.

AD p̄mū ſic proceditur. Videtur ꝙ totus ſanguis xp̄i: qui eſt in paſſione eius effuſus ad corpus eius in reſurrectione redierit. Reſurrectio enī noſtra ꝯformis erit reſurrectiōi xp̄i ſꝫ illud ad phil. 3. Reformabit corpus humilitatis nr̄e: configuratum corpori claritatis ſue. Sed ad corpus noſtrum in reſurrectione redibit totum quod fuit de veritate humane nature. Sanguis aūt xp̄i in paſſione effuſus fuit de veritate humāe nature. ⁊ ſacer dicit᷑ ſm illō Quem ſacer cruor perunxit fuſus: agni corpore. ḡ videtur ꝙ ille ſāguis xp̄i paſſione effuſus in reſurrectione ad corpus eius redierit. Preterea v̇bum dei nunq̄ depoſuit qō in nr̄a nā aſſumpſit: partibus humane nature abinuicem in paſſione ſeperatis. Sꝫ ṽbum dei aſſumpſit in natura nr̄a nō ſolū corpus: ſed etiā ſanguinē. ḡ ſanguis ille nunq̄ fuit a verbo depoſitus rediit ḡ ad ipm ī reſurrectiōe. Sꝫ ꝯ eſt ꝙ in aliquibus eccleſijs ſanguis Chriſti vſqꝫ hodie dicitur ſeruari.

R⁹ dicendum q in reſurrectione tã xpi q̃ noſtra totum qd̓ fuit de virtute humane nature repabit̄. nõ aũt illa que de vita te humane nature non fuerunt. ⁊ quãuis circa ea q̃ ſunt d̓ veritate humane nature ſit diuerſa diuerſorum opĩo: ſecũdum quãlʒ opĩonem nõ tot⁹ ſanguis nutrimẽtalis. i. q̃ ex cibis generatur ptinet ad vitatem humane. Cum ergo xps añ paſſionẽ comederit ⁊ biberit: nihil phibet in eo fuiſſe aliquem ſanguinẽ nutrimẽtalẽ. q̃ ad vitatem humane nature nõ ptinent ⁊ quem oporteret ad corpus eius in reſurrectione redire. Sʒ quia ſpecialiter fit queſtio de ſanguine in paſſione effuſo p redemptione humani generis: de hoc magis dicendũ videt̄ q totus in reſurrectione ad corpus xpi redierit triplici rõne. quarum pma accipi põt ex etate xpi patiẽtis. Paſſus ẽ enim in perfectiſſima etate; in qua maxime ea que in homine inueniuntur ad veritatem humane nature pertinere videntur tanq̃ ad maximam pfectionẽ adducta. Scða ſumit̄ ex merito paſſionis. Si enim ſanctoꝝ martirũ ille partes ĩ q̃b⁹ paſſionẽ p xpo ſuſtinuerũt: quẽdam puilegiatuʒ fulgorem ĩ reſurrectione habẽt. vt Aug. dicit. xxi. de ci. dei: ergo multo magis ſãguis xpi. quem p ſalute humani generis effudit. ad glorioſã reſurrectõeʒ reparat⁹ eſt. Tertia rõ põt ſumi ex ipſa virtute paſſionis. Sãguinis enĩ ille in paſſione effuſus humanũ gen⁹ ſanctificauit. ſm illud ad heb. vltimo Jeſus vt ſanctificaret p ſanguinem ſuum populum extra portam paſſus ẽ Humanitas autem chriſti ſalutiferã vtutẽ habuit ex vtute vbi ſibi vniti. vt Dam. dicit in. 3. li. Unde manifeſtũ ẽ q ſanguis in paſſione effuſus qui maxima fuit ſalubris: fuit diuinitati vnitus. Et ideo oportuit q ĩ reſurrectõe iungeret̄ alijs humanitatis ptibus. Sanguinis autem xpi: qui ĩ q̃buſdam eccleſijs oſtendit̄; dicitur ex quadaʒ imagine xpi percuſſa miraculoſe fluxiſſe. Uel etiaʒ alia ex corpe xpi Et p h̄ pʒ reſpõſio ad obiecta.

Articulus. 6⁹.

Ad ſm ſic pcedit̄. Videt̄ q xps maius dilectiõis ſignuʒ nobis oſtendit tradendo corpus ſuũ in cibum q̃ patiendo pro nobis. Caritas enim patrie perfectior ẽ q̃ caritas vie. Sed beneficium illud quo nobis Chriſtus contulit corpus ſuum dans nobis in cibum: magis aſſimilatur caritati patrie; in qua plene fruemur deo. Paſſio autem quam pro nobis ſubijt magis aſſimulatur caritati vie: in qua nobis pro chriſto imminet patiendum. Ergo maius ẽ dilectionis ſignum q chriſtus corp⁹ ſuum tradidit nobis in cibum q̃ q chriſtus paſſus eſt pro nobis. Sed contra eſt quod dicitur Jo. 15. Maiorem caritateʒ nemo habet q̃ vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. R⁹ dicendum q illud quod eſt potiſſimum in vnoquoq̧ genere eſt menſura oĩum eorum que ſunt illi⁹ generis. vt pʒ per ph̄m in. 10. Metha. potiſſimũ autẽ in genere amoris hominũ eſt amor quo quis amat ſeipſum. Et ideo ex hoc amore neceſſe eſt

mẽſuraȝ accipere omnis amoris: quo qs aliũ amat. Vñ ⁊ in .9ᵒ Ethi. phs dicit. Qđ amicabilia que ſunt ad alterum veniunt ex amicabilibus que ſunt ad ſeipſum. Pertinet autem ad amorem quo quis amat ſeipſum: vt velit ſibi bonum. vñ tanto aliquis alium magis amare ꝓbatur: quãto magis bonum qđ ſibi vult propter amicum ꝑtermittit. ſm illud ꝓuer. 12. qui negligit damnum pp amicum iuſtꝰ eſt. Vult autem homo ſibi triplex bonum particulare que ſũt aĩa. corpus. ⁊ res exteriores. Eſt ergo aliquod ſignum amoris: quod aliquis in rebuſ exterioribꝰ pp aliũ detrimẽtũ patiat maius autẽ amoris ſignuȝ: ſi etiã corporis ꝓprij detrimẽtum patiatur: vel labores vel verbera pro amico ſumẽdo. maximum aũt dilectõis ſignum ſi etiam aĩam ſuam deponere velit ꝓ amico moriendo. qđ ergo xp̄s ꝓ nobis patiẽdo aĩam ſuam poſuit: maximũ fuit dilectõis ſignũ. qđ aũt corpꝰ ſuum dedit in cibum ſub ſacramẽto ad nullum detrimentum ipſiꝰ ꝑtinet vnde pȝ ꝙ ꝑmum ẽ maiꝰ dilectõis ſignum. vñ ⁊ hoc ſacrm̃ ẽ memoriale quoddam ⁊ figura paſſionis xp̄i. Veritas aũt preeminet figure: ⁊ res memoriali. Ad ꝑmũ ergo dđ ꝙ exhibito corporis xp̄i in ſacro hȝ qdem figuram quandam caritatis: q diligit nos deꝰ i patria. ſ paſſio eiꝰ ꝑtinȝ ad ipam dei dilectõem: nos a ꝑditõe ad patriã reuocãtẽ. dilectio aũt dei nõ ẽ maior i patria ꝙ ſit i ꝑñti.

Articulus .7ᵒ.

DEinde circa angelos queſitum eſt vnum. ſ. vtrum Lucifer ſit ſbiectuȝ eui. Et videtur ꝙ ſic. Sicut ſubiectum tp̄is ẽ ꝑmum tpale ſimpliciſſimum: ita ſubiectum eui videtur eẽ ſimpliciſſimum euiternum. hocãt ẽ Lucifer q inter angelos ſupmus fuit ſm ſuam nãm creatꝰ. Euum aute non rñdet grẽ ſ nature: alioqn corpora celeſtia que nõ ſunt ſuſceptiua grẽ euo mẽſurari non poſſent. Cum ergo dona naturalia integra remanſerunt i demonibus poſt peccatum. ſicut Di. dicit. 4. c. de di. no. videt ꝙ euũ ſit in Lucifero ſicuti ſubiecto. Sȝ ꝯ: euũ ẽ qdam eternitatis participatio. Sȝ angeli beati magis ſũt in ꝑticipatõe eternitatis ꝙ lucifer: qui eſt beatitudinis expers. Ergo lucifer non eſt ſbiectum eui: ſ magis ſupremus beatorũ angelorum. Rẽ dđ ꝙ ex ignorãtia lingue grece ꝓuenit ꝙ cõmuniter apud multos euum ab eternitate diſtinguit: ac ſi diſtingueret antropos ab homine. qđ enim in greco dr̄ euõ in latinus eternitas. Et ſic etiaȝ Di. io. c. đ di. no. ꝓ eođ vtit eẽnitate ⁊ euo ſȝ qꝛ noibꝰ vtẽdũ eſt vt plures: ſi vtrũ ꝙ diſtiguamꝰ ab inuicem: euũ nihil aliud erit ꝙ eternitatis ꝑticipatio. vt ſ. eſſentialis eternitas ipſi deo attribuat. euũ aũt qſi ꝑticipata eternitas ſbſtãtijs ſpũalibꝰ: q ſũt ſupra tp̄s. qꝛ ꝟo id qđ ꝑ eẽntiã dr̄ ſẽp ẽ mẽſa ipſius quod dr̄ ꝑ paticipationem: põt dici ꝙ ꝑma menſura oĩum euiternoꝝ ẽ ipſa dei eternitas. ſicut etiã ſubſtãtia dei ẽ mẽſura oĩs ſubſtantie. vt dicit commentator in. 10. metha. Si qs tamen velit accipere menſuram homogeneã

ideſt e iuſdē generis. Dicūt q̄dā q̄ nō ē vna mēſura cōis. ſed q̄libet euiternū hȝ ſuū euū. Sed hi ꝓpriaȝ vocem ignorāt. Sic enī eēt verū qđ dicūt: ſi oīa euiterna eēnt eq̄lia. Sic. n. vnuȝ eorum non eſſet menſura alteri⁹. hoc aūt non eſt verū: q2 in angelis eſt accipere primum medium ⁊ vltimū nō ſolum ſecundum diuerſas ierarchias ⁊ ordīes: ſed etiam ſcđm diuerſos angelos in eodem ordine: vt pȝ p Dio. io. c. celeſtis ierar. Et quia ſemp illđ quod eſt ſimpliciſſimum eſt mēſura in quolibet genere: ſicut dicitur. i. io. meta. Ideo neceſſe eſt vt duratio ſimpliciſſimi euiterni ſit euum omnium euiternorum; ⁊ ita ſimpliciſſimū euiternum eſt ſubiectum eui. Sed attendendū q̄ ſubſtātie ſpūales menſurātur euo nō ſolū q̄tū ad eaꝝ ſbam: ſed etiā q̄tū ad earū propriā opationem Unde in li. de cauſis dicit̄: q̄ ſunt in momento eternitat̄ ſcđm ſbam ⁊ opationē. ⁊ ſic oportet q̄ ille angelus: q̄ eſt ſubiectū eui ſit ſimpliciſſim⁹: non ſolum quantum ad eſſentiam: ſed etiam quantum ad operationem. Tal̄ autem eſt ſupremus omnium angelorum; cuius operatio maxime eſt in vno quod eſt deus vnita. Unde ſupmus omnium angelorum eſt ſubiectum eui. Non autem lucifer. Ad primum ergo dicendum q̄ aliqui poſuerunt Luciferum non fuiſſe ſupremum angelorum. Sed ſicut Damaſ. dicit fuit primus eorum qui preerant ordini terreſtri. Si vero concedam⁹ ſecundum Gregoriū q̄ fuerit ſupm⁹ omnium; tunc dicendum eſt q̄ ſua opatio auerſa ē ab vno pmo: ⁊ cōuerſa ad multitudinē inferioꝝ rerū: q̄ruȝ pmatū appetit. Et ſm hoc demōes đcidunt a ſumma ſimplicitate eui. vñ Dio. dicit. 4. c. de diuinis noībus: q̄ demones dicantur mali propter hoc: q̄ infirmant̄ circa opationē nālem.

Deinde queſituȝ eſt de hominibus. Et primo quantum ad ea que poſſunt omnibus eſſe continua. Secundo quantum ad ea que pertinent ad quoſdam horum ſtatus. Circa communia vero queſitum eſt quadrupliciter. Primo quidem de his: que pertinent ad naturam hominis. Secundo de his: que pertinent ad ſacramenta. Tertio de his: que pertinent ad virtutes. Quarto de his que pertinent ad pcepta. Circa primuȝ queſita ſūt tria Primo quantum ad perſonas hominum: vtrum ſcilicet ſi Adam non peccaſſet: idem hoīes numero ſaluarentur q̄ nūc ſaluātur. Scđo q̄tum ad itellectū: vtrū. ſ. vbū cordis ſit ſpēs itelligibil̄. Tertio q̄tū ad volūtatē vtꝝ. ſ. ea q̄ p tiorē ſiūt ſint volūtaria.

Articulus. 8.

Ad pmū ſic pcedit̄. Uidet̄ q̄ ſi adā nō peccaſſet: nō idē homines nūero ſaluarēt̄ q̄ nūc ſaluāt̄. Si enī adā ñ peccaſſet: ſoli electi naſcēt̄. ḡ nō fuiſſet nati illi patres qui final̄r ſūt reprobati. ⁊ p ꝯñs nec eoꝝ filij: q2 ſi nō ſūt iidē pres. ꝯſequēs ē neq3 filios eē eoſdē. multi autē nūc ſaluant̄ ex reprobis parētib⁹ nati Ergo ſi Adam non peccaſſet: non iidem ſaluarent̄ qui nunc ſaluantur.

Preterea ſm phm ſemē eſt ſupfluum
alimēti.ſed alijs cibis hō vſus fuiſſꝫ
in padiſo ſi nō peccaſſet ab his q̇bus
nūc vtitͭ.ergo aliud ꝯfuiſſet ſemē.ꝛ ꝑ
ꝯn̄s alij filij. Sed ꝯtra ē qᷦ Grego
rius dicit.4.moraꝉ. Si ṗmū parentē
nulla putredo peccati corrumperꝫ:neq̈
ꝗꝫ ex ſe filios iehēne generaret. Sed
hi q̇ nūc ꝑredēptorē ſaluādi ſunt ſoli
ab eo electi naſcerentͭ. Reſpōdeo.di
cēdū ꝙ cū in gn̄atione hoīs:ſicut ꝛ
alioꝝ aīalium ſemen patris ſit agēs,
materia vero a matre miniſtrata ſit:
ſicut patiens:ex quo corpus humanū
formatur.impoſſibile eſt eundem fi-
lium naſci:ſiue ſit alius pater:ſiue ſit
alia mater.ſicut etiam non eſt idem
numero ſigillum:ſiue ſit alia cera:ſi-
ue ſit aliud corpus ſigilli:ex cuiꝰ impſ
ſione cera ſigillatur. Et ꝗuis ſupflu
um alimēti ſit ſemē ſm phm:diuerſi-
tas tn̄ alimētoꝝ nō ſufficēt ad diuer-
ſificādū filios:q̇ ex ſemine naſcuntur
quia ex illis cibis non ſumitur ſemē
niſi quatenus aliq̄liter in ſbam parē
tum cōuertuntur. Dicūt quidā ſequē-
tes Anſel.ꝙ ſi homo non peccaſſet
in illa prima tentatione ſtatim cōfir-
matus fuiſſet ꝛ ipſe ꝛ omnes qui ab
eo naſcerentͭ:ita ꝙ omnes q̇ naſcēntͭ
fuiſſent electi. Unde cū nunc multi q̇
ſaluātur ex peccatoribus naſcūtur:ſic
in obijciendo tangebatͭ:cōſequēs eſt
ꝙ eēnt alij parētes ſaluandoꝝ. ꝛ per
ꝯn̄s alij filij. Sꝫ hec poſitiōe n̄ vide-
tur eē va. qꝛ ſm augu.14.de ciui.dei.
Status corpis in hoīe proportionabi
liter reſpōdet ſtatui aīe. quādiu ḡ hō
hūit corpus aīale potens mori:ꝛ non
mori:indigēs alimētis tādiu habuit
aīam potētē peccare ꝛ nō peccare.ha-
buit aūt corpus aīale ꝗ̄diu fuit i ſta-
tu generādi:qᷦ etiā fuiſſet ſi poſt illā
ṗmā tentationē nō peccaſſet. Et idō
poſſibile fuiſſet ſi ṗmꝰ hō tūc nō pec-
caſſet:ꝙ etiā ipſe vel eius poſteri poſt
modū peccarēt:vt Hugo de ſancto vi
ctore:dicit. Un̄ ex hoc nō ſeq̇tur parē
tū diuerſitas:ꝙ nūc ſunt aliq̇ pctōres
tūc aūt nō eēnt.ſed ē aliud vn̄ neceſſe
ē ponē diuerſitatē parētuꝫ:qꝛ i ṗ ſtatu
vnꝰ hō nō hūiſſet plures vxores:nec
ēt aliq̇d ex fornicatione vel adulterio
naſcerentur:qᷦ nunc cōtingit etiā in
his qui ſaluantur.multi enī filij vni
us parentis ex pluribꝰ vxoribꝰ nati ſal
uantͭ.ſicut patet de filijs Jacob. Mꝉ
ti etiā ex fornicatiōe vel adulterio na
ti.alioquin eis fruſtra ſacramenta ſa
lutis adhiberentur. Unde relinq̇tur
ꝙ aliqui nunc ſaluantur:qui ſi ṗmus
homo non peccaſſet non naſcerentur
ꝛ ꝑ cōſequēs nō ſaluarentͭ. nec tn̄ dei
ṗdeſtinatio falleretͭ:quia deus ṗdeſti
nauit hoīes habēs ſciam futuri euen
tus. Qᷦ vo Greg.dicit:ꝙ ſi ṗmꝰ hō
nō peccaſſet:nequaꝗꝫ ex ſe filios iehē
ne gn̄aret:indubitāter veꝝ ē. Nō.n.
in filios trāſfundēt pccm̄ originale:ſꝫ
ꝙ hoīes filij ire naſcuntͭ.qᷦ aūt ſbdit
ꝙ hi ſoliꝰ q̇ nūc ſaluādi ſūt naſcēntur
intelligēdū ē ꝙ ꝑnomē facit ſimplicē
demōſtrationē.q̇a.ſ.ſoli electi naſce-
rentur ꝗ̄tum ē ex rōne origis.nō aūt
demōſtrationē pſonalē.q̇ā alie pſone
eſſent hoīum qui ſaluarentͭ. Et ꝑ hoc
patet reſponſio ad obiecta.

Articulus.9.

Ad ſecūdū ſic pcedebat̄. Ui‑
detur ꝙ v̄bū cordis ſit ſpēs
intelligibilis. v̄bū enī cordiſ
ē quo itellectus videt. hoc aūt ē ſpēs i
telligibilis. ḡ verbū cordis ē ſpēs itel
ligibilis. Preterea cognitio intelle
ctiua a ſenſu orit̄. Sed illud qđ ſēſus
ſentit ē ſpēs ſenſibilis. ergo v̄bū cor‑
dis quo itellectus itelligit ē ſpēs itelli
gibilis. Sed ꝯ. v̄bū cordis iterius ē
qđ exteriori verbo ſignificat̄. Sꝫ ver
bū exteri⁹ nō ſignificat ſpēm itelligi‑
bilē. ḡ v̄bum iterius nō ē ipſa ſpēs in
telligibil̄. Rñ. dđ ꝙ ſcđm augu. xv.
de tri. Uerbū cordis importat quod‑
dam pcedens a mēte ſiue ab itellectu
Procedit autem aliquid ab intelle‑
ctu inꝗtū eſt cōſtitutum per opationē
ipſius. Eſt autē duplex operatio itelle
ctus ſcđm phm in. 3. de aīa. Una qđē
que vocat̄ idiuiſibiliū itelligentia: ꝑ
quam itellectus format in ſeipſo diſ‑
finitionē: vel cōceptum alicui⁹ incom
plexi. Alia autem opatio ē intellect⁹
cōponentis ⁊ diuidentis. ſm quā for
mat enūciationē. Et vtrūq; iſtorum
per opationē intellectus cōſtitutorū
vocat̄ v̄bū cordis: quorū pmū ſignifi
catur p terminū icōpletū. ſcđm v̄o ſi‑
gnificat̄ p orōnē. maīfeſtū ē aūt ꝙ oīſ
operatio itellectus pcedit ab eo ſcđm
ꝙ eſt factus in actu per ſpēm intelli‑
gibilem: quia nihil opatur niſi ſcđm
ꝙ ē actu. Un̄ neceſſe ē ꝙ ſpēs intelli‑
gibilis que eſt pncipium operatiōis i
tellectualis differat a verbo cordis ꝙ
p opationē intellectus format̄: ꝗuis
ipm verbū poſſit dici forma vel ſpēs
itelligibil̄: ſed ſic̄ p itellectū ꝯſtituta
put ſicut forma artis ꝗ itellect⁹ adi‑
uenit: vt dr̄ qdā ſpēs itelligibil̄. Ad
pmū ergo dđ ꝙ itellectus itelligit ali
qđ dupl̄r. Uno mō formaliter: ⁊ ſic i
telligit ſpē itelligibili q̄ fit i actu. alio
mō ſicut iſtro quo vtit̄ ad aliud itelli
gēdū. ⁊ h̄ mō itellectus v̄bo itelligit:
q2 format v̄bū ad hoc ꝙ itelligat rē.
Ad ſecūdū dđ: ꝙ cognitio ſēſus
exterioris pficit̄ p ſolā imutationē ſen
ſus a ſenſibili. Unde p formā: q̄ ſibi
a ſenſibili impmit̄ ſentit. nō aūt ipſe
ſenſus exterior. format ſibi aliquā for
mā ſenſibilē. hoc aūt facit v̄bū ima‑
ginatiua: cui⁹ forma quodāmō ſil̄e eſt
v̄bū intellect⁹.

Articul⁹. io.

Ad tertiū ſic pcedit̄. Uidet̄ ꝙ
ea que fiūt ex timore nō ſint
voluntaria. Neceſſitas aūt
volūtati cōtrariatur. vt dī i. 5. meth.
Sed ea que fiūt ex timore dicūtur ex
neceſſitate fieri. Nō ergo ſunt volū
taria. Sed ꝯ. oē quod quis operatur
propter finē eſt volūtariū. ſed ea: que
qs operatur ex tīore operatur pp finē:
ſcilicet ad vitādū maluꝫ qđ timet: ſic̄
q̄ proijcit merces in mari vitat ſbmer
ſionē nauis. ḡ huiuſmodi ſunt volun‑
taria. Rñ. dđ ꝙ cū bonū ſit volunta
tis obiectū: hoc mō ſe habet aliqđ ad
hoc ꝙ ſit volūtariū: quo mō ſe hꝫ ad
hoc ꝙ ſit bonū. Contingit aūt aliqđ
in vniuerſali cōſideratū eſſe bonū: qđ
tamē ſm aliqs particulares circūſtā‑
tias reddit̄ malū: ſicut generare filioſ
eſt bonum. ſed generare filios ex nā
ſua eſt malū. ⁊ ſimiliter cōtigit aliqđ
in vniuerſali cōſideratuꝫ eē malū qđ
tū ſm aliqs particulareſ circūſtātias

fit bonū.ſicut occidē ſm ſe eſt malū:
ſed occidere hoīem pernicioſū m̄titu
dini eſt bonū.⁊ quia actōes circa ſin
gularia iudicātur bone vel male.⁊ p
ꝯñs voluntarie vel īuoluntarie. ſim-
pliciter q̇dem conſideratis ſingulari-
bꝰ circunſtātijs ſm q̇d aūt ſm ꝙ ī vli
cōſiderātur.ea vero que ex timore fi-
unt ī vli q̇dem cōſiderata ſunt mala
⁊ īuoluntaria.ſed ſi cōſiderent̄ ſ₃ ſin
gularia que circūſtant ſic ſūt bona:⁊
voluntaria:ſicut proijcere merces in
mari:ſm ſe cōſideratū eſt malū ⁊ nō
voluntariū.ſed ī tali caſu ē bonum: ⁊
volūtarium.vñ ⁊ phs dicit ī.3.ethico
rū.Q̄ hm̄ mixta ſunt ex volūtario:⁊
īuoluntario.ſimpl̄r aūt ſūt volūtaria
ſm q̇d autem inuolūtaria:⁊ ex neceſ
ſitate facti.⁊ p h̄ p₃ rñſio ad obiecta.

D
Einde circa ſacra queſitum
eſt.Primo de ſacramento eu
cariſtie. 2° de ſacramento
pnie. Tertio de ſacro m̄rimonij.
Circa eucariſtiā q̄ſita ſūt duo. Pri
mo vtrū forma pāis annihilet̄. Se
cūdo vtrū ſacerdos dare debeat hoſti
am ñ ꝯſecratā pctōri occulto h̄ petēti.

Articulus.xi.

A
D pmū ſic proceditur. Uide
tur ꝙ forma panis ī ſacramē
to eucariſtie annihiletur.
Illud.n.annihilari videt̄:qḋ deſinit
eē ⁊ ī nihil cōuertit̄.S₃ forma panis
facta conſecratōe deſinit eē.nec ē dat̄
in qḋ cōuertatur.Nō eni cōuertit̄ in
m̄ām corporis xpi.nec etiam ī formā
eius que eſt aīa.alioq̇n aīa eſſet ibi ex
vi ſacramenti.ḡ forma panis annihi
latur.Preterea aug.dicit ſuper illḋ
Jo.17.Clarifica me pater.⁊c̄.Si hu
mana nā ꝯuertit̄ ī v̄bū:ſi diligēt̄ᵉ co
gitamꝰ:hō periret ī deo.Sed illḋ an
nihilari dī qḋ perit.ḡ ſi pāis cōuertit̄
ī corpꝰ xpi:videt̄ ꝙ annihilet̄.S₃ ꝯ̄
ē:q₂ ſicut aug.dicit li.83.q.De⁹ nō eſt
actor tēdēdi ī nō eē.Eſt aūt actor ſa-
cramēti eucariſtie.ḡ ī illo ſacro nihil
annihilatur.R°.dḋ ꝙ annihilatio
quēdā motū iportat.Oīs aūt motꝰ de
noīat̄ a termīo ad quē.Uñ terminus
annihilatōis ē nihil.Cōſecratio aūt
pāis ī ſacro eucariſtie nō termīat̄ ad
nihil:ſed ad corpus xpi:alioq̇n nō eēt
dare qūo corpus xpi icipiat eſſe ſub ſa
cramēto.Non eni incipit ibi eē p mo
tū localem.alioq̇n deſineret eē ī celo.
Relinq̇tur ḡ ꝙ ī cōſecratione panis
nō eſt aliqua annihilatio:ſ₃ trāſbatō
panis in corpus Chriſti.Ad pmū
ḡ dḋ ꝙ ſicut in generatiōe nāli neq̄
forma neq̄ materia generat̄ aut cor-
rūpit̄:ſed totū compoſitū:ita et in ſa-
cramēto altaris nō ē q̄rēdū ſeorſu₃ de
forma aut m̄ā in q̇d cōuertatur:ſ₃ totꝰ
panis cōuertitur ī totum corpꝰ xpi:in-
quantum ē corpꝰ:q₂ ſi in triduo mor-
tis xpi fuiſſet conſecratio facta:nō fu
iſſet ibi aīa:ſed corpus exanime:ſicut
in ſepulchro iacebat.Ad ſm dḋ:
ꝙ perire diceretur nā humana ſi con
uerteret̄ ī v̄bū q̄̄tū eē ꝺſinēt:qḋ ptīet
ad terminū a quo:nō aūt ſi annihile
tur q̄̄tum ad terminū ad quem.

Articulus.12.

A
Dd ſm ſic pcedebat.Uidet̄:
ꝙ ſacerdoſ nō debeat dar̄ ho
ſtiam non conſecratā pecca
tori occulto hoc petēti.Nō eni debet

ſacerdos peccatum occultum publica re. Publicaret aũt ſi ei daret hoſtiã nõ ↄſecratã: cũ alijs ſocijs daret ↄſecratã. ergo ſacerdos nõ dꝫ dare hoſtiã nõ ↄſecratã peccatori occulto hoc petenti. Preterea hoſtia ↄſecrata a ſacerdote aliacũ fideli porrecta a circũſtãtibus adorat̃. Si ergo exhibet̃ hoſtia nõ ↄſecrata loco ↄſecrate: quãtũ ẽ in ſe faciet populũ idolatrare. qḋ ẽ graue peccatũ. nõ ergo ſacerdos dꝫ peccatori occulto petẽti dare hoſtiã nõ ↄſecratam. Sꝫ ↄtra eſt: qꝛ ſacerdos eſt medicus aĩarum. Sapiens aũt medicus vitat q̃tũ põt periculum ĩfirmi quẽ accepit ĩ curã. Peccatori aũt cuiꝰ curã habet imminet magnũ periculum: ſi ĩ ↄſcia mortalis peccati corpus xp̃i accipiat. qꝛ qui mãducat ꝛ bibit indigne iudiciũ ſibi manducat ꝛ bibit. vt dicitur .i. ad Cor. xi. ergo ſacerdos bene fac̃; ſi eius periculum euitet porrigẽs ei hoſtiã non conſecratam. Rñ. dd̃ ꝙ veritati non aliq̃ fictio eſt adiũgenda: qꝛ nulla eſt cõuentio lucis ad tenebras vt aplus dicit. 2. ad Cor. 6. ꝛ propter hoc aug. ꝓbat in li. 83. q. ꝙ corpꝰ xp̃i non fuit fantaſticum: qꝛ veritas q̃ ẽ xp̃s nõ potuit fallere. ꝛ iõ inꝰ ſacramentis eccleſie nihil eſt ꝑ fictionem agẽduꝫ. ꝛ precipue ĩ ſacro altaris: in quo totus xp̃s continet̃. Eſſet aũt quedam fictõ ſi hoſtia nõ ↄſecrata loco conſecrate daretur. Et cum ẽt ſacerdos quantũ in ſe eſt populo fieret idolatrandi occaſio; qui quãuis peccatum idolatrie nõ incurreret: eſtimãs ꝓbabiliter hoſtiã eſſe ↄſecratam: tñ ſacerdos ĩ hoc ipſo ꝙ hoſtiam nõ conſecratã populo exhiberet adorãdã idolatrie crimen ĩcurreret. Unde hoc in nullo caſu ẽ faciendum: vt hoſtia non conſecrata exhibeat̃ vni vel pluribus tanq̃ ↄſecrata. Debet ergo ſacerdos peccatorem occultum ꝑmo q̃dem mouere vt pñiaꝫ agat: ꝛ ſic ad ſacramentũ accedat: ꝙ ſi penitere noluerit: dꝫ ei occulte inhibere ne alijs cõicantibus in publico ſe immiſceat. ꝙ ſi ſe imiſcuerit; dꝫ ei dare hoſtiã ↄſecratam. vñ ꝑma duo concedimus. Ad. 3. dd̃ ꝙ ſtultꝰ eẽt medicus qui cum maiori ſuo periculo minꝰ periculum infirmi vellet impedire. puta ſi vellet ipſe venenum bibẽne infirmꝰ biberet vinum: Multo ãt magis peccat ſacerdos fictionem faciens ĩ ſacramẽto xp̃i: q̃ peccator ĩdigne ſumẽs. Vñ ſtultus eẽt ſacerdos ſi vt vitaret peccatũ ſubditi: ipſe grauiꝰ peccaret: fictionẽ faciens in ſacramẽto veritatis.

Deinḋ circa ſacr̃m pñie q̃ſita ſũt duo. Prĩo vtꝝ ꝑlatꝰ debeat ſbditũ ſuũ ab admĩſtratiõe remouẽ ꝑꝑ aliq̃d qḋ ab eo ĩ ↄfeſſione audiuit. 2ᵒ vtꝝ ĩ meliori ſtatu moriat̃ ille q̃ morit̃ via eũdi vltra mare q̃ ille q̃ morit̃ ĩ redeũdo.

Articulus. 13ꝰ.

Ad pmũ ſic ꝓcedit̃. Videt̃ ꝙ platus poſſit ſubditum ſuũ ab adminiſtratione remouere propter aliquid qḋ ab eo in confeſſione audiuit. q ꝛ qḋ inſtitutũ ẽ ꝑ caritate cõtra caritatem nõ militat. Sꝫ ſigillum cõfeſſionis inſtitutũ eſt ꝑ caritate. Nõ ergo militat ↄtra caritatẽ ex qua tenet̃ platꝰ ſaluti ſbditorum

prouidere. Eſt autem quandoq̃ꝫ contra ſalutē ſubditi ſi ei adminiſtratio dimittat̄ vtputa ſi hēat occaſionē recidiuandi ī peccatū. g̃ nō obſtāte ſigillo ꝯfeſſionis plat⁹ dꝫ eū ab adminiſtratōe remouere. Sed ꝯtra eſt quia nihil eſt faciēdū in p̄iudicium ꝯfeſſionis. Eſſet aūt p̄iudiciū ꝯfeſſiōis ſi ſb dit⁹ ab adminiſtratione remoueretur pp crimē qd̄ ſuo p̄lato cōfeſſus ē. q2 p hoc alij retraherent̄ a ꝯfitēdo. Nō g̃ dꝫ p̄latus ſubditū ab adminiſtratiōe remouere pp pccm̄ qd̄ ei ꝯfeſſus eſt. Rn̄ꝰ dd̄ ꝙ id qd̄ p ꝯfeſſionē audit̄ nullo mō eſt manifeſtanduꝫ: nec verbo nec ſigno nec nutu: nec etiā aliq̄d eſt faciēdum vnde in ſuſpitioneꝫ peccati aliquis poſſit deuenire. Si ergo amotio ſubditi ab admīſtratione poſſit inducere ad manifeſtandū peccatū in ꝯfeſſione auditum vel aū aliquā ꝓbabilem ſuſpicionē hn̄dā de ipſo: nullo modo p̄lat⁹ deberet ſubditū ab adminiſtratiōe remouē. puta ſi in aliq̄ monaſterio eēt ꝯſuetū ꝙ p̄ores non amouerentur de ſuis p̄oratib⁹ niſi pp culpā. manifeſtaret̄ aūt peccatū ꝯfitētis p remotiōem ab adminiſtratōne. Vn̄ ſi abbas hoc faceret grauiter peccaret tāq̃ꝫ ꝯfeſſionē reuelās. Poſſꝫ tn̄ eum ſecreto caritatiue admonere; vt cū inſtātia peteret ceſſionē: ſi hoc videret ſaluti ei⁹ expedire. Si vo p amotōem ab adminiſtratōne peccatū nullaten⁹ manifeſtaret̄. puta ſi in aliquo monaſterio eēt cōſuetum ꝙ abbas ꝓ ſuo libitu de facili aliquos ab adminiſtratione remoueret: tunc alia occaſione accepta poſſet ſubditum ſibi cōfeſſum ab adminiſtratione remouere ⁊ deberet hoc facere cum debita tamē cautela: ſi talis adminiſtratio eēt ſubdito piculoſa in poſteꝝ: q̃uis etiā ⁊ ī hoc caſu meli⁹ eēt ꝙ eū induceret ad ceſſionē petēdā. Si vo piculū in poſterū non timeret̄: non oporteret ꝙ pro peccato p̄teritoꝝ penitētiā deleto euꝫ ab adminiſtratōe remoueret: ſicut etiam Aug. dicit in li. de adulterinis ꝯiugijs. Cū adhuc cōputam⁹ adulteros quos credim⁹ pn̄ia eē ſanatos. q̃nq̃ꝫ enim penitentes innocentibus meliores ſunt. ⁊ per hoc patet reſpōſio ad obiecta.

Articulus. 14⁹.

Ad. z. ſic ꝓcedebat̄. vr̄ ꝙ meli⁹ moriat̄ cruce ſigt⁹ qui moritr̄ ī via eūdi vltra mare: q̃ꝫ ille q̄ morit̄ redeūdo. Qui. n. morit̄ in eūdo quaſi ꝓſequēdo votū ſuū: vt ſe exponat morti pro xp̄o. ⁊ ita morit̄ tāq̃ꝫ martir: q̄ aūt morit̄ redeundo non morit̄ ī ꝓpoſito exponēdo ſe xp̄o. ⁊ ita morit̄ q̄ſi ꝯfeſſor. Sꝫ maior ē ſtatus martiꝝ q̃ꝫ ꝯfeſſoꝝ. g̃ in meliori ſtatu morit̄ q̄ morit̄ ī eūdo: q̃ꝫ q̄ morit̄ in redeundo. Sed ꝯtra. Qui morit̄ ī redeūdo: iam conſūmauit votum ſuū. q̄ aūt morit̄ in eundo: nōdum ꝯſummauit. ſ; eſt quaſi in principio. Perfectū aūt melius ē īmpfecto: ⁊ finiſ p̄ncipio ergo melius moritur in redeūdo q̃ꝫ q̄ morit̄ ī eundo. Rn̄ꝰ dd̄ ꝙ quāto aliq̄s cū plurib⁹ meritis morit̄: tāto meli⁹ morit̄. merita aūt manēt homini non ſolum illa que actu agit̄: ſ; etiam illa que iam fecit. Quaſi apud deum depoſita. ſꝫ illud. z. ad Thi. z. Scio

cui credidi ⁊ certꝰ ſũ: qꝛ potẽs ẽ depoſi
tũ meũ ſeruare. Manifeſtũ ẽ aũt ꝙ il
le q̇ moriť in redeũdo ď vltra mare ce
teris paribꝰ cũ pluribus meriť moriť:
ꝙ̃ ille q̇ moriť in eũdo. Habet. n. me
ritũ ex aſſũptione itineris: ⁊ vlteriꝰ ex
ꝓſecutiõe: ĩ qua forte multa grauia ẽ
paſſus. ⁊ ideo ceteris paribus melius
moritur ille qui moritur redeundo: ꝙ̃
uis ire ſit magis meritorium ꝙ̃ rediř
genus operis conſiderando. Ad ꝑ
mum ergo dď ꝙ illud propoſitum ex
ponẽdi ſe morti ꝓpter chriſtũ hũit et̃
iſte in eundo: nec hoc meritũ perdidit
ſi ſe a peccato ĩmunẽ cuſtodiuit.

Deinde circa matrimonium
queſita ſunt duo. Primo:
ſi aliquis deſpondeat aliquã
per verba de futuro: ⁊ poſtea carnalř
cognoſcat: non q̇dem quaſi cõſentiẽs
in matrimoniũ: ſ; ſolũmõ volẽs frau
dulẽter ſurripe copulam carnalem: ſi
poſtmodũ contrahat cum alia ꝑ ṽba
de ꝑſenti. vtrum ſecunda ſit vxor eius
2° ſi vir accuſet vxorem de adulterio
occulto. vtrum mulier teneatur in iu
dicio ſuum peccatum confiteri.

Articulus. 15.

Ad ꝑmũ ſic ꝓcedebať. Videť
ꝙ ille qui cognouit carnali
ter quam deſponderat per ṽ
ba de futuro non poſſit habere vxorẽ
illam cum qua poſtea contrahit per ṽ
ba de ꝑſenti. Judicio enim eccleſie cõ
pellitur ſtare cũ ꝑma quã carnaliter
cognouit. ſ; eccleſia põt facer̃ ꝑſonas
illegitimas ad contrahẽdũ. ḡ videtur
ꝙ̃ talis non poſſit cum alia muliere
habere matrimoniũ. ⁊ ita illa cũ qua
ſecũdo cõtraxit ꝑ verba de pn̄ti non
erit vxor ſua. Sed ɔ̃ ẽ: ꝙ error hoĩs
nõ ꝑiudicat ṽitati mr̃imonij. Sʒ ex
errore hoĩs ꝑſũentis eẽ cõſenſũ vbi fu
it carnalis copula: cõtingit ꝙ̃ ꝑ iudi
cium eccleſie cõpelliť aliq̇s illã hr̃e:
quã cognouit carnaliter poſt cõtractũ
ꝑ ṽba de futuro. ergo nõ ꝑiudicat ve
ritati ſecũdi mr̃imonij: qď ẽ rite ɔ̃ctũ
ꝑ verba de ꝑſenti. Rꝰ dď: ꝙ ſicť Leo
papa dicit. Cauſa matrimonij ẽ ɔ̃ſen
ſus ꝑ ṽba de ꝑſenti expꝛ̃ſſus. ſine quo
cetera etiaʒ cũ coitu ſubſecuta fruſtrã
tur. Remota autem cauſa remouetur
effectus. vnde cũ in ꝑmo matrimõio
ponatur nõ fuiſſe conſenſus: mãifeſtũ
eſt ꝙ nõ fuit matrimonium. Et quia
poſita cauſa poniť effectus: cõſequẽs
ẽ vt ſecundam fuerit matrimoniũ in
quo ponitur fuiſſe mutuus cõſenſus ꝑ
verba de ꝑſenti expreſſus inter ꝑſõas
a matrimonio ſolutas. Ad ꝑmum
ḡ dď ꝙ eccleſia in his que ad mr̃imo
nium ꝑtinent tripliciter ſe hẽt. Uno
q̇dem modo per moduʒ iudicantis. ⁊
quia hoĩes vident ea: que apparent.
ſ̃m ꝙ dĩ. i. Regũ. 16. Oportet ꝙ iu
dex eccleſiaſticus iudicet ſ̃m ea q̃ ſibi
apparẽt per cõfeſſiões partiũ: ⁊ ꝑ ido
neos teſtes ⁊ per alia legitima docu
menta: quibus in omnibus adhibi
tis cõtingit quãdoꝙ̃ veritatẽ latẽ. ⁊ ꝑ
cipue in his que pertinent ad interio
ra cordis: que humano teſtimonio
probari non poſſunt. Et ſi per aliqua
ſigna exteriora de his poſſit aliqua cõ
iectura haberi. ⁊ ideo iudicium ec
cleſie circa ea: que ad matrimoniũ ꝑ
tinent: ſi veritas lateat: non impedit

ſeq̄ues mr̄imoniū ɔtrahēdū:nec diri
mit iā ɔ̄ctū. Alio mō ſe hʒ p̱ moduʒ
ꝓhibētis vel puniētis:⁊ hoc q̄dē im
pedit mr̄imoniū ɔ̄hēdum:ſed nō diri
mit iā ɔ̄ctū.puta vxoricide penā ipōit
eccleſia:vt vlterius a mr̄imōio abſti
neat. Si tn̄ ɔ̄xerit mr̄imoniū nō diri
mitur.3° mō ſe hʒ p̱ modū ſtatuētis:
qđ fit ſolū auctoritate ſūmi pōtificis
⁊ ſcḋm hoc pſone aliq̄ reddunt̃ illegiti
me ad ɔ̄hēdū:ita ꝙ ſi etiaʒ ɔtrahāt
mr̄imonium dirimit̃: vt pʒ i q̇buſdaʒ
gradibus cōſanguinitatis ⁊ affinita
tis:vel et̃ de adultera:cū q̇s dedit ei fi
dem de cōtrahendo: vel cū machina
tus eſt in mortem vxoris.

Articulus.16.

Ad ſecūdū ſic p̱cedit̃. Videt̃:
ꝙ mulier accuſata de adulte
rio nō teneatur ſuū peccatuʒ
in iudicio confiteri. Nullus eni tene
tur ſuuʒ peccatū occultum publicare.
Sʒ adulteriū mulieris ē occultū. Si
aūt i iudicio ɔfiteret̃ ipm:veniret in
publicū.nō ergo tenet̃ mulier accuſa
ta de adulterio ſuū peccatum in iudi
cio cōfiteri. Sed ɔ̄ ē:q2 debet p̄ſtare
iuramētū de veritate dicēda:ſed nul
lo mō debet deierare.ergo debet v̄ita
tem cōfiteri de ſuo pctō. Re° dō:ꝙ
circa hoc ē diſtinguēdū. Si eni adul
teriū ſit oīo occultū nō dʒ peccatū ſu
um i iudicio ɔfiteri: nec dʒ ab ea exi
gi iuramētū de v̄itate dicēda:q2 occul
ta ſoli dīno iudicio reſeruātur:ſcḋʒ illđ
.i.ad corin 4. Nolite ante tp̄s iudi
care:quouſq3 vēiat dn̄s q̇ illuīabit ab
ſcōdita tenebrarū. Sed qn̄ de adulte
rio p̄ceſſit infamia vel aliqua ſigna

euidētia apparēt q̄ vehemētez ſuſpiti
onem facē pn̄t:vel quādo eſt ſemiple
ne ꝓbatum:tunc debet ab ea exigi iu
ramētū đ v̄itate dicēda:⁊ ipa tenet̃ ɔ
fiteri v̄itatē.⁊ p̱ h̄ pʒ rn̄ſio ad obiecta.

Deinde circa v̄tutes q̄ſita ſūt
duo. Prīo circa iuſticiā.ſ.ſi
aliq̇s incidens in latrones
ꝓmittat eis pecuniam pro ſua libera
tione:ſi mutuo eam accipiat ab aliq̄
ſuo amico vtrum reſtituere teneatur.
Secūdo circa abſtinentiam.vtrum
aliquis peccare poſſit nimis ieiunan
do vł vigilādo. Articul°.17

Ad p̄mum ſic p̱cedebat̃. Vi
detur ꝙ ille qui pecuniaʒ ac
cepit mutuo:vt redimeret ſe
a latronibus nō tenetur eam reſtituē
q̇a vt Augu.dicit. Tēpore neceſſita
tis omnia ſunt cōmuuia. Sʒ nullus
debet quaſi ꝓprium petere id qđ ē cōe
vt Ambroſius dicit:⁊ habet̃ i decret̃
di.47. Cū ergo ille q̇ in latrones ici
dit fuerit in maxima neceſſitate con
ſtitutus,vtpote in periculo mortis exi
ſtens videtur ꝙ factuʒ ſit ſibi cōe ali
quid quod erat alterius:⁊ ita non te
neatur ei reſtituere: qui mutuauit ac
ſi eſſet proprium eius. Preterea nul
lus tenet̃ facere recompenſationē ali
cui p̱ eo qđ ille facere tenebat̃. Sʒ il
le qui mutuauit pecuniam tenebat̃ p̱
ximū ſuum a mortis p̱iculo liberare:
ſcḋm illud pruer.24. Erue eos q̇ ducū
tur ad mortē. ḡ videtur ꝙ ille q̇ ē libe
ratus nō teneatur ei reſtituere pecuni
am mutuatā. Sed cōtra ē:qđ dn̄s
dicit Math.7. Omnia que vult̃ vt
faciant vobis homines:⁊ vos facite

illis. Sed ille qui liberatus eſt a la-
tronibus vellet ſibi reſtitui ſi qd mu-
tuaſſet. ergo etiã ipe dʒ reſtituere qđ mu
tuo accepit. Rñ° dđ ꝙ iuſticie actus
eſt vnicuiqꝫ reddere qđ ſibi debetur.
Vñ cũ rõne ꝯtus bone fidei qui fu-
it inter mutuãtẽ ⁊ mutuo accipientem
reſtitutio debeatur ex iuſticie ꝑcepto
tenet ille q mutuo accepit. pecuniam
eã reddere creditori. Et tanto magis
quãto in maiori neceſſitate creditor ſi
bi ſubuenit. Ad pͥmum ergo dicendũ
ꝙ tũc i neceſſitate fiunt oĩa cõmunia:
cũ hõ nõ põt ſibi de ſuo ſubuenire. ri
diculum. n. eẽt ſi quis famẽ patiẽs nol
let accipere panẽ quẽ hẽret in arca: ⁊
diceret ſe accipere panẽ alienũ q̃ſi cõ-
munem. q aũt p amicos poſſumꝰ per
nos aliqualiter poſſumꝰ. vt dĩc phs i.
ꝫ ethi. Iſte aũt qui in latrones inci-
dit põt ſe p amicos liberare mutuum
accipiẽdo. Et iõ nõ fiũt ei oĩa com-
munia. Ad ſm dđ ꝙ vnuſqͥſqꝫ te-
net ad liberandum ꝓximum a morte
ſm ſuam ꝯditionem ⁊ modũ. ⁊ hoc q
dẽ ꝯueniẽter impleuit ille q pecuniaꝫ
mutuauit. nõ aũt tenebat eã donare
in caſu quo ille poterat per mutuum
liberari.

Articulus. 18ꝰ.

a H D ſm ſic procedebat. Videt
ꝙ homo nõ poſſit peccare ni
mis ieiunando vel vigilando. Deus
enim nõ poteſt nimis ab hoĩe diligi.
Sed probatio dilectionis eſt exhibi
tionis opis ut Grego. dicit in homel
quadã. ergo videt ꝙ non poſſit aliquis
peccare nimis ieiunando vel vigilan
do ꝓpter deũ. Sed ꝯtra ẽ ꝙ Ber.
ꝯfitet ſe peccaſſe de hoc ꝙ nimis cor-
pꝰ ſuũ ieiunio ⁊ vigilijs debilitauit.
Rñ dicendũ ꝙ ſm phm i p̄io politic.
Alr̃ eſt iudicandũ de fine. alr̃ de his
q ſunt ad finẽ. Illud. n. ꝙ q̃ritur tan-
q̄ꝫ finis abſqꝫ mẽſura q̃rendũ ẽ. In
his aũt q ſũt ad finẽ ẽ adhibẽda mẽ-
ſura ſm ꝓportionẽ ad finẽ: ſicut me-
dicus ſanitatẽ q ẽ finis eius: facit q̃n
tũ cũqꝫ põt maiorẽ. ſʒ adhibet medici-
nam ſm ꝙ ꝯuenit ad ſanitatẽ facien
dã. Eſt ergo ꝯſiderandum ꝙ in ſpũali vi
ta dilectio dei ẽ ſicut finis. Ieiũia ãt
⁊ vigilie ⁊ alia exercicia corporalia ñ
queruntur tanq̄ꝫ finis. Quia ſicut dr̃
ad ro. 14. nõ eſt regnum dei eſca ⁊ po
tus. ſed adhibentur tanq̄ꝫ neceſſaria
ad finem. i. ad domandas concupias
carniſ. ſm illud apli. i. ad cor 9. Caſti
go corpus meum ⁊ in ſeruitutem re-
digo ⁊c. Et ideo huiꝰi ſunt adhiben
da cũ q̈dã menſura rationis. vt. ſ. ꝯcu
pia deuitet ⁊ nã non extinguatur. ſm
illud ad ro. 12. Exhibeatis corpora ve
ſtra hoſtiã viuẽtem. ⁊ poſtea ſubdit.
R õabile obſequiũ veſtꝝ. Si ꝟo ali
quis i tãtũ ꝟtutẽ nature debilitet p ie
iunia ⁊ vigilias ⁊ alia huiꝰi. ꝙ nõ ſuf
ficiat debita opera exeq. puta predica
tor ꝑdicare. doctor docere. cãtor can-
tare. ⁊ ſic de alijs. abſqꝫ dubio peccat
ſicut etiam peccaret vir qui nimia ab
ſtinentia ſe impotentem redderet ad
debitum vxori reddendum. Unde
Hieronimus dicit. De rapina holo-
cauſtum offert qui vel ciborum ni-
mia egeſtate vel ſomni penuria im-
moderate corpus affligit. Et iterũ rõ-
nalis hominis dignitatẽ amittit qui

ieiuniū caritati:vigilias ſenſus in
tegritati prefert· Et per hoc pȝ rñſio
ad obiecta·

DEinde circa p̄cepta q̄ſita ſūt
duo. Primo vtꝝ p̄cepta or
dine nature p̄cedāt conſilia·
2° vtꝝ pcā q̄ fiūt ꝯ̄ p̄cepta ſcd̄e ta
bule ſint ḡuiora pc̄is q̄ fiūt ꝯ̄ p̄cepta
p̄me tabule.

Articulus.i⁹

AD p̄mū ſic ꝓcedit. Vr̄ ꝙ p̄
cepta ordine nature p̄cedāt
ꝯſilia· Illud.n.ē p̄us ordine
nature:ad qd̄ nā p̄mo inſtigat. Sed
p̄cepta ſunt de p̄mo inſtīctu nature;
qꝛ ſūt de dictamine rōnis nālis;non
aūt ꝯſilia·ḡ p̄cepta ſūt p̄ora ordīe na
ture q̄ꝫ ꝯſilia. Sȝ ꝯ̄ ē qꝛ p̄us nā dr̄
aliq̄d eē tripl̄r· Vno mō ſicut impfe
ctū ē p̄us pfecto· Et hoc mō p̄cepta ñ
ſūt priora cōſilijs. qꝛ ī p̄ceptis caritat̄
p̄cipue cōſiſtit pfectio. 2° p modū cāe
tpe precedētis effectum. ⁊ ſic etiā non
ſūt priora:qꝛ nō eſt neceſſarium ꝙ ali
q̇s p̄us impleat p̄cepta q̄ꝫ conſilia·

3° p modū originis:qñ p̄ncipiū ē ſi
mul tpe ſicut ⁊ lux ſolis ⁊ radius. Sȝ
nec hoc mō precepta ſunt p̄ora· qꝛ nō
ē neceſſe ꝙ quicūqꝫ ſeruat p̄cepta ſer
uet ꝯſilia.ḡ nullo mō p̄cepta ordīe na
ture p̄cedit ꝯſilia. Rn̄° dd̄ ꝙ circa
hoc neceſſe eſt duo cōſiderare. primo
q̇d ſit eē p̄us ordine nature. 2° q̇d ſit
p̄ceptum ⁊ q̇d cōſilium. Quibus ma
nifeſtatis euidenter apparebit qd̄ q̄
ritur. De p̄mo ḡ ſciendū ē ꝙ ſm phm
in.5.meth. Prius ⁊ poſterius dicūtur
in q̊lȝ ordine p ꝯpatōeȝ ad p̄ncipium
illius ordinis;ſicut in loco p ꝯpatio
nē ad principium loci in diſciplinis p
comparationem ad pncipia diſcipli
ne. Sic ḡ ⁊ in ordine nature dr̄ ali
q̇d eē p̄us p ꝯpatōem ad nature p̄nci
pia. Que q̇dē ſūt q̈tuor cāe. Vñ ſm
vnūqdq̄ꝫ gen⁹ cāe p̄us ī ordine natu
re ē qd̄ ꝓpīquius ē cāe. Quāuis aūt
cauſe ſint quatuor,tres tamē earum,
.ſ.efficiēs.formalis:⁊ finalis ꝯcurrūt
ī idem. Vñ relinq̇tur ꝙ ordo nature
ſit duplex. Vn⁹ q̇dē ſm rōnē cāe mā
lis:ſm ꝙ impfectum ē p̄⁹ pfecto ⁊ po
tētia actu· Ali⁹ aūt ordine nāe ē ſm
rōnē aliaꝝ triū cāꝝ·ſm quā pfectum
ē p̄us impfecto·⁊ actus potētia. Vñ ⁊
phs dicit ī.5.metha·qd̄ alia ſūt ptāte
p̄ora·alia pfectōe ⁊ qꝛ forma ē magis
nā q̄ꝫ mā·vt ꝓbatū.2.phi. Cōuenie
tius dr̄ eē p̄us nā actus q̇ ē p̄or ſbā ⁊
ſpecie vt dr̄.in·xi·meth.q̄ꝫ potētia· q̄ ī
vno ⁊ eodem ē p̄or generatōne ⁊ tpe
Vñ ⁊ phs dicit in .2. periermenias.
Qd̄ in his que cōtingit eē actu ⁊ po
teſtate : ea q̄ ſunt actu ſunt nā priora
tpe poſteriora· Circa ſm vō .ſ.circa
rōnem cōſilij ⁊ p̄cepti ꝯſiderādum eſt
ꝙ p̄ceptū importat rōnem debiti.de
bitum aūt aliqd̄ eſt dupl̄r· Vno mo
do ſm ſe.⁊ hoc mō finis eſt debitus ī
vnoquoqꝫ negocio. Medicus .n.pp
ſe dȝ querere ſanitatem. Alio mō ē
aliqd̄ debitum ꝓpter aliud.ſ.id ſine q̊
nō pōt ꝑueniri ad finē.ſicut medicus
debet indicere dieta̅ infirmo:ſine
qua non poteſt ſanari. Illud vero qd̄
ordinatur in finem vt melius aut fa
cilius ad finem conſequatur : ſi ſine
hoc aliqualiter poſſit haberi finis.nō
habet rationem debiti. Finis autem

ſpiritualis qui lege diuina ordinatur
eſt duplex. Unus q̇dem ꝑ̇ncipalis.ſ.
adherere deo per caritatem. Uñ dici
tur.i.ad Thi.i. Finis ꝓcepti caritas
eſt. Alius autẽ eſt finis ſecundarius
quaſi diſpoſitiuus.ſ.puritas ⁊ rectitu
do cordis que conſiſtit in interiorib⁹
actibus aliarum v̾tutum. Unde apl̾s
dicit ad ro.6. Habetis fructum vr̃m
in ſantificatiõe. Sicut eſt in genera
tione naturali finis eſt ⁊ ipſa forma
ſb̾alis ⁊ vltima diſpoſitio ad formaꝫ
Unde manifeſtũ eſt ꝙ principalia ꝓ
cepta diuina ſũt quidem de dilectiõe
dei ⁊ ꝓximi vt pꝫ Mat.22. Secũ-
da vero de interiori ſanctificatõe.ſꝫ
illud.i.ad The.4. Hec eſt voluntas
dei ſanctificatio veſtra. Omnia ve-
ro alia que ſũt ſpũalis vite ordinant̾
ad predicta ſicut in finem.ſꝫ duplici-
ter. Quedam enim ſũt talia ſine qui
bus predicti fines eſſe non pñt. ⁊ hec
cadũt ſub precepto.ſicut non habebis
deos alienos. Non furtuꝫ facias ⁊c̃.
Quedam autem ſũt ſine q̇bus ad ꝓ-
dictos fines perueniri poteſt. vnde ñ
cadũt ſub precepto. Sed qꝛ per huiuſ
modi facilius ⁊ melius ꝑuenitur ad
fines predictos dant̾ de eis ꝯſilia.ſic̃
pꝫ de pauꝑtate v̾ginitate ⁊ alijs hi⁹.
⁊ ẽ ſimile ſi aliquis deberet ex ꝓcep-
to eẽ rome certo die:teneret̾ etiã ex de
bito precepti. Romã ire.nõ aũt tene
tur ex ꝓcepto ire eques.qꝛ ſine h̾ poſſꝫ
romã ꝑueniri:cũ caderet hoc ſb ꝯſilio
iꝑtũ eq̇tãdo facilius ⁊ melius ꝑueni
ret ad finẽ. His ḡ viſis pꝫ de facili
id qḋ q̇rebat̾. Si.n.ꝯꝑemus conſilia
ad precepta finalia:que ſunt de dile-
ctione dei ⁊ proximi de interiori cor-
dis puritate manifeſtum eſt ꝙ prece-
pta ſunt priora conſilijs naturaliter:
ordine perfectõis.ſicut naturaliter ꝓ-
or potentia:⁊ finis his que ſunt ad fi
nem.ſꝫ conſilia erãt ꝓora naturaliter
ordine generatione temporis inquã-
tum.ſ.ꝑ ꝯſilia ad puritatem perfectaꝫ
cordis ⁊ ꝑfectam dilectõem dei ⁊ pro
ximi ꝑuenim⁹. Si aũt ꝯꝑemuſ ꝯſilia
ad alia precepta q̃ ordinant̾ ex neceſ-
ſitate in ꝓdictos fines.ſic erit duplex
conſideratio. Nam in conſilijs neceſ
ſe eſt vt includant̾ precepta. Qui.n.
oĩa dimittit non rapit aliena:⁊ qui v̾
gi nitatẽ ſeruat nõ mechat̾:ſicut etiã
q̇ equitat vadit:ſꝫ non ꝯuertit̾. Erit ḡ
vna ꝯparatio ꝯſilioꝝ ad ꝓcepta abſo
lute ꝯſiderata. ⁊ ſic hoc modo precep
ta erunt ordine nature ꝓora conſilijs
ſicut gen⁹ eſt naturaliter prius ſpecie
ꝯſilia autem econuerſo priora natura
liter preceptis.ſicut ſpecies ſunt prio-
res ſm nãm ꝗꝫ gñ̃a. vt pꝫ ꝑ ph̾ꝫ in ꝓ
mo phi.ꝯꝑat̾.n.gen⁹ ad ſpẽꝫ ſic potẽ
tia ad actum:ꝓcepta aũt abſolute ſũ-
pta ſe hñt ꝑ modum generiſ ad obſer
uantiam ꝓceptorum cum cõſilijs ⁊ ſi-
ne ꝯſilijſ.ſicut nõ mechari ad non me
chari cũ v̾ginitate:⁊ ad non mechari
cum matrimonio.⁊ ire commune eſt
ad ire equitem ⁊ ad ire peditẽ. Alio
v̾o ꝯꝑtõ ẽ ꝯſilioꝝ a ꝓcepta ſine ꝯſilijſ
obſeruata.ſic̃ ſi ꝯꝑem⁹ eũtẽĩ equo ad
eũ q̇ vadit pedibus. Similis.n.ẽ cõ-
paratio v̾ginis ſeu continentiſ ad ma
trimonium.⁊ pauperis ꝑꝑ xp̄m ad eũ
qui in ſeculo ſuis cõtentus eſt. Et ſic
ſimpliciter ordine nature conſilia.

ſunt ꝑoꝛa pꝛeceptis tanquaꝫ perfecta
īꝑfectis.nec oꝫ ꝙ ꝑcepta ſic accepta p̄
cedāt naturaliter oꝛdine gn̄ationis ⁊
tp̄is ꝯſilia.Nō.n.oꝫ ꝙ ille q̇ vult cō
tinentiā vel virginitatem ſuare ꝑus
mr̄imonio iūgat.neqꝫ ēt opꝫ ꝙ ille q̇
vult eē paup ꝑꝑ xp̄ꝫ.ꝑus ſecularē vitā
agat.in q̄ ſuis diuitijs ſit ꝯtēt⁹. ſicut
ēt nō oꝫ ꝙ ille q̇ vult ire eques Ro/
ma p⁹ vadat pedes:⁊ poſtea eques. ſ;
meli⁹ ē ſi a ꝑn͛ eques vadat.Et ꝑ h̄
pꝫ rn̄ſio ad obiecta.

Articulus.2o⁹.

AD ſm ſic ꝓcedit̄.Uidetur ꝙ
peccata q̄ ſunt ꝯtra pꝛecepta
ſecunde tabule ſint grauioꝛa
peccatis que ſūt ꝯ̄ ꝑcepta ꝑme tabule
Peccatū.n.ꝯ̄ ꝑcepta ſecūde tabule ē
ꝯtēpto bono incōmutabili ꝯmutabili
bono adherere.ſicut pꝫ ī furto ⁊ adul/
terio ⁊ alijs hᷓ⁹.Sꝫ ꝯtēpt⁹ incōmuta
bilis boni ē pc̄m ꝯ̄ ꝑcepta ꝑme tabule
q̇b⁹ oꝛdinamur ad exhibēdā reuerētiā
deo.g̃ peccata que ſunt ꝯ̄ ꝑcepta ſe
cūde tabl̄e īcludūt pc̄a q̄ ſt̄ ꝯ̄ ꝑcepta ꝑ/
me tabule:⁊ aliq̇d addūt.g̃ ſunt g̃ui/
oꝛa.Preterea ſymonia ē maximuꝫ
peccatū.Sꝫ ſymonia cū ſit ſpēs aua/
ritie:eſt contra ꝑcepta ſecūde tabule
g̃ peccata que ſunt cōtra ꝑcepta ſecū/
de tabule ſunt grauioꝛa.Sꝫ contra ē
ꝙ peccata cōtra pꝛecepta ꝑme tabule
ſunt infidelitas.deſperatio;⁊ alia hᷓ⁹
que ſunt grauiſſima peccata.g̃ pecca/
ta que ſunt ꝯtra precepta ꝑme tabu/
le ſunt grauioꝛa.R° dō ꝙ foꝛma/
lis ratio peccati moꝛtalis conſiſtit in
auerſione a deo.Si enim eēt inoꝛdina
ta conuerſio ad bonum commutabile
ſine auerſione a deo:non eſſet pecca/
tū moꝛtale.ꝑcepta aūt ꝑme tabule ſꝫ
ſe oꝛdināt directe hoīem ī deū.Un̄ di
cūtur ad dilectōem dei pertinere.Et
ideo pc̄a que ſūt ꝯtra ꝑcepta ꝑme ta/
bule.directe ⁊ ſm ſe impoꝛtāt auerſio
nē a deo peccata autem que ſunt ꝯtra
ꝑcepta ſecūde tabule ꝑ ſe quidem de
oꝛdināt nos ꝑncipaliter circa bona ꝯ
mutabilia:circa que oꝛdinamur ꝑ pꝛe
cepta ſecūde tabule.ex ꝯſequēti auteꝫ
deoꝛdināt nos a deo.In vnoquoqꝫ
aūt genere potiſſimum ē id quod ē ꝑ
ſe:Unde peccata que ſunt contra pꝛe
cepta ꝑme tabule ſm ſuū gen⁹ ſūt g̃/
uiſſima in genere peccatoꝛum.Ad
ꝑmum g̃ dō ꝙ ꝯtēptus dei per ſe intē
tus eſt in peccatis que ſūt ꝯtra ꝑcep/
ta pꝛime tabule.ſic autem nō ex neceſ
ſitate includit̄ ī peccatis que ſunt con
tra precepta ſecunde tabule.non eniꝫ
ille qui foꝛnicatur intendit hoc age/
re in contemptum dei:Sed intendit
principaliter delectari.ad quod con/
ſequitur ꝙ deum,cotemnat pꝛeter pꝛi/
cipalem intentionem:mandata eius
tranſgrediens.Ad ſecundum dicē
dum ꝙ ſymonia non eſt maximū pec
catum ſimpliciter:ſed maximum iter
illa que cōmittuntur circa contractus
pecuniarios.⁊ hoc etiam eſt ex hoc ꝙ
irreuerenter ſe habet homo ad res ſa
cras:ī quo attingit pc̄a que ſūt ꝯtra ꝑ
cepta ꝑme tabule.

DEide q̄ſitū ē de his q̄ ꝑtinēt
ꝑ̄paliter ad q̇dam hoīum ſta
tus.Et ꝑ̇ de his q̄ ꝑtinēt ad
ꝑlatos.2° de his que pertinēt ad do
ctoꝛes.3° .de his que pertinent ad

religioſos. 4° de ptinētibus ad cleri
cos. Circa pmū q̄ſita ſūt tria. Pri-
mo vtrū btūs Mathe⁹ vocat⁹ ſit ſta
tim a theloneo ad ſtatū apl'at⁹ ⁊ pfe-
ctionis. Secūdo vtrū ille q̄ eligitur
canōice in epm meli⁹ faciat ɔſētiēdo
electōi de ſe facte vel eā recuſādo: 3°
vtrū plat⁹ q̄ dat beneficiū ecclīaſticū
alicui ſuo ɔſāguīeo ſperāſ p h' ſuū ge
n⁹ exaltari ⁊ ditari cōmittit ſymoniā

Articul⁹. xi.

Ad pmū ſic pcedebat. Videt
q̄ beatus Matheus nō fuit
vocatus ſtatim de theloneo
ad ſtatū apoſtolatus ⁊ pfectōis. Dic̄
enī Grego. ſuper Ezechielē. Nemo
repēte fit ſumm⁹. Sꝫ ſtat⁹ apl'at⁹ ⁊ p
fectōis euāgelice ē ſumm⁹ ſtat⁹ hūane
vite. ergo Matheus nō fuit ſtatim
vocatus ad ſtatuꝫ perfectōis ⁊ apl'at⁹
Sed cōtra eſt qd' Hiero. dicit ſup
Matheum: q̄ de publicano repente
fit apoſtol⁹. Et Beda dic̄ ſup Lucā
q̄ de publicano i apoſtolum. de thelo
neo in euangeliſtam mutatuſ eſt. Et
quedaꝫ glo. dicit Luce. 5. Qd' nullā
prorſus cogitationem vel reſpectū h⁹
vite ſibi reſeruauit; quod ē pfectiōis
euangelice. ergo ſtatim vocatus ē ad
ſtatū apaſtolatus; ⁊ pfectionis. R°
dd' q̄ queſtio iſta ex vbis euāgelij de
terminari poteſt. Si enim loq̄mur de
apoſtolatu: manifeſtum eſt ſm narra
tionem Mathei Marci ⁊ Luce q̄
dominus poſt vocationem Mathei
aliquāto ſpacio tēporis interiecto ex
ſuis diſcipulis. xij. aplos elegit iter q̄ſ
vn⁹ fuit Mathe⁹. Et ſic pꝫ q̄ ſtatī a
pncipio fuit vocatus ad diſcipulatuꝫ
xpi: nō aūt ad apl'atū niſi ſꝫ pordina
tionē xpi q̄ eū in aplm ſumēdū diſpo
nebat. ⁊ ſm h' itelligēda ſūt vba Hie
ro. ⁊ Bede. Si aūt loq̄mur d' pfecti-
one euangelica: ſic māifeſtuꝫ ē q̄ ſta
tim a pncipio vocat⁹ ē ad ſtatū pfectō
nis. Dr̄ enī Luce. 5. q̄ ſurgēs relictis
oīb⁹ ſecut⁹ ē eū: qd' eīt ad diſcipulatum
xpi pertinebat: ſm illd' quod dr̄ Luce
14. Niſi q̄s renūciauerit omib⁹ his;
que poſſidet non poteſt eſſe diſcipul⁹
meus. Ad pmū ergo dd' q̄ ſūmū i
vita hūana poteſt accipi dupliciter.
Uno mō ſm cōparationē ſtat⁹ ad ſta
tū ſm q̄ in hūana vita vnus ſtatus
ē maior alio: ⁊ aliq̄s eſt ſūmus. ⁊ ſic
nihil phibet aliquē fieri repēte ſūmū
.i. attingere ad ſtatum ſūmū. Et hoc
apparet tam in ſpūali q̄ꝫ in ſeculari.
Inueniuntur enim aliqui ſtatī a pue
ritia ad ſtatum religionis qui eſt p-
fectiſſimus conuolaſſe. vl' propo arbi
trio: ſicut btūs Jo. baptiſta ⁊ beatus
Benedict⁹. vel etiā deuotiōe parētuꝫ
ſicut illi qui mōaſterijs tradunt' a pa
rētib⁹. Sic nō opꝫ vt aliquis ſeculari
vita exerceat' anteq̄ꝫ ad religionē trā
ſeat: ſicut ñ opꝫ q̄ aliq̄s exerceat' i lay
cali vita anq̄ꝫ cleric⁹ fiat. ſil'r etiā ali-
q̄ repēte aſſumūtur ad regnū: vel ab
ipa pueritia: ſicut ſalomō ⁊ Joſy. re-
ges iuda. vel etiā in vltīo ſtatu. ſicut
ſaul. ⁊ Eccleſia. 6. dr̄ q̄ d' carcē cathe
niſq̄ꝫ interdū q̄s ad regnū pgreditur
Alio mō pōt accipi ſummū p ɔpatō
nē gdūū q̄ ſunt pfectio vnius hoīs. ⁊
ſic intelligit Grego. q̄ nemo repente
fit ſūm⁹. Dic̄. n. aug. ſup canōica Jo.
q̄ caritas nō mox vt naſcit' pfecta ē.

Nã vt ꝑficiaṫ naſciṫ; cũ fuerit nata
nutriṫ, cũ fuerit nutrita roboraṫ; cũ fu
erit roborata ꝑficiṫ. Cõtigit tñ qñq̃
ꝙ vnuſ hõ repẽte icipit ab altiori gra
du ſanctitatꝭ; ꝙ̃ ſit ſũmũ ad qꝺ̃ ꝑtigit
ꝑfectio alterius hoĩs; vt pȝ ꝺ̃ btõ Be
nedicto ꝺ̃ quo Greg. diċ i. z. dya. ꝙ ꝑ
ſentes ⁊ ſecuturi oẽs agſcãt. Bñdict⁹
puer ꝯuerſatõiſ grãȝ a ꝑfectõe cepiſſe

Articulus. zz.

AD ſecundũ ſic ꝓcediṫ. Videṫ
a ꝙ melius faciat qui conſen-
tit electioni canõice ꝺe ſe fa
cte: ꝙ̃ q̇ eã recuſat. Dicit enĩ Grego.
iz. moꝛ. Ptãs cũ percipiṫ ñ ex libi
dine amãda eſt; ſed qñ aliq̇s ꝑ cano
nicã electionẽ epalẽ dignitatẽ adipi-
ſciṫ nõ ꝑcipit eã ex libidine. g̃ ꝺ̃bet eã
amare. Nõ ergo debet eã recuſaṙ.
Sȝ ꝯ̃ ẽ qꝺ̃ Greg. dicit. z8. moꝛal. ꝙ
ꝑlatõ per melioꝛem intẽtionẽ fugiẽda
eſt. Rñ˝ dꝺ̃ ꝙ in eo qui electiõi ca-
nonice de ſe facte conſentit cõſiderari
ꝑcipue debet quid intẽdit. Si. n. intẽ-
dit aliq̇d tẽpoꝛale, puta honoꝛe; diui-
tias, excutere ſe a iugo religiõis; aut
aliquid hu⁹; manifeſtũ eſt ꝙ ẽ praua ĩ
tentio. Unde melius faceret ſi nõ aſ-
ſentiret. Si autem intẽdit ꝑfectũ ec-
cleſie; ſic planũ eſt ꝙ bona eſt intẽtio
Unꝺ̃ aug. dicit. i9. ꝺ̃ ciui. dei. In acti
one nõ amãdus eſt honoꝛ in hac vita
ſiue potentia; ſed opus ipſum ſi recte
atq̃ viriliṫ fit. i. vt valeat ad ſalutẽ ſb
ditoꝛum. Et iducit illꝺ̃ apli qꝺ̃ hẽtur
i. ad Thi. 3. Si q̇s epatum deſiderat
bonũ opus deſiderat. Sed tñ ſciẽdũ ẽ
ꝙ ad hoc op⁹ maxima reqriṫ idonei-
tas. quia vt Grego. dicit in paſtora.
Tãtũ actionẽ populi debet actio trã
ſcendere ꝑſulis; ꝙ̃tum diſtare ſolet a
grege paſtoꝛis vita; ad qꝺ̃ hũana fra
gilitas ſm ꝓpꝛias vires ſufficiẽs ñ ẽ.
ſm illud apli. 3. ad Coꝛi. Et ad h̃ q̇s
tã idoneus; ſed tñ ex auxilio gratie di
uine hoĩes idonei ⁊ ſufficiẽtes reddũ
tur; ſicut ipſe poſtmodũ ſubdit. Ido-
neos nos fecit miñſtros noui teſtamẽ-
mẽti. Põt g̃ aliq̇s laudabiliter conſi
derãs ꝓpꝛiũ defectũ ex hũilitate offi
ciũ ꝑlatiõis recuſare. Sicut Jere. di
cit. Neſcio loq̇ qꝛ puer ego ſũ. poteſt
et laudabiliter cõſentire ex charitate
fraterna vt ſalutẽ proximoꝛũ procuret
ſicut Iſaias qui dicit. Ecce ego. mit-
te me. Sed ſicut Grego. dicit i paſto.
In vtroq̃ eſt ſubtiliter intuendũ. q̇a
⁊ is qui recuſauit plene non reſtitit.
⁊ is qui mitti voluit ante ſe per alta-
ris calculum purgatum vidit; ne aut
non purgatus adire quiſq̃ ſacra mi-
niſteria audeat. Aut quem ſuperna
grã elegit ſub humilitatis ſpẽ ſupne
diſpoſitioni cõtradicat. Quia g̃ val-
de difficile ẽ purgatũ ſe quẽlibet poſ-
ſe agnoſcere ꝑlatiõis officiũ tuti⁹ de-
clinaṫ; nõ tamẽ ꝑtinaciter; cũ ad ſuſci
piendum hoc ſuperna volũtas agno-
ſciṫ. Ad ꝑmũ g̃ dꝺ̃ ꝙ illud verbuȝ
Grego. non debet ſic intelligi. Ptãs
cũ ex libidine percipiṫ amanda eſt; ſȝ
ita. Poteſtas cum ꝑcipitur nõ ẽ amã
da ex libidine. ſubdit enim; ſed ex lon
ganimitate toleranda. Ad ſm di-
cendum; ꝙ melioꝛ eſt intentio ꝑla
tionem fugientium ſecundum pro-
pꝛium deſiderium; dũmodo non aſſit
neceſſitas ex ꝑte iponentis hoc onus

Unde augu. dicit. 19. de ci. dei. Supe rioꝛ loc⁹ ſine q̄ populus regi nō pōt: ⁊ ſi ita teneatur vt decet. tñ ĩcidēter ap petitur. Ociū. n. ſanctū querit caritaſ ꝟitatis. negociatum iuſtū ſuſcipit ne ceſſitas caritatis.

Articulus. 23⁹.

Ad tertiū ſic ꝓcedit. Vr̄ q̄ ꝑ lat⁹ qui dat bñficiū eccleſia ſticū alicui ſuo ꝯſanguineo vel amico: vt alij eius ꝯſanguinei ex altētur ſymoniā ꝯmittat. Eſt enim ſy monia ſtudioſa volūtas emēdi vel vē dēdi aliq̄d ſpūale aut ſpūali annexū. Sꝫ ĩ caſu ꝑdicto v̄r ēē emptio ⁊ vēdi tio in q̄bus eſt liberalitas. Hic aūt b̄ ſperat: vt liberaliter recompēſet. ḡ ē ibi ſymonia. Sed ꝯ̄ eſt qd̄ Iſa. 33. ſup illud beatus q̄ excutit man⁹ ſuas ab omni munere. Dicit glo. q̄ triplex eſt munus: a manu: a lingua: ab obſe quio. q̄ꝛ nullū eſt in ꝓpoſito caſu. er go nō eſt ibi ſymonia. R̄° dd̄: cū ſy monia circa emptiōem ⁊ vēditōem ꝯ ſiſtat hic diſtingēdum v̄r: q: ſi ꝑlatus ītēdit obligare eū cui dat bñficiū ec cleſiaſticū ad aliquā recōpenſationeꝫ aciēdā ſibi vel ſuis ꝯſanguineis: in tētio ſymoniaca ē. Intēdit. n. quandā tacitam venditionem. Si v̄o non in tendat ad eū obligare: ſꝫ intēdat q̄ il le ſibi vel ſuis ꝓpꝛia ſpōte tp̄aliter re cōpenſet: eſt quidē pꝛaua intētio ⁊ car nalis: ſꝫ nō ſymoniaca. Ad ꝑmum ḡ dd̄ q̄ ſecūdū ph̄m in. 4. ethi. Libe ralitas non eſt circa quēlibet vſuꝫ pe cunie: ſꝫ eſt circa dationes ⁊ ſumptus. ſymonia autem eſt circa emptionem ⁊ venditionem.

Deinde circa doctores queſi ta ſunt duo. Pꝛimo ſi do ctoꝛ ſemper ꝑdicauit aut do cuit ꝑncipal̄r ꝑꝑ inanem gloꝛiam. v trum habeat aureolā: ſi in moꝛte pe niteat. 2° vtrum ſi ex doctrina ali cui⁹ doctoꝛis aliq̄ reuocētur a melioꝛi bono vrū ille doctoꝛ teneatur illā do ctrinam reuocare.

Articulus. 24⁹.

Ad ꝑmum ſic ꝓceditur. Vr̄ q̄ ille qui ſemꝑ ꝑꝑ inanem gloꝛiam docuit ꝑpꝛiam au reolam recuperet. Aureola enim do ctrine debet̄ fructui. ſ. conuerſioni fi delium ſꝫm illud ad Phil. 4. Gaudi um meum ⁊ coꝛona mea. Sed potuit contingere: q̄ ex pꝛedicatione eius: q̄ pꝛopter inanem gloꝛiam principali ter pꝛedicauit ſecutus eſt fructus con uerſionis fideliū. ergo ſi peniteat de beturiei aureola. Pꝛeterea ſicut vir ginitati debetur aureola: ita ⁊ doctri ne. Sed ſi illa que cum virgo ſit car ne: mente tamen eſt coꝛrupta: penitē tiam agit: recuperat aureolam. Ergo pari ratione ⁊ doctoꝛ qui pꝛopter ina nem gloꝛiam pꝛedicauit. Sed con tra eſt q̄ opera moꝛtua per penitenti a m non reuiuiſcunt. Sed opera iſti us doctoꝛis pꝛopter inanem gloꝛiam pꝛedicantis fuerant moꝛtua. id eſt cū peccato facta. Ergo non reuiuiſcunt per penitētiam ad pꝛemium cōſequē dum. R̄° dicēdum q̄ cum aureola ĩ poꝛtat quādam ſingularem excellētiā pꝛemij neceſſe eſt q̄ pꝛeſupponat au ream. ſicut ꝯparatiuuſ ꝑſuppōit poſiti uum. et hoc figurat̄ Exodi. 25. vbi di

Facias ſuper coronam auream alte-
ram aureolã. Et ideo qui nõ meretur
auream .i. premiũ eẽntiale: nõ meret̃
aureolã q̃ aũt ꝓpter inanẽ gloriã ope
rant̃: nõ merẽtur p̃mium eẽntiale; q̃a
receperũt mercedẽ ſuam. vt dr̃ Mat.
6. vñ nec merẽtur aureolã. penitentia
autem reſtituit homini p̃mia ꝓus ha
bita. Nõ aũt ꝯfert ei ea que nõ habu
it niſi inq̃ntũ ipſe motus penitẽtie eſt
meritorium. vñ talis nõ meretur au-
reolam. Ad p̃mũ ġ dõ ꝙ ꝯuerſio
ni fidelium debet̃ aureola: preſuppo-
ſito merito eẽntialis p̃mij in eo q̃ pre
dicauit. alioquin locum hʒ qđ dicitur
Mat. 16. Quid ꝓdeſt homini ſi vni
uerſum mundum lucret̃: aĩe ṽo detri-
mentum patiat̃. Ad 2. dõ. ꝙ aureo
la ṽginitatis debet̃ itegritati carnis
que manet p⁹ pñiam: ꝛ iõ debet̃ ṽgi-
ni pẽitẽti aureola. Sʒ aureola doctri
ne debet̃ actui doctoris q̃ tranſit. ꝛ iõ
p⁹ pñiaʒ nõ debet̃ aureola doctori ni
ſi actus reiteret̃.

Articulus. 25.

AD. 2. ſic ꝓcedit̃. Vr̃ ꝙ ꝑ do
ctrinã aliciu⁹ aliq̃ retrahant̃
a meliori bono: ꝙ ille tenea
tur ſuã doctrinã reuocar̃. Talis. n. do
ctor ĩ ſua doctrina facit ſcãdalũ acti-
uũ: q: doctor informat itellectũ. i intel
lect⁹ aũt ĩformat affectũ: ꝛ ꝑ ꝯñs actũ
Sʒ ſcãdalũ actiuũ tenet̃ q̃lʒ remoue
re. ġ tal̃ doctõ tenet̃ ſuã doctrinã reuo
care. Preterea ſpũalia ſũt tpalibus
potiora. Sʒ ĩ tpalib⁹ vt aug. dicit. nõ
dimittit̃ peccatũ niſi reſtituatur abla
tũ. ġ multo magis doctori q̃ facit dã-
nũ in ſpũalibus: nõ dimittit̃ peccatũ
niſi reſtituat̃ ablatũ: qđ fit per reuoca
tõeʒ doctrine. Sʒ ꝯ̃ ẽ qđ Greg. di
cit. Veritas nõ ẽ dimittẽda ꝑ ſcãda-
lũ. Rñ⁹ dõ ꝙ hic diſtiguẽdũ vi. Si
eñi doctor doceat falſã doctrinã tene
tur eam modis oĩbus reuocare. Et
maxime ſi ex ea ſpũale dãnũ ſequat̃.
Si ṽo doceat verã doctrinã: põt ex ea
ſeq̃ detrimẽtũ ſpũale ĩ auditorib⁹ du-
pliciter. Vno mõ ex defectu ipſi⁹: qui
docet. vno mõ q: doctrinã ſubtilẽ ꝛ al
tã ꝓponeret rudib⁹: q̃ nõ eẽt illi⁹ do-
ctrine capaces: q̃ ex hoc detrimẽtũ ſa
lutis ĩcurreret ꝯ̃ exẽplũ apoſtoli q̃ di-
cit. i. ad cor. 3. Tanq̃ paruulis in xp̄o
lac potũ dedi vobis nõ eſcã. Alio mõ
q: ꝯfuſe ꝛ ĩordinate ꝓponit nõ p̃ferẽs
maiora minorib⁹. ꝯ̃ id qđ Grego. di
cit in paſtorali. Sic laudãda ſũt bõa
ſũma: ne deſpẽnt̃ vltima. ſic nutriẽda
ſunt bona vltima: ne dũ ſufficere cre-
dunt̃: nequaq̃ tẽdat̃ ad ſũma. Et in
his caſib⁹ tenet̃ doctor ex cuius doctri
na damnum ſpirituale accidit. contra
hoc damnum remedium ponere in-
quantum poteſt exponendo ſaltem
doctrinam ſuam. Alio modo po-
teſt contingere ex defectu aliorum
puta ſi aliqui dicendo aliqua erronea
inducerent homines ad aliqua reli-
gionem. Vtpote ſi dicerent. ꝙ qui-
cunque intrat talem religionem ſta-
tim erit equalis meriti ſicut bea-
tus Petrus. Et in hoc caſu non te-
netur ceſſare a ſua doctrina. Intra-
re enim religionem propter errorem
non eſt bonum. Vnde ſic non retra-
hit hoĩes a meliori bono talis doctor

⁊ hoc ē quod Greg. dicit ī paſto. Si
cut īcauta locutio ī errorē ꝑtrahit: ita
īdiſcretū ſilētiū eos q̄ erudiri poterāt
ī errore dꝛeliq̄t. ⁊ ꝑ h̄ p꜔ rn̄ᵒ ad obiecta

D Einde circa religioſos q̄ſita
ſunt duo. Primo vtrum re
ligioſi teneantur patiēter to-
lerare iniurias ſibi factas. 2ᵒ vtrū꜔
ille q̄ iurat ſe n̄ intraturū religionem
poſſit licite religionem intrare.

Articulus. 26.

H D ꝑmū ſic ꝓceditur. Videt̄:
ꝙ religioſi non debeant tole
rare ſuos impugnatores. In
impugnatione eni꜔ perfectoꝝ viroꝝ
deus impugnat̄. vnd̄ dn̄s Saulo per
ſequēti diſcipulos xp̄i dixit Actuum
9. Saule ſalue quid me perſequeris?
Sed perfecti viri nō debent īpugna-
tores dei tolerar̄. ergo nec꜔ impugna
tores proprios. Preterea quilibet
perfectus debet obuiare his q̄ ſtatui ꝑ
fectionis ꝑiudicāt. vnd̄ apl̄s dicit. 2.
ad Cor. 6. Ut nō vituperetur miſteriu꜔
noſtrū. Sed ꝑ hoc ꝙ perfecti īpugnā
tur ſtatui perfectiōis derogatur. ergo
perfecti viri non debent tolerar̄ ſuos
impugnatores. Sed contra eſt: qd̄
Grego. dicit. Nō ſumꝰ ꝑfecti ſi alio-
rū inordinatōes ferre non poſſumus.
Rᵒ dd̄: ꝙ perfecti viri dupliciter
īpugnari poſſūt. Uno quidē mō ꝗtū
ad ꝑſonas ꝓprias: vtpote cū inferunt̄
eis iniurie ꝑſonales. Alio mō poſſūt
impugnari ꝗtum ad ſtatū eorum. vt
ꝑita cum aliquis verbis vel factis ꝑ
fectionis ſtatui derogant. Et hec duo
tangunt̄ Jac. 2. Nōne diuites opp-
mūt vos per potētiam: qd̄ pertinet ad
ꝑſonales īiurias. Nōne ipī blaſphe-
mant bonum nomen quod īuocatu꜔ ē
ſuper vos: qd̄ pertinet ad religionē vl̄
ſtatū. In iniurijs ergo ꝑſonalibus de
cet ꝑfectos viros eē maxime patiētes
vt ſint etiam parati plura ſufferre ſc̄m
illud Math. 5. Siq̄s percuſſerit te ī
dextra maxilla: prebe ei alteram. Sta
tum vero ſuum impugnari non debet
pati ꝗtum reſiſtere poſſunt. hoc enim
ꝓgeret in iniuriam dei. vn̄ cōtra quoſ
dam dicit̄ Ezechiel. 14. Nō aſcendiſ
tis ex aduerſo: nec oppoſuiſtis vos
murū ꝓ domo iſrael. Et ideo dominꝰ
iniurias q̄ contra humanitatem eius
inferebant patienter tolerauit: ſic̄ cū
iudei dicebant. Ecce homo vorax: ⁊
potator vini vt h̄etur Mat. 6. ⁊ ſicut
diabolus dixit ei. Mitte te deorſum
quo videbat̄ ad propriā iniuriā ꝑtinē.
Sed iniurias dei non tolerabat. vnd̄
phariſeos dure redarguit Mathei
12. Quia dicebant ꝙ in Belzebub
eijceret demonia: quod pertinebat ad
iniurias ſpiritus ſancti. Et ſimiliter
cum diabolus ei dixit. Hec omnia ti
bi dabo ſi cadens adoraueris me: qd̄
ad iniuriam dei pertinebat. Statim
enim eum repulit dicens. Uade retro
ſathana: vt habetur Mathei. 4. vbi
dicit Criſoſtomus. Illius diſcamus
exemplo noſtras quidē iniurias ma-
gnanimiter ſuſtinere. Dei autē iniu
rias nec vſque ad auditum ſufferre:
quoniam in proprijs iniurijs eē quē li
bet patientem laudabile eſt. Iniuri-
as autem dei diſſimulare nimis eſt
īpiū. Et ꝑ hoc p꜔ reſpōſio ad obiecta.

Articulus. 27.

AD ſecundū ſic ꝑcedit̃. Videt̃
ꝙ ille q̇ iurauit ſe nō ītraturꝰ
religionem non poſſit licite
ītrare. Oīs enim obligatio licita eſt
adimplenda. Sed licitū erat ei nō in
trare religionē. g̃ cum ad hoc iuramē
to ſe obligauit: videtur ꝙ teneat̃ nō ī
trare. Sed ↄ̃ ē: q꞉ nullū impedimē
tū ſpūalis ꝑfectus ē ex deo. Sed iura
mētū ē ex deo. g̃ ꝑ iuramētū nō īpedit̃
ſpūalis ꝑfectꝰ ītrādi religionē. Rn̄
dō ꝙ obligatio iuramēti tripl'r ſe pōt
hr̄e. Qñqꝫ .n. ē illicita obligatio ⁊ de
re illicita. puta cū aliq̇s iurat ſe forni
caturū. ⁊ tale iuramētū ñ tenet̃ hō ad
īplere: nec et̃ ē licitū īpleri. Qñqꝫ vō
ē obligatio licita: ⁊ d̃ re licita. puta cū
aliq̇ſ iurat ſe elemoſynā daturꝰ. ⁊ tale
iuramētū p̄terit̃ ñ lꝫ. Qñqꝫ vō ē obli
gatio illicita: ſed de re licita. puta cū
aliq̇s iurat ſe nō facturū aliqd̃ maiꝰ
bonū: qd̃ tamē facere nō tenet̃. puta
nō ieiunare vel nō dar̃ aliquā elemo
ſynā: vel religionē nō intrare. Tunc
enī id ad qd̃ ſe iuramēto obligat lici
tū eſt. ſed tn̄ obligatio ē illicita: q꞉ ꝑ
hoc hō q̄ꝰtū in ſe ē obfirmat ſe cōtra
grām ſpūs ſancti: que facit hoīem in
ſuo corde aſcēſiones diſponere. vnde
tale iuramētū licite poteſt hō impler̃:
abſtinēdo ab illo bono quod facē nō
tenet̃: nō tamē cogitur ex illo iuramē
to ad hoc ꝙ īpleat qd̃ iurauit. quia iu
ramētū ad hoc ꝙ ſit obligatorium de
bet hr̄e tres comites. iudiciū. iuſticiā:
⁊ veritatē vt hētur Iere. 4. Huic aūt
iuramēto deeſt iudiciū diſcretiōis: q꞉
v̇git in deteriorem exitū: retrahendo
a meliori bono. Et ꝑ hoc ꝓ rn̄ſio ad
obiecta.

Articulus. 28.

DEinde circa clericos q̄ſitū ē
de vnū. vt̄ ū. ſ. liceat clerico qui
tenet̃ ad horas canōicas di
cere matutinas ſequētis diei de ſero.
Et videt̃ ꝙ nō. Di. n. eccle. 21. Laſci
uus ⁊ īprudēs nō ſeruabit tēpꝰ. Sed
iſte in dicēdo matutinas nō obſeruat
tp̄s. Cū enī dies incipiat a media no
cte: videt̃ ꝙ matutinas ſequētis diei
dicat ī die p̄cedēti. g̃ videt̃ ꝙ hoc ad
laſciuiā ⁊ īprudētiā ꝑtinēt. ⁊ ita videt̃
eſſe peccatum. Sꝫ cōtra. Deꝰ demē
tior eſt quolibet homīe. Sed hō non
īputat debitori in culpā: ſi debitū ſibi
reddat an̄ tēpus. g̃ multo minuſ deus
Rn̄dō ꝙ hic cōſiderāda eſt inten
tio eius q̇ preuenit tempus in matuti
nis dicendis: vel in q̇buſcunqꝫ horis
canonicis. Si enim hoc facit ꝓpter
laſciuiam: vt. ſ. quietius ſomnolētie ⁊
voluptati vacet: nō eſt abſqꝫ peccato:
Si vō hoc faciat propter neceſſitatē
licitarū ⁊ honeſtarum occupationum.
puta ſi clericus aut magiſter dꝫ vidē
lectiones ſuas de nocte: vel ꝓpter ali
q̇d aliud hꝰ: licite poteſt de ſero dicer̃
matutinas: ⁊ in alijs horis canōicis
tēpus p̄uenire: ſicut etiā hoc ī ſolēnibꝰ
eccleſijs fit: quia melius eſt dō vtrū
qꝫ reddē. ſ. ⁊ debitas laudes ⁊ alia ho
neſta officia: q̄ꝫ ꝙ ꝑ vnū aliud impe
diat̃. Ad p̄mū g̃ dō ꝙ q̄ꝰtum ad cō
tractus ⁊ alia hꝰ dies īcipit a media
nocte: ſed q̄ꝰtum ad eccleſiaſticū offi
cium ⁊ ſolennitatū celebritates īcipit
dies a veſpis. vnde ſi aliq̇s pꝰ dictas
veſpas ⁊ completorium dicat matuti
nas: iam hoc ꝑtinet ad diem ſequētē.

Incipit quodlibet.6.

Articulus primus.

QUeſitū ē de deo, d̄ angelo d̄ hoīe ⁊ de creaturis pure corꝑalibus. Circa deū q̄ſitū ē vnū vtrū.ſ. vnitas eēntie pōat ī nūerū cū vnitate pſōe. Et vꝫ ꝙ nō. Sūt eni tres pſōe dīne. S g̃ vnitas eēntie ponēt ī nūerū cū vnitate pſone: ſeq̄ret ꝙ ī deo eēt q̄ternitas: qd̄ ē hereticū. Nō g̃ vnitas eēntie pōit ī nūeꝝ cū vnitate pſōe. Sꝫ ꝯ. Si vnitas eēntie ſit penitꝰ idē cū vnitate pſone nō ponēs cū ea in nūerū ſeq̄ret ꝙ de quocūqꝫ ꝑdicat̄ vnū: ꝑdicat̄ ⁊ reliquū. Sed vnitas eēntie ꝑdicatur d̄ tribꝰ pſōiſ. Dicimꝰ eni ꝙ pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpiritus ſāctus ſūt vnū. g̃ vnitas pſonal̄ ꝑdicabit̄ de eis: vt dicat̄ ꝙ pr̄ ⁊ filiꝰ; ⁊ ſpūs ſanctꝰ ſūt vnꝰ; qd̄ pꝫ eē falſū.

Rꝰ dd̄ ꝙ vnūq̄dqꝫ inq̄ꝫtū ē vnum; ī tātū ē ens. vn̄ ens ⁊ vnū ꝯuertūt̄. Eſt aūt vnūq̄dqꝫ ens ꝑ ſuā formā. vnd̄ ⁊ vnūq̄dqꝫ ꝑ ſuā formā hꝫ vnitatē, ⁊ inde ē ꝙ q̄ ē ꝯꝑatio forme ad formam eadē ē ꝯꝑatio vnitatꝭ ad vnitatē. Deꝰ aūt ē formal̄r deꝰ ꝑ ſuā eēntiā. ꝓꝑetas aūt pſonal̄ ē q̄ſi forma ꝯſtituēs pſonā; q̄ q̄dē realiter diſtiguit̄ ab alia pſona ꝑꝑ oppoſitionē relatiuā: ſ ꝓprietas pſonal̄ nō diſtinguit̄ real̄r ab eſſentia. alioq̄n ſeq̄ret̄ ꝙ ī deo eēt ꝯpoſitio: ⁊ ꝙ aliq̄d aduēiret ei ꝑ modū accidentis. Nā oē qd̄ eſt ext̄ eēntiaꝫ rei accn̄taliter aduenit. differt tn̄ ꝓꝑetas pſonalis ab eēntia ſm modū ītelligēdi ⁊ ſignificādi. Nā eēntia dr̄ abſolute. ꝓꝑetas ṽo pſonal̄ ipoꝛtat relationē. vn̄ pꝫ ꝙ vnitas pſone nō pōit in nūerū cū vnitate eēntie; q̄ſi real̄r ab ea differēs: ſ ſolū ſm modū ītelligēdi. Et ꝑ hoc pꝫ rn̄ſio ad obiecta. naꝫ ꝑmū ꝓcedebat ſm dr̄iam rei; q̄ q2 nō ē in dinis īter vnitatē eēntie ⁊ pſōe; ⁊ nō pōt pōi q̄ternitas ī deo. Scd̄m ṽo ꝓcedebat ſm dr̄iam q̄ ē ex mō intelligēdi ⁊ ſignificādi, ex q̄ ꝓuēit ꝙ dicimus ꝙ pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſāctꝰ dicunt̄ vnum: ſed non vnus.

DEinde circa angelos q̄rebātur duo. Pꝛīo de actōe ipoꝝ vtrū.ſ. q̄cq̄d agūt agāt ꝑ imperiū volūtatꝭ. Scd̄o de loco ipſoꝝ vtrū.ſ. poſſint eē ī cōuexo celi empirei qd̄ etꝭ q̄rebat̄ circa corpora glorioſa.

Articulus.2ꝰ.

AD ſm ſic ꝓcedit̄. Videt̄: ꝙ nō q̄cq̄d agit āgelꝰ agat per imperiū volūtatꝭ. volūtaſ.n. eq̄l̄r ſe hꝫ ad ꝓpīq̄ ⁊ remota. Si g̃ angelus agēt ꝑ ſolū impiū volūtatꝭ: ſeq̄retur ꝙ nō differret ad hoc ꝙ angelꝰ aliq̄d agēt: ꝙ eēt ꝓpīquū vel remotū illō ī qd̄ agit: ⁊ ſic nunq̄ꝫ opoꝛtēt ꝙ d̄ celo ad terraꝫ deſcēderet ad aliq̄d hic agēdū; qd̄ ē cōtra traditionē ſacre ſcripture. Preterea quātū ad volūtatem nō differt vnitas ⁊ multitudo. Sicut enī aliq̄s pōt velle mouere vnam reꝫ ita poteſt velle mouere pluresſ res; vel etiā totū vniuerſuꝫ. Si g̃ angelꝰ ageret ſolū ꝑ impiū volūtatꝭ: ſequeret̄: ꝙ poſſet mouere totum vniuerſum; qd̄ ē

l

īpoſſibile:cū īpē ſit ps vniuerſi· Nō
ğ angel⁹agit ſolo impio volūtat̄.Sʒ
ꝯ.Oīs actio ē ab aliq̄ v̄tute. Sed in
angelo nō ē alia v̄t⁹ q̄ꝫ ītellect⁹ ⁊ volū
tas.ītellect⁹nō agit niſi p volūtateʒ·
ğ oīs actio angeli ē p impiū volūtat̄·
R⁹ dō ꝙ oīs actio cuiuſcūqꝫ rei eſt
p formā nature illius rei· Nā ⁊ſi ſint
aliq̄ forme accn̄tales p̄ncipia actionū
alicui⁹rei:opʒ ꝙ hi⁹actiōes reducant̄
ſicut in p̄mū p̄ncipiū i formā ſpecifi-
cā illi⁹rei agentis:ſicut actio caloris
ignis reducit̄ :ſicut ī p̄mū p̄ncipium
ī formā ſbalē ipſi⁹ q̄ ē et̄ p̄ncipiū oīuʒ
accn̄tiū,ppriorꝫ ignis.Et iō opʒ ſe ali
ter hr̄e ī actiōib⁹alicui⁹rei hn̄tis nām
ſimplicē ī actōib⁹rei hn̄tis nām cōpo
ſitā.Si eni fuerit aliq̄d hn̄s nāʒ ſim
plicem;oīs actio ei⁹erit ſm ,pprietatē
⁊ modū illi⁹nāe:qđ nō cōtigit ſi ha
beat nāʒ ꝯpoſitā.Oīs eni actō ignis
ē ſʒ,pprietatē nāe ignis.ī cultello aūt
ignito ē q̄dā actio nō ptinens ad ,ppe
tatē ignis.ſ.icīſio. Et h̄ etiā ꝯſiderā-
dū ē ī ſbīs ſpūalib⁹. Aīa eni hūana
nō ē totaliter ītellectus ; ꝫ participat
ītellectualitatē.vnde eſt in ea aliqua
virtus ⁊ actio que nō ptinet ad ītelle
ctualē nām.ſicut p̄cipue pʒ in his q̄ p
tinent ad aīam vegetabilē.ꝫ angel⁹ē
totaliter intellectualis nature.⁊ iō oʒ
ꝙ oīs eius actio ſit ſm intellectū.vn̄
btūs Dio·dicit.4.c.de di.no.ꝙ āgeli
hn̄t ſbas ⁊ virtutes ⁊ opatiōes intel-
lectuales.Intellectus aūt nō agit ni
ſi mediāte voluntate.q: mot⁹volūta
tis ē īclīatio ſequēs formā intellectā.
vn̄ opʒ ꝙ quicquid angel⁹agit ;agat
p impiū volūtatis·Sʒ tn̄ ꝯſiderādū

ē ꝙ cū v̄t⁹ſit media īter ēēntiā ⁊ opa
tionē.opʒ ꝙ v̄tus ⁊ opatio cuiuſlibet
rei ,pportionet̄ ēēntie ei⁹· vn̄ ſupioris
angeli cui⁹ē ēēntia nobilior:eſt et̄ v̄t⁹
efficacior:ſicut ad ītelligēdū:ita etiaʒ
ad agēdū in res exteriores; ⁊ ſm hoc
actio āgeli limitat̄ ad aliquē effectuʒ
q: nec v̄tutē nec ēēntiā hēt infinitam
Ad p̄mū ğ dō ꝙ actio volūtatis
angelice radicat̄ ī ēēntia ei⁹a q̄ ,pce-
dit ei⁹ v̄t⁹ ⁊ opatio.opʒ autē mouēs ēē
ſil̄ cū mobili qđ ab eo mouet̄;vt hēt̄ ī
7·phi.⁊ iō opʒ ſbam āgeli aliq̄lr̄ ꝯiū
gi reb⁹q̄s mouet. Ad ſm dō ꝙ q̄a
actō volūtat̄ limitat̄ ſʒ modū ēēntie
n̄ oʒ ꝙ āgel⁹poſſit agē oīa q̄ pōt velle

Articulus.3·

Ad ſm ſic procedit̄. Videt̄ ꝙ
angelus nō poſſit ēē ī ꝯuexo
celi empirei. Dicit.n. Anſ.i
In nihilo nihil ēē poteſt.Sed et̄ ce-
lū empireū nihil ē.ğ angel⁹nō pōt ēē
in cōuexo celi empirei.ſic̄ eni eſſet et̄
celū empireū· Itē videt̄ ꝙ nec cor-
pus glorioſū ibi poſſit ēē. Oē.n.cor-
pus neceſſe ē ī loco ēē. Sʒ et̄ celū em
pireū nō ē aliq̄s loc⁹.ğ n̄ pōt ēē corp⁹
gl̄ioſuʒ et̄ celum empireū. Sʒ ꝯ·Si
nō pōt ibi eſſe aut angel⁹; aut corpus
gl̄ioſū:aut h̄ eſt q: nō pōt ibi aſcendē
aut q: nō pōt penetrare ,pfunditatem
celi empirei.aut q: indiget loco cōti-
nente;aut q̄a indiget cōſeruante.Sʒ
oīa hec ſunt remota a pfectiōe corpis
glorioſi.multo mağ a cōditiōe ange
lorum.ğ corpus glorioſū ⁊ āgel⁹ pn̄t
ēē in ꝯuexo celi empirei· R⁹ dō :ad
euidentiā huius q̄ōnis ꝙ apđ antiq̄s
de loco fuerūt due opiniones maxime

probabiles.quarum vna fuit q locus ſit quoddam ſpacium ſiue dimẽſiões p ſe exñtes.q̃ q̇dẽ opio ſi v̇a eẽt corpori deberet loc⁹ ex h ipſo q corpus eſt dimẽſiones hñs.q̃s nccẽ ẽ aliquaſ dimẽſiones occupare. Sz hec opinio de loco ẽ a phõ i.4.phi.reprobata. Unde alia opio ẽ ei⁹; q loc⁹ ſit ſupficies corpis ɔtinẽt;nõ q̇dẽ in quãtum ẽ hi⁹ corpis.q̇ imediate ɔtinet. alioq̇n ſe q̃ret q corpus q̇eſcẽs nõ ſemp eẽt i eodẽ loco.puta ſi hõ ſtaret in fluuio; p cui⁹ decurſũ ſemp renouarẽtur diuerſe ſupficies aq̃ circa ipm; ß ſupficies corpis imediate cõtinẽtis hz q ſit locus ex ordine ad p̄mũ ɔtinẽs.vñ accipit idẽ loc⁹ ſm eũdẽ ſitũ ad p̄mũ ɔtinẽs.⁊ pp h loc⁹ ẽ imobilis. ſm q̃ hãc opinionẽ q̃ v̇a ẽ; nccĩtas exiſtẽdi i loco cõuenit corpori ex h q depẽdet a p̄mo ɔtinẽte.⁊ pp h p̄mũ ɔtinẽs nõ ẽ i loco niſi p accñs ⁊ ſm ptes.vt dr i.4.phi. Angelus aũt ñ depẽdet a p̄ ɔtinẽte; nec ẽt corp⁹ gl'ioſũ.q̇ pficit per aĩaz ex diuina fruitõe btificatã. ⁊ iõ nulla nccĩtas ẽ q corp⁹ glificatũ. aut angel⁹ ab aliq̃ locali corpe ambiat̃.⁊ pp h nihil phibet corp⁹ glificatũ vel ẽt angelũ in ɔuexo celi empirei eẽ.

Ad p̄mũ q̃ dõ q v̇bũ illud ans.intelligẽdũ ẽ i vi affirmatõis.nõ.n.poſſibile ẽ q aliq̇d ſit i nihilo tãq̃ i cõtinẽte. ß iſte itellect⁹ ñ facit ad ppoſitũ.

Ad ſz dõ q rõ iſta pcedit d corpe depẽdẽte.a p̄ ɔtinente.

D Einde q̃ſitum ẽ de his q̃ ptinẽt ad hoĩez. Et p̄ de ſpũalibus. 2° de corporalibus. Circa ſpũalia q̃ſitum ẽ. Primo de ſacramentis. 2° de v̇tutib⁹. 3° de pc̄is. Circa ſacra q̃ſita ſũt duo d baptiſmo. Primo d nccĩtate baptiſmi vtz.ſ.puer q̇ naſcit̃ i deſerto; vbi ñ põt aq̃ hẽri moriẽs ſine baptiſmo ſaluari poſſit in fide mr̃is fidelis. 2° de ipedimẽto mr̃imonij q̇ pueit ex baptiſmo. vtz ſi xp̄ian⁹ q̃ baptizat iudeã cui p̄ dederat fidẽ de trahẽdo ſi baptizaret; cognoſcẽs eã poſtea carnaliter cõſumet mr̃imoniũ.

Articulus.4⁹.

A D p̄mũ ſic pceditur. Ur q puer ille i deſerto nat⁹ poſſit abſq̃ baptiſmo ſaluari in fide parentum. Nõ.n.ẽ minoris efficacie fides tpe gr̃e q̃ tpe legis nature. Sz tempore legiſ natur̃ ſaluabãt̃ pueri in fide parẽtũ.vt Grego.dicit. g ẽt nũc tpe gr̃e. Preterea p xp̄m nõ eſt artata hoĩb⁹ via ſolutis.cum ipſe dicat Jo.io. Ego veni vt vitã hẽant ⁊ habũdantius habeant. Sed ante xp̄i aduentum ſaluabantur aliqui pueri i fide parentũ. g multo magis nunc p⁹ xp̄i aduentum. Sz ɔ ẽ q̇ dñs dicit Jo.3. Niſi q̇s renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ ſpũ ſcõ; non põt intrare in regnum celoz. Rx° dõ q ab illa dãnatione quã humanũ gen⁹ incurrit ppter peccatũ p̄mi parẽtis; nullus põt liberari niſi p xp̄m; q̇ ſol⁹ ab illa dãnatõe immunis iuenit̃.ita.ſ.vt ei icorporet̃ ſicut capiti mẽbz.hoc aũt tripliciter fieri põt. Primo q̇dẽ p ſuſceptõem baptiſmi ſm illud ad Gal.3° Oẽs q̇ i xp̄o baptizati eſtis; xp̄m induiſtis. 2° per ſanguinis effuſionẽ ppter xp̄z. q: p h ẽt aliq̇s paſſioni xp̄i conformatur.a q̃

efficacia ſortitur baptiſmus. Vñ dici
tur de martiribus Apoc. 7. qḋ laue
runt ſtolas ſuas in ſanguine agni. 3°
mō p fidē ⁊ dilectōem ꝫ illud ꝓuer.
15. Per miſicordiā ⁊ fidē purgāť pccā
⁊ act. 15. fide dr̃ purificās corda eoꝝ.
Et p fidē xp̃s hītari ī cordibus nr̃is. vt
hr̄ ad eph. 3. Vñ ⁊ ipſe baptiſm⁹ dr̃ fi
dei ſacr̃m. Et ſm h̓ dr̃ eē triplex bap
tiſm⁹. ſ. aque ſpūs. ⁊ ſāguinis qꝛ alia
duo ſupplēt vicē baptiſmi aque. ſi tñ
aſſit ꝓpoſitū ſuſcipiēdi talem baptiſ
mū. ita. ſ. ꝙ articulus nc̄citatis: nō āt
ↄtēpt⁹ religionis ſacr̃m excludat. ma
nifeſtū ē aūt ꝙ ī pueris nōdū hn̄tib⁹
vſū rōnis nō pōt eē mot⁹ fidei ⁊ dile
ctōis: aut ꝓpoſitū ſuſcipiendi baptiſ
mū. ⁊ iō nō pn̄t ſaluari niſi per baptiſ
mū aque. vel p baptiſmū ſāguinis: ſi
pp xp̃m occidāť. ex q̄ nō ſolū xp̃iani ſ
etiā martires fiūt. vt aug. dicit de īno
cētib⁹. ⁊ ſic pꝫ ꝙ puer ille ī deſerto mo
riēs ſine baptiſmo: ſalutē non ↄſeq̇ť.
Ad p̉mū ḡ dḋ ꝙ ꝫ q̈ſdā tp̄e legiſ
nāe nō ſufficiebat ad ſalutē puulorū
ſolus mot⁹ fidei ī parētib⁹: ſ req̇reba
tur aliq̄ exterior ꝓteſtatio fidei p ali
qḋ ſenſibile ſignū. Et ſm h̓ nihil dif
ferebat id qḋ tunc req̇rebať ab eo qḋ
nūc req̇riť ad ſalutē. niſi ꝙ nūc illud
ſignū ſenſibile ē determiatū. tūc erat
īdeterminatū ⁊ ꝓ voto adhibebatur.
Alioꝝ opinio ē ꝙ ſolus īterior mo
tus fidei relat⁹ ad ſalutē pueri ſufficie
bat ad ſalutē pueri. nec tñ nūc dimi
nuta eſt fidei v̓t⁹: ſ augmētať graduſ
ſalut̓ qꝛ nūc q̇ ſaluāť p xp̄ꝫ ſtatī īro
ducūť ī regnū celoꝝ. qḋ tūc n̄ erat. vñ
nō ē incōueniēs: ſi ad h̓ ampli⁹ aliq̇d
requiratur. ſ. baptiſmus: vt dicit Jo.
3. Ad ſm dḋ ꝙ p xp̃m in hoc ipo ē
ampliata hoīb⁹ via ſalut̓: ꝙ nūc p eū
apta ē eis iāua vite eterne: q̄ an̄ clau
ſa erat p pcm̄ p̉mi parentis.

Articulus. 5⁹.

AD ſm ſic ꝓcediť. Videtur ꝙ
nō poſſit eē mr̄imoniū inter
xp̃ianū ⁊ iudeam baptizataꝫ
ab eo: quā carnalr̓ cognouit p⁹ fidē ḋ
contrahendo datā. Di. n. in decretis
30. q. i. qḋ fili⁹ ſacerdotis nō pōt du
cere in vxorē puellam quā pater eius
baptizauit. ḡ multo min⁹: ſi ipſemet
baptizaſſet eaꝫ: nō poſſet eam hēre in
vxorē. Si ḡ iſte xp̃iāus baptizauit iu
deam nō pōt eā ī vxorē accipe. Sed
ↄtra eſt qꝛ ſm iura qn̄ poſt fidē dataꝫ
de ↄtrahendo p v̓ba de futuro ſequiť
copula carnalis: ē mr̄imoniū p̄ſūptuꝫ
p̄ſumptōe iuris: ↄtra quam nō admit
tiť probatio. Sꝫ ita ē ī ꝓpoſito. ḡ eſt
verꝫ mr̄imōiū. Rx° dḋ ꝙ ſpūalis co
gnatio impedit mr̄imoniū ↄtrahen
dū ⁊ dirimit iā ↄtractum: manifeſtū
eſt aūt ꝙ ex h̓ ꝙ xp̃ian⁹ baptizauit iu
deam. ↄtrahitur inter eos ſpiritualis
cognatio: qꝛ illa fit filia ei⁹ ſpiritual̓.
vñ nullū eſt mr̄imoniū ſequēs: etiā ſi
exp̄ſſe ↄtrahat p v̓ba ḋ pn̄ti: ⁊ ēt ſbſeq̄
tur carnalis copula. ⁊ p h̓ pꝫ rn̄ſio ad
obiecta. Nā qḋ dcm̄ ē de p̄ſūptiōe iu
ris ītelligēdū ē qn̄ n̄ īteruenit aliqḋ ī
pedimētum mr̄imonij.

DEinde q̄ſitū ē de. virtutibus
Et p̉ ↄ̄ſtum ad fidem. vtrum
ſ. certitudo adheſionis q̄ eſt ī
heretico vel malo catholico ſit actus
ipſius fidei v̓tutis. Z° de quibuſdaꝫ

ptinētib⁹ ad religionē ſiue ad latriā.
Tertio ꝺ q̇buſdā ptinētib⁹ ad caritatē

Articulus. 6.

AD pͥmū ſic pcedit. Uidetur
q certitudo adheſiōis ī here
tico; vel malo catholico ſit
actus fidei ꝟtutꝭ. q2 ſm phm i. 2. ethi.
Tria ſunt in aīa; potētia; paſſio ⁊ ha
bitus. ſ illa certitudo adheſiōis non
pōt attribui potentie; q2 eſt meritoria
vel demeritoria. potētijs aūt nō mere
mur neqꝫ demeremur. Silr nō pōt p
tinere ad paſſiōes; q2 paſſiōes ptinēt
ad appetitū ſenſitiuū; q̄ nō pōt exten
di ad hoc q inhereat veritati diuine.
ergo relinq̇tur q pertineat ad aliquē
habitum. Sed habitus; ad quē ptiet
certitudo adheſiōis ē ꝟtus fidei. g̊ cer
titudo adheſionis in heretico vel ma
lo catholico eſt actus ipſius fidei.
Preterea omne quod agit ad ſimili-
tudinē alicuius videt̃ agere in ꝟtute
illius. Sꝫ hereticus p certitudinē ad-
herens his q̄ credit agit ſm ſilitudi-
nem fidei; q2 intātū certitudinaliter
inheret inq̄ꝫtū eſtimat ſe rectā fidem
hr̃e. g̊ opatur in virtute fidei. ⁊ ita vi-
det̃ q illa certitudo adheſiōiſ ſit actuſ
ꝟtutꝭ fidei. Preterea tota firmitas
ſpiritualis edificij eſt a fide: ſm illud
Mathei. 7. Uenerunt flumina: fla-
uerunt venti: ⁊ nō potuerunt mouē eā
Fundata enim erat ſupra firmam pe
trā. ſ. per fidem. Sed certitudo adhe
ſionis ad firmitatē ſpūalem ptiet. g̊ ē
actus ꝟtutꝭ fidei. Sꝫ ꝯ. Qꝺ non eſt
nō pōt agē. Sed in heretico vel ma-
lo catholico non eſt ꝟtus fidei. g̊ certi
tudo adheſiōis nō pōt ī eis eſſe actus
ꝟtuti fidei. Rñ° dꝺ q ſi aliq̇s id; qꝺ
eſt cōmune multis accipiat vt propri-
um vni; neceſſe eſt q decipiat̃. Certi-
tudo autem adheſiōis nō eſt propria
ꝟtutis fidei. Primo quidē q2 ꝯuenit
ꝟtutibus intellectualibus. puta ſapiē
ſciē ⁊ ītellectui. Scꝺo q2 ꝯuenit nō
ſolum fidei vere; ſed etiā falſe. Sicut
enī eſt opīo ꝟa ⁊ falſa; ita ⁊ fides. nec
minus firmiter inheret aliq̇s ꝟitati;
q̄ꝫ falſitati; vt phs dicit in. 7. ethi. 3°
q2 certitudo inheſiōis nō ſemp pͣcēit
ex aliquo habitu; ſed ex ꝓprio arbitrio
aliq̇s pōt aſſenſum ſuū firmar̃ ad ali
q̇d verꝫ vel falſum anq̄ꝫ habeat hītū
4° q2 certitudo inheſiōis non ſolum
competit fidei formate; que eſt ꝟtus
ſed etꝭ fidei informi que non eſt ꝟtus
Dicendum eſt ergo q in heretico cer
titudo inheſiōis eſt actus falſe fidei.
In malo aūt catholico eſt actuſ fidei
informis. ⁊ ſic in neutro eſt actus ꝟtu
tis fidei. Ad pͥmū ergo dꝺ q diui-
ſio illa dat̃ de his; q̄ ſunt in aīa p mo
dū pͥncipij actus. Nā oīs opatio aīe
aut eſt ex aliqua paſſione; aut ex ali-
quo habitu. aut ex pura potentia. hi⁹
autem certitudo inheſionis nō poteſt
eē ex paſſione. In malo autem catho
lico eſt ex habitu fidei informis. Sed
in heretico eſt vel ex habitu peruerſo
fidei vel ex pura potentia; ſicut ī pͥnci
cipio anq̄ꝫ hītū acq̇ſiuerit. Nō enim
pōt dici q pu̇erſa fides ſit hītus infu
ſus. Qꝺ aūt dī q potentijs nō mere-
mur neqꝫ demeremur; ſi ſic ītelligat̃;
q ñ meremur neqꝫ demeremur; hoc
ipſo q habemus potentias; verum
eſt. Si autem ſic intelligatur q pu

ra poentia non poſſit eſſe principium
merēdi neqꝫ demerēdi: verū eē ꝗ̄tum
ad meritū: qḋ nō pōt eſſe ſine gratia
Nō eſt autē verum quantū ad deme
ritū alioq̇n ille q̇ a pꝛīcipio peccat: añ
ꝙ̄ acq̇rat habitū vitioſū nō demeret.
Ad ſm dḋ ꝙ aliq̇d pōt agere ſm
ſimilitudinē alicui⁹ dupl̄r. Uno mō
ſꝫ ſil̄itudinē verā: ⁊ ſic v̄e agit aliq̄l̄r
ī v̄tute illius. Alio mō ſm ſil̄itudinē
apparētē. ⁊ ſic agit ī appētia v̄tutis illi
us. ⁊ ita ē in ꝓpoſito. vñ ī heretico cer
titudo adheſiōis ē actus fidei apparē-
tis. nō aūt fidei v̄e. Ad tertiū dḋ ꝙ
ſicut ex fide v̄a depēdet firmitas ſpūal̄
edificij. ita etiā ex fide falſa ꝓcedit fir
mitas diabolici edificij.

Deinde ꝗ̄rtū ad act⁹ latrie ſi-
ue religiōis q̄ſita ſūt q̄tuoꝛ.
Primo ḋ celebratiōe feſtoꝝ.
vtrū. ſ. liceat celebrare feſtū ꝯceptiōis
dñe nr̄e. 2° de ſolutiōe officioꝝ. vtꝝ
. ſ. cleric⁹ hñs beneficiū cū cura: vl̄ ſine
cura exñs ī ſchol̄ teneat̄ dicē̄ officiū
mortuoꝝ. 3° ḋ collatōe bñficioꝝ: vtꝝ
. ſ. ep̄s teneat̄ dare beneficiū melioꝛi.
4° ḋ ſolutiōe ḋcimarū. vtrū. ſ. aliq̇s
paup̱ teneat̄ ḋcimas dare diuiti ſacer
doti.

Articulus. 1⁹.

Ad pꝛimū ſic procedit̄. Uidet̄
ꝙ liceat celebrare conceptio-
nē dñe nr̄e. Si enī nō licet:
hoc non eſt niſi quia fuit concepta in
oꝛiginali peccato. Sed non fuit con-
cepta in oꝛiginali peccato: vt videtur
qꝛ beata v̄go facta eſt vt ſpāli modo
eſſet habitaculum dei. ergo debuit ad
hoc ſpāl̄r ꝑparari. nō aūt preparata ē
ſpāl̄r ſm corpus qḋ cōceptū ē ex ſexuū
cōmixtiōe: nec etiā quantū ad aīaꝫ q̇a
alij etiā legūt̄ ſāctificati ī vtero. ⁊ ita
relinq̇t̄ ꝙ fuerit ſpāl̄r ꝑparata p̱imu-
nitatē ab oꝛiginali pcō. ⁊ ſic licet eiuſ
cōceptionē celebrare. Sꝫ ꝯ̄ ē ꝙ hoc p̱
uilegiū ſoli⁹ xp̄i dꝛ̄ eē ꝙ ſine oꝛigina
li peccato ē cōcept⁹. Nō ġ ꝯpetit bea
te v̄gini. ⁊ ita eius cōceptio nō ē cele-
brāda. R̄ñ° dḋ ꝙ hic inducuntur due
q̄ōnes. vna p̄ncipalis; ⁊ altera acceſſo
ria. ſ. an beata v̄go fuerit cōcepta cū
oꝛiginali. qḋ opoꝛtet p̄mo determina-
ri. Eſt ergo cōſiderādū ꝙ vnuſq̇ſqꝫ
peccatum oꝛiginale cōtrahit ex hoc ꝙ
fuit in Adam ſm ſeminalē rōnē vt
Aug. dicit ſup̱ gñ. ad l̄ram. Oēs āt
illi in adam fuerūt ſm ſeminalem rō
nem: q̇ nō ſolū ab eo carnē acceperūt:
ſꝫ etiam ſm nālē modū oꝛigis ab eo
ſunt ꝓpagati: ſic aūt ꝓceſſit ab adāꝫ
beata v̄go: quia nata fuit p̱ cōmixtio-
nem ſexuū ſicut ⁊ ceteri: ⁊ iō concepta
fuit in oꝛiginali peccato; ⁊ includitur
in vniuerſitate illoꝛū; de qua apoſtol⁹
dicit ad ro. 5. In quo oēs peccauerunt
a qua vniuerſitate ſolus xp̄s excipitur
qui in adā nō fuit ſm ſeminalē rōnē
alioq̇n ſi hoc alteri cōueniret ꝗ̄ xp̄o
non īdigeret xp̄i redēptionē. ⁊ iō non
tm̄ debemus dare matri ꝙ ſubtrahat̄
aliq̇d honoꝛi filij: qui ē ſaluatoꝛ oīum
hominū; vt dicit ap̄lus. i. ad Thi. 4.
Quāuis autem beata virgo ī oꝛigina
li concepta fuerit; credit̄ tamē ī vtero
fuiſſe ſanctificata anteꝗ̄ nata. Et iō
circa celebrationem conceptionis ei⁹
diuerſa cōſuetudo eccleſiarū inoleuit
Nā romana eccleſia ⁊ plurime alie
cōſiderantes cōceptionem virginis ī

originali peccato fuiſſe:feſtum conce
ptionis nō celebrāt. aliq̄ v̄o ꝯſideran
tes ſāficatōes ei⁹ ī vtō; cui⁹ tp̄s igno
rat̄:celebrāt ꝯceptōem credit̄.n.ꝙ ci
to poſt ꝯceptōem ⁊ aīe īfuſionē fuerit
ſanctificata. Uñ illa celebritas nō ē
referenda ad ꝯceptōem rōne ꝯceptio
nis:ſ; poti⁹ rōne ſanctificatiōis. Sic
ḡ nō ē iō celebrāda ꝯceptio p̄dicta:qꝛ
fuerit ſine peccato originali ꝯcepta.
Nō.n.p̄ h̄ tollit̄ q̄n fuerit ſp̄ali⁹ cete
ris p̄parata eo ꝙ ī ip̄a ſāctificatōe co
pioſi⁹ ceteris mun⁹ gr̄e accepit: nō ſo
lū vt purgaret̄ a pcō originali:ſ; vt to
ta ei⁹ vita redderet̄ īmunis ab omni
pcō tā mortali q̄ȝ veniali. vt dic̄ anſ.

Articulus. 8⁹.

Ad ſm ſic ꝓcedit̄. Ur̄ ꝙ cleri
cus bñficiat⁹ teneat̄ ī ſcholis
exñs dicē officium mortuoꝝ.
Jlle.n.q̄ recipit bona tēpalia alicui⁹
tenet̄ ei ī ſp̄ūalib⁹ recōpēſare. Sȝ iſte
cleric⁹ accipit bona q̄ fuerūt defūcto
rū. ḡ tenet̄ p eis dicere officiū mortuo
rū. Sȝ ꝯ̄ ille q̄ min⁹ recipit minus
tenet̄. S; clic⁹ q̄ in ſcholis morat̄ mi
nus recipit q̄ȝ alij q̄ ī eccleſia reſidētiā
faciūt:q̄ recipiūt quottidianas diſtri
butōes. ḡ nō tenet̄ officiū mortuoꝝ
ſicut illi. R̄k⁹ dō ꝙ cleric⁹ ex hoc ip
ſo ꝙ eſt cleric⁹:⁊ p̄cipue ī ſacris ordi
nib⁹ cōſtitut⁹:tenet̄ dicere horas ca
nonicas. Uident̄.n. tales ſp̄āliter eē
aſſūpti ad laudē diuinā ſm illud Jſa.
43. Omē q̄ inuocat nomē meū ī lau
dē meā creaui illū. Sȝ ī quātū ē clicus
bñficiat⁹ ī hac eccl̄ia:tenet̄ dicere offi
ciū ſm modū illius eccleſie. Eſt ergo
ꝯſiderādū ꝙ officium mortuoꝝ q̄ñq̄ȝ
in eccleſia dicitur:ſicut ordinari perti
nēs ad eccleſie officiū:ſicē tota eccl̄ia
ī die aīaꝝ dī officiū pro mortuis:⁊ in
qualȝ eccleſia eſt aliqua ſup h̄ ſp̄ālis
ꝯſuetudo. puta vt dicat̄ ordinarie offi
ciū mortuorum ſemel in ſeptimana,
vel qualit̄cūq̄ȝ aliter ſm certum tp̄us.
Et ad h̄⁹ officiū mortuorum tenetur
cleric⁹ bñficiat⁹ in aliqua eccl̄ia:etiā
in ſcholis exñs. ⁊ p hoc ſatiſfacit mor
tuis:quorum recipit bona. Aliquan
do v̄o dī officiū mortuoꝝ ī eccl̄ia ex or
dinarie:pp aliquam cauſam ſp̄āliter
emergētem. puta ad p̄ces alicui⁹ pſōe
vel pp aliquid h̄⁹. Et ad h̄⁹ officium
mortuorum non tenetur clericus exi
ſtens in ſcholis. Et per hoc patet re
ſponſio ad obiecta.

Articulus. 9⁹.

Ad terciū ſic ꝓcedit̄. Ur̄ ꝙ ep̄s
peccet dās bñficiū bono:ſi p̄
termittat meliorē qꝛ q̄ facit
ꝯ̄ ꝯſciam edificat ad iehēnam. Sȝ iſte
ep̄s p̄termittēs meliorē videt̄ facere
ꝯtra ꝯſciam:ḡ peccat mortal̄r edificāſ
ad iehēnā. Sȝ ꝯ̄ ē ꝙ et̄ ſm iura ſuffi
cit dare bono:ſi ſit idone⁹ ad ſeruien
dū ī eccl̄ia. R̄k⁹ dō ꝙ aliq̄s pōt dici
melior dupl̄r. Uno mō ſimpl̄r q̄ ē ſā
ctior plus hñs de caritate. Alio mo
do dicit̄ aliquis melior quo ad aliq̄d
Contingit aūt q̄ñq̄ȝ aliquē eſſe meli
orē ſimpl̄r:q̄ tñ nō eſt melior q̄ȝtū ad
hoc ꝙ bñficium p̄cipiat: qꝛ alius for
te poteſt eccl̄iam magis iuuare. vel p
conſiliū ſapīe vel p auxiliū potentie
vel qꝛ ſeruiuit in eccl̄ia. Non ḡ ep̄s
tenet̄ ſemp dare meliori ſimpliciter. ſȝ
tenet̄ dare meliori quo ad hoc. nō.n.

poteſt eſſe ꝙ vnuꝫ preferat alteri niſi
pp aliq̄ȝ cām:que ſiq̄deꝫ pertineat ad
honorē dei ⁊ vtilitatē eccleſie:iam q̄ȝ
tū ad hoc iſte ē melior. Si aūt illa cā
ad hoc nō ptineat erit acceptio pſona
rū:q̄ tāto ē grauior:quāto ī reb⁹ diui/
nis ꝯmittitur. Vn̄ ſup illud Jac.2.
Tu ſede hic bn̄ ⁊c̄. Dicit glo. augu. ſi
hāc diſtātiā ſedēdi ⁊ ſtādi ad honorē
eccleſiaſticos referam⁹:nō ē putāduꝫ
leue eē peccatū ī acceptōe pſonaꝝ ha/
ber̄ fidē dn̄i gl̄ie. Quis.n. ferat eligi
diuitē ad ſedē honoris eccleſie ꝯtēpto
paupe ſanciore ⁊ īſtructiore; Et p hoc
pꝫ reſpōſio ad obiecta.

Articulus.io.

[I]D quartū ſic pcedit̄. Vr̄ ꝙ
pauper nō teneat̄ decimas
ſoluere diuiti ſacerdoti. Jō
inſtitutum eſt vt decime ſoluāt̄ ad ſu
ſtētat̄ōeꝫ miſtroꝝ eccl̄ie. Sꝫ ſacerdoſ
diues hꝫ alias vn̄ ſuſtētet̄. g̃ nō ſūt ei
decime ſoluēde:⁊ precipue a paupe.

Preterea ī multis terris decime nō
ſoluunt̄. qd̄ tn̄ p̄lati cōrigerēt:ſi hoīeſ
ex neceſſitate iuris diuini decimaſ ſol
uere tenerētur. Nō g̃ vī ꝙ p̄ſertim
paupes teneāt̄ ſoluere decimas diui/
tib⁹ ſacerdotib⁹. Sꝫ ꝯ̄ ē qd̄ dn̄s ma
the.23. dicit hec oportuit facere. ſ. iudi/
ciū ⁊ v̄itatē:⁊ illa nō omittere. ſ. ea q̄
ptinēt ad decimaꝝ ſolutōeꝫ. Pre/
terea Luce.18. phariſe⁹ dic̄. Decimaſ
do oīum q̄ poſſideo. R̄o dd̄ ꝙ ſicut
ph̄s doceri. 5. eth. Mediū iuſticie ac
cipit̄ nō ſolū quo ad nos:ſicut in cete
ris v̄tutibus:ſ; etiam ſm rem: q2. ſ. in
alijs v̄tutib⁹ attēdunt̄ diuerſe ꝯditio/
nes pſonaꝝ;ſm quas medium diuer

ſificatur:ſicut circa cibos. quod ē mul
tum vni eſt paucum alteri vel mode/
ratū ſ; in iuſticia nō variat̄ mediū ſꝫ
diuerſas pſone ꝯditiones. ſ; attendit̄
ſolū ad quātitatem rei. Qui eni emit
rē aliquā dꝫ tātū ſoluere quātū valꝫ;
ſiue a paupere ſiue a diuite emat. red/
dere autē debitū ē actus iuſticie. ⁊ iō
ad hoc ꝙ alicui reddat̄ ꝙ ei debet̄ nō
refert vtꝝ ſit diues vel pauper. Deci/
me aūt ſacerdotib⁹ debētur ī cōi q̄dē
ſm ius nāle. Nālis aūt rō dictat vt
illi q̄ p pp̄lo in ſpūalibus laborant. a
pp̄lo ſtipēdia ſue ſuſtētatōis accipiant
Et ſm hoc ēt in nouo teſtō ē iure di/
uino ſanxitū. Naꝫ vt dī. i. ad cor. 9.
Dn̄s ordinauit his q̄ euāgeliū annū
ciāt:vt d̄ euāgelio viuāt. ſ; ī lege vete
ri iudiciali p̄cepto taxata ē quantitas
eius qd̄ miniſtris dei ē pp̄lo ſoluēduꝫ
. ſ. dcima:⁊ hoc ēt eccl̄ia ſtatuit ī pp̄lo
xp̄iano ſoluēdū. vn̄ cū ſacerdotib⁹ de/
cime debeāt̄ tū de iure nāli:tū de iure
diuino:tum ēt ex ſtatuto eccl̄ie. q̄ȝuis
ſacerdos ſit diues: nihilomin⁹ paup
tenet̄ ei docimas ſoluere. Ad p̄mū
ergo dꝫ r̄ndere dupl̄r. Vno mō vt di/
cat̄ ꝙ decimaꝝ ſolutio īſtituta ē non
ſolū ad ſuſtētatōem miſtrorum eccl̄ie
ſ; ēt ad ſuſtētatōem paupū. q̄bus dꝫ d̄
domo dei pui̇deri. Vn̄ dī Malach.
3. Inferte oēm decimatōem vt ſit ci/
bus ī domo mea:⁊ ſic ſacerdoti q̄ nō
ſolū ſibi ſ; paupibus p̄uidē dꝫ q̄ȝtūcū
q̄ȝ diuiti ſūt decime neceſſarie. Alio
mō pōt dici ꝙ nc̄c̄itas ſuſtētatōis mi
niſtroꝝ fuit ratio eccceleſiaſtice inſtitu
tionis de decimarum ſolutione. Sed
ex quo officium eſt alicui debitum p

ſtatutum eccleſie:nihilominus ei de-
betur quāuis ſit diues. Ad ſm dō
ꝙ ſicut paulus laudabilr nō exigebat
ſūptus q̄ ſibi pp p̄dicatiōem euāgelij
debeant̄,ne qd impedimētū fieret euā
gelio:aut ſcādalū fidelibus xp̄i,nō tn̄
illi peccabāt nō miniſtrātes ſumptus
quos apl's ſibi d̄bitos remittebat,ita
et p̄lati eccleſie laudabiliter faciūt nō
exigēdo decimas in terris illis ī q̄b⁹
pp diſſuetudinē timēt ſcādalū gene-
rari:nec peccāt illi q̄ nō ſoluunt deci-
mas in terris ī q̄bus nō ē ꝯſuetū. pec
carēt aūt ſi obſtiate exigētibus dar̄ re
cuſarēt,⁊ iō vt huic pc̄ō obuiēt ſacer
dotes ī terris illis nō exigūt decimas

Deinde q̄ſitū ē de actib⁹ cari
tatis. Et p̄mo de obediētia
vtrū ſit magis meritoriū obe
dire p̄lato:vel face aliq̄d ad dictū frīs
2⁹ de elemoſyna.

Articulus .xi⁹

Ad p̄mū ſic ꝓceditur. Ur̄ ꝙ
magis ſit meritoriū obedire
p̄lato q̄ꝫ facere aliq̄d ad di-
ctū fratris. Maiori.n.merito maius
detrimētū opponit̄. Sꝫ magis deme
ret̄ ille q̄ ē inobediēs p̄lato:q̄ꝫ ille qui
nō aſſētit dicto fratris. ergo ⁊ magis
meret̄ aliq̄s obediēdo p̄lato q̄ꝫ aſſen-
tiēs dicto fratris. Sꝫ cōtra. Ubi ē
maior humilitas ibi videt̄ eē maius
meritū:q: humilib⁹ dat de⁹ grāꝫ. vt
dr̄ Iaco.4. Sꝫ maioris humilitatis
videt̄ eē ꝙ aliq̄s equali ſe ſbijciat fa
ciēs aliq̄d ad dictū ei⁹:q̄ꝫ ꝙ aliq̄s ſbij
ciat ſe ſuperiori; obediens prelato. er-
go magis videtur eſſe meritorium:ꝙ
aliquis faciat ad dictum fratris:q̄ꝫ ꝙ
obedit p̄lato. R° dō ꝙ aliq̄s actus
pōt dici magis meritorius dupliciter
Uno modo ex genere operis:⁊ ſic il-
le actus ē magis meritorius q̄ ē excel
lētioris ꝟtutis. Manifeſtū ē autē ꝙ
latria ꝑ quā aliquis ſeruit deo eſt ex-
cellētior ꝟtus q̄ꝫ bn̄ficētia: qua quis
ſatiſfacit ꝓximo. ſicut ⁊ diligere deuꝫ
eſt magis meritoriuꝫ q̄ꝫ diligere ꝓxi
mū, qd aūt aliq̄d fiat ad dictū fratris
ꝑtinet ad amicitiām:vel bn̄ficētiam:
qua q̄s diligit ꝓximū. qd aūt obediat
ur p̄lato ī quātū ē dei miniſter:ꝑtinet
ad religioneꝫ qua quis colit ⁊ diligit
deum:⁊ ideo magis eſt meritorium
ꝙ aliquis faciat aliq̄d obediens p̄la-
to vel ſeruās votū:q̄ꝫ ſi aliquid faciat
ad dictū fratris. Alio mō pōt dici ali
q̄s act⁹ magis meritorius ex eo ꝙ ꝓ-
cedit ex maiori caritate:lꝫ ſit minō ex
ſuo genere:⁊ ſic nihil ꝓhibet magis
mereri illū q̄ facit aliq̄d ad dictū frīs
Primum ergo ꝯcedim⁹. Ad ſm di
cēdum ꝙ ille q̄ facit aliq̄d ad dictum
frīs facit ꝓpria ſponte. vnde minoris
humilitatis eē videt̄ q̄ꝫ ꝙ aliq̄s obe-
diat p̄lato tanq̄ꝫ ſuꝑiori.

Deinde queſitum ē de elemo
ſina. Et primo de elemo-
ſina clericorum. 2⁹ de ele-
ſinis q̄ ſiūt pro mortuis.

Articulus .i2⁹.

Ad p̄mū ſic ꝓcedit̄. Ur̄ ꝙ cl'i-
ci peccēt mōtalr̄. ſi ea q̄ eis ſu
ꝑfluūt ī elſinis n̄ largiant̄. q:
ſuꝑ illd lu. 3. Quibꝫ duas tūicas det
vnā n̄ hn̄ti. dic̄ glo. De duab⁹ tunicis
diuidēdis dat̄ p̄ceptū. q: ſi vna diui-
datur:nemo veſtit̄ in dimidia tunica

⁊ nudus remanet qui accipit: ⁊ qui de
dit ꝟ p largitõem vni⁹ tunice intelľr
largitio coꝝ q̃ ſupfluũt ad neceſſitatẽ
vite. vt pꝫ p ea q̃ ĩ eadẽ glo. ꝑmittunť
ꝗ dare ſupflua ẽ ĩ p̃cepto. ꝟ q̇ trãſgre-
diť p̃ceptũ peccat mortalr. ꝗ ille q̇ nõ
dat ſupflua paupib⁹ peccat mortaľr.
Preterea p̃ceptũ plus obligat ꝙ cõ
ſiliũ. Sꝫ dare oĩa q̃ q̇s poſſidet ẽ cõ-
ſiliũ. ⁊ tñ ad hoc hõ obligať ĩ caſu ex
treme neceſſitatis: ꝗ etiã extra caſũ ex
treme neceſſitatis teneť aliq̇ſ ſupflua
dare paupib⁹ cũ h̾ ſit ĩ p̃cepto. ⁊ ita q̇
nõ largiť peccat mortaľr. Preterea
q̇cũqꝫ ꝯſumit qđ ẽ alteri⁹ teneť ad re
ſtitutõem. Sꝫ bona cľicoꝝ ſũt paupe
rũ. vt pꝫ p glo. Hiero. ſup illud Iſa.
z. Rapina paupũ in domo vr̃a. ꝗ ſi
cľici iutiľr bona eccľiaſtica ꝯſumũt te
nenť reſtituere paupibus aliũde ſi ha
buerit. Preterea q̇cũqꝫ facit ſe ĩpo-
tẽtẽ ad id qđ teneť facẽ peccat morta
liť. ſꝫ cľici faciẽdo ſupfluas expẽſas fa
ciũt ſe ĩ potẽtes ad ſbueniẽdũ paupib⁹
ad qđ tenenť. ergo videtur ꝙ peccet
motaľr. Sꝫ in cõtrariũ videť eſſe cõ
ſuetudo que apud multos preualuit.
Rꝰ dđ ꝙ alr̃ videť ſe hẽre circa bõa
patrimonialia ⁊ circa bona eccleſia-
ſtica. Nã bonoꝝ patrimonialium vľ
licite acquiſitoꝝ hõ v̾e eſt dñs. vñ ꝙ-
tũ ptinet ad ꝯditõem ipſi⁹ rei: põt re
ſua vti vt vult. ⁊ ex hac pte nõ accidit
pc̃m. põt tñ pc̃m accidẽ ex inordinato
mõ vtendi: vel p ſupabũdãtiã. dũ. ſ. ĩ
utiliter conſumit bona ꝓpria in ea in
que non oꝫ. vel ſm defectũ. inquãtuꝫ
. ſ. nõ erogat ea in que oꝫ. Utroqꝫ. n.
mõ corrũpitur v̾tus. vt dĩ i. z. ethi. bo
norum vero eccleſiaſticorum clerici ñ
ſunt v̾e dñi. ꝟ diſpẽſatores: ſꝫ illud. i.
ad cor̃. 9. Diſpẽſatio aũt mihi credita
ẽ. Pertinet aũt ad diſpẽſatorẽ vt fide
lit diſtribuat ea q̃ ei⁹ diſpẽſatõi ꝯmit
tunť: ſm illud. i. ad cor̃. 4. Hic iã q̇ri
tur inter diſpẽſatores vt fidelis q̇s ĩ
ueniať. In his ꝗ põt dupľr peccatum
ꝯtingẽ. vno mõ ex ꝯditione ipſi⁹ rei.
dũ. ſ. vſurpat ſibi quaſi rẽ ꝓpriã: ⁊ in
vſus ſuos ꝯuertit id qđ eẽt alijs erogã
dũ. Alio mõ ex inordinato vſu corũ
q̃ ĩ ptẽ ſuã cedũt. ſicut etiã de alijs di
ctuꝫ ẽ. Uerꝫ q: hoꝝ diſpenſatio fidei
diſpenſatoris ꝯmittiť vt dictuꝫ eſt. ſi
q̇s bona fide diſpẽſet eccľiaſtica bõa
inde accipiens qđ ſibi ꝯuenit ſm ꝯdi
tõem ſtatus ⁊ perſone: ⁊ alijs largiť
ſm ꝙ ſibi videť bona fide expedire ñ
peccat mortaliter etiã ſi forte aliquid
plus ĩ ſuos vſus ꝯuertat ꝙ oporteat.
Talia enĩ q: in ſingularibus ẽ coꝝ
iudicium nõ pñt p oĩodã certitudineꝫ
diffiniri. Uñ ſi nõ ſit multus exceſſus
põt ꝯpati bonã fidẽ diſpẽſatoris. ſi v̾o
multus exceſſus fiat: nõ põt latere ⁊
ita nõ põt cũ bõa fide diſpẽſatoris h̾
agi. ſi aũt nõ ꝯſeruet bonã fidẽ ĩ diſ-
pẽſando: peccat mortaľr. Ad p̄mũ
ꝗ dđ ꝙ ſicut aug. dicit in li. de ſmone
dñi in monte. Illa precepta que dñs
tradidit Mat. 5. Qui pcuſſerit te in
vnã maxillam p̄be ei ⁊ aliã. ⁊ que ibi
ſequuntur ſũt intelligẽda ſm p̄para
tionẽ animi. vt. ſ. hõ ſit parat⁹ hoc fa-
cere qñ nc̃citas h̾ req̇rit. Uñ ñ ſẽp eſt
pc̃m mortale: qñ homo hoc ñ facit. ꝟ
qñ videt neceſſitatem ĩminere: ſi nõ
faciat tunc peccat mortaliter. ⁊ eadem

rōē de hoc p̄cepto· q̇ h̄z duas tunicas
det nō hn̄ti: ꝛ de oibus ſilibus. Unde
nō ſemꝑ peccat mortalr̄ quotieſcunq̄
nō dat paupi q̇ ſupfluū h̄z: ſ̄ qn̄ neceſ
ſitas īminet· Qn̄ aūt ſit talis neceſſi
tas: ꝙ obliget ad peccatū mortale: n̄
pōt rōne determinari: ſ̄ cōmittit̄ pru-
dētie ꝛ fidei diſpēſantis. vn̄ ſi bona fi
de det: qn̄ ſibi videt̄ expedire: īmunis
ē a pccō. alioqn mortalr̄ peccat. Ad
ſm dō ꝙ illa eadē q̄ ſūt cōſilia cadūt
ſub p̄cepto ſm aī p̄parationē: nullum
enī cōſiliū ē pfectius q̄ ꝙ hō tradat
aīam ſuā ꝓ fratrib' ſuis. ꝛ tn̄ h̄ cadit
ſub p̄cepto ſecūdū animi preparatio-
nē ſm illud· i. Jo. 3. ꝛ nos debemꝰ pro
fratribꝰ aīam ponē: ꝛ ſilr̄ dare oīa ſua
paupibꝰ cadit ſub p̄cepto ſm aī p̄para
tionē. vt. ſ. homo ſit paratus hoc facē
ſi neceſſitas immineat. Minor tn̄ ne-
ceſſitas requirit̄ ad ſupflua eroganda
q̄ ad omnia exhibenda. tamē hoc to
tum rōne vniuerſali determinari non
poteſt. ſed cōmittitur prudentie: vt di-
ctum eſt. Ad tertium dicendum ꝙ
bona eccleſiaſtica non ſolum ſunt di-
ſpenſanda pauperibus: ſ̄ etiā eccleſie
miniſtris. vn̄ ſm canones debent di-
uidi hoc modo vt aliqua pars cedat ī
vſus pauperum ꝛ aliqua pars in vſus
miniſtroꝝ ꝛ ī cultū eccleſie· Aliter ḡ
eſt dicēdū de illis eccleſiaſticis bōis:
que principalr̄ ſunt attribuēda neceſſi
tatibus pauperū: ꝛ ex ꝯnti neceſſitati
bus miniſtroꝝ: ſicut ſunt bona hoſpi-
talium ꝛ alioruz huꝰ. Et aliter de illis
bonis que ſunt principaliter attribu-
ta vſibus miniſtrorum. ſicut ſunt pre-
bende clericorum ꝛ alia huꝰ. Nā in ꝓ
mis bonis peccatuz cōmittit̄: nō ſolū
ex abuſu: ſed etiā ex ipſa rerū cōditiōe
dum aliq̇s in ſuos vſus aſſumit quod
eſt alterius. Et ideo tenetur ad reſtitu
tionē tanq̄ defraudator rei aliene.
Jn ſecundis vero bonis nō cōmittit̄
peccatum niſi ꝑ abuſum. ſicut ꝛ de bo
nis patrimonialibus dictū eſt. vnde
non tenet̄ quis ad reſtitutionem: ſed
ſolum ad pniām ꝑagendā. Ad q̄rtū
dicendum ꝙ neq̄ moderatus vſus di
uitiarū: neq̄ bona fides diſpoſitiōis
ſaluari videtur in eo qui ſcienter ſu-
perfluas expenſas facit in voluptuo-
ſis conuiuijs ꝛ alijs huꝰ ſuperfluitati
bus. ꝛ ſic non eſt dubium ꝙ in tali-
bus peccat mortaliter. Un̄ dī Mat.
24. Si dixerit malus ſeruus ille in
corde ſuo. Moram facit dn̄s meus
venire: ꝛ ceperit percutere conſeruos
ſuos. Quod pertinet ad ſuperbum ꝛ
crudele dominium· manducet autē ꝛ
bibat cum ebrioſis: quod pertinet ad
ſuperflua ꝛ voluptuoſa conuiuia: veni
et dominus ſerui illius in die qua n̄
ſperat ꝛ hora qua ignorat: ꝛ diuidet
eum ſcilicet a ſocietate ſanctorum par
temq̄ eius ponet cum ipocritis ſcili-
cet in inferno. Unde ibi ſubditur
Jbi erit fletus ꝛ ſtridor dentium. Si
autem aliquis non multum in talibꝰ
excedat pōt bona fide fieri ab aliquo
qui vult ſm decētiam ſui ſtatus morē
gerere his quibus ꝯuiuit.

Deinde queſitū ē de elemoſi
nis q̄ fiūt ꝓ mortuis. Et cir
ca h̄ q̄ſita ſūt duo. Pmo vtꝝ
mortuꝰ patiat̄ aliqd̄ detrimētū: ſi exe-
cutor eiꝰ differat ſe dare elās; q̄s ipei

teſtamẽto dari mãdauit. 2°: vtrum
executoꝛ licite poſſit differre diſtribu
tionẽ elemoſynarum ad hoc ꝙ res d̾
functi melius vendãtur in poſterũ.

Articul⁹.13.

AD pmũ ſic ꝓcedit᷑. Videt᷑ ꝙ
moꝛtuus nullũ detrimẽtum
ſentiat ex hoc ꝙ elemoſyne
quas mãdauit dari retardãtur. Hui⁹
eni̅ retardatio ꝓuenit ex negligentia
executoꝛis. Sed negligentia vni⁹ nõ
imputat᷑ alteri. ergo nullũ detrimentum
moꝛtuus patitur ex huiuſmõi tardita
te. Sed ꝯ̃ ẽ: ꝙ ꝓpter hui⁹ tarditatẽ
retardãtur oꝛationes ⁊ ſacrificia: que
fierẽt pꝛo aĩa defuncti: ex q̇bus pluri
mũ iuuaret᷑. ergo ex huiuſmõi tarditate
patit᷑ detrimẽtũ. R° dicẽdũ ꝙ hic ẽ
opus duplici duplici diſtictiõe. Pꝛio
q̇dẽ ex pte ipſius detrimẽti. Diſtiguẽ
dũ eſt eni̅ duplex detrimẽtũ. Nã q̇d
dã detrimẽtũ eſt qd̾ pertinet ad tole
rantiã pene ſm illud. i. ad Coꝛ. 3. Si
cuius opus arſerit detrimentũ patiet᷑
Aliud autẽ quod ptinet ad ſbtracti
onẽ remedij. 2° etiã diſtinguẽduz ẽ
ex pte elemoſyne; circa quam poteſt
cõſiderari etiã detrimẽtũ ipſi⁹ elemo
ſyne ⁊ effectus ipſius. Quãtũ ergo
ad meritũ elemoſyne nullũ detrimen
tũ patitur defunctus ex pꝛedicta tardi
tate: maxime ſi quantum in ipſo fuit
curam adhibuit vt hui⁹ elemoſyne ci
to darẽtur qꝛ meritũ pncipaliter ex vo
luntate ⁊ intẽtiõe depẽdet. Sed q̃tũ
ad effectũ elemoſyne patit᷑ detrimẽtũ
nõ q̇dẽ vt ꝑ hui⁹ tarditate puniatur: ſꝫ
qꝛ remediũ ei nõ adhibet᷑: dũ ſuffra
gia differunt᷑: ex q̇b⁹ plurimũ iuuaret᷑

Ad pmũ ergo dd̾ ꝙ negligẽtia vni⁹
nõ iputat᷑ alteri ad penã. põt tñ redũ
dare in alteꝝ q̃tũ ad defectũ remedij
ſm ꝙ vnus hõ ab alio iuuari põt.

Articulus.14.

AD ſm ſic ꝓcedit᷑. Videtur ꝙ
executoꝛ debet tardare diſtri
butionem elemoſynaruz ad
hoc ꝙ res defuncti melius vendãtur.
Quia ex hoc ſeq̇tur ꝙ plures elemo
ſynas poterit facere pꝛo defuncto: ex
quibus defunctus magis iuuabitur. ergo
ſi differat videt᷑ ꝙ laudabiliter ⁊ fide
liter hoc faciat. Sed cõtra eſt: quia
ex tarditate elemoſynarũ ſequitur re
tardatio remedij quo foꝛte defunctus
indiget. ergo videtur ꝙ huiuſmõi re
tardatiõe grauet᷑ defunctus poti⁹ q̃ iu
uetur. R° dd̾. In moꝛa modici tẽ
poꝛis nõ vꝫ eẽ magnũ periculũ. Vnd̾
ſi executoꝛ per modicum tempus ele
moſynã dare differat: vt rebus defun
cti melius venditis amplioꝛes elemo
ſynas dare poſſit: laudabiliter hꝫ fa
cit. Si vero ecõuerſo per multũ tẽpuſ
differat elemoſynas diſtribuere: vt
non multo amplioꝛes elemoſynas fa
ciat: non videtur eſſe abſqꝫ culpa: q̇a
foꝛte defunctus a purgatoꝛio liberare
tur in quo exiſtenti remedium ſuffra
gioꝛũ maxime neceſſariũ erat. hꝫ autẽ
requirit pꝛudentis executoꝛis examẽ
vt. ſ. conſideratis dilatione tempoꝛis
⁊ conditione perſone que credit᷑ citiuſ
vel tardius liberanda. ⁊ etiam q̃tita
te augmenti elemoſynarum faciat:
quod videbitur expedire defuncto.

DEinde queſitum eſt de pec
catis. Et circa hoc q̃ſita ſũt

tria. Primo ꝺ peccato originali vtꝝ .ſ. ille q̄ baptizatus eſt trāſmittat peccatū originale ī ple. 2° ꝺe pcō actuali ī gnāli .q̄d. ſ. ſit pus. vtꝝ auerſio a deo: vel ꝯuerſio ad ꝯmutabile bonū 3° ſpālr ꝺ mēdacio. q̄ mdaciū ſit gui⁹ vtꝝ illꝺ q̄ꝺ fit v̓bo: vł illꝺ q̄ꝺ fit facto

Articulus .15⁹.

Ad pmū ſic pcedit̄. Vr̄ q̄ ille q̄ ē baptizat⁹ nō trāſmittat pcm̄ originale ī ple3. In eo .n. q̄ naſcit̄ tria pn̄t ꝯſiderari .ſ. corp⁹. aīa. ⁊ vnio vtriuſq3: ſ3 nō ꝯtrahit pcm̄ originale ſm̄ corpus q̄ꝺ ꝯtrahit a parētibus. q2 parētes erāt totalr̄ a peccato originali mūdati. ſilr̄ ēt nec ſ3 aīa3 quā h3 ex creatōe dei: in que3 peccatū nō cadit ⁊ p ꝯn̄s neq3 ēt ſm̄ vnione3 vtriuſq3. g̃ ille q̄ naſcit̄ ex baptizatis nullo mō cōtrahit peccatū originale. Sed ꝯtra ē q2 remediū nō adhibetur niſi vulneri. S3 baptiſm⁹ q̄ ē medicinale remediū ꝯtra vuln⁹ originał pcī adhibet̄ puulis baptizatoꝝ filijs ſm̄ cōem eccleſie ꝯſuetudinē g̃ puuli baptizatoꝝ filij cū originali peccato naſcunt̄. R̄⁹ ꝺ q2 pctm̄ q̄ꝺ ex trāſgreſſione pmoꝝ parētū in oēs poſteros originaliter deriuat̄ nō abolet̄ niſi per grām xpi. q̄ de peccato dānauit peccatū in carne. vt ꝺr̄ ad ro. 8. S3 h̄ q̄da3 ordine pagit̄. Na3 pmo ī ſtatu pn̄tis vite p ſacra grē xpi remouet̄ peccatū originale q̄tū ad īquinatōem aīe. vt .ſ. nō īputet̄ homini ad culpā. R̄ emanet tamē interī quātu3 ad corruptōem fomitis in carne vnde apoſtolus dicebat ad ro. 7. Ego ipſe mente ſeruio legi dei, carne aute3 legi peccati; in quā tum ſcilicet concupiſcit aduerſus ſpiritum. vnde homo baptizatus ſm̄ mēte ꝯuiuit in nonitate ſpūs. ſ3 ſm̄ carnē adhuc retinet vetuſtatē Ade. ⁊ ideo ſicut per ſpūalē generatōem: qua. ſ. p euāgeliū alios producit filios in xpo abſq3 peccato. ita ēt ſm̄ gnātionē carnalem producit filios in vetuſtatem Ade. cum peccato originali. ⁊ p h̄ p3 rn̄ſio ad obiecta.

Articulus .16⁹.

Ad ſm̄ ſic pcedit̄. Videt̄ q̄ ī peccato actuali pus ſit auerſio q̄ꝫ cōuerſio. Auerſio enī importat regreſſum a termino. conuerſio autem acceſſū ad terminū. S3 ī motu corporali pus ē receſſus a termino q̄ꝫ acceſſus ad terminu3. g̃ ⁊ in ſpūali motu pus eſt auerſio q̄ꝫ conuerſio. S3 contra ē q̄ꝺ Dio. dicit. 4. c. de dī. no. Nemo intendens ad malū opat̄: ſ3 intendens ad bonum. g̃ prius aīus peccantis ꝯuertit̄ per appetitum ad bonū ꝯmutabile q̄ꝫ auertatur a ꝺo R̄ᶜ ꝺ q̄ peccatū pncipaliter ī volūtate conſiſtit. vt aug. dicit. Quantu3 aūt ad volūtatem illud ē pri⁹ q̄ꝺ pncipaliter intēdit̄. ⁊ ideo ī peccatis in quibus principaliter ītendit̄ fruitio boni ꝯmutabilis. ſicut in luxuria. auaritia ⁊ ſimilibus. prius eſt nāliter cōuerſio q̄ꝫ auerſio: que non eſt principaliter ītenta. ſ3 preter intentionem conſequit̄ ex inordinata conuerſione. In peccatis autem in quibus directe intendit̄ auerſio a deo ſicut eſt infidelitas. deſperatio ⁊ alia hi⁹: priuſ eſt auerſio ab in ꝯmutabili bono ⁊ poſtea ē ꝯuerſio ad commutabile bonū ſicut p3 ī illis

qui desperantes ſeipſos tradunt im-
pudicitie. vt dr̄ ad epħ. 4. Ad pmū ḡ
dō ꝙ quāuis in motibus operabilib⁹
receſſus a termīo ꝑoꝛ ſit ī executōe ac
ceſſus tm̄ ad terminū ꝑoꝛē ī intētōe in
q̄ principalr̄ ꝯſiſtit peccatum.

Articulus. 17.

Ad tertiū ſic ꝓceditur. Ur̄ ꝙ
mai⁹ pcm̄ ſit cū aliq̄s mētit̄
facto: q̄ꝫ cū aliq̄s mētit̄ v̄bo.
Mai⁹. n. peccatū eē vr̄ cū aliq̄s mē
tiēdo abutit̄ eo cui magis credit̄. Sꝫ
ſicut anb̄. dicit ī li. de v̄itate. Magiſ
credit̄ factiſ q̄ꝫ v̄bis. ḡ graui⁹ peccat q̄
mētit̄ fc̄is q̄ꝫ v̄bis. Sꝫ ꝯ ē qd̄ augu.
dicit ī li. de doctrīa xpiana. Inter oīa
ſigna ꝑcipuū locū tenēt v̄ba. his aūt
abutit̄ ille q̄ v̄bo mētit̄. ḡ vr̄ ꝙ graui
uſ peccat ille q̄ mētit̄ v̄bo q̄ꝫ ille q̄ mē
tit̄ fcō. Rx° dō ꝙ ſicut Amb. dicit ī
q̄dā ſmōe. Nō ſolū ī falſis v̄bis: ſꝫ et
ī ſimulat̄ opib⁹ mēdaciū ē. Peccatuꝫ
aūt mēdacij ꝑncipalr̄ q̄dē ꝯſiſtit ī ītē
tiōe fallēdi. vn̄ ille q̄ dicit falſū qd̄ pu
tat eē veꝝ nō mētit̄. Magis āt ē re⁹
mēdacij ille q̄ dicit veꝝ qd̄ putat eſſe
falſū: vt pꝫ p augu. in li. de mēdacio.
Un̄ cū eadē ītētio fallēdi ſit ī eo q̄ mē
tit̄ v̄bo: ⁊ ī eo q̄ mētit̄ facto: vterq̄ꝫ eq̄
liter peccat. v̄bū. n. ⁊ fcm̄ aſſumūt̄ vt ī
ſtrumēta fallēdi. vn̄ n̄ refert q̄ꝫtuꝫ ad
pcm̄ mēdacij vtꝝ aliq̄s v̄bo vl̄ ſcripto
vl̄ nutu: vl̄ q̄cūq̄ꝫ facto mētiat̄. ſicut n̄
refert q̄ꝫtū ad pcm̄ homicidij. vtꝝ q̄s
gladio vl̄ ſecuri īterficiat hoīeꝫ ⁊ p h̄
rn̄ſio ad obiecta

Articulus. 18.

Deinde q̄ſitū ē circa corpoꝛa
hoīs. vtꝝ. ſ. aliq̄ſ poſſit eē nā
liter vel miraculoſe ſil̄ v̄go ⁊ pr̄. ⁊ vi-
det̄ ꝙ h̄ poſſit eē miraclōſe. q2 pr̄ ⁊ mr̄
ſil̄ ſūt gn̄atōis ꝑncipia. Sꝫ aliq̄ mu-
lier miraculoſe fuit ſil̄ v̄go ⁊ mr̄. ḡ pa
ri rōne aliq̄s vir miraculoſe pōt ſil̄ eē
v̄go ⁊ pr̄. Ur̄ ꝙ h̄ poſſit eē abſq̄ꝫ mi
raculo. q2 demon incubus poteſt fura
ri ſemē viri. virginis in ſomnis pollu
ti ⁊ trāſfundere ī matricē mulieris: ex
quo quidē ſemine pōt ꝯcipi ꝓles: cui⁹
pr̄ nō ē demon incubus: ſꝫ ille ex cuiuſ
ſemine gn̄at̄: qd̄ agit ī v̄tute ei⁹ a quo
ē reſolutū. ḡ videt̄ ꝙ etiā abſq̄ꝫ mira-
culo poſſit aliq̄s ſimul eē v̄go ⁊ pater
Sꝫ ꝯ. Mulier abſq̄ꝫ miraculo nō
p ōt ſiml̄ eē v̄go ⁊ mr̄. ḡ pari rōne nec
vir abſq̄ꝫ miraculo pōt ſimul eſſe vir-
go ⁊ pr̄. Itē videtur ꝙ nec per mira
culū. q2 ſi filius dei qui eſt natus mi-
raculoſe de v̄gine ex aliq̄ parte coꝛpiſ
v̄ginalis carnē aſſumpſiſſet q̄ꝫ ex illa
vn̄ mulier nālr̄ ꝯcipit. puta de manu
aut pede: nō diceret̄ fili⁹ v̄ginis: ſicut
nec Eua dicta ē filia Ade. quāuiſ ſit
formata de coſta ipſi⁹. ſꝫ nō poſſet con
tingere ſalua v̄gīitate viri: ꝙ ex eadeꝫ
ꝑte coꝛpoꝛis. ⁊ in eodē loco ꝓlē gene-
raret. ſicut nāliter gn̄at̄. ḡ nec etiā mi
raculoſe fieri poſſet ꝙ aliquis ſimul
eēt v̄go ⁊ pr̄. Rx° dō ꝙ ad h⁹ euidē-
tiam videre oꝫ q̄d ad v̄ginitatē requi
rat̄. Requirunt̄ āt tria ad ei⁹ ꝑfectio
nē q̄ꝝ ꝑmum ē ꝑncipale ⁊ foꝛmale. ſ.
electio ſiue itētio voluntatis. ſicut ⁊ ī
omnibus moꝛalibuſ. vn̄ iſtud ex neceſ
ſitate ad virginitatem requiritur ꝙ
aſſit alicui aſſidua voluntas nunquā
experiendi delectationem veneream.
Secundum autem eſt materiale

.ſ.paſſio appetit⁹ ſenſitiui.ſ.delectatio
quã qs expit̃ ĩ actu venereo cu⁹ priua⸗
tio reqrit̃ ad pfectã ṽgitatẽ mãliter.
Nã paſſiões ſenſitiue ſũt mã ṽtutum
moraliũ. Si tñ pter electionẽ ppe vo
lũtatis hoc ɔtĩgat. puta cu3 qs ĩ ſõno
polluit̃; vl' cũ mulier p violẽtiã ab ho
ſte opp̃mit̃; nõ perit ṽt⁹ ṽgitat̃; vt p3 p
aug.ĩ.i.de ci.dei. Tertiũ aũt ẽ q̃ſi per
accñs ⁊ cõcomitãter ſe hñs ad ṽgini
tatẽ.ſ.corpalis ĩtegritas. vnde ſi clau
ſtra pudoris alr̃ corrũpant̃ q̃z p vene⸗
reũ actũ: puta ſi obſtetrix; vel medic⁹
ferro ĩcidat ad ſanãdũ nihil ṽgitati ð
perit; ſicut aug. dicit ĩ p̃ de ci. dei. Sic
g̃ ſi ṽgitas accipiat̃ ſm pfectũ ſuũ eẽ
put ad ṽginitatẽ tria p̃dicta ɔcurrũt
mulier q̇dem ſalua ṽginitate nõ põt
eẽ mr̃ ita q̧ cõcipiat ⁊ pariat niſi mi
raculoſe; quia proles egredi non põt;
cũ hoc q̧ permaneant clauſtra pudo⸗
ris ĩuiolata; niſi p miraculũ; ſicut ac
cidit ĩ mr̃e dei. Poſſet tamẽ forte abſ
q̃z miraculo mulier ſalua oĩo da ṽgi⸗
nitate ɔcipe; ſicut dr̃ accidiſſe de q̃dã
puella pubeſcẽte quã pp pudoris cuſto
diã in lecto ſuo pater hẽbat; q̇ dũ ſom
no pollueret̃ ſemẽ ad matricem deſcẽ
dit ⁊ puella concepit. Uir aũt abſq̧
oĩ ſemĩs reſolutõe nõ põt eſſe pr̃ neq̧
nãlr̃ neq̧ miraculoſe. quia ſi de corpe
eius ples alr̃ miraculoſe formaret̃: ñ
poſſet dici pr̃. Si ṽo ṽginitas largi⁹
accipiat̃; put ſolũ reqrit interiorẽ ele
ctionem ment̃; ſic p3 de muliere q̇de3
q̧ nãlr̃ põt eẽ mr̃; ṽgitate tali manẽ⸗
te; ſicut ſi aliq̃ p violentiã opp̃mẽtur
ab hoſte; ⁊ ide cõcipet. ⁊ multo mag̃
h̃ poſſet miraculoſe fieri. Uir aũt ſal
ua tali ṽgitate poſſet eẽ pr̃ nãlr̃ ppter
pollutionẽ nocturnã; q̇ q̃cũq̧ caſu ad
matricẽ mulieris pueniret. nõ aũt ita
ɔgruẽt q̧ miraculoſe vir fiẽt pr̃; ſicut
q̧ ṽgo fiẽt mr̃. tñ q: ṽgo miraculoſe
facta ẽ mater; ſpũ ſcõ formãte corp⁹ p
lis ex puriſſimis ſanguib⁹ ei⁹: vt Da
maſ. dicit; Reſolutio aũt ſemĩs ſine
q̃ vir pr̃ eẽ nõ poſſet nõ ɔgruit opatõ
ni ſpũs ſcĩ. tũ q: vir ĩ gnãtiõe ẽ; ſicut
agens; mulier ſicut patiẽs. Deo aũt ɔ
petit agẽ ⁊ nõ pati. vnde mag̃ ɔgruit
vt deus miraculoſe suppleat id qð de
eſt ex pte viri q̃z id qð deeſt ex pte mu
lieris. Et p hoc p3 rñſio ad obiecta.

Articulus.19⁹.

Deinde vltio q̃ſitũ eſt de crea
tura pure corpali; vtrũ.ſ.celũ
empireũ hẽat influẽtiã ſuper
alia corpa. Et vr̃ q̧ nõ; q: oẽ corpus
qð nãlr̃ ĩfluit ĩ alia corpa p p̃us ĩfluit
ĩ ppinq̃ q̃z ĩ remota. Si g̃ celũ empi⸗
reũ ĩfluẽt ĩ corpa ĩferiora; p p⁹ influẽt
ĩ celũ aqueũ qð ẽ ſibi ppinquus q̃z ĩ ce
lũ ſydereũ; h̃ g̃ vr̃ eẽ ĩcõueniẽs; q: celũ
ſydereũ ſimilius ẽ celo empireo; cum
neutrũ ſit de nã q̃ttuor elementorum;
q̃z celũ aqueũ qð ẽ ð nã q̃ttuor elemẽ
torũ q: ille aque dicũt̃ ibi poſite ad re
frigerãdum calorez pueniẽtẽ ex mo⸗
tu celi; rõne cuius ſaturnus q̇ ẽ altior
inter planetas dr̃ habere frigiditatẽ.
Nõ g̃ celũ empireum ĩfluit in corpa
inferiora. Sed ɔ̃ eſt qð in li. de ĩtel⸗
ligẽtijs dr̃; q̧ oẽ qð ĩfluit ĩ alia eſt lux
vel lucem habẽs. ⁊ in cõmento dr̃ q̧
omnis influẽtia eſt p virtutez lucis; h̃
celũ empireũ maxĩe h3 lucẽ inter alia
corpa. ergo maxĩe in alia corpa ĩfluit.

Rꝫ° dõ ꝙ q̇dã ponũt celũ empireũ
nõ hr̃e iſluẽtiã ĩ reliq̃ corpa:q: nõ eſt
ĩſtitutũ ad effectus nãles; ſed ad hoc
ꝙ ſit locus btõꝛuꝫ. Et hoc q̇dẽ mihi
aliqñ viſũ ẽ:ſed diligẽti⁹ ꝯſiderãſ ma
gis vĩ dõ ꝙ iſluat ĩ corpa ĩferioꝛa.q̇a
totũ vniuerſũ ẽ vnũ vnitate ordĩs: vt
pꝫ p phm.9.meth. Hec aũt vnitas or
dinis attẽdit̃ ſm ꝙ quodã ordine re
gunt̃ corpalia p ſpũalia ⁊ ĩferioꝛa cor
poꝛa p ſupioꝛa:vt aug. dicit ĩ.3.de tri.
Vñ ſi celũ empireũ nõ ĩfluẽt ĩ corpa
ĩferioꝛa:celũ empireũ nõ cõtinẽt̃ ſub
vnitate vniuerſi: quod ẽ incõueniens
Uidetur aũt ppꝛius effect⁹ ei⁹ eẽ ppe
tuitas ⁊ pmanſio ĩ ĩferioꝛib⁹ corpibus
Nã ſm phꝫ in.xi.metha. In celo ſũt
pncipaliter duo motus:quoꝝ vn⁹ ẽ ab
oriẽte in occidẽtẽ q̇ vocat̃ diurnus: ⁊
ẽ ſuper polos eq̇noxialis.⁊ q̇a iſte eſt
vniformis cauſat perpetuitatem in in
ferioꝛibus motibus. Ali⁹ aũt mot⁹ ẽ
ab occidẽte in oriẽtẽ :quo mouet̃ ſol ⁊
alij planete qui ẽ ſuper polos zodiaci:
per quẽ planete accedũt ⁊ recedunt a
nobis.vñ iſte motus ppꝛie cãt diaꝫ
genãtionis ⁊ corruptiõis ⁊ ceteroꝛuꝫ
motuũ in iſtis inferioꝛibus. ⁊ ſic cõti
nuatur generatio ⁊ corruptio hoꝛũ in
ferioꝝ quouſq; deus vult:q̃ q̇dẽ ꝗ̃tuꝫ
ad cõtinuitatem cauſatur a pmo mo
tu:ꝗ̃tũ aũt ad ꝯ̃rietatẽ a ſecũdo. Sic
ãt vniformitaſ mot⁹ pcedit diffoꝛmita
tẽ ita etiã vnitas quietis pꝛecedit vni
formitatem motus: quia moueri ẽ ſe
aliter hr̃e nũc ꝗ̃ pus.q̇eſcẽ aũt eſt eo
mõ ſe hr̃e nũc vt pus. ⁊ ſic q̇es hẽt pu
ram vnitatẽ ,vniformitas aũt motus
hẽt vnitatẽ cum diuerſitate,⁊ iõ pmũ

celũ.ſ.empireũ ſingulr̃ p ſuã q̇etẽ in
fluit. Secũdũ aũt celũ ẽ qd dr̃ aqueũ
p ſuũ motũ vniformẽ. Tertiũ aũt ce
lũ.ſ.ſydereũ p ſuũ motũ diffoꝛmeꝫ:ħ
aũt ẽ ppꝛiũ huic corpi :ꝙ ĩfluat abſq;
motu inq̃tũ ẽ ſupmũ attingẽs q̇dam
mõ oꝛdinẽ ſbaꝝ ſpũaliũ;put Dio.di
cit.7.c.de di.no.ꝙ diña ſapia ꝯiũgit
pncipia ſecũdoꝝ finib⁹ pmoꝝ. Ad
pmũ ğ dõ ꝙ celũ empireũ mağ ĩfluit
ĩ celũ aqueũ ꝗ̃ ĩ ĩferioꝛa corpa inq̃tũ
.ſ.celũ aqueũ pl⁹ recipit de ĩfluẽtia celi
empirei:vt vniformitas mot⁹ oñdit.
vñ et̃ mağ ꝯuẽit cuꝫ celo empireo rõ
ne ſue vniformitatis ꝗ̃ celum ſydere
um. Eſt autẽ de celeſtibus corpalib⁹
duplex opĩo. Una.ſ.ꝙ ſint de natura
elemẽtoꝝ ſm quã celũ empireum eẽt
de nã ignis.celum aqueum de nã aq̃
vel aeris.celum aũt ſydereũ ẽ ꝯpoſi
tum ex vtraq; nã;q̇a in pte ẽ luciduꝫ
ĩ pte dyaphanum. Et ad hãc opĩoneꝫ
ptinet ꝙ dr̃ aquas eſſe ibi ad infrigi
dãdum. Alia autẽ ẽ opĩo ꝙ corpa ce
leſtia nõ ſũt de nã q̃ttuoꝛ elementoꝝ
ſ; q̇nta eſſentia ſm quã et̃ celũ aqueũ
non ẽ de nã quattuoꝛ elementoꝝ.ſ; dr̃
aq̃um pꝛopter dyaphaneitatẽ:ſicut dr̃
celũ empireum.i.igneum,ppter lumẽ
Cõtrariũ concedimus:ꝗ̃uis liber de
intelligẽtijs nõ ſit auctoritat̃ aliqñ⁹
nec etiam veꝝ ſit ꝙ oĩs influx⁹ ſit rõe
lucis:niſi lux metaphoꝛice accipiatur
pꝛo oĩ actu:put oẽ agẽs agit inq̃tum
eſt ens actu.vel hoc poteſt eẽ veꝝ ĩ ſo
lis corpalib⁹ in q̇b⁹ ppꝛie dr̃ lux inq̃
tũ.ſ.lux corpal' ẽ foꝛa pmi corpis agẽ
tis.ſ.celi:cuius v̾tute oĩa corpa ĩferio
ra agũt,⁊ hec ad pſens dicta ſufficiãt

Incipit quodlibet ſeptimum.

Q Ueſitū eſt de tribus. Primo quedā ptinē‑tia ad ſubſtātias ſpūa les. 2ᵒ quedā ptinē‑tia ad ſacr̄m altaris. 3ᵒ quedam ptinētia ad corpa dānatoꝝ. Circa ſbas ſpūales q̄rebaꝶ. Primo de cognitiōe earuꝫ. 2ᵒ de fruitione aīe xp̄i tpe paſſionis. 3ᵒ de pluralitate in ſubſtātijs ſpūali bus inuenta. Circa primū querebāꝶ quattuor. Primo vtrū aliquis itel‑lect⁹ creat⁹ poſſit diuinā eēntiā vider̄ imediate. 2ᵒ vtrū intellect⁹ creatus poſſit ſimul plura itelligere. 3ᵒ vtrum intellectus angelicus poſſit intelligē ſingularia. 4ᵒ vtꝝ noticia quā aug. dicit plē mētis ſit accidēs vel non.

Articulus p̄mus.

A D primū ſic pcedit. Uidetur ꝙ nullus intellectus creatus poſſit diuinā eēntiā īmedia‑te videre. Intellect⁹ enī creatus cū in differēter ſe hēat ad oīa intelligibilia nō poteſt cognoſcere determinate ali quid: niſi per obiectuꝫ ſuū determine tur. Sꝫ diuina eēntia non ē obiectuꝫ quod poſſit intellectum determinare quia eſt ſummū in entibus ꝛ maxime generalitatis: ꝛ nullo mō determina tū: ergo intellectus creat⁹ ipſā videre nō poteſt. Preterea ad hoc ꝙ intel‑lectus cognoſcat aliq̄d opꝫ ꝙ fiat in actu. Nihil enī operatur ſm ꝙ eſt in potētia. ſꝫ ſm ꝙ ē actu. Intellect⁹ aūt nō fit ī actu niſi ſm ꝙ intelligibili in formaꝶ. Cū ḡ eēntia diuina nō poſſit p ſe ipſam informare intellectum vt formalr̄ faciat ipm eſſe in actu opꝫ ſi dīꝫ p intellectū cognoſci: ꝙ p aliquam ſui ſimilitudinē itellectū iformet ad hꝫ ꝙ cognoſcaꝶ: ꝛ ita nō poterit īmedia te niſi p ſimilitudinē videri. Preter‑ea ad hoc ꝙ itellect⁹ creat⁹ eēntiaꝫ di uinā videat: opꝫ ꝙ p lumē glorie pfi‑ciaꝶ. Sꝫ lumē glorie ē mediū diſtans ꝛ ab ipſo itellectu ꝛ ab ipſa eēntia di uina: q̄ eſt beatitudo icreata: cū lumē pdictū dicaꝶ creatura. ḡ itellect⁹ crea tus nō pōt vidē diuinā eēntiā īmedia te. Preterea ſm ph̄m in 3ᵒ. de aīa. Sicut ſenſus ſe habꝫ ad ſenſibile: ita ſe hꝫ intellectus ad intelligibile. Sꝫ ad hoc ꝙ ſenſus viſus ſuū obiectum pcipiat duplici medio indiget. ſ. lumi ne ꝛ ſpecie que eſt ſimilitudo rei viſe. ḡ hoc idem ē neceſſariū intellectu in viſione diuine eſſentie. ꝛ ſic non īme diate eam videbit. Sed contra eſt qđ dīꝫ. i. Jo. 3. Uidebimus eū ſicuti ē. Preterea ad hoc ꝙ intellectus intelli gat nihil aliud videtur requiri niſi ꝙ intelligibile fiat in actu. ꝛ ꝙ intelle‑ctui coniungaꝶ. Sed eſſentia diuina p ſeipſam eſt intelligibilis in actu: cū ſit īmaterialis intellectui etiam pn̄s eſt: qꝛ vt dicit Aug. Deus vnicuique rei eſt vicinior ꝙ̄ ipſa res ſibi. ergo in tellectuſ creatus eēntiā diuinā poterit īmediate videre. Rē. dō ꝙ abſque dubio tenendum eſt ꝙ diuina eēntia in patria īmediate ab intellectu glori ficato videaꝶ. Ad cuius euidentiam ſciendum eſt ꝙ in viſione itellectiua triplex medium cōtingit eſſe. Unū ſb quo intellectus videt: qđ diſponit euꝫ ad videndum. ꝛ hoc eſt ī nobis lumē.

intellectus agent̄,qđ ſe habet ad itel
lectū poſſibilē noſtrū:ſicut lumē ſolis
ad oculū. Aliud mediū ē quo videt̄
⁊ hoc ē ſpēs itelligibilis q̄ intellectuꝫ
poſſibilē determinat: ⁊ hꝫ ſe ad itelle-
ctū poſſibilē ſicut ſpēs lapidis ad ocu
lum. Tertiū mediū eſt i quo aliq̄d vi
det̄:⁊ hoc eſt res aliqua ꝑ quā in co-
gnitionē alterius deuenimꝰ:ſicut i ef-
fectu videmꝰ cām. Et i vno ſimilium
vel ꝯtrarioꝝ videt̄ aliud. ⁊ hoc mediū
ſe hꝫ ad intellectū:ſicut ſpeculū ad vi
ſum corporalē:i quo oculus aliquā reꝫ
videt. Primū ꝫ mediū ⁊ ſm nō fa-
ciūt mediatā viſionē. imediate enī dr̄
aliq̄s videre lapidē:quāuis eū ꝑ ſpēm
eius in oculo receptā ⁊ ꝑ lumē videat.
quia viſus nō fertur in hec media:ſi
viſibilia. ſed per hec media fertur in
vnum viſibile:qđ eſt ex̄ oculū. Sed
tertiū mediū facit viſionē mediatā. vi
ſus enī fert̄ primo in ſpeculū ſicut i vi
ſibile: quo mediante accipit ſpēm rei
viſe in ſpecie vel ſpeculo. ſimiliter itel
lectus cognoſcēs cām in cauſato fert̄
in ipſum cauſatū ſicut in quoddam i-
telligibile:ex quo trāſit i cognitioneꝫ
cauſe. Et qꝛ eēntia diuina in ſtatu vie
in effectibus ſuis cognoſcitur non vi-
demus eam imediate. Unde i patria
vbi imediate videbitur: tale medium
penitꝰ ſubtrahetur. Siľr ēt non eſt ibi
mediū ſm .ſ. aliqua ſpēs eēntie diuine
intellectū informās:qꝛ quando aliq̄d
videt̄ imediate per ſpēm ſuam:oportet
ꝙ ſpēs illa repn̄tet rem illam ſm cō-
pletum eſſe ſue ſpeciei. alˀs nō diceret̄
res illa imediate videri: ſed quedam
vmbra eius: ſicut ſi ſimilitudo lucis i

oculo fieret per modū coloris: qui eſt
lux obūbrata. Cū autē oē qđ recipit̄ i
aliquo:recipiat̄ i eo per modū recipiet̄,
impoſſibile eſt in itellectu creato ſimi
litudinē diuine eēntie recipi:que eam
ꝑfecte ſm totā ſuam rōnē repſentet.
Unde ſi ꝑ aliquā ſimilitudinē talem
eēntia diuina a nobis videret̄:imedia
te nō videremꝰ eēntiam diuinā:ſ₃ quā
dam vmbrā eius. Reſtat ꝫ ꝙ ſolum
ꝓmū mediū erit i illa viſione .ſ. lumē
glorie:quo itellectus ꝑficiet̄ ad viden
dū eēntiā diuinā de q̄ in ps. In lumi
ne tuo videbimꝰ lumē. Hoc aūt lumē
nō eſt neceſſariū ad hoc ꝙ faciat itel-
ligibile i potētia eſſe itelligibile i actu
ad qđ eſt nobis neceſſarium lumen i
tellectus agentis:quia ipſa diuina eſ
ſentia cum ſit a materia ſeparata eſt
per ſe actu intelligibilis. Sed erit ne
ceſſarium tantum ad perficiendum i-
tellectum. ad quod etiā nunc lumē in
tellectus agētis valet:predictū autem
lumen glorie ſufficienter perficiet in
tellectū ad videndū diuinaꝫ eſſentiaꝫ
eo ꝙ ipa eſſentia diuina totaliter lux
intelligibilis eſt. Unde lumen glorie
ab ea in intellectum deſcendens facit
hoc reſpectu diuine eſſentie in intelle
ctu:quod facit reſpectu aliorum intel-
ligibilium: que non ſunt lux tantum
ſpēs rei intellecte ſimul ⁊ lumen:ſicut
ſi lux ſenſibilis per ſe exiſteret ad eius
viſionem ſufficeret lumen oculum ꝑ-
ficiens ſine aliqua ſimilitudine. Ad
ꝓmū ergo dđ ꝙ aliq̄d dr̄ determina-
tum dupľr. Primo rōne limitationis
Alio mō rōne diſtinctiōis. Eſſentia
aūt diuina non eſt q̄d determinatum

primo modo; ſ; ſecundo modo, q2 for/
ma non limitatꝰ niſi ex hoc ꝙ in alio
recipit; cui mā ꝯmēſurat. In eēntia
aūt diuina nō ē aliqđ in alio receptū
eo ꝙ eē eiꝰ ē ipſa diuina nā ſbſiſtens
qđ ī nulla re alia ꝯtingit. Nā q̄lib3
res alia h3 eē receptū ⁊ ſic limitatum
⁊ inde ē ꝙ eēntia diuina ab oībꝰ diſti
guit; ꝑ hoc ꝙ eſt ī alio nō recipi; ſicut
ſi eēt aliq̄ albedo exiſtēs nō in ſubie/
cto; ex hoc ipſo diſtingueret a quali/
bet albedine in ſbo exñte; quāuis ī rō
ne albedinis nō eēt recepta; ⁊ ſic nec
limitata. Patet ḡ ꝙ eēntia diuina n̄
eſt qđ gñale in eēndo; cū ſit ab oībus
alijs diſtincta. ſ; ſolū ī cauſādo. q2 id
qđ eſt ꝑ ſe eſt cā eoꝝ que ꝑ ſe nō ſunt
Vñ eē ꝑ ſe ſubſiſtens eſt cauſa oīs eſ
ſe in alio recepti; ⁊ ita eſſentia diuina
eſt intelligibile; qđ pōt determinare
intellectum. Ad ſcḿ dicendum ꝙ ī
tellectꝰ creatꝰ fit actu ad videndum
diuinā eēntiam ꝑ lumen glorie. ⁊ hoc
ſufficit; vt dictū ē. Ad tertiu3 dđ ꝙ
illud lumē glie quāuis ⁊ ab eēntia di
uina ⁊ ab intellectu ſit differēs per eſ
ſentiā; nō tamen facit mediatam vi/
ſionē vt ex dictis p3. Ad q̄rtū dđ ꝙ
viſibilia nō ſūt lux tm̄. ⁊ iō o3 ad hoc
ꝙ viſus determinet ad ea; ꝙ nō ſolū
ſit ibi lumē; ſ; etia3 ſpēs rei viſe. Eēn
tia aūt diuīa ē pure lux. ⁊ iō nō requi
rit aliq̄ aliā ſpēm q̄ ipſu3 lumē vt vi/
deat; ſicut ex dictis p3.

Articulus .2ꝰ.

Ad ſcḿ ſic ꝓcedit. Vr ꝙ ītel/
lectꝰ creatus poſſit ſimul plu
ra intelligere. Potentia enī
ſenſitiua cum ſit materialis eſt infe/
rio2 ⁊ magis ꝯtracta q̄ intellectiua. ſ;
ſenſus pōt ſimꝉ plura ſentire; ſicut ſē/
ſus cōis ſimul ſentit album ⁊ dulce;
dū eoꝝ drīam cognoſcit. ḡ intellectꝰ
multo fortiꝰ pōt ſimul pl'a intelligere
Preterea plura ītelligibilia poſſunt
ſimul cognoſci ī q̄ntū ſunt vnū. S3
oīa ītelligibilia ſunt vnū; ī q̄ntū ſūt
intelligibilia; ergo omnia intelligi/
bilia poſſunt ſimul cognoſci. Pre/
terea ſicut ſe h3 ītellectꝰ in habitu ad
ītelligibile in habitu. ita ſe h3 intelle
ctus ī actu ad ītelligibile in actu. S3
ītellectꝰ ī habitu ſiꝉ plura intelligibi/
lia cognoſcit in habitu. ḡ ītellectus in
actu ſimul plura intelligit in actu.
Preterea ad cognitōem intellectꝰ
ſufficit ſpecies rei intelligibilis in in
tellectu exñs. Sed ſpecies intelligibi
les non ſe impediunt; quin ſimul ſint
in intellectu; cum non ſint contrarie
eo ꝙ ſunt a materia ſeparate. ergo in
tellectus non impeditur quin poſſit ſi
mul plura intelligere. Preterea ca/
pacitas intellectus eſt maio2 q̄ cuiuſ
cūq̄ corporis. Sed aliquod corpus
eſt in quo ſimul poſſunt plures ſpēs ē̄t
ꝯtrarioꝝ fieri. ſicut pat3 ꝙ in vno pū
cto aeris in quo ſe interſecāt due li/
nee directe a duabus viſibilibus ad
duos vidētes; eſt ſpecies vtriuſq̄ viſi
bilis. ḡ multo fortius plures ſpecies
actu poſſunt ſimul eē in intellectu ⁊
ita intellectus poteſt ſimul plura in/
telligere. Sed ꝯ ē qđ dicit philoſo
phus in .2. thopic. Contingit plura
ſcire. intelligere vero vnum ſolum.
Rō dđ. ꝙ intellectus dupl'r aliquid
intelligit. ſ. primo; ⁊ ex ꝯñti. Ex ꝯñti

quidem contingit plura ſimul intelli
gere inq̃tũ hñt ordinẽ ad vnũ intelli
gibile p̃mũ. ꝛ h̃ ꝯtingit dupl'r. Uno
mõ ex vnitate ei⁹ q̃ intell'r: ſicẽ qñ pl'a
ĩtelligibilia p vnã ſpẽz ĩtelligũtur ſi/
cut ĩtellect⁹ diuin⁹ oĩa ſil' videt p vnã
eẽntiã ſuã. ꝛ eodẽ mõ ĩtellectus creat⁹
vidẽs eẽntiã diuinã põt ſil' oĩa videre
q̃ p eẽntiã diuinã videt. Alio mõ ex
vnitate eius qđ ĩtell'r. ſ. qñ plura ĩtelli
gãtur vt vnũ. totũ. n. vnũ ẽ p̃mo ĩtel/
lectũ: ꝛ illa plura ſũt ĩtellecta ex ꝯñti
in illo: ſicut cũ intellectus intelligit
lineã: ſimul ĩtelligit ptes linee. vt dr̃
in. 3. de aĩa. Et ſimil'r cũ ĩtelligit ꝓpo
ſitõem: ĩtelligit ſil' ſbiectũ ꝛ p̃dicatuz.
ꝛ cũ ĩtelligit ſil'itudinẽ vel dr̃iam ali
quoꝝ ſil' intelligit ea quoꝝ ẽ ſil'itudo
vel dr̃ia. Sꝫ ꝙ intellect⁹ ſimul intel
ligat plura ĩtelligibilia p̃mo ꝛ p̃nci/
pal'r ẽ ĩpoſſibile. Cui⁹ rõ ẽ: qꝛ intelle/
ct⁹ ẽm actũ ẽ oĩo. i. pfecte res ĩtellecta
vt dr̃ in. 3. de aĩa. qđ q̇dẽ ĩtelligẽdum
ẽ nõ ꝙ eẽntia intellect⁹ fiat res ĩtelle
cta vel ſpẽs ei⁹. ſ; qꝛ ꝯplete informat̃
p ſpeciẽ rei ĩtellecte: dũ eã actu ĩtelli/
git. Uñ ĩtellectũ ſimul plura actu in
telligere p̃mo idẽ ẽ ac ſi res vna ſimul
eẽt plura. In reb⁹. n. mãlib⁹ videm⁹
ꝙ vna res numero nõ põt eẽ ſil' plu/
ra in actu. ſed plura in potẽtia. vel ẽꝫ
diſpoſitõem põt eẽ vnũ ꝛ idem. Ideꝫ
enim aer eſt ſil' potẽtia aqua ꝛ ignis.
ꝛ pñt etiaꝫ ſimul diſpoſitões ad vtrũ
ꝗ quãtum ad aliquid ineẽ eidem. ſi
cut ſi aer ex vna parte calefieret ꝛ: ex
alia inſpiſaret̃. ſ; ꝙ aer ſimul actu ſit
ignis ꝛ aqua: eſt impoſſibile. ꝛ ſimili
ter etiam ꝙ aliquid ſit ſimul actu la/
pis ꝛ ferrum: que non videntur con/
traria ſ; diſpata. Intellect⁹ aũt ex ipa
rõne ſue potẽtie ẽ ſimul potẽtia oĩa in
telligibilia. ſicut ꝛ ſenſus oĩa ſenſibi/
lia. Potẽtia autem ſenſitiua p ſimili
tudines ſenſibiliũ reducit̃ ĩ actũ dupli
citer. Uno mõ ĩ cõplete p modũ diſ/
põnis. qñ. ſ. ſpẽs ſenſibiles ſũt ĩ ea vt
diſpõnes: qđ appellat auicenna eẽ vt
ĩ thezauro. Alio mõ pfecte qñ. ſ. ſpẽs
ſẽſibiles actu ĩformant potẽtiã ſenſiti
uã: ꝛ hoc vocat auicẽna app̃hẽſionẽ ſẽ
ſus diſtiguẽs potẽtias ſẽſitiuas app̃/
hẽdẽtes ab illis ĩ q̇b⁹ ſũt forme ſen/
ſibiles: vt ĩ thezauro. ꝛ ſil'r ĩ intellectu
ĩ habitu ſunt ſil'itudines intelligibili
um: vt diſpões. ſ; qñ ſũt actu intelle
cte: ſũt ĩ eo vt forme pficiẽtes. ꝛ tunc
ĩtellect⁹ fit oĩo res ĩtellecta. ꝛ hoc con
tingit p intentõem que ꝯiungit intel
lectũ intelligibili ꝛ ſenſum ſenſibili
vt dicit aug. Uñ pꝫ ꝙ ſicut vna res
mãlis nõ poteſt eẽ ſiml' plura actu: ita
vn⁹ intellect⁹ nõ põt ſimul plura ĩtel
ligere p̃mo. Et h̃ ẽ qđ alga. dicit. ꝙ
ſicut vnum corp⁹ nõ põt ſimul figu/
rari pluribus figuris: ita vn⁹ intelle/
ct⁹ nõ poteſt ſimul plura intelligere.
Nec põt dici ꝙ intellect⁹ informet̃
perfecte ſimul pluribus ſpẽbus ĩtelli/
gibilib⁹. ſicut vnũ corp⁹ ſimul ĩforma
tur figura ꝛ colore: qꝛ figura ꝛ colorñ
ſunt forme vni⁹ generis: nec in eodeꝫ
ordine accipiunt̃. qꝛ nõ ordinãt̃ ad p/
ficiẽdũ in eẽ vni⁹ rõnis: ſ; oẽs forme
intelligibiles inquantuꝫ hi⁹ ſũt vni⁹
generis: ꝛ in eodeꝫ ordine ſe habent
ad ĩtellectum: inquãtum pficiũt intel
lectũ in hoc qđ ẽ eſſe intellectum in

actu. Vñ plures ſpēs intelligibiles ſe habēt ſicut figure plures vel plures colores: qui ſimul ĩ actu in eodē eē nō poſſunt ſcḋm idē. Ad pmū ergo dō ꝙ ſilr dicendū eſt de potētia ſenſitiua. i. nō poteſt plura ſimul ſentire. ſꝫ ex ꝯñti inquantū plura accipiunt̄ vt vnū: ſicut plura ſenſibilia vniunt̄ in vna dr̄ia: ⁊ plura ſenſibilia que ſunt ptes vniunt̄ ĩ vno toto. Vñ quādo ſentit̄ totū ſentiunt̄ ſimul plures ptes ex ꝯñti: ⁊ tunc intētio ſenſus nō fertur ad aliquā partiū pncipalr̄ ſꝫ ad totū: q: ſi ad aliquā partium ferret̄: vt ad ſenſibile principale: nō ſimul ſentiretur alia: ⁊ iterū ſenſus cōmunis: quāuis ſit vna potētia ſcḋm eēntiam: tñ aliquo modo multiplicatur ſcḋm eſſe: inquantū cōiungit̄ diuerſis ſenſibus proprijs: ſicut vnum centrū coniungit̄ plurib⁹ lineis. vñ ĩmutatiōes oīum ſenſibiliū ſimul termināt̄ ad ſenſū cōmunē. ſicut mot⁹ q̇ eſſet p omnes lineas poſſet ſimul terminari ad centrum: ſꝫ intellectus non multiplicatur modo predicto ĩ plures potentias. Et ideo non eſt ſimile.

Ad ſcḋm dō ꝙ cognoſcibilia q̄ ſimul cognoſcant̄ oportet ꝙ accipiantur vt cognoſcibile vnū numero. oīa autem intelligibilia inquantū hi⁹ ſunt vnū genere non numero. ⁊ ideo ratio non ſequitur. Ad tertiū dō ꝙ iam patet ex predictis ꝙ nō eodem modo ſe hꝫ intellectus in habitu ad ĩtelligibilia in habitu que ſunt ĩ ipſo vt diſpoſitiones: ⁊ intellectus in actu ad ĩtelligibilia in actu que ſunt in ip̄o vt vltime perfectiones. Ad q̄rtū dō ꝙ nō ſolum prohibetur res aliqua eſſe plura ꝯtraria actū ſimul: ſꝫ etiā plura eē diſparata: vt patet ex dictis. vñ quāuis forme ĩtelligibiles ĩ ĩtellectu nō ſint ꝯtrarie: nihilominꝰ tamē ĩtellectꝰ prohibet̄ ſimul plura ĩtelligē. vt ex dictis patet. Ad q̄ntū dō ꝙ ſpēs ſēſibiles que ſunt ĩ medio deferēte ſunt ibi per modum diſpoſitionis: ⁊ non per modum vltime pfectionis: q: ſunt ibi ſic ĩ quodā fluxu. ⁊ ideo nō eſt ſimile.

Articulus. 3ꝰ.

Ad tertiū ſic pcedit̄. Videtur ꝙ intellectus angelicus nō poſſit cognoſcē ſingularia. Si enī cognoſcit aut cognoſcit p ſpēꝫ acquiſitam aut p ꝯcreatā. nō p acquiſitam. quia vel illa eſſet particularis ⁊ per conſequens materialis: ⁊ ita in intellectu angeli ĩmateriali eſſe non poſſet. vel eſſet vniuerſalis: ⁊ ſic per eā ſingulare cognoſci nō poſſet. Silr̄ nec per concreatam. quia ſpēs cōcreata angelo a pricipio ſue creationis fuit ĩ ipſo ad cognitioneꝫ autem alicuiꝰ ſufficit ꝙ ſpecies eius ſit in intellectu ⁊ ita ſi per ſpeciem concreataꝫ poſſet aliquod particulare cognoſci dum eſt pñs a principio creatiōis ſue illud cognouiſſet: quādo adhuc erat futurum quod non poteſt eſſe: quia futura cognoſcere ſolius dei eſt. Jſa. 4i. Annūciate que ventura ſunt in futurum ⁊ ſciemus qm̄ dij eſtis vos. ergo āgelus ſingularia cognoſcere non poteſt Si dicat̄ ꝙ ſpēs ille ꝯcreate faciunt cognitionē p̄ſentiū nō autē futurorūꝫ Cōtra. Non poteſt aliqua cognitio noua fieri niſi fiat aliqua innouatio ĩ cognoſcēte: ſꝫ per hꝫ ꝙ particulare

quod erat futurum ſit preſens: non fit aliqua īnouatio in intellectu angelico: cū nihil recipiat a re extra. ergo ſi ꝑus dū erat futurū non cognoſcebat: nec dum ſit pſens cognoſcerē poterit. Si dicat ꝙ ꝗuis nihil recipiat: tn̄ formā quā apud ſe hēat ꝑus applicat ad particulare qḋ de nouo fit. Cōtra. Intellect⁹ nō pōt aliqd ad aliud applicare niſi ꝓcogſcat ⁊ qḋ applicat ⁊ cui applicat. qꝛ ꝑus ē cognoſcere duo ſm̄ ſe ꝗ̄ ꝯparatōem vni⁹ ad alteꝝ. ergo applicatio pdicta ſeqret cognitōem ſingulariū ⁊ ſic nō poſſet eē cā eius. Preterea ſi angelus cognoſcit ſingularia aut cognoſcit vna ſpecie: aut pluribus. ſed nō pluribus. qꝛ ſic oporteret ꝙ infinitas ſpēs apud ſe hēret cum infinita ſint particularia, ad min⁹ in potentia ſimilr nec vna: qꝛ ſic intellectus angelic⁹ equaret itellectui diuino: q vno. ſ. eēntia diuina plura intelligit. ergo intellectus angelicus ſingularia cognoſcere non pōt. Si dicat ꝙ non cognoſcit per vnam ſpēz oīa: ſed per vnā ſpeciem omnia indiuidua vnius ſpeciei: ⁊ non alia. Contra. Illa vna ſpēs non ſe hꝫ magis ad vnum indiuiduum ꝗ̄ ad aliud. ſed oꝫ ꝙ per ſpēm intelligibilem intellectus determinetur ad determinatū cognoſcibile. ergo ꝑ ſpēm illam non poterit cognoſcere hoc particulare determinate. Sed ꝯ ē qḋ dicitur ad Heb. i. Omnes ſunt adminiſtratorij ſpūs ⁊c. qḋ non poſſet eſſe niſi cognoſcerēt ſingulares homines. Rn̄ dō ꝙ angelus abſqꝫ dubio ſingularia cognoſcit. Ut aūt videamus modum q̄ hoc poſſibile ſit: ſciēdū ē ꝙ ad hoc ꝙ ſingulare aliquod cognoſcat oꝫ ꝙ in potētia cognoſcitiua ſit ſimilitudo ei⁹ inquātū particulare eſt. Oīs aūt forma de ſe cōis eſt. Unde additio forme ad formā non pōt eſſe cā indiuiduatōis. qꝛ quotcūqꝫ forme ſil agregēt. vt albū. bicubicū. criſpuꝫ ⁊ hi⁹. nō ꝯſtituunt particulare. qꝛ hec omnia ſimul ſunt in vno: ita ⁊ in pluribus potētijs eſt poſſibile īueniri. Sꝫ indiuiduatio forme ē ex mā ꝑ quā forma ꝯtrahit ad hoc determinatuꝫ. vn̄ ad h ꝙ particulare cognoſcat: oꝫ ꝙ i cognoſcēte nō ſolū ſit ſilitudo forme ſed aliqualiter materie. Silitudo autē rei cognite duplr ē ī cognoſcēte. Uno mō ſicut cauſata a re ſicut in his que cognoſcūt per ſpēm abſtractā a rebus. Alio modo ſicut cā rei. vt pꝫ ī artifice q cognoſcit artificiatū per illā formā: ꝑ quā ipm facit. Spēs aūt que ē in ſenſu cauſata a re ſenſibili inqꝫtuꝫ nō eſt oīo a ꝯditōibus mālibus depurata eſt ſilitudo forme ſm̄ ꝙ ē in mā ⁊ iō ꝑ eā cognoſcit particulare. Sed qꝛ ſm̄ ꝙ in intellectu nr̄o recipit ſpēs rei ſenſibilis: eſt oīo iam a mālibus ꝯditōib⁹ depurata: non pōt intellectus nr̄ per eā directe ꝑticulare cognoſcerē ſed per quādā reflectionē intellectus ad potētias ſenſitiuas: a qbus ſpēs intelligibiles abſtrahūt. Per formā autē que eſt cā rei h mō cognoſcitur res: ſꝫ ꝙ forma illa ē cā eius. ⁊ qꝛ artifex hō per formam artis non producit mām ſed mā pſuppoſita inducit formā artis. forma artis que eſt in mente artificis non eſt ſimilitudo artificiati niſi quo ad formam tm̄. vnde ꝑ eā nō cogſcit

artificiatū in particulari; niſi formaʒ
artificiati p ſenſum accipiat. Artifex
aūt icreat⁹. ſ. deus nō ſolū ꝓducit for
mā ſ; etiā mām. Vn̄ rōnes ydeales ī
mēte ipſius exn̄tes nō ſolū ſūt effica-
ces ad cognitionē vniuerſaliū; ſ; etiaʒ
ad ſingularia cognoſcēda a deo. Sic
aūt ille rōnes ydeales effluūt ī res ꝓ
ducēdas ī eſſe ſuo nālī quo particula
riter vnūquodq; ſubſiſtit in forma ⁊
mā: ita ꝓcedunt ī mētes angelicas vt
ſint ī eis pncipiū cognoſcendi res ſm
ſuū totū eē ī quo ſubſiſtūt. ⁊ ſic p ſpēs
īfluxas ſibi ab arte diuina angeli non
ſolū vniuerſalia ſ; etiā particularia co
gnoſcūt ſicut ⁊ deus. Eſt tamē dr̄ia
in duobus. Primo q: ydee que ſunt
in mente diuina ſunt forme factiue re
rum: ⁊ nō ſolum principia cognoſcen
di ſ; ſpēs q̄ recipiunt ī mēte angelica;
ſunt ſolum pncipia cognoſcēdi ⁊ non
ſunt factiue: ſed exemplare a factiuis.
2° q: intellectus quanto eſt altior ⁊ p
ſpicacior: tanto ex vno poteſt plura co
gnoſcere. Et q: intellect⁹ diuinus eſt
altiſſimus p vnā ſimplicē eēntiā ſuaʒ
oīa cognoſcit. nec eſt ibi aliqua plura
litas formarum ydealium niſi ſm di
uerſos reſpect⁹ diuine eſſentie ad res
cognitas: ſed in intellectu creato mul
tiplicat ſm rem qđ eſt vnū ſm rem in
mēte diuina: vt non poſſit omnia per
vnum cognoſcere. ita tn̄ q quanto in
tellectus creatus eſt altior: tāto habet
pauciores formas ad plura cognoſcē
da efficaces. Et hoc eſt qđ Dio. dicit
12. c. ce. ie. Qđ ſupiores ordines ha-
bent ſcđam magis vlem in inferiori-
bus. Et in lib. de cauſis dr̄. q intelli-
gentie ſuperiores hn̄t formas magis
vles: hoc tn̄ obſeruato q in īfimis an
gelis ſunt forme adhuc vles in tantū
q p vnā formā pn̄t cognoſcē oīa in-
diuidua vnius ſpēi. ita q illa ſpēs ſit
ꝓpria vniuſcuiuſq; pticulariū ſm di-
uerſos reſpect⁹ ei⁹ ad pticularia: ſicut
eēntia diuīa efficit ꝓpria ſilitudo ſin
gulorꝫ ſ; diuerſos reſpect⁹: ſ; itellect⁹
human⁹ q̄ ē vltim⁹ ī ordine ſubarū in
tellectualiū habet formas ī tm̄ pticu-
latas q nō pōt p vnā ſpēm niſi vnuʒ
q̄d cognoſcere. Et iō ſilitudo ſpēi exi-
ſtens in intellectu humano nō ſuffic
ad cognoſcenda plura ſingularia. ⁊ p
pter hoc intellectui adiuncti ſunt ſen-
ſus quibus ſingularia accipiat. Ad
primum ḡ dō q angelus nullo modo
cognoſcit ſingularia per ſpeciem acq̄
ſitam. q: nec per ſpēm acceptam a re.
Sic enim res agerēt in intellectum
eius. quod eſt impoſſibile: neq; p ali-
quā ſpēm de nouo influxam a deo re-
uelante ipſi angelo aliquid de nouo.
q: ſpēs quas angelus habet apud ſe
cōcreatas ſufficiūt ad oīa cognoſcibi
lia cognoſcēda: ſ; ſm q per alti⁹ lumē
intellectus angeli eleuatur in altioreſ
cōceptiones ex illis ſpēbus ꝓdire pōt
ſicut etiā ex eiſdē fantaſmatum ſpēb⁹
ītellectus ꝓphē lumine ꝓphē adiut⁹
aliquā cognē accipit ad quā nō ſuffi-
ciebat nāle lumen intellectus agenꝫ
Reſtat ḡ vt angelus cognoſcat ſin-
gularia per ſpēs cōcreatas. Sicut āt
p vnaʒ ſpēm cōcreatā poteſt cognoſce
re diuerſa indiuidua. ita etiam multo
ampli⁹ pōt p vnā ſpēm cognoſcē q̄q̄d
eſt in vno indiuiduo. vt non oporteat

eum alia3 ſpeciem habere qua cogno
ſcit colorē ꝛ odorē vniuſ pomi:ꝫ ſimul
cogſcēdo hᷣ pomū cogſcit q̇cq̇d ē ī po/
mo illo ꝛ eēntialr̄ ꝛ accidētalr̄. Effe/
ct⁹ aūt n̄ ē ī cā ſua vt ī ea poſſit cogſci:
niſi ſit cā ꝺterminata ad effectū illū ſic
pꝫ in cauſis neceſſarijs: q̇bus cognitꝭ
cognoſcunt̄ effect⁹ eaꝝ. Sꝫ cā ꝯtin/
gēs nō determinat̄ ad effectum ſuuꝫ:
niſi qn̄ actu ꝓducit ipſū· vn̄ ī cā ꝯtin/
gēte nō eſt effect⁹ ei⁹ vt ī ea poſſit co/
gnoſci niſi qn̄ iā actu ꝓduct⁹ ē. Et iō
angelus ꝑ ſpēs ꝯcreatas cognoſcens
cās vl̄es oīuꝫ ſingulariū ꝯtīgētiū nō
cognoſcit n̄ali cognitōne effect⁹ eaꝝ
an̄q̄ȝ ſint ī actu:ꝫ ſtatī cū actu ſūt.

Ad ſcḋm dō ꝙ qn̄ aliq̇d īcipit eē p̄/
ſēs: angel⁹ de nouo cognoſcit illud n̄
ſcḋ aliq̄ īnouatōe in ipſo angelo:ꝫ in
re cognoſcibili ī qua ē aliq̇d qḋ prius
nō fuit: qḋ ſine ea cognita nō cogno
ſcitur. Ad tertiū dō ꝙ applicatio il
la ē intelligēda ꝑ modū illū quo de⁹
ydeas ad res cognoſcēdas applicat: n̄
ſicut mediū cognocſibile ad aliud: ꝫ
ſicut mod⁹ cognoſcēdi ad rē cognitā·
al̄r nihil valeret ad ꝓpoſitū: ſicut oſtē
ſū ē in obijciēdo· Ad q̄rtū dō ꝙ ītel
lect⁹ āgeli neq̄ȝ vna ſpē cognoſcit oīa
neq̄ȝ tot ſpēs hꝫ quot ſunt indiuidua
vt ex dictis patet. Ad q̇ntū dō ꝙ il
la vna ſpēs efficit rō cognoſcēdi qḋli
bet īdiuiduum ſcḋm reſpectū ad ipſum
vt ex dictis patet.

Articulus .4⁹.

AD q̄rtū ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ
noticia q̄ ab Augu. dr̄ ꝓleſ
mētis nō ſit ī mēte ſicut acci
dens in ſubiecto. Nullū.n. acciden-
excedit ſuum ſubiectum. Sed noticia
excedit mentem: qꝛ mēs nō ſolū ſe ipꝫ
ꝫ ꝛ alia ꝑ noticiā nouit. ergo noticia
nō ē accidēs mētis· Preterea nullū
accidens eſt equale ſuo ſubiecto. Sꝫ
noticia eſt equalis mēti· alias in no/
ticia mente ꝛ amore non conſiſteret
imago trinitatis· quod augu. ponit ꝫ
noticia non eſt accidens mentis.

Preterea hoc idem videt̄ ex verbis
aug. qui in .9. li. de tri. dicit. quod no/
ticia ꝛ amor in anima exiſtūt ſbalit̄:
vel vt ita dicā eſſentialr̄: nō tāq̄ȝ acci/
dens ī ſubiecto: vt color aut figura in
corpore. Sed ꝯtra. Noticia mentiſ
nihil aliud eē vr̄ q̄ȝ ſciētia. Sed ſcien
tia eſt accidens: cum ſit in prima ſpe/
cie qualitatis. ergo ꝛ noticia. Rᷠ° di
cendum ꝙ noticia quatuor modis ac
cipi poteſt. Primo pro ipſa natura co
gnoſcitiua. 2° pro potentia cogniti/
ua. 3° pro habitu cognoſcitiuo· 4° ꝓ
ipſo cognitionis actu. Sicut etiam hᷣ
nomen ſenſus qn̄q̄ȝ nomīat naturam
ſenſitiuam. put. ſ· eſt ꝓncipiū hui⁹ na
ture: quod eſt ſenſibile. Quādoq̄ȝ v̊o
nominat ipſā potentiā. qn̄q̄ȝ vero ac/
tū. Loquendo ergo de noticia primo
mō accepta ꝯſtat ꝙ nō ē ī ſba mentis
ſicut accidenſ in ſubiecto. ꝫ ſbaliter ꝛ
eſſentialiter· ſicut dr̄ ꝙ rōnale eſt ī vi
uo ꝛ viuum ī ente. Si aūt loquamur
ꝺ noticia trib⁹ alijs mōis accepta: ſic
duplr̄ poteſt ꝯſiderari. vel ſcḋm quam
ꝯparat̄ ad cognoſcentē. ꝛ ſic ineſt co/
gnoſcēti ſicut accidens in ſubiecto. ꝛ
ſic nō excedit ſubiectum: qꝛ nunq̄ȝ in
uenit̄ ineſſe alicui niſi mēti. Vl̄ ſcḋꝫ
quam comparatur ad cognoſcibile. ꝛ

ex hac parte non habet ꝙ inſit ſed ꝙ
ad aliud ſit. Illud autem quod ad ali
quid dicitur non habet rationem ac-
cidentis ex hoc ꝙ eſt ad aliquid: ſ; ſo
lū ex hoc ꝙ ineſt, ⁊ inde eſt ꝙ ſola re
latio ſm rōnem ſui generis cū ſba re
manet in diuinis, nec tamē eſt ibi ac
cidens. Et propter hoc noticia ſm cō
ſideratōem iſtam nō eſt in aīa; ſicut
in ſubiecto, ⁊ ſecūdū hanc comparati
onē excedit mētem inquantum alia a
mēte per noticiam cognoſcūtur. ſecū-
dum hāc ēt ꝯſideratiōem ponit̄ trinita
tis imago. q2 etiam perſone diuine di
ſtinguunt̄ ſecūdum ꝙ ad alterum ſūt
⁊ ſm hoc etiam eſt queda; equalitas
noticie ad mentem inquantum ſe ex-
tendit ad omnia: ad que poteſt ſe ex-
tendere mens. Et ſic patet reſponſio
ad obiecta.

Articulus. 5ᵘˢ.

D Einde queritur de fruitione
anime xp̄i in paſſione: Et vi
detur ꝙ illa fruitio peruene-
rit vſq; ad eſſentiam anime. Aīa. n.
xp̄i perfecte fruebatur. Sed non eſſet
perfecta fruitio ſi ad eſſentiam ani-
me non perueniret; ſed conſiſteret tan
tum in vna potentia, ſcilicet in ſuperi
ori ratiōe. Ergo perueniebat vſq; ad
eſſentiam anime. Preterea anima
xp̄i perfectius fruebatur q̄ anime ſan
ctorum in patria. S; fruitio ſanctoꝝ
in patria pertingit vſq; ad eſſentiam
aīe. ḡ multo fortius ī xp̄o. S; ꝯ. Ni
hil fruit̄ niſi qđ cog̃ſcit. q2 ſcđ; augu.
fruimur cognitis ī qb⁹ pp ſe volūtas
delectata ꝯq̇eſcit. S; cognoſcere nō
ē eēntie aīe ſ; potētie. ḡ fruitio ad eēn

tiam anime non perueniebat. Re.
dicēdū ꝙ fruitio in actu quodam ꝯſi
ſtit: quo deus videt̄ ⁊ amatur. actuſ aūt
nō ē niſi rei ſubſiſtētis. vñ ꝓprie loqu
do neq; potētia aīe fruitur neq; eſſen-
tia. ſed homo vel anima per ſe ſubſi-
ſtens. ſed tamen potentia anime ſūt
principia operationum vite. ſicut eēn
tie anime eſt principiū eſſe viuentis ⁊
ſecundum hoc oportet dicere ꝙ ſupe-
rior ratio cuius obiectum eſt res eter-
na; qua fruendum eſt ⁊ principium fru
itionis quo. ſcilicet anima fruitur. ad
alias autem vires vel ad anime eēn-
tiā fruitio pertinere non poteſt; niſi
per quandam redundantia;. prout ſci
licet ex illa fruitione ſuperioris ratio
nis aliqis effectus in eſſentia anime
vel in potentijs inferioribus relinqui
tur ⁊ ſic aliquo modo perueniebat fru
itio ad eēntiā aīe xp̄i ī paſſione; ⁊ ali-
quo mō ñ. Si eñī ꝯſideret̄ eſſētia aīe
ī paſſione xp̄i; ꝓut eſt actus corporis:
ſic fruitio ad ea; nō ꝑueniebat. alias
corpus ei⁹ glorioſum factum fuiſſet.
Silr̄ nec ad eſſentia; ſm ꝙ ex radix
īferioꝝ viriū. q2 ſic fruitionis gaudi-
um dolorem paſſiōis q̇ erat in virib⁹
īferiorib⁹ totaliter euacuaſſ; ꝑuēiebat
aūt ad eēntiā aīe ſ; ꝙ erat radix ſupi
oris rōnis. ⁊ q2 eēntie aīe ē ſimplex ⁊
ē tota in qualib; ſua potētia: iō dī ꝙ
tota aīa fruebat̄ ī xp̄o in q̄tū. ſ. eſt ra-
dix ſuperioris rōnis: ⁊ tota patiebat̄
ī q̄tū. ſ. ē act⁹ corpis ⁊ radix īferioꝝ vi
riū. Ad pmū ḡ dđ ꝙ ñ īpedit pfectō
rei niſ p h̄ ꝙ tollit̄ aliqđ đ eēntialib⁹
rei glīa āt corpis ⁊ īferioꝝ viꝝ ꝑtiet
ad gaudium accidētale beatitudinis

Et ideo ꝗ̃uis in xp̄o fruitio nō perue
nerit ad eſſentiam aīe ſꝫm ꝙ eſt actus
corporis: ⁊ ſꝫm ꝙ eſt radix inferiorum
viriū: nō ſequit̃ ꝙ fruitio fuerit īpfe
cta ī xp̄o ſiue beatitudo. Ad ſꝫm dō
ꝙ aīa xp̄i perfectius fruebatur ꝗ̃ aīe
ſanctorum in patria loquendo inten
ſiue: nō autē loquendo extenſiue. qꝛ in
patria gaudium fruitionis ad inferio
res vires: ⁊ etiam ad corpus glorifica
tum perueniet: quod ſi ī xp̄o fuiſſet via
tor non fuiſſet.

D Einde queritur de pluralita
te ī ſubſtātijs ſpūalib⁹ inuēta
Et queruntur duo. Primo
vtrū imēſitas diuina excludat plurali
tatē pſonarū. 2° vtrū angelica ſim
plicitas patiat̃ ꝯpōnē ex ſb̄o ⁊ accñte

Articulus. 6⁹.

A D primū ſic procedit̃. Videt̃
ꝙ imēſitas diuina excludat
pluralitatē pſonarū. Oē enī
imēſum cū ſit indeterminatū: ſtat in
vno. Sed ꝗcq̇d eſt in diuinis eſt im
menſum. Cū ḡ perſona ſit in diuinis
ſtabit in vno: ita ꝙ non erunt ibi plu
res perſone. Si dicatur ꝙ perſone
hoc modo in vno ſtant: ꝙ omnes ſūt
vna eſſentia. Contra. Sicut eēntia ē
imenſa: ita ⁊ pſona. Sed imenſitas
eēntie facit ꝙ ſit vna eſſentia tm̄: ḡ i
menſitas pſone facit ꝙ ſit vna pſona
tm̄. Si dicatur ꝙ perſona nō ē imēſa
niſi imenſitate eſſentie. Cōtra. Per
ſona ſꝫm itellectum addit aliq̇d ſupra
eēntiam. Sꝫ ꝗcq̇d intellr̄ in diuinis i
telligit̃ vt imēſū. ḡ preter imenſitatē
eēntie ē ī deo imenſitas pſone: q̄ faciet
ī diuinis vnā tm̄ pſonā. Sed ꝯ̄ ē qd̄
dr̄. i. Jo. 4. Tres ſunt q̇ teſtimoniū
dāt in celo. Rx̄. dō ꝙ imēſitas non
excludit pluralitatē niſi ſꝫm ꝙ tollit de
terminatōnē: q̄ eſt pluralitat̃ pncipiū
pmū. Sicut autē dictū ē pus: duplex
determinatio. ſ. limitatiōis ⁊ diſtictio
nis. Jn diuinis aūt nullo mō cadit d
terminatio limitatiōis, cadit autē ibi
determinatio diſtīctiōis duplr̄. Vno
mō ſꝫm ꝙ diſtinguit̃ p eēntiam ab oī
b⁹ creatis, vt nō limitatū a limitato.
Alio mō ſꝫm ꝙ pſona diſtinguit̃ a p
ſona p relationē originis: que q̇dē di
ſtinctio nō ē ꝓpter aliquā limitatiōē
ſꝫ rōne. oppoſitiōis: que eſt ī relatione
vn̄ hāc diſtinctionē imēſitas diuina n̄
excludit ⁊ p ꝯn̄s nec pluralitatē pſona
rū. Et p hoc pꝫ rn̄ſio ad primū. Ad
ſꝫm dō ꝙ ꝗ̃uis pſona ſit imenſa: tamē
imenſitas eſt eēntiale non pſonale: ſi
cut pſona eſt bona bonitate eſſentiali
vn̄ non opꝫ ꝙ imenſitas faciat ī diſti
ctionē in pſonis. ſꝫ ſolum in eſſe natu
re. Ad tertiū dō ꝙ pſona n̄ dr̄ aliq̇d
ſꝫm intellectum addere ſupra eēntiā
q̄ſi itellect⁹ debeat itelligere aliquid
additū eēntie. Eēt enī intellectus fal
ſus: ſꝫ qꝛ itelligēdo perſonam itelligo
eſſentiam de neceſſitate: ſed nō ecōn
uerſo: vnde obiectio nō ꝓcedit.

Articulus. 7⁹.

A D ſꝫm ſic ꝓcedit̃. Videt̃ ꝙ ī
angelis nō ſit cōpoſitio acci
dent̃ ⁊ ſubiecti. qꝛ eē accidentale
cāt̃ ab eē ſbali. ḡ ⁊ cōpoſitio accñ
talis a ꝯpōne ſbali. Sꝫ ī angelis nō
ē ꝯpoſitio ſubalis: qꝛ ſūt ſubē ſimpli
ces, vt Dio. dicit. ḡ nec ꝯpoſitio accñ
talis. Preterea Boe. dicit in lib. de

tri. q forma simplex subiectum esse nõ põt. Sꝫ angeli sunt forme simplices ſm Dio. ḡ nõ pñt eẽ ſubiectũ accidẽt. Sꝫ ꝑ ẽ q aug. ſbãs ſpũales ponit deficere a ſimplicitate diuina p h̃ q eſt i eis ꝯpoſitio accñtis ⁊ ſubiecti. Rñ. dõ q ex h̃ aliqd ẽ ſuſceptiuũ forme ſubãlis vel accñtalis q aliqd hꝫ poſſibilitatis; q2 de rõne potẽtie ẽ vt actui ſubſternat̃ q̃ forma dr̃. De angelis autem diuerſi diuerſa ſentiũt. Quidã .n. dicũt q ſũt ex mã ⁊ forma ꝯpoſiti. Alij dicũt q ſunt ꝯpoſiti ex eẽ ⁊ qd ẽ. vt Boeci9 dicit. Et vtroqꝫ mõ oꝫ ponere potẽtialitatẽ in angelo De ꝑmo .n. mõ pꝫ. ſilr patere põt de 2°. q2 cũ qd nõ ẽ ſuum eẽ; opꝫ q hẽat eſſe receptũ ab alio; qd eſt ſibi cã eẽndi. Et ita in ſe conſideratum eſt i potentia reſpectu illius eſſe quod recipit ab alio. ⁊ hoc mõ ad min9 potentialitatem ponere oportet in angelo; quia angelus non eſt ſuum eſſe; hoc enĩ ſolius dei eſt. Et ita relinquitur q angelus poſſit eſſe ſubiectum accidentalis forme. Ad ꝑmum ḡ dõ q ſubãl̃ ſimplicitas in angelis excludit ꝯpoſitionem materie ⁊ forme; nõ ãt ꝯpoſitõem ex eẽ ⁊ qd ẽ. quam ꝯpoſitiões adminus accidẽtalis cõpoſitio i angelis ꝓſupponit. ⁊ iterum nõ oꝫ q ſi eẽ accidẽtale cauſat̃ a ſubãli; q ꝯpoſitõ accidẽtaliſ a ꝯpõne ſubãli cauſaretur q2 ſubã aliquo mõ ſimplex põt eẽ ſubiectum accñtis vt dictũ eſt. Ad ſecũdũ dõ q Boecius loquitur de illa forma ſimplici; que eſt actus puruſ cui nihil potẽtialitatis admiſcetur. ⁊ talis eſt ſolus deus.

Deinde querit̃ de ſacramento altaris. Et circa hoc qrũt̃ tria. Primo vtrum corpus xp̄i ſm totam ſuam quãtitatẽ contineatur ſub ſpeciebus panis. Secũdo vtrum in eodem iſtãti ſit panis ⁊ corpus xp̄i. Tertio vtꝝ deus poſſit facer̃ q albedo ⁊ alie q̃litateſ ſint ſine q̃titate; ſicut facit q quãtitas i ſacro altaris ſit ſine ſubiecto.

Articulus 8°.

Ad ꝑmũ ſic ꝓcedit̃. Videt̃ q non poſſit totum corpus xp̄i ſub illis ſpeciebus panis cõtineri. Non enim poteſt etiam per miraculum fieri vt duo contradictoria ſint ſimul vera. vt Auguſtinus dicit contra Fauſtum. Hoc autem ſequeretur; ſi totum corpus chriſti ſubeſſet illis ſpeciebus. Si enim eſt ſub illis ſpeciebus totum; non eſt maius illis ſpeciebus; cum non excedit eas. ⁊ tamen ſecundum rei veritatem ẽ maius. cum ſit bicubitum vel amplius. Et ſic erit eodem maius ⁊ non maius. Ergo non poteſt etiam per miraculum fieri; q ſub illis ſpeciebus contineatur totum. Sed contra. vbicunqꝫ eſt pars alicuius corporis; eſt ⁊ totum corpus; niſi corpus ſit diuiſum Sed corpus xp̄i nõ ẽ diuiſiũ cũ ſit ĩpaſſibile. ḡ cum aliquid corporis xp̄i ſit ſub illis ſpecieb9. vt dicitur Mat. 26. Hoc eſt corpus meum. oꝫ q ſub illis ſpeciebus totũ corpus xp̄i ꝯtineatur. Rñ. dõ q ſub illis ſpẽbuſ abſqꝫ dubio ꝯtinet̃ totum corpus xp̄i ⁊ tota quantitas eius; Ad cuius euidentiã ſciẽdum eſt q in ſacro altaris dupl̃r

aliquid ꝯtinet̃. Uno modo ex vi sacri. Alio mõ ex nãli concomitantia. Ubi grã. Sub spẽb⁹ panis ꝯtinet̃ ⁊ corp⁹ ⁊ sanguis xp̃i, ſ3 corpus ex vi sacri, san guis ex concomitantia nãli, quia cor pus xp̃i nõ ẽ sine sanguine. ſ3 spẽbus aũt vini ẽ ecõuerso. Illõ aũt ꝯtinet̃ sub sacr̃o ex vi sacri. qδ ẽ trãsubstãtia tiõis termin⁹. ⁊ pp̱ ħ aĩa ⁊ diuinitas nõ ꝯtinet̃ ĩ sacr̃o ex vi sacri; cũ pãis ⁊ vinũ ĩ ea nõ ꝯuertãtur; ſ3 ex nãli ꝯco mitãtia qua aĩa ĩseparabilr̃ vnit̃ illi corpori; ⁊ diuinitas humanitati. Cu3 aũt ex parte panis sb̃a trãseat ⁊ quã titas maneat cu3 reliquis accidẽtibus pat3 ꝙ directe trãsubstãtiationis ter minus est sb̃a corporis xp̃i ⁊ sic ipsa sub̃a corporis xp̃i est ibi ex vi sacri. ſ3 quantitas ex nãli ꝯcomitãtia. Unde p3 ꝙ sub̃a corporis xp̃i immediate ha bet ordinem ad dimensiones panis remanentes; quantitas autem corpo ris xp̃i quasi ex ꝯñti. Econuersio aũt est in ordine locati ad locum. q2 sub̃a locati ordinat̃ ad locum mediantib⁹ dimensionibus proprijs. ⁊ inde est ꝙ oportet dimensiones locati commen surari dimensionibus loci continen tis nõ aũt dimẽsione corporis xp̃i cõ mensurari dimẽsionibus spẽrũ. ⁊ iõ sub q̇buslibet paruis dimensionibus panis põt esse totum corp⁹ xp̃i; sic̃ tota nã sub̃e alicuius corporis saluat̃ ĩ q̃l3 parte illius corporis. Ad p̃mũ g̃ dδ ꝙ nõ sequitur ex hoc corp⁹ xp̃i nõ esse maius illis spẽbus. q2 nõ ꝯtinetur sub eis quasi cõmẽsuret̃; ⁊ sic nõ sequit̃ ꝯ̃ dictoria esse simul.

Articulus. 9⁹.

Ad 9m sic proceditur. Uidetur ꝙ in eodem instanti sub spẽbus illis sit sub̃a panis ⁊ corp⁹ xp̃i. accipiat̃. n. vltimum istans in quo est panis; ⁊ primũ instãs in q̊ est corp⁹ xp̃i. Aut g̊ sunt duo instan tia; aut vnũ. ſ3 nõ duo; q2 cũ inter q̊l3 duo instãtia sit tp̃s mediũ; eẽt aliqδ tp̃s dare in quo non eẽt, ibi nec corp⁹ xp̃i nec sub̃a panis. g̊ o3 ꝙ sit vnũ in stãs. ⁊ sic ĩ eodẽ instãti ibi est panis ⁊ corpus xp̃i. Si dicat̃ ꝙ nõ ẽ dare vl timũ instans in quo est panis. Con tra. Esse panis mensurat̃ quodã tp̱e. Sed mẽsura ꝓpria equat̃ mensura to g̊ in quolibet instanti illius tempo ris est ibi panis. Et sic in vltimo in stanti. Preterea sicut se habet tem pus ad motum cotinuum; ita se habet instans ad mutationem instantaneã. Sed tempus includit vtrunq3 termi norum motus continui. g̊ ⁊ vnum trã substantiationis; que est mutatio in stantanea. Eius autem termini sunt panis ⁊ corpus christi ergo in eodem instanti est panis ⁊ corpus christi.

Preterea in qualibet mutatione i stantanea simul est verum dicere; qδ fit ⁊ factum est. quia in instanti non est accipere prius ⁊ posterius. ergo cũ trãsubstãtiatio sit mutatio instãtanea simul verum est dicere ꝙ fit ibi cor pus christi ⁊ factum est. Ergo corpus christi simul est ibi ⁊ non est. Sed quando non est ibi corpus christi est ibi substantia panis. Ergo simul in eodem instanti est ibi corpus Chri sti ⁊ substantia panis. Sed cõtra Due forme substantiales disparate nõ

poſſuūt ī eodem inſtante eidem ineſ
ſe. Sed forma panis ⁊ corpus xp̄i ſūt
biꝰ ꝗ nō pn̄t ſimul eidem ieſſe ⁊ ī eo
dē iſtāti. Reꝰ dō ꝙ nullo mō ī eodē
iſtāti eſt ibi corpꝰ xp̄i ⁊ ſb̄a panis. nec
ē aſſignare vltimū iſtās; in quo ē ibi
panis; ſ; vltimū tp̄s qđ ꝯtinuat̄ ad in
ſtās; illud in quo ꝑmo ē ibi corpꝰ xp̄i.
Ad cuiꝰ euidētiam ſciēdū ē ꝙ in re
bꝰ nālibus mutatōes iſtātanee ſūt ter
mini motꝰ ſemꝑ. Cuiꝰ nō eſt · q꞉ biꝰ
mutatōes hn̄t ꝓ terminis formā ⁊ ꝓ
uatōem; ſicut gn̄atio ignis ignē ⁊ nō
ignem. Inter formā aūt ⁊ ꝓuatōnem
nō pōt eē aliqđ medium niſi ꝑ accn̄s
inquantū. ſ. illud qđ ꝓuat̄ forma ma
gis ⁊ minꝰ appropinquat ad formaꝫ
rōne alicuiꝰ diſpōnis ad formā; que ī
tēditur vel remittitur ꝑ motū ꝯtinuuꝫ
Et iō oꝫ ꝑexiſtē motū alterationis; q̇
terminetur ad gn̄ationem; ⁊ ſic alte
ratio hꝫ duos terminos. vnum ſui ge
neris. ſ. vltimam diſpōnem; q̄ ē neceſ
ſitas ad formā. q꞉ alteratio ē motus ī
q̄litate; ⁊ aliū alterius gn̄is. ſ. formā
ſb̄alē. Et eodē mō illuminatō ē termi
nus motus localis ſolis; q̇ ē mutatio
iſtātanea exn̄s īter formā luminis ⁊
ꝓuatōem eiꝰ. ſ. tenebras. Cuiuſ; aūt
motꝰ q̇ cmēſurat̄ alq̄ tp̄e; oꝫ ꝙ vltimꝰ
terminus ſit ī vltimo inſtāti tp̄is. Vn̄
cū forma ſb̄alis ſit q̇dā terminus al
teratōis; oꝫ ꝙ ī vltimo iſtāti illiꝰ tp̄is
introducat̄ forma ſb̄alis. corruptō aūt
⁊ generatio ſil̄ currūt. q꞉ gn̄atio vniꝰ
ē corruptio alterius. oꝫ ꝗ ꝙ ī vltimo ī
ſtāti illius tp̄is ſit terminus corrupti
onis vnius vt aeris ⁊ terminus gn̄a
tiōis alterius vt ignis. Terminuſ āt
corruptionis eſt non eſſe. Oportet er
go ꝙ in vltimo inſtanti illius tempo
ris ſit primo nō aer ⁊ primo nō ignis
ſ; ante vltimum inſtans alicuiuſ tem
poris non poteſt accipi penultimum;
quia inter quelibet duo inſtantia eſt
tempus medium ſm̄ philoſophum. ⁊
ſic non eſt accipere vltimum inſtans
ī quo ſit aer. ſed in toto tempore men
ſurante motum alterationis erat aer
Et in vltimo inſtanti eius eſt primo
non aer; ⁊ prīo ignis. ⁊ ſimiliter trāſb
ſtantiatio eſt terminus cuiuſdā motꝰ
qui ꝯſiſtit in ꝓlatione vborum. vnde
ī vltimo inſtāti tp̄is menſurantis illā
ꝓlatōem ē ꝑmo nō panis; ⁊ primo cor
pus xp̄i. ⁊ ſic non eſt vltimum inſtanſ
in quo eſt panis; ſed vltimum tempꝰ
Inter tempus autem ⁊ inſtans nō oꝫ
ꝙ aliquid cadat medium. ſicut nec in
ter lineam ⁊ pūctum. ⁊ ſic nō oꝫ ꝙ ali
quādo nec; ſit panis; nec; corpus xp̄i
Et ita pꝫ ſolutio ad ꝑmum. Ad ſc̄ꝫ
dō ꝙ pūctū additū vl̄ ſubtractū linee
nō facit maius vel minus. ⁊ ſil̄r eſt đ
inſtanti appoſito tp̄i vel ſb̄tracto ab
eo. Vn̄ ꝗuis in vltimo inſtanti tp̄is
mēſurātis eſſe panis non ſit paniſ. ta
men non ſequitur ꝙ tp̄s illud ſit ma
ius ꝗ̄ duratio eſſe panis ⁊ ſic ꝙ men
ſura non equetur mēſurato. Ad ter
tium dicendum ꝙ inſtanſ dicitur mē
ſurare mutationem aliquam inſtan
taneaꝫ; inquātū mēſurat terminū eiuſ
ad quem; quia terminus eius a quo ꝯ
iungitur cum toto motu precedenti. ⁊
ita mēſuratur tēpore menſurante mo
tū ꝓcedētē. ſ; tp̄s mēſurat motuꝫ rōne
vtriuſq; termini. ⁊ ideo nō eſt ſimile.

¶Ad q̄rtū dõ ꝙ fieri dr̄ dupl̄r. vno mō moueri ad eē ⁊ ſic illud quod generat̄ ī toto tp̄e alterationis p̄cedētis dr̄ fieri. ⁊ hoc mō loquit̄ ph̄s de fieri ī. 6. phi. vbi oſtēdit ꝙ omne factū eſſe p̄cedit fieri. ⁊ oē fieri p̄cedit factū eſſe ⁊ ſic nō ē verū ꝙ aliq̄d fiat ⁊ factū ſit ſ; ſic ē verꝫ ꝙ illud qđ fit nō ē. Alio mō dr̄ fieri res qñ introducit̄ forma. ⁊ ſic fieri nō eſt moueri; ſed terminari motū. vñ ſicut ſimul motꝰ terminatur ⁊ terminatꝰ eſt, ita ſimul aliq̄d fit ⁊ factū ē. ſ; h̄ mō illđ qđ fit ē q̄a terminus factionis eſt eſſe; ī quo ponit̄ eſſe eſſe illud; ꝙ dr̄ hoc mō moueri.

Articulus ioꝰ.

Ad tertiū ſic p̄cedit̄. Uidetur ꝙ deꝰ nō poſſit facere ꝙ albedo aut aliqua q̄litas corporalis ſit ſine q̄ntitate; q̄a q̄ntitas ē prima diſpoſitio corporiſ ex eo ꝙ īmediate adheret ſub̄e, vt dicit Boetius. Sed primū in quolibet genere eſt cā coꝝ que ſunt poſt, vt dr̄ in. 2. met. ğ a quantitate hn̄t oīa alia accidentia, ꝙ ſint diſpōnes corporales. ğ remota quantitate nulla qualitas corporalis remanet. ¶Preterea qualitas ſp̄ualiſ vt ſciā vel ꝟtus ē nobilior ꝙ̄ qualitaſ corporalis. Sed qualitas ſp̄ualis etiam miraculoſe non poſſet eſſe ſine ſbiecto, vt videt̄. ğ multo minus q̄litas corporis poſſit eſſe ſine ſubiecto ad minus qđ eſt quātitas. Preterea magis eſt remotū a nā ꝙ qualitas corporalis ſit oīo ſine ſubiecto ꝙ̄ ꝙ ſit in ſubiecto ſp̄uali; q2 eē in ſubiecto ſp̄uali eſt qualitat̄ ſp̄ualis que ē ī p̄dicam̄to eodem cum qualitate corporali, ſ; eſſe omnino ſine ſubiecto eſt ſubſtantie q̄ ē aliud p̄dicamētū. Sȝ non poſſet miraculoſe fieri ꝙ qualitas corporalis eēt in ſubiecto ſp̄uali; vt albedo in angelo. ğ multo minꝰ pōt fieri ꝙ q̄litas corporalis nō hēat ſubiectū ad minꝰ quātitatē. ¶Preterea magis depēdet q̄litas a ſub̄a ꝙ̄ ecōuerſo. Sed deꝰ nō poſſet facere aliq̄ꝫ ſub̄am creatā abſq; oī accn̄te, q2 ad minꝰ oꝫ ꝙ cr̄ature īſit relatio ad ſuū creatorē. ğ multo minus pōt fieri ꝙ q̄litas ſit abſq; oī ſubiecto. ¶Sȝ ꝯ̄. ꝓpter hoc pōt fieri ꝙ ī ſacr̄o altaris ꝙ̄titas ſit ſine ſubſtātia; q2 quātitas ꝑ eētiā a ſub̄a differt. Sed ſimil̄r qualitas differt ꝑ eſſētiā a ꝙ̄titate. ğ eadē rōne fieri poſſet vt qualitas eēt ſine ꝙ̄titate. R̄dō ꝙ diuīe potētie rōne ſue īmēſitatiſ attribuēdū ē ꝙ q̄cquid in ꝯ̄fectū non ſonat; tñ aliqua ſunt que nā creata ñ patit̄ vt fiat ꝓpter aliquā repugnantiam; quā important ratōe ꝯ̄traditōiſ implicite. ⁊ de talibus conſueuit a q̄buſdā dici ꝙ deus pōt ea facere ꝙ̄uis fieri nō poſſint. Ut ergo videamus vtꝝ fieri poſſit a deo ꝙ albedo ſit ſine quantitate ſciēdum ē ꝙ ī albedine ⁊ qualibet alia qualitate corporali eſt duo ꝯſiderare. ſ. ipſam naturam albedinis ꝑ quā ſpēm ſortitur; ⁊ indiuiduationem eius ſ̄m ꝙ eſt hec albedo ſenſibilis ab alia albedine ſenſibili diſtincta. Poſſet ergo fieri miraculo vt natura albedinis ſubſiſteret abſq; omni quantitate tamē illa albedo nō eēt ſicut h̄ albedo ſenſibilis ſ; eēt q̄dā forma intelligibilis ad modū formarum ſeparatarum quas plato poſuit

ſed ꝙ hec albedo ſenſibilis īdiuidua
ta eēt ſine q̄ꝫtitate, fieri nō poſſet quā
uis fieri poſſit ꝙ q̄ꝫtitas īdiuiduata ſit
ſine ſb̄a; q: q̄ꝫtitas nō īdiuiduatˀ ſolū
ex ſubiecto, ſicut alia accn̄tia; ſed etiā
ex ſitu q̇ eſt ꝺe rōne ipſius q̄ꝫtitatis di
mēſiue; que ē quātitas poſitionē hn̄s
Et iō poſſibile eſt imaginari duas li
neas ſepatas eiuſdem ſpēi numero di
uerſas ſm̄ diuerſū ſitū· alˀs linea non
eēt diuiſibilˀ ex ipſa rōne ſui generis,
Nō enī diuiditur linea niſi ī lineas·
Plures aūt albedines eiuſdē ſpēi ſine
ſubiecto imaginari eſt īpoſſibile, ⁊ ſic
pꝫ ꝙ albedo nō īdiuiduatˀ niſi ex ſub-
iecto, ⁊ ꝑpter hᷓ nō poſſet eē īdiuidua
niſi eſſet in aliquo ſb̄o ad minꝰ ī q̄ꝫti
tate· ſ; quātitas habꝫ vn̄ indiuiduetur
etiā abſq; ſb̄o· Et ideo pōt per mira-
culū eſſe hec quātitas ſenſibilis etiaꝫ
abſq; ſb̄o, ſicut patet in corpore xp̄i,

Ad p̄mum ḡ dō ꝙ albedo ſi ſine
quātitate eēt; iam nō eſſet corporalis
qualitas ſ; ſpūalis· vt ex dictis patet,
Ad ſm̄ dō ꝙ de q̄litate ſpūali oīo
idem dicendū videtur; quod de quali-
tate corporali dictum ē, Ad tertiuꝫ
dicēdū ꝙ cū ſb̄a ſpūalis quātitate ca
reat; nō pōt fieri ꝙ qualitas corporalˀ
ſit in ſb̄a ſpūali; niſi ꝑ modū illū quo
pōt eſſe ſine quātitate; vt dictum eſt,
Ad quartū dō ꝙ ex hoc ipſo ꝙ ſb̄a
creata cōpatˀ ad deum; cōſequitˀ ipſaꝫ
aliqd̄ accn̄s; ſicut ipſa relatio creatio-
nis aut ſeruitutˀ; aut alia ſimilis ratio
vn̄ ſicut deus nō pōt facerˀ ꝙ creatura
non dependeat ab ipſo; ita non poſſet
facere ꝙ eēt abſq; hiꝰ accn̄tibus, poſſꝫ
aūt facere ꝙ eſſet abſq; alijs accn̄tibꝰ

Accidēs autē non habet ſubiectuꝫ ex
hoc ꝙ cōpatˀ ad deū, ⁊ ideo nihil ꝓhi
bet q̇n deꝰ facē poſſit aliqd̄ accidēs eē
ſine ſubiecto, Ad quintū qd̄ obī ꝯ
patet ꝙ non eſt eadē ratio de quanti-
tate ⁊ qualitate· vt ex dictis patet.

Deinde queritˀ de corporibus
damnatorū, Et circa hoc q̄-
runtur tria, Primo vtrum
corpora damnatorū ſint incorruptibi
lia, 2ᵒ vtrum reſurgent cum ſuis de
formitatibus, Tertio vtrum punietˀ
in inferno verme ⁊ fletu corporali,

Articulus, xiꝰ.

Ad p̄mum ſic ꝓceditˀ, Videtˀ
ꝙ corpora damnatoꝝ n̄ erūt
īcorruptibilia, Corpꝰ enī nō
pōt eē incorruptibile niſi ꝑ nām vt ce
leſte, vel ꝑ grām īnocētie vt corpꝰ hoīs
in p̄mo ſtatu, vel ꝑ gloriā; ſicut corpꝰ
xp̄i ī reſurrectiōe, Sꝫ nullū iſtoꝝ ꝯpe
tit corporibꝰ dānatoꝝ, ḡ corpora dāna
toꝝ nō erūt īcorruptibilia, Si dicatˀ
ꝙ erūt īcorruptibilia ex dᷓcreto diuine
iuſticie vt ꝑpetuo puniatˀ· Cōtra, Cul
pe nō debetˀ pena ꝑpetua niſi ſm̄ ꝙ hꝫ
aliq̇d ꝑpetuitatˀ· Sꝫ ꝑpetuitas culpe
nō eſt ex ꝑte corporis; ſ; ex parte volū
tatis que eligit perpetuo in peccato
manerˀ, ergo diuina iuſticia nō req̇rit
ꝙ corpꝰ eternalˀr puniatˀ· Preterea
corpus nō punitur ꝓ pctō aīe niſi inq̄ꝫ
tū ē organū aīe opantis peccatū, Sꝫ
ī aliq̇bꝰ actibus pōt eē pctm̄ mortale ī
q̇bus corpꝰ nō cōmunicat; ſicut patet
ī peccatis ſpūalibꝰ· ḡ ſi aliq̇s ꝓ eis ſolˀ
dānetˀ corpori eiꝰ nō detˀ pena ꝑpetua
Preterea ſicut aliquis damnatur
propter peccatum tranſgreſſionis; ita

damnať ꝓpter peccatū omiſſiōis.
Sed ī omiſſione nihil coopať corpus
ḡ nō debeť ſibi pena ꝑpetua ſi ꝑꝑ pec
catū omiſſionis aliq̄s damneť, ⁊ ſic
diuina iuſticia nō reqͦrit corpa dāna-
toꝝ eē incorruptibilia. Sꝫ ꝯtra. Re-
mota cā remoueť ⁊ effect⁹. Sed poſt
reſurrectionē ceſſabit motus celi qui ē
cā corruptiōis in corporib⁹; ḡ ceſſabit
corruptio, ⁊ ſic corpa damnatoꝝ non
erūt corruptibilia. Rͦ dd̄ ꝙ corpora
dānatoꝝ erūt incorruptibilia; quāuis
ſint paſſibilia. Incorruptibilitatis āt
ꝓma cā ⁊ ꝓncipalis eſt iuſticia diuina
q̄ ꝯſeruabit corpora dānatoꝝ in ꝑpe-
tuis penis. Sꝫ cā ſecundaria ⁊ quaſi
coadiuuās erit q̇es mot⁹ celi; quo q̇e-
ſcēte nulla actio vel paſſio poterit eē ī
corporibus ꝑtinēs ad trāſmutationeꝫ
nature. Vn̄ ⁊ corpora damnatorū nō
patienť ab igne paſſione nature; qua
nā corporis humani tranſmuteť a nā
ſua; ſed patienť paſſione aīe; ſicͭ orga-
nū ſenſus a ſenſibili ſuſcipiēdo ſimili
tudinem qualitatis ſenſibilis. Ad
ꝓmum ḡ dd̄ ꝙ rō illa ꝓcedit ex inſuf
ficienti diuiſione. Eſt eni hic alia cā
incorruptionis a rebus q̄ tanguntᷣ ī ob
iectiōe. ſ. decretū diuine iuſticie; ꝙuis
poſſit dici aliquo mō; ꝙ etiaꝫ ꝑ nām
erunt incorruptibilia. inquantū. ſ. re-
mouetur nāle corruptiōis ꝓncipiū. ſ.
mot⁹ celi. Ad ſm dd̄ ꝙ peccatuꝫ ⁊
rōnē culpe; ⁊ ꝑpetuitatē hꝫ ex aīa nō ex
corpore. Vn̄ ſicut corpus punitur pro
peccato; inquantū eſt inſtrm̄ peccati
rōnē culpe hn̄tis ab aīa; ita perpetuo
puniri dꝫ inquantū eſt inſtrm̄ peccati
qd̄ habet ꝑpetuitatē ex voluntate.

Ad tertium dd̄ ꝙ hec non eſt ratiō
principaliter q̄re corpus puniť ꝓ pccō
aīe; q2 ē īſtrm̄ aīe opātis pcm̄ ſ3 magiſ
q2 ē ꝑs eēntialꝭ hoīs q̇ opať. ꝓpͤ. n. lo
quēdo hō ē q̇ peccat ꝑ aīaꝫ; ⁊ iō ſi pūi
reť aīa tm̄ nō puniret q̇ peccauit. ſ. hō
Nec tn̄ ē veꝝ ꝙ aliq̇s actus ſit hoīs
in vita pn̄ti in quo corpus nō ꝯuicet
q2 quāuis in actibus ītellectiue parti
non ꝯuincet corpus ſicut īſtrm̄ actus
ꝯmunicat tn̄ ſicut repn̄tans obiectuꝫ
q2 obiectū intellectus eſt fantaſma. ſi
cut color viſus; vt dī in. 3ͦ. de aīa. Fā
taſma aūt nō eſt ſine organo corpora
li. ⁊ ſic pꝫ ꝙ etiā intelligēdo ⁊ in aliis
actibus aīe vtimur aliquo mō corpore
Ad q̄rtū dd̄ ꝙ ꝓ pcō omiſſionis n̄
dānať aliq̇s q2 aliq̇d agať; ſ3 q2 omit
tiť illud qd̄ eſt debitū fieri ab aīa ⁊ a
corpore inquātū corpus ꝯmunicat ac
tibus aīe. ⁊ ita codeꝫ mō peccatū trāſ
greſſionis ⁊ omiſſionis ꝑtinet ad cor
pus ⁊ animam.

Articulus. iz⁹

Ad ſm ſic procediť. Videť ꝙ
corpora damntoꝝ reſurgent
ſine deformitatibus. Reſur
rectio. n. fiet diuina vͥtute que eſt ꝑfe-
ctiſſima. Sꝫ vͥtutis ꝑfecte ꝑfecta eſt
opatio ⁊ effectus. ḡ corpa reſurgētiuꝫ
erunt perfecta. ⁊ ita corpora damnato
rum reſurgent ſine deformitatibus.
Sed ꝯtra eſt ſapientie. xi. Per que
peccat quis per hec ⁊ torquetur. Sed
damnati peccauerunt per corpora de-
formitatem habentia. ergo reſurgent
cum deformitatibus. Reſpōdeo dd̄
ꝙ deformitas in corpore poteſt eſſe
duobus modis. vno modo ex defectu

aliciuius membri, ꝛ talis deformitas
vt cõiter dicit̃ i corporib⁹ dãnatoꝝ nõ
erit;qꝛ oẽs reſurgẽt icorrupti,i,ſine de
fectu alicui⁹ mẽbri: vt ſic totum corp⁹
puniat̃ i reprobis ꝛ p̃miet̃ in electis.
Alio mõ põt eſſe deformitas vel de
fect⁹ corpis ex idebita ꝓportõe partiũ
ſicut febris accidit ex idebita ꝓportõe
humoꝝ ꝛ ſicut gibbus accidit ex ſup/
abũdãtia carnis in aliq̃ parte, ꝛ de ta
li deformitate vł defectu ẽ duplex opi
nio, Quidam enim attendentes dã/
nationem reproborū vt nihil eis ma
li deeſſet: dixerũt ꝙ talibus deformi
tatibus non carebunt. Alij vero at/
tẽdẽtes virtutẽ reſuſcitantis;qui ſicut
nãm ꝯdidit in opere creatõis;ita nãꝫ
in reſurrectõe reparabit; dicũt ꝙ om/
nes defectus qui ex vitio nature acci
derũt:actoꝛ nature amouebit, vt febrẽ
ꝛ huiuſmodi. Sed defectuſ qui ex pra
ua voluntate proceſſerunt in reprobis
remanebunt, ſicut ſunt macule ꝛ rea/
tus peccatorum, Quid aũt horum ve
rius ſit aug, in ench, ſub dubio relin/
quit dicẽs, ꝙ nulla debꝫ eſſe queſtio
de pulchritudine illoꝝ quoꝝ eſt certa
damnatio. His viſis facile patet ſo/
lutio ad obiecta.

Articulus, 13⁹.

Ad tertiũ ſic ꝓcedit̃. Videtur
ꝙ corpora damnatoꝝ puniẽ
tur vmib⁹ ꝛ fletu corporali/
b⁹, Dicit̃ enim Judith, vltimo Dabit
ignẽ ꝛ vermes in carnes coꝝ, Sꝫ v/
mis ſpũalis nõ dat̃ in carnẽ ſ magis
in animam, g̃ vermis quo reprobi pu
nient̃ nõ ẽ tm̃ ſpũalis ſ etiam corpo/
ralis Item Luce, 13, dicit quedam
glo, Qđ per fletum quem dominus
reprobis ꝯminat̃ põt ꝓbari va corpo
rũ reſurrectio, qđ nõ eẽt ſi fletus ille
eẽt tm̃ ſpũalis, g̃ ꝛc. Sꝫ ꝯ ẽ ꝙ vmis
q̃ punient̃ reprobi ẽ imortaliſ, Jſa, vl
timo, Vermiſ coꝝ ñ morietur. Sꝫ nul/
lũ aĩal hꝫ ordinẽ ad imortalitatẽ niſi
hõ, g̃ vmis ille nõ erit mãlis. Pre
terea i fletu corporali fit q̃dã reſolutõ
lachrymaꝝ, Sꝫ oẽ corp⁹ finitũ a quo
aliq̃d ꝯtinue reſoluit̃ niſi fiat aliqua
reſtauratio; tãdẽ ꝯſumit̃. Cum g̃ i cor
porib⁹ dãnatoꝝ nulla reſtauratio fiat
deperditi; videtur ꝙ fletus qui erit i eiſ
perpetuus non erit mãlis. Rx⁹ dđ
ꝙ circa hoc aug, li, 20, de ci, dei, ponit
diuerſas opiniones ſic dicens, In pe
nis malorū ꝛ inextinguibilis ignis
ꝛ viuaciſſimus vermis ab alijs atq̃
alijs aliter atq̃ aliter ẽ expoſit⁹. Alij
quippe vtrunq̃ ad animũ retulerunt,
alij vtrũq̃ ad corp⁹, alij ad corp⁹ ignẽ
ad animam tropice vermẽ, quod eſſe
credibilius videtur. Unde ſequen/
tes auguſtinum dicimus ꝙ vermis
ille erit ſpiritualis, vt ipſe remorſus ꝯ
ſcĩe interius aĩam corrodens vermis
dicatur, ꝛ ſimilr̃ fletus erit ſpũalis: vt
ipſe doloꝛ fletus dicat̃. Aliquo tamẽ
mõ poſſet dici corporalis fletuſ etiam
ſine lacrimaꝝ emiſſione, vt fletuſ di/
cat̃ non ſolum doloꝛ aĩe: ſ diſpoſitio
qua corpus diſponitur anima dolen/
te, Ad p̃mũ g̃ dđ ꝙ locutio illa tro
pica eſt, ꝛ ſic poſſumus per carnes ex
ponere aĩas ipioꝝ q̃ carnales fuerũt.
Ad 2m dđ ꝙ fletus corporalis mõ
predicto ſine lachrimarum emiſſione
ſufficit ad veritatem reſurrectionis

inſinuandam.ſi tamen ſuſtinertur ꝙ v̄mis ⁊ fletus eēnt corporales.poſſet dici ꝙ diuina v̄tute ⁊ v̄miſ ille ſuſtēta/ret ⁊ lachrimaꝝ ꝯpditio reſtauraret.

VIde qrit de ſēſib⁹ ſacre ſcripture.Et circa h̄ q̄runt tria Primo vtrū pter ſēſus literales i v̄bis ſacre ſcripture alij ſēſus la/teant. Scdo d̄ nūero ſēſū ſacre ſcripture. Tertio vtrū iſti ſenſus iueniāt i alijs ſcripturis.

Articulus.14⁹.

AD pmū ſic pcedit. Ur ꝙ in eiſdē v̄bis ſacre ſcripture nō lateāt plures ſenſus q2 dictionib⁹ ſemel ſūptis nō ē vtēdū equoce vel multiplr̄.Sʒ pluralitas ſēſuum facit multiplicē locutōem.ḡ i eadem locutōe ſacre ſcripture nō pnt plures ſenſus latē. Preterea ſacra ſcriptu/ra ordinata ē ad intellectuʒ ſm illud pſ.Declaratio ſermonū tuoꝝ dat itellectū.Sʒ multiplicitas ſenſuū obnubilat itellectū.ḡ nō debēt i ſacra ſcri/ptura multi ſenſus eſſe. Preterea id qd̄ pōt eſſe occaſio erroris dʒ in ſacra ſcriptura vitari.Sed ponere ali/quos ſenſus preter lr̄alem in ſcriptu/ra pōt eē occaſio erroris.quia quilibʒ poſſet exponere ſacram ſcripturaʒ ſm ꝙ ipe vellet ad confirmatōem opinionis ſue.ḡ nō debent eē plures ſen/ſus i ſacra ſcriptura. Preterea aug. dicit.z.ſup gn̄.ad lr̄am.Qd̄ maiorē ſacre ſcripture auctoritaſ ꝗ omniſ humani ingenij perſpicacitas. ergo ille ſenſus qui non habʒ auctoritatem ad aliquid ꝯfirmādum nō eſt ꝯueniens ſenſus ſacre ſcripture. Sʒ nullus ſenſus preter litteralem habet robur ad aliqd ꝯfirmādū.vt pʒ p dio.i epl'a ad Titū. Dicit.n.ꝙ ſimbolica theolgia .i.q̄ ex ſilib⁹ pcedit nō ē argumētatia ḡ ſacra ſcriptura alios ſenſuſ pter lr̄alē nō hʒ. Preterea qcūqꝫ ſenſus ex v̄bis alicui⁹ ſcripture trahit' quē au/ctor:nō itēdit:nō ē ſenſus ppri⁹.q2 auctor p vnā ſcripturā nō pōt itelligere niſi vnum.q2 nō ꝯtingit plura ſimul itelligere ſm phm.ergo nō poſſunt eē plures ſenſus pprij ſacre ſcripture.

Sed ꝯ eſt qd̄ dicitur Daniel.iz.p/tranſibunt plurimi ⁊ multiplex erit ſcientia. Preterea Hierony.dicit in prologo biblie loquens de apoc. In v̄bis ſingulis multiplices latētitelli/gentie. R° dō ꝙ ſacra ſcriptura ad hoc diuinitus eſt ordinata vt per eam nobis veritas manifeſtetur neceſſa/ria ad ſalutē.manifeſtatio aūt vel ex/pſſio alicuius v̄itatiſ pōt fieri de aliq̄ rebus ⁊ v̄bis.inquātū.ſ.v̄ba ſignifi/cant res:⁊ vna res poteſt eē figura alterius. Actor aūt reruʒ non ſolū pōt v̄ba accōmodare ad aliqd ſignificandū:ſ; etiā res poteſt diſponere in figurā alterius.⁊ ſʒ hoc in ſacra ſcriptura manifeſtatur v̄itas duplr̄. Uno mō ſm ꝙ res ſignificant' per v̄ba:⁊ i hoc conſiſtit ſenſus lr̄alis. Alio mō ſʒ ꝙ res ſunt figure aliarum rerū.⁊ in hoc cōſiſtit ſenſus ſpūalis.⁊ ſic ſacre ſcri/pture plures ſenſus competunt. Ad pmum ḡ dō ꝙ varietas ſenſuū quorū vnus ab alio nō pcedit facit multiplicitatem locutionis.ſed ſenſus ſpūaliſ ſemp fundat' ſup lr̄alem ⁊ procedit ex eo. Unde ex hoc ꝙ ſacra ſcriptura

exponit̄ lr̄aliter ⁊ ſpūalr̄ non ē in ipſa
aliqua multiplicitas. ¶Ad ſcḿ dō ꝙ
ſcḿ ꝙ aug. dicit in li. de doctri. xp̄iana
Utilr̄ ē a deo diſpoſitū vt v̄itas in ſa
cra ſcriptura cū aliq̄ difficultate mani
feſtet̄. Eſt enī hoc vtile ad tollendum
faſtidium: q2 ad ea que ſunt difficilia
maior ſurgit attētio: que tediū tollit.
Sil'r ex hoc tollit̄ ſupbiendi occaſio:
dū homo difficulter veritatē ſacre ſcri
pture cape poteſt Similiter p hoc v̄i
tas fidei ab irriſione infideliū defēdi
tur. Uñ dñs Mat. 7. Nolite inquit
ſanctū dare canibus. Et Dionyſius
Thimoteum monebat vt ſancta ab ī
mundis incontaminata ſeruaret. Et
ita p3 ꝙ expedit v̄itatē fidei ſub diuer
ſis ſenſibus in ſacra ſcriptura tradi.
¶Ad terciū dō ꝙ ſicut dicit Augu. i
lib. de doctrina xp̄iana. Nihil eſt qd̄
occulte in aliquo loco ſacre ſcripture
tradatur. quod non alibi manifeſte ex
ponitur. Unde ſpiritualis expoſitio ſē
per debet habere fulcimentum ab ali
qua litterali expoſitione ſacre ſcriptu
re. ⁊ ita vitat̄ omnis erroris occaſio.
¶Ad quartum dicendum ꝙ non ē
propter defectum auctoritatis: ꝙ ex ſē
ſu ſpirituali non poteſt trahi efficax
argumentum. ſed eſt ex ipſa natura ſi
militudinis: in qua fundatur ſpūalis
ſenſus. Una enim res pluribus ſimil'
eſſe poteſt. vnde non poteſt ab illa qñ
in ſcriptura ſacra proponitur procedi
ad aliquam illarum determinate: ſed
eſt fallacia conſequentis. Uerbi gra
tia. leo propter aliquam ſimilitudineʒ
ſignificat chriſtum ⁊ dyabolum. Un
de per hoc ꝙ aliquid de leone dicit̄ in
ſacra ſcriptura: ad neutrū poteſt fieri
pceſſus in ſacra ſcriptura argumētan
do. ¶Ad quintū dicendū ꝙ actor p̄n
cipalis ſacre ſcripture ē ſpirit⁹ ſanct⁹.
qui in vno v̄bo ſacre ſcripture ītellexit
multo plura ꝙ̄ p expoſitores ſacre ſcri
pture exponant̄ vel diſcernant̄. nec ē
etiā incōueniēs: ꝙ homo q̄ fuit actor
inſtrumentalis ſacre ſcripture in vno
verbo plura intelligeret: quia pph̄e
vt Hiero. dicit ſuper Oſe. Ita loque
batur de factis p̄ntibus ꝙ etiā inten
derunt futura ſignificare. Unde non
eſt impoſſibile ſimul plura intellige'
inquantū vnā eſt figura alterius.

Articulus. 15⁹.

Ad ſcḿ ſic pcedit̄. Uidet̄ ꝙ ñ
debeant diſtingui quattuor
ſenſus ſacre ſcripture. ſ. hiſto
rialis vel litteralis. alegoricus. mora
lis. ⁊ anagogicus. Sicut enī in ſacra
ſcriptura aliqua figurate dicuntur de
xp̄o. ita etiam figurate dicuntur de ml'
tis alijs hominibus. ſicut Daniel'. 8.
per hircū caprarū ſignificatur rex gre
corū. Sed hu⁹ figuratiue locutōes nō
faciunt aliquē ſenſum p̄ter lr̄alem in
ſacra ſcriptura. ergo nec ſenſus alego
ricus p quē exponuntur de xp̄o ea que
in figura ipſius preceſſerūt: debet ali⁹
ſenſus ab hiſtorico poni. ¶Preterea
vna eſt eccleſia capitis ⁊ mēbrorū. Sʒ
ſenſus alegoricus videt̄ pertinere ad
caput eccleſie. ſ. xp̄m ſenſus moralis
videtur pertinere ad membra eius. ſ.
fideles. ergo ſenſus moralis nō debʒ
ab alegorico diſtingui. ¶Preterea
moralis ſenſus eſt qui ad morum in
ſtructionē partiū. Sʒ ſacra ſcriptura

in plurib⁹ locis ſm lr̄alē ſenſum mores inſtruit. ḡ moralis ſenſus nō debꝫ diſtingui a lr̄ali. ¶ Preterea ſicut xp̄s ē caput eccleſie militāt̄; ita ē caput triūphant̄. nec ē alius ⁊ ali⁹ xp̄s. ḡ nec ſēſus anagogic⁹ ꝑ quē aliqua exponunt̄ de eccleſia triumphāte debet eſſe alius ab allegorico q̄ aliq̄ exponunt̄ de xp̄o ⁊ eccleſia militāte. ¶ Preterea ſi iſti q̄tuor ſēſuſ eſſēt de neceſſitate ſacre ſcripture: quelibet pars ſacre ſcripture d̄beret hos quatuor ſenſus habere. ſed h̄ falſum eſt. Ut enim Auguſti. dicit ſup gn̄. ad lr̄am. In quibuſdā ſenſus lr̄alis querēdus eſt ſolus. ḡ hi q̄tuor ſenſus nō ſunt de neceſſitate expoſitionis ſacre ſcripture. ¶ Sed contra eſt quod Aug. dicit in principio ſup gn̄. ad lr̄aꝫ. In oīb⁹ libris ſanctis oportet intueri que ibi eterna intuentur. que ibi facta narrētur. que futura p̄nūciāt̄ que agenda percipiunt̄. ¶ Primum autē pertinet ad ſenſum anagogicū. ſcḋm ad hiſtoricū. tertiū ad allegoricū. quartū ad moralē. ḡ quattuor ſunt ſēſus ſacre ſcripture. ¶ Preterea Beda ſuper gn̄. in p̄n. dicit. Quattuor ſunt ſenſus ſacre ſcriptur̄. hiſtoria que res geſtas loquitur. alegoria in qua aliō ex alio intelligitur. tropologia: ideſt moralis locutio in qua de moribus ordinādis tractatur. anagogia ꝑ quā de ſūmis ⁊ celeſtibus tractaturi ad ſuperiora reducimur. ¶ R° dicendū ꝙ diſtinctio iſtorum quatuor ſenſuū hoc mō accipi debet. Sicut enim dictum eſt ſacra ſcriptura v̄itatem quā tradit dupl̄r manifeſtat per v̄ba ⁊ per rerū figuras. Manifeſtatio autē que ē per v̄ba facit ſenſum hiſtoricum ſiue lr̄alē. vn̄ totum id ad ſenſū lr̄alē pertinet qḋ ex ipſa v̄boꝝ ſignificatione recte accipit̄. Sed ſenſus ſpūalis vt dictū eſt accipit̄ vel ꝯſiſtit in h̄: ꝙ quedam res ꝑ figurā aliarū rerū exprimuntur q: viſibilia ſolēt eē figure inuiſibiliū; vt Dio. dicit. Inde ē ꝙ ſenſus iſte qui ex figuris accipit̄ ſpūalis vocat̄; v̄itaſ autē quā ſacra ſcriptura ꝑ figuras rerū tradit: ⁊ ad duo ordinat̄. ſ. ad recte credendū ⁊ ad recte operandū. Si ad recte operandū ſic eſt ſenſus moralis q̄ alio nomine tropologic⁹ dr̄. Si āt ad recte credendū oportet diſtinguere ſm ordinē credibilium. Ut enī Dio. dicit. 4. c. ce. ier. Stat⁹ eccleſie medi⁹ ē inter ſtatū ſinagoge ⁊ ſtatū eccleſie triūphantis. Uetus ḡ teſtamētū figura fuit noui. vetus ſimul ⁊ nouū figura ſunt celeſtiū. ¶ Senſus ḡ ſpiritual̄ ordinatus ad recte credendū pōt fundari in illo modo figurationis; quo vetus teſtamentū figurat nouū: ⁊ ſic eſt alegoricus ſenſus vel typicus. ſm ꝙ ea que in veteri teſtamento cōtigerunt exponuntur de xp̄o ⁊ eccleſia; vel poteſt fundari in illo modo figurationis; quo nouum ſimul ⁊ vetus ſignificant eccleſiam triumphantem. ⁊ ſic eſt ſenſus anagogicus. ¶ Ad p̄mū ḡ dō ꝙ hyrcus vel alia hu⁹ per que alie perſone a xp̄o in ſcripturis deſignant̄: non fuerunt res alique ſ; ſimilitudi̇es imaginarie ad hoc ſolum oſtenſe vt ille perſone ſignificarētur. Un̄ illa ſignificatio qua ꝑ illas ſimilitudines perſone ille aut regna deſignātur: nō pertinet niſi ad hiſtoricum ſenſum;

Sed ad chriſtum deſignandum eti-
am illa que in rei ꝟitate ꝯtingerunt
ordinātur ſicut vmbra ad ꝟitatem ⁊
ideo talis ſignificatio qua per hi⁹ res
xp̄us aut eius membra ſignificantur
facit aliū ſenſū ꝑter hiſtoricū.ſ.alego
ricū. Si alicubi ꝟo inueniatur ꝙ xp̄ſ
ſignificat̃ ꝑ hi⁹ imaginarias ſilitudi
nes.talis ſignificatio nō excedit ſen-
ſū lr̄alem:ſicut xp̄us ſignificat̃ per la
pidē qui exciſus ē de mōte ſine mani-
bus. Dan.z. ¶ Ad ſm dō ꝙ ſenſus
alegoricus nō ſolū pertinet ad xp̄um
rōne capitis:ſed etiam rōne membro
rū·ſicut ꝙ per duodecim lapides ele-
ctos de iordane· Joſue.1.ſignificant̃
duodecim apoſtoli· Sed moralis ſen
ſus pertinet ad membra chriſti.quan
tum ad proprios eorum actus: ⁊ non
ſm ꝙ ꝯſiderantur vt membra: Ad
tertium dicendū ꝙ moralis ſenſus ñ
dicitur omnis ſenſus per quem mo-
res inſtruūtur:ſ; per quem inſtructio
moꝝ ſumitur ex ſimilitudine aliqua
rū rerum geſtarum. Sic enim mora-
lis ſenſus eſt pars ſpūalis:ita ꝙ nun
ꝗ̄ eſt idem ſenſus moralis ⁊ lr̄alis.
¶ Ad quartu; dicendū ꝙ ſicut ſēſus
alegoricus pertinet ad xp̄m ſm ꝙ eſt
caput eccleſie militantis iuſtificans
eam ⁊ gratiam īfundēs: ita ⁊ ſenſus
anagogicus pertinet ad eum ſm ꝙ ē
caput eccleſie triumphantis glorifi-
cans eam. ¶ Ad quintum dicendum
ꝙ quatuor iſti ſenſus non attribuun
tur ſacre ſcripture vt in qualibet eius
parte ſit iſtis quatuor ſenſibus expo-
nenda.ſ; quādoq; iſtis quattuor.qñ;
tribus,qñq; duobus,qñq; vno tm̄.

Jn ſacra.n.ſcriptura precipue ex prio-
ribus poſteriora ſignificantur.⁊ ideo
qñq; in ſacra ſcriptura ſcd̄m ſenſum
litteralem dr̄ aliqd de ꝑori qd̄ poteſt
ſpūalr̄ de poſterioribꝰ exponi.ſ; nō cō
uertit̃. Jnter oīa aūt que in ſacra ſcri
ptura narrant̃:ꝑma ſunt illa,que ad
vetꝰ teſtamētum pertinet.⁊ iō que ſ;
lr̄alem ſenſum ad facta veteris teſta
mēti ſpectant poſſunt quatuor ſenſibꝰ
expōi. Secūda ꝟo ſūt illa que ꝑtinēt
ad ſtatum pn̄tis eccleſie:in quibꝰ illa
ſunt priora que ad caput pertinent reſ
pectu eorum que pertinent ad mem-
bra,q2 ipſū corpus veru; xp̄i ⁊ ea que
in ipſo ſunt geſta:ſunt figura corporiſ
xp̄i miſtici:⁊ eoꝝ que in ipſo gerunt̃
vt in ipſo.ſ.xp̄o exemplum viuendi ſu
mere debeamus· Jn xp̄o etiam futu-
ra gloria nobis premonſtrata eſt.vñ
ea que ad litteram de ipſo chriſto ca-
pite dicūtur pn̄t exponi ⁊ alegorice re
ferendo ad corpus eius miſticum: ⁊
moraliter referendo ad actus noſtros
qui ſm ipſum debēt reformari.⁊ ana
gogice:in quantum in chriſto ē nobiſ
inter glorie demonſtratū. S; quādo
ſm lr̄alem ſenſum dicit̃ aliquid de ec
cleſia:non poteſt exponi alegorice:ni
ſi forte ea que dicuntur de primitiua
eccleſia exponant̃ quantum ad futuꝝ
ſtatum eccleſie preſentis.poſſūt tamē
exponi moraliter ⁊ anagogice. Ea ve
ro que moraliter dicuntur ſm ſenſu;
lr̄alem non conſueuerunt exponi niſi
alegorice. Jlla ꝟo q̄ ſm ſenſum litte
ralem pertinent ad ſtatum glie nullo
alio ſenſu conſueuerunt expōi eo ꝙ ip
ſa non ſunt figura aliorum. Sed ab

omnibus alijs figurata.

Articulus .16ᵘˢ.

AD tertiū ſic ꝓcedit᷑. Ur̄ ꝙ in alijs ſcripturis ꝑdicti ſenſus diſtigui debeāt. Sēſus eniȝ ſpūales in ſacra ſcriptura accipiūtur ex q̇buſdā ſilitudinibꝰ. ſʒ i alijs ſciētijs ꝓcedit᷑ ēt ex q̇buſdā ſilitudibꝰ g̃ i ſcri/pturis aliaꝝ ſciaꝝ pn̄t ſēſus plures inueniri. Preterea poetice artis ē vti tꝫreꝝ aliq̇bꝰ ſilitudinibꝰ fict̄ deſignari. g̃ vr̄ ꝙ ⁊ in dictis poetaꝝ ſēſus ſpirituales īueniāt᷑: ⁊ nō ſolū i ſacra ſcriptura. Preterea phs dicit. ꝙ q̇ dicit vnum quodāmō multa dicit. g̃ videt᷑ ꝙ in alijs ſcientijs in vno ſenſu poſ/ſunt deſignari plures. ⁊ ſic nō ſolum ſacra ſcriptura hos ſenſus ſpirituales habet. Sed contra eſt quod dicit Gre. 22. morū. Sacra ſcriptura oēs ſciās atq̃ doctrinas ipſo etiam locutionis ſue more tranſcēdit. q̇ꝛ vno eo/demq̃ ſermone dū narrat geſtū ꝓdit miſterium. Rⁿ. dō ꝙ ſpūalis ſēſus ſacre ſcripture accipitur ex hoc ꝙ res curſum ſuum ꝑagentes ſignificāt aliq̇d aliud qd̄ ꝑ ſpūalem ſenſuȝ accipit᷑. Sic aūt ordinantur res in curſu ſuo vt ex eis talis ſenſus poſſit accipi qd̄ eius ſolius eſt qui ſua prouidentia reſ gubernat: qui ſoluſ deuſ eſt. Sicut .n. homo pōt adhibere ad aliquid ſigni/ficandum aliquas voces vel aliquas ſilitudines fictas. ita deus adhibȝ ad ſignificationeȝ aliquoꝝ ipſum curſuȝ rerum ſue ꝓuidētie ſubiectaꝝ. Signi/ficare aūt aliquid per v̄ba vel ꝑ ſimi/litudines fictas ad ſignificandū tan/tū ordinatas; nō facit niſi ſenſū lr̄alē vt ex dictiſ pȝ. Unde in nulla ſcientia humana induſtria inuenta ꝓprie lo/quēdo pōt īueniri niſi lr̄alis ſenſus. ſʒ ſolū in iſta ſcriptura: cuius ſpūs ſcūs eſt actor. homo v̄o inſtrm̄ ſm̄ illd̄ pſ. Lingua mea calamꝰ ſcribe ⁊c̄. Ad ꝑmū g̃ dō ꝙ in alijs ſcientijs ꝓcedit᷑ ex ſilibus argumētādo nō ꝙ ex v̄bis q̇bus vna res ſignificatur: ſignificet᷑ ⁊ alia res. Ad ſm̄ dō ꝙ fictōnes poetice nō ſūt ad aliud ordinate niſi ad ſignificādū. vnde taliſ ſignificatō nō ſuꝑgredit᷑ modū litteralis ſenſus. Ad tertiū dō ꝙ q̇ dicit vnū quodāmō dicit multa. ſ. in potētia. ſʒ ꝙ conclusiōes ſūt potētia i ꝑncipijſ. Ex vno .n. ꝑncipio multe ꝯcluſiones ſequūt᷑. nō ꝙ i alijs ſciētijſ ꝑ modū ſignificationis qd̄ dr̄ de vna re ſimul de alijs intelligat᷑ vt ſignificatū: licet inde tra/hi poſſit ꝑ argumētatōem ⁊c̄.

QUeſtio ē d̄ ope manuali circa qd̄ q̄runt᷑ duo. Primo vtꝝ opari manibꝰ ſit i ꝑcepto. Scdo vtꝝ ab h̄ ꝑcepto excuſent᷑ illi q̇ ſpūalibꝰ opibꝰ vacant.

Articulus .17ᵘˢ.

AD ꝑmū ſic ꝓcedit᷑. Ur̄ ꝙ operari manibꝰ ſit i ꝑcepto. 2. ad theſa. 3. Si q̇s nō vult opa/ri nō manducet. Audiuimꝰ .n. ⁊c̄. gl. Quod iō precipio q̇ꝛ audiuimꝰ. g̃ ⁊c̄. Preterea aug. in li. de opere monachoꝝ: Audiāt g̃ q̇bꝰ hoc ꝑcepit apl̄s qui nō habēt hāc poteſtatē. Preterea nulluſ debȝ excōmunicari vt iura dicunt niſi pro mortali. Sed nullꝰ peccat mortaliter niſi contra preceptum faciens. Cum g̃ ille q̇ ceſſat ab opere

manuali iure poſſit excōmunicari: vt patet per illud qđ dr̄·z. ad theſ.3. Si quis nō obedierit v̄bo noſtro per epiſtolā: hunc notate: ⁊ ne cōmiſceamini cum illo vt confundat̄. videt̄ ergo ꝙ operari manibus ſit in p̄cepto. Preterea ille qui peccauit tenetur penam đbitam pro peccato ſubire ex neceſſitate precepti. Sed oēs in Adā peccauerunt. ad ro·5. Pena autē peccati Ade eſt labor manualis. gn̄.3. In ſudore vultus tui veſcaris pane tuo. ḡ oībus eſt p̄ceptū manibꝰ laborare. Preterea ad eph.4· Qui furabatur iā non furet̄: magis autē laboret operādo manibus ſuis. Glo. Laboret operādo n̄ ſolum ꝑ ſeruos ꝫ etiam manibus· Illud autē quod ad omnes pertinet ē p̄ceptū nō cōſilium ḡ ⁊c̄. Preterea labor manualis neceſſarius eſt ad ſuſtētationē vite corporalis: ſicut actus virtutum ſunt neceſſarij ad ſuſtentationē vite ſp̄ūalis. Sed actus virtutū ſunt in precepto: ergo ⁊ laborare manibus. Preterea illđ ad quod ſequitur peccatum mortale non poteſt ſine peccato mortali fieri· Sed ad nō laborare ſequitur nō mādu care, quod qn̄ꝙ eſt peccatum mortale. z· ad theſ.3· Qui nō operatur nō māducet. ḡ non operari manibus eſt peccatū mortale. ergo eius oppoſitū eſt in p̄cepto. Sed ꝯtra Nō ē cōtrariū p̄cepto vel conſilio p̄ceptum domini vel cōſiliū. Sꝫ dn̄s vel precipiendo vel conſulendo dicit Mat.6. Nolite ſolliciti eſſe anime veſtre ⁊c̄. Huic autē cōtrariatur labor manuū. q: qui laborant manibus ſolliciti ſunt de neceſſarijs corporis, ergo labor manuū non ē in p̄cepto. Preterea lex vetus quantū ad precepta moralia ſufficiēter cōtinebat que neceſſaria ſunt ad ſalutē. Un̄ dn̄s Mat.18. Si vis ad vitā ingredi ſerua mādata ⁊ loquit̄ de mādatis decalogi. Unde ſubdit. Nō homicidiū facies. nō furaberis· ſꝫ ī p̄cepꝰ veteris legis nihil ꝯtiet̄ đ labor manuū ḡ labor manuū n̄ eſt ī p̄cepto. Preterea ad p̄cepta ſeruanda omnes tenent̄· Sꝫ ad labores manuū non omnes tenentur: alias q̄ ſunt diuites ⁊ manibus non laborant mortaliter peccarent. ergo labor manuum non eſt in precepto. Preterea ad precepta non magis tenentur religioſi ꝙ̄ ſeculares. Sed ad laborandū manibus vident̄ magis teneri religioſi ꝙ̄ ſeculares. Unde Augu· in li·đ operibus monachoꝝ. monachos rep̄hendit: quia non laborant. non autē alios ergo ⁊c̄. Preterea vſus liberalium artiū nobilior eſt ꝙ̄ mechanicarum: qui ī opere manuali cōſiſtit. Sꝫ vſus liberalium artiū nō ē in p̄cepto. ergo multo minus labor manuū. Rͦ dicendū ꝙ iudicium de vnaquaꝙ re ſumendū eſt ſm̄ finē ad quē ordinat̄· Labor autem manuum ad tria cē vtilis inuenitur. Primo ad ocium tollēdum. Unde Hiero. ad Ruſticū monachum· Semper aliquid operis facito. vt te diabolus inueniat occupatum: ⁊ ꝙ itelligat de opere manuali patet per illud quod ſubiungit· Vel fiſcellam texe iūco: ⁊ poſtea ſbdit: vel deſiderijs eſt omnis ocioſus. Secūdo ad corpus domādū. vn̄. z. ad cor. 6. Alijs carnis maceratiōibꝰ ꝯiūgit

vbi dr̄ in laboribus.ſ.operū: qꝛ mani
bus ſuis opabaẗ ⁊ ſubiungit. Jn vigi
lijs ⁊ ieiunijs ⁊c̄. 3° ordinaẗ ad q̄rē
dū victū. Act.2°. Ad ea q̄ mihi opꝰ
erāt; ⁊ his q̇ mecū erāt miniſtrauerūt
manus iſte. Si ḡ ꝯſidereẗ labor ma
nuū ſm ꝙ ordinaẗ ad tollendū otiuꝫ
vel corpus domādū: ſic idē iudiciuꝫ ē
de labore manuū ⁊ de alijs exercitijs
ad eadē ordinaẗ. Nō enī eſt ī ꝑcepto
ꝙ tollaẗ otiū tali aut tali occupatione
ſ̷ ſufficit ad otiū tollendū quacūqꝫ li
cita occupatiōe ab ocio quis deſiſtat.
⁊ ſic occupatio laboris manuum non
eſt in precepto: ꝯſiderato hoc fine. Et
ſimilis eſt ratio de labore manuū ſm
ꝙ ordinatur ad corpꝰ domādū: qui a
multis exercitijs corpꝰ domari poteſt
ſicut vigilijs ieiunijs: ⁊ multis huius
Unde nullū eoꝝ inquantuꝫ ordinaẗ
ad talem finem eſt in ꝑcepto in ſpāli:
quāuis in generali ſit ī ꝑcepto corpus
domare qualicūqꝫ exercitio: quo mor
tifere ꝯcupiē reprimāẗ. Secundū autē
ꝙ ordinatur ad victū querendū ſic vi
deẗ eſſe in precepto. Un̄ dr̄.i. ad theſ.
4. Operemini manibuſ veſtris ſicut
precepimus vobis; nec ſolū ī precepto
iuris poſitiui: ſed etiā iuris naturalis
Jlla enim ſunt de lege naturali ad q̄
homo ex ſuis naturalibus inclinatur
Sicut autem ex ipſa diſpoſitione cor
poris patet; homo naturalem ordina
tionē habet ad opꝰ manuale. ꝓpter ꝙ
dr̄ Job.5. Homo ad laborē naſcitur
⁊ auis ad volādū. Cū autē alijs aīali
bus natura ſufficienter prouiderit in
his que ad ſuſtentationem ſue vite ꝑ
tinent in cibis ⁊ armis ⁊ tegimentis
homini in his nō prouidit. quia ipſe
eſt preditus rōne: per quaꝫ ſibi poteſt
prouidere in omnibus ſupradictis. vn̄
⁊ erit ſibi loco omniū predictoꝝ ma
nus couenieēs ad diuerſa opera: quibꝰ
cōceptiones rōnis diuerſis artificijs
exequaẗ. vt dr̄.14. de aīalibus. Scien
dū tamē ē ꝙ duplex eſt preceptuꝫ legis
nature. quoddā quod ordinaẗ ad tollē
dū defectum vnius ſingularis ꝑſone.
vel ſpūale ſicut de actibus virtutū. vł
corporale ſicut preceptū quod dn̄ſ dedit
homini gn̄.2. De omni ligno quod ē
in paradiſo comede. ⁊c̄. Aliud ꝟo eſt
quod ordinaẗ ad tollendū defectū to
tiuſ ſpēi: ſicut hoc qd̄ dr̄ gn̄.i. Creſcite
⁊ multiplicamini ⁊ replete terram.
Jn hoc enī precipiẗ actus generatōis
quo natura ſaluatur ⁊ multiplicatur.
Hoc autem intereſt īter hec duo gn̄a
preceptoꝝ. qꝛ primū preceptū legis na
ture quilibet tenetur ſingulariter ob
ſeruare. ſ̷ ad ſm preceptū non tenetur
quilibet ſingulariter. Jn his enī que
pertinent ad ſpecieꝫ omnes homines
cōputandi ſunt quaſi vnus homo. par
ticipatione enim ſpeciei plures hoīes
ſunt vnus homo. vt dicit Porphirius
Sicut autē homo vnus habꝫ diuerſa
membra quibus occupatur ī diuerſis
officijs ordinatis ad tollendū ꝓpriuꝫ
defectum; que non poſſunt omnia per
vnum membrum exerceri: ſicut oculuſ
videt totū corpus; ⁊ pes totuꝫ corpus
portat: ita oportet eſſe in his que ad to
tam ſpeciem pertinent. Nō enim ſuf
ficeret vnus homo ad exercenda oīa:
quibus humana ſocietas indiget. Et
ideo diuerſis officijs oportet occupari

diuerſos,vt dicitur ad ro.12.Sicut in
vno corpore multa mēbra hēmus ⁊c.
Hec autē diuerſificatio hominū in di
uerſis officijs contingit.ꝑmo ex diui/
na ꝓuidentia;que ita hominū ſtatus
diſtribuit:vt nihil vnqꝫ deeſſe īuenia
tur de neceſſarijs ad vitā. Secūdo ēt
ex cauſis naturalibus; ex qb⁹ ꝯtingit
ꝙ in diuerſis hominibus ſunt diuer/
ſe inclinationes ad diuerſa officia vł
ad diuerſos modos viuendi. Quia
ergo labore manuū aliqͤs pōt ſubueni
re ⁊ proprio defectui ⁊ alieno; cū non
poſſit vnus homo ī omnibus ſibi ſuf/
ficere:ſed indiget alieno auxilio pa/
tet ꝙ preceptum de labore manuum
quodāmodo ſub vtroqꝫ genere predi/
catorum preceptorum continetur. In
quantum enim labore manuum vni⁹
ſubuenitur neceſſitatibus aliorum ſic
pertinet ad ſc̄m genus naturalium pre
ceptorum. Inquantum autem aliqͤs
per hoc ſuis neceſſitatibus ſubuenit;
pertinet ad primum genus:ſicut pre/
ceptum de comedendo. Preceptum
autem quod ordinatur ad tollendum
defectum corporalez non obligat niſi
defectu exiſtente.vnde ſi eſſet aliquis
qui poſſet viuere ſine cibo: non obli/
garetur precepto de comedendo. Sic
ergo preceptum de labore manuum
non obligat aliquem ſingulariter ſꝫ
ꝙ ordinatur ad tollendum defectum
cōmunez aliquo modo.neqꝫ ſc̄m ꝙ or
dinatur ad tollendū ꝓprium niſi defe
ctu exiſtente.⁊ ideo ille qui habꝫ vnde
licite viuere poſſit: non tenetur mani
bus operari.qui autē non habet vnde
alias viuat;vel niſi aliquo illicito ne

gocio victū acquirat; tenet manibus
laborare. Et h̄ patet ꝑ apoſtolū in tri
bus locis vbi de manuū opatione pre
ceptū dat. Primo ad ephͤ.4.vbi ꝓ/
hibēdo furtū iniungit manuū opatio
nē. Qui furabat̄ iam nō fueret. mag̃
autem laboret manib⁹ ſuis. 2ᵉ.i.ad
Theſ.4.vbi precipit labore manuum
ꝓhibēs cōcupiſcentiā rerū alienaruꝫ
Operemini inquit manibus veſtris
ſicut precipim⁹ vobis.vt honeſte am/
buletis ad eos qui foris ſunt:⁊ nulli/
us aliquid deſideritis. Tertio.2.
ad Theſ.3.vbi precipit operationem
manuum probibens turpia negotia;
quibus aliqui victum querebāt. Au
diuimus inquit inter vos quoſdā am
bulare in quiete nihil operantes; ſed
curioſe agentes. Glo. Qui feda cura
ſibi neceſſaria prouident. ⁊ ſubiungit
His autem quihuius ſunt denuncia/
mus ⁊ obſecramus in dn̄o ieſu chriſto
vt cum ſilentio operantes panem ſuū
manducent. Sciendum etiam eſt ꝙ
ſicut viſus ē ꝑncipalior inter alios ſē
ſus,ratione cui⁹ omnes alij ſenſus no
mē viſus ſortiuntur. vt Augu. dicit
ita manus q2 ad plirima opa neceſſa/
ria eſt.dr̄ organū organorum in.3.de
aīa.⁊ ideo per ꝓperationē manualem
intelligitur nō ſolū qd̄ manib⁹ fit:ſed
quocūqꝫ corporali inſtr̄o. ⁊ hr̄ qd̄cūqꝫ
officium hō agit de q̊ licite poſſit vi/
ctū acqͥrere ſub labore manuū ꝯphen
dit. Nō enim videt̄ rōnabile ꝙ ma/
giſtri artium mechanice poſſint viuē
de arte ſua ⁊ magiſtri artiuꝫ liberali/
um non poſſint viuere de arte ſua. Si
militer ⁊ aduocati poſſunt viuere de

patrocinio qđ p̄ſtāt in cauſis.⁊ ſilr̄ eſt
de oībus alijs licitis occupationibus.
Quia ꝗ̄ preceptū ē ꝫ nō oēs obligat:
ideo ad vtraſqꝫ rōnes rn̄dendū ē. Ad
p̄mū ꝗ̄ ⁊ ad ſm̄ pꝫ ſolutio ex dictis: qꝛ
cōcedimus laborē manuū eē ī p̄cepto
nō tn̄ oēs ad hoc ſingulariter obligari
Ad tertiū dđ ꝙ ſicut ex dictis patet
apl's loquit̄ in caſu illo qn̄ p̄termiſſo
labore manuū de fedis negocijs ſibi
victū acq̇rebāt. in q̄ caſu obligabant̄
ad p̄ceptū ſeruandū.⁊ ideo digni erāt
excōmunicari. Ad q̄rtū dđ ꝙ v̄ba
illa dei magis ſunt prenunciantis pe-
nā q̄ȝ precipientis ſatiſfactionē. Unde
premiſit. Maledicta terra in ope tuo
ſpinas ⁊ tribulos germinabit tibi.⁊
ſimiliter mulieri dixit. In dolore pa
ries filios. Et iō nō ſequit̄ ꝙ ad labo
randū quilibꝫ hō teneat̄ ex neceſſita-
te p̄cepti. alias ſequeret̄ ꝙ quilibet te
neret̄ ad agriculturā: de qua dominꝰ
ibi facit mentōnē. Ad quintū dđ ꝙ
vita ſp̄ualis a nullo pōt conſeruari ni
ſi per actus v̄tutū: ⁊ ideo quilibꝫ obli
gatur ad ſeruanda p̄cepta que ſunt de
actibꝰ v̄tutū: ꝫ vita ſp̄ualis a multis
poteſt cōſeruari ſine hoc ꝙ manibus
operent̄.⁊ ideo quāuis ſit generalr̄ in
p̄cepto: nō tamē quilibet ad obſerua-
tionē eius tenet̄. Ad ſextū dđ ꝙ nō
manducare nō eſt peccatum mortale:
niſi qn̄ ſine manducatione vita ſerua
ri non pōt: tūc enī aliqs nō mādücādo
ſeipſuꝫ occideret: ⁊ ſimiliter non opoꝛ
tet ꝙ aliquis peccet nō laborādo ma-
nibus: niſi quando alias vitam ſerua
re non poſſet niſi illicitis artis. ⁊ iō
cum illicite arte ſint modis omnibus
fugiende. ſub eadē diſtinctione poſuit
apoſtolus nō manducare ⁊ nō opera-
ri dicens. Qui nō vult operari nō mā
ducet. Ad primū autē eorum que i
cōtrarium obijciuntur dicendum ꝙ n̄
prohibet dominus apoſtolis omnem
ſollicitudinem. ſcilicet de his que per
tinent ad victum corporis. alias ipſe
loculos nō habuiſſet. ſed prohibet ſol
licitudinem ſuffocantem: qua mens
ſuffocatur dupliciter. Uno modo vt
in rebus temporalibus finem ponat
recte operationis.⁊ hoc deus prohibet
Unde Augu. dicit in libro de operi-
bus monachorum exponens illud.
Nolite ſolliciti eſſe ⁊c̄. Non vt iſta
non procurrent quantum neceſſitatis
eſt: quod honeſte poterunt. ſed vt iſta
non intueantur: ⁊ propter iſta faciant
quicquid in predicatione euangelij fa
cere iubentur. ⁊ habetur in gloſa. i. ad
Theſal. 4. Secundo ſuffocatur mēs
predicta ſollicitudine quando fiduciā
de deo amittit. ⁊ hoc dominus prohi-
bere intendit. Unde dicit glo. ſuper
illud Mat. ſexto. Hoc exemplo non
prohibet prouidentiam ⁊ laborem ſci
licet de auibus ⁊ lilijs. Sed ſollicitu-
dinem vt tota fiducia noſtra ſit in deo
per quem ⁊ aues ſine cura viuunt.
Ad ſecundum dicendum quod nō
omnia que ſunt in precepto continen
tur explicite in preceptis decalogi.
Sed ad ea poſſunt redaci cum impli
cite in eis contineantur. Et ſic prece-
ptum de labore manuum per quem vi
ta corporalis conſeruatur: ⁊ reducitur
ad hoc preceptum. Non occides: ſi-
cut etiam preceptum de manducando

vel ad hoc preceptum. Non furtū facies. q̄ omne illicitū lucrū: qḋ p laborē manuū euitat̄ ꝓhibet̄. Ad tertiū dō ꝙ in q̄lʒ precepto duo ſunt conſideranda. ſ. finis precepti ⁊ poſſibilitas obſeruādi. q2 oīa precepta cuiuſlibʒ legis ſunt ordinata ad aliquod bonuʒ inducēdū: vel malū tollēdū. nec aliq̄d īpoſſibile p̄cipi pōt. Uñ dicit Hiero. Qui dicit deū aliquid p̄cepiſſe ipoſſibile anathema ſit. Si ḡ ſit tale p̄ceptum qḋ nullo mō reddi poſſit: impoſſibile obſeruādū. ⁊ ſine eo finis intentus hēri nō poſſit: obligatio illiꝰ p̄cepti ſemp manet: ſicutē in preceptis de actibus v̄tutū. q2 ad minus actus interiores ſemp ſunt in hoīs poteſtate ⁊ ſine eis vita ſpūalis conſeruari non poteſt, vt dictū eſt. Duobus ḡ modis p̄ceptū de operatōe manuū obligationem amittit. Uno modo quando aliquis redditur impotens ad laborandum propter corporis imbecilitatem. Alio modo qñ finem huius p̄cepti. ſ. conſeruationem corporalis vite conſequi poteſt ſine labore manuū vt ex dictis patet. Ad quartum dō ꝙ ad laborem manuum per ſe loquēdo equaliter religioſi ⁊ ſeculares tenent̄. quod patet ex duobꝰ. Primo ex v̄bo apoſtoli. 2. ad. theſ. 3. vbi ponit dō opere manuum preceptum dicens.

Subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate ⁊c̄. Fratres enim omnes Chriſtianos vocat. Non enim tunc temporis aliqui religioſi determinati erant. Secundo patet ex hoc ꝙ religioſi nō tenent̄ ad alia ꝗ̄ ſeculares; niſi ad ea quibus ſe ex voto obligauerunt. ſ3 per accidens contingit ꝙ hoc preceptuʒ magis tāgit religioſos ꝗ̄ alios. ⁊ de hoc dupliciter. Primo q2 religioſi ī paupertate viuunt vñ facilius poteſt eis accidere ꝙ non habeant vnde viuant aliis ſecularibus. Secundo ex ſtatuto regule in aliquibus ordinibus. Unde dicit Hiero. in epiſtola ad ruſticum monachum. Egyptiorum monaſteria hunc tenent morem vt nullum abſq3 oper̄ ⁊ labore ſuſcipiant. non taʒ propter victus neceſſaria: ꝗ̄ ꝓpter anime ſalutem. ne vagetur pernitioſis cogitationibus. ſicut etiam ad vigilias ⁊ alia: quibus domatur corpus: tenētur quādoq3 religioſi ex ſtatutis ſuis ad q̄ ſeculares non tenentur. Ad quintuʒ dicendum ꝙ quāuis vſus liberaliuʒ artium ſit nobilior; non tamen ita ē neceſſariꝰ ad vitam corporis ſuſtētādam. Et preterea ſub operatione manuum ꝯphēdit̄. ſicut ex dictis p3 ⁊c̄.

Articulus. 18ꝰ.

Circa 8m ſic ꝓceditur. Uidetur ꝙ illi q̄ ſpiritualibus opibus vacant non excuſentur a labore manuum. i. enim ad theſ. 3. ſup illud. Si quis non vult opari ñ mäducet dicit glo. aug. Dicunt q̄daʒ de opibus ſpiritualibꝰ h̄ aplʒ p̄cepiſſe ⁊ poſtea ſubdit. Sed ſupflue conāt̄ ⁊ ſibi ⁊ ceteris caliginē obducere: ut qḋ caritas vtiliter monet non ſolum facere nolint ſ3 nec intelligere. ⁊ ita videtur ꝙ per ſpiritualia opera a labore manuum nō excuſent̄. Preterea inter omnia ſpiritualia maxīa ſunt oro lectio ⁊ p̄dicatio. S3 per iſta opa nō

excuſantur aliqui a labore mãuali.er-
go ꝛc̃.Probatio medie.aug̃.dicit ĩ li
bro de operibus monachoꝝ.Quid a
gãt q̇ operari corporaliter nolũt.ſci-
re deſidero ꝛc̃.vacent orõnibꝰ iquiũt
ꝛ lectõibꝰ ꝛ v̾bo dei.ꝛ poſtea ſb̄dit.ſ3
ſi ab his amouẽdi nõ ſumꝰ nec mãdu
candũ ē neceſſe p̄pande.Si autē ab
iſta vacare ſeruos dei certis interual
lis temporꝝ infirmitatis neceſſitas co
git:cur etiam nõ p̄ceptis apoſtolicis
obſeruãdis aliq̃s ptes tporꝝ deputa-
mꝰ.Et q̃tũ ad orãtes dicit.Citiꝰ ex-
audit̃ vna obedient̄ oratio q̃ꝫ decem
millia ↄtẽnẽtis.Quãtũ v̾o ad pſallẽ
tes ſubdit.Cantica diuina cantar̃ eti
am manibus operantes facile poſſũt
ꝛ ip̃m laborem diuino tanq̃ꝫ celeuma
te ↄſolari.Quãtum vero ad legenteſ
ſubdit.Qui autem dicunt ſe lectioni
vacare:nõne illic inueniunt quod p̄-
cepit apoſtolus.Que eſt ergo iſta ꝑ-
uerſitas:lectioni nolle obtemperare:
dum vult ei vacare. Quis enim ne
ſciat tanto citius quẽcũq̃ꝫ ꝑficere cũ
bona legit:quãto citius facit quod le
git.Quantum vero ad predicãtes ſb̄
iungit.Si aũt alicui ſermo eſt erogã
dus.ꝛ ita ſe occupat vt manibus ope
rari non vacet:nunquid hac omnes
poſſunt in monaſterio veniẽtibus ad
ſe vel diuinas lectiones exponere:vel
de aliquibus diſputationibuſ ſalubri
ter diſputare.Quando ergo non om
nes poſſunt:cur ſub hoc obtentu om-
nes vacare volunt:quãq̃ꝫ ꝛ ſi omnes
poſſent viciſſitudine facẽ deberent:ꝛ
non ſolũ vt ceteri a neceſſarijs actibꝰ
occuparentur:ſed quia ſufficit vt plu-
ribus audientibus vnus loquatur.

Preterea clericiˡ maxime operibus
ſpiritualibus occupantur.ſ3 ipſi tenẽt
ad laborem manuum.g̃ ꝛc̃.Probatõ
medie.Diſtinctione.8i.dicitur.Cleri
cus victum aut veſtitũ ſibi artificio
vel agricultura abſq̃ꝫ officij ſui dũta
xat detrimẽto preparet.Itẽ in alio.c.
Clericꝰ qui verbo dei eruditus ē:arti
ficio victum q̃rat. Item oẽs clerici
q̇ ad opandũ validi ſũt ꝛ artificialia
ꝛ litteras diſcãt.Preterea religioſi
qui omnia reliq̃rũt maxime opibꝰ ſpi
ritualibus vacant.Sed tales tenent̃
ad manuum laborẽ.g̃ ꝛc̃.Probatio
medie.Luce.iz.Vendite que poſſi-
detis.Glo.Nõ tm̃ cibos veſtros cõi
cate pauperibus.ſed etiam vendite
poſſeſſiones veſtras:vt omnibus ve-
ſtris ſimul pro domino ſpretis:poſtea
labore manuum operemini.vnde vi-
uatis ꝛ elemoſinam faciatis. Pre
terea decretum dicit diſtinctione.zz
q̄ ille eſt hereticus qui facit cõtra ſta
tutum eccleſie romane.Sed illi qui
mendicant non laborantes proprijs
manibus faciunt contra ſtatutū Ca
lixti pape.iz.q.i.Videntes ſummi
ſacerdotes ꝛc̃.vbi dr̄ q̄ eccleſia ſtatu
it q̄ inter eos qui communi vita de-
gere volunt nullus egens inueniat̃.
ergo religioſi propter opera ſpiritua-
lia non excuſantur a labore manuū.
immo ſi mendicant ſunt heretici.

Preterea ille qui exponit ſe pericu-
lo mortis peccat quaſi temptans deũ
ſicut ſi aliquis videret vrſum veniẽ-
tem in furia ꝛ deponeret arma:quibꝰ
poſſet ſe defendere temptaret deum,

Sed ille qui relinquit omnia ⁊ nō la
borat manib⁹: abicit a ſe neceſſaria vi
ctus q̀bus reſiſtit̃ cōſumptioni que fit
in corpore p̱ calorē naturalē ꝗ tal̃ pec
cat quaſi tēptans deū. Preterea ad
phi.3. dicit apoſtol⁹ Imitatores mei
eſtote fratres. Sed ipſe quāuis p̄dica
ret ⁊ operib⁹ ſpūalib⁹ vacaret; nihilo
minus opere manuū victū querebat.
2. ad theſa.3. Ipſi ſcitis quēadmodū
⁊ vos oporteat imitari ⁊ vos quoniā
nō inquieti fuim⁹ apud vos: neq̧ gra
tis panē mādūcauim⁹ ab aliquo: ſed
ī labore ⁊ fatigatiōe nocte ac die ope
rantes: ne quē veſtrum grauaremus
ꝗ ⁊c̄. Preterea gn̄.23. ſuper illud.
Confirmatus eſt ager ⁊c̄. dicit gloſa
ꝙ perfectus predicator animā ſuā ab
ſcondit ſub bone operationis ⁊ contē
plationis regimine. ⁊ ita illi qui ope
ribus ſpūalibus inſiſtunt per contem
plationem debent etiam operibus ex
terioribus vacare per actionem. ⁊ ſic
opera ſpūalia non excuſant a labore
manuum. Sed cōtra. Luc.9. Sine
vt mortui ſepeliant mortuos ſuos di
cit glo. Dominus docet minora bona
pro maioribus eſſe dimittenda. Sed
opera ſpūalia ſunt maiora bona quā
opera manualia. ergo d̾bet hec preter
mittere ꝓpter illa. Preterea opera
pietatis ſunt potiora ꝙ̄ exercitia cor
poralia. i. ad thi.4. Corporalis exer
citatio ad modicum vtilis eſt. pietas
autē ad omnia valet. Sed opera miſe
ricordie ⁊ pietatis ſunt dimittenda:
vt vacetur predicationi actuū.6. Nō
eſt equū nos relinquere verbū dei ⁊c̄:
Luce.9. Sine mortuos ſepelire mor
tuos ſuos: tu autem vade ⁊ annuncia
regnum dei. ꝗ multo fortius ꝓpter p̄
dicationem ⁊ alia opera ſpūalia ē di
mittēdum opus manuale; ⁊ alia que
ad exercicationem pertinent corpora
lem. Preterea.2. ad thi.2. Nemo
militans deo implicat ſe negocijs ſe
cularibus. Glo. Illa ſunt ſecularia
negocia quibus animus occupat̃ colli
gende pecunie cura. Sed qui operan
tur manibus habent curam de colli
genda pecunia: ergo implicanatur ne
gocijs ſecularibus. Et ita illi qui mi
litant deo in ſpūalibus operibus non
debent operibus manuum occupari.
Rᵒ. dicendum ꝙ veritas huius que
ſtionis apparet ex his que in ſuperio
ri queſtione ſunt dicta. Dictum eſt
enim ſupra quod illi tantum obligan
tur ad obſeruationem huius prece
pti. ſcilicet de opere manuum: qui
non habent alias vnde licite viuere
poſſint ⁊ ideo qui ſpiritualia opera ex
ercēt; ⁊ poſſunt alias licite viuere ꝙ̄
de labore manuum; non tenentur ma
nibus laborare. Vn̄ diſtingundū vi
det̃ de operibus ſpiritualibus. Sunt
enim quedā bona ſpiritualia que ī bo
num cōmune cedunt. quedam vero q̄
ad ſingularem profectum faciētis per
tinent. Eis autem qui in ſpūalibus
operibus occupantur ad vtilitatē cō
munem ꝑtinentibus debet prouideri
de his quoꝝ vtilitati deſeruiunt. qđ
patet per auctoritatē. i. ad cor̄.9. Si
nos vobis ſpūalia ſeminam⁹: non ē
magnum ſi carnalia veſtra metamus
Hoc etiam patet per rationem. quia
vtilitas ſpiritualis prefertur corporali

Eis aūt qui vtilitati cōmuni deſerui
unt: in tēporalibus debet̄ ſuſtētatio ex
proprio labore: quo vtilitati cōmuni
deſeruiunt: ſicut patet de militibus q̄
pro pace reipublice militant. Unde ꝑ
ad co. 9. Quis militat ſuis ſtipēdijs
vnq̄. Un̄ multo magis q̄ in ſpūalib⁹
bonū ꝓmouent in tali miniſterio ſu-
ſtentari poſſunt. ⁊ ſic nō tenent̄ mani
bus laborare. Sunt autē quatuor opa
ſpūalia quib⁹ cōmunis vtilitas ꝓmo
uet̄: ⁊ ex hoc eis ſtipēdia debent̄. Pri-
mū eſt occupatio ī iudicijs eccleſiaſti-
cis exequēdis. Dī enī ad ro. 13. De po-
teſtate ſeculari que iudiciū ſeculare ex
ercet. ideo ⁊ tributa pſtatis. ſ. iudicib⁹
miniſtri enim dei ſunt in hoc ipſuz ſer
uientes vobis. Et propter hoc Aug.
dicit in libro de operibus monachoꝝ.
Q̄d debent manuū operibus inſiſter̄
illi dumtaxat qui ab eccleſiaſticis oc
cupationibus vacant. vnde ⁊ ſe excu-
ſat a labore manuum propter iudicia
eccleſiaſtica q̄bus occupabatur dicenſ
Quem dicere poſſumus quis militat
ſuis ſtipendijs vnquam. ⁊c. tamen do
minū noſtrū ieſum xp̄m teſtem īuoco
ſuper aīam meam: quoniam quantuz
ad meū attinet cōmodum: multo mal
lem ꝑ ſingulos dies certis horis q̄tū
in bene moderatis monaſterijs con-
ſtitutū eſt: aliquid operari manibus.
⁊ certas horas habere ad orandū ⁊ le
gendū: aut aliquid de diuinis litteris
agendum libros: q̄ tumultuoſiſſimaſ
perplexitates aliarū cauſarum pati de
negocijs ſecularibus vel iudicādo di-
rimēdis: vel interueniēdo precipiendis
ſm opus ſpūale qd̄ ī bonū cōmune re-
dundatē opus p̄dicatiōis: quo fruct⁹
aīarū ī populo ꝓcreat̄. Et iō vt dī. i.
ad Co. 9. Dn̄s ordinauit his q̄ euan
geliū annūciāt de euāgelio viuere de
bent: nec debet hoc referri tm̄ ad illos
q̄ habēt auctoritatē pdicandi: ſicut ſūt
p̄lati: ſ etiā ad eos q̄ qualitercūq̄ li-
cite p̄dicant ex cōmiſſione p̄latoꝝ: qa
ſtipēdia nō debent̄ poteſtati ſ operi ⁊
labori. vt dī. 2. ad Thi. 2. Laborātē
agricolā oportet p̄mū de fructib⁹ per-
cipere. Glo. ſcꝫ p̄dicatorē qui ī agro ec
cleſie legione verbi excolit corda au-
ditoꝝ. nec tantū illi q̄ p̄dicant pn̄t de
euāgelio viuere: ſed etiam illi qui eis
miniſtrant ad hoc officiū cooperātes
quod patet ad ro. 15. Si ſpūalium par
ticipes facti ſunt gentiles. debent etiā
in carnalibus miniſtrare eis. Gloſa
Coꝝ. ſ. iudeorū qui miſerunt predica
toreſ ab ieroſolimis. Unde etiam illi
qui predicatores mittunt pn̄t de fructu
euangelij viuere. Tertium opus ſpūa
le quod cedit in bonum cōmune ſunt
orōnes que fiunt in horis canonicis
ad ſalutē eccleſie: vt auertat̄ ira dei a
pplo. Ezech. 13. Nō oppoſuiſtis vos
murū pro domo iſrael: vt ſtaretis in p̄
lio in die dn̄i. Glo. Precibus dimicā
tes ⁊ diuine ſn̄ie reſiſtentes. ⁊ iō dī. i.
ad cor. 9. Q̄d q̄ altario deſeruiunt cū
altario pticipant̄. Et de his duobus
operibus dicit Aug. in li. de operib⁹
monachoꝝ. Si euāgeliſte ſūt fateor
habēt ptātē. ſ. viuēdi de ſumptib⁹ fide
liū. qꝛ de h̄ loquit̄. Si miniſtri alta-
ris diſpēſatores ſacramentorum ſunt
Unde ſibi iſtam non arrogant: ſ
vendicant poteſtatem.

Quartum opus ſpirituale quod redũdat in bonũ cõe eſt elucidatio ſacre ſcripture. Qui .n. elucidatõi ſacre ſcripture vacãt ad alios iſtruẽdũ: põt de hoc opere ſpũali viuere. i. ad Thi. 5. Qui bene pſũt pſbri duplici bono re digni hẽant. maxime aũt qui laborãt in vbo ꝛ doctrina. glo. Ut eis ſpiritualr obediãt ꝛ exteriora miniſtrẽt Qui laborãt i vbo. Glo. in exhortatione ſciẽtiũ ꝛ doctrina neſciẽtiũ. Et hoc etiam planius dicit Hieronymuſ ad Uigilantium. Hec in iudea vſqꝫ hodie perſeuerat conſuetudo: non ſolũ apud nos ſed etiam apud hebreos vt qui in lege domini meditantur die ac nocte: ꝛ patrem non habent in terra niſi ſolum deum ſinagogarum totius orbis foueantur miniſterijs.

Patet ergo ꝙ illi qui predictis operibus ſpũalibus vacant: non tenentur mãibus laborare. De his aũt qui vacant ſpũalibꝰ que nõ directe in bonũ cõe redũdant: ſꝫ in bonũ facient̃ ſicut ſunt orationes ꝑuate. ieiunia. ꝛ hꝰ diſtinguendum eſt. qꝛ aut illi qui in religione iſtis operibꝰ occupant̃ habẽt in ſeculo vnde viuerent ſine labore manuum. aut non. Si ſic: tales cum ad religionem veniunt: non tenentur manibus laborare. Unde augu. in libro de operibuſ monachorum. Si habebant aliquid in hoc ſeculo: quo facile ſine opificio ſuſtentarent vitam ſuam: quod conuerſi ad deum indigẽtibꝰ diſpartiti ſunt. ꝛ credenda eſt eorum infirmitaſ ꝛ ferenda. Solent. n. tales languidius educati laborez corporalem ſuſtinere non poſſe. Si autem in ſeculo opifices fuerunt de labore manuum viuentes: tunc eſt duplici cauſa venientes ad religionem poſſunt laborem manuum intermittere: vno modo ex pigricia operanci volentes in ocio viuere; ꝛ tales peccant. Et hoc eſt quod dicit augu. in ꝑdicto li. Pleriqꝫ veniũt ad profeſſionẽ ſeruitutis dei: ꝛ ex ꝓfeſſione ſeruili ꝛ vita ruſticana ꝛ ex opificũ exercitatione ꝛ plebeio labore. ꝛ poſtea ſubdit. Tales ergo ſm ꝙ minus operantur de infirmitate corporis excuſare ñ poſſunt. preterite quippe vite conſuetudine conuincũtur. ꝛ interpõit. Nõ enim apparet vtꝝ ex ꝓpoſito ſeruitutis dei venerint: an vitam inopem ꝛ laborioſam fugientes. Alio modo ĩtermit aliquis opuſ manuale ex intẽtione diuini amoris. quo ad opus cõtemplationis quaſi continue eleuantur. tales cum ſpiritu dei agantur nõ peccant. quia vbi ſpiritus domini ibi libertas. Unde Gregorius dicit ſuper Ezech. Contemplatiua vita eſt caritatem dei ꝛ proximi toto corde retinere. ab exteriori actione quieſcere ſoli deſiderio conditoris inherere vt nihil iam agere libeat. Et hoc idem hẽtur in quadam glo. gñ. 23. Confirmatus eſt ager ꝛc. Cõtemplatiua vita a ꝯctis actionibus funditus diuidit. Et hoc ẽ quod hꝛ Math. 6. i gl. ſuper illud. Conſiderare volatilia celi ꝛc. Sancti viri auibus comparantur quia celum petunt: ꝛ quidem ita remoti ſunt a mundo vt iaꝫ in terris nihil agant. nihil laborent. Sed ſola contemplatione iam in celo degunt.

Ad primum ergo dicendũ ꝙ gl'. illa ſumit̃ ab aug. ĩ li. de opib⁹ monachoꝝ: q̃ libꝝ illũ ſcripſit ꝯ q̃ſdã mõachos q̃ dicebãt ꝙ nõ licebat ſuis dei manib⁹ laborare. ⁊ hoc qd̃ dicit apls q̃ nõ vult opari nõ mãducet: exponebãt de opere ſpũali. quã expoſitõnem aug. in li. illo multiplr̃ iprobat. Unde dicẽdũ ẽ ꝙ illud apoſtoli. Qui nõ vlt opari nõ mãducet ⁊c̃. de opere manuali intellr̃. nõ tñ ſequit̃ ꝙ ad hi⁹ iple tõeꝫ precepti omneſ teneant̃. Ipſe. n. nõ tenebat̃. vñ ꝑmiſit. Non quaſi ñ habuerimus ptãtẽ. ſ. ſumpt⁹ accipiendi ⁊ viuẽdi ſine labore manuum. vñ pꝫ ꝙ glo. illa nõ eſt ad ꝓpoſitum.

Ad ſcḿ dd̃ ꝙ in omnibus operibus que tangit obiectio diſtinguẽdum eſt qꝛ vel põt eſſe quaſi publica opera vl' priuata. Loquitur autem Augu. de illis operibus ſpũalib⁹ ſcḿ ꝙ ſũt opa ꝑuata. Intelligit. n. de orõnibuſ ⁊ cãticis priuatis: non de his que in eccleſia ſolẽniter celebrantur qd̃ pꝫ ex hoc ꝙ dicit ꝙ poſſũt ſimul qui manibus operant̃ diuina cantica cantare. quod nõ eſſet conueniẽs ſi de horis canonicis ĩtelligeret̃. Silr̃ qd̃ dicit de lectionibus loquit̃ de illis q̃ vacãt lectioni ad ꝯſolatõeꝫ ꝓpriã tm̃. ſicut in monaſterijs monachi faciũt. non autem d̃ illis quoꝝ vita ſtudio ſcripturaꝝ deputatur ad ſuam ⁊ aliorum inſtructionem. Nõ ẽ. n. dubiũ ꝙ p laborẽ manuuꝫ ſtudiũ impediret̃. Silr̃ qd̃ dicit de ꝑdicatõe. intelligendũ eſt de illis qui nõ publice predicãt: ſꝫ aliqua v̓ba edificatoria hoĩbus ad ſe venientib⁹ loquũt̃: ſicut ſancti patres in heremo facere conſueuerũt. ⁊ hoc patet ex ipſis verbis ſupra inductis. vnde etiam dicit. Si ſermo erogandus ẽ ⁊c̃. qꝛ vt dicit glo. i. ad coꝛ. z. ſup illd̃. Sermo me⁹ ⁊ ꝑdicatio mea. Sermo ẽ q̃ priuatĩ fiebat: ſꝫ ꝑdicatio q̃ fiebat in cõi

Ad tertiũ dd̃ ꝙ decretũ loquit̃ de illis clericis q̃bus nõ ſufficiũt oblationes ⁊ elemoſine q̃ eis a fidelibus fiunt: vel eccleſie facultates. Eadẽ enĩ rõ ẽ de illis q̃ viuũt de facultatib⁹ eccleſie: ⁊ de illis q̃ viuũt particulariter de elemoſinis. qꝛ facultates eccleſie elemoſine ſunt ⁊ ad ſuſtentatõeꝫ pauperum dant̃. Uñ dicit glo. ſup illud Iſa. 3. Et rapina paupis ĩ domo v̓ra. In domib⁹ ꝑncipũ rapina pauperuꝫ eſt: dũ eccleſie opes ſibi theſaurizant ⁊ in delitijs abutũtur: que ad ſuſtẽtatõem paupeꝝ dant̃. Et de hoc habet̃ iz. q. i. ꝓpter qd̃ ẽt dĩ. 3. q. z. Sacerdos. Qd̃ ſacerdos cui diſpẽſatõis cura ꝯmiſſa eſt cum laude pietatis accipit a populo diſpenſanda ⁊ fidelit̃ diſpenſat accepta. quia omnia ſua aut relinquit parentibus: aut diſtribuit pauperibus: aut eccleſie rebus adiunxit: ⁊ ſe in numero pauperum paupertatis amore conſtituit. vt vnde pauperibus ſubminiſtrat inde ⁊ ipſe tanq̃ paup voluntarius viuat. Et ſic pꝫ ꝙ clerici q̃ de eccleſie reb⁹ viuũt eãdem rõneꝫ vtendi eis hñt: ſicut illi qui facultatibus carentes de elemoſiniſ ſibi datiſ viuunt

Ad q̃rtum dd̃ ꝙ gloſa illa nõ ĩponit neceſſitatem his qui ſua relinquunt vt manibus opẽtur. ſed oſtẽdit quoddam bonum quod facere põt qui ſua relinquunt. vt. ſ. ex manuum

laboꝛe acquirant vnde ſibi pꝛouideãt
⁊ elemoſinas alijs faciant, nec tñ per
h̄ excludit̃ qn etiã bñ faciãt ſi mani-
bus nõ laboꝛãtes ſpũalib⁹ elemoſinis
vacẽt; q̃ ſũt coꝛpoꝛalib⁹ potioꝛes, Ad
q̇ntũ dõ ꝙ illi⁹ rõnis ꝑma falſa eſt.
Nõ.n.q̇ facit ꝯ ſtatutũ pape ẽ hereti
cus; niſi foꝛte credat pape nõ eẽ obedi
endũ. vñ .i.c. ĩducto di. Qui romãe ec
cleſie ꝑuilegiũ ab ipſo ſũmo oĩum ec-
cleſiaꝝ capite traditum auferre conã
tur; hi proculdubio in hereſim labunt̃
priuilegiũ autez ꝑdictũ ꝯſiſtit in hoc
ꝙ ei dꝫ ab omnibus chꝛiſtianis obe-
diri. Silr̃ etiam minoꝛ eſt falſa. Nõ
enim eſt cõtra ſtatutũ eccleſie ꝙ ali-
q̇s mẽdicet; vl' ſe in ſtatu egeſtatis po
nat. ſʒ hoc eſt contra ſtatutum ecclie;
ſi ab eis qui facultates eccleſie poſſi-
dent; eoꝛum neceſſitatibus nõ ꝓuidet̃.
Vñ hec ſunt verba capituli inducti
ex quibus .ſ. reb⁹ ecclie epi ⁊ diſpenſa
toꝛes eaꝝ oĩbus ꝯmuni vita degere
volẽtibus miniſtrare ꝯcta neceſſaria
debẽt; ꝓut melius poterũt; vt nemo ĩ
eiſ egẽs inueniatur. Ad ſextũ dõ ꝙ
illi qui relinquunt oĩa nihil ſibi reſ-
uantes; nec manibus opantes nõ ꝑꝑ
hoc diſcrimini ſe exponũt, qꝛ deuotio
fidelium tanta ꝓbabiliter eſtimatur
⁊ experimento diſcit̃; ꝙ eis in neceſ-
ſarijs ꝓuidet. Nec etiã temptãt deũ;
qꝛ ipſe ꝓmiſit mouendo coꝛda alioꝝ
eis in neceſſitatibus ꝓuidere, vt patꝫ
Mat.6. Et quedam glo. dicit Luce
8. Tãta ꝑdicatoꝛi dꝫ eẽ fiducia ĩ deo
vt pꝛeſentis vite ſumptus ⁊ ſi non pro
uideat; ſibi tamẽ nõ defutura certiſſi-
me ſciat; ne dũ occupatur mens ad tẽ
poꝛalia; minus pꝛedicet eterna. Si-
milr̃ ſi aliq̇s eẽt inter armatos q̇ de-
fenderẽt ⁊ aliq̃ cã arma deponeret; ñ
tẽptaret deũ. Si aũt eẽt ſolus; videre
tur tẽptare deũ; niſi foꝛte interioꝛi in-
ſpiratõe ſecur⁹ eẽt de diuino auxilio;
ſicut beat⁹ Marti. dixit. Ego ſigno
crucis ñ clipeo ꝓtectus aut galea ho-
ſtiũ cuneos penetrabo ſecurus. Silr̃
videret̃ eſſe dei temptatio; ſi aliquis ĩ
ter ĩfideles vel hoĩes inhoſpitales de
neceſſarijs vict⁹ ſibi nõ ꝓuideret. vñ
dicit glo. Luce.22. ſup illud. Qui hꝫ
ſacculum tollat ⁊c̃. In hoc nobis da-
tur exẽplũ vt nõnũq̃ꝫ cauſa inſtante q̃
dã de noſtri ꝓpoſiti rigoꝛe ſine culpa
intermittere poſſimus; verbi gratia.
Si per ĩhoſpitales regiones iter agi
mus plura viatica licet poꝛtare q̃ꝫ do-
mi habeamus. ⁊ tamen in deſerto ali
qui ſine laboꝛe manuum ſuſtẽtati ſũt
pane diuinit⁹ miſſo, vt in viris patrũ
legitur. Sed ꝑuilegia paucoꝛum non
faciunt legem cõmunem. Ad ſepti
mum dõ ꝙ hoc ꝙ apl's laboꝛauit cũ
poſſet de euangelio viuere; fuit ſuper-
erogationis, vt patet .i. ad coꝛ.9°. Et
ideo alijs pꝛedicatoꝛes nõ tenẽtur eũ
in hoc imitari. Sciẽdum tñ ꝙ ꝑdica
toꝛ aliqñ bñ faceret nõ accipiendo ſũ
pt⁹ ab his q̇b⁹ ꝑdicat; ſʒ de laboꝛe ma
nuum viuẽdo in caſib⁹ .ſ. illis in q̇b⁹
apoſtol⁹ laborabat .ſ. ne ſcãdalizaret
eos quibus ꝑdicabat; qui ꝓpter aua-
ritiam dare ſumpt⁹ grauabant̃; ⁊ hãc
cãm ponit .2. ad theſ.3. Nocte ac die
laboꝛãtes ne quem veſtꝝ grauarem⁹.
Item ⁊ ſuo exemplo alij ab otio
retraherentur. vnde ibidem ſubdit

non quaſi nos non habũerimus poteſtatem:ſed vt nos metipſos formam daremus vobis ad imitandum nos Jtem ad reprimendum rapacitatem pſeudo apoſtolorũ· Uñ dicit.i.ad cor.xi. Quod autez facio ⁊ faciam vt amputem occaſionẽ eorum q̇ volunt occaſionem vt in quo gloriant̃ tales inueniant̃ ſicut ⁊ nos. Aliqñ autẽ maleſacerent predicatores ſi laboribus manuum ſe implicarent.ſi.ſ. per laborem a predicatione retraherent̃. Un de glo. Luce.18. Cauendum eſt predicatori:ne dum occupatur mens ad temporalia minus ſpredicz eterna. Jō dicit augu· in ſepedicto libro. Quod apoſtolus dũ eſſet athenis vbi oportebat eũ quottidie predicare:non operabatur manibus: quod poſtea fecit veniens Corinthũ:vbi iudeis predicabat ſolo die ſabbati. Predicatoribꝰ enim non ſolum neceſſariũz eſt vt habeant tempus liberum ab occupationibus in quo predicent:ſed etiam in q̃ ſtudeant:cum non habeant ſcientiaz ex infuſione ſicut apoſtoli:ſed ꝯtinuo ſtudio. Unde dicit Grego. in paſtorali exponens illud exo·25. Uectes ſemper erunt in circulis ⁊c̃. Uectes inq̇t ſemper erunt in circulis:, q2 nimirum neceſſe eſt vt qui ad officium predicationis excubant: a ſacre lectionis ſtudio non recedant. Ad octauum dicendum ꝙ per actionem intelligitur ibi non ſolum opus manuale:ſed omnia que ad actiuam vitam pertinent Sollicitudo autem que exhibetur a predicatoribus circa eos qui predicãt ad actiuam vitam pertinet· Rationes in contrarium concedo. tamen vltima inducitur preter intentionem Gloſa.n. dicit ſecularia negocia eſſe que fiunt cauſa pecunie collgende ſine opere manuali:vt per mercationez ⁊ huiuſmodi:a quibus ſe debent ſerui dei penitus abſtinere·

Jncipit quolz octauũ ſcĩ Thome.

Questio noſtra circa tria verſatur. Primo circa ea que ptinent ad naturam. Scdo circa ea que pertinent ad culpam ⁊ gratiam· Tertio circa ea que pertinent ad penam vel gloriam. Circa primum querebatur. Primo de pertinentibus ad naturam increatam. Secundo de ptinentibus ad naturam creatã. Circa naturam ĩcreatam duo querebant̃ Primo an ſenarius numerus: ſecũdum quem omnes creature dicuntur eſſe perfecte:ſit creator vel creatura. Secundo de rõnibus idealibus: q̃ ſunt in mente diuina: vtrum p prius reſpiciunt exemplata: ſcilicet creaturas rõne ſue ſingularitatis uel ratione nature ſpecifice·

Articulus.primus.

AD pmũ ſic ꝓcedit̃. Ur̃ ꝙ ſenariꝰ p̃dicꝰ ſit creator. Remota.n.oĩ creatura pfectio nõ remanet niſi in creatore:ſz remota omni creatura facta ĩ operibꝰ ſex dierũ remanet pfectio ĩ numero ſenario Uñ dicit aug.4.ſuper gñ. ad litterã

Itaq; ſi iſta non eſſent. ſ. opera ſex dierum perfectus ille eſſet. ſ. ſenarius Niſi aūt ille perfectus eēt: iſta ẜʒ eū perfecta non fierēt. ḡ ſenarius numerus eſt creator. Sʒ dicebat ꝙ augu. loquit̄ de ſenario quātum ad ideam ſenarij que ē in mente diuina. Cōtra Sicut remotis omnibus creaturis remanet perfectio in idea ſenarij numeri, ita remanet idea lapidis in mente diuina. ergo in hoc nō haberet ſenarius numerus aliquam p̄eminentiaʒ ad lapidem. quod tamen videtur eſſe contra itētōem aug. Preterea illud qđ ē pmanēti⁹ omni creatura nō eſt creatū ẜ creator. Senari⁹ aūt numerus ē pmanēt or celo ⁊ terra: que tam̄ videt̄ eſſe pmanentiſſime creatur. vn̄ aug. dicit. 4. ſuper gn̄. ad lrām. Facilius eſt celum ⁊ terram tranſire que ẜm ſenarium numerum fabricata ſūt ꝙ effici poſſe vt ſenarius numer⁹ nō ſuis partib⁹ compleat̄. ḡ ſenari⁹ nō ē creatura ſed creator. Cōtra. creatoris perfectio nō cōſiſtit ex partibus; nec eſt in eo aliq id habens partes. Sed ſicut dicit augu. in eodem libro. Inuenimus ſenarium numerū eē pfectū ea rōne ꝙ ſuis partib⁹ ꝯpleatur ḡ ſenarius numerus non eſt creator ſed creatura. R° dō ꝙ ẜm auicēnā in ſua metha. triplex eſt alicui⁹ nature conſideratio. Una put ꝯſideratur ẜm eſſe quod habet in ſingularibus. ſicut natura lapidis in hoc lapide ⁊ ī illo lapide. Alia vero eſt conſideratio alicuius nature ẜm eſſe ſuū intelligibile. ſicut natura lapidis ꝯſiderat̄ prout eſt in intellectu. Tertia vero

eſt cōſideratio nature abſoluta prout abſtrahit ab vtroq; eſſe: ẜm quā conſideratione conſiderat̄ natura lapidis vel cuiuſcūq; alterius: quantū ad ea tantū que per ſe cōpetunt tali nature. Harū quidē triū cōſiderationuʒ due ſemper vniformiter eundē ordinē ſeruant. Prior eni eſt cōſideratio alicui⁹ nature abſoluta: ꝙ conſideratio eius ẜm eſſe qđ habet ī ſingularibus. Sʒ tertia conſideratio nature que eſt ẜm eſſe: quod habet in intellectu: nō ſemper habet eundem ordinem ad alias conſiderationes. Conſideratio enim nature ẜm eſſe quod habet in intellectu qui accipit a rebus ſequitur vtrāq; aliarū cōſiderationū. Hoc enim ordine ſcibile p̄cedit ſcientiā; ⁊ ſenſibile ſenſum. ſicut ⁊ mouens motum: ⁊ cauſa cauſarum. Sed cōſideratio nature ẜm eſſe quod habet in intellectu cauſante rē precedit alias duas conſiderationes. Cum enim intellectus artificis adinuenit aliquam formam artificiati; ipſa natura ſeu forma artificiati ī ſe cōſiderata eſt poſterior intellectu artificis. ⁊ p ꝯn̄s etiā archa ſēſibilis que talem formaʒ vel per ſpēm habet. Sicut autē ſe habet intellect⁹ artificis ad artificiata: ita ſe habet ītellectus diuin⁹ ad omnes creaturas. Unde vniuſcuiuſq; nature cauſate p̄ma cōſideratio ē ẜm ꝙ ē in intellectu diuino. Secunda ꝟo conſideratio eſt ipſius nature abſolute. Tertia ẜm ꝙ habet eſſe in rebus ipſis vel in mente angelica. Quarta ẜm eē quod habet ī intellectu noſtro. Et ideo Dio. dicit iz. c. de di. no. hunc ordinē aſſignans.

ꝙ primo inter omnia eſt ipſe ſubſtan
tificator rerū deus: poſtea ꝟo ipſa do
na dei que creaturis exhibēt: ⁊ vniuer
ſaliter ⁊ particulariter ꝯſiderata. vt ꝑ
ſe pulchritudinē per ſe vitā quaꝫ dicit
eſſe donum ex deo ꝓueniēs. i. ipſaꝫ na
turā vite: deinde ipſa participātia vni
uerſaliter ⁊ particulariter ꝯſiderata:
que ſunt res in quibus natura eſſe hꝫ
In his ergo illud quod ē prius ſemꝑ
eſt ratio poſterioris; ⁊ remoto poſteri
ori remanet prius. nō autem econuer
ſo. Et inde eſt ꝙ hoc competit natu-
re ſm abſolutam conſiderationem eſt
ratio quare competat nature alicui ſe
cundum eſſe quod habet in ſingulari
⁊ non econuerſo. Ideo enim ſortes
eſt rationalis quia homo eſt rationa-
lis. ⁊ non econuerſo. Vñ dato ꝙ Sor
tes ⁊ Plato non eſſent adhuc huma-
ne nature rationalitas cōpeteret. Si-
militer etiam intellectus diuinus eſt
ratio nature abſolute conſiderate ⁊ in
ſingularibus. ⁊ ipſa natura abſolute
conſiderata ⁊ in ſingularibus eſt ra-
tio intellectus humani ⁊ quodāmodo
menſura ipſius. Poſſunt ergo verba
Auguſti. intelligi de ſenario duplici
ter. Vno modo vt per ſenarium nu-
merum intelligatur ipſa natura ſena
rij abſolute: cui primo ⁊ per ſe compe-
tit perfectio: que quidem eſt ratio per-
fectionis eorum que ſenarium parti-
cipant. Vnde remotis omnibus que
ſenario perficiuntur: adhuc perfectio
nature ſenarij competit. ⁊ hoc modo ſe
narius nominat naturam creatam.
Alio modo poteſt intelligi ſenarius
ſm eſſe quod habet in intellectu diui-
no. ⁊ ſic eius perfectio eſt ratio perfe-
ctionis in creaturis inuente; que ſecū
dum ſenarium ſunt condite. quibꝰ etiā
remotis in predicto ſenario perfectio
remaneret. Sic autem ſenarius non
erit creatura; ſed ratio creature in crea
tore que eſt idea ſenarij. ⁊ eſt idem ſm
rem quod diuina eſſentia: ratione tm̄
differens. Ad primū ergo dicenduꝫ
ꝙ remotis omnibus creaturis q̄ ſunt
facte in ſenario dierū; non dicitur ꝙ
perfectio remaneat in ſenario nume-
ro quaſi ſenarius numerus aliquod
eſſe habeat in rerum natura; nulla
creatura exiſtente. Sed quia remoto
omni eſſe creato remanet abſoluta cō
ſideratio nature ſenarij: prout abſtra-
hit a quolibet eſſe. ⁊ ſic attribuitur ſi-
bi perfectio: ſicut remotis omnibꝰ ſin
gularibus hominibus adhuc remane
ret ratiōalitas attribuibilis humane
nature. Ad ſm dicendum ꝙ ſicut i
rebus creatis quedam ſunt magis cō
munes. ⁊ quedam magis contracte.
Ita etiaꝫ rōnes rerum in deo magis
cōmunium ad plura ſe extendūt: minꝰ
vero cōmunium ad pauciora. Et quia
vnitas ⁊ multitudo ſunt omnibus re-
bus creatis cōmunia: ideo etiam ratō
idealis numeri ad omnes creaturas
ſe extendit. Vnde dicit Boecius in
principio ariſmetrice. Omnia que
cūq̄ꝫ a primeua rerū natura cōſtituta
ſunt: numeroꝝ ſpecie videnť eſſe for-
mata. Hoc enim fuit principale i aīo
cōditoris. Exemplar autē lapidis aut
idea nō ſe extendit ad oēs creaturas;
⁊ ideo ſi ſenarius accipiatur pro idea
ſenarij quantū ad hoc adhuc ſenarꝰ

erit eminẽtioꝛ lapide.i.ꝙ̃ idea lapidiſ
prout.ſ.ad plura ſe extendit. ⁊ iterum
ꝑfectio ꝯpetit ſenario ſm naturã ſena
rij nõ autẽ lapidis. Ad tertiũ dd ꝙ
nõ eſt intẽtio aug. dicere ꝙ ſi celum
⁊ terrã tranſeant;⁊ cetere creature ꝙ
ſenarius remaneret ſm aliqđ eẽ crea
tum.ſʒ qꝛ ſi omnes creature ab eſſe de
ficerẽt;remaneret adhuc natura ſena-
rij;put abſtrahit a quolibet eẽ huiuſ-
modi;qđ eius ꝑfectioni ꝯpetit;ſic etiã
natura humana manebit taliſ ꝙ ei ꝯ
peteret rõnalitas. Ad illud võ qđ ĩ
cõtrariũ obĩ dd ꝙ quãuis in deo nõ
poſſit eſſe aliquid habẽs partes; tam̃
poteſt eſſe in eo ratio rei habẽtis par-
tes.⁊ ſic eſt in eo ratio ſenarij ex parti
bus cõſtituti;⁊ ratio ſuarum partiũ.

Articulus.2ꝰ.

Hꝺ ſm ſic ꝓcedit᷑. Uidetur ꝙ
idee que ſunt in mẽte diuina
ꝑ prius reſpiciãt res quantũ
ad nãm ſingularẽ ꝙ̃ quantũ ad nãm
ſpẽi. quia vt Augu.dicit in li. 83.q.
Idee ſunt quedã forme vel rationes
rerũ ſtabiles;que in diuina intelligẽ
tia continentur,⁊ cum ipſe neq̄ oriã-
tur neq̄ intereant.ſm eas tamen for
mari dicitur omne quod oriri vel in-
terire poteſt,⁊ oẽ quod oritur vł iterit
ſʒ ſolum ſingulare eſt quod oritur ⁊ ĩ-
terit.i.quod generat᷑ ⁊ corrumpitur.ḡ
idee per prius reſpiciunt ſingulare.
Sed cõtra. Cũ idee ſint forme exem
plares; requirit᷑ ad rõnem idee aſſi-
milatio ideati ad ipſam.Sed ideatũ
.i.res creata magis aſſimilat᷑ diuino
exemplari ſm formam ; a qua ẽ ratio
ſpẽi;ꝙ̃ ſm materiaʒ que eſt indiuidu

ationis ꝓncipiũ.ḡ idea ꝑ prius reſpi-
cit naturã ſpẽi ꝙ̃ ſingularitatẽ indiui
dui. Rꝰ dd ꝙ cũ ĩ mẽte diuina ſint
omniũ creaturarũ forme exẽplares q̃
idee dicuntur ſicut ĩ mẽte artificis for
me artificiatoꝝ.hoc tamẽ intereſt in-
ter formas exemplares que ſunt ĩ mẽ-
te diuina ⁊ ĩ mente artificis creati:ꝙ
creatꝰ artifex agit ex preſuppoſita ma
teria. Unde forme exemplares q̃ ſũt
in mente eius;non ſunt factiue mate
rie que eſt indiuiduationis principiũ
ſed ſolius forme a qua eſt ſpẽs artifi-
ciati.⁊ ideo huius forme exemplares
non reſpiciunt directe artificiatum ꝙ̃
tum ad indiuiduum;ſed quantum ad
ſpẽm ſolum.forme autẽ exemplares ĩ
tellectuſ diuini ſunt factiue totius rei
⁊ quantũ ad formã ⁊ quantum ad ma
teriam.⁊ ideo reſpiciunt creaturam ñ
ſolum quantũ ad naturã ſpẽi; ſed etiã
quantum ad ſingularitatem indiui-
dui;per prius tamẽ quantũ ad naturã
ſpeciei.quod ex hoc patet. Exemplar
enim eſt ad cuius imitationem fit ali
quid. Unde ad rõnẽ exemplaris req̇-
ritur ꝙ ipſa aſſimilatio operis ad exẽ
plar ſit intenta ab agente.alias talis
aſſimilatio caſu accideret; ⁊ non ſm
viam exemplaritatis. Sic ergo in ra
tione exemplaris includitur intentio
agentis. Ad hoc ergo per prius exem
plar reſpicit ꝙ agens primo intendit
in opere. Agens autẽ quilibet princi
palr̃ intendit in opere id quod perfe-
ctius eſt.natura aũt ſpẽi eſt ꝑfectiſſi-
mũ in vnoquoq̄ indiuiduo.ꝑ ipſam
enĩ duplex impꝑfectio ꝑficit᷑.impꝑfectio
.ſ.materie q̃ ẽ ſingularitatis ꝓncipiũ

que cū ſit in potētia ad formā ſpeciei
pficiť qn̄ nām ſpēi cōſequiť. ⁊ iterum
imperfectio forme generalis: que ſe
hʒ ad dr̄ias ſpecificas ī potētia vt mā
ad formā. vn̄ ſpēs ſpecialiſſima eſt p̄-
mo in intētione nature. vt per Auic.
in p̄n. ſue meth. Non eni natura in-
tendit p̄ncipaliter generare Sortem.
alias deſtructo Sorte ordo ⁊ intentio
nature periret. Intēdit autē ī ſorte ge
nerare hominem. Similiter nō intē-
dit principaliter generaŕ aīal. alioqn
quieſceret eius actio: qn̄ ad naturam
animalis perduxiſſet: cū tamē in indi
uiduo generato prius cōpleať natura
animalis q̄ꝫ hominis. vt pʒ in. 16. de
aīalibus. Nō aūt p̄us ē homo q̄ꝫ hic
homo. Vn̄ exemplar quod ē in mente
diuina p̄mo naturam ſpēi reſpicit in
qualibet creatura. Ad primū ergo
dd̄ ꝙ id quod eſt primū in intētione
eſt vltimum in executione. Vn̄ q̄uis
natura primo intendat generare ho-
minem: per prius tamen generať hic
homo. Non enim homo generatur
niſi per hoc ꝙ hic homo generatur. ⁊
propter hoc etiam in diffinitiōe idee
dr̄ ꝙ ſm eas oritur omne quod oritur
quantum ad viā executionis in qua
ſingularia ſunt primū. Secundum
qd̄ in cōtrariū obī cōceditur.

DEinde queriť de his que per
tinent ad naturam creatam.
Et primo de his que perti-
nent ad aīam humanam. 2ᵒ de his
que pertinent ad corpus. Circa pri-
mum queruntur duo. Primo vtrum
anima accipiat ſpecies quibus cogno
ſcit a rebus que ſunt extra eam.

2ᵒ quomodo caritas vel quilibet ali
us habitus a non habēte cognoſcať.

Articulus. 3ᵘˢ.

AD primū ſic pcediť. Videť
ꝙ anima non accipiat ſpēs
a rebus que ſunt extra eam.
Dicit enim Aug. 12. ſuper gn̄. Ima-
ginem corporis non corpus in ſpiritu
ſ ipſe ſpūs ī ſe ipſo facit celeritate mi-
rabili. nō aūt eā in ſe ipſo faceret: ſi a
rebꝰ exterioribꝰ eā acciperet. ḡ anima n̄
accipit a rebꝰ ſpēs q̇bus cognoſcit.
Preterea eiꝰ ſolius ē dimenſionē a re
dimēſionata abſtrahere. cuius ē dimē
ſionē corporibꝰ dare. quod eſt ſolius
creatoris. Sed ad hoc ꝙ ſpēs a rebus
accipiať in anima oportet ꝙ ab ipſa
ſpecie dimenſiones ſeparentur: quia in
rebus extra animam habent eſſe di-
menſionale. non autem ī anima: ma
xime quantum ad intellectum. Ergo
anima non poteſt accipere ſpecies a
rebus ſenſibilibus. In contrariuꝫ vi-
detur eſſe tota philoſophoꝝ doctrina
que ſenſum a ſenſibilibus. imagina-
tionem a ſenſu. ītellectū a fantaſmati
bus accipere fatetur. Rᵒ dicendum
ꝙ anima humana ſimilitudines re-
rum quibus cognoſcit accipit a rebus
illo modo accipiendi: quo patiens ac-
cipit ab agente. quod non eſt intelli-
gendum quaſi agens influat in pa-
tiens eandem numero ſpēm quam hʒ
in ſe ipſo. ſed generat ſui ſimilē edu-
cendo de potentia in actum. ⁊ per hūc
modum dr̄ ſpēs coloris deferri a cor-
pore colorato ad viſum. Sed in agen
tibus ⁊ patientibus diſtinguendū eſt
Eſt enim quoddaꝫ agens quod de ſe

ſufficiens eſt ad inducendum formaʒ ſuā in patiēs. ſicut ignis de ſe ſufficit ad calefaciēdū. Quoddā vo agēs eſt qd nō ſufficit de ſe ad inducēdam formā ſuā in patiēs; niſi ſupueniat aliḋ agēs. ſicut calor ignis nō ſufficit ad complēdum actionem nutritionis; niſi per virtutem anime nutritiue. vnde virtus anime nutritiue eſt principaliter agens calor vero igneus inſtrumētaliter. Similiter etiaʒ eſt diuerſitas ex parte patientiū. Quoddam eniʒ ē patiens: quod in nullo cooperatur agēti ſicut lapis cum ſurſum proijcitur; vel lignum cum ex eo fit ſcamnum. Quoddam vero patiens eſt: quod cooperatur agenti; ſicut lapis cum deorſum proijcitur: ⁊ corpus hominis cuʒ ſanatur per artem. ⁊ ſecundum hꝰ res que ſunt extra animam tripliciter ſe habent ad diuerſas anime potentias ad ſenſus enim exteriores ſe habent ſicut agentia ſufficientia; quibus patientia non cooperantur ſed r̄cipiunt tantum. Quod autem color per ſe nō poſſit mouere viſum niſi lux ſuperueniat; non eſt contra hoc quod dictum eſt. quia tam color ꝙ̄ lux inter ea que ſunt extra animā computantur. Senſus autem exteriores ſuſcipiunt tantum a rebus per modum patiendi: ſine hoc quod aliquid cooperentur ad ſui formationem: quamuiſ iam formati habeant propriam operationem: q̄ eſt iudicium de proprijs obiectis: ſed ad imaginationem res que ſunt extra animam comparantur vt agentia ſufficientia. Actio enim rei ſenſibilis non ſiſtit in ſenſu; ſed vlterius pertingit vſqꝫ ad fantaſiam ſiue imaginatōem. tamē imaginatio eſt patiēs qd cooperatur agēti. Ipſa enim imaginatio format ſibi aliquarum reruʒ ſimilitudines q̄s nunquā ſenſu percepit. ex his tamen que ſenſu recipiunt̄ componendo ea ⁊ diuidēdo ſicut imaginamur montes aureos quos nūq̄ꝫ vidimꝰ ex hꝰ ꝙ vidimꝰ aurum ⁊ montes. Sed ad intellectum poſſibilē cōparantur res ſicut agentia inſufficiētia. Actio enim ipſarum rerum ſenſibilium nec etiam in imaginatione ſiſtit: ſed fantaſmata vlterius mouent intellectum poſſibilem; nō aūt ad hꝰ ꝙ ex ſeipſis ſufficiunt: cum ſint in potentia intelligibilia. intellectus autē non moueſ niſi ab intelligibili in actu. Unde oportet ꝙ ſuperueniat actō intellectus agentis: cuius illuſtratōe fantaſmata fiunt intelligibilia in actu: ſicut illuſtratione lucis corporalis fiunt colores viſibiles actu. ⁊ ſic patʒ ꝙ ītellectus agens ē principale agēs quod agit rerum ſimilitudines in intellectu poſſibili. fantaſmata autem que a rebus exterioribus accipiuntur ſunt quaſi agentia inſtrumentalia. īntellectus enim poſſibilis comparatur ad res quarum notitiam recipit. Sicut patiens quod cooperatur agēti. Multo enim magis poteſt intellectus formare quidditatem rei que non cecidit ſub ſenſu quam imaginatio. Ad primum ergo dicenduʒ ꝙ ſi verbum Auguſtini referatur ad intellectum. ſic planum eſt ꝙ res nō faciunt ſui ſimilitudinē in intellectu poſſibili principaliter. ſed intellectus

agens·Si autem referatur ad imagi
natõem faciũt quidē:ſed non ſolū q:
ipſa imaginatio cooperat̃.vt dictū ē.
In ſenſu aũt facit corpus ſui ſimili-
tudinē ſufficiēter ⁊ ſolū:ꝫ de ho non
loquit̃ augu.q: ſenſū ꝯ ſpūꝫ diuidit:
ſiue corporalē viſionē ꝯ ſpūalē· Ad
ſm dō ꝙ rō illa ꝓcedit ac ſi illa eadē
ſpēs numero q̄ ē ī reb⁹ vel in imagĩa
tiōe poſtmodū fieret in intellectu· ſic
.n.oporteret ꝙ auferent̃ ab ea dimē-
ſiones.⁊ hoc pꝫ eē falſum.

Articulus.4.

Ad ſm ſic ꝓcedit̃. Ur ꝙ nō
hñs caritatē eā cognaſcat ꝑ
ſpēꝫ. Omne.n·qd̓ cognoſci
tur:cognoſcit̃ vel ꝑ eſſentiam vel per
ſui ſimilitudinem. Sed caritas a nō
habente non cognoſcitur per ſui eſſē-
tiam:q: non eſt eſſentialiter in eo. g̃
ſi cognoſcit̃ nō habēte cognoſcit̃ ꝑ
ſui ſimilitudinem. Preterea aliq̇s
habens caritatem aliq̄ mō cognoſcit
eam ſe habere adminus per coniectu
ras;vel reuelationem:⁊ ſilr̃ poſtq̄ꝫ eā
amiſerit pōt recordari ſe eā habuiſſe
quod eſſe nō poteſt niſi per eius ſpēꝫ
in memoria reſeruatam.ergo caritas
a non habente qui prius eam habuit
per ſui ſimilitudinem cognoſcitur : ⁊
eadem rōne a quolꝫ alio nō habēte.
Preterea dicit aug.io. ꝯfeſſionum.
Hoc modo ſe habet memoria ad in
telligētiam ſicut venter animalis ru
minantis ad os . quia ſicut id quod ē
in vētre aīalis rumināntis r̄ducitur ad
os·ita qd̓ eſt in memoria reducit̃ ad ī
telligentiam·Si ergo ī memoria cō-
ſeruatur caritas per ſui ſimilitudineꝫ
⁊ ab intelligentia capietur per ſui ſi-
militudinē· Sed contra eſt qd̓ aug.
dicit·z.ſuꝑ gñ.⁊ hētur in gloſa. z.ad
cor.iz·Qd̓ itellectualis viſio ē eaꝝ re
rum que nō hñt ſpēs ſibi ſimiles que
nō ſūt qd̓ ipſe·⁊ inter huiuſmōi ponit
caritatē.g̃ caritas non pōt cognoſci ꝑ
ſui ſimilitudinē;ſed ſolum per eſſenti
am. Rᷦ dō ꝙ duplex ē cognitio cari
tatis .vna qua cognoſcit̃ q̇d ē caritas
Alia qua caritas percipit̃; vt cū ali-
quis cognoſcit ſe habere caritatem·
quod pertinet ad cognitionem an eſt
Prima quidem cognitio caritatis eo
dem modo competit habenti ⁊ non
habenti caritatem. Nā intellect⁹ hu
manus natus eſt rerum quidditateꝫ
comprehendere;in quibus cognoſcen
dis naturaliter procedit:ſicut ī cogno
ſcendis concluſionibus complexis.
In ſunt enim nobis naturaliter q̄dā
principia prima complexa ab omni-
bus nota ex quibus ratio procedit ad
cognoſcendum in actu concluſiones
que in predictis principiis potentiali
ter ꝯtinentur;ſiue per inuētionem ꝓ-
priam:ſiue per doctrinam alienam ſi
ue per reuelationem diuinam in qui
bus omnibus modis cognoſcendi ho
mo iuuatur ex principiis naturaliter
cognitis. Uel ita ꝙ ipſa principia co
gnita ad cognitionem acquirendam
ſufficiant adminiculantibus ſenſu ⁊
imaginatione. Sicut cum aliquam
cognitionem acquirimus per inuētio
nē vel doctrinam.vel ita ꝙ principia
ꝑdicta ad cognitionem acquirendam
non ſufficiant : nihilominus tamen
in huiuſmodi cognoſcēdis principia

dirigunt inquantum inveniuntur nõ
repugnare pricipijs naturaliter cogni
tis. q̄ſ ſi eēt: ītellect⁹ nullo mõ eis aſ
ſētiret. ſicut nõ põt diſſentire pncipijſ
Et ſilr in ītellectu īſunt nobis ēt nāli
ter q̄dam cõceptões ab oībus note vt
entis vnius boni ⁊ bi⁹: a quib⁹ eodeȝ
mõ procedit ītellectus ad cognoſcen-
dū quidditatē vniuſcuiuſq̄ʒ rei: p quē
pcedit a pncipijs p ſe notis ad cogno
ſcendas concluſiones. ⁊ hoc vl̄ per ea
que quis ſenſu percipit: ſicut cum per
ſenſibiles proprietates alicui⁹ rei cõ-
cipio illius rei quidditatem. vl̄ per ea
que ab alijs quis audit. vt cum laicus
qui neſcit quid ſit muſica: cum audit
aliquem artem eſſe per quam diſcit
canere vel pſallere: concipit quiddi-
tatem muſice: cum ipſe preſciat quid
ſit ars: ⁊ quid ſit canere: aut etiam per
ea que ex reuelatione habentur: vt eſt
in his que fidei ſunt. Cum enim cre-
dimus aliquid eſſe in nobis diuinit⁹
datum: quo affectus noſter deo vnit̄:
concipimus caritatis quidditatem in
telligentes caritatem eſſe donum dei
quo affectus deo vnit̄: p̄cognoſcenteſ
tamen quid ſit donum: ⁊ quid affect⁹
⁊ quid vnio. De quibus etiam quid
ſint ſcire non poſſumus: niſi reſoluen
do in aliqua prius nota. ⁊ ſic q̄uſq̄ʒ p-
ueniamus vſq̄ʒ ad primas conceptio
nes humani intellectus: q̄ ſunt oīb⁹
nāliter note. Et q̄ꝛ nālis cognitio eſt
quedam ſil̄itudo diuine v̄itatis mēti
noſtre impreſſa ſm illud pſ. Signatū ē
ſup nos lumē vult⁹ tui dñe. Ideo dic̄
aug. 10. de tri. q̄ hi⁹ habit⁹ cognoſcū-
tur in prima veritate. Ipa aūt ꝯcep-

tio caritatis quaȝ intellectus format
modo predicto non eſt ſolum ſimilitu
do caritatis ſicut ſpēs rerum in ſenſu
vel imaginatõe: q̄ꝛ ſenſus ⁊ imagina
tio nunquā ptingunt ad cognoſcen-
dum nām rei: ſ ſolūmõ accñtia q̄ cir
cūſtant rem. ⁊ iõ ſpēs que ſunt in ſen
ſu vel imaginatione nõ repñtāt nāȝ
rei: ſ accidētia ei⁹ tm̄. ſicut ſtatua rep
ſentat hominē quantū ad accidenta
lia. Sed ītellectus cognoſcit ipſā nāȝ
⁊ ſubſtātiā rei. Un̄ ſpēs intelligibiliſ
eſt ſimilitudo ipſius eſſentie rei: ⁊ eſt
quodāmõ ipſa quidditas ⁊ natura rei
ſm eē intelligibile: nõ ſm eē nāle p-
ut eſt ī rebus. ⁊ ideo oīa que nõ cadūt
ſub ſenſu ⁊ imaginatõe ſ ſub ſolo in-
tellectu cognoſcūtur per hoc q̄ eēntie
vel q̄dditateſ eorum ſūt aliquo modo
in ītellectu. Et hic ē modus quo cari
tas cognoſcit̄ cognitiõe q̄dē tā ab ha
bente caritatē q̄ʒ a nõ habēte. Sȝ ſm
aliū modū cognoſcēdi caritateȝ neq̄ʒ
caritas neq̄ʒ aliquis habit⁹ ſiue potē
tia percipit̄ a nr̄o intellectu niſi p hoc
q̄ actus percipiūt̄: vt pȝ p phȝ. 10. ethi.
Actus autē caritatis vel alteri⁹ ha-
bit⁹ eliciuntur ab ipſa caritate vel ab
alio habitu p ppriā eēntiam caritatiſ
vel alterius habit⁹. ⁊ p hūc modū dr̄
aliq̄s ſe cognoſcere hēre caritatem vl̄
aliū habitū p ipſaȝ eſſentiā habitus
ſm eē naturale q̄ hȝ ī reꝝ nā: ⁊ non
ſolū in ītellectu. ſicāt nullus põt cog-
ſcē caritatē niſi caritatē hñs q̄ꝛ act⁹ ca
ritat̄ ⁊ aliaꝝ v̄tutū p̄cipue ꝯſiſtūt in
motib⁹ īterioꝛib⁹ q̄ nõ pñt eē cogniti
niſi opāti; niſi q̄ten⁹ māifeſtant̄ ex ac
tib⁹ exterioribus. ⁊ ſic per quandam

coniecturam aliquis non habens caritatem pōt percipere aliū caritatem hēre. Hoc aūt dico supponēdo ꝙ aliq̄s poſſit ſcire ſe habere caritatem: qḋ tn̄ puto eē verū: qꝛ in actib⁹ ipſius caritatis nō poſſum⁹ ſufficiēter ꝑcipere ꝙ ſint a caritate eliciti pp ſiſitudinē dilectōis nālis cum dilectōe gratuita. Ad ꝑmū ḡ dō ꝙ in nō hn̄te caritate nō ꝯm eē nature ſ ꝯm eē intelligibile ē eēntia caritatis. Ad ꝯ dō ꝙ poſtq̄ aliquis deſinit habere caritatem ꝯm eē nāle caritatis: adhuc caritas in ipſo manet ꝯm eē intelligibile. ⁊ ſic poteſt ſcire quid eſt caritas. Manent etiam in memoria ei⁹ act⁹ caritatis quos facit etiam in memoria ſenſibili pp act⁹ ſenſibiles caritatꝭ qui vtiq̄ manent ꝯm ſui ſimilitudinē ſicut ⁊ cetera ſenſibilia. ⁊ ex his aliq̄s memoratur ſe habuiſſe caritatē. Ad tertium dō ꝙ illud qḋ ē in memoria redit ad intelligētiam: nō ita ꝙ eadē ſpecies numero: que eſt in memoria: poſtmodum fiat in intellectu. ſ per illum modum loquendi quo fantaſmata dicuntur fieri in intellectu ; vt dictum eſt.

Articulus. 5⁹.

Deinde querit̄ de his que ꝑtinēt ad corp⁹ humanū. vtrū alimētū ꝯuertat̄ in veritatē humane nature. Et videt̄ ꝙ nō: qꝛ in corpore humano id qḋ eſt de veritate humane nature ē caro vel os ꝯm ſpēz Sed alimētū nō ꝯuertit̄ in id qḋ ē ꝯ ſpēz. ſ ī id qḋ ē ꝯm māꝫ vt videt̄ dicere phs in primo de generatione. ergo alimentum non conuertitur in veritatem humane nature. Preterea id qḋ ē de veritate humane nature oꝫ ꝙ ſemp in hoīe maneat alias nō remaneret hō idē numero. Sꝫ illud qḋ generat̄ ex alimēto nō ſemp manet. immo fluit ⁊ refluit. vt pꝫ ex. i. de gn̄atōe ḡ qḋ gn̄at̄ ex alimēto nō ē de ꝟitate humane nature. Preterea aug. dicit ꝙ nos fuimus in adam dupl'r. ſ. ꝯ ſeminalē rōnē ⁊ ꝯm corpulētā ſbāꝫ. xp̄s aūt fuit in eo ꝯm corpulētā ſbam: ⁊ n̄ ꝯm ſemīalē rōnē. id aūt qḋ ex alimēto gn̄at̄ in nobis nō fuit in adā: ḡ illud qḋ ē de ꝟitate corpulēte ſbe nr̄e n̄ ē ex alimēto gn̄atū. Sꝫ dicebat ꝙ cōpulēta noſtra ſba fuit in adā originaliter ⁊ nō eēntialiter. Sꝫ ꝯtra. Sēm originem rei importat. Si ergo dicimur in adam fuiſſe ꝯm corpulentam ſubam originaliter tm̄. tunc ideꝫ erit eſſe ꝯm corpulentam ſubam ⁊ ꝯm ſeminalē rōnem: qḋ ē falſum. ḡ ideꝫ qḋ prius. Sed contra eſt qḋ dr̄ in. 2. de anima. Alimētū ē potentia tale quale eſt illud quod nutrit̄. Sed qḋ ē potentia aliquale in illud cōuerti poteſt ergo alimentum conuerti poteſt in illud qḋ nutrit̄. Sꝫ illud qḋ nutrit̄ eſt id quod eſt de veritate humane nature. ergo alimētū ꝯuertit̄ in id quod ē de veritate humane nature. Preterea ſemen ex quo fit generatio maxime videt̄ ad veritatē humane nature pertinere. ſꝫ ſemē ſecūdum philoſophum in. 15. de animalibus. eſt de ſuperfluo alimenti. Ergo alimentuꝫ cōuertitur in ꝟitatem humane nature.

R° dicēduꝫ ꝙ ad huius queſtionis euidētiam oportet primo videre quid

ſit veritas humane nature. veritas āt vniuſcuiuſq; rei vt dicit Auicēna in ſua metha. nihil eſt aliud ꝙ ꝓprietas ſui eſſe: qḋ ſtabilitū eſt ei; ſicut illud quod ꝓprie habet eſſe auri attingens ad terminos ſtabilitos nature auri dicitur eſſe vere aurū. Unūquodq; aūt ꝓprie habet eſſe in aliqua natura: per hoc quod ſubſtat cōplete forme ꝓprie illius nature a qua ē eē ⁊ ratio ſpēi in natura illa. vnde illud pertinet ad veritatē vniuſcuiuſq; rei: qḋ ē ꝯpletiuū illius rei per formā. ⁊ pertinet directe ⁊ per ſe ad cōpletionem illius rei. tam enim in nālibus ꝙ artificialibus inueniuntur quedā in quib⁹ conſiſtit ꝑncipaliter rō rei. alia autē que ſunt ordinata ad horū conſeruationē ⁊ meliorationē ſicut ſtipes ⁊ fructus per ſe pertinent ad ꝯplementū arboris. Un ſunt de veritate nature ipſius. Folia aūt ſunt quodāmodo ordinata ad fructuum cōſeruationē ⁊ quantū ad hoc nō videnť eē de veritate nature arboris principaľr. Siľr rō gladij cōſiſtit i ferro ⁊ acumine eius. vagina aūt eſt ad gladij cōſeruationē. vnde ſi gladi⁹ eſſet res nālis: ferrum eēt de veritate nature ei⁹: non autem vagina. Sic āt de veritate humane nature eſſe dicimus illud quod per ſe pertinet ad perfectionem humane nature complete participans formam ſpēi. illud autem non eſt de veritate humane nature in hoīe: qḋ eſt ordinatū quodāmodo ad hoīs cōſeruatiōem vel meliorationē quācūq;. Sciendū ē ģ ꝙ nā humana poteſt dupľr cōſiderari. vel ſm totam ſpēm humanam. vel ſm eſſe qḋ habʒ in hoc indiuiduo. ⁊ ſm hoc inueniūtur in pñti qōne tres opiniones. Quidā enī dicunt ꝙ alimentū non cōuertitur in veritatē humane nature neq; ſm ſpēm neq; ſm indiuiduū. Dicunt enī ꝙ tota mā que nata ē eē ſub ſpecie humane nature fuit in corpore Ade; nec aliqua alia mā pōt fieri vere ſubſtans humane ſpeciei. ⁊ ex illa mā ex qua corpus ꝑmi hominis ꝯſtabat fuerit aliqua pars decīſa que quidē per multiplicationē quandā ſine additione exterioris materie augmētata eſt ī tm̄ ꝙ ꝑuenit vſq; ad ꝑfectā ⁊ cōpletā quantitatē in corpore Seth. Et quo iterū aliquid deciſum eſt in formationē corporis filij ſui ⁊ ꝑdicto mō multiplicatū. ⁊ ſic totū humanū gen⁹ multiplicatū ē ex illa materia que fuit ī corpore primi hoīs ſine alicuius extrīſeci additione. illud autē quod ex alimento gñať eſt nēcarium nobis ad ꝯſeruationē illius humiditatis: q̄ ē d̄ ꝟitate humane nature: vt. ſ. calor nālis hñs aliqd aliud: qḋ conſumat. ſ. humiditatē ex alimēto gñatā quaſi accñtalē nō ꝯſumat humiditatē q̄ ē de veritate hūane nature: ſicut artifices apponūt plūdum argēto: vt vʒ ī ꝯflatorio ꝯſumať plumbū ⁊ argētū nō ꝯſumať ab igne. vñ ī rſurrectōne qñ ꝟitas hūane nature erit ī conſūptibilis: alimēto nō īdigebim⁹. nec reſurget in nobis aliquod qḋ ex alimēto ſit gñatū: ſʒ ſolum id qḋ fuit in adā. Sʒ ī cōueniēs videtur hi⁹ poſitio ꝓpter duo. quantū ad pñs pertinet. q: eiuſdē rōnis ē formā aliquam nihil amittere de materia ſubiecta; ⁊ nihil de nouo acq̄rē cuius

ſubſtãtie ⁊ nature nihil accreſcit nec
deperit. Cõſtat aũt ꝙ aliqua mã que
erat ſubſtans humane nature deſinit
eſſe humane nature ſubſtãs; ſicut pꝫ ĩ
morte vniuſcuiuſꝗ hominis. Vñ ni
ſi aliqua materia de nouo adderet̃ hu
mane nature: ſequeret̃ ꝙ minus eſſet
modo id qđ ẽ de ṽitate nature humãe
in actu ꝙ̃ tẽpore ade. ⁊ ſic nã ſpẽi non
pfecte ſaluaret̃ p generationẽ. 2° q:
iſta mutatio quã multiplicationẽ di
cunt nullo mõ eſt ſm eẽntiã ipſi⁹ ma
terie: ſed ſolũmodo ſm quantitatẽ vł
dimẽſiones ei accidentes. Non enĩꝫ
dicunt ꝙ aliquid materie de nouo per
eẽntiam creet̃ vel aliunde addat̃; ſed
ꝙ illa eadem materia que prius erat
minor: poſtea fiat maior. nihil autem
eſt aliud rarefieri ⁊ condenſari ꝙ̃ mu
tari eandẽ materiam de magnis di
menſionibus in paruas ⁊ econuerſo.
Unde ſequeretur ſꝫ p̃dictã poſitionẽ
ꝙ illud quod eſt de veritate humane
nature ſemper rarefieret per ꝯtinuaꝫ
generationẽ ⁊ augmẽtationẽ, ⁊ tñ
quantum natura ſuſtinere non poſſet
Eſſet enĩ iam illud quod eſt de ṽitate
humane nature ĩnumerabił̃r magis
rarum ꝙ̃ ignis: qđ pꝫ eſſe falſum. Et
ideo alia opinio dicit ꝙ alimentum
conuertit̃ in ṽitatem humane nature
p̃mo ⁊ principal̃r ſm ſpẽm. nõ autem
ſm indiuiduũ niſi ſecundario. Dicunt
enim ꝙ in vnoquoꝗ indiuiduo hu
mane ſpẽi illud primo ⁊ principal̃r eſt
de veritate humane nature quod a pa
rentibus trahit. ⁊ hoc vocatur a phõ
caro ⁊ os ſm ſpẽm que ſemper manẽt
ſed q: illud cũ ſit modicũ nõ ſufficeret
ad pfectã quantitatẽ debitã humane
nature ſine additiõe. Jdõ adiungitur
illud qđ ex alimẽto generat̃ nõ ſolum
ad hoc ꝙ cõſeruet̃ illud qđ fuit a pri
mis parentib⁹ acceptũ: vt dicebat pri
ma opinio. Sed ad hoc ꝙ cõpleat̃ ex
hi⁹ addito pfecta quãtitas ⁊ ſic illud
qđ ex alimẽto generat̃ nõ eſt de ṽita
te humane nature ĩ hoc indiuiduo pñci
pal̃r: ſꝫ tñ ſecũdario inquantũ ẽ neceſ
ſariũ ad quãtitatẽ debitã. ⁊ hoc noĩat
phs carnẽ ⁊ os ſm mãm que fluit ⁊ re
fluit: ſed tñ ex hoc aliqua pars ſemina
liter trãſit in ꝓlem per generationeꝫ.
⁊ efficit̃ principal̃r de ṽitate humane
nature ĩ ipſo cum admixtione alicuiuſ
quod fuit principal̃r de ṽitate huma
ne nãe in pr̃e vt quidaꝫ volũt. vł ſine
admixtione eius: vt alij dicunt. quod
eſt magis cõſonũ dictis phi in. 15. de
aĩalibus: qui vult ſperma total̃r eſſe
de ſuperfluo alimenti: ⁊ ſic illud quod
generatur ex alimento non põt eſſe ꝙ
ſit principal̃r de veritate humane na
ture in ipſo qui nutritur. ſed põt eſſe đ
ṽitate humane nature principaliter ĩ
alio eiuſdem ſpẽi. ſ. in filio ipſius. Et
ſm hãc opinionẽ dicũt ꝙ illud qđ eſt
principal̃r de veritate humane nature
ĩ vnoquoꝗ totum ĩ ipſo reſurget. non
autẽ totũ qđ ex alimento gñat̃: ſꝫ ſolũ
quantũ ſufficit ad cõpletionẽ quãtita
tis: cũ ꝓpter cõpletionẽ quantitat̃ tñ
mõ ad ṽitatẽ humane nature aliq̃lit
pertineat. ⁊ hec opinio conſonat ſniẽ
Alexan. ꝯmẽta. qui exponit carnẽ ſꝫ
ſpẽm quã phs dicit ſemper manere
eſſe illud quod a parentibus trahitur
carnem ṽo ſm materiam illud qđ ꝙ

alimēto generatꝰ: q̄ fluit ⁊ refluit. Sꝫ hāc opinionē cōmenta. Auerrois reprobat ī tractatu quē fecit ſuper librū de generatione. Cū enī illō qd̄ ex alimēto generat nutriat: īquantū ē potētia caro: ⁊ augeat inquātū eſt potētia q̄ta caro. vt dꝫ in. 2. de aīa. Illud qd̄ generatꝰ ex alimēto poſtq̄ꝫ recepit ſpēꝫ carnis: efficitꝰ vnū cū illo qd̄ pꝰus inerat: qꝛ ī fine ꝯuerſum iam ē ſimile. vn̄ non videtꝰ eſſe aliqua ratio quare calor naturalis aliquid poſſit conſumerꝰ de illa humiditate carnis: que ex alimento generatur: ⁊ non de humiditate que a parentibus trahitꝰ: nec poſſet aliquo neceſſario modo illud ꝓbari. ⁊ ideo tam illud quod eſt a parentibus acceptum: q̄ꝫ illud quod ē ex alimento generatū: equaliter ſe hꝫ ad hꝰ ꝙ maneat vel cōſumatur ꝑ calorē naturalē. ⁊ ad hoc ꝙ reſtaureturꝑ nutrimētum qd̄ eſt fluere ⁊ refluere. ⁊ ſic equaliter pertinet ad veritatem humane nature qd̄ generatur ex alimēto: ⁊ quod a parentibus trahitur. Et ſm̄ hoc ē tertia opinio ꝙ alimentū conuertitur in id qd̄ eſt principalr̄ de v̄itate humane nature ⁊ quantū ad ſpēꝫ ⁊ quantū ad indiuiduū. Ponit enim hec opinio ꝙ vtrūq̄ꝫ. ſ. ⁊ quod ex alimento generatꝰ: ⁊ qd̄ a parentibus trahitur īdifferēter ⁊ equalr̄ forma humana perficitur: ⁊ vtrūq̄ꝫ indifferenter manet vel conſumitur. manet quidē ſm̄ ſpēꝫ. conſumitur autē ⁊ reſtauratur ſm̄ materiā ſicꝰ in aliqua republica diuerſi homines numero ⁊ cōmunitatē pertinent q̄buſdā morientibꝰ: ⁊ alijs ī locum eoꝝ ſuccedentibus. ⁊ ſic non manet vna reſpublica ſm̄ mām̄ qꝛ ſunt alij ⁊ alij homines: manet tamē vna numero quātum ad ſpēm ſiue formā ꝑpter ordinis vnitatē in officijs diſtinctis. ita etiā ī corpore humano manet caro ⁊ os: ⁊ vnaqueq̄ꝫ partiū eadē numero q̄tum ad ſpēm ⁊ formā q̄ ꝯſideratꝰ īdeterminato ſitu ⁊ v̄tute ⁊ figura. nō autē manet quātū ad materiā. qꝛ illa materia carnis ī qua talis forma erat pꝰus cōſumpta eſt: ⁊ alia ī locū ei ſucceſſit: ſicꝰ pꝫ de igne q̄ ꝯtinuatꝰ ſecūdū eādē formā ⁊ modum: ꝑ hoc ꝙ ꝯſumptis q̄bꝰdam lignis alia ſupponūtꝰ que igneꝫ ſuſtinent. Et ſecundum hāc opinionē de vtroq̄ꝫ predictoꝝ indifferenter. ſ. generato ex alimēto ⁊ a parentibꝰ tracto tantū reſurget. quantū eſt neceſſarium ad ſpēm ⁊ quātitatē debitam humani corporis. Et hec opinio mihi videtur ceteris probabilior. Secūdū ꝗ hanc opinionē ad primū dicendō ꝙ diſtinctio philoſophi qua diſtinguit carnem ſm̄ ſpēm ⁊ ſm̄ materiam: nō ē ſic accipienda: ꝙ alia ſit caro que dicitꝰ ſm̄ ſpēm. ſ. a parentibus tracta. ⁊ alia que ſit ſm̄ materiam ex alimēto generata: ꝫ vna ⁊ eadē caro ſignata poteſt conſiderari ⁊ ſm̄ ſpēm: quā habet: ⁊ ſecundum materiam. Et ꝙ hic ſit intellectus philoſophi patet ex hoc ꝙ ipſe dicit ibidem. ꝙ hoc modo diſtinguitur caro ſecundum ſpeciem ⁊ ſecundum materiam. ſicut vnūquodq̄ꝫ habentiū ſpeciem in materia: In alijs autē habentibus ſpēm ī mā. ſicut eſt lapis ⁊ ferrum ⁊ huius non habet locum prima diſtinctio: ſed ſecunda vt per ſe patet. Et ideo dicendum

eſt ꝙ alimentum conuertiť in carnē
que eſt ſm ſpēm.i.que habet ſpēm: ñ
tamē ita ꝙ alimentū fiat ſpēs carnis
ſ; fit carnis materia. rōne cui⁹ pōt di
ci ꝙ cōuertiť ĩ carnē q̄tū ad materiā
ꝛ nō quantū ad ſpēm. Ad ſm dō ꝙ
veritas humane nature ꝛ cuiuſlibꝫ al
terius rei eſt a ſpecie: ꝛ ideo cū id qđ ē
in homine manet ſm ſpēm: quāuis ñ
maneat ſm materiā nihilomin⁹ veri
tas humane nature manere diciť: nec
deſinit eſſe idē homo numero propter
mutationē que eſt ſm mām: q2 nō to
ta mā ſimľ a forma abſtrahiť: vt alia
tota ſimul formā accipiat. Hec enim
generatio eſſet ꝛ corruptio. ſicut ſi to-
tus ignis vnus extingueretur ꝛ alius
totus accederet. ſed aliqua pars ma-
terie conſumitur ꝛ alia in locum eius
ſubſtituitur que efficitur vna mā cum
p̄exiſtenti ꝑ hoc ꝙ ei adiūgitur ad ſu-
ſtinendā eandē formā humani corpo-
ris ſicut ſi vnū lignū lignis cōſumat
ꝛ aliud loco eius apponať erit idem
ignis numero. Ad tertiū dō ꝙ ad
cōceptionem humani corporis duo co
currunt. ſ. materia ex qua formatur ꝯ
ceptum. ꝛ iterum vis formatiua que
cōceptum format. quoꝝ primū aug.
vocat corpulentā ſubſtantiā. ſm ſo ſe
minalē rōnē. Dicimur ḡ ſm vtrūque
iſtoꝝ fuiſſe in adam originaľr. in quā
tum. ſ. materia ꝯceptus ꝑparata eſt ꝑ
virtutē generatiuā matris. Uis autē
formatiua eſt in ſemine patris. Et
vtrūq; iſtorum reducitur in adā ſicut
ĩ primā originē: a qua humanā nām
traxerunt virtutes cōſequentes. Cor
pus autem xp̄i formatum fuit per vir
tutem ſpūs ſancti actiuam. Sed ma-
teriā miniſtrauit mater: q2 ex puriſſi-
mis ſanguinibus virginis conceptus
eſt. vt Dama. dicit: Et ideo non fuit
ĩ adam ſm ſeminalē rationem. ſed ſm
corpulentā ſubſtantiam: nō tamē ita
ꝙ eadem numero que eſt in nobis. ꝛ
fuit in Chriſto fuerit in adam. Et ex
hoc patet reſpōſio ad ſequens.

DEinde querebať de his que
pertinēt ad culpam vel grām.
Et primo querebať de his q̄
pertinent ad gratiā. Secundo de his
que ꝑtinēt ad culpā. Quantū ad ꝑti
nentia ad gratiam querebatur ꝓmo
de his que pertinent ad prelatos tan-
tum. Secundo de his que pertinēt ad
omnes cōmuniter. Quantum autem
ad prelatos querebantur duo. Pri-
mo de electione prelatorum: vtrum. ſ.
ſit neceſſe ſemper eligere meliorem:
vel ſufficiat eligere bonum. Secun
do de honore exhibēdo prelatis. vtrū
ſcilicet mali prelati ſint honorādi.

Articulus. 6⁹.

AD primū ſic ꝓceditur. Ur ꝙ
neceſſe ſit ſemꝑ eligere me-
liorē. Diciť enī. 4. Re. eligite
meliorē: ꝛ eū ponite ſuꝑ ſolium patris
ſui. ḡ multo fortius in ſpūalib⁹ officijs
meliores ꝑeligēdi ſunt. Preterea. i.
ad Thi. 3. ſuper illud. Opꝫ epūm ir-
rep̄henſibilē eē dicit glo. Taľ eligať
pōtifex: cui⁹ ꝯpatiōe ceteri grex dicāť
ḡ oportet ĩ epatu ſemꝑ eligē meliorē
Preterea leo papa dic̄. Ille q̄ melior
eſt ĩ p̄ſbris ꝛ dyaconib⁹ ĩ epm eligať.
Preterea ille qui eſt propinquior
ad hereditatem poſſidendam debet

ꝓferri. Sed xp̄o cꝰ patrimonium poſ-
ſident clerici ⁊ prelati: eſt propinquior
qui eſt melior. g̊ ad prelationes ⁊ offi
cia eccleſiaſtica ſemper ſunt meliores
eligēdi. Preterea ſi alicui commi-
ſſuꝫ eſſet a domino ſuo vt ei fidelem:
⁊ idoneum miniſtrū quereret: nō age
ret fideliter erga dominū ſuum: ſi pre
termiſſo magis idoneo minus idone
um acciper. ergo multo magis peccat
ille cui conmiſſum eſt eligere aliquē
in miniſterium dei: ſi non eligat me-
liorem. Sed contra eſt quod decre
talis dicit. ꝙ ſufficit eligere bonū nec
req̊ritur ꝙ melior eligatur. Rꝫ° dō
ꝙ aliquis homo poteſt dici bonus vł
melior altero dupliciter. Uno modo
ſimpliciter. ⁊ ſic melior eſt qui in cari
tate eſt perfectior. Alio modo ſecun
dum quid. ⁊ ſic dicitur aliquis melior
altero vel ad militiam vel ad magi-
ſterium: vel ad prelationem: vel ali-
quid huiuſmodi: qui non eſt melior
ſimpliciter: eo ꝙ in ſingulis officiis
tam ſpiritualibus ꝗ̄ꝫ corporalibus re
quiruntur aliqua preter moralem bo
nitatem ad hoc ꝙ aliquis ſit idoneuſ
ad illud officium exequendum. Dicē-
dum eſt ergo ꝙ oportet eligere ad ꝑ-
lationem vel ad eccleſiaſticum offici-
um aliquem qui ſit bonus ſimplici-
ter, quia per quodlibꝫ peccatuꝫ mortale
aliquis redditur indignus ad quodlꝫ
ſpūale exequendum. Unde dicit Dio
ī epiſtola ad Deophilū monachū lo-
quens de ſacerdote q̇ nō ē grā illumi
natus: Nō eſt iſte ſacerdos ſꝫ inimi-
cus doloſus: deluſor ſui ipiꝰ ⁊ lupꝰ ſu-
pra dominicū populū pelle armatus
ouina. nō tamē oportet ꝙ ſemꝑ eliga-
tur ille q̇ eſt melior ſimpliciter. Po-
ſſibile eſt enim ꝙ illi q̇ eſt ī caritate ꝑ
fectior: deficiant multa q̄ req̊rūtur ad
hoc ꝙ aliq̇s ſit prelatus idoneus: que
in alio qui ē minoris caritatis inueni
unt: vt ſūt ſcīa īduſtria potētia: ⁊ alia
huiuſmodi. Un̄ nō opꝫ ſemꝑ eligere
meliorem ſimplr̄. Sꝫ eū qui ſit meli-
or ad hoc officium. Si aūt eligat q̇s
eum quē reputat minꝰ idoneū ad tale
officiū peccat. Nō. n. pōt eē ꝙ de du
obꝰ vnus alteri ꝑeligat̃ niſi ꝑꝑ ali-
qd̄ in ipſo ꝯſideratū. Illud aūt quod
ꝯſiderat̃ in eo qui eſt minus idoneuſ
ad hoc ꝙ magis idoneo preferat̃: eſt
aliqua ꝯditio indebite mouenſ vel fa
miliaritas: vel conſanguinitas vł ali
quid huiuſmodi. Non enim poteſt
eſſe aliqua conditio ꝑtinens ad ꝑlati
idoneitatem: ex quo alter ſimplr̄ ma-
gis idonens reputatur. ⁊ ſic indebite
mouet. ⁊ ſic in tali electōne erit ibi ac
ceptio perſonarum: que ſine peccato
nō fit. Ad ꝑmum g̊ dō ꝙ cū dicit̃.
Eligite meliorem: ītelligit̃ de melio
ri ad talē dignitatem. Ad ꝫ dō ꝙ ī
ꝯꝑatione ꝑlati dn̄t eē ceteri q̄ſi grex:
nō ꝯſiderata ſola ſc̄itate moꝝ. ſꝫ diſ-
cretione ⁊ ſtrenuitate. ⁊ aliis hiꝰ que ī
paſtore exigūtur ad regendū. Ad ter
tiū dō ſicut ad ꝑmū. Ad q̄rtū dō ꝙ
ille q̇ eligit̃ ī ꝑlatū n̄ eligit̃ q̄ſi ad hē-
ditatē poſſidēdā q̄r hēditas xp̄ianoꝝ
nō ē ī terra. ſꝫ ē ī celo. ſ. ipſe deꝰ ſꝫ illō
pſ. Dn̄s ꝑs hēditat̃ mee. eligit̃ aūt ve
lut diſpenſatori ī familia dn̄i alicuius
ſꝫ illō. i. ad cor. 4. Sic nos exiſtimet
hō vt miniſtros xp̄i ⁊ diſpēſatores ⁊c.

Diſpenſator autem non ſemper eligi
tur q̇ ē ꝓpinq̇oꝛ ꝫ q̇ ē magis idoneus
Ad q̇ntū dō ꝙ ſilr̃ etiā ꝯtingeret
i ꝓparatōe ſerui alicui⁹ dn̄i tpalis: ꝙ
nō opꝫ q̄rere hoiēꝫ meliorē ſimplr̃: ꝫ
meliorē ad ſeruiēdū. Ad illō ſcḋo qḋ ī
ꝯtriū obī dō ꝙ decretalis intelligēda
ē q̄ꝫtū ad hoc ꝙ nō ſemꝑ oꝫ eligē me
liorem ſimplr̃: ꝫ ſufficit eligere bonū
Uel vel dicēdū ꝙ nō loquat̃ quātuꝫ
ad forum ꝯſcie: ꝫ quantū ad foꝝ ꝯtē
tioſū: in quo nō reprobat̃ electio ex h̄
ꝙ pōt aliq̇s ali⁹ magis idone⁹ iueni
ri, dūmō ille q̇ eligit̃ idone⁹ ſit, al̃ oīs
electio calūniā pateret̃.

Articulus. 7⁹.

AD ſcḋm ſic pcedit̃. Ur̃ ꝙ ma
lis p̄latiſ nō ſit exhibēduſ ho
noꝛ. Sicut. n. dic̄ Boe. i. li. d̄
ꝯſo. Nō poſſum⁹ ob honoꝛes reuerē
dos iudicare: quos ipſis honoꝛib⁹ re
putam⁹ indignos. Sꝫ mali p̄lati nō
ſūt honoꝛib⁹ digni. ḡ nō pn̄t iudicari
eē reuerendi a ſuis ſubditis. Prete
rea honoꝛ nō debet̃ p̄latis malis ni
ſi rōne p̄lationis. Cū ḡ ſūt p̄latione ī
digni: ſunt etiam per ꝯn̄s indigni ad
honoꝛes: ⁊ ad alia omnia que ſunt p̄
lationi ꝓpꝛia. Sꝫ cōtra eſt qḋ dicit̃
Exo. zo. Honoꝛa patrē tuuꝫ. Gl. idē
p̄latos. Cū ḡ indiffinite loquatur vī
ꝙ oēs p̄lati tam boni q̄ꝫ mali ſint ho
noꝛādi. R̄x⁹ dō ꝙ in pꝛelato duo poſ
ſumus ꝯſiderare ſ. perſonam ꝓpꝛiam
⁊ dignitatem ſcḋm quā ē quedā pſona
publica. ſi ḡ pꝛelatus ſit malus rōne
perſone ſue non eſt honoꝛād⁹. qꝛ cum
honoꝛ ſit reuerentia alicui exhibita in
teſtimoniū virtutis; falſum teſtimo
nium de eo proferret: ſi q̇s eū obten
tu ꝓprie pſone honoꝛaret: ꝯtra illud
qḋ dī exo. zo. Non loquaris ꝯ pri
mū tuum falſum teſtimoniū. Sꝫ in
quātū ē pſona publica: ſic gerit typuꝫ
⁊ locū nō ſui ipſius ꝫ alteri⁹. ſ. xp̄i in
eccleſia: vel reipublice. vt dn̄s in ſecu
laribus dignitatib⁹. ⁊ ſic valoꝛ ei⁹ nō
ꝯputatur ſcḋm perſonam: ꝫ ſcḋm eum cu
ius loco p̄ſidet. ſicut eſt de lapillo qui
in computationibus ponit̃ loco centū
marcarum cum in ſe nihil valeat: vt
dī ꝓuer. z6. Sicut q̇ mittit lapidem
in acerum mercurij: ita qui tribuit i
ſipienti honoꝛem. Mercurius enim
dicebat̃ deus rōcinij ⁊ mercationis. ⁊
ita eſt ei honoꝛ exhibendus: non ꝓpt̃
ſe: ſed ꝓpter eum cuius locum obtinet
ſicut adoꝛatio imaginis refertur ad ꝓ
totypum. vt dicit Dama. Unde ⁊ ma
lus pꝛelatus idolo comparatur. zach.
xi. O paſtoꝛ ⁊ idolum derelinquens
gregem. Ad p̄mum ergo dicendū
ꝙ intentio Boecij eſt dicere ꝙ mali
homines non iudicantur vt reueren
di in pꝛopꝛijs perſonis: quāuis eis ex
hibeamus honoꝛes pꝛopter officia in
quibus ſunt conſtituti. Ad ſcḋm dō
ꝙ malus pꝛelatus ⁊ indignus eſt p̄
latione ⁊ honoꝛibus qui pꝛelato debē
tur: ꝫ ille cui⁹ vicem gerit dign⁹ eſt;
vt eius vicario talis honoꝛ exhibeat̃.
ſicut beata ẛgo digna ē vt eius ima
ginem depinctam in pariete reuerea
mur: quāuis tali reuerentia ipſa ima
go digna non ſit.

DEinde queritur de ꝑtinenti
bus ad grāꝫ ꝯ̄ꝫtuꝫ ad omnes
⁊ que ꝯmuniter omni ſtatui

Et circa hoc querebant̄ tria. Primo de oꝛonibus, vtrū oꝛo tantū valeat facta p̄ alio ſicut facta p̄ ſe. 2°. de ſuffragijs, vtrum magis proſint pauperi magis digno: q̄ꝫ diuiti pro quo ſpālr̄ fiunt. 3° de votis, vtrum votum ſimplex dirimat matrimoniū ꝯtractum.

Articulus. 8ꝰ.

Ad primū ſic procedit̄. Videt̄ ꝙ oꝛo plus valeat p̄ ſe facta q̄ꝫ p̄ alio. Ita enī dicit̄ ī quādam glo. ꝙ ſpāles oꝛones plus valēt. Sꝫ illa eſt maxime ſpālis qua q̇s pro ſe orat. ḡ plus valet oꝛo p̄ ſe facta q̄ꝫ p̄ alio. Preterea vt dr̄ in lib. de ſpū ⁊ aīa. Oꝛo nihil aliō ē q̄ꝫ deuotio mētis in deū. Sꝫ magis deuote aliquis orat p̄ ſe q̄ꝫ p̄ alio. ḡ plus valet oꝛo p̄ ſe facta q̄ꝫ p̄ alio. Sꝫ cōtra. Oꝛo tāto amplius valet quāto magis ē deuota. Sꝫ qn̄q꜃ quis deuotius orat p̄ alio q̄ꝫ p̄ ſe ipo. ḡ plus valet oꝛo p̄ alio q̄ꝫ p̄ ſe ipſo. R̄° dicēdū ꝙ duplex ē valor oꝛonis. Unus q̇ eſt oꝛonis ꝓprius ſm̄ quem dr̄ valere oratio ad impetrādum illud quod petit̄: ſicut oratio Petri valuit ad ſuſcitationem Thabite. Alius valor eſt cōmunis orationi ⁊ alijs operibꝰ v̄tutū. ſm̄ ꝙ oꝛo valere dr̄ ad merendū aliquid ipſi oranti. p̄ ut caritatē īformatur. ſicut oratio Petri qua ſuſcitationem Thabite impetrauit fuit meritoria Petro vite eterne inquantū erat actus caritatis īformatus. Loquēdo ḡ de primo valore ceteris paribus plus valet oratio facta pro ſe q̄ꝫ p̄ alio: q꞉ efficacia orationis in impetrādo poteſt amittere ſuū effectum: quādo pro alio fit ex aliquo impedimēto, quod inuenit̄ in eo pro q̄ oratur. Uñ vna de cōditionibus oꝛonis que faciunt eā efficacē ad impetrādum eſt vt aliq̇s pro ſe oret. Quantū aūt ad ſm̄ valorē oꝛo magis valet q̄ ex maiori caritate ꝓcedit: ſiue p̄ ſe ſiue p̄ alio fiat. Si autē de interiori caritate p̄ exteriora opa debeat iudicari tūc iſta ꝯpatio pōt dupl'r ītelligi. vno mō vt aliquis ita oret p̄ alio: ꝙ etiaꝫ p̄ ſe ipſo. ⁊ tūc maioris meriti eſt pro alio orare ⁊ p̄ ſe ipſo: q̄ꝫ p̄ ſe tm̄. Maioris enī meriti ē amicū beniuolum ⁊ beneficiū eſſe ſibi ⁊ alij q̄ꝫ ſibi tm̄. Alio modo pōt ītelligi vt aliq̇s oret p̄ alio ⁊ nō p̄ ſe. ⁊ ſic oñdent̄ eē alteri beniuolus magis q̄ꝫ ſibi. ⁊ ita peccaret ī ordine caritatis magis aliū q̄ꝫ ſe diligēs. ⁊ h̄ mō ītelligēdo ꝯparationeꝫ melius ē orare p̄ ſe q̄ꝫ p̄ alio. Ad p̄mū ḡ dō ꝙ rō illa nō eſt ad ꝓpoſitū: q꞉ ſpālis oꝛo dr̄ in glo. illa p̄ quo cūq꜃ ſpāliter fiat: ſiue p̄ ſe: ſiue pro alio. Ad ſm̄ dō ꝙ lꝫ vt pluries homo pro ſeipſo deuotius oret. tñ qn̄q꜃ deuotius p̄ alio, ⁊ ita ſm̄ hoc non poteſt ſumi vniuerſale iudiciū: que oratio plus valeat. Silr̄ dō ad tertiū in cōtrariuꝫ.

Articulus. 9ꝰ.

Ad ſm̄ ſic ꝓcedit̄. Videtur ꝙ ſuffragia eccleſie ſpāliter facta pro aliquo diuite: equal'r valeant pauperi p̄ quo nō fiunt: ſi ſit equalis meriti. Ut dicit enim Aug. huiuſmodi ſuffragia tm̄ valent vnicuiq꜃ poſt mortem: quantum meruit viuens vt ſibi prodeſſet. Sed predicti duo equaliter meruerunt. ergo equaliter eis predicta ſuffragia proſunt.

Preterea paſſio chriſti ſemꝑ plus
prodeſt ei qui maioris eſt meriti. Sꝫ
miſſa q̄ ē p̄cipuū ſuffragioꝝ ē memo/
ria paſſionis dn̄ice. ḡ equaliter ꝓſūt
eis q̄ ſūt equalis meriti· Cōtra. deꝰ
accipit hꝰ ſuffragia ſcḋm ītentōem fa
ciētis. Sꝫ faciēs ītendit ꝙ plus ꝓſūt
diuiti: ꝓ quo facit. ḡ ei plus ꝓſunt.
Preterea nō eſt dicēdum ꝙ fruſtre
tur pia ītētio eoꝝ q̄ ꝓ ſuis caris ſpecia
lia ſuffragia faciūt. Fruſtraret̄ aūt ſi
eis ſpālīꝰ nō ꝓdeſſent. ḡ magis ꝓſūt
eis q̄bꝰ fiunt. Rn̄° dō ꝙ circa hoc ē
duplex opinio. Quidā·n·dicūt ꝙ ſuf/
fragia eccleſie ſpāliter ꝓ aliquo facta
valēt omnibus qui ſunt ī purgatorio
equaliter quidē his qui ſunt equalis
meriti. plus vero his qui ſunt maioris
meriti: minus his qui ſunt minoris;
ſicut candela accenſa ꝓ aliquo diuite
in aliqua domo; vbi ſūt multi aliȷ̄ eq̄/
liter prodeſt aliȷ̄s qui ſunt equalis vi
ſus. plus vero his qui ſunt maioris·
minus his qui ſunt minoris. quāuis
ſit diuiti magis ad quēdam honorē
p̄ aliȷ̄s· Et ſicut etiā lectio que legitur
ſpāliter ꝓ aliquo clerico multis ſimꝉ
audiētibus equaliter valet his q̄ ſunt
equalis capacitatis. plus hiſ qui ſunt
maioris. minꝰ vero his qui minoris·
Aliȷ̄ vero dicunt ꝙ ſuffragia plus va
lēt his ꝓ q̄bus ſpāliter fiunt. Utraqꝫ
aūt opinio ſcḋm aliq̄d vera ē. Ad cuiꝰ
euidētiam ſciēdū ē ꝙ opera vnius n̄
valent alteri quantum ad p̄miū eēn/
tiale: q2 ſic vnuſq̄ſqꝫ ex ꝓpriȷ̄s actibꝰ
iudicatur. ſꝫ ſolum q̄ntum ad aliquod
accidentale gaudiū· vel quantū ad re
miſſionē alicuius pene tp̄alis. Et ſic
ſuffragia viuoꝝ poſſunt ꝓdeſſe defun
ctis. Huiuſmodi autem cōmunicatio
operū ꝯtingit dupl̄r. Uno mō ex vni
one caritat̄ qua oēs xp̄i fideles efficiū
tur vnū corpꝰ. ⁊ ſic actꝰ vniꝰ quodāmō
redundat in iuuamētū alteriꝰ; ſicut ēt
in mēbris noſtris corporalibꝰ videmꝰ
⁊ ſic iuuat̄ aliq̄s ex actu alterius in q̄n
tum q̄libet exiſtēs ī caritate gaudet d̄
quolibet bono opere· ⁊ quanto eſt ma
ioris caritatis tanto amplius gaudet
ſiue ſit in purgatorio; ſiue in paradiſo
ſiue etiam in mundo. ⁊ quantum ad
hoc eſt vera prima opinio. Alio mo
do actus vnius fit cōmunis alteri ꝑ
intentionem facientis: quia facit pro
illo vel vice illius. quod valet precipue
in debitis ſoluendis · ⁊ ſic ſuffragia
eccleſie valent defunctis; inquantum
viuus ſoluit deo ſatiſ factionem; quā
mortuus ſoluere tenebat̄. Et ſic va/
lor ſuffragiȷ̄ ſequitur intentione faciē
tis. Et q̄ntū ad hoc ſecūda opinio vera
eſt. Ad primum ḡ dō ꝙ meritum
illud de quo loquitur Auguſtinus ē
meritum conditionatum. Meretur
enim aliquis viuens vt ſibi ſuffragia
poſt mortem valeant; ſi pro eo fiant;
q̄ quidem ꝯditio extat in vno; ⁊ non
extat alio; ⁊ ideo non equaliter pro/
ſunt vtriqꝫ. Ad ſcḋm dicēdū ꝙ paſſio
xp̄i fuit exhibita ꝓ oībus ſacrificium
aūt miſſe ſpāliter ꝓ aliq̄bus offert̄.
Et iō nō ē ſile. Alia duo ꝯcedimꝰ.

Articulus. 10ꝰ.

Ad tertium ſic ꝓcedit̄· Ut̄ ꝙ
votum ſimplex ꝯtinētie diri
mat matrimoniū ꝯtractum.
Si enim aliquis det alicui qḋ prius

alteri dederat; ſecunda datio nulla eſt Sʒ ile qui emittit ſimplex votū ꝯtinē tie: dat corp⁹ ſuū deo, ḡ cum poſtea ꝯ trahēdo mrīmoniū de corp⁹ ſuū vxori ꝯtractus iſte matrimonij nihil valere videt̄, ergo ⁊c̄. Sʒ ꝯtra eſt qđ decretalis dicit ꝙ votū ſimplex mrīmoniū impedit ꝯtrahendū: ſed non dirimit cōtractum. R̷° dō ꝙ votū ſimplex nō dirimit matrimonium contractum: ſed ſolū ſolēne, cuius ratio pʒ ſi differētia vtriuſq₃ voti inſpiciat̄. Jn voto .n. ſimplici ē ſola ꝓmiſſio qua qſ ꝓmittit deo ſe ꝯtinētiam ſeruaturum Ex ſola aūt ꝓmiſſione nō trāſfertur dñium. vnde ſi aliquis promittat rē aliquam alicui: ⁊ poſtea det eandem alteri: huiuſmodi donatio non poteſt reſcindi per priorem ꝓmiſſionem: quāuis malefaciat dādo. Et ſic ille q̄ emiſit votū ſimplex continētie poteſt poſt modum corp⁹ ſuuʒ tradere vxori: ⁊ q̄ꝑuis peccet hoc faciendo: tamē matrimoniū nō dirimetur ꝑꝑ votum ꝑcedēs. Jn voto aūt ſolemni ē ſimul ꝓmiſſio ⁊ collatio. Tūc enim eſt votū ſolēne quādo ſimul aliquis cū voto ꝯſecrat̄ deo: ⁊ ponit̄ in aliquo ſtatu ſanctitatis: vel per ſuſceptiōem ordinis: vel per profeſſioneʒ certe regule. ⁊ ſic nō pōt vlteri⁹ corp⁹ ſuū tradere vxori ⁊ ſi tradit ꝯct⁹ nullus ē. ⁊ ſic mrīmoniuʒ dirimit̄ ꝑ votū ſolēne: nō aūt ꝑ ſimplex. Rō aūt in ꝯ̄riū adducta falſū ſupponit. ſ. ꝙ ꝑ votū ſimplex aliquis det corp⁹ ſuū deo. nō .n. dat ſʒ ꝓmittit

D Einde querebatur de his q̄ pertinent ad culpam. Et circa hoc querebantur quinq₃. Primo vtrum peccet qui ad eccleſiaʒ vadit propter diſtributiones: qui alias non iret: quāuis a principio prebēdam acceperit: vt deo ſeruiret. Secundo vtrum aliquis habens de ſuperfluo peccet ſi non det pauperi petenti. Tertio vtrum quando ſunt diuerſe opiniones de aliquo facto: vtrum ille qui ſequitur minus tutam peccet, ſicut de pluralitate prebendarum. Quarto vtrum mendacium ſemꝑ ſit peccatum. Quinto vtrum quantum aliquis intendit peccare tantum peccet.

Articulus .xi⁹.

A D primuʒ ſic proceditur. Videtur ꝙ ille qui vadit ad eccleſiam propter diſtributiones: alias non itur⁹ peccat. Jpſe eniʒ videtur ponere obſequium diuinū qđ eſt impreciabile ſub precio rei temporalis, ergo committit ſimoniam, ⁊ ita videtur ꝙ mortaliter peccet. Sed contra. Jlle qui facit votum bona intentione: ſi poſtmodū in proſecutione voti mutetur voluntas eius vt inuit⁹ faciat quod volens promiſit: non euacuatur meritum voti, vt videtur Anſelmus dicere in li. de ſimilitudinibus, ergo eadem ratione qui accipit prebendam vt deo ſeruiat non peccabit: quamuis poſtea mutetur eius ītētio. R̷° dō ꝙ ad euidentiam huius queſtionis notandum eſt ꝙ aliq̄s actus dicitur eē ſpiritualis dupl̄r. Uno mō ex parte ꝑncipij, quādo. ſ. actus cō petit alicui perſone propter aliquid ſpirituale quod in ipſo eſt. ſicut epo ꝯſecrare baſilicas: ⁊ dyacono legere

euangelium.⁊ in talibus actibus cō-
mittitur ſimonia:ſi aliquis intendat
ſuū actū vēdere. Alio mō ē aliqs ac
tus ſpūalis:non ex parte pncipij:ſ ex
parte finis tm̄:ſicut doc̄e libeꝛales ar
tes:quaruꝫ ꝟitas ſpūalis ē.ſ hꝰ doc-
trina nō ꝯpetit alicui pp aliqđ ſpūa-
le officiū:cū etiā gētibꝰ liceat hꝰ ar-
tes docere:⁊ in his actibꝰ ꝯmittit̄ ſi-
monia:ſi vendat̄ finiſ q̇ ſpūalis ē.ſ.ip
ſa ꝟitas nō aūt ſi aliqs ſua opa locet
Celebrare ḡ diuinū officiū ī eccleſia
ē actꝰ ſpūalis pmo mō. Cōpetit.n.ali
cui ex hoc ꝙ ē clericꝰ.⁊ iō ſimoniam
ꝯmittit q̇ hꝰ actū vēdere intēdit. In
q̄liber.n.vēditōe preciū accipit̄ q̄ſi fi-
nis.⁊ iō in predicto caſu diſtinguen
dū ē. Si.n.hꝰ diſtributōes recipit q̄-
ſi finē ſui operis principaliter inten-
tum:ſimoniam committit.⁊ ita mor
taliter peccat. Si aūt hꝫ principalem
finem deum in tali actu:ad hꝰ autem
diſtributiones reſpiciat ſecundario nō
quaſi in finem:ſ ſicut in id quod eſt
neceſſarium ad ſuam ſuſtentationeꝫ
conſtat ꝙ non vendit actum ſpiritua
lem.⁊ ita ſimoniaꝫ nō committit.nec
peccat. Sic enim acceptio diſtributō
num non erit cauſa quare ad eccleſiā
vadat.ſ ꝓprie hꝰ determinatio qua
re nunc vadat ⁊ non alia vice. Et ſic
patet rn̄ſio ad primum:q꞉ non ponit
impecciabile ſub pcio. Ad illud ve
ro qđ ꝯ obijcit̄ dicēdū ꝙ tunc in vouē
te non e[illegible]acuatur meritum voti:quā-
do intentio vouentis fert̄ ſup licitum
vt cum aliquis vellet nō facere illud
qđ vouit.ſi non vouiſſet. Si autem
fert̄ directe ſuper illicitum; tunc eua

cuatur meritum voti.vt cum aliquis
vult abſolute illud nō facere qđ vouit
Ille autem qui vult ire ad eccleſiam
pro pecunia ſicut ꝓ fine pncipali:ha-
bet voluntatem delatā ſuper illicitū.
⁊ ideo peccat.

Articulus .iz.

Ad ſm ſic ꝓcedit̄. Ur ꝙ ille q̄
nō dat pauperi petēti; ſi hēat
de ſuperfluo peccet. Facere
enī elemoſinā de ſupfluo ē in p cepto.
Lu.iz. Uerūtamē ſi q̇d ſupereſt da-
te elemoſinā.ḡ peccat ſi petēti nō tri-
buat. Preterea aliquis tenetur īqui
rere de his que ſunt neceſſaria ad ſa-
lutem:vt aliquis ſubueniat exiſtenti
in extrema neceſſitate.ergo tenetur q̇
libet inquirere vtrum pauper ſit i ex-
trema neceſſitate; vel ſtatim ei dare.

In contrarium eſt quia ſic videret̄
ꝙ omnes eſſent damnati. Rꝰ dicē
dum ꝙ circa hoc diſtinguendum eſt.
Suppoſito enim ꝙ aliquis habeat
de ſuperfluo:⁊ reſpectu indiuidui:⁊ re
ſpectu perſone:quod tenetur pauperi
bus erogare aut vide in paupere pe-
tente euidentia ſigna extreme neceſ-
ſitatis:aut non. Si videt certum eſt
ꝙ tenetur dare. Et peccat non dan-
do. In hoc enim caſu loquitur Am
bro. Paſce fame morientem:ſi non
paueris occidiſti. Si vero non appa-
reant:tūc nō tenetur dare pauperi pe-
tenti.q꞉ quāuis tenetur dare ſuperflu
um pauperibus:non tn̄ tenet̄ omnibꝰ
dare:nec huic dare.ſ tenetur diſtribu
ere ſm ꝙ ſibi viſum fuerit opportu-
nū:nec tenet̄ inquirere.quia hoc eēt
nimis graue;ꝙ de oībus pauperibus

inquireret, ⁊ precipue cũ ad eũ q̇ necessi tatẽ patit̃ ptineat vt necessitatẽ suam exponat, ⁊ p h̃ pȝ r̃nsio ad obiecta.

Articulus .13ᵘˢ.

Ad tertiũ sic pceditur. Videtur q̃ ille q̇ hȝ plures p̃bẽdas pec cet ex h̃ ipso q̃ opiniões ma gistroꝝ sunt in c̃riũ. Quicũq̃ enim cõmittit se discrimini; in his que sunt ad salutem peccat. Sed iste commit tit se discrimini; vt videt̃; cũ faciat c̃ multoꝝ peritoꝝ sñiam. g̃ videt̃ q̃ pec cet. Sȝ c̃. Põt ee q̃ i tali casu aliq̃s adhibȝ diligentiã iq̃rẽs an hr̃e plures p̃bẽdas sit licitũ; nec iuenit aliq̃d qd̃ eũ moueat ad h̃ q̃ sit illicitũ. g̃ videt̃ q̃ sine peccato possit plures p̃bendas hr̃e. R̃ᵒ dd̃ q̃ duobᵘ modis aliquis ad peccatũ obligat̃. vno mõ faciendo c̃ legẽ vt cũ aliq̃s fornicat̃. Alio mõ faciẽdo c̃ c̃sciam; ⁊ si nõ sit c̃tra legẽ vt si c̃sciã dictat alicui q̃ leuare festu cam de terra sit peccatũ mortale. Ex c̃scia autẽ obligatur aliq̃s ad peccatũ siue habeat certam fidem de contra rio eius qd̃ agit, siue etiã hr̃eat opinio nẽ cũ aliqua dubitatione. Illud autẽ qd̃ agit̃ cõtra legẽ semper est malum nec excusat̃ p hoc q̃ est ſm c̃sciam. ⁊ silr̃ quod ẽ c̃tra c̃sciam ẽ malũ. q̃uis non sit cõtra legẽ. quod aũt nec cõtra c̃sciam nec c̃tra legẽ ẽ nõ põt ee pc̃m Dicendũ est g̃ q̃ qñ sunt due opinio nes cõtrarie de eodem: opȝ ee alteram veram ⁊ alterã falsã. Aut g̃ ille q̇ fac̃ c̃tra opinionẽ magr̃oꝝ vtpote haben do plures prebendas facit contra v̄aȝ opinionẽ. ⁊ sic cum faciat cõtra legem dei nõ excusatur a pctõ. q̃uis nõ faciat cõtra cõsciam. sic enĩ cõtra legẽ dei fa cit. Aut illa opinio nõ ẽ v̄a h̃ magis c̃ria quã iste sequit̃. ita q̃ v̄e licet hr̃e plures p̃bẽdas ⁊ tũc distinguẽdũ ẽ; qȝ aut tal̃ hȝ cõsciam de c̃rio: ⁊ sic iterum peccat c̃ c̃sciam faciẽs. quãuis nõ cõ tra legẽ. Aut nõ hȝ c̃sciam de c̃rio. h̃ certitudinẽ. sed tñ in quandã dubita tionẽ inducit̃ ex contrarietate opinio num. ⁊ sic si manente tali dubitatiõe plures prebẽdas hȝ p̃iculo se cõmittit ⁊ sic procul dubio peccat vtpote magis amãs beneficiũ tẽporale q̃ ppriã salu tẽ. Aut ex cõtrarijs opiniõibᵘ i nullã dubitationẽ adducit̃. ⁊ sic nõ cõmittit se discremini. nec peccat. Unde patet solutio ad obiecta.

Articulus .14ᵘˢ.

Ad quartũ sic pcedit̃. Videt̃ q̃ nõ omne mẽdaciũ sit pc̃m. Maius enĩ peccatũ ẽ homi cidiũ q̃ mendaciuȝ. Sed homicidiũ potest licite fieri. vt cum iudex occidit latronem. ergo ⁊ mendacium. Pre terea in sacra scriptura quidam lau dantur qui tñ mẽtiti esse itelliguntur vt obstetrices. Jacob ⁊ Judith. ergo mẽdacium nõ semp est peccatũ. Sȝ c̃tra est qd̃ augu. determinat in li. de mẽdacio. R̃ᵒ dd̃ q̃ q̃ñcunq̃ aliq̃s actus habet aliq̃ inordinationem in sepabil̃r annexã nunq̃ põt bñ fieri. qȝ ipsa inordinatio est aliquid super fluum vel diminutum. ⁊ ita nõ põt in tali actu medium accipi. in quo v̄tus c̃sistit. vt pȝ per ph̃m in .6. ethi. Huiᵘ modi aũt actus est mẽdacium. Ad h̃ enim inuenta sunt verba vel voces; vt sint signa itellectuũ. vt dicit̃ i pnᵒ.

pèriat. ⁊ iō q̄ñ aliquis voce enunciat
q̄ð non hꝫ in mente: quod importat̃
in nomine mendacij: eſt ibi inordina
tio per abuſū vocis. ⁊ ideo cōcedimuſ
ꝙ mendaciū ſemꝑ ē pctm̄. Ad pri-
mū ḡ dð ꝙ homicidiuꝫ ſemꝑ ē pctm̄:
qꝛ inordinationē hꝫ inſeꝑabilit̃ anne
xam. homicidiū enī plus īportat ꝙ̄ oc
ciſio hoīs. Cōpoſita enī noīa frequēt̃
plus important ꝙ̄ cōponētia. Impor
tat enī homicidiū occiſionē hoīs inde
bitā. ⁊ ideo homicidiū nūꝙ̄ ē licituꝫ:
quāuis occidere hoīem aliq̄n liceat.

Ad ſecūdum dð ꝙ ſicut aug. dicit ī
li°. de mēdacio. ⁊ hꝛ in glo. ſuꝑ illud
p̄ſ. Perdes oēs qui loquūt̃ menda-
ciū. Dupl'r aliq̄s laudat̃ in ſcriptura.
Quidā ꝓpter ꝑfectū ſtatuꝫ v̄tutis ⁊
hoꝝ facta ꝓponūt̃ oīb⁹ in exemplum:
⁊ de talibus non legit̃ ꝙ mētiti ſint:
vel ſi aliqua dixerūt: que mēdacia vi-
dentur ſ̄m intentionē quā ex inſtictu
ſpūs ſancti conceperūt: mēdacia non
ſūt. Quidā v̄o laudant̃ ꝓpter virtut̃
indolē. ⁊ ſic in aliq̄bus mēdaciū fuiſ-
ſe legit̃ maxime officioſū: ſicut pꝫ de
obſtetricibus. Non enī cōmēdat̃ qꝛ
mentite ſūt: ſ ꝓpter miſericordiaꝫ ex
qua in mendaciū inciderūt. ⁊ ſic appa
ret in eis quedā indoles. i. ꝑfect⁹ v̄tu
tis. nō aūt ꝑfectio.

Articul⁹. 15⁹.

AD q̄ntū ſic ꝓcedit̃. Videt̃ ꝙ
non opꝫ ꝙ ſi aliq̄s intendat
peccare mortaliter: ꝙ peccet
ꝓpter hoc mortal'r. Deus enī ꝓniorē
ad miſerendū ꝙ̄ ad puniendū. vt ha-
betur ex glo. in ꝑ̄ncipio Iere. Sed ſi
aliq̄s intēdat peccare venial'r; nō ſeq̄
tur ꝙ ꝓpter hoc peccet venialit̃. ergo
nec oꝫ ꝙ qui intēdit peccare mortalit̃;
ꝙ ꝓpter hoc peccet mortal'r. Sed ꝯ.
Quicūꝙ̄ intēdit peccare mortalit̃ fa-
cit ꝯtra cōſcientiā: Sꝫ oīs talis pec-
cat mortaliter. ḡ ⁊c̄. R° dð ꝙ ꝓpro-
prie dī ꝙ aliquis ītēdat peccare mor-
taliter aut venialit̃. Malū enī ē ꝑ̄ter
intētionē ⁊ volūtatē. vt dicit Dio. 4.
c. de di. no. Sꝫ aliq̄s ꝙ intēdit facere
aliq̄d quod credit eē mortale pctm̄: ex
h̄ dī ꝙ intēdit peccare mortalit̃. Pre-
dicta ḡ queſtio nihil aliud q̄rit niſi q̄
re aliq̄s credēs eē pctm̄ mortale q̄ð fa
cit: peccat mortalit̃. Non aūt ē neceſ-
ſe ꝙ ſit veniale: ſi credat veniale eſſe.
vt ſi fornicationem credat eē veniale
peccatū. Cui⁹ q̄ſtionis de facili pꝫ ſo-
lutio qꝛ cū cōſcīa etiā erronea habeat
vim ligādi ex hoc ipſo ꝙ cōtra ꝯſcīaꝫ
facit: mortalit̃ peccat. Error aūt ꝯſcīe
q̄ñꝙ̄ habet vim abſoluēdi ſiue excuſā
di. quando. ſ. ꝓcedit ex ignorātia ei⁹
quod q̄s ſcire nō poteſt; vel ſcire non
tenetur. ⁊ in tali caſu quāuis factum
de ſe ſit mortale: tamen intendēs pec-
care venialiter peccaret venialiter. ſi
cut ſi aliquis intenderēt accedere ad
vxorem ſuā cauſa delectationis. ⁊ ita
intenderet peccare venialit̃; ſi alia enī
ſupponeretur eo neſciēte. nihilomin⁹
venialiter peccaret. Q̄ñꝙ̄ vero error
ꝯſcīe non hꝫ vim abſoluēdi vel excu-
ſandi. quando. ſ. ipſe error peccatum ē
vt cum ꝓcedit ex ignorātia eius quod
quis ſcire tenetur ⁊ poteſt. ſicut ſi cre-
deret fornicationē ſimplicem eſſe pec
catuꝫ veniale. ⁊ tunc quāuis crederet
peccare venialiter; non tamē peccaret

venialiter ſed mortaliter. Et ſic patet reſponſio ad obiecta.

D Einde querebatur de his que pertinent ad penam ⁊ gl'iaȝ. Et primo de his que ptinēt ad penā. Sc'do de his q̄ ptinent ad gloriā. Circa penā aūt querebat᷑ ꝑ de pena ſpūali. Secūdo de pena corporali dānatoꝝ. Circa pmū duo q̄rebant. Primo vtꝝ dānati videāt gl'iaȝ ſanctoꝝ: ⁊ maxime poſt diē iudicij. Scdo vtꝝ dānati vellēt ſuos ꝓpinquos eſſe dānatos.

Articulus .1⁹.

A D pmum ſic pcedit. Ur ꝙ damnati poſt diē iudicij videāt gloriā ſanctoꝝ. Sicut .n. ſe habet gloria ad miſeriā. ita miſeria ad gloriam. Sed de perfectione glorie ſanctoꝝ ē vt videant miſeriaȝ damnatoꝝ. vt hētur. Iſa. vltimo. egredient ⁊ videbūt cadauera impioꝝ. ḡ ⁊ de pfectione miſerie dānatorum eſt vt videant gl'iam ſanctoꝝ. ⁊ ſic pᵒ diem iudicij quādo in miſeria pfecta erunt videbūt gloriam ſanctorum. Preterea poſt diem iudicij nulla afflictio a damnatis ſubtrahetur. Sed nunc affligūtur damnati de hoc ꝙ vident gloriam ſanctoꝝ. ſm illud Iſa. 46. Uideant ⁊ ꝯfundātur zelantes populi. ergo ⁊ poſt diem iudicij gl'iaȝ ſanctoꝝ videbūt. Sȝ cōtra. Omnis delectationiſ materia damnatis poſt diem iudicij ſubtrahet᷑. Sȝ videre ſāctoꝝ gloriam eſt quedam materia delectatōis. ḡ ⁊c. Rñ. dō ꝙ videre gloriam beatorum dupliciter contingit. Uno modo vt capiatur quid ſit ipſa gloria: ⁊ qualis ⁊ quanta. ⁊ ſic nullus pōt videre gloriam niſi q eſt in gloria: Superat enim ⁊ deſiderium ⁊ intellectum eorum qui non ſunt in ea. Hoc enim ē māna abſcōditum ⁊ nomē nouum ſcriptum in calculo: qđ nemo nouit niſi qui accipit. vt habetur Apoc. z. Alio modo cōtingit videre gloriam beatorum vt videantur ipſi beati eſſe in quadam gloria inenarrabili ⁊ excedente intellectum. Et ſic damnati ante diem iudicij vidēt gloriam ſanctorum. non autem poſt dieȝ iudicij. quia tunc erunt penitus a ſanctoꝝ conſortio alienati. vt qui ad ſūmum iam miſerie peruenerunt ⁊ ideo nec etiam ſanctoꝝ conſortio digni habebuntur. nam videns aliquod cōſortiū habet cum eo qđ videt. Ad primum ergo dicendum ꝙ videre miſeriam damnatorum omnino erit ſāctis ad gloriam gaudebunt enim de iuſticia dei ⁊ de ſua euaſione ſecūdū illud pſ. Letabitur iuſtus cum viderit vindictam. Sȝ videre ſanctorum gloriam aliquid perfectionis importat qua poſt diem iudicij damnati ꝓuabūtur. Ad ſecūdum dicendū ꝙ damnati in inferno exiſtenteſ poſt diem iudicij memores erunt glorie ſanctorum quam ante iudicium ⁊ in iudicio viderunt. ⁊ ſic cognoſcent eos eſſe in maxima gloria. Quamuis non videant ipſos beatos nec eorum gloriam. Et ita inuidia torquebuntur. Et ſic afflictio que eſt in eis nunc ex tali viſione manebit viſione ſublata de quo etiam magis dolebunt videntes. Sic etiam viſione ſanctorum

indignos reputatos. Ad illud qđ ꝯ obijcit̃ dicēdū ꝙ videre ſanctorum gloriā nō ē mā delectatōis niſi ſm ꝓmū modū viſionis videat̃:qualiter a damnatis nunꝗ̄ vi.ſcđo aūt mō videre ⁊ non habere ē magis afflictionis cā propter īuidiam.

Articulus.17.

Ad ꝑm ſic ꝓcedit̃. Ur ꝙ dānati nō vellēt ſuos ꝓpinꝗs eē damnatos. Dicit̃.n. Lu 16.ꝙ diues in īferno dānat⁹ petebat Lazaꝝ mitti ad frēs ſuos vt teſtaret̃ illis ne venirēt in locū tormētoꝝ. Petitio aūt eſt volūtatis deſignatio.ergo dānati nō volūt ſuos propinquos dānari. Sꝫ ꝯtra eſt qđ dī Iſa.14. ſup illud. Surrexerūt de ſolijs ſuis. dicit glo. Solaciū eſt damnatis ſocios habere ſue miſerie.ꝗ ipſi vellent oēs eē damnatos. R̷° dicēdū ꝙ vitia ſpūalia in damnatis conſumātur qđ ſignificatur Ezech.32°.vbi dī đ impijs.ꝙ cū armis ſuis ad infernum deſcēdunt.⁊ ideo in eis ꝑfecta īuidia eſt.ad quam pertinet dolere de bono alterius:qđ ipſe non habet.⁊ ſic etiā velle omnes pati maluꝫ quod ipſe patitur. Liberari enim a malo quoddā bonum eſt. Que ꝗdē īuidia in aliqb⁹ etiam in hac vita tantū inualeſcit: vt ſuis ꝓpīquiſſimis etiam īuideant de bonis que non habēt ipi. Uñ multo ampliuſ damnati inuidia ſtimulante vellēt ſuos ꝓpinquos cū oīb⁹ alijs eē damnatos.⁊ dolebūt ſi ſciāt aliquos eſſe ſaluatoſ. Sꝫ tamē ſi nō oēs debēt damnari:ſꝫ aliqui ſaluari:magis vellent ſuos ꝓpinquos ꝙ̄ alios a dānatione liberari:q: in hoc etiam inuidia torquebunt̃:ſi videant ſaluari alioſ ⁊ ſuos dānari.⁊ ꝑ hūc modū diues dānat⁹ nolebat ſuoꝝ dānatōeꝫ.⁊ ſic patent obiecta.

Articulus.18.

Deinde querebat̃ đ pena pena corporali dānatoꝝ. vtruꝫ ſ.ſit ibi tm̄ pena ignis: vel ēt pena aque.⁊ videt̃ ꝙ ſic ꝑ illđ Job 24. de impijs. Trāſibūt ab aqs niui um ad calorē nimiū. Sꝫ cōtra. Diſ delectatio ⁊ refrigeriū dānatis aufertur. Sꝫ nō pōt eē ſine quodā refrigerio ꝙ aliqs afflict⁹ calore ad frig⁹ aq̄ trāſeat.vl̃ ecō⁹.ꝗ talis penaꝝ alternatio nō erit ī dānatis. R̷° dđ ꝙ ſicut dicit Baſilius expōnēs illđ ꝑs. Uox dñi ītercidētiſ ⁊c. In fine mūdi igniſ diuidetur ⁊ alia elementa;⁊ quicqđ ē in eis pulchrum ⁊ clarum remanebit ſuperius ad gloriam beatorum.quod vero eſt in eis fetulentum ⁊ penoſuꝫ deſcendet in infernum ad penam dānatorum.⁊ ita fex totius creature in infernum colligetur ⁊ erit damnatis in penam.⁊ non ſolum patietitur penam ignis. Juſtuꝫ ē enim vt qui creatorem offenderunt ab omni creatura puniantur. Unde dicitur ſapientie 5. Qđ orbis terraruꝫ pugnabit pro il lo contra inſenſatos. Ad illud autem quod in contrarium obijcitur dicendum ꝙ ex huiuſmodi varietate penarum nullum erit in damnatis refrigerium. Ignis enim ⁊ aqua ⁊ huiuſmodi nou agent in corpora damnatorum actione nature:ita ꝙ relinquant ſuas qualitates in corporibus

danatorum ſecundum eſſe nature; ſi-
cut ignis relinquit calorem in lignis
que facit eſſe calida, alioquin cum cō
traria non poſſint eſſe ſimul in eodez;
oporteret corpora danatorum ſuas q̃-
litates perdere ⁊ ſic tranſmutata na-
tura organorum fieret pena minus ſē
ſibilis, ſed agunt in corpora damna-
torum actione ſpirituali, imprimēdo
ſcilicet ſuas qualitates in corporibus
damnatorum ſecundum eſſe ſpiritua
le; per modum quo ſpecies colorum ē
in aere; vel etiaz in pupilla; non ita ꝙ
fiant colorata. Unde corpora dam-
natorum ſentient afflictionem ignis
ſine hoc ꝙ conuertantur in naturam
ignis ⁊ ideo varietas penarum non
facit eis aliquod refrigerium. Refri
gerium enim nunc ex alternatiōe pe-
narum proueniens cauſatur ex tranſ-
mutatione nature; inquantum per fri
gus aque ſuperfluitas calefactionis
remittitur; ⁊ ſic ad medium venitur,
quod eſt delectabile.

Deinde querebatur ð gloria
beatorum. ⁊ circa hoc querū
tur duo. Primo vtrum bea
titudo ſanctorum per prius conſiſtat
in intellectu q̃ȝ in effectu, vel econ-
uerſo. Secundo vtrum per prius be
ati ferantur ad videndum humanita
tē chriſti q̃ȝ eius diuinitatem.

Articulus. i9.

Ad primum ſic ꝓcedit̃. Videt̃
ꝙ beatitudo ſanctorum pre-
cipue conſtat in intellectu.
Sicut enim dicit Auguſtinus. io. cō
feſſi. Beatitudo eſt gaudium de veri
tate, Sȝ veritas pertinet prīcipaliter
ad intellectuȝ, ergo ⁊ beatitudo. Pre
terea Joannis. i7. dicitur. Hec eſt vi
ta eterna vt cognoſcant te ſolum veꝝ
deum ⁊ quem miſiſti Jeſum chriſtuȝ
Cognitio autem ad intellectum per-
tinet. ergo ⁊ vita eterna ſiue beatitu-
do. Preterea Auguſtinus dicit. i.
de trini. Quod viſio eſt tota merces.
Merces autem eſt beatitudo, ergo
pertinet principaliter ad viſionem in
tellectus. Sed contra. Premiū re
ſpōdet merito. Sȝ meritū principali-
ter conſiſtit in voluntate, ergo ⁊ bea
titudo que eſt premiū. Rn̄o dō ꝙ fe
licitas ſiue beatitudo in operatione ꝯ
ſiſtit; ⁊ nō in habitu, vt ph̄s probat ī
. i. ethi. Unde beatitudo hominis pōt
comparari ad aliquam potentiaȝ aīe
dupliciter. Uno modo ſicut obie-
ctū potentie, ⁊ ſic beatitudo precipue
comparatur ad voluntatem. No-
minat enim beatitudo vltimum fi-
nem hominis ⁊ ſummum bonum ip
ſius. Finis autem ⁊ bonum ſunt ob-
iectum volūtatis. Alio modo ſicut
actus ad potētiam, ⁊ ſic beatitudo ori
ginaliter ⁊ ſubſtantialiter conſiſtit ī
actu intellectus. Formaliter autem ⁊
completiue in actu voluntatis, quia
impoſſibile eſt ipſum actum volunta
tis eſſe vltimum finem voluntatis.
Ultimus enim finis hominis eſt id
quod eſt primo deſideratum. Non
autem poteſt eſſe ꝙ primo volitum
ſit actus voluntatis, Prius enim eſt
potentia fieri in aliquod obiectum q̃ȝ
ꝙ feratur ſuper actum ſuum, Pri⁹ enī
intelligitur actus alicuius potentie
quā reflectio eius ſuper actum illum

Actus enim terminatur· ad obiectū
⁊ ita quelꝫ potētia ꝓus fert̃ ĩ obiectū
ꝙ̃ in actū ſuū· ſicut viſus prius videt
colorē ꝙ̃ videat ſe videre colorē, ⁊ ita
ēt volūtas ꝓus vult aliqđ bonū ꝙ̃ ve
lit ſe velle· ⁊ ſic actus volūtatis non
pōt eē ꝑmo volitum; ⁊ ꝑ ꝯñs nec vlti
mus finis. ꝫ q̃tieſcūꝙ̃ aliqđ bonū ex
teri⁹ ē deſideratū q̃ſi finis; ille actus
noſter ē nobis quaſi finis interior: q̃
ꝑ perfecte attingimuſ ad ipſū. Sicut
dicimus ꝙ comeſtio finis eſt ⁊ beati
tudo ei⁹ qui ponit cibū finē ſuū· ⁊ poſ
ſeſſio eius qui finem ſuū ponit pecūi
am. Finis autem nr̃i deſiderij deus ē
Vñ actus quo ei primo cōiungimur
eſt originaliter ⁊ ſubalr̃ noſtra beati
tudo. ꝑmo autem deo coniūgimur per
actum intellectus ⁊ ideo ipſa dei vi
ſio que eſt act⁹ intellectus eſt ſbaliter
⁊ originaliter noſtra beatitudo. Sed
quia hec operatio perfectiſſima eſt ⁊
ꝯuenientiſſimū obiectum: iō ꝯſeq̃tur
maxima delectatio: que quidem đco
rat operationem ipſam ⁊ perficit eaꝫ;
ſicut pulchritudo iuuentutem, vt dicit̃
in. io· ethi. vnde ip̃a đlectatio que vo
luntatis eſt: eſt formaliter ꝯplens be
atitudinem ⁊ ita beatitudiniſ vltime
origo eſt in viſione, complementum
autem in fruitione. Tres ḡ ꝑme rō
nes cōcedēde ſūt. qꝛ oñdūt ꝙ beatitu
do ſubaliter ꝯſiſtat in actu intellect⁹
Ad illud aūt qđ ꝯ̃ obijcitur dđ ꝙ
meritū ꝯſiſtit in agēdo: premium aūt
in recipiendo. Actio aūt ꝑmo pertiet
ad voluntatem, qꝛ ipſa mouet omnes
alias vires. ꝫ receptio ꝑmo pertinet
ad intellectum ꝙ̃ ad voluntatē, vnde
ꝑmiū ꝑ prius attribuitur intellectui·
meritū aūt volūtati.

Articulus. 20⁹.

AD ſcđm ſic ꝓcedit̃. Vr̃ ꝙ bea
ti ĩ gloria ꝓus ferātur ad con
tēplādā xp̃i diuinitatē ꝙ̃ ei⁹
humanitatē. Altiſſimo. n· ſtatui altiſ
ſim⁹ act⁹ ꝑmo ⁊ ꝑncipaliter competit
Sꝫ beati ſūt ĩ ſtatu altiſſimo. Cuꝫ ḡ
act⁹ intelligētie q̃ ē potētia altiſſima;
cuius ē ferri in deū; ſit act⁹ altiſſim⁹
⁊ nobiliſſimus: videt̃ ꝙ hic act⁹ ꝑ be
atis ꝯpetat ut deū ꝯtemplent̃· Pre
terea hoc ad impfectionē vie pertinet
ꝙ oportet nos ab inferioribus ad ſu
periora ꝯtemplāda ꝯſcendere. Sed ĩ
beatis erit ꝑfectio contraria imperfe
ctioni vie· ergo ipſi econuerſo per pri
us ſuperiora contemplabūtur. ⁊ ſic ꝑ
chriſti diuinitatem ꝙ̃ eius humanita
tem. Sed contra ad extremum non
peruenitur niſi ꝑ medium Sed medi
um inter deum ⁊ homines eſt xp̃i hu
manitas. i· ad Thi. z. Mediator
dei ⁊ hoīum homo xp̄us Jeſus, ergo
ſancti non perueniunt ad ꝯtemplatio
nem diuinitatis xp̃i niſi ꝓus contem
plando eius humanitatem. R̃ꝯ dđ
ꝙ vnuſquiſꝙ̃ ꝓus ꝯſiderat illud qđ
eſt ratio alicuius ꝙ̃ id cuius ratio eſt
ſicut artifex ꝓus conſiderat regulam
operis ꝙ̃ ſcđm regulam opet̃. Beati āt
adeo ſunt deo coniuncti· vt ipſe ſit eis
ratio cuiuſlibet cognitionis ⁊ operis·
Aliter eniꝫ act⁹ beatitudinis ꝑ aliaſ
cognitiones ⁊ operationes ſanctoruꝫ
impediret̃. Et iō illud ad qđ ſancti ꝑ
attēdūt ē ip̃e de⁹ ⁊ eū hñt mediū cuiuſ
libet cog̃nis ⁊ reg̃laꝫ cuiuſlꝫ oꝑatōis

⁊ ſic ꝑ ꝑus ꝯtēplant̄ diuinitatē xp̄i q̄ꝫ eius humanitatē. In vtraqꝫ tñ ꝯtem planda ꝫ delectationē inueniūt. vñ dici tur Jo. io. Ingredient̄. ſ. brū ad ꝯtem plandā diuinitatē xp̄i. ⁊ egredient̄ ad ꝯtēplandā eius humanitatē. ⁊ vtrobi q̄ paſcua inueniēt. i. delectationeꝫ. vt exponit̄ in li. de ſpū ⁊ aīa. Duas ğ ꝑmas rōnes cōcedim⁹. Ad illō qō cōtra obijcit̄ dicendū q̄ rō illa ꝓcedit q̄ꝫtū ad ſtatum vie in qua nōdū ſum⁹ deo pfecte cōiūcti. Sꝫ oꝫ nos ad deuꝫ ꝑ xp̄m accedere. ſed cū iam deo in btī tudine ꝯiuncti erimus: ꝑ ꝑus intende mus xp̄i diuinitati q̄ꝫ ei⁹ humanitati.

Incipit q̄ōlibet. 9. ſcī Thome.

Queſitū ē ꝑmo de capite xp̄i. Dein de de membris. De xp̄o q̄ſitum ē tripliciť. Pri mo q̄ꝫtū ad nām diuinā. Secū do q̄ꝫtum ad vnionē hūane nature ad diuinā. Tertio q̄ꝫtū ad ſpēs ſub q̄b⁹ in ſacramēto altaris continet̄.

Articulus ꝑmus.

Circa ꝑmū querebat̄ vtrū de us poſſit facere infinita eſſe actu ⁊ videtur q̄ non. Deus enim poteſt facere aliquid maius om ni eo quod facit: q꞉ eius potētiam nō adequant opus. vt dicit Hugo de ſan cto Victore. Sed infinito in actu nō poteſt eſſe aliquid maius ergo nō po teſt eſſe q̄ deus faciat infinitum in actu. Sed contra. Deus poteſt plus facere q̄ꝫ homo poſſit dicere vel cogi tare. ſm illud Luce. ꝑ. Non erit im poſſibile apud deum omne verbum. Sed homo poteſt dicere eſſe infini tum in actu: ⁊ etiam cogitare; cuꝫ qui dam philoſophi hoc poſuerunt. vt pa tet in tertio phi. ergo deus poteſt face re infinitum in actu. Rˢ. dō q̄ cum dicitur deū non poſſe aliquid facere: hoc non ē ꝓpter defectum diuine po tentie: ſed ꝓpter incōpoſſibilitateꝫ q̄ importatur in facto. Quod quidē cō tingit dupliciter. Uno modo quia re pugnat facto inquantū eſt factum. ſi cut dicimus deum nō poſſe facere ali quā creaturam que ſe in eſſe cōſeruet quia ex hoc ipſo q̄ res aliqua ponitur habere ſuperiorem: ponitur etiā indi gere cōſeruatione: cum idem ſit cauſa eſſendi rem ⁊ conſeruans rem in eſſe. Alio modo quia repugnat huic fa cto inquantum eſt hoc factum; ſicut ſi dicamus deum non poſſe facere equum rationalem eſſe. Eſſe enim ra tionale quamuis non repugnet facto inquantum eſt factum. tamen hoc fa ctum. ſcilicet eſſe rationale repugnat omni equo inquantum eſt equus; in cuius diffinitione cadit irrationale. Quidam autem dicunt q̄ deus non poteſt facere eſſe infinitum in actu; quia eſſe infinitum repugnat facto inquantum eſt factum. Eſt enim con tra rationem creature; vt creatorem adequet; quod oportet ponere ſi eſſet aliqua creatura infinita. Infinitum enim infinito maius non eſt. Sed iſtud non videtur rationabiliter dici. Nihil enī ꝓhibet illud qō ē infinitū ꝑ vnuꝫ modum ſupari ab eo quod eſt

infinitū pluribꝰ modis:ſicut ſi eēt ali
qđ corpꝰ infinitū ſm longitudinē: fi/
nitū ṽo latitudine: eēt minus corpore
lōgitudine ⁊ latitudine īfinito. Dato
autē ꝙ deus faceret aliqđ corpus infi
nitū actu:corpꝰ quidē hoc eēt infinitū
q̄ntitate dimēſiua:ſ3 de neceſſitate ha/
beret nām ſpēi terminatā:⁊ eēt limi/
tatū ex hoc ipſo ꝙ eēt res mālis.vnde
nō eſſet equale deo:cuius eē ⁊ eēntia ē
modis oībus īfinita. Alij ṽo dixerūt
ꝙ eſſe infinitū in actu ſm aliquē mo
dū nō repugnat facto inquantū factū
neq3 huic facto inquātū eſt hoc factū:
qđ ē ens ī actu. Aliq̄ ṽo mō rpugnat
enti ī actu eē infinitū. ⁊ hec ē opinio
Algaſelis. Diſtiguit enī duplex infi
nitum.ſ.infinitū ꝑ ſe ⁊ infinitum per
accidens.cuius diſtinctionis ītellectꝰ
hinc accipi pōt:ꝙ cū infinitū ṗncipa/
liter in quantitate īueniat᷑. vt dī in ꝓ.
phi.ſi quantitas ī qua infinitū ꝯſiſtit
hēat talē multitudinē:cuius vnaqueq3
pars ab altera depēdeat ⁊ certū ordi/
nē habeat:ita ꝙ vnaqueq3 ꝑs illiꝰ mlᷓ
titudinis requirat᷑ ꝑ ſe:tunc īfinitū in
tali quātitate cōſiſtēs dicet᷑ infinitū ꝑ
ſe ſic̄ p3 ī h̄ ꝙ bacculus mouet᷑ a ma/
nu:manus a lacertis ⁊ neruis:q̄ mo/
uent᷑ ab aīa.ꝙ ſi in īfinitū ꝓcedūt. vt
.ſ.aīa ab alio moueat᷑:⁊ ſic deinceps ī
infinitu3: vel bacculus aliquid aliud
moueat.⁊ ſic deinceps in infinitū erit
multitudo iſtoꝝ mouentiū ⁊ motoru3
ꝑ ſe infinita. Si ṽo quātitas in qua
ꝯſiſtit infinitū reſultet ex aliq̄bꝰ pluri
bus:que eundē ordinē ſeruēt. ⁊ quorū
numerus nō requirit᷑ niſi ꝑ accn̄s tūc
erit infinitū ꝑ accn̄s. ſicut ſi aliq̄s fa/
ber cultellū faciat: ad cuius ꝯſtitutio
nē mult᷑ martellis īdigeat ex h̄ ꝙ vnꝰ
poſt aliū frāgit᷑:⁊ vnꝰ ſuccedit ī locu3
alteriꝰ eiuſdē ordinē tenēs.ſi tal᷑ mul/
titūdo ī īfinitū excreſcat: dicet᷑ infini/
tū ꝑ accn̄s ⁊ nō ꝑ ſe. Accidit enī fa/
brilli opi martelloꝝ īfinita multitudo
cū ꝑ vnū martellū:ſi duraret:eq̄l̄r poſ
ſet expleri ſicut ꝑ īfinitos. Dicūt ḡ ꝙ ī
finitū ꝑ ſe repugnat ei qđ ē eē in actu.
eo qđ op3 ī his q̄ ꝑ ſe ordinē hn̄t ꝯple
ri poſtremū niſi ꝑ ꝯꝑatōnē q̄dāmodo
oīum ṗoꝝ. ⁊ ſic ad vnū ꝯſtituēdū req̄
reret īfinitoꝝ ordinata influētia:ſi eēt
aliq̄d īfinitū ꝑ ſe. ⁊ ita nunq̄3 poſſet ꝯ
pleri:cū īfinita nō ſit trāſire. ſ3 īfinitū
ꝑ accn̄s ſm eos nō repugnat ei qđ eſt
eē ī actu:cū vna ꝑs multitudis ab alte
ra nō depēdeat.vn̄ ſm h̄ nihil ꝓhibet
eē īfinitū ī actu ſicut alga. dicit in ſua
meth.aīas rōnales hoīum defunctoꝝ
eē īfinitas ī actu.eo ꝙ ponat gn̄atōe3
hoīu3 ab eterno fuiſſe;⁊ aīas poſt mor
tē corpoꝝ remanere. ⁊ ſm hāc opinio
nē deꝰ poſſet facē infinita vel īfinitū ī
actu etiā ſi nō īueniat᷑ in nā īfinitū in
actu. Sz cō̄ ꝯmētator.5.meth.dic ꝙ
ī actu eē nō pōt neq3 īfinitū ꝑ ſe. neq3
īfinitū ꝑ accn̄s. In potētia ṽo īuenit᷑
īfinitū ꝑ accn̄s:ſ3 nō īfinitū ꝑ ſe.⁊ ſic
ſm eū eē īfinitū oīo repugnat ei qđ ē
eſſe ī actu.⁊ h̄ ṽius eē vī. Nō.n.pōt
eē actu ī rerū nā aliq̄d non ſpecificatū
ad diuerſas ſpēs īdifferēter ſe hn̄s.
Quāuis enī ītellectus ꝯcipiat aīal n̄
ſpecificatū rōnoli vel irrōnali dīa.n̄
tamen poteſt eſſe actu animal; quod
non ſit rationale vel irrationale.vnđ
ſm philoſophū nō eſt ī genere qđ nō

eſt in aliqua eius ſpecie, vnaqueq̧ ve
ro q̄ntitas ſpecificat̃ p̱ certā termina
tionē q̄ntitat̃. ſicut multitudinis ſpēs
ſūt duo ⁊ tria: ⁊ ſic de alijs; ⁊ magni
tudinis ſpēs ſūt bicubitū ⁊ tricubitū;
⁊ hi⁹; vel ſm̃ aliq̄ determinatā men
ſurā. vñ īpoſſibile ē ſic inueniri aliquā
q̄ntitatem ī actu q̄ nō ſit ꝓprijs termi
nis limitata. cū aūt infinitū ꝯgruat
quātitati ⁊ dicat̃ infinitū p̱ termini re
motōem: īpoſſibile erit īfinitū eē ī ac
tu. pp̱ qđ dicit ph̄s in. 3. phi. ꝙ īfini
tū ē ſicut mā̄ nōdū ſpecificata ſ; ſub p̄
uatōne exñs. ⁊ ꝙ ſe h; magis in rōne
ptis ⁊ ꝯtenti q̄ totius ⁊ ꝯtinētis. ⁊ iō
ſicut de⁹ nō pōt facē equū rōnalē; ita
nō pōt facere ens actu eē infinitū. vñ
p̄mū cōcedimus q: verū ꝯcludit; quā
uis nō recte ꝯcludat; eo ꝙ ſi ponat̃ de
um facere aliq̇d īfinitū ſm̃ vnū mo
dū; adhuc pōt aliq̇d infinitū facere in
alio ordīe. ſicut ſi poſſet facere īfinitoſ
leones infinito. n. non eſt aliquid ma
ius in illo ordine quo eſt infinitum; ſ;
ſm̃ aliumordinē nihil ꝓhibet aliq̇d
eſſe aliud maius infinito. ſicut nume
ri pares ſunt infiniti. ⁊ tamē numeri
pares ⁊ impares ſimul accepti ſūt plu
res numeris parib⁹. Ad illud v̇o qđ
ī ꝯtrariū obijcitur dđ ꝙ v̇bum ītelle
ctus nō ſolū dr̃ qđ v̇bo profertur; ſed
qđ mēte ꝯcipit̃. qđ aūt ſibi ipſi eſt re
pugnās mente ꝯcipi nō pōt; q: nulluſ
pōt intelligere contradictoria eſſe ſi
mul vera. vt probatur in. 4. meth. vñ
cum eē īfinitū repugnet ei qđ ē eē ac
tu hoc nō ē verbū. vñ nō eſt īfinitū in
actu. ⁊ ideo non ſequit̃ ꝙ ſit deo poſ
ſibile. Philoſophi autē qui poſuerūt
infinitum eē in actu ꝓpriam vocem
ignorauerunt.

DEinde q̄rebat̃ de xp̄o q̄ntum
ad vnionem humane nature
cū diuīa. ⁊ circa h̄ q̄rebantur
tria. Primo vtr̄ ī xp̄o ſit vna ipoſta
ſis tm̄. Scđo vtr̄ ſit ī eo vnū tm̄ eē.
Tertio vtr̄ ſit ī eo vna tm̄ filiatio.

Articulus. 2⁹.

AD p̄mū ſic ꝓcedit̃. Ur̃ ꝙ in
chriſto ſint plures ipoſtaſes.
Unio. n. aīe ad corp⁹ p̄ſuppo
nit̃ ad aſſūptōez: q: xp̄s hūanitatē ſi
ue hūanā nāz aſſūpſit: q̄ cū ſit forma
toti⁹ dicit aliq̇d ꝯpoſitū ex aīa ⁊ cor
pore. ſ; aīa ⁊ corp⁹ vnita faciūt ipoſta
ſim hoīs. ḡ ipoſtaſis ī hūana nā p̄in
telligit̃ aſſūptioni. S; oē qđ p̄intellr̄
aſſūptōi pōt dici eē aſſūptū. ḡ ipoſta
ſis v̇bi aſſūpſit ipoſtaſi; hoīs. ⁊ ſic ſūt
due ipoſtaſes ī xp̄o. Preterea corp⁹
qđ p̄intelligit̃ aſſūptiōi ē aſſūptibile
S; corp⁹ nō ē aſſūptibile niſi vt vni
tū aīe rōnali. nō. n. dr̄ corp⁹ īaīatū eē
aſſūptibile. ḡ vnio aīe ⁊ corporis p̄e
intellr̄ ad aſſumptōez hūane nature.
⁊ ſic idē qđ p̄us. Preterea medium
vnionis p̄ſuppōit̃ ad vnionē. S; gr̄a
ē mediū vnionis humane nature ad
diuinā pſonā. vñ dr̄ gratia vnionis ḡ
preſupponitur ad vnionem. gratia āt
nō poteſt intelligi niſi in aīa. anima
autem non intelligitur eſſe antequā
corpori vniatur. quia creando infun
ditur ⁊ infundendo creatur. ergo opor
tet preintelligi vnionem aīe cum cor
pore ad vnionem humane nature cū
diuina. Et ſic idem quod prius.
Preterea humanitas eſt quedam

forma ſubſtantialis. Omnis autem forma ſbalis requirit aliqd qd p ipſā informet. non āt pōt dici q ipoſtaſiſ vel ſuppoſitū eternū iformet p aliquā formā creatā. g oz i xpo ponere aliqd ſuppoſitū vel ipoſtaſim creatā q hūanitate informet. ⁊ ſic in xpo erūt due ipoſtaſes ipoſtaſis .ſ. vbi: ⁊ ipoſtaſis hoīes. Sʒ ꝯ eſt. Ea q ſunt adinuicē diſpata nō pdicātur de ſe inuicem: niſi per hoc q conueniunt in vno ſuppoſito. ſicut dicimus q album ē dulce ppter vnitatem ſbiecti. Sed diuina natura ⁊ humana ſunt nature penituſ diſperate. predicantur autem de ſe inuicem in concreto. Dicimus enim. deus eſt homo ⁊ homo eſt deus. ergo eſt ibi vnum ſuppoſituʒ tm̄ ⁊ vna ipoſtaſis. Si dicatur. q predicāt de ſe iuicē pp hoc q ꝯueniunt in vna perſona non per hoc q ꝯueniūt in vno ſuppoſito vel ipoſtaſi vna. ſicut dicimus album eſt dulce. Contra. Perſona nō addit ſupra ipoſtaſim vel ſuppoſitum niſi aliquod accidens .ſ. proprietatem ad dignitatē ptinētē. Si g in xpo eēt vna pſona ⁊ nō vnū ſuppoſitū vl ipoſtaſis: diuina nā ⁊ humana eēnt i ipſo vnite ſolū in accidēte. qd falſū eſt. Rꝰ dd q ſm opinionem ſecūdā q̄ magr in .6. di. tertij li. ſnīaꝝ. ponit: q ē cōis opinio modernoꝝ: ⁊ alijs multo verioꝝ ⁊ ſecurioꝝ. in xpo ē vnum ſuppoſitū tantū ⁊ vna tantū ipoſtaſis. ſicut ⁊ perſona vna. Opoꝛtet nāq nos ſm doctrinā fidei ponere vnam rem ſubſiſtentem in duabus naturis diuinaʒ ſcilicet ⁊ humanā. alias nō poſſet dici q vnus eſſet dn̄s Jeſus xps ſm ſētentiam apoſtoli .i. ad coꝛ. 8. Unde ⁊ Neſtorius damnatꝰ pp hoc q xpʒ p ſumpſit diuidere duas introducēs perſonas. Illud autem quod eſt ſubſiſtens in natura: eſt alquod indiuiduum ⁊ ſingulare. Unde vnitas chriſti in qua due nature vniuntur attribuenda eſt alicui nomini per quod ſingularitas deſignetur. Nominum autem que ſingularitatem deſignant: quedam ſignificant ſingulare in quolibet genere entis Sicut hoc nomen ſingulare ⁊ particulare ⁊ indiuiduum quia hec albedo eſt quoddam ſingulare ⁊ particulare ⁊ indiuiduum.

Nam vniuerſale ⁊ particulare circueunt omne genus. Quedam vero ſignificant ſingulare ſolum in genere ſubſtantie. ſicut hoc nomen ipoſtaſis quod ſignificat indiuiduam ſubſtantiam. ⁊ hoc nomē pſona qd ſignificat ſbam indiuiduam rationalis nature. ⁊ ſimiliter hoc nomē ſuppoſitū vl res nature quoꝝ nullū de hac albedine poteſt pdicari: q̄uiſ hec albedo ſit ſingularis: eo q vnūquodq coꝝ ſignificat aliquid vt ſubſiſtēs. Accidentia vero non ſubſiſtunt: ptes vo ſubarū q̄uis ſint de nā ſubſiſtentium. nō tn̄ per ſe ſubſiſtūt. ß in alio ſunt. vnde ēt pdicta nomina de partibꝰ ſubarū ñ dicuntur. Nō. n. dicimꝰ q hec manꝰ ſit ipoſtaſis vel perſona vel ſupoſituʒ vel res nature. Quanuiſ poſit dici q ſit quoddam indiuiduum vel particulare vel ſingulare. que nomina de accidentibus dicebantur. non autem poteſt dici q humana natura in chriſto vel aliqua ps eius ſit per ſe ſubſiſtēs.

Hoc enim vnioni repugnarꝫ; niſi po
neremus vnionē ſm qd ⁊ nō ſimplr:
ſicut vniunť lapides in aceruo. vl' duo
hoīes p̱ affectū amoris; vel per aliq̄
imitatōis ſilitudinē. q̄ oīa dicim⁹ eſſe
vnū ſm qd ⁊ nō ſimplr. qđ .n. eſt ſim
plr vnū ⁊ p̱ ſe ſubſiſtens; nihil ꝯtinet
actu p̱ ſe ſubſiſtēs; ſ; forte ī potētia. vñ
ſeruata veritate vnionis naturaꝝ in
xp̄o oꝫ ponere ſicut vnā pſonā; ita vnā
ipoſtaſim ⁊ vnū ſuppoſitum; ⁊ vnā rē
duaꝝ nāꝝ. ſ; ipſā humanā nāʒ ī xp̄o
nihil ꝓhibet dicere eē qđdā īdiuiduū
aut ſingulare aut ꝑticulare; ⁊ ſilr q̄l
libet partes humane nāe, vt manus
⁊ pedes ⁊ oſſa; quoꝝ quodlibet ē qđ
dam indiuiduū; nō tñ ꝙ de toto p̄di
ceť; q2 nullū eoꝝ eſt īdiuiduū p̱ ſe ſub
ſiſtens. ſ; indiuiduū p̱ ſe ſubſiſtēs; vel
ſingulare vl' particulare; qđ p̄dicatur
de xp̄o eſt vnum tantum. Vñ poſſu
mus dicere in xp̄o eē plura indiuidua
vel ſingularia vel particularia; nō aūt
poſſumus dicere xp̄m eē plura indiui
dua vel ſingularia vl' ꝑticularia ſ; plu
res ipoſtaſes vel ſuppoſita nō poſſu
mus dicere ī xp̄o eſſe. Ad primū ḡ
dđ ꝙ ex vnione aīe ⁊ corporis conſti
tuitur ⁊ hō ⁊ humanitas; q̄ q̄deʒ duo
hoc modo differūt; ꝙ humanitas ſi
gnificať p̱ modū ꝑtis; eo ꝙ humani
tas dꝛ q̄ hō ē hō; ⁊ ſic p̄ciſe ſignificat
eſſentialia principia ſpeciei; per que h̄
indiuiduū in tali ſpē collocať. vñ ſe
hʒ per modū partis, cuʒ preter hi⁹ ꝑn
cipia multa alia in rebus nature īue
nianť. Sʒ hō ſignificať p̱ modū toti
us. Homo enim dꝛ hñs humanitatē
vl' ſubſiſtēs in humanitate ſine p̄ciſi
one quorūcūq̄ alioꝝ ſuperuenientiū
eſſentialib⁹ ꝑncipijs ſpēi; q2 p̱ h̄ ꝙ di
co. habēs humanitatē; nō p̄cidiť quin
hēat colorē ⁊ q̄titatē ⁊ alia hi⁹. Secū
dum ḡ ſecundā opinionē p̄dictā vnio
ni humane nāe ad diuinā p̄ſupponiť
vnio aīe ⁊ corporis ſm ꝙ ꝯſtituit hu
manitatē; nō ſm ꝙ ꝯſtituit hoīeʒ. Il
lud enim qđ ī xp̄o eſt ꝯſtitutū ex aīa ⁊
corpoř tm̄; qđ vnione p̄ſupponiť; non
eſt totū qđ per ſe ſubſiſtit; ſ; aliq̄d ei⁹.
⁊ ideo nō pōt ſignari vt hō; ſ; vt hūa
nitas vñ oꝫ dicē; q2 in ipſa vniōe hu
mane nature ad diuinā q̄ſi in termi
no aſſūptiōis ītelligať p̄ ī xp̄o rō ho
minis; q2 tunc ī ꝑmo intelligiť vt res
p̱ ſe ſubſiſtēs ꝯpleta, ⁊ in hoc differt
ab alijs duabus opinionibus. Nā ꝑ
ma opinio ponit ꝙ vnio aīe ad carnē
p̄ſupponiť ſm intellectū aſſumptioni
humane nature. nō ſm ſolum hoc ꝙ
ꝯſtituit humanitatē; ſ; etiam ſm ꝙ ꝯ
ſtituit hominem. dicit enim hominēʒ
eſſe aſſumptum. Tertia vero opinio
ponit ꝙ nec etiam in termino aſſum
ptionis ītelligiť aīa corpori vnita nec
ad ꝯſtituendū hominem; nec ad ꝯſti
tuēdam humanā naturā. Dicit enim
humanā nām ſumi multiplr. i. pro p̱
tibus ei⁹. ſ. aīa ⁊ corpore; cū dicamus
humanā naturam aſſumptam a vbo.
vñ patet ꝙ nec vere dicit xp̄m eſſe ho
minem; nec vere ponit humanā nāʒ in
xp̄o ⁊ iō ē tāq̄ heretica condemnata.
Ad ſm dicendum ꝙ corpus vnitū
anime preintelligiť aſſumptioni hu
mane nature. Vnitū autem dico vni
onem conſtituente humanitatem nō
autem vnione ꝯſtituente hominem.

Ad tertiū dō ꝙ grā habitualis nō
intelligit̄ vt mediū vnionis qḋ ſm in
tellectū p̄cedat vnionē:nec eſt mediū
quod cauſet vnionē vel vnibilitatē; ſ
medium qḋ facit ad congruitatē vni
onis ſicut decora veſtis facit ad con-
gruitatē coniunctionis matrimonial̄
Et ſilr̄ ſciā ⁊ omēs alie perfectiones
xp̄i poſſent dici medium vnionis.⁊ p
tanto gratia habitualis xp̄i poteſt di
ci gratia vniōis.verius tñ puto, quia
grā vnionis dicatur vel ipſa gratuita
dei voluntas:que gratis nullis meri
tis precedentibus vnionē fecit.vel po
tius ipſum donū gratis datū humane
nature; quod eſt eſſe in diuina pſona
Si tñ aīa vnita corpori preintelliga
tur ad aſſumptionē ſoluendū eſt vt p̄ꝰ

Ad quartū dō ꝙ humanitas nō ē
forma partis que dicatur forma quia
informet aliquā mām vel ſubiectum
ſ dr̄ forma totius in qua ſuppoſitum
nature ſubſiſtit,vñ non opꝫ ponere ꝙ
ipoſtaſis increata informetur huma-
nitate;ſed quia ſubſiſtit in ea.

Articulus .3ꝰ.

Hoc ſm ſic p̄cedit̄. Videt̄ ꝙ ī
xp̄o non ſit vnū tm̄ eſſe. Vi-
uere enī ſm ph̄m in .2. de aīa
viuentibꝰ eſt eē. Sꝫ in xp̄o nō eſt tm̄
vnū viuere:cū duplex ſit ī eo vita crea
ta.ſ.vita qua viuit corpꝰ per animā:q̄
morte priuat̄.⁊ vita increata: que vi-
uit per ſe ipm̄.ḡ nec ī xp̄o eſt tm̄ vnuꝫ
eſſe. Preterea ſicut eſſe eſt ſuppoſiti
ita ⁊ operatio.Sed vnitas ſuppoſit ñ
facit q̇n ī xp̄o ſint plures operatiōes
ḡ nec faciet ꝙ in xp̄o ſit tm̄ vnū eſſe.
Preterea gn̄atio ē mutatio ad eē,Sꝫ
in xp̄o ē q̇dā gn̄tio tp̄alis:de q̄ Mat.
p̄.Xp̄i autē gn̄atio ſic erat q̄ non pōt
terminari ad eſſe eternū,ḡ terminat̄
ad aliq̇d eē tēporale ⁊ creatū.ḡ in xp̄o
ē duplex eſſe:cū in ipſo maxime ſit eē
increatū. Preterea vnicuiqꝫ ē attri-
buendū eſſe ḋ quo ꝯuenienter queri po
teſt an eſt.Sed de humana nā poteſt
queri an eſt.ḡ humana nā hꝫ eſſe p-
priū in xp̄o,⁊ ſic eſt in eo duplex eſſe;
cū etiā humana nā ſuū eē hēat.Sꝫ ꝯ
Quecūqꝫ ſunt diſtincta ſm eē ſunt ī
ſuppoſito diſtincta.Sꝫ in xp̄o ē vnuꝫ
tm̄ ſuppoſitū.ḡ ⁊ vnū tm̄ eſſe. Rō.
dō ꝙ eſſe duplr̄ dr̄.vt pꝫ p ph̄m in .5.
metha.⁊ in quandam glo.Orig.ſup
p̄ncipiū Jo. Uno modo ſm ꝙ ē copu
la v̄balis ſignificās cōpoſitionē cuiuſ
libet enūciatiōis:quā aīa facit.vñ h
eē nō eſt aliq̇d in rerū natura.ſed tm̄
in actu aīe cōponentis ⁊ diuidentis.⁊
ſic eſſe attribuitur omni ei de quo pōt
propoſitio formari:ſiue ſit ens ſiue pri
uatio entis.Dicimus enī cecitatē eſſe
Alio modo eē dr̄ actus entis inq̇ꝫtuꝫ
eſt ens.i.quo denoīat̄ aliq̇d ens actu
in rerū natura.⁊ ſic eſſe non attribui-
tur niſi rebus ipſis que in decē gene-
ribꝰ ꝯtinēt̄,vñ ens a tali eē dictū p ḋ
ceꝫ genera diuidit̄.Sꝫ hoc eē attribu
itur alicui dupl̄r. Uno mō vt ſicut ei
qḋ proprie ⁊ v̄e hꝫ eē:vel eſt.⁊ ſic attri
buit̄ ſoli ſbſtātie p ſe ſubſiſtēti.vñ qḋ
vere ē dr̄ ſuba in .i.phi.Oīa vero que
nō p ſe ſubſiſtūt:ſꝫ in alio ⁊ cū alio:ſiue
ſunt accidētia ſiue forme ſubales; aut
quelꝫ ptes; nō hñt eē ita vt ipſa vere
ſed attribuit̄ eis eē alio mō.i. vt quo
aliq̇d ē:ſicut albedo dr̄ eē; nō q: ipa ī

ſe ſubſiſtat.ſ3 q2 ea aliqd h3 ee album Eſſe g̃ ꝓprie ⁊ ꝟe non attribuit̃ niſi rei p ſe ſubſiſtēti.huic aūt attribuitur ee duplex.vnū.ſ.eſſe reſultat ex his ex q̃bus ei⁹ vnitas integrat̃: qd̄ ꝓpriū ē ee ſuppoſiti ſubale. Aliud ee ē ſuppoſito attributū p̄ter ea q̄ integrāt ipſū. qd̄ ē ee ſupadditū.ſ.accidentale. vt eſſe albū attribuit̃ Sorti:cū dr̄: Sortes ē albus. Quia ergo in xp̄o ponimus vnā rē ſubſiſtētē tm̄.ad cui⁹ integritatē ꝯcurrit etiā humanitas.q2 vnū ſuppoſitū ē vtriuſq3 nature.iō opoztet dicere q ee ſubale qd̄ ꝓprie attribuitur ſuppoſito in xp̄o ē vnū tm̄.h3 aūt vnitatē ex ipſo ſuppoſito ⁊ nō ex naturis. Si tn̄ ponat̃ humanitas a diuinitate ſepari:tūc humanitas ſuū ee habebit aliud ab eſſe diuino.non enī impediebat quin ꝓpzium eſſe haberet:niſi hoc q non erat per ſe ſubſiſtens.ſicut ſi archa eſſet quoddā indiuiduum naturale:ipſa tota nō haberet niſi vnu3 ee quelibet tn̄ ptiū eius ab archa ſepata ꝓpriū ee habebit. ⁊ ſic p3 q ꝺ3 opinionē ſecundā o3 dicere q in xp̄o eſt vnū ee ſubale.ſm q eſſe eſt ſuppoſiti ꝓprie:quāuis ſit in eo multiplex ee accidentale. Ad p̄mū ergo dd̄ q viuere dicit eſſe qddā ſpecificatū p ſpāle eſſendi p̄n. ⁊ iō diuerſitas vite conſequit̃ diuerſitatē p̄ncipioꝝ viuendi ſ3 eſſe magis reſpicit av ſuppoſitū ſubſiſtēs. Ad ſecundū dd̄ q opatio ſuppoſiti non eſt de integritate vnitatis eius:ſ3 cōſeqt̃ ei⁹ vnitatē.vn̄ vni⁹ ſuppoſiti inuenim⁹ multas opatiōes ſm diuerſa opationū p̄ncipia:que ſuppoſito inſunt.ſicut homo aliud operatur lingua ⁊ manu. S3 eſſe eſt id in quo fundat̃ vnitas ſuppoſiti.vn̄ ee multiplex preiudicat vnitati eſſendi. Ad tertiū dd̄ q generatio tpalis terminat̃ non ad eſſe ſuppoſiti eterni.vt ſimpliciter p eam eſſe incipiat:ſ3 q incipiat ee ſuppoſitū habēs illud eſſe ſuppoſiti humane nature. Ad quartū dd̄ q obiectio illa ꝓcedit de ee qd̄ in actu aīe cōſiſtit.q2 an eſt etiam de cecitate queri poteſt.

Articulus.4⁹.

Ad tertiū ſic ꝓcedit̃. Videtur q ī xp̄o nō ſit tm̄ vna filiatio. Multiplicata enī cā multiplicat̃ effec⁹. S3 natiuitas ē cā filiatiōis.g̃ cū in xp̄o ſint due natiuitates erunt etiam due filiationes. Preterea īpoſſibile ē idē ſimul manē ⁊ cozrūpi. S3 ſuppoſito q btā virgo añ xp̄i moztē moztua fuiſſet cozrupta eēt filiatio q̄ filius mr̄is dicebat̃.maneret aūt filiatio eterna q̄ diceret̃ filius pr̄is.g̃ filiatiōe dr̄ xp̄s filius pr̄is: ⁊ alia filius mr̄is. S3 diceres q eſt alius reſpec⁹.ſ3 nō alia filiatio. Cōtra. Fili⁹ ē relatiuū ꝺ3 ee ⁊ nō tm̄ ꝺ3 dici. S3 hi⁹ relatiua ſm ph̄m in p̄dicamentis ſūt quoꝝ ee ē ad aliud ſe hēre g̃ ee filiatiōis ē eſſe reſpect⁹ quo refert̃ ad aliud. ⁊ ita ſi ſunt plures reſpectus ſūt plures filiatōes. Preterea in relatiōe nihil inuenit̃ niſi reſpec⁹ ⁊ cā ſiue fundamētū reſpec⁹. ſicut vnitas quātitatis eſt fundamentū relatiōis que eſt equalitas. Sed reſpectus ſūt diuerſi q̄bus xp̄s refertur ad patre3 ⁊ matrē. Fūdamēta etiā hoꝝ reſpectuū ſiue cāe ſūt diuerſe.ſ.ipſe natiuitates

Nã filiatio ẽ relatio originis. ğ ſunt
plures filiatiões in xpo. Sꝫ ꝯ. Fili
atio eſt relatio pſonalis. Sꝫ in xpo ẽ
vna tm̃ pſõa. ğ vna tm̃ filiatio. Rñ°
dõ ꝙ in xpo ẽ vna tm̃ filiatio ſm reꝫ:
ꝗuis ſint plures reſpect⁹ relatiui ſm
rõnẽ. Ad cuius euidentiã ſciẽdũ eſt
ꝙ in hoc differt ad aliqͩ ab alijs ge
neribus: ꝙ alia genera ex ꝓpa ſui rõ
ne hñt ꝙ aliqͩ ſint: ſicut ꝗtitas ex hᵒ
ipſo ꝙ eſt ꝗtitas aliqͩ ponit. Et ſilr
eſt de alijs. ß ad aliqͩ ex ꝓpa ſui gñiſ
rõe nõ hꝫ ꝙ ponat aliqͩ. ß ad aliqͩ
vñ inueniunt̃ qͩã ad aliqͩ que nihil
ſũt in rerũ nã: ß in rõne tm̃. qͦd ĩ alijs
generibus nõ ꝯtingit. ⁊ ꝗuis ad ali
quid ex rõne ſui generis non habeat
ꝙ ponat aliqͩ: non tñ etiã hꝫ ex ipſa
generis rõne ꝙ nihil ponat: quia ſic
nulla relatio eſſet aliqͩ in rerũ natu
ra. vñ ad aliqͩ nõ eſſet vnũ de deceꝫ
generib⁹. hꝫ aũt relatio ꝙ ſit aliquid
reale ex eo ꝙ relationeꝫ cauſat. Cum
enim in aliquo inuenit̃ aliqͩ reale:
ꝑ qͦd alterũ depẽdeat ⁊ ꝯꝑet̃: tũc dici
mus realiter ꝯꝑari vel dependere vel
referri. ſicut equalitas relatio realis
ponitur ex ꝟtute ꝗtitatis: que equali
tatem cauſat. Quia vero ex eodẽ res
hꝫ eſſe in vnitatẽ. ⁊ ideo realis vnitaſ
relationis penſanda eſt ex ipſo relatõ
nis fundamento vel cauſa. vt qꝫ vna
eſt ꝗtitas: per quã pluribus ſuꝫ equa
lis: in me non eſt niſi vna relatio rea
lis equalitatis habens reſpectum ad
plures. Silr qꝫ vna natiuitate ex pa
tre ⁊ matre genitus fui: vna filiatiõe
reali dicor filius vtriuſqꝫ: ꝗuis multi
plicent̃ reſpect⁹. ß in xpo nõ poſſumus

dicere vnã cãm eẽ filiatiõis ſm ꝙ re
fert̃ ad patrẽ ⁊ matrẽ: cũ ſint due nati
uitates penitus diſꝑate vñ ſi eẽt aliqͥſ
ꝙ filiationẽ tꝑalẽ poſſet recipe quaſi
ſubiectũ oporteret ponere in xpo plu
res filiatiões. Nũc aũt filiatio eſt ta
lis relatio que nõ põt hr̃e ꝓ ſubiecto
niſi ipſũ ſuppoſitũ. in xpo aũt nõ ẽ ni
ſi ſuppoſitũ eternũ. qͦd qͩẽ nõ põt eẽ
ſubiectum alicuius tꝑalis relatiõis.
Quecũqꝫ enĩ relatiões tꝑales de ali
quo eterno dicunt̃: ſunt relatiões rõis
⁊ non rei. Vñ filiatio qua xps refert̃
ad matrẽ nõ eſt realis relatio ß rõis
tm̃: ſicut ⁊ cetere que dicunt̃ de deo ad
creaturas. Non enĩ põt dici ꝙ ſubie
ctũ filiatiõis ſit ſuppoſitũ eternũ rõe
humane nature: vel alicui⁹ ptis eius:
ſicut dr̃ ſuppoſitũ mortis vel paſſiõis
qꝫ ſic ipſa humana nã vel pars ei⁹ eẽt
ꝓmũ ſubiectũ filiatiõis: ⁊ denoĩaret̃
ꝑ ipſas. ſicut cõtingit ⁊ de alijs acci
dentib⁹. que attribuunt̃ xpo rõne hu
mane nature. filiatio ꝟo nunqꝫ deno
minat niſi ipſũ ſuppoſitũ: nec poteſt
aliud ꝓ ſubiecto habere. Nihil tñ ꝓ
hibet aliqͥs reales relatões ineſſe xpo
ad ꝟginẽ. ſicut cũ dicim⁹. corp⁹ xpi eſt
originatũ ex ꝟgine. Sed iſta relatio
nõ hꝫ rõnẽ filiatiõis: niſi poneremus
ſm ꝓmã opĩonẽ ſuppoſitũ eternuꝫ eẽ
aliud in xpo a creato. Ad ꝓmũ ergo
dõ ꝙ ex natiuitate tꝑali nõ ĩnaſcit̃ fi
liatio realis: ß rõnis tm̃: ꝗuis xps re
aliter ſit filius ꝟginis: ſicut de⁹ realr̃
ẽ dñs creature: ꝗuis in eo dñiũ nõ ſit
relatio realis. Dicit̃ enĩ realr̃ dñs ꝓpt̃
realẽ ptãtem. ⁊ ſic dr̃ xps realr̃ filius
virginis propter realem natiuitateꝫ.

Ad ſm dō ꝙ reſpectus relationiſ
depēdet ex termino ad quē aliquid re
ferť ⁊ iō deſtructo termino reſpectus
auferť: ſ tñ filiatio realis ad patrē re
manet ī xp̄o: ēt ſuppoſita morte mr̄is
Ad tertiū dō ꝙ ī illa ph̄i deſcripti
one cē ponit̄ ꝓ rōne eēndi ſm ꝙ diffi
nitio dī rō ſm gen⁹. qḋ ē cē vñ nō oȝ
ꝙ hēat cē relatio ex reſpectu ſ ex cā re
ſpect⁹. ex reſpectu ṽo hȝ ꝓpriā rōnem
generis vel ſpeciei. Ad q̄rtū dō ꝙ
ꝗuis ſit reſpect⁹ filiatōis diuerſus: ⁊
cā filiatōis diuerſa; ſ tñ filiatiōes nō
pñt cē due rōne iam dicta.

Articulus. 5⁹.

D Einde queritur de xp̄o ꝗtuȝ
ad ſpēs ſub q̇bus ī ſacr̄o al
taris ꝯtineť. vtꝝ. ſ. ſint ibi ac
cidētia ſine ſubiecto. ⁊ vī ꝙ ñ de⁹. n.
nō pōt facere ꝯdictoria eē ſil̄ ṽa. Hoc
aūt eēt ſi ab aliq̄ remoueret̄ id qḋ eſt
de ſua diffinitōe. Cū g̊ in diffinitiōe
accn̄tis cadat eē in ſubiecto: q2 accn̄t̄
eē eſt ī eſſe vī ꝙ de⁹ nō poſſit facer̄ ac
cidēs ſine ſubiecto. Preterea de eodē
p̄dicať diffinitio ⁊ diffinitū. Sȝ ens
p ſe ē diffinitio vel deſcriptio ſub̄e. ſi
g̊ in ſacr̄o altaris accn̄tia ſūt p ſe noī
ſequiť ꝙ ſine ſub̄e. qḋ ē abſurdū. Pre
terea ex accn̄tib⁹ nō pōt gn̄ari ſuba.
Sȝ videm⁹ ex illis ſpēb⁹ gn̄ari ṽmes
⁊ cineres: q̄ ꝯſtat nō gn̄ari ex corpore
xp̄i. g̊ accn̄tia nō ſūt ibi ſine ſubiecto.
Sȝ diceres ꝙ gn̄anť miraculoſe.
Sȝ ꝯ. Miracula ordinanť ad edi
ficatōeȝ fidei; ſ magis ad ſcandaluȝ
ꝙ vermes exinde generētur. g̊ nō fit
miraculoſe. Preterea in ſacramēto
altaris nihil dȝ cē inordinatum. Sȝ
contra ordinem quem deus rebus im
poſuit eſt accidēs eſſe ſine ſubiecto. ſȝ
contra. Senſus non decipitur in ꝓ
prio ſenſibili ſm philoſophum in. 2.
de aīa. Sed ſenſus iudiciat ibi eſſe co
lorem ⁊ ſaporem ⁊ alia hꝰ. g̊ hec acci
dētia ſūt ṽe ibi. Nō aūt ſūt in corpor̄
xp̄i ſicut in ſubo; nec iterum ī aere cuȝ
neutrum ſit natū affici talibus acci
dentib⁹. g̊ accidētia ſūt ibi ſine ſubie
cto. R⁹ dō ꝙ accidentia ſunt ibi ſi
ne ſubo. qḋ qualr̄ eē poſſit hinc ꝯſide
randū eſt vt in oīb⁹ cauſis ordinatiſ
ſm ph̄m in li⁰. de cauſis. ṗma cauſa
vehemēti⁹ imprimit in cauſatum cāe
ſecunde. quam etiam cauſa ſecunda
vnde fit vt cauſa prima non retrahat
operationem quā ab effectu etiā poſt
ꝗ cauſa ſecūda retraxit. vt dicitur ibi
dem in cōmento. Uniuerſalis autem
cauſa ⁊ ṗma oīum entium de⁹ eſt; nō
ſolum ſubarum ſ ēt accidentium. Ip
ſe enim eſt creator ſub̄e ⁊ accidentis.
ſ etiam ꝓcedunt ex eo quodam ordi
ne. Nā mediātibus ſub̄e ṗncipijs ac
cidētia ꝓducuntur. vñ ſm nature ordi
nē accidentia a principijs ſub̄e depen
dent. vt ſine ſubo eſſe non poſſit; ta
men per hoc non excluditur quin de⁹
quaſi cauſa prima poſſit accidentia ī
eſſe ſeruare ſuba remota; ⁊ per hunc
modum accidentia miraculoſe ſunt ī
ſacramēto altaris ſiue ſubo ṽtute. ſ.
diuina ⁊ tenente ī eſſe. Ad primuȝ
ergo dō ꝙ cum dī accidētis eſſe eſt in
eſſe vel qualitercūqȝ ponať ſubm in
diffinitione accidentis intelligitur
eſſe diffinitio per additionem. vt ha
betur in ſeptimo metaph̄. Et dicitur

diffinitio per additionem quando in diffinitõe ponit̃ aliq̃d qđ ē extra eēntiā diffiniti: ſicut naſuſ ponit̃ ĩ diffinitõe ſimy. hoc aũt ē pp n̄alē depēdētiā accidētis a ſbo. ꝫ hoc nō ĩpediēte de⁹ pōt accñtia ſine ſbo ꝯſeruare nec t̃n ſe quit̃ ꝯdictoria ſimꝉ eē v̾a: q: ſubiectū nō eſt de ſuba accñtis. Ad ꝭm dđ ꝙ ꝭm Auic. in ſua meth. eſſe nō pōt poni ĩ diffinitione alicuius generis ⁊ ſpēi. q: oīa ꝑticularia vniunt̃ in diffinitione generis vꝉ ſpēi. cū tamē gen⁹ vel ſpēs non ſint ꝭm vnum eſſe in oĩbus. ⁊ ideo hoc nō eſt vna diffinitio ſube. ſuba eſt qđ p ſe eſt. vel accidētis ē qđ eſt in alio: ꝫ ē circūlocutio v̾e deſcriptōnis que talis intelligitur. ſuba ē res cuius nature debet̃ eē nō in alio accñs v̾o ē res cui⁹ nature debet̃ eē in alio. vñ pꝫ ꝙ q̄uis accñs miraculoſe ſit nō ĩ ſubiecto: nō t̃n ꝑtinet ad diffinitõem ſube. nō. n. p hoc ei⁹ nature d̾bet̃ eē nō in alio nec egredit̃ diffinitõem accñtis: q: adhuc natura ei⁹ remanet talis vt ei debeat̃ eē in alio. Ad tertiū dđ ꝙ de his q̄ gñant̃ ex ſpēb⁹ vt v̾mib⁹ vel cinerib⁹ aut aliq̄b⁹ hi⁹ due ſunt opiniones magis ꝓbabiles. Quaꝝ vna ē que dicit ꝙ ſuba panis redit ex q̄ pñt talia gñari. Sꝫ hec opinio vĩ improꝑetatē ꝯtĩere pp duo niſi debito mō ĩtelligat̃. Primo q: ñ pōt eſſe ꝙ iterum ſit ibi ſuba panis. Aut. n. poneret̃ ibi eē ſuba panis iterato ſpēbus manētib⁹ ⁊ ſic cū corpus xpi tādiu ſit ſub ſacro: q̄diu ſpēs manēt: ſeq̄tur ꝙ aliq̄n erit ibi ſimul corp⁹ xpi ⁊ ſuba panis. qđ nō ſuſtinet rō Aut hoc erit deſtructiſ ſpēbus. ⁊ hoc iterum eſt inconueniens. vt ſuba panis ſit ſine ꝓprijs accidentibus panis Secūdo apparet ĩpropricras pp nomē reditus. Si. n. aliq̄d eſt in alteruꝫ cõuerſum nō pōt dici redire niſi illđ reconuertatur in ipſum. Suba autē panis nō eſt annihilata ꝫ trāſubſtātiata in corpus xpi. Uñ non pōt intelligi ꝙ ſuba panis r̃deat niſi corp⁹ xpi reuertat̃ in panē: qđ eſt abſurdum. vñ ſi dꝫ iſta opinio ſuſtineri intelligenda ē per ſubſtātiam panis materia paniſ nō ꝙ redeat que p̄us erat: ꝫ ꝙ deſtructis ſpēbus aliq̄ mā a deo ibi ꝓuideatur vel per creationem vel quocunq̄ alio modo: ex qua poſſint huiuſmodi corpora generari. Alia v̾o opinio eſt planior vt dicat̃ ꝙ illis accidentibus ſicut datū ē per ſe ſubſiſtere diuina v̾tute ſiꝉr datū ē vt agāt ⁊ ex eis fiat q̄cquid fieret ex ſuba panis: vel qui q̄d ageret ſi maneret: ⁊ hac v̾tute nutriunt: ⁊ v̾mes vel cineres exinde generantur. Ad q̄rtū dđ ꝙ ħ miraculū ordinatur ad fidem: ne fides. ſ. meritum deprehendatur. Ad quintum dicendum ꝙ nihil prohibet aliquid eſſe ordinatum conſiderato ordine cōmuni: cuius contrarium eſt ordinatū pro aliqua cauſa ſpāli. ⁊ hoc mō q̄uiſ ꝭm ordinē cōmunem recte diuinitus ordinatū ſit vt accidēs ſit in ſubiecto nihil t̃n ꝓhibet etiā recte ordinatum eſſe vt in ſacro altaris accidens ſit ſine ſubiecto. vt. ſ. fideſ hēat meritū per latentiam ſacramēti.

Deinde querit̃ de mēbris xpi Et primo de angelis. Secūdo de hoib⁹. De angelis

querunt q̃nq̃ʒ. Primo q̃rtũ ad nãm ipoꝝ. vtꝝ ſint cõpoſiti ex mã ⁊ forma Secũdo q̃rtũ ad cognitionẽ. vtrũ ſimul in actu poſſint eẽ i cognitiõe matutina ⁊ veſptina. i. vtrũ ſimul cognoſcãt res in ꝓpa nã ⁊ in verbo. Tertio q̃rtũ ad meritũ voluntatis. vtrũ. ſ. potuerunt eodẽ actu caritatis mereri fruitionẽ ⁊ frui. Quarto q̃rtũ ad motũ. vtrũ moueãt᷑ in iſtanti. Quinto q̃rtũ ad effectũ. vtꝝ poſſint imp̃mere vel aliq̃d facere in iſtis corporalib⁹.

Articulus. 6⁹.

Ad pmũ ſic ꝓcedit᷑. Videt᷑ q̃ angelus ſit cõpoſitus ex mã ⁊ forma. Aug. enĩ dicit i li. de mirabilib⁹ ſacre ſcripture. Oĩpotens deus ex mã informi quã p̃us cõdidit corporaliũ ⁊ incorporaliũ. ſenſibiliũ ⁊ inſenſibiliũ. intellectualiũ ⁊ ĩtellectu carentiũ multiformes ſpẽs diuiſit. angeli aũt ſũt intellectuales ⁊ ĩcorporei. ḡ hñt mãm. de ſui cõpoſitione. Preterea boetius dicit in li. de vnitate ⁊ vno. Quoddã eſt vnum cõiunctiõe ſimpliciũ. vt angelus ⁊ aĩa quorũ vnũ quodq̃ʒ eſt vnũ cõiunctõe materie ⁊ forme. ⁊ ſic idẽ quod prius Preterea omne quod ẽ in genere hʒ genus ⁊ dr̃iaʒ. genus aũt ſm auic. in ſua meth. ſumitur ex natura materie. differentia vero ex nã forme. ḡ omne qđ eſt in genere eſt cõpoſitum ex mã ⁊ forma. angelus autẽ eſt in genere ſub̃e cũ ſit ſub̃a hñs ſpeciẽ limitatã. ḡ angelus eſt cõpoſit⁹ ex mã ⁊ forma Sed diceres q̃ dr̃ia angeli nõ ſumitur ex forma ſ; ex formali qđ eſt ipſum eſſe angeli. Contra. Differẽtia cui⁹libet rei ẽ de eẽntia ⁊ intrat diffinitionẽ ipſius. Sʒ ĩ oĩ creatura eẽ ẽ aliud ab eẽntia eius: nec intrat diffinitõnẽ eius. vt Auic. dicit ḡ dr̃ia angeli nõ põt ſumi ex eẽ ipſius. Preterea idẽ oñdit᷑ q: ĩpoſſibile ẽ eẽ plura ſũma bona: q: oʒ ea in aliquo ꝯuenire: cũ vtꝝ q̃ ſit ſũmũ bonũ. ⁊ in aliquo differre alias nõ eẽt plura. ⁊ ſic eẽnt cõpoſita ſed cõſtat eſſe plures eẽntias angelicas. ergo oʒ eas in aliquo conuenire ⁊ in aliquo differre. ⁊ ſic oportet eas eſſe cõpoſitas. ſed ꝑtes eſſe ſũt materia ⁊ forma. ergo angeli cõponuntur ex materia ⁊ forma. Sed contra eſt quod dicit Boeti⁹ in li. duabus naturis ⁊ vna pſona xp̄i. Omnis natura incorporee ſub̃e nullo materie ĩnitit᷑ fundamẽto. Sed angeli ſũt ĩcorporei ergo nõ eſt in eis materia. R⁹ dõ q̃ quidam ponũt angelos cõponi ex materia ⁊ forma. Sed hoc videtur repugnans nature eorũ ꝓpter duo q̃ in eis inueniũt᷑. Primo q̃dem quia intellectuales ſũt. Si enim angeli haberent materiã de ſui cõpoſitiõe oporteret omne qđ in eis ẽ eis ineſſe ꝑ modũ materie cõuenientẽ. cũ omne qđ ẽ in alio ſit in eo per modũ recipientis vt hẽ in li. de cauſis. Forma aũt aliqua hoc modo eſt in materia: q: ĩ ea habet eſſe particulare ⁊ naturale. Vñ ſi angeli eẽnt ex materia compoſiti: oporteret q̃ forme quibus intelligunt quecũq̃ʒ ſint eẽnt in eis ſm eſſe naturale ⁊ particulare. ⁊ ſic ſequeretur hoc impoſſibile q̃ angelus nunq̃ʒ cognoſceret niſi particulare: quia forma particulariter in aliquo recepta non

pōt eē vniuerſalis cognitionis ꝑnci‑
piū.ſicut pꝫ in ſenſu:nec pōt obuiari
ꝑ hoc ꝙ ponaṫ angelus cōponi ex mā
alterius nature ꝙ̄ hec mā corpal.qꝛ q̄
cūqꝫ eēt illa mā ꝯſtat ꝙ ṙcipet formā
ſubalē angeli pticulariter.alias āge‑
lus nō eēt res pticularis.ꝛ ſic illa mā
ꝯueniret cuꝫ hac mā in hoc ꝙ forme
in ea recipenṫ per modū pticularem.
vñ impoſſibile ē angelum vel aliquā
ſubaꝫ intellectualē ex materia ꝯponi:
cū alterius modi ſit receptio q̄ recipit
intellectus formas: ꝛ qua recipit mā
ꝑma:vt dictū eſt. Uñ dicit phs in.3.
de aīa.ꝛ phoꝝ ſententia eſt ꝙ intelle‑
ctualitas ſimunitatē hꝫ a mā.Scḋo re
pugnat eis ꝑ hoc ꝙ incorpales ſūt q̄‑
cūqꝫ enī ex materia cōponunṫ opꝫ in
mā ꝯuenire eo ꝙ quelibet mā ſm ſe
accepta cū forma careat:non hꝫ in ſe
aliquā diſpoſitiōis rōnem. ſuppoſita
aūt vnitate materie impoſſibile ē ꝙ
vna materia ꝯtrarias ꝛ diſpatas for‑
mas recipiat niſi ſm diuerſas partes
Non enim pōt eadē materia ꝛ ſcḋꝫ
idē accipe formam angeli ꝛ formā la
pidis. Diuerſitas autem partium non
pōt intelligi in mā non intellecta di
uiſione:nec diuiſio non intellecta di‑
mēſione qꝛ ſubſtracta q̄titate ſuba re
manet indiuiſibilis.vt dī ī ꝑmo phy.
Unde oꝫ oīa que ſunt compoſita ex
materia dimenſionata eē.ꝛ ideo nul‑
lum incorporeū pōt eſſe ex mā cōpoſi
tū.Sed qꝛ ſuba angeli nō ē ſuuꝫ eſſe
hoc enī ſoli deo cōpetit:cui eē debetur
ex ſe ipſo ꝛ nō ab alio. Inuenim⁹ ī an
gelo ꝛ ſubam ſiue q̇dditatē eius que
ſubſiſtit:ꝛ eſſe ei⁹ quo ſubſiſtit·quo·ſ.
actu eēndi dṙ eē ſicut actu currēdi dicī
mur currere. ꝛ ſic dicim⁹ angelū eſſe
cōpoſitū:ex quo eſt ꝛ qḋ ē·vel ſm ꝟbū
Boecij.ex eē ꝛ qḋ ē.ꝛ qꝛ ipſa ſuba an
geli in ſe cōſiderata ē in potētia ad eē
cū hēat eē ab alio:ꝛ ipſū eē ſit act⁹ ei⁹
iō ē in eo cōpoſitio act⁹ ꝛ potētie. ꝛ ſic
poſſet in eo ꝯcedi materia ꝛ forma; ſi
oīs actus debeat dici forma ꝛ oīs po‑
tētia mā.Sed hoc nō cōpetit in ꝓpo
ſito:quia eē non ē actus : qui ſit pars
eēntie.ſicut forma ipſa q̇dditas ange
li vel ſuba eſt ꝑ ſe ſubſiſtēs. quod ma
terie non cōpetit. Ad primū ḡ dḋ
ꝙ Aug·ſup gñ.ad lrām materiā in‑
formē quā deus ꝑmo cōdidit dicit ſi‑
gnificari per celū ꝛ terrā.cum dicitur
In principio creauit deus celū ꝛ ter‑
rā:vt ꝑ terrā ſignificeṫ materia infor
mis viſibiliū rerū.per celuꝫ aūt ipſa
natura angelica nōdū formata ꝑ cō‑
uerſionē ad deū.vt ipſa naturalia an
geloꝝ attribuanṫ eis quaſi mā ꝛ do‑
na gratie vel glīe attribuanṫ eis q̄ſi
forma.vñ non ē ad ꝓpoſitū auctoritas
inducta. Ad ſcḋm dḋ ꝙ liber ille
nō eſt Boecij vnde nō oꝫ ꝙ in aucto
ritatem recipiaṫ. ſuſtinēdo tñ ipſū po
teſt dici ꝙ formam ꝛ materiaꝫ large
accipit ꝓ actu ꝛ potentia.vt dictuꝫ ē.
Ad tertiū dḋ ꝙ ipſa ſubſtātia āgeli
quodāmō ſe hꝫ ad eē eius : vt mā ad
formā.vt dictū eſt.materia autem ſi
eius eēntia diffinireṫ :haberet ꝓ dr̄ia
ipſū ſuū ordinem ad formā:ꝛ ꝓ gene
re ipſā ſuā ſubam.ꝛ ſilr in angelis ex
ipſa natura ſube ipſoꝝ accipiṫ genus
ex ꝓportiōe vero hi⁹ ſube ad eē accipi
tur ſpecifica dr̄ia.vnde ſm hoc āgeli

differunt ſpecie ſm ꝙ in ſuba vnius ẽ plus vel minus de potẽtia ꝙ̃ i ſuba alteri⁹. Dictũ aũt Auicẽne ĩtelligit de ꝯpoſitis ſubſtãtijs. Ad q̃rtũ cõcedim⁹. nõ. n. ab ipſo eẽ ſumit dñia: ſ magis ex habitudine ipſi⁹ ſube ad eẽ. Ad q̃ntũ dõ ꝙ in ſũmo vno nulla diuerſitas eẽ põt: cũ in eo ſit idẽ eẽ ⁊ ⁊ qđ eſt. Unde hoc ſufficit a ei⁹ pluralitatẽ remouẽdã. ſ ꝯpoſitio que in angelo inuenitur ſufficit ad eius pl'alitatem vt ex dictis pꝫ.

Articulus. 7⁹.

D ſm ſic ꝓcedit. Ur ꝙ angelus non poſſit cognoſcere ſil' res in v̄bo ⁊ i ꝓpria nã. Eadẽ. n. potẽtia nõ põt ſiml' geminũ actũ hẽre: vt ꝙ intellectus ſil' plura ĩtelligat. Sꝫ ali⁹ act⁹ eſt quo ĩtellect⁹ angeli videt res ĩ v̄bo: ⁊ ali⁹ q̃ videt res in v̄bo: ⁊ ali⁹ q̃ videt res in ꝓpa nã. g̃ impoſſibile ẽ vt ſiml' videat res in v̄bo ⁊ in ꝓpria nã. Sꝫ diceres ꝙ hoc mõ videnẽ ab ĩtellectu angeli ſimul res in v̄bo ⁊ in ꝓpria nã: ſicut intellect⁹ nr̃ ſimul videt eclipſiꝫ ⁊ cãꝫ ei⁹. Cõtra. Cũ intellect⁹ noſter ſil' videt eclipſim ⁊ cãm ei⁹. accipit cãm vt rõnem ĩtelligẽdi eclipſim g̃ accipit eclipſim ⁊ cãm ei⁹ vt vnũ intelligibile. ⁊ ſic erit vnus tm̃ act⁹. Preterea vni⁹ nõ põt eſſe niſi vn⁹ terminus vltimus. ſicut vna linea nõ terminat' ex vna pte niſi ad vnũ punctũ. Sꝫ vltimus terminus potẽtie ẽ opatio. g̃ nõ põt vna potẽtia ſil' hẽre plures actus. Et ſic idẽ qđ pus. Preterea ſicut ſe hꝫ potẽtia ad actũ: ita actus ad obiectũ. Sꝫ vnus act⁹ nõ põt terminari ad duo obiecta. g̃ nec vna potẽtia põt ſil' hẽre plures actus. Et ſic idem quod ꝓus. Sꝫ ꝯtra. Uiſio qua angeli videt res in v̄bo ẽ viſio beata: q̃ q̃dẽ nõ eſt interciſa ſ ꝯtinua. Si g̃ non poſſunt ſimul videre res in propria natura: ⁊ in v̄bo: nunq̃ꝫ videt res in ꝓpria nã ⁊ precipue hoc videt' i aĩa xp̃i: q̃ ab initio ſue creatõis videt v̄bum ⁊ in v̄bo. Rx⁹ dõ ꝙ angelus vel aĩa ſiml' poteſt videre res in v̄bo ⁊ in ꝓpria natura. ⁊ hoc expreſſe põt haberi ab au gu. li. 4. ſuper. gñ. ad litterã. vbi vult ꝙ dies illi ⁊ veſpere ⁊ mane in eis ñ ſunt ordinati ſm ſucceſſionẽ: ſ ſolum ordine nature. vnde ſimul eſt primus dies cũ ſecundo: ⁊ mane cum veſpere ⁊ ita ſimul viſio rerum ĩ v̄bo ⁊ in ꝓpria natura. Quod quaſr ſit poſſibile ſic videndũ ẽ. Opari ſiquidẽ non ꝓprie attribuit potentie: ſ rei ſubſiſtẽti. Que per potentiam operatur. Ut ipſa potentia intellectus non ſit operans in intelligendo. Sed magis operationis principium. Sicut autez potentia intellectiua eſt principium intelligendi ipſi ſubſtantie. Jta ſpecies intelligibilis eſt principium intelligendi ipſi potentie. Unde ſicut vna ſubſtantia poteſt ſimul diuerſos actus habere ſecundum diuerſas potentias. Ut anima ſimul vult ⁊ intelligit. Jta ex vna potentia intellectiua poſſunt ſimul prodire diuerſi actus. Si ſimul diuerſis ſpeciebus intelligibilibus vniatur. Hanc enim cauſam Algazel aſſignat: quare nõ eſt poſſibile ſimul multa inteligere: q2. ſ. nõ eſt poſſibile intellectum ſiml'

q 4

informari multis speciebus in actu p
fecte ſicut nec idē corp⁹ figurari ſimul
diuerſis figuris. Uiſio aūt qua ange
lus videt res ī ꝓpria natura fit ꝑ ſpēꝫ
ītelligibilē ꝯcreatā vel infuſā inherē
tē. Uiſio aūt reꝝ in v̄bo fit ꝑ ipſā ſpe
ciē v̄bi ſiue eēntiā q̄ nō ē inherēs. ſꝫ ei
intellect⁹ vnit̄ ſicut ītelligibili. Spēs
aūt ꝯcreata inherēs nō repugnat vni
oni intellect⁹ angelici ad v̄bū: cū nō
ſit vnionis rōnis: ⁊ ipſa ſpēs: ⁊ q̇cq̇d
eſt perfectionis in intellectu angeli
co ſit quaſi materialiſ diſpoſitio ad il
lā beatā vnionē. vn̄ ſimul ex intelle
ctu āgeli ꝓcedit operatio duplex. vna
ratiōe vnionis ad v̄bum: qua. ſ. videt
res in verbo. Alia rōne ſpēi intelli
gibilis qua informatur: qua videt reſ
ī ꝓpria natura: nec etiam ī vna harū
opationū debilitatur ꝑ attentionem
ad alterā: ſꝫ magis ꝯfortat̄: cum vna
ſit ratio alteri⁹: ſicut imago rei viſe cō
fortat̄ dū videt̄ in actu occulto exterio
ri. Actio. n. beatitudinis in beatis
ē rō cuiuſlꝫ alteri⁹ actōis in eis inuē
te. Et per hoc pꝫ rn̄ſio ad p̄mū. Se
cūdū ꝯcedim⁹: q2 exēplū illud nō eſt
cōueniēs. Ad tertiū dō ꝙ potētia ī
tellectiua angeli nō terminat̄ ad du
os act⁹ ſm idē: ſꝫ ſm diuerſas ſpēs q̇
b⁹ ad actū ordinat̄. Ad q̄rtū dō ꝙ ī
ter actū ⁊ obiectū nihil cadit mediuꝫ:
ſicut ſpecies cadit media īter ītellectū
⁊ ei⁹ actum. Unde nō eſt ſimile.

Articulus. 8⁹.

H D tertiū ſic procedit̄. Uꝛ ꝙ
angelus nō meruerit ſuā be
atitudinē. Qō. n. ē beatū ꝑfe
ctuꝫ, eſt aūt merec̄ ē adhuc imꝑfectū.
Sed non poteſt idem eſſe ſimul per
fectū ⁊ imꝑfectū: g̊ nō pōt angel⁹ me
reri beatitudinem dū hꝫ eā. Prete
rea angelus beat⁹ ē ꝯprehenſor. null⁹
aūt merec̄ niſi viator. Si dicat̄ ꝙ in
p̄mo inſtanti quo beat⁹ fuit angeluſ
beatitudine meruit. Cōtra. g̊ ſimul
fuit viator ⁊ ꝯprehenſor: qō falſum ē
cū hoc ſit ſolius xp̄i. Preterea bea
titudo ſm ph̄m in actu ꝯſiſtit: ſꝫ in a
ctu ꝑfecto. ⁊ ſimil̄ meritū in actu: ſed
perfecto. nō autē potuit eſſe ꝙ act⁹ an
geli ſimul eſſet perfectus ⁊ imperfect⁹
g̊ nō potuit eſſe ꝙ ſimul eſſꝫ beatuſ ⁊
beatitudinem meruerit. Sed cōtra
beatitudo a nulla pura creatura hēt̄ur
ſine merito: cum habeat p2emij rōneꝫ
Sed angelus nō potuit ea mereri ni
ſi in primo īſtāti q̄ beatus fuit: q2 an
te nō habuit grām: vt quidam ponūt
⁊ ſic mereri nō potuit. g̊ in primo īſtā
ti ſue beatitudinis eam meruit. Rº
dō ꝙ de conditione angeli triplex ē
poſitio. q̇dā. n. poſuerūt ꝙ angelus in
p̄ īſtanti ſue creatōis fuit btūs: ſꝫ h̄ n̄
vr̄ ꝯueniēs: q2 pari rōne alij ī p̄iſtan
ti fuiſſent miſeri: qō ēt q̇dā dicūt. ſꝫ ab
ſurdū ē ⁊ ꝯdēnatū. Alij v̄o dicunt ꝙ
fuerūt ꝯditi ī grā oēs. ⁊ ī ea q̇dā ꝑſe
uerātes btītudinē meruerūt. Alij v̄o
ꝯ eā agētes facti ſūt miſeri. ⁊ hec opi
nio nihil difficultatis hꝫ. vn̄ p̄ ceteris
nihil magis placꝫ. Tertij v̄o dicūt ꝙ
fuerūt creati angeli ī puris n̄alib⁹ ⁊ q̇
bu dā ꝯuerſiſ ad v̄bū ſil̄ collata ē grā
⁊ btītudo. Et hi diuidūt̄ tres vias. q̇
dā. n. dicūt ꝙ nūꝗ beatitudinē meru
erūt: ſꝫ hoc nō vr̄ ꝯpetē niſi ſoli xp̄o q̇
ē fili⁹ n̄alis vt hereditatē diuine frui

tionis ſine merito bẽat. Alij vero di
cũt ꝙ merent̃ eã ex opib⁹ q̃ circa noſ
agũt. ⁊ hoc etiam nõ vꝫ ↄueniens vt
meritũ ſequat̃ p̃miũ: cuꝫ magis me
ritum ſit diſpoſitio ad p̃miuꝫ. Tertij
ṽo dicũt ꝙ ĩ p̃mo ĩſtanti beatitudinẽ
meruerũt ex hoc ip̃o ꝙ ad ṽbum ↄuer
ſi ſunt. ⁊ hec opinio ĩter has tres pro
babilioꝛ ẽ. Vñ ad ei⁹ euidẽtiã ſciẽduꝫ
ẽ ꝙ meritũ ſe hꝫ ad p̃miũ ſicut motus
ad terminũ: ⁊ ſicut fieri ad factum eẽ.
In his aũt que ſucceſſiue fiũt p̃uſ eſt
fieri q̃ꝫ factum eẽ. In his ṽo que fiũt
ſubito ſimul eſt fieri ⁊ factum eẽ. ſicut
ſimul aer illuminat̃ ⁊ illuminat⁹ eſt.
⁊ ſil̃r res creat̃ ⁊ creata eſt. Cui⁹ rõ eſt
q: inſtans illud in q̃ p̃ aliquid factuꝫ
ẽ. eſt termin⁹ t̃pis p̃cedẽtis, in quo ñ
erat. ⁊ ſic aliquid de aliqua ꝓprietate
illi⁹ t̃pis retinet. inquãtũ poteſt dici
ꝙ ante hoc inſtãs res iſta nõ fuit. Et
q̃ꝫuis in his que per modũ ſucceſſiuũ
fiunt fieri attribuat̃ t̃pi precedenti. in
momẽtaneis tñ factõibus fieri nõ po
teſt attribui niſi ipſi inſtanti p̃mo: qđ
diuidit inter eſſe ⁊ non eẽ rei. Vñ q̃ꝫ
uis in oĩbus alijs inſtãtibus ſequen
tibuſ poſſit dici ꝙ hoc factum non eſt
non tamen poteſt dici ꝙ fiat ⁊ factuꝫ
eſt niſi in primo. Similiter dico ꝙ in
p̃mo inſtanti quo mens angelica ↄ
uerſa eſt ad verbi fruitionem: ⁊ beata
quidẽ erat rõne p̃fecte fruitionis: qua
ſi in facto eẽ exiſtẽs ⁊ beatitudinẽ me
rebatur in hoc ꝙ conuertebat̃ ad ver
bũ: nõ p̃ rõnẽ beatitudinis p̃fectione
ſ; quaſi exiſtẽs ĩ ipſo fieri beatitdinis
ſ; poſtmodũ mens angeli eſt tantum
beata, ⁊ nõ beatitudinẽ meret̃. Sil̃r

ẽ de ↄtritione q: ĩ eodẽ inſtãti ẽ termi
nus p̃parationis ad grãm ⁊ grẽ ĩfuſio.
Ad p̃mum g° dđ ꝙ nõ oꝫ ponẽ idẽ
ſimul eẽ p̃fectũ ⁊ ip̃fectũ. ſ; idẽ ſimĩ eẽ
p̃fectũ ⁊ terminũ imp̃fectõis vel nũc
p̃ eſſe perfectũ. Ad 2m dđ ꝙ ange
lus meret̃ vt viatoꝛ: nõ quaſi diſtans
a termĩo: ſ; vt ĩ termĩo vie exĩs. Ad
tertiũ dđ ſicut ad p̃mũ.

Articulus. 9⁹.

Ad q̃rtũ ſic ꝓcedit. Vr̃ ꝙ an
gelus moueatur in inſtanti.
Sicut. n. dicit̃ in li. de intel
ligẽtijs. in motuꝫ angeli magnitudo
ſpacij diſtantiam nõ op̃at̃. Sed prop
ter diſtãtiam q̃ꝫ facit magnitudo ſpa
cij ↄuenit ꝙ aliq̃d nõ eque cito p̃ue
nit ad ꝓpĩquũ ⁊ diſtãs. g° angelus eq̃
cito ad diſtãs ⁊ ꝓpĩquũ p̃uenit. ſ; oẽ
tale mouet̃ ĩ ĩſtãti. g° angelus in inſtã
ti mouet̃. Preterea ſicut ſe hꝫ mobi
le diuiſibile ad motum diuiſibilẽ ſuc
ceſſiuuꝫ: ita ſe hꝫ mobile indiuiſibile
ad motum indiuiſibilem ⁊ inſtãtane
um. Sed coꝛpus qđ eſt mobile diui
ſibile mouet̃ ſucceſſiue in t̃pe diuiſibi
li. g° angelus q̃ nõ e mobile ĩdiuiſibi
le ex hoc ꝙ caret q̃ꝫtitate: mouet̃ ſubi
to vel ĩſtãti. Preterea Ari. ĩ. 4. phi.
ꝓbat ꝙ ſi aliq̃d moueret̃ ĩ vacuo mo
ueret̃ ĩ ĩſtanti ꝓpter hoc ꝙ mediũ mo
bili nõ reſiſtit. ſ; ſicut vacuũ nõ r̃ſiſtit
coꝛp̃i ĩ motu. ita nec aliquid plenum
ipſi angelo. g° angelus mouet̃ in in
ſtanti. Sꝫ cõtra eſt qđ dicit aug. 8.
ſuper gñ. ad litteram. ꝙ deus mouet
creaturam ſpiritualem per t̃ps. ange
lus autem ẽ creatura. ſpũalis. g° moue
tur per tempus ⁊ non in inſtanti.

Ad² dicendum ꝙ in omni motu oꝫ intelligere ſucceſſionē ⁊ tp̄s p̄ aliquē modū:eo ꝙ termini cuiuſꝫ motuſ ſūt ſibi oppoſiti inuicē ⁊ īcontingētes:vt pꝫ ī p̄ phi. Unde oꝫ ꝙ omne mobile ītelligat̄ eē p̄mū in vno termino mot⁹ ⁊ poſteri⁹ in altero. ⁊ ſic ſeq̄tur ſucceſſio. Sꝫ trāſire de vno termino ad alterum in motib⁹ corpalib⁹ ꝯtingit dupl̄r. Uno mō ſicut de inſtāti in īſtanſ hoc autē eſſe non poteſt niſi quando ſunt tales termini motus:inter quos eſt accipere aliquo modo medium ſicut inter duo inſtantia eſt tempus medium. vt patet in loci mutatione ⁊ alteratione augmento ⁊ diminutōne. ⁊ hi motus dicuntur continui:propter ꝯtinuitatē eius ſup q̄d trāſit motuſ cui⁹ ē plus ⁊ min⁹ accipere. Alio mō trāſit de vno termino mot⁹ in alium ſicut de tpe in iſtās. ⁊ hoc accidit in motibus quorum termini ſunt priuatio ⁊ forma:inter que conſtat medium nō eſſe. vñ non poteſt ſic tranſiri de vno extremo in alterum. vt quandoqꝫ ī neutro extremoꝝ ſit. ſicut tranſitur de inſtanti in inſtans:ita ꝙ in neutro eſt īſtantiū:ſed in medio tpe ⁊ huiuſmōi motus ſunt generatio ⁊ corruptio ⁊ illuminatio ⁊ hm̄:in quibus oꝫ dicere ꝙ vnus terminus erat ī toto tpe precedente ⁊ alius in inſtanti ad q̄d temp⁹ terminat̄ hī aūt mutationes ſūt termini mot⁹ cuiuſdā. ſicut illumīatio diei eſt termin⁹ motus localis ſoli. vn̄ ꝺ ī toto tpe p̄cedēte quo ſol mouetur ad punctū directe oppoſitionis erāt tenebre. in xp̄o vero inſtanti quo peruenit ad pūctum p̄dictum ē lumē. ⁊ ſil̄r ē de generatione ⁊ corruptione que fiunt termini alterationis. ⁊ q: inter tp̄uſ ⁊ inſtans non cadit aliquod medium nec eſt aliquod inſtās accipere immediate p̄cedēs vltimū tpis. Inde ē ꝙ ī hi⁹ mutationib⁹ abſqꝫ eī medio tranſit̄ de vno extremo in aliud nec eſt accipere vltimum tp̄s in quo fuerit ī termino a quo:ſꝫ vltimū tp̄s q̄d termīatur ad inſtans in quo eſt in termino ad quem ⁊ iō hi⁹ mutatōes inſtantanee dicuntur. hoc autem dici non pōt in motu angeli eo ꝙ nullum ordinē hꝫ ad aliquē motū ꝯtinuum vt poſſit dici terminus eius. vñ oꝫ ponere ꝙ ītelligat̄ tranſire de termino motus in terminum mot⁹. ſicut tranſit̄ de inſtāti ī inſtās. ⁊ non ſicut trāſit de tempore ī inſtans eo ꝙ tempus non pōt itelligi ſine motu. vñ cū eſſe angeli ī termino a quo a nullo motu dependeat: nō pōt dici ꝙ ſit ibi in tempe: ſꝫ ī q̄dā nūc. ⁊ ſil̄r in termino ad quē cū alio nunc. Sꝫ hi⁹ nūc nō ſūt termini hui⁹modi tpis q̄d eſt numer⁹ motus celi: eo ꝙ mot⁹ angeli nullo mō depēdet a motu celi:vt eius numero mēſuretur: nec oꝫ ea continuari per medium tp̄s ꝯtinuitas enim tpis ſequitur ꝯtinuitatē mot⁹:⁊ ꝯtinuitas mot⁹ ſeq̄t̄ ꝯtinuitatē magnitudinis ſuper quam tranſit mot⁹. vt hꝫ in. 6. phi. Sꝫ ī ipſis operatōib⁹ angeli rōne q̄ꝝ dr̄ moueri p̄ diuerſa loca:nō eſt inuenire aliquam ꝯtinuitatē. ſed ꝯñter ſe habent . vnde ⁊ tunc que menſurant motum angeli ſunt ꝯñter ſe habētia:⁊ nō eſt inter ea aliquid ꝯtinuans:⁊ ipſa pluralitaſ nec ſe conſequentium eſt quoddā tēpus in quo dicimuſ angelum moueri

⁊ hoc ꝯſonat dicꝰ phi. vt phi. vbi di-
cit ꝙ eiuſ ꝺ̄rōnis eſt indiuiſibile mo
ueri: ⁊ tp̄s cōponi ex nūc. Ad pͥmū
ḡ dō ꝙ non repit tp̄s in motu angeli
ꝓpter diſtantiā. ſed ꝓpter incōtingen
tiā terminoꝝ. q: ſ. non cōtingit ange
lū eſſe in duobus locis ſiꝛ. Ad ſcd̄ꝫ
dō ꝙ ſucceſſio motus non ſolū ſequiꝛ
diuiſionē mobilis: ſ; etiā eius ſup qd̄
tranſit motus q: ſm̄ pͥus ⁊ poſteriꝰ in
magnitudine eſt prius ⁊ poſterius in
motu. vt dr̄ in. 4 phy. Licet ḡ ange-
lus ſit indiuiſibilis. tm̄ loca ſm̄ q̄ mo-
ueri dr̄ ſunt diuiſa adinuicē. ⁊ id̄ oꝫ in
motu eius intelligi aliquā diuiſionē
Ad tertium dō ꝙ q̄uis non impe
diat aliquod plenū angelū in ſuo mo
tu: tm̄ ꝓpter rationē iam dictā oꝫ ī mo
tu eius intelligi diuerſa. nunc rō aūt
philoſophi eſt magis ducens ad im-
poſſibile ꝙ̄ oſtenſiua. vt commenta.
ibidem dicit.

Articulus. ioꝰ.

Ad quintū ſic ꝓcediꝛ. Videꝛ
ꝙ angeli non poſſint agere
in hec corpa inferiora. Actō
enim non poteſt niſi inter ea que ha-
bent aliquā cōuenientiā adinuicem.
Sed angelus nō habet ꝯuenientiā
cum iſtis corporibꝰ: cū corruptibiliū
⁊ incorruptibiliū etiam genus nō ſit
vnum. vt diciꝛ in. io. metha. Ergo an
geli in hec corpa non poſſunt agere.
Preterea ſi agunt angeli in hec cor
pora aut agunt ꝑ impiū aut per influ
xum. Si per imperiū equaliter agere
poſſunt in ꝓpinqua ⁊ in diſtātia. qd̄
eſt contra Dam. qui dicit ꝙ vbi ope-
rantur ibi ſunt. Si vō per influxū oꝫ
ꝙ illud quod influūt ꝑ medium tran
ſeat. mediū aūt corporale non eſt rece
ptiuū ſpūalis impſſiōis. Ergo nullo
mō pn̄t angeli agere in hec inferiora
corpa nec ꝙ̄ ī aīas nr̄as. Preterea nō
poſſūt dici agere vel īfluere ſicut fons
influit ri o. vt idem numero quod pri
us eſt in angelo: poſtmodum in his ī-
ferioribus fiat. quia ſic in agendo ali
quid amitteret. nec iterū illud quod ī
his inferioribus recipi dr̄ per eorum
influxum creando. quia angeliꝰ crea-
tores non ſunt. nec iterū educēdo de
potentia in actum. q: ad hoc natura
ſufficit. ḡ angeli nullo mō in inferio
ra agunt. Sꝫ ꝯtra eſt quod augꝰ. di
cit in. 3. de tri. ꝙ ea que diuinitus in
corporalibus fiūt miniſterio angelo-
rum fiūt. Grego. etiā dicit ī. 4. dyal.
ꝙ omnia corporalia per ſpūales ſub-
ſtantijs adminiſtranꝛ. Rͦ dō ꝙ de
actione angeloꝝ in hec inferiora cor-
pora duplex eſt opinio apud philoſo-
phos. Cōmentator enī vult in. io. me
tha. ꝙ ſubē ſpūales nō poſſunt imp̄-
mere in hec inferiora corpora: niſi me
diantibus corporibꝰ celeſtibus que a
ſubſtātijs incorporeis moueꝛ ſ; phos
Auic. vō vult in ſua meth. ⁊ in. 6. de
nālibus ꝙ dupl̄r imp̄mūt in hec infe
riora. vno mō per motū orbiū. ⁊ alio
mō per impiū īmediate. quia forme ī
tellectus coꝝ ſunt factiue ſ; eū. ⁊ ma
teria ſenſibilis obedit eorū conceptio
nibus pluſꝙ̄ quibuſlibet qualitatibꝰ
actiuis ⁊ paſſiuis. Et exinde ē ſm̄ eū
ꝙ ī iſtis inferioribꝰ fiūt aliq̄ trāſmu-
tatiōes qn̄ꝙ̄ ex cōceptiōibꝰ ſuperioꝝ
ſubāꝝ preter totū ordinē cāꝝ nālium

Sꝫ hec opinio ſecūda repugnat dictꝭ aug. in .3. de trini. vbi dr̄ ꝙ āgelis nō ſeruit ad nutum mā̄ corꝑalis. Repugnat etiā rōni: qꝛ ꝗuis qd̄ eſt potētia in mā̄ ſit actu in ſubſtātijs multo nobilius: tn̄ mā̄ corporalis nō ē ꝓportionata potētia reſpectu talis actus: quo ſubē ſpūales in actu ſunt. oꝫ aūt agēſ qd̄ educit potētia in actu eē materie ꝓportionatū. vn̄ nō pōt eſſe ꝙ ꝟtꝰ ſubē ſpūalis create ſe extendat ad materie trāſmutationē īmediate: ſ3 mediante aliquo agēte naturali. Quāuis .n. ei nō obediat corꝑalis mā̄ ad formalē trāſmutationē. īmediate tn̄ obedit ei localiter ad motū localē. ⁊ ꝑ hāc ꝟtutē pn̄t cōgregare ⁊ circūponē aliqua agētia nālia ad aliquē effectū perficiendū. Ea vero ad que nulla virtus nālis ſe extendit fiunt ſola dīna ꝟtute: que ſola pōt nālem ordinē īmutare Sed qꝛ mentes nr̄e ſunt ꝓportionate ⁊ ꝓpinque ad recipiendum actionē angelorū: iō in mētes noſtras agere pn̄t dupl'r. vno mō cōfortādo ītellectū noſtrū. ſicut in corꝑalibꝰ minus calidū cōfortatur ꝑ magis calidū. Alio mō ꝑ agens nāle ipſius intellectꝰ. ſicͭ etiā agit in corꝑa. ⁊ hoc eſt inꝗtum lumine angelico illuſtrant fantaſmata ad aliquas nobiliores cōceptiones imꝓmendas ꝗ lumīe intellectꝰ agēt. exꝓmi poſſent. Ad ꝓmū ergo dd̄ ꝙ angeli hn̄t cōuenientiā cū iſtis īferioribus corporibus que ē ꝯueniētia mouētis ad motū. pn̄t enī mouere motu locali corpora non ſolum illa celeſtia īmediate: ſ3 etiam hec inferiora. vt ſic ſnīa noſtra de actiōe angeloꝝ in corpora ſit media inter duas opiniones phoꝝ ꝑdictas. Ad ſcd̄ꝫ dd̄ ꝙ angelus agit in hec corꝑa mouēdo ea localiter ꝑ imperiū. ſ3 impiū nō dr̄ hic ſine ꝟtute actiua: quā oꝫ aliquo modo ꝯtingere corpus motū. cum mouēs ⁊ motū oporteat eē ſil'. vt ꝓbatur in .7. phi. Actio vero qua influere dr̄ in aīam nr̄aꝫ cōfortādo eā ad intelligēdū: nō oꝫ ꝙ trāſeat ꝑ mediū corꝑale: qꝛ hoc facit in ſpūalibus ordoꝰ: qd̄ in corꝑalibus ſitꝰ ſm Aug. Alie ꝟo noſtre ordine nature ꝗſi ꝯtiguāt ipis angelis: ſicut ⁊ angelus inferior ſuꝑiori vn̄ nō oꝫ ꝙ interueniat mediū corꝑale. Ad tertiū dd̄ ꝙ angeli neꝗ in aīa neꝗ in mā̄ corꝑali aliꝗd creant: ſ3 ſolū educūt de potētia in actū. Et ꝗuis nāle agēs de potētia in actū educere poſſit nō tn̄ ita ꝑfecte ſicut āgelꝰ

Deinde querit de his ꝗ ꝑtinent ad hoīes. Et ꝓ ꝗtum ad nām. Secūdo ꝗtuꝫ ad grāꝫ. Tertio ꝗtū ad culpā. Quarto ꝗtū ad glīaꝫ. Quātū ad naturā ꝗrūt duo. Primo vtrū vegetabilis ⁊ ſenſibilis aīa ſint a creatiōe. Scd̄o vtrū iꝑare ſit actus volūtatis vl' rōis

Articulus .iꝰ.

Ad ꝓmū ſic ꝓcedit. Videt ꝙ aīa vegetabilis ⁊ ſenſibilis educant in eſſe per creationē Ut enī dicit aug. in li. de ꝟa religiōe Subſtātia viuēs nature ordine ꝑfertur ſubē non viuēti. Sed aīa ſenſibilis ⁊ vegetabilis ſunt ſubſtātie viuētes. ergo ſūt nobiliores omnibus ſubſtantijs non viuentibus. Alique aūt ſubē non viuentes ſunt immediate

a deo create:vt elementa huius mun-
di ꝗ̃ ꝛ aĩa ſenſibilis ꝛ vegetabilis im
mediate a deo creant̃:cũ nobilitas fa
cient̃ demõſtret nobilitatẽ facti. Pre
terea omne cui ꝓprie cõpetit fieri vel
fit ex nihilo:vel fit ex aliq̃. Sȝ aĩa ve
getabili vel ſenſibili ꝯpetit ꝓprie fie
ri. ꝗ̃ cũ nõ fiat ex aliq̃. qꝛ nõ hñt mãȝ
partẽ ſui relinq̇tur ꝙ fiant ex nihilo.
ꝛ ſic exeũt in eẽ ꝑ creatõem. ¶ Proba-
tio medie. Omne qđ ꝓpe hȝ eẽ ſi nõ
ſemp̱ fuit. ꝓpe dĩ fieri. Sȝ aĩa ſẽſibil̃
ꝓpe ꝛ vere hȝ eſſe cũ ſit ſub̃a opans.
mouet.n. corp᷒. nihil aũt hȝ ꝓp̃aȝ ope
ratõem niſi qđ hȝ ꝓpriũ eẽ. ꝗ̃ cũȝ aĩa
ſenſibilis hui᷒ aĩalis nõ ſemp̱ fuerit:
ꝓpe competit ei fieri. ꝛ ſic ꝯ̃ſtat ꝙ cre
etur. Sȝ ꝯtra eſt qđ ph̃s dicit in. 2.
de aĩa. ꝙ ſenſitiui p̃ma mutatio fit a
generãte. Prima aũt aũt mutatio ſẽ
ſitiui ẽ ſcḋm quã acq̇rit actũ p̃mũ qui ẽ
aĩa ſenſitiua. ꝗ̃ fit ꝑ generatõeȝ ꝛ non
ꝑ creatõeȝ. ¶ Preterea oẽ illud qđ p̃ce
dit i ſemine hoĩſ añ ĩtroductõeȝ aĩe rõ
nalis ẽ ꝑ gñatõem ꝛ nõ ꝑ creatiõem.
Sȝ aĩa vegetabilis ꝛ ſenſibil̃ p̃cedũt
i ſemĩe hoĩs. qꝛ p̃mũ ẽ viuũ ꝗ̃ꝫ aĩal ꝛ
aĩal ꝗ̃ꝫ hõ ſcḋm ph̃m in. 16. de aĩalibuſ
ꝗ̃ etiã in hoĩe eſt aĩa ſenſibilis ꝛ vege
tabilis ꝑ gñatõeȝ. Preterea cũ de᷒
in inſtãti opet̃ nã ṽo ſucceſſiue. oẽ il-
lud qđ ꝑ actõem ſucceſſiuã exit in eſſe
ẽ ab aliq̃ agẽte nãli. Sȝ aĩa ſẽſibilis
ꝛ vegetabilis ꝓducũtur actõe ſucceſ-
ſiua:qꝛ determinato ſpacio t̃pis viui
ficat̃ ꝯcept᷒ ꝛ ſenſificat̃. ꝗ̃ aĩa ſenſibi
lis ꝛ vegetabilis ſunt a nãli agente
ꝛ nõ per creationẽ. ℞ᷓ dicenduȝ ꝙ
circa hanc queſtionem eſt duplex opi
nio. Quidam enim dicunt animam
ſenſibilem ꝛ vegetabilem eſſe ex cre
atione. Alij vero ex traduce. ꝛ hec di
uerſitas apud ph̃os inuenitur nõ ſo-
lum de iſtis animalibus:ſed etiam đ
omnibus formis ſub̃alibus. Quidaȝ
enim vt Plato ꝛ Auicenna poſuerũt
omnes formas ab extrinſeco eſſe:qui
precipue ex duobus mouebantur.
Primo quidem qꝛ cum forme non ha
beant materiam parteȝ ſui:nõ pñt fie
ri niſi ex nihilo. vnde oportet ꝙ a creã
te fiant. Secũdo qꝛ in rebus inferiori
bus non videbant principia actionuȝ
niſi qualitates actiuas ꝛ paſſiuas q̃s
iudicabant inſufficientes ad producti
onem formarum ſub̃alium: cũȝ nihil
agat vltra ſuam ſpẽm. ¶ Sed in hoc
videntur fuiſſe decepti:qꝛ attribuebãt
fieri ꝓprie iſtis formis. cum tamẽ fie
ri nõ ſit niſi ꝯpoſiti. cui᷒ etiã ꝓprie eſt
eẽ. Forme enim eẽ dicũtur nõ vt ſub-
ſiſtẽtes:ſꝫ vt quo ꝯpoſita ſunt. vñ ꝛ fi
eri dicunt̃ nõ ꝓp̃a factõe:ſꝫ ꝑ factiõeȝ
ſuppoſitoꝝ:que tranſmutantur tranſ
mutatione materie de potẽtia ĩ actuȝ
vnde ſicut compoſita fiunt per agen-
tia naturalia. ita etiam forme que nõ
ſunt ſubſiſtentes. Qualitates auteȝ
actiue ꝛ paſſiue agunt ad formas ſub
ſtantiales in virtute ſubſtantialium
formarum quarum ſunt inſtrumen-
ta. Sicut calor ignis agit vt inſtru-
mentum anime nutritiue:vt dĩ in. 2.
de anima. Anima autem vegetabi-
lis ꝛ ſenſibilis non ſunt forme ſubſi-
ſtentes. alias remanerent poſt corpo-
ra. vnde opȝ ꝙ fiant a generante per
actionẽ ꝯpoſitoꝝ ſicut ꝛ cetere forme

materiales:ſola autem anima intelle
ctiua q̄ hꝫ eē ſubſiſtēſ:cū maneat poſt
corp⁹ ē ab extriſeco ꝑ creatōem. ſi aūt
ſēſibile ⁊ vegetabile ⁊ itellectuū ī ho/
mīe ī diuerſis ſbſtātijs aīe radicāť tc̄
⁊ vegetabil' ⁊ ſēſibil' hoīs gn̄ante erit
ꝫ q꞉ hec opinio repugnat dictis pħoꝝ
q̇ ī vno aīato vnā aīam tm̄ poſuerunt
ad quā oēs opatōes aīe ꝑtinēt:⁊ etiaꝫ
ꝯ dicta ſcōꝝ̄ iꝓbātiū qualitatē aīa/
rū vt pꝫ ī li. de ecclaſticis dogmatib⁹
Jdō approbato ꝙ ī hoīe ſit tm̄ vna ſba
aīe cui⁹ potētie ſūt vegetatiuū ſenſiti
uū ⁊ ītellectiuūꝫ dicim⁹ ꝙ aīa hoīs q̄
oēs has potētias aīe ſuſtiet a deo crea
tur:ꝯ̄uis ꝑ opatōeꝫ nālis agentis fi
at:vt corpus orgnaizatū actu ꝑficiať
ꝑ potētias q̄ ſūt corporaliū ꝑtiū⁹ act⁹.
Ad p̄mū ḡ dō ꝙ aīa vegetabilis.
⁊ ſenſibilis nō ſunt ſub꞉ viuētes:ſicut
nec ſubſiſtētes:ꝫ ſūt p̄ncipia viuendi
⁊ eēndi. ⁊ iteꝝ nō oꝫ ſi q̇d min⁹ nobi
le ſit a deo īmediate ꝙ ēt qḋ ē magis
nobile:q꞉ de⁹ cū nō hēat limitatā ꝟtu
tē nec agat neceſſitate natur̄:pōt agē
⁊ nobiliora ⁊ min⁹ nobilia ſꝫ ſuā vo
luntatē:ſicut imediate ꝓduxit p̄ma in
diuidua brutoꝝ aīaliū. q̇b⁹ tn̄ hoīes q̇
nūc gn̄anť ex ſemine nobiliores ſūt.
Ad ſm dō ꝙ aīe ſenſitiue nō ꝯue/
nit ꝑ ſe eē nec fieri nec opari. nulla .n.
ē actio aīe ī q̄ corp⁹ nō cōicet. Eſt eniꝫ
duplex potētia motiā aīe ſēſitiue. vna
q̄ impat. ſ. appetitiua. cui⁹ act⁹ ꝯſtat q̄
affixa muſculis ⁊ neruis ē p̄ncipium
mobilitatis in eis. ꝫ ipſa diſtīctio par
tiū corporaliū facit ꝙ vna pars aīalis
ē mouens ⁊ alia mota ⁊ ita pn̄t mo/
ueri ex ſe. Alia q̄ ſunt in ꝯ:iū conce
dimus:niſi quantum pertinet ad ho/
minem in cui⁹ ſemīe ꝯ̄uis ꝓcedat ve
getatiua ⁊ ſēſitiua aīa impfecte cū ill'
ceſſātib⁹ introducať ꝑ creatōnem aīa
rōnalis q̄ ꝑfecte ꝯtinet qḋ ī eis erat ī
ꝑfectōis:nā ſm Auic. in gn̄atiōe aīa
lis ex ſemīe īteruenīūt multe gn̄atio/
nes ⁊ corruptōes.

Articulus. xii⁹.

AD ſm ſic ꝓcedit. Vr̄ ꝙ im/
perare ſit act⁹ rōis. q꞉ philo/
ſophus dicit in. i. ethi. Ratō
recte ⁊ ad optima ḋprecať ꝓ obedit ei
qḋ ē ꝯtinētis. ḡ impare ⁊ deprecari ⁊
hi⁹ videnť ad rōnē ꝑtinere. Sꝫ ꝯtra
Jmpare ad dn̄iuꝫ ꝑtinet. Sꝫ nos ſu
mus dn̄i nr̄oꝝ actuū ꝑ volūtatē. ḡ im
pare ē act⁹ volūtatis. R° dō ꝙ ī im
perio duo ꝯcurrūt. quoꝝ vnū eſt rati
onis aliud voluntatis. Qui .n. impat
aliq̇d inclinat ad faciēdū qḋ volunta
tis ē. ipſi⁹ eni eſt mouē ꝑ modū agen
tis ⁊ iteꝝ ordinat cū cui impat ad ex
equēdū illud qḋ impetrať. ⁊ hoc ad rō
nē pertinet cui⁹ eſt ordinare. Et ſi du
oꝝ hoꝝ ordo conſidereť videť primū
eſſe inclinatio volūtatis ī aliq̇d ꝑ ele
ctōem:⁊ poſtea ī p̄ncipio executionis
ordinatur per quos fieri debeat quod
electum eſt. ⁊ ſic impium erit īmedia/
te actus rationis:ꝫ voluntatis quaſi
p̄mo mouentis. ⁊ per hoc patet ſolutō
ad obiecta.

Articulus. xiii.

DEinde q̄riť quātū ad grāꝫ ꝑ
tinet: vtrum caritas ſuam
eſſentiā augeať. Et videtur
ꝙ non. Cū enim augmētuꝫ ſit quedā
mutatio vel variatio; qḋ ſm eēntiam

augetur ſm eētiā variatꝰ vel mutatꝰ
Sꝫ qḋ mutatꝰ vel variatꝰ ſm eētiam
aut generatꝰ aut corrūpitꝰ. ergo ſi caritas
ſm eētiā augetꝰ corrūpitur. non eniꝫ
generatꝰ: cū prius fuerit. Preterea ca
ritas nō hꝫ q̄titatē niſi v̄tualē. Sꝫ v̄
tus caritatis ē ipſa eētia eiꝰ. ergo q̄titas
caritatis ē eētia eiꝰ. nō ergo pōt eē q̄ va
rietꝰ q̄titas caritatis ſine variatione
eētie eius. 7 ſic ſi augetꝰ ſm ſuaꝫ eēn
tiā oꝫ q̄ eē eius. vel generetꝰ vel corrū
patur. Sꝫ ꝯ. Premiū eētiale rn̄det
ipſi eētie caritatis. Sꝫ q̄dā pficiunt
ad maius p̄miū eētiale. ergo in eis ca
ritas ſm eētiā augetꝰ. Rᵒ dḋ q̄ ca
ritas ſm ſuā eētiā augetꝰ. Sꝫ notan
dum eſt q̄ hec prepoſitio ſm varias
habitudines q̄s iportat: quādoq̄ deno
tat ſubiectū. vt cū dr̄. iſte ē albꝰ ſm pe
dē. q2 pes ē ſubiectū albedis. quādoq̄ v̄o
formā vt cū dr̄. iſte ē coloratꝰ ſm albe
dinē. Cū ergo dr̄ aliq̄d ſm hoc moueri:
pōt intelligi vel ſubiectū vel forma.
Cū enī dr̄. iſte mouetꝰ ſm manū: no
tatꝰ ſubiectū motꝰ. Cū v̄o dr̄. iſte mo
uetur ſm locū: notatꝰ id qḋ formaliter
ſpecificat motū. Sic ergo cū dicimꝰ
caritatē hꝫ eētiā augeri: denotatꝰ ſub
iectū augmēti. vt ſit ſenſus. Ipſa eēn
tia caritatis augetꝰ. ſicut cū dicimꝰ. al
bū augetꝰ ſm eētiā ſuā. nō aūt deſi
gnatur forma ſpecificās motuꝫ. vt ſit
ſenſus augetꝰ ſm eētiā. i. augmentū
eius ē motꝰ in eē vel in eētia. 7 ſic dr̄
augmentuꝫ eē ſm q̄titatem. 7 q̄uis
q̄titas caritatis que eſt virtus ſit idē
quod eſſentia caritatis. nō tn̄ opꝫ q̄
eſſentia caritatis tollatur: quia etiam
in augmento corporali ipſa eſſentia
q̄titatis nō tollitꝰ: cū ſemp remaneat
dimēſio interminata. ſꝫ ſm diuerſas
terminatiōes q̄s recipit fit mutatio
de paruo in magnū: que ē augmentū.
ita etiā ipſa v̄tus caritatis nō tollitꝰ p
eētiā ſuā: ſꝫ variatꝰ terminatio eius.
Oīs aūt forma recepta in aliquo ſub
iecto termiationē recipit ſm capacita
tem recipiētis. Vn̄ qn̄ ſubiectū carita
tis magis diſponitꝰ ad caritateꝫ. ſ. ad
cōgregationē ſui ad deū: tanto maio
rē participat caritatē. 7 ſic caritas ſm
ſuā eētiā augeri dr̄. 7 p hꝰ pꝫ ſolꝰ ad
obiecta.

Articulus. 14ꝰ.

D Einde q̄ritur de his que p
tinēt ad culpā. Et querūtur
duo. Primo vtrum Petꝰ
negando xp̄m peccauerit mortaliter.
Secūdo vtrū hr̄e plures p̄bendas ſi
ne cura aīarum abſq̄ diſpēſatione ſit
pctm̄ mortale. Ad p̄mū ſic pcedit.
Videtur q̄ petꝰ negādo xp̄m nō pec
cauit mortalr̄. Dicit enī q̄dam glo. q̄
peccauit p ſurreptionē. Sꝫ pctm̄ per
ſurreptionē ē veniale 7 non mortale.
vn̄ p̄mi motꝰ q̄ p ſurreptionē fiūt ſūt
pctā venialia. ergo peccauit tm̄ venialr̄
Preterea Bern. dicit in li. dile. dn̄i
q̄ in petro caritas fuit ſopita nō exti
cta. Sꝫ p pctm̄ mortale caritas extin
guitꝰ. ergo petrus nō peccauit mortaliter
Sed ꝯ ē qḋ Greg. dicit in moral. q̄
petꝰ ab ipſis faucibꝰ diaboli eripitur.
Sed in faucibꝰ diaboli nō ē aliquis
niſi p peccatū mortale. ergo Petrus
peccauit mortaliter. Rᵒ dicendum
q̄ abſq̄ dubio Petrus peccauit mor
talr̄ negans xp̄m. qḋ q̄dē pꝫ ex duobꝰ

Primo q: negauit fidē in loco vbi periclitabatꝭ: ꝛ eius ꝯfeſſio reqrebatꝭ. Ore enī ꝯfeſſio fit ad ſalutez vt dicitꝭ Ro.10. in quo videtꝭ ꝙ ſit de neceſſitate ſalutis cōfeſſio fidei in caſu predicto: ꝛ p̄cipue mendaciū in his q̄ fidei ſunt ē pniciosiſſimū ſ3 Aug. in li. de mēdacio. Secūdo q: defectui ꝯfeſſionis ꝛ mendacio addidit piurium ꝛ blaſphemiaz: q: vt dī Mat.26. cepit detestari ꝛ iurare q: non nouiſſet hominē: que cōſtat eē grauia peccata Vn̄ glo. dicit ibidē. Tertio cepit detestare ꝛ iurare q: nō nouiſſet hoīem quia pſeuerare in peccato dat īcremētum ſcelerū: ꝛ qui minima ſpernit cadit in maiora. Ad p̄miū ergo dō ꝙ ſurreptio dupliciter accipitꝭ, vno mō ſm ꝙ opponitꝭ deliberatiōi, ꝛ ſic p̄mi motus dicuntꝭ eē ſurrepticie: ſic petruſ ex ſurreptione non peccauit. Alio modo ſm ꝙ opponitur electioni, ꝛ ſic Petrus ex ſurreptione peccauit, quia nō peccauit ex electione quaſi ex certa malicia: ſ3 ex paſſiōe timoris. talis aūt ſurreptio nō excuſat a mortali. ſicut patet in incōtinēte q̄ fornicatꝭ motus ꝯcupiſcētia: cū tn̄ haberet ꝓpoſitū cōtinendi. Ad ſecundū dō ꝙ Bern. improprie loquitꝭ. ꝛ eius ꝟbū vt verificetur eſt intelligendū de quadā dilectiōe familiaritatis: quā Petr⁹ ad xp̄m cōceperat: que in eo mā̄ſit etiam poſt negationē: vel ſi intelligatur de caritate grauita: intelligēdū eſt ꝙ nō fuit extincta ſm p̄deſtinationē diuinā que ei⁹ pniam p̄pabat; ꝙuis eēt in ſe extincta ſm actum.

Articulus. 15⁹.

Ad ſecūdū ſic ꝓcedit. Vr ꝙ hñs plures p̄bendas ſine cura aīar m abſq3 diſpēſatiōe ſit pctm̄ mortale. Quicūq3 eniz facit ꝯtra ſtatutū ꝯcilij peccat mortaliter. Sz q̄ hz plures p̄bendas facit ꝯ̄ ſtatutuz ꝯcilij generalis, ergo peccat mortaliter. Probatio medie. di. 7. dī in quodaz decreto Urbani pape: qȯ incipit. Sanctorū canonū oīo aliquē in duab⁹ eccleſijs titulari nō liceat. Sz vnuſquiſq3 in qua titulat⁹ ē in ea tm̄ canonic⁹ hēatꝭ. lz enī epi diſpoſitiōe vn⁹ diuerſ p̄eſſe poſſit ecclijs, canonic⁹ tn̄ p̄bēdarius niſi vni⁹ eccl'ie in qua cōſcriptus eſt: eſſe non dz. Preterea. 15. q. i. dicit quoddā decretū ſeptime ſinodi. Clericus ab inſtanti tempe in duab⁹ nō ꝯnumeretur eccleſijs, negociationis enī eſt hoc ꝛ turpis lucri cōmodum ꝛ ab eccleſiaſtica conſuetudine penitus alienum. ꝛ ſic idem qȯ prius. Preterea Criſo⁹. dicit ꝙ tenebra erubuit lumen erubeſcat qȯ figure nō fuit cōceſſum. rei reor eſſe illicitum; figure aūt non fuit conceſſum ꝙ̄ inter leuitas qui capiebat in bethleem caperet in irl'm q̄ño cum perfectiores eſſe debeamus: qui capit in cyro: non capiti Damaſco. Preterea Bern. dicit. Qui non vnus ſed plures eſt in bn̄ficijs, non vnus ſ3 plures erit in ſupplicijs. Sz q̄ hz plures p̄bendas plures eſt in beneficijs. ergo plures erit in ſupplicijs. ꝛ ſic grauiſſime peccat. Preterea quicunq3 committit ſe diſcrimini ꝛ periculo peccati mortalis peccat mortaliter. Iſte eſt hui⁹: q: recipiēdo plures p̄bēdas iurat ſtatuta vtriuſq3

ecclesie;in q̇bus p̄bendat̄; que aliq̄ñ
nō p̄ñt ſimul ſeruari· vtpote ſi eodem
tp̄e vocet̄ ad electionē in vtraq̄ȝ eccle-
ſia;vel ad aliqua eccl̄ie negocia pagē
da;⁊ p̄cipue ſi ſit cā inter duas eccl̄iaſ
cū̄ vtriq̄ȝ teneat̄. ḡ videtur ꝙ peccet
mortalr̄. Sȝ ꝯ̄ ē q̄ȝ illud qd̄ ꝟgit in
cōmune p̄iculū non ē ab eccl̄ia ſuſti-
nendū. Sed eccl̄ia ſuſtinet vt aliqui
coīter habeāt duas p̄bendas· ḡ in hoc
non ē p̄iculū peccati mortalis. Pre-
terea licitū eſt alicui patrimoniuȝ ha-
benti p̄bendā accip̄e. Sed maior ē cō
uenientia inter eccleſiſtica beneficia;
q̄ȝ inter patrimoniū ⁊ p̄bendā. ḡ etiā
licet habenti vnā p̄bendā accip̄e aliā
Rꝰ dd̄ ꝙ oīs q̄ſtio in qua de pecca
to mortali querit̄; niſi exp̄ſſe veritas
habeat̄;periculoſe determinat̄;q̄ȝ er-
ror quo nō creditur eſſe peccatū mor-
tale quod eſt peccatū mortale cōſcie̅-
tiam nō excuſat a toto;licȝ forte a tan
to. Error vero quo credit̄ eē mortale
quod nō eſt mortale ex conſcientia li
gat ad peccatū mortale. Precipue au
teȝ periculoſū eſt vbi veritas ābigua
ē quod in hac q̄ōne accidit· Cū enim
hec q̄ō ad theologos p̄tineat; inq̄ȝtuȝ
depēdit ex iure diuino vel ex iure nāli
li. ⁊ ad iuriſtas inquantū depēdet ex
iure poſitiuo; inueniuntur in ea theo-
logi theologis;⁊ iuriſte iuriſtis ꝯtra
ria ſentire. In iure nanq̄ȝ diuīo nō
inuenitur determinata expreſſe; cum
in ſacra ſcriptura expreſſa mentio de
ea non fiat;quāuis ad eam argumen
ta ex aliquibus auctoritatibus ſcriptu
re forte adduci poſſint; que tamen nō
lucide veritatē oſtendūt. Determinā
do vero eam ſm̄ ius naturale;ſic vī
ad p̄ñs de ea dicendū. ꝙ actionū hu-
manarū multiplex ē dr̄ia. Quedā enī
ſunt q̄ hn̄t deformitatē in ſep̄abiliter
ānexā. vt fornicatio adulteriuȝ ⁊ alia
huꝰ. que nullo mō bn̄ fieri p̄ñt· de nu-
mero taliū nō eſt habere plures p̄ben
das. al̄. in nullo caſu diſpēſationē reci
pere poſſet. qd̄ nullus dicit. Quedā
vero ſūt actiones q̄ de ſe indifferēter
ſunt ad bonum vel malum. vt leuare
feſtucam de terra· vel aliq̇d huiꝰ. inter
quarū numerū quidā ꝯputāt habere
plures p̄bendas dicentes. Ita licituȝ
eſt plures p̄bēdas ſicut habere plura
poma. Sed hoc nō videt̄ eē verū; cū
hoc quod ē hr̄e plures p̄pendas pluri-
mas in ſe inordinatiōes cōtineat. vt
pote q̄ȝ nō eſt poſſibile aliquē in plu-
ribus eccleſijs deſeruire in quibus eſt
p̄bendatus;cū p̄bende videant̄ eē or-
dinate quaſi qnedā ſtipendia deo ibi
dem miniſtrantium. Sequit̄ etiā di-
minutio cultus diuini;dum vnus lo-
co pluriū inſtituit̄. Seq̇tur etiā in ali
q̇bus defraudatio volūtatū teſtatoꝝ.
qui ad hoc aliqua bona eccleſijs con
tulerunt vt certus numerꝰ deo deſer-
uientiū ibi eſſet. Sequit̄ etiā inequa
litas;dū vnus pluribus bn̄ficijs abū
dat. ⁊ alius nec vnū hr̄ pōt. ⁊ multa
alia huiꝰ que de facili patent. vn̄ non
pōt ꝯtineri inter indifferētes actiōes
⁊ multo minus inter eas que ſunt ſm̄
ſe bone· vt dare elemoſinā ⁊ huius.
Sūt vero quedā actiones q̄ abſolute
ꝯſiderate deformitatē vel inordinatio
nem quandā īportant· que tn̄ aliq̇bꝰ
circumſtantijs aduenientibus bone

efficiunt̃.ſicut occidere hoĩem vel ꝑcu
tere in ſe diffoꝛmitatẽ quãdã ĩpoꝛtat.
ẜ ſi addat̃ occidere malefactoꝛẽ ꝓpter
iuſticiã: vel ꝑcutere delinquẽtẽ cã di/
ſcipline: nõ erit pctm̃ ẜ ꝟtuoſũ. In nu
mero haꝝ actionũ vr̃ eſſe hr̃e plures
ꝓbendas. Quãuis enĩ aliquas inoꝛ/
dinatiões ꝯtineat.tm̃ alie circũſtãtie
poſſũt ſupuenire ita honeſtãtes actũ;
ꝙ ꝓdicte inoꝛdinatiões totaliter eua
cuant̃. vtputa ſi ſit neceſſitas in pluri
bus eccleſijs ei⁹ obſeqo: ⁊ poſſit plus
ſeruire eccleſie vel tãtũdẽ abſens ꝙ̃
alius pñs. ⁊ ſi qua alia ſunt hi⁹. ⁊ tũc
iſtis ꝯditionib⁹ ſupuenientib⁹ cũ re/
cta intẽtiõe non erit peccatum etiam
nulla diſpẽſatione interueniẽte; ſi cõ
ſideretur tm̃ ſm ius naturale. quia di
ſpenſatio ad ius naturale nõ pertinet ẜ
ſolum ad poſitiuũ. Si vero aliquis
hac intẽtione plura bñficia habeat;
vt ſit ditioꝛ: vt lautius viuat: ⁊ vt fa/
cilius ad epiſcopatum perueniat ĩ ali
qua eccleſiarum. vbi eſt ꝓbendatus:
nõ tollũtur pꝛedicte deformitates ſed
augẽtur: quia cum tali intẽtiõe ⁊ vnũ
bñficium habere: quod nullã inoꝛdi/
nationẽ impoꝛtat: eſſet illicitũ. Et ſic
quidẽ eẽt dicẽdũ ſm ius naturale etiã
nullo iure poſitiuo ſupueniẽte. Nũc
aũt certum eſt ꝑ antiqua iura hoc eẽ
ꝓhibitũ. patet etiam huic ꝓhibitiõi
ꝯſuetudinem eſſe cõtraria: per quam
quidam dicũt illa iura eſſe abꝛogata.
Nam per cõtrariã ꝯſuetudinez iura
humana abꝛogãtur. Quidam ꝟo di/
cunt per hanc conſuetudinẽ antiqua
iura nõ abꝛogari: eo ꝙ quedaz decre/
talis ⁊c̃. multa ꝑ patientiã tolerantur
que ſi in iudicium fuerint deducta: iu
ſticia cogente ceſſarentur. ⁊ hec con/
trouerſia iuriſtis eſt relinquẽda. quã/
uis hoc videat̃ eſſe ꝓbabile: ꝙ ꝙ̃tum
ad hoc ꝙ iura illa antiqua cõtinent
ius naturale abꝛogari nõ poſſunt per
cõtrariam ꝯſuetudinẽ vtpote irrõnalẽ
Quantum aũt ad hoc ꝙ ſolum de iu
re poſitiuo cõtinent: poſſũt eſſe abꝛo/
gata ꝓcipue; ſi ſimulãtes hanc cõtra/
riam cõſuetudinem in quoꝝ poteſta/
te eſt ius poſitiuũ mutare; intẽdunt ꝑ
talem diſſimulationem antiqua iura
mutare. Si ergo antiqua iura que ẜ
pꝛohibent in ſuo roboꝛe maneant cõ/
traria cõſuetudine non obſtãte; certũ
eſt non poſſe aliquẽ plures ꝓbendas
habere abſq3 diſpẽſatione etiam illiſ
circũſtantijs ſupuenientibus que ſm
cõſiderationẽ iuris naturalis actum
poterant honeſtare. Si autem antiq̃
iura ſunt ꝑ conſuetudinem abꝛogata;
tunc pꝛedictis circũſtantijs ſuperueni
entibus etiam ſine diſpenſatione li/
citum eſt plures ꝓbendas habere; ſi/
ne quibus circũſtantijs licitum nõ ẽ
quãtũcũq3 diſpenſatio ĩteruenſat. eo
ꝙ diſpenſatio humana non aufert li
gamen iuris naturalis: ſed ſolũ liga
men iuris poſitiui: quod per hominez
ſtatuitur: ⁊ per hominẽ diſpenſari po/
teſt. Et ex his de facili põt patere rñ/
ſio ad obiecta.

Articulus .16⁹.

D Einde queritur. quãtum ad
gloꝛiam ꝑtinet. vtruz omneſ
ſancti qui ſunt per eccleſiaz
canonizati ſint ĩ gloꝛia: vel aliqui eo/
rum ſint in inferno. ⁊ videtur ꝙ aliq̃

poſſint eſſe in inferno de his qui ſunt
in eccleſia canonizati. Nullus enim
pōt eē ita cert⁹ de ſtatu alicui⁹ ſicut ip
ſe met de ſe qꝛ que ſūt hoīs nemo no
uit niſi ſpūs hoīs qui in ipſo ē. vt dr̄ .i.
ad cor. z. Sȝ homo nō pōt eē certus
de ſe ipſo. vtꝝ ſit in ſtatu ſalutis. Di-
cit. n. Eccleſiaſteſ. 9. Nemo ſcit vtꝝ
ſit dignus odio vel amore. ğ multo
min⁹ papa ſcit. ğ pōt ī canonizādo er
rare. Preterea qcūqꝫ in iudicādo in
nitit̄ medio fallibili pōt errare. Sed
eccleſia in canonizādo ſantoſ ſinititur
teſtimonio humano: cum inqrat ꝑ te-
ſtes de vita ⁊ miraculis. ğ cū teſtimo
nium hominū ſit fallibile: videt̄ ꝙ ec
cleſia in canonizādo ſanctos poſſit er
rare. Sȝ contra. In eccleſia nō pōt
eē error damnabiliſ. Sȝ hoc eēt error
damnabilis: ſi veneraret̄ tanqꝫ ſan-
ctus q̇ fuit peccator. qꝛ aliq̇ ſciēteſ pec
cata eius crederent hoc eē falſum. ⁊ ſi
ita ꝯtigerit poſſent ad errorem perdu
ci. ğ eccleſia in talib⁹ errare nō poteſt
Preterea Auguſtinus. dicit in epi
ſtola ad Hiero. Qđ ſi ī ſcriptura ca-
nonica aliqđ mēdacium admittatur
mutabit̄ fides noſtra: que ex ſcriptu-
ra canonica depēdet. Sed ſicut tene-
mur credere illud qđ eſt in ſacra ſcrip
tura: ita illud quod eſt cōiter per eccle
ſiam determinatum. Unde hereticuſ
iudicatur qui ſentit contra determi-
nationem conciliorum. ğ cōmune iu-
dicium eccleſie erroneum eſſe non po
teſt. ⁊ ſic idem quod prius. R̷ꝫ° dđ ꝙ
aliquid pōt iudicari poſſibile ſȝ ſe cō
ſideratū qđ relatū ad aliqđ extrinſe-
cū ipoſſibile īuenit̄. Dico ğ ꝙ iudiciū

eoꝝ qui preſunt eccleſie poteſt errare
in quibuſſȝ ſi ꝑſone eoꝝ tm̄ reſpiciant̄
Si v̄o ꝯſideret̄ diuina ꝓuidentia: q̄
eccleſiā ſuam ſpiritu ſancto dirigit vt
nō erret: ſicut ipſe ꝓmiſit Joā. 14. ꝙ
ſpūs adueniens doceret oēm veritatē
de neceſſarijs. ſ. ad ſalutem: certum ē
ꝙ iudicium eccleſie vl̄is errare in his
q̄ ad fidem pertinēt impoſſibile eſt.
Unde magis ē ſtandum ſniē pape ad
quē pertinet determinare de fide quā
in iudicio ꝓfert: qꝫ quorūlȝ ſapientū
hoīum ī ſcripturis opinioni. Cum ca
yphas qꝫuis nequā: tamē qꝛ pontifex le
gatur ēt inſci⁹ propheta ſſe. Jo. xi. In
alijs v̄o ſniīs que ad particularia fa-
cta pertinent: vt cum agitur de poſſeſ
ſionibus; vel de criminibus: vel đ hi⁹
poſſibile eſt̄ iudicium eccleſie errare
propter falſos teſtes. Canonizatio ve
ro ſanctorum mediū eſt inter hec duo
qꝛ tamē honor quē ſanctis exhibemuſ
quedam ꝓfeſſio fidei eſt qua ſāctoꝝ
gloriam credimus: pie credendum eſt
ꝙ nec etiam in his iudicium eccleſie
errare poſſit. Ad primum ergo di-
cendum ꝙ pontifex cuius eſt canoni-
zare ſanctos; poteſt certificari de ſta-
tu alicuius per inquiſitionem vite ⁊
atteſtationem miraculorum. ⁊ preci-
pue per inſtinctum ſpiritus ſancti qui
omnia ſcrutatur: etiam profunda dei
Ad ſecundum dicendum ꝙ diuina
prouidentia preſeruat eccleſiam ne in
talibus per fallibile teſtimonium ho-
minum fallatur

Incipit quodlibet decimum.

Queſituz eſt de deo angelo ⁊ anima. De deo queſita ſūt tria. Primo de eiuſ vnitate. Secūdo d̄ ei⁹ iudicio. Tertio de ei⁹ ſacrō.

Articulus primus

Ad pmū ſic pcedit. Ur q̄ vnitas aliquid poſitiue dicat in diuinis ⁊ nō remotionez tm̄ ꝫm opinionē mgr̄i. Ex puatōibus .n. non conſtituit̄ res aliqua. Sz ex vnitatibus ꝯſtituit̄ numerus q̄ ē res; cuz ſit ſpēs quantitatis. ḡ vnitas non dicitur ꝫm priuationem tm̄. Preterea numerus ſeq̄t̄ diſtinctōem. Si ḡ vnitas ⁊ numerus in diuinis nō dicerēt rem aliquam; nō eſſet in diuinis realis diſtinctio qd̄ ē hereſis Sabelliana. Preterea ſi vnitas ⁊ numerus ī diuinis dicunt̄ ſolūmō remotiue. per vnitatē autem nihil aliud videt̄ remoueri q̄ȝ numerus; nec per numerū aliud q̄ȝ vnitas; ſeq̄tur q̄ vtrūq; iſtorum in diuinis dicat̄ ꝫm negationē negationis. Sz negatio negationis nō ē niſi ꝫm rōnem tm̄ ergo vnitas ⁊ numerus non eēnt realiter in diuinis. Quod eſt incōueniens. ⁊ ſic vnum ⁊ numeruſ aliquid poſitiue dicunt in diuinis. Sz ꝯ. Omne qd̄ p̄dicatur de aliquo p̄dicat̄ de eo ꝫm ppriam rōnez. Sz rō vnius in negatione ꝯſiſtit. Eſt .n. vnum qd̄ nō diuidit̄ ꝫm pħm. ḡ de deo p̄dicat̄ ꝫm remotōem tātum. Preterea ꝫm pħm in .10. meth. vnū ⁊ multa opponunt̄ ſicut priuatio ⁊ habitus. Priuatio aūt dr̄ p remotōnem tātuz. ergo vnum quod inter predicta duo tenet locū priuationis dr̄ per remotionem tm̄. Preterea vnum ſupra ens non addit aliq̄d ꝫm rem. q: ſi cres non eſſet vna per ſuam eſſentiam. addit ḡ aliquid ꝫm rōnem tantuz. Sed qd̄ eſt ꝫm rōnem tantum vel eſt negatio vel relatio. Cuz ḡ vnū ſupra ens non addat aliquā relationem; q: ad aliquid n̄ dicit̄; videt̄ q̄ addat negationē. Rx° dd̄ q̄ vnū quod eſt pncipium numeri de neceſſitate aliquid poſitiue dicit in eo cui attribuitur; q: cum ex vnitatibus numerus conſtituatur; niſi vnitas res aliqua eſſet numerus res eſſe non poſſet. ⁊ ſic nō poſſet poni in aliquo genere tanquā ſpecies. Si ḡ vnum qd̄ conuertit̄ cuz ente ſit idem qd̄ vnuz qd̄ eſt pncipiū numeri; oz q̄ ēt vnum qd̄ conuertitur cū ente aliquid poſitiue ſupaddat enti. ⁊ hoc concedit Auicēna. vnde vult q̄ vnū qd̄ ꝯuertit̄ cum ente addat ſupra ens aliquid qd̄ ad genus menſure ptineat. Sed hoc nō poteſt eſſe; q: cum vnum qd̄ cōuertit̄ cum ente de qualz re dicat̄; oz q̄ etiam illa res quam addit ſupra enſ ſit vna. ⁊ ſic vel erit vna per aliquam vnitatem additam. ⁊ ita erit pceſſus in infinitum. vel erit vna p eſſentiā ſuam. qd̄ ſi eſt; ſtandū eſt in pmo. vt .ſ. ens ipz dicat̄ vnum per eēntiam; nō per aliquā rem additaz. Sic ḡ intelligendum ē ꝫm opinionē Ariſtotelis ⁊ cōmētaris eius q̄ vnum qd̄ ꝯuertit̄ cum ente non ſuperaddit enti rem aliquā; ß ſolū negationem diuiſionis. ⁊ ſic hi⁹ vnum ⁊ ponit aliquid inquantum in ſuo intellectu includit

ens·⁊ dr̄ remotiue quātū ad id qd̄ ſu
paddit enti. Unū ꝟo qd̄ eſt pncipiū
numeri:qd̄ ſupaddit enti aliqd de ge
nere mēſure: ⁊ ſilr numerus cuius eſt
pncipiū.inueniūť autē in reb⁹ hñtib⁹
dimēſionē:q: talis numerus cauſatur
ex diuiſione ɔtinui. ⁊ hic numer⁹ ſ.ex
diuiſione ɔtinui cauſatus ē ſubiectū
ariſmetrice:etiā ſm Auicēnā. Nul
la aūt cōditio ꝓpa rei corpalis poteſt
dici de deo aut de aliqua ſuba ſpūali
Uñ ſm hoc vnū ⁊ numerus q̄ ɔtinē
tur in genere qntitatis nō dicūtur de
deo ⁊ de alijs ſubſtātijs corporeis ; ſꝫ
ſolum vnū qd̄ ɔuertiť cū ente:⁊ mul
titudo ei oppoſita.⁊ iō vnitas in diui
nis nō dr̄ niſi remotiue quātū ad id
quod ſupaddit enti:qꝛuis ponat ali
quid ſm q̄ icludit ens. Eſt eni vnuꝫ
ens idiuiſū. Ad pmū ḡ dd̄ q̄ obie
ctio illa ꝓcedit de vno qd̄ eſt pncipiū
numeri. Ad ſcdꝫ dd̄ q̄ obiectio illa
ꝓcedit ſi nullo mō vnū ⁊ numer⁹ ali
qd ponerēt realiter in diuinis. ponūt
aūt ens rē diſtinctā vel indiſtinctam
qntum ad hoc q̄ ens includiť in rōne
vnius vt dictū ē. Ad tertiū dd̄ q̄ in
rōne multitudinis includitur negatō
rei:ſed in rōne vnius negatio nega
tionis ⁊ rei ſimul·qd̄ ſic patet.vnum
eni eſt quod nō diuiditur.diuiſio aūt
ē que negatur p vnum qd̄ cōuertitur
cum ente:oꝫ q̄ ſit talis q̄ in oī diuiſi
one ſaluetur.hec aūt eſt diuiſio per af
firmationem ⁊ negationē· ⁊ iō hui⁹
diuiſionis negatio ɔſtituit rōneꝫ vni
us·ē eni vnū quod nō diuidiť tali di
uiſione q̄ ſic accipe hoc ⁊ nō hoc ⁊ ſic
vnum inquātū negat affirmationem
⁊ negationeꝫ: ſimul eſt negatio rei ⁊
negatiōis ſimul·ꝓdicta ꝟo diuiſio in
cludit in rōne multitudis. ⁊ ſic iclu
ditur ibi negatio rei.q: multa ſunt q̄
ſic diuidūť q̄ eoꝝ vnū nō alteꝝ·

Articulus·2⁹·

Ad ſcdm ſic ꝓcediť·Videť q̄
xps nō ſit deſcēſurus ad iudi
ciū in terrā.q: ſup illud ps.
Dñs i tēplo ſcō ſuo ⁊c·dicit glo. Qd̄
deus in celo ſedens de bonis ⁊ malis
iudicat·ḡ iudiciū nō eſt futuꝝ i terra
ſed in celo. Preterea ad dignitateꝫ
iudicis pertinet q̄ iudicandi ad eum
accedāt ⁊ nō ecōuerſo. Sed xps di
gniſſimus iudex cui⁹ locus eſt celū ḡ
hoīes aſcendēt illuc vt ibi iudicēť: nō
aūt ipſe in terrā deſcēdet homines iu
dicaturus. Preterea ſi iudiciū ſit in
terra futurū:pcipue videtur q̄ ſit futu
rum in valle Joſaphat vt hr̄ Joel.3.
Sꝫ locus ille nō poſſet tātā multitu
dinē hoīuꝫ cape. ⁊ ſic nō eſt ibi futuꝝ
iudiciū.ḡ in nullo loco terre. Sꝫ cō
tra ē quod dr̄.2.ad theſ.2.q̄ xps i iuſ
ſu ⁊ in voce archangeli ⁊ in tuba dei
deſcēdet de celo.⁊ ita videtur q̄ iudi
cium in terra nō in celo ſit futurum.
Preterea in iudicio comparebūt nō
ſolum electi ſed etiam reprobi: q̄ ha
bebunt corpa groſſa ⁊ grauia·⁊ ſic nō
competit eis locus celeſtis ſed terre
ſtris.ḡ iudiciū nō eſt futuruꝫ in celo
ſed in terra. R⁹ dd̄ q̄ iudiciū ordia
tur ad retributionē pmiorū.vñ ſꝫ du
plex pmiū.ſ.aīe ⁊ corpis eſt duplex iu
diciū dei.vnū quo bñficat vel dānat
homines quo ad aīam. hoc iudicium
per totuꝫ hoc tempus agitur. Allud

eſt iudiciũ quo p̄miabunt̃ vel puniet̃ hoïes etiã q̄tum ad corpa. ⁊ hoc iudiciũ fiet poſt reſurrectionẽ in fine tp̄iſ Primũ aũt iudiciũ ꝯuenit xp̄o rõne diuinitatis. ſed ſm rõne hũanitatis. qꝛ ſicut dicit aug. ſup Jo. Uerbũ dei viuificat aĩas. ſ꞉ verbũ caro factũ viuificat corpa. vñ etiã Jo. 5. dr̃. Poteſtatẽ dedit ei iudiciũ facẽ: qꝛ fili⁹ hominis ẽ. Sic ẽ vltimũ iudiciũ ẽ futurũ in loco q̄ xp̄o cõpetit rõne ſue hũanitatis. ſ. circa terrã illã vbi natus eſt ⁊ paſſus. ⁊ reliqua hũanitatis cõpleuit officia. ꝓpter qđ dr̃ ꝙ in valle Joſaphat iudiciũ ẽ futurꝫ qꝛ vallis illa ſubiacet monti oliueti vñ xp̄s aſcendit in celũ. vt ſic oñdatur idẽ eẽ q̄ aſcẽdit regnatur⁹ ⁊ qui deſcẽdit iudicaturus. ſm illud Act. i. Queãdmodum vidiſtis eũ aſcendẽtẽ in celũ ita veniet. ¶ Ad p̄mũ ẽ dđ ꝙ glo. illa loq̄t̃ de p̄mo iudicio: qđ cõperit xp̄o rõe diuinitatis: rõne cui⁹ etiã celũ ei p loco aſſignat̃: nõ q̄ diuinitas loco claudatur: ſ꞉ qꝛ in celo p̄cipue inter ceťas corporeas creaturas appent iudicia maieſtatiſ diuine. vñ celũ locus dei dr̃ ⁊ ſcõꝝ q̄ deo fruunt̃. ¶ Ad ſcõꝫ dđ ꝙ acceſſũ ad locũ iudicis. i. aſcẽſus ĩ celum ẽ p̄miũ qđ ex iudicio reportat̃. vñ dꝫ iudiciũ ſeq̄ nõ p̄cedere. nõ aũt ita ſe hꝫ ad iudiciũ humanũ acceſſuſ ad locũ iudicis. ⁊ iõ nõ eſt ſile. ¶ Ad tertiũ dđ ꝙ in iudicio neqꝫ xp̄s neqꝫ electi erunt in terra: ſ꞉ ſolũ reprobi. xp̄us eni ⁊ electi erũt in aere. ſm illud. i. ad Theſ. 4. Rapiemur in nubib⁹ obuiã xp̄o in aera. reprobi aũt erũt nõ ſolũ ĩ valle illa ſed in regione circũquaqꝫ. Uñ xp̄m ⁊ electos videre poterũt tũ rõne altitudinis tum rõne claritat̃.

Articulus. 3⁹.

Ad tertiũ ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ ſpẽs vini que remanent in ſacro altaris poſt cõſecrationem alij liquori cõmiſceri nõ pñt qꝛ ſm p̄hm in. i. de generatiõe. miſcibilia ſũt in mixto potẽtia non actu. Si ergo illa ſpẽs vini alteri liquori miſceatur. poſt mixtioneꝫ nõ remanebit illa ſpẽs in actu. ſ꞉ deficiẽte ſpẽ deficit eſſe corpus vel ſanguis xp̄i. Sed hoc eſt incõueniens. qꝛ ſm p̄hm que ſunt miſcibilia ſũt etiã ſeparabilis. ⁊ ſic illa ſpẽs alicui liquori admixta poterit iterũ ſepari: qua ſepatione facta erit ibi verum corpus xp̄i cum ea: vel ſanguis: cũ tãdiu corpus vel ſanguis xp̄i ſit ſub ſpecie: q̄diu ſpẽs eſt. ⁊ ſic ſanguis xp̄i de nouo ĩcipiet eẽ ſub ſpecie vini alio modo q̄ p cõſecrationẽ. qđ etiam eſt inconueniens. ergo ⁊ illud ex quo ſeq̄tur. ſ. ꝙ ſpẽs vini poſt cõſecrationem alteri liquori miſceatur. Sed ꝯtra. Forma mixti eſt forma accidentalis. Sꝫ accidẽs ſupueniẽs nõ corrũpit ſubiectũ ergo poſt mixtionẽ ſpẽi. cũ aliquo liquore: adhuc remanꝫ ipſa ſpẽs. ⁊ ſic nõ ſequitur incõueniens predictum. Rñ°. dđ ꝙ quidã dicunt illis ſpẽbus poſſe admiſceri nullo modo aliquẽ liquorẽ quin ſtatĩ ſub totis illis ſpẽbus deſinat eſſe ſanguis xp̄i. ⁊ hoc iõ qꝛ mutatis ſpẽbus nõ remanet ibi veritas ſanguis xp̄i per additionem enim cuiuſcũqꝫ liquoris fit alia quantitas que ſubſiſtit in illo ſacramẽto alijs accidẽtib⁹. fit. n. maior

quantitas.⁊ ſic non remanet ibi ſanguis xpi. Sȝ hoc nõ videt̃ verum q: ſpẽs q̃ in ſacro po ꝯſecratõnem remanent eodẽ mõ corrũpunt̃.⁊ nõ alit̃ ꝙ̃ accidiſſet de ſubſtãtijs ꝑexiſtẽtibus q̃ rũ ſpẽs manent ſicut ad ſenſũ pȝ ꝙ interimant̃ ⁊ alijs modiſ trãſmutant̃ oĩno: ſicut accidiſſet de ſuba panis aut vini ante ꝯſecratõem. ꝯſtat aũt p admixtionẽ vnius gutte aque nõ fuiſſet totum vniũ deſtructũ. vñ nec pp̃ h̃ tota ſpẽs vini corrũpit̃ poſt conſecratõem; nec oȝ ſi auget̃ quãtitas ꝙ ꝓpter hoc ſit ibi alia ſpẽs. Nam ipa additio nõ tollit eẽntiam dimẽſionis ſ variat terminationem eius. q̃ q̃dẽ variat̃ nõ ſolũ p additõem ſ etiam p diuiſionẽ. Unde ſi talis variatio ſufficeret ad hoc ꝙ deſineret eſſe ſub ſpeciebus corpꝰ vel ſanguis xpi: ſequeret̃ ꝙ per diuiſionẽ ſpẽrum ſimiliter eſſe deſineret ꝙ pȝ eſſe falſum. ⁊ ideo dicendum ꝙ aliqua admixtio alterius liquoris facit vt totaliter deſinat eſſe ſanguis xpi. ſub ſpeciebus: ⁊ aliqua ñ ſ ſolum ſub parte ſpẽrum. Si enĩ eſtȝ ſuba vini ibi: ſi alius liquor ĩ magna ꝗ̃titate admiſceretur; totaliter illud vinum corrumperet vt deſineret eſſe vinum: ſi liquor admixtus eſſet alterius ſpẽi vel deſineret eſſe hoc vinum ſi eſſet eiuſdem ſpẽi. Si aũt alius liq̃: in parua quantitate admiſceretur. nõ poſſet illius liquoris permixtio ad totum vinum peruenire: ſ ad aliquam partem eius quam variaret: vel ſecũdum ſpeciem ſi eẽt alterius ſpeciei ꝙ̃ p mixtionem nõ totaliter amitteret. vel ſm numeꝝ ſi eẽt eiuſdẽ ſpẽi vł ſpeciem ſuaȝ permixtionẽ totaliter amitteret ſicut gutta aque ꝓiecta ĩ amphorã vini. Sic ergo ſi ſpẽi poſt cõſecrationem fieret tãta pmixtio extranei liquoris: que ſufficeret ad totam ſubaȝ vini corrũpẽdã; ſi ibi eſſet deſineret eẽ ſanguis xpi ſub totis ſpeciebus. ſi aũt non ſit tãta pmixtio deſinit eẽ ſub pte Nam dato ꝙ ille liquor pmixt᷑ ĩ ſpeciẽ vini mutet̃ non tñ cõuertet̃ in ſanguinẽ xpi. Ad pmum ḡ dd̃ ꝙ facta permixtionẽ ſpẽi cum alio liquore: nõ remanet species eadem vł ſȝ ſpeciem vel ſm numerum; vel ſm totum vel ſm ptem. ⁊ ſic ſub toto vel ſub pte nõ remanebit ſangis xpi: ſed ſuba vini, nec etiam facta ſeparatiõe denuo erit ibi ſanguis xpi: q: miſcibilia ſeparantur a mixto non redeũt eadem numero ſ eadem ſpecie. Ad ſecũdum qd̃ in cõtrarium obijcitur dd̃ ꝙ forma mixtionis dupliciter põt intelligi. Uno modo forma per quaȝ corpus mixtũ ĩ ſpẽ collocat̃. ⁊ ſic eſt forma ſubalis. p hunc enim modum forma lapidis dr̃ forma mixti. Alio modo dicit̃ forma mixti qualitas quedam media reſultãs ex ſimplicibus qualitatibꝰ ꝯmixtꝭ Cum ergo dicitur ꝙ forma accidentalis ſubam non deſtruit: poſſet dici ꝙ verum eſt. tñ deſtruit accidentia. ⁊ ſic ſpẽs ſacramẽtales que ſunt accidẽtia poſt ꝯmixtionem non manent. ſȝ hec ſolutio nõ eſt ſm veritatem. Nã forma mixtionis cum ſit q̃dam qualitas media: ñ permutat niſi ſimplices qualitates ex quibꝰ componitur: ſpẽs aũt ſacrales nõ deſtruũtur q̃buſcũq3 qualitatibus variatis. Quia ſi odor

vini vel colo: mutaretur: non propter
hoc deſineret ibi eē ſangis xp̄i· niſi di
menſiones q̄ ceteris accidētibus ſub
ſunt: vicem ſbe gerentes ſm eēntiam
deſtruerent: qḋ aliter accidere nō pōt
ꝙ̄ accideret de ſuba vini ſi ibi eēt. Et
iō alr dō ē: ꝙ accidēs nō corrūpit ſbie
ctū effectiue ſ; diſpoſitiue. Poſita·n·q̄
litate q̄ ē neceſſaria diſpoſitio ad for/
mā ignis .ſ. calore. ī ſūmo remouetur
forma aeris. ⁊ ſilr poſita media q̄lita
te q̄ ē neceſſitas ad formā mixti aufer
tur forma corporis ſimplicis·

Articulus. 4ꝰ.

DEinde q̄ritur de angelo vtꝝ
duratio angeli hēat ṗuſ ⁊ po
ſteriꝰ. videt̄ ꝙ ſic. In eo. n.
cuiꝰ duratio nō hꝫ ṗus ⁊ poſteriꝰ ideꝫ
ē eē ⁊ fuiſſe. Si g̊ in duratiōe angeli
nō ē ṗus ⁊ poſteriꝰ: idē erit angeluꝫ
eē ⁊ fuiſſe· Sed hͦ ē impoſſibile: q2 dͦs
pōt facere ꝙ angelꝰ nō eēt: cū nō poſ
ſit facere ꝙ nō fuerit. g̊ incōueniēs ē
dicere ꝙ ī duratōe angeli nō ſit ṗus
⁊ poſteriꝰ· Preterea nullū creatum
ē infinitū ī actu. Sꝫ duratio angeli ē
infinita ex parte poſt. g̊ nō ē nota ſil̄
ī actu. ⁊ ita eſt ibi ṗus ⁊ poſteriꝰ. Pre
mēſura dꝫ eē ꝓportionata mēſurato.
Sꝫ eē angeli ē finitū ī actu· g̊ eū qḋ ē
ciꝰ mēſura ē finitū. ⁊ ſic idē qḋ prius.
Preterea rō eternitatis ī hoc ꝑficit̄
ꝙ ē tota ſimul̄. q2 ſm Bocciū ī. 5· de ꝯ
ſolatōe eternitas ē interminabilis vi
te tota ſimul ac ꝑfecta poſſeſſio. Si g̊
euū qḋ ē angeli duratio nō hēa prius
⁊ poſterius nō videt̄ ab eternitate dif
ferre. Sꝫ ꝯ. Scḋꝫ phm ī q̄rto phy·
ꝑꝑ ṗus ⁊ poſteriꝰ in motu ē ṗus ⁊ po/
ſterius in tpe qḋ menſurat motū. Sꝫ
in eē angeli non ē aliq̄s motus nec il
lud eē aliq̄ mō motui ſbiacet. g̊ in euo
qḋ eſt eius mēſura nō ē prius ⁊ poſte/
rius. Preterea tp̄s nihil aliud eſt ꝙ̄
numerꝰ ṗoris ⁊ poſterioris· Si g̊ in
euo ſit numerare ṗus ⁊ poſterius: euū
nihil differt a tpe. Rͦ dō ꝙ ō re ali
qua poſſumus loqui dupliciter. Uno
mō ſcḋm ꝙ ē in rerum natura. Alio
mō ſecūdū ꝙ ē in ꝯſideratiōe noſtra.
primo mō accipit̄ ſba rei cū oībus ſu
is diſpōnibus ⁊ operatōibus: q2 ſine
his ſuba nō inuenit̄ in rerū nā. Sed
ſecundo modo pōt accipi ſuba abſq̄
ſuis diſpoſitiōibꝰ. q2 ꝯſideratio ſube
nō depēdet a ꝯſideratione ſuaꝝ diſpo
ſitionū. Accipiēdo g̊ mēſurā durati/
onis ſm ṗmum modū: ſic ſoli deo cō
petit duratio q̄ ſit tota ſimul; ⁊ nō ali
cui creature eo ꝙ ſolus deus eſt im/
mutabiliſ ꝙ̄tum ad eſſentiam. ⁊ ꝙ̄tū
ad omnia que circa eſſentiam conſide
rari poſſunt. Quelibet autem creatu/
ra eſt variabilis vel ſecundum ſubaꝫ
vel ſecundum aliquam diſpoſitioneꝫ
aut operationem · Et ſecundum hoc
auguſtinuſ. zi. q. ad Horoſium ponit
omnes creaturas eſſe in tempore: eti/
am angelos. Sed accipiendo menſu
ram durationiſ angeli ſecundo modo
modo prout conſideratur eius ſubſtā
tia abſolute eius menſura eſt euum ⁊
non tempus. de quo quidem euo eſt
duplex opinio. Quidam enim dicunt
ꝙ in euo eſt prius ⁊ poſterius ſed nō
ſicut in tempore. In tempore nanq̄ ē
prius ⁊ poſterius cum innouatōne. in
euo autem ſine innouatione · ſed hoc

non eſt intelligibile. impoſſibile eſt
enim eſſe alicuiꝰ donationis duas ꝑ
tes ſimul q̈rum vna alteram nõ ĩclu
dat. ſicut menſis includit diem. vnde
ſimł ẽ aliquid in die ⁊ ĩ menſe. Sed
duo dies ⁊ duo menſes ſimul eſſe nõ
poſſunt. Unde quãdocunꝫ in aliqua
duratione ponũtur due partes; quaꝝ
vna eſt prior ⁊ altera poſterior; opor-
tet ꝙ vna trãſeunte alia de nouo ad-
ueniat; ⁊ ſic oportet in omni duratio
ne in qua eſt prius ⁊ poſterius; ꝙ fit ĩ
nouatio. menſura autem durationis
innouationem habere non poteſt; ni-
ſi illõ quod per duratione͂ me͂ſuratur ĩ
nouationem recipere poſſit eſſe autē
angeli eſt abſqꝫ innouatione quia ex-
quo cepit eſſe immutabile perſeuerat;
cum nec in eo ſit motus; nec ſit alicui
motui ſubiectum. ſicut eſſe rerum cor-
ruptibilium eſt ſubiectum motui cele
ſti. Sic ergo ſi attribuatur menſura
angelo quãtum ad ſubãm tm̃; illa nõ
hꝫ prius ⁊ poſterius; ſic me͂ſuratur eo-
rum eſſe euo. ⁊ ſilr̃ ſi attribuatur eis
menſura durationis quantum ad ee͂n
tiale͂ operatõem beatitudinis. ſic eniꝫ
ſũt ĩ ꝑticipatõe eternitatis. Si v̊o at
tribuatur eis me͂ſura duratõis ratiõe
aliarum opatõum vel affectionũ; ſic
eoꝝ me͂ſura hꝫ priꝰ ⁊ poſterius; ita e͂t
me͂ſurãtur tpe ſm̃ ꝙ dicit aug. 8. ſup
gñ. ad litteram. ꝙ deus mouet creatu
rã ſpũalem ꝑ tp̃s. Ad p̃mũ g̃ dd̃ ꝙ
rei eterne vel euiterne aliquid poteſt
attribui dupłr. Uno modo ratõne ſui
ipſius. ⁊ ſic non attribuitur ei neqꝫ fu
iſſe neqꝫ futurũ eſſe. ſed ſolum eſſe q2
in preterito ⁊ futuro implicatur prius
⁊ poſterius non autem in preſenti.
Alio modo ratione menſure adia-
centis vel ſubiacentis; ideſt ratione
temporis. ⁊ ſic attribuitur ei fuiſſe p r
concomitantiam ad tempus pretere-
tum ⁊ futurum eſſe concomitantiam
ad tempus futurum. Ipſum eniꝫ mo
mentum eternitatis adeſt toti tempo
ri. Unde dicit auguſtinus. de deo. ꝙ
fuit quia nunquam defuit. Erit quia
nunquam deerit. Sic ergo deus nõ
poteſt facere angelum non fuiſſe; q̇a
non poteſt facere quin tempus prete-
ritum ſimul cum eſſe angeli fuerit. po
teſt autem facere angelum non eſſe.
Quia poteſt facere vt eſſe angeli nõ
ſit ſimul cum tempore; quod preſens
eſt nunc vel erit in futuro. ⁊ ſic iſta di
uerſitas magis dependet ex modo lo
cutionis quam ex natura rei. Ad
ſecundum dicendum ꝙ infinitum di
citur dupliciter. Uno modo priuatiue
⁊ ſic non attribuitur niſi que habent
extenſionem vel quantitatem hꝫ eniꝫ
ſolum natũ eſt he͂re finem. ⁊ ita euuꝫ
nullo modo habet infinitatem. quia
aliquam extenſionem niſi quatenus
extenſio in eo cõſideratur ex operati
one menſure ſubiacentis. ſ. temporis.
⁊ ita nullum creatum eſt infinituꝫ in
actu. Alio modo dicit̃ infinitum ne
gatiue. i. quia non habet finem. ⁊ ſic
indiuiſibilia dicuntur infinita. vt pũ
ctus ⁊ vnitas; quia non ſunt infinita.
⁊ hoc modo euum eſt infinitum. quia
. ſ. non finitur. Sic autē aliquod cre
atum ee͂ ſecũdum aliquid ĩfinitum ac
nihil ꝓhibꝫ. Ad tertium dd̃ ꝙ̃ ꝑ eũ
de͂ modum e͂ ĩfinitum ee͂ angeli ⁊ euũ

Ad quartũm dicendum ꝙ inter
eternitatẽ ⁊ euũ pŏt aſſignari triplex
dña. Quaꝝ vna poteſt ſumi ex predi
ctis. nã eternitas mẽſurat ipſam ſbaȝ
eterni ſm ꝙ eſt in reꝝ nã. i. cum om
nibus que ei attribuũt. nõ autem euũ
vt dictuȝ ẽ. Alia ſumit ex hoc ꝙ eter
nitas mẽſurat eẽ per ſe ſtãs. vnde eter
nitas eſt idem cũ ſuba eterni. Euum
aũt mẽſurat eẽ creatũ. qđ nõ eſt ꝑ ſe
ſtans. q2 eſt aliud a ſuba entis creati.
Tertia pŏt ſumi ex hoc ꝙ euũ; q̃uis
ſit interminabile ex parte finis; nõ tñ
ex parte principij eternitas vero ex pte
vtriuſq3.

Deinde queritur de anima.
Et primo quantum ad nãȝ
Scdo q̃tũ ad gr̃aȝ. Ter
tio q̃tũ ad culpã. Quarto q̃tũ ad
gloriã. Circa nãlia anime queſituȝ
eſt de eius ſuba. ⁊ de eiꝰ operatione.
Circa ſbaȝ q̃ſita ſũt duo. Prio vtꝝ
aĩa ſit ſue potẽtie. Scdo vtꝝ ſ3 ſuaȝ
ſubaȝ ſit incorruptibilis.

Articulus. 5ꝰ.

Ad p̃mũ ſic ꝓcedit: Videt ꝙ
aĩa ſit ſue potẽtie. q2 ĩ li. đ ſpũ
⁊ anima dicit ꝙ anima eſt
quedam ſua. ſ. potentie quedam vero
ſua nõ eſt. ſ. virtutes. Preterea aug.
dicit in li. de tri. Quod memoria in
telligentia ⁊ voluntas ſunt vna mẽs
vna vita. vna eſſentia. S3 hec tria ſ3
magiſtrum. 3. di. primi libri ſentẽtiaꝝ
ſunt tres anime vires; ergo vires ani
me ſunt ipſa eius eſſentia. Sed con
tra eſt ꝙ Dio. xi. c. ce. ier. diſtinguit ſu
periores ſubſtantias. ſcilicet angelos
in tria. ſ. ſubam. virtutẽ ⁊ operationeȝ
Sed angelus non eſt minoris ſimpli
citatis q̃ anima. ergo ⁊ in anima ſua
ſuba non eſt ſua virtus ſiue potentia
Preterea eorum que ſunt idem ſi
vnum multiplicetur; ⁊ reliquũ. Si er
go anima ſit idem quod ſue potentie
videtur cum potentie ſint multe ꝙ eſ
ſentia anime vna eſſe non poſſit. Rꝰ
dicẽdum ꝙ de anima dupliciter loq̇
poſſumus. Vno modo ſm ꝙ eſt que
dam ſuba. ⁊ ſic impoſſibile eſt ꝙ ani
ma ſit ſue potẽtie duplici rõne. Qua
rum vna ſumitur ex eo quod eſt ani
me proprium. q2. ſ. impoſſibile eſt vt
idem ſecũdũ idem ſit naturaliter prĩ
cipium plurium; ⁊ diuerſoꝝ numero.
immo quaſi oppoſitorum. Anima
autem ſecũdũ diuerſas potentias in
uenitur eſſe principium actuum diuer
ſoꝝ ſcđm ſpecies ⁊ quaſi oppoſitoruȝ
Vnde impoſſibile eſt ꝙ ipſa eſſentia
anime que eſt vna ſit ĩmediatũ hoꝝ
prĩcipiũ. ⁊ ideo oportet ponere in ani
ma preter eius ſubſtantiam potenti
as naturales: que ſunt hoꝝ actuum i
mediata principia. Secũda ratio ſu
mitur ex eo quod eſt cõmune anime
⁊ omni ſubſtantie create. In nulla
enim ſubſtantia creata eſt ideȝ eſſe ⁊
operatio. Hoc enim ſolius dei eſt. Eſ
ſentia autẽ ẽ eſſendi principium. potẽ
tia vero operationis. ergo cuȝ ab vno
naturaliter non ſit niſi vnum; nulla
ſubſtãtia niſi diuina eſt ſua potentia.
Nec eſt inſtantia de potentia mate
rie: etiam dato ꝙ ſit ſua eſſentia. quia
talis potẽtia nõ eſt ad operatõem ſ3
ad eẽ. Alio modo poſſumus loqui de
aĩa ſm ꝙ ẽ quoddã totum potentiale

⁊ ſic diuerſe potētie ſūt diuerſe partes
ei⁹, ⁊ ita aīa p̄dicat̄ de potētijs, vł ecō
uerſo abuſiua p̄dicatiōe ſicut totū ite-
grale de ſuis ꝑtibus vel ecōuerſo. ꝙ̄-
uis minoꝛ ſit abuſio in toto potētiali
ꝙ̄ integrali: q: totū potētiale ſm ſuā
ſubaꝫ adeſt cuilibꝫ parti. nō aūt inte-
grali. Et ꝑ h̄ pꝫ ſolutio ad obiecta.

Articulus .6⁹.

Ad ſcd̄ꝫ ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ
aīa rōnalis ſit coꝛꝛuptibilis
quia ſm Damaſ. Nulla ſub
ſtātia pōt eē ſine ꝓpꝛia ōpatiōe. ꝓꝑa
aūt ōpatio aīe rōnalis ē intelligē: q̄ ī
diget coꝛꝑe: cū nō ſit intelligere ſine
fantaſmate. vt pꝫ ꝑ ph̄m. 3. de aīa. ğ de
ſtructo coꝛꝑe ſub̄e aīe rōnał nō manꝫ
. Preterea illud qd̄ hꝫ v̄tutē vt ſit ſꝑ
nō inuenit̄ qn̄ꝗ eſſe ⁊ qn̄ꝗ non eſſe.
oīs enī res ē ꝙ̄diu v̄tus rei expoſcit. ğ
qd̄ inuenit̄ qn̄ꝗ eē ⁊ qn̄ꝗ nō eē non
hꝫ v̄tutē vt ſit ſemꝑ. Sꝫ omne qd̄ īce
pit eē inuenit̄ qn̄ꝗ eē ⁊ qn̄ꝗ non eſſe
ğ nihil qd̄ incepit eē hꝫ virtutē vt ſit
ſemꝑ. ⁊ ita nihil qd̄ incepit eē poteſt
eē incoꝛꝛuptibile. Sed aīa rōnalis in
cepit eē. ğ nō pōt eſſe incoꝛꝛuptibilis.
Preterea hoīs compoſiti ex coꝛꝑe ⁊
aīa eſt qd̄dā eē. aut ğ p̄ter hoc eſſe aīa
hꝫ aliud eſſe: aut non. Sed hꝫ aliud
eē. ğ cōpoſitio aduenit aīe poſt eē cō-
pletū. ğ hui⁹ cōpoſitio ē aīe accidenta
lis. ⁊ ſic homo nō erit ens ꝑ ſe: ſꝫ ens
ꝑ accn̄s. qd̄ eſt incōueniēſ. Si aūt nō
hꝫ aliud eſſe aīa p̄ter eē cōpoſiti. ğ p⁹
ꝙ̄ deficit eē cōpoſiti aīa eē non poteſt
Sed in moꝛte coꝛpoꝛali deficit eē cō
poſiti. ğ aīa p⁹ moꝛtē coꝛꝑis nō rema
net. Preterea aīa ē foꝛma coꝛpoꝛis
aut ğ ꝑ eēntiā: aut ꝑ aliqd̄ accidens.
Si ꝑ accidēs ſequit̄ ꝙ cōpoſitio aīe
⁊ coꝛpoꝛis ſit accidentalis: ſicut hoīs
ad indumentū. Si ꝑ eēntiā, ergo cuꝫ
foꝛma inꝙ̄tum ē foꝛma nō poſſit eſſe
ſine mā. videt̄ ꝙ aīa poſt moꝛtē coꝛ-
poꝛis remanē nō poſſit. Sꝫ ꝯ eſt qd̄
ph̄s dicit in. 2. de aīa. ꝙ rōnale ſepa
ratur ab alijs ſicut ꝑpetuū a coꝛꝛupti
bili. Preterea ph̄s in. 10. ethi. oñdit
felicitatē ꝯtēplatiuā p̄eminere ciuili
eo ꝙ eſt diuturnioꝛ. Sꝫ ciuilis durat
vſꝗ ad moꝛtē. ğ ꝯtēplatiua ē etiā p⁹
moꝛte. ⁊ ſic etiā aīa poſt moꝛtem coꝛ-
poꝛis manet. R° dd̄ ꝙ neceſſe eſt
ponere ſubſtantiā aīe rōnalis eē īcoꝛ
ruptibilē. Si enī coꝛꝛumpit̄: aut coꝛ-
rūpitur ꝑ ſe aut per accidens. Per ſe
quidē coꝛꝛūpi nō poſſit niſi eēt cōpoſi
ta ex materia ⁊ foꝛma ꝯtrarietatē ha
bēte. quod eē nō pōt niſi eēt elemētuꝫ
aut ex elemētis. vt antiqui ph̄i poſue-
runt. quoꝝ poſitōes in p̄mo de aīa re
pꝛobāt̄. Per accidēs etiā coꝛꝛūpi nō
pōt: niſi ponēt̄ ꝙ nō hēret eē ꝑ ſe ſꝫ ſo-
lum eē cū alio. ſicut ē de alijs foꝛmis
mālibus: q̄ ꝓpꝛie nō habēt eē ſubſi-
ſtens: ſed ſūt ꝑ ſe cōpoſitoꝝ ſubſiſten
tium quoꝝ ſunt ꝑtes: ⁊ ſic per accidēſ
coꝛꝛūpunt̄ cōpoſitis coꝛꝛupt̄. Hoc aūt
de aīa rōnali dici nō pōt. Nā qd̄ nō
hꝫ ꝑ ſe eē: impoſſibile ē: ꝙ ꝑ ſe opetur
vn̄ etiā alie foꝛme nō ōpant̄. ſꝫ ꝯpoſi-
ta per foꝛmas. Aīa aūt rōnalis hꝫ ꝑ
ſe ōpationē: quā exercet: nullo oꝛgano
coꝛpoꝛeo mediāte. ſ. intelligere. vt ꝓ-
bat ph̄s. 3. de aīa. Non enī poſſet oī-
um ſenſibilium foꝛmas cognoſcere
niſi ab omnibus foꝛmis ſenſibilib⁹

eẽt denudata: vel niſi eẽt actus oĩum
cũ nihil recipiat qḋ iã hꝫ. Oportẽt ğ
ſi aĩa ꝑ aliqḋ organũ ĩtelligẽt ꝙ ſuũ
organũ careret oĩ forma ſenſibili: cũ
oẽs formas ſẽſibiles ſit nata ĩtelligẽ
ſicut pupilla caret oĩ colore ad hoc ꝙ
viſus poſſit oẽs colores cogſcẽ. Im-
poſſibile ẽ aũt eſſe aliqḋ organũ cor-
ꝑale carens oĩ forma ſenſibili, relinq̇
tur ğ ſubãm aĩe intellectiue eẽ ĩcorru-
ptibilẽ. Uñ ⁊ phs dicit ĩ ꝑmo de aĩa.
Qḋ intellectus videt̃ eẽ ſuba q̃dam
⁊ nõ corrũpi. hũc aũt incorruptibilẽ i-
tellectũ q̇dã ponũt extra hoĩes eẽ po
nẽtes aĩaꝫ que ẽ pars hoĩs: corruptibi
lem fore: cui ponũt intellectũ ſeꝑatuꝫ
ↄtinuari dupl̃r. Uno mõ ꝑ illuſtratõ
nẽ. ⁊ ſm eos qui ponunt ĩtellectũ agẽ
teꝫ ſeꝑatũ ⁊ ĩcorruptibilẽ. Intellectũ
ṽo poſſibilẽ cõiunctũ corruptibilem.
Alio modo per ↄtinuationẽ intelle-
ctus ad fantaſmata ſm eos q̇ ponunt
etiã ĩtellectum poſſibilem eſſe ſepara
tum ⁊ incorruptibilẽ. ſed ꝑmũ horum
eẽ nõ poteſt; q: ſi in nobis nõ ẽ aliqua
virtus niſi materialis; lumẽ ĩtellect⁹
agẽtis nõ poterit in nobis recipi ni-
ſi mãliter. cũ receptũ ſit in recipiente
per modũ recipiẽtis. ⁊ ita nõ recipiet̃
modo intelligibili. ⁊ ſic nos nõ pote
rimus eſſe ĩtelligentes. ſimiliter ꝫ eẽ
nõ poteſt. nã fantaſmata ſũt ĩ nobis
ꝑ noſtram oꝑationẽ que ſeq̇t̃ eẽ ſuba
le q: ſic hõ nõ haberet eẽ ſpecificũ ex
hoc ꝙ ẽ rationalis. cũ nõ ſit rõnalis
niſi ex hoc ꝙ intellectui ↄiũgit̃. Re-
ſtat ğ ꝙ ipſa aĩa hũana: que ẽ forma
corporis ſit incorruptibilis. Ad pri
mũ ergo dõ ꝙ aĩa indiget aliquo cor-

porali ad ſuã oꝑationem dupl̃r. Uno
mõ ſicut organo ꝑ qḋ oꝑat: ſicut indi
get oculo ad videdũ. ⁊ ſic ad intelligẽ
dum nõ ĩdiget aliquo organo. vt pro
batũ eſt. Si aũt ſic ĩdigeret organo
ad intelligẽdũ eẽt corruptibilis. vt po
te nõ ponẽs ꝑ ſe oꝑari. Alio mõ aĩa
ad operandũ ĩdiget aliquo corꝑali ſi-
cut obiecto: ſicut ad videndũ indiget
corꝑe colorato. ⁊ ſic aĩa rõnalis indi-
get ad intelligẽdũ fantaſmata: quia
fantaſmata ſũt vt ſenſibilia ĩtellecti
ue aĩe vt dĩ in .3. de aĩa. Oꝑatio autẽ
q̃ ſic indiget aliquo corꝑali a princi-
pio non poteſt ſine corporali illo. põt
aũt poſtea ſicut aĩa ſenſitiua nullam
oꝑationẽ hr̃e põt: niſi ꝑus moueatur
a ſenſibilib⁹. que ſũt extra aĩaꝫ. Sꝫ ꝑ
ter ea remanet actus imaginationis;
etiã ſenſibilib⁹ abeuntib⁹. ſil̃r deſtru
ctis fantaſmatib⁹: oꝑatio ĩtellectiua ĩ
aĩa remanẽ põt. Ad ſcḋꝫ dḋ ꝙ illa
rõ ẽ ꝓbatio. phi. in. i. ce. ⁊ mũdi. q̇ oñ
dit ꝙ oẽ generatuꝫ eſt corruptibile ⁊
hꝫ locũ in illis que fiunt ⁊ corrũpun
tur nãl̃r in q̇bus ex defectu ṽtutis eſt
ꝙ nõ pñt nec ſẽꝑ fuiſſe; nec ſemꝑ fo-
re. nõ aũt hꝫ locum in his q̃ ꝑ creatõ
nem fiunt; q̃ accipiunt a deo ṽtutẽ: vt
ſint ſemꝑ ꝑ quã eẽ nõ pñt añq̃ eã ac-
cipiant. Ad tertiũ dḋ ꝙ aĩa eẽ ſuuꝫ
cõmunicat corpori: qḋ q̇dẽ ita acqui-
ritur aĩe ĩ corꝑe vt ſm ipſũ ſubſiſtere
poſſit. qḋ nõ eſt de alijs formis. ⁊ ſic
ipſũ eẽ aĩe fit eẽ cõpoſiti. ⁊ tñ manet
ↄpoſito deſtructo. Ad q̃rtũ dḋ ꝙ aĩa
ſm ſuã eẽntiã ẽ forma corporis. nec de
ſtructo corpore deſtruitur aĩa id ꝫ ꝙ
forma. ſꝫ ſolutũ diffinit eẽ forma ĩ actu

DEinde q̄ritur de operatōe
aīe. Et circa h̄ q̄runt̄ duo. p̄
mo vtꝝ aīa intellectiua oīa q̄
cognoſcit cognoſcat ī p̄ma v̄itate. ſe
cūdo vtꝝ aīa ſepata a corpore bēat ac
tus ſenſitiuaꝝ potentiaꝝ.

Articulus .1.

AD p̄mū ſic ꝓcedit. Videtur
ꝙ aīa quicq̄d itelligit: itelli
gat ī p̄ma v̄itate. Aug. enī
dicit in li. ꝯfeſſi. Si ambo viderimus
id verū eē qđ dico: vbi q̄ſo videm⁹: nō
ego in te nec tu ī me: ſ; ambo ī ea que
ſupra nos ē ī cōmutabili v̄itate: ⁊ ſic ōē
verū qđ aīa cognoſcit in p̄ma v̄itate
videt. Preterea verū addit ſupra ens
manifeſtationē. ſ; p̄ma v̄itas ē per quā
oīa manifeſtātur. Sȝ id quo aliud
manifeſtat̄ oporteat eſſe maxime ma
nifeſtum: ſicut pȝ in pricipijs demon
ſtrationis: ⁊ de luce corporali: p quaȝ
viſus corpora videt. ergo p̄ma veritas
eſt maxime omnibus mentibus ma
nifeſtata. ⁊ ſic non ſolum per eam ſ; ī
eo oīa cognoſcuntur. Sȝ ꝯ. Multi
de ꝯcluſionibus demonſtratiuis ve
ram cogitōem h̄nt qui de p̄ma v̄itate
nihil ꝯſiderant. ergo nō oē verum ī p̄
ma veritate cognoſcitur. Preterea
aug. dicit in li. de li. ar. Qđ nullus de
prima v̄itate iudicat: ⁊ nullus ſine ea
recte iudicat. ⁊ ita ſi de ea nō iudicat̄
non cognoſcit̄: nec alia in ea. R̄. dđ
ꝙ ſicut quedam glo. ſupra illud. ps.
Diminute ſunt v̄itates ⁊c. Ab vna
p̄ma veritate multe veritates in mē
tibus hominuȝ reſultant ſicut ab vna
facie hominis reſultant multe facies
in ſpeculo fracto. hec autem reſultatio
veritatis eſt quantum ad duo. ſ. quā
tum ad lumen intellectuale: de quo ī
pſ. Signatum eſt ſuper nos lumē vl
tus tui domine. ⁊ quantum ad p̄ma
principia nāliter nota ſiue ſint cōple
xa ſiue icomplexa. Nihil aūt poſſu
mus veritatis cognoſcere niſi ex pri
mis p̄ncipijs ⁊ ex lumine intellectua
li: que veritatem manifeſtare nō poſ
ſunt: niſi ſecundū ꝙ ſunt ſimilitudo
illius p̄me v̄itatis. q2 ex hoc etiā ha
bent quandam īmutabilitatem ⁊ in
fallibilitatem. Sic ergo in prima v̄i
tate ſecundum ſuam eſſentiam non
omnia videntur a nobis in ſtatu vie:
cum nec ipſa per ſuam eſſentiaȝ a via
toribus videatur. Sed in ipſa ratio
ne ſue imaginis ſcilicet veritatis ab
ea exemplate omnis veritas a nobis
cognoſcitur. Et exinde eſt ꝙ duo idē
verum vident inquantum ab eadem
prima veritate reſultat exemplata ve
ritas in mente vtriuſq;. ⁊ ita intelli
gendū eſt dictum Auguſtini. Et ſic
patet ſolutio ad primū. Ad ſecun
dum dicendum ꝙ operari aliquo ſi
ue mouere dicit̄ dupliciter. Vno mo
do ſicut principio formali operatiōis
vel motus: ⁊ ſic non oportet ꝙ motio
mouentis vel operatio operantis ter
minetur ad id quod operatur. Non
enim ignis calefacit calorem quo ca
lefacit. Alio modo ſicut inſtrumē
to. ⁊ ſic motio mouentis terminatur
ad id quod mouet. ſicut manus bacu
lo mouet lapidem ⁊ baculum mouet.
Id ergo q̄ cognoſcim⁹ ſicut iſtro opȝ
eē nobis p̄mo notū: ⁊ ſic cognoſcim⁹
ꝯcluſiones per p̄ncipia nāliter nota

ad qite ꝯparatur intellectus agens ſi
cut ad inſtrũ. vt dicit ꝯmentator i·3. de
aĩa ſʒ id q̃ cognoſcim⁹ ſicut forma co
gnoſcẽtis nõ oʒ eẽ notũ: qꝛ nec oculus
videt lucem q̃ ẽ oculi ꝯpoſitione: neqꝫ
ſpẽm ꝑ quã videt. ⁊ ita ẽt nõ ẽ neceſſa
riũ vt q̇cũqꝫ ĩtelligit aliq̇d intelligat
intellectum ſuum quo intelligit vł lu
mẽ ĩtellectuale. Sic ğ v̇itas a ṗma v̇i
tate in mẽtibus nr̃iſ exẽplata a nobis
ṗrĩ cognoſcit̃ vt de neceſſitate ad h̃ ꝙ
alia ĩ ea cognoſcant̃. ſ. ꝗtũ ad ipſa ṗn
cipia. ⁊ parti nõ de neceſſitate cogno
ſcit̃. ſ. ꝗtũ ad ipſũ ĩtellectuale lumen.
Ipſa v̇o exiſtẽs v̇itas a nobis ꝑ ſuaʒ
eſſentiã non videt̃.

Articulus. 8⁹.

Ad 8m ſic ꝑcedit̃. Ur̃ ꝙ aĩa
ſeparata actũ ſenſitiuaꝝ po
tẽtiaꝝ hẽre poſſit. Caſſio. n.
dicit ĩ li. de aĩa. Q̃ŏ aĩa ſine corꝑe vi
det ⁊ audit: ⁊ reliq̇s ſẽſib⁹ viget. Pre
terea Luce·16. q̇dã dicunt̃ de diuite
in ĩfernũ ſepulto q̃ ſine actu ſenſuũ eẽ
nõ poſſũt. Sʒ ꝯſtat ꝙ ibi erat tm̃ aĩa
diuitis ſine corpore ğ aĩa ſine corpore
oꝑatõeʒ ſenſuũ hẽre põt. Preterea
fruſtra eſt potentia que nõ reducit̃ ad
actum. Sed in anima poſt morteʒ re
manẽt potẽtie ſenſitiue. ğ ⁊ actus ſen
ſuum. Sed cõtra. Sentire eſt opa
tio ꝯiuncti. ğ deſtructo ꝯiuncto in aĩa
ſepata remanere nõ pñt. Rꝫ⁹ dŏ ꝙ i
poſſibile ẽ in aĩa ſepata alicui⁹ poten
tie ſenſitiue actũ eſſe, quod ſic patet.
Operatõ nãqꝫ potẽtie ſenſitiue eodẽ
modo ꝑficit̃ in hoĩe ⁊ in bruto. eodeʒ
enim modo videt homo ꝑ oculum q̃
equus. Actus autem ſenſitiue potẽ
tie in bruto non eſt ipſius anime ſen
ſitiue per ſe ſʒ mediante organo. Si
enim per ſe haberet opatõem: anima
ſenſitiua ĩ bruto: ꝑ ſe haberet ſubſiſtẽ
tiam. ⁊ ſic eſſet incorruptibilis. Ut de
aĩa rõnali ꝓbatum eſt. Ũn cũ ſit h̃
incõueniẽs: impoſſibile eſt ꝙ in bru
to vel in hoĩe potẽtia ſenſitiua habeat
aliquẽ actũ ꝓprium. ſʒ oĩs act⁹ ei⁹ ẽ ꝯ
iuncti. vñ ĩ aĩa ſepata remãere nõ põt
Quidam tñ dicũt aĩaʒ ſenſitiuã hẽre
duos actus. vnuʒ queʒ exercet organo
mediãte: q̇ poſt mortem non manet,
alium quẽ ꝑ ſe ipam agit. ⁊ hic manʒ
poſt mortẽ: hoc aũt videt̃ atteſtari opi
nioni Platonis de aĩa: qui ponebat
aĩam ſenſitiuam mouere ſeipam. ⁊ ſic
mouet corpus. ⁊ ſic illa operatio qua
mouebat ſeipſã erat ſibi propria. alia
vero qua mouebat corpus erat coniũ
cti. ⁊ propter hoc Plato ponebat ani
mas etiam brutorum eſſe incorrupti
biles. Hoc enim de neceſſitate ſequi
tur, quod tamen iſti non concedunt.

Ad primum ergo dicendum ꝙ ſi
cut operationes voluntatis propter ꝗ̃
dam ſimilitudinem nominantur no
minibus paſſionum; que ſunt in ap
petitu ſenſitiuo; ita etiam intellectus
operationes nominantur ab operati
onibus ſenſuum propter ſimilitudi
nem. Et ſic loquitur Caſſio. Ad
ſecundum dicendum ꝙ illa verba que
dicuntur de diuite oportet methapho
rice intelligi: vel ſecundum rerum ſi
militudines; ⁊ non ſecundum res ip
ſas vt Auguſtinus dicit. Ad terti
um dicendũ ꝙ ſecundum quoſdam ĩ
anima ſeparata non manẽt potentie

ſenſitiue actu;ſed in radice tantū.Si
aūt actu maneāt nō iō fruſtra erunt;
ꝗuis actibuſ careāt.manēt eni ad na
ture integritatē.ſicut mēbra genera-
tionis in reſurgētibus corporibus.

Deinde querit᷑ de his que p-
tinent ad gratiā. Et circa h᷒
querūt᷑ tria. Primo de pre
cepto honorationis parētū. 2° de cō-
ſilio ꝗtū ad votuꝫ obediētie. 3° de
voto continētie.

Articulus.9.

Ad pmū ſic pcedit᷑. Videt᷑ ꝙ
ille cui⁹ pr̄ nō pōt ſuſtentari
a filio niſi cōtrahendo accipiat dotē
vn̄ patrē nutrir̄ poſſit; nō teneat᷑ ꝯtra
here vt patrē ſuſtētet. Cū eni caritas
ſit ordinata plus aliq̄s tenet᷑ ſibi ꝗ
patri.Sꝫ laudabile eēt ſi aliq̄s ꝓpter
virginitatē ſeruandā ſe morti expone
ret.ergo nō tenetur aliq̄s pro ſeruan
da patris vita matrimoniū ꝯtrahere
Preterea preceptū non contrariat᷑
ꝯſilio.Sꝫ de virginitate ſeruanda ē
cōſiliū.vt patet.i.ad cor.7.ergo p pre
ceptū d̄ honoratione parētū nō obli-
gatur aliquis ad hoc vn̄ virginitatē
perdat. Sed cōtra.Preceptuꝫ affir
matiuū obligat p loco ⁊ tpe. Sed tē
pus de honoratione parentum eſt qn̄
parentes indigent.ergo tunc obliga-
tur aliquis ex tali precepto. ⁊ ita vide
tur ꝙ teneatur matrimoniū cōtrahe
re:ſi alias patri ſubuenire nō poſſit.
Rꝫ° dō ꝙ caſus ꝓpoſitus nō videt᷑
eſſe defacili poſſibilis.Vix enim cō-
tingere poteſt quin aliquis parentes
ſuſtētare non poſſit abſq; matrimonij
cōtractu ſaltem manibus operando;
vel mendicādo.Si tn̄ hoc ꝯtingeret
eēt idē iudiciū de virginitate ſeruāda
in iſto articulo ⁊ de alijs perfectionis
opibus.ſicut ē introitus in religioneꝫ
de quo q̄dā varie opināt᷑. Dicūt eniꝫ
aliqui ꝙ ſi aliq̄s hꝫ patrē idigētē:dꝫ
ei dimittē ſi q̄d hꝫ ad ei⁹ ſuſtētatio-
nē.⁊ ſic pōt licite religionē intrare pa
rentū curā pr̄i celeſti cōmittēs: q̄ etiā
aues paſcit.Sꝫ qꝛ hec opinio nimis
videt᷑ aſpa iō meliuſ vr̄ dicēdū.ꝙ aut
iſte q̄ hꝫ ꝓpoſitū intrandi religionem
videt ſe in ſeculo non poſſe viuere ſi-
ne peccato mortali.vel nō de facili.
Si timet ſibi periculum peccati mor
talis;cum magis teneatur ſaluti aīe
ſue ꝓuidere ꝗ corporali neceſſitati pa
rentū nō tenetur in ſeculo remanere.
Si aūt videt ſe poſſe in ſeculo cōuer
ſari abſq; peccato diſtinguendū vide
tur.quia ſi ſine eius obſeq̄o parentes
nullo modo viuere poſſūt. ſic tenetur
eis ſeruire ⁊ alia opa pfectiōis preter
mittere ⁊ peccaret eos dimittēs. Si
vō ſine ei⁹ obſeq̄o pn̄t aliqualr̄ ſuſtē-
tari nō aūt honorifice. nō ꝓpt̄ h᷒ tenet᷑
opa pfectiōis dimittē. Sec⁹ aūt ē de
illo q̄ iā religionē itrauit. qꝛ cū iā ſit
mortu⁹ mūdo p ꝓfeſſionē: ſolut⁹ eſt a
lege q̄ in mūdanis obſeq̄is pētib⁹ te
nebat᷑ ſm doctrinaꝫ apl̄i ad ro.7. In
alijs aūt ſpūalibus puta orōnib⁹ ⁊ h⁹
eis tenet᷑ ſuire.Et h᷒ qd̄ dictū ē de in-
troitu religiōis pōt etiā de obſuātia
ꝟgitat; ⁊ de alijs opib⁹ pfectiōis dici.
Ad pmū ḡ dō ꝙ ſi aliq̄s n̄ eēt ꝟgita
tē pfeſſus nō debēt mori fame an̄ꝗ
mr̄imoniū ꝯhēt. Ad ſcd̄ꝫ dō ꝙ pce
ptū ꝯtrariari cōſilio nl̄ ꝓhiberi cāu.

Articulus .10ꝰ.

AD ſcđꝫ ſic ꝓcedit. Videt̃ ꝙ
a religioſus qui emiſit votum
obediētie tenet̃ in oībꝰ p̄lato
obedire: etiā in indifferentibꝰ. q2 per
votū caſtitatis religioſus oī ꝯcupiſcē
renūciat. ḡ p votū obediētie abrenun
ciat ꝓprie volūtati q̄ꝫtū ad oīa. Pre
terea btūs Bn̄dictus dicit in regula
ꝙ etiā ſi p̄latus īpoſſibile iubeat tem
ptandū ē. ḡ multo magis in indifferē
tibus obedire tenet̃. Preterea votū
obediētie ad ſtatū pfectionis ptinet.
ſ3 aūt non eēt ſi nō teneret̃ obedire ni
ſi de his que in regula ꝯtinēt̃; q2 q̄lꝫ
ſubditus etiā ſecularis tenet̃ ſuo p̄la
to obedire in aliq̄bus que ptinent ad
ius ſue p̄latiōis. ḡ videt̃ ꝙ religioſus
teneat̃ ſimpliciter in omnibꝰ obedire
Sed ꝯtra. Religioſus nō tenetur
ad plura q̄ꝫ ſecularis: niſi quatenꝰ ſe p
votū obligauit. Sꝫ p votū ꝓfeſſiōis
non ſe obligauit ad obediendū niſi
ſm regulā. ḡ in pluribus obedire nō
tenetur: q̄ꝫ que ſunt ſm regulam.
Preterea Ber. dicit in li. de diſpen.
7 p̄cepto. Nihil p̄cipiat mihi p̄latus
eoꝝ que nō ꝓmiſi nihil ꝓhibeo eoꝝ
que ꝓmiſi. Rꝰ dđ ꝙ circa hoc par
tim ꝯueniūt oēs 7 parti adinuicē diſ
ſentiūt. Qđ enī religioſus nō teneat̃
p̄lato obedire in his q̄ ſūt cōtra deuꝫ
vel cōtra regulā vel q̄ꝫtū ad ea in q̄
bus p̄latis diſpenſatio nō cōmittitur
omnes cōmuniter dicunt. Qđ etiam
in his que ſunt artiora q̄ꝫ regula obe
dire non teneatur: ſ3 ſic obedire ſi obe
dientie perfecte vt ab omnibus dicit̃.
Sed circa indifferentia vel ea q̄ ſūt
infra artitudinem regule aut equalia
regule ſunt due opiniōes; quibuſdaꝫ
dicētibus ꝙ obedire in huius ē de ne
ceſſitate obedientie. alijs aūt ꝙ non
eſt de neceſſitate obedientie: ſ3 de p
fectione. Que q̄dē due opiniones 7
ſi multum differre videant̃ q̄ꝫtum ad
vocem: tn̄ quantū ad rem parū vel ni
hil differre inueniuntur. nam ad re
gulam ptinere intelligenda ſunt nō
ſolum ea que ſunt exp̄ſſe in regula: ſ3
etiā illa que quocunq3 modo ad regu
lam reducūtur. vtpote que ptinent ad
obſequiū fraterne ſocietatis: 7 ad pu
nitionē culpaꝝ: ad que duo fere om
nia huius indifferētia poſſunt reduci
Si tn̄ aliqua ſunt que nullatenꝰ ad
regulam reducunt̃; videt̃ eſſe verior
opinio: ꝙ obedire in huiꝰ non ſit de
neceſſitate obedientie ſed de pfectio
ne vt Ber. manifeſte dicit in li. de p̄
ceptis 7 diſpenſatōibus. 7 h̄ iō q2 obe
dientia nō ſe extendit vltra poteſta
tem vel ius p̄latiōis: q̄ q̇dem ſm re
gulam limitat̃. Ad p̄mū ḡ dicēdū
ꝙ votū ꝯtinētie reſpicit ſpāle genus
actus. ſ3 votū obediētie reſpicit gene
ralr̃ oēs actus vn̄ niſi determinaret̃
eiꝰ generalitas: eēt religionū ꝯfuſio:
q2 oēs ad idē tenerēt̃. Ad ſcđꝫ dđ ꝙ
loquit̃ q̄ꝫtum ad pfectionē obediētie.
Ad tertiū dđ ꝙ per votum obediē
tie ſupponitur religioſus p̄lato ſuo q̄ꝫ
tum ad generalē diſpoſitionē vite ſue
licet non q̄ꝫtum ad omnes actus par
ticulares. ſecularis autem ſuo p̄lato
obedire tenetur q̄ꝫtuꝫ ad aliquos actꝰ
ſpāles: non quantum ad generalē di
ſpoſitionem vite ſue.

Articulus.iiꝰ.

AD tertiū ſic ꝓcedit. Uidetur ꝙ poſt votū ſimplex caſtitatꝭ aliq̇s matrimoniū cōtrahēs nec reddere debitū nec exigere poſſit quia apud deū nō minus obligat votum ſimplex ꝙ̄ ſolēne, vt canon dicit Sed poſt votū ſolēne emiſſū aliquis nec petere debitū nec reddere pōt. ḡ nec poſt emiſſionē ſimplicis voti.

Preterea ꝑ peccatū nullus excuſatᷣ a peccato. Sȝ iſte q̇ cōtrahit poſt votū ſimplex peccat; qn̄ ꝑmo debitū reddit: qꝛ adhuc pōt votū īplere religionē īträdo. ḡ poſtꝙ̄ ſemel reddidit adhuc peccat vel reddēdo vel exigendo.

Sed cōtra. Eccleſia non cogit aliquos ad peccandū. Cogit aūt reddere debitū etiā poſt votū ſimplex caſtitatis. ḡ reddēdo debitū non peccat.

Rꝫ dō ꝙ quātum ad redditionē debiti oēs cōueniunt ꝙ poſt ſimplex votum ꝯtinētie tenetur reddere debitū qꝛ votum ſimplex matrimoniū cōtractū nō dirimit. ⁊ ex quo matrimoniū eſt cōtractū: vir nō hꝫ poteſtatē corporis ſui ſed mulier. vn̄ tenetur mulieri debitū reddere. ſed circa petitionē debiti quidā dicūt; ꝙ cū quantū ad hoc ſit in ſua libertate: tenetur adhuc votum implere. ⁊ ita peccat debitū petēdo. Alij vero dicunt ꝙ ſi ꝑ ſigna appareat ꝙ mulier velit ſibi debitum reddi quāuis ipſa petere erubeſcat ꝙ vir petere debet etiam poſt votū ſimplex. ⁊ precipue ſi timeat vxoris de lapſu. ß hoc in idem redit cum ꝑmo. Nam hoc eſt ex parte vxoris quedā interꝑtatiua petitio. vt ſic vir petēdo reddit. vn̄ nō efficitᷣ ex ꝑte vxoris grauius matrimoniū; qḋ eēt ſi ſꝑ eā expſſe petere oportēt.

Ad ꝑmū ḡ dō ꝙ vtriuſꝙ̄ voti tranſgreſſio inducit reatū peccati mortalis ex hoc ꝙ vtrūꝙ̄ equaliter obligat apud deū. ß ꝙ̄tū ad īpedimētū matrimonij nō hꝫ vtrūꝙ̄ equalē efficaciā. Nam ꝑ votū ſolēne transfert ſe vouens quaſi in corporale obſequiū ipſius dei ꝑ ſuſceptionē ordinis vel introitū religiōis. quod autem aliq̇s ſemel vni dedit non poteſt poſtmodū alteri dari. ⁊ ideo poſt votum ſolēne nō poteſt aliquis ſe tradere in poteſtatē vxoris matrimonium ꝯtrahendo. ſed in voto ſimplici ē ſola ꝓmiſſio. Qui aūt aliq̇d alicui ꝓmittit: poteſt idē alteri dare. licet fidē promiſſionis nō ſeruet. ⁊ ideo ille q̇ ſimplex votum emittit: poteſt poſtmodū matrimoniū contrahere; lꝫ peccet qꝛ ꝑorē fidem irritā fecit.

Ad ſcō̄ȝ dō ꝙ ꝑmus ꝯcubitus nō excuſat ſequentes quibus debitū reddit a peccato in ꝙ̄tum ē peccatū; ſed in ꝙ̄tum eſt actꝰ q̇dā matrimoniū ꝯſūmatiuꝰ.

DEinde queritᷣ de his que pertinent ad culpā. Et primo quantū ad culpā que cōtrariatur bonis moribus. Secūdo ꝙ̄tuȝ ad culpā que ꝯ̄riatᷣ recte fidei. Circa ꝑmū queruntᷣ tria. Primo de acceptione ꝑſonarū. Scō̄o de peccato īfamie. Tertio de ꝑcioſitate veſtiuȝ.

Articulus.iꝫꝰ.

AD ꝑmū ſic ꝓcedit. Uidetur ꝙ qui honorat diuitem ꝓpter diuitias peccat. Jta enim dicit glo. Jacobi.z. Qḋ ſi iſti dierit ī

ꝯuentu veſtro ⁊c̃. Mundus pauperē
abicit: diuitē colit. fides xp̄i ecōtra do
cet facē ꝯ fidē xp̄i pctm̄ ē ꝗ honorare
diuitē ꝓpter diuitias ē pctm̄. Preter-
ea honor ſm ph̄m in ꝑ ethi. debet̄ re
bus diuinis. Sȝ in diuite nō ē aliqđ
diuinū ꝓpter diuitias. ꝗ nō debet̄ ei ho-
nor ꝓpter diuitias. Preterea ex ver
bis ph̄i in ꝑ ethi. colligit̄ ꝙ honor eſt
exhibitio reuerētie in teſtimoniū vꝛtu-
tis. Sȝ aliqñ diues nō ē vꝛtuoſuſ. Cū
ꝗ falſū teſtimoniū dr̄ eē pctm̄: qđ nō
dȝ fieri ꝓpter ſcandalū vitandū: videt̄
ꝙ nec etiā cā vitādi ſcādali diues de-
beat ꝓpter diuitias honorari. Sed
cōtra eſt glo. Aug. Jac. z. ſup illud.
Si introierit ⁊c̃. Jn quottidianis cō
feſſionibus q̇ ꝑfert diuitē pauperi nō
in hoc peccat: niſi intus ita iudicet: vt
quāto ditior tanto melior videatur. ẜ
nō ſemꝑ aliq̇s huius exterioribꝰ hono
ribus diuitē honorās cū ꝓpter hoc iu
dicat meliorē. ergo nō ſemꝑ peccat.
Rꝰ dđ ꝙ accipe pſonam differt ꝯtra
accipe cām. Accipere eni cām eſt iu-
dicium formare ex aliquo qđ facit ad
cauſam: quod laudabile ē. Accipe ve
ro pſonā eſt formare iudiciū ex aliqua
cōditione pſone que nō facit ad cām
quod vitiū eſt. Unde contingit ꝙ ex
eadem ꝯditiōe pſone ꝯſiderata qñꝫ
fit iudiciū iuſtū: qñꝫ eſt acceptio per
ſonarū. ſicut ſi in aliqua controuerſia
detur ſnīa ꝓ aliquo quia eſt litterati-
or erit acceptio perſonarū. Si aūt ex
hac cōſideratiōe in licentiādo ad ma
giſteriū alijs ꝑferatur: nō erit acceptō
pſonarum. Si ergo aliquis honor di
uiti exhibeatur ꝓpter cauſas ad quas
diuitie aliq̇d faciūt: nō erit acceptio
pſonarū. erit aūt ſi ad hoc nihil diui-
tie opent̄. Eſt aūt duplex honor. vnuſ
q̇ debet̄ alicui rōne ſui ipſius ꝓpt̄ ipāȝ
vꝛtutē. ſicut eſt cōmendatio. inuitatio
⁊ hꝰ. ⁊ ad hūc honorē diuitie nihil fa
ciūt. Uñ ſi talis honor alicui ꝓpter di
uitias exhibeatur: erit acceptio pſona
rū. vñ dicit Maximꝰ Ualerꝰ ꝙ ho
nores q̇ virtuti debent̄: ſicut triūphi ⁊
alia hꝰ. apud romanos antiq̇s nulla
pecunia emi poterāt. Aliꝰ honor ali
cui debet̄ ſm ſtatū quē hȝ ī republica
ſic eni in pſona reſpublica honoratur
⁊ ꝓpter hoc reges ⁊ ꝑncipes ⁊ hꝰ pſo-
ne honorāt̄ ſm illud. i. Petri. 4. Re-
gem honorificate. Et quia in terrena
republica diuites ſtatū obtinent alti-
orem: iō ciues celeſtis Jeꝛlm quaſi ī
Babylonia peregrinātes debent eis
inter quos cōuerſant̄ morē gerere. vt
aug. dicit in li. de ci. dei. Jn his q̇ nō
ſunt cōtra deū: ⁊ ſic etiā diuites hono
rare illis dūtaxat honoribꝰ q̇ ad exte
riorem ꝯuictū ptinēt licitū eſt. Ad
ꝑmū ergo dđ ꝙ in his que ad fidem
xp̄i ptinēt: peccatum eſſet diuites pau
peribus ꝑferre. ſicut ſunt miniſtratio
nes ſacroꝝ. ⁊ alia huius. ẜ in his que
mundi. cōuictus req̇rit: oȝ mūdo gerē
morē. Ad ſcđȝ dđ ꝙ etiā diuitie in
quantū ſunt quoddā bonū ſunt aliq̇d
diuinū. ꝑcipue in ꝯtrum ꝑbēt faculta-
tem ad multa bñ agēda. Ad tertiū
dđ ꝙ rō illa ꝓcedit de honore q̇ exhi
betur alicui rōne ſui ipſius.

Articulus. iȝꝰ.

Hꝰ ſcđȝ ſic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ
aliquis peccat infamiam nō

repellendo. Crudelis enim eſſe dicit q̄ famā ſuā negligit. Sed crudelitas pctm̄ ē. ergo peccatū ē infamie nō reſiſtere. Preterea Eccl. 17. di. Unicuiqꝫ mādauit deus de proximo ſuo. vt. ſ. ei ꝓſit exemplo et verbo. Sed h' impedit p infamiam. ergo quilꝫ tenet repellē infamiā. Sed contra ē q ꝯtēnere infamiā vr̄ eē actus humilitatꝭ. Un̄ i vitas patrū legit de multis ſcīs prib' q ꝓprias infamias ſuſtinebāt eas nō repellētes. ergo nō ē peccatū. Rn̄ dō q vtrūqꝫ. ſ. et ꝯtēpt' fame et appetit' pōt eſſe laudabile et vitioſū. fama. n. nō ē neceſſaria hōi pp ſe ipm̄ ſ pp proximū edificādū. Appetere ergo famā pp proximum caritatis eſt appetere vero pp ſe ipm ad inanē glīaꝫ ptinet. Econuerſo ꝯtēptus fame rōne ſui ipſius humilitatis ē. rōne vero proximi ignauia et crudelitas. Illi ergo qb' incūbit ex officio vel ex ſtatu perfectionis alioꝝ ſaluti ꝓuidē: peccant niſi infamiā ꝓpriā iuxta poſſe repellant. Alij vero quib' magis cuſtodia ſue ꝓprie ſalutis īminet: pn̄t ſue humilitati ꝓuidētes famā vel infamiā ꝯtēnere. Sed cum infamia dupl'r repellat. ſ. occaſionē ſubtrahēdo. et linguas detrahentiū ꝯpeſcendo. primo modo oēs tenent infamiā vitare. al's ſine ſcandalo actiuo trāſiri nō poſſet. qd' ſemp peccatū eſt. ſ 2° mō nō tenet. niſi qrent' dꝫ aliqs ſaluti proximoꝝ ꝓuidē. et h' ē qd' Gre. dicit. 9. omel. ſup Ezec. Linguas detrahētiū ſicut nr̄o ſtudio non debebem' excitare vt ipſi pereāt. ita p ſuā maliciā excitatas debem' equanimiter tolerare: vt nobis meritū creſcat: aliqn̄ etiam ꝯpeſcere: ne dū de nobis mala diſſeminā̄t eoꝝ q nos ad bona audire poterat corda īnocētiū corrūpat. et infra. Hi etenī i quoꝝ vita in exemplū imitatōis ē poſita: dn̄t ſi pn̄t d' trahētiū ſibi vba ꝯpeſcē: ne eoꝝ pdicatōem nō audiant qui audire poterant. et i prauis morib' remanētes bn̄ viuere ꝯtēnant. Ex his patet ſolutio ad obiecta.

Articulus. 14'.

Ad terciū ſic pcedit. Videt q vti pcioſis veſtibus ſemp ſit pctm̄. Omne. n. qd' fit pp vanā glīam peccatū eſt. Sꝫ pcioſa veſtimēta nō portant niſi ad inanē gloriam. Un̄ Grego. in omel. de diuite epulone. Nemo qppe veſtimēta pcioſa niſi ad inanē glīaꝫ querit. vꝫ vt honorabilior ceteris eē videat. Naꝫ qr p ſola inani glīa pcioſū veſtimētum querit: ipſa rei teſtat q nemo vult ibi pcioſis veſtibus indui: vbi ab alijs n̄ poſſit videri. ergo vſus pcioſaꝝ veſtium ſemper eſt peccatū. Preterea. i. ad Thi. 6. Hn̄tes alimēta et quibus tegamur his ꝯtenti ſim'. Glo. Quod amplius eſt a malo ē. ſꝫ pcioſitas veſtium eſt ampli'. ergo eſt pctm̄. Sꝫ ꝯtra eſt qd' ſeneca dicit ad quādā reginam Indue te delicate non propter te ſ ne dignitas regia vileſcat. Preterea. i. ad Thi. 2. Non ī tortis crinibus: aut auro aut margarit: l' veſte pcioſa. Glo. vltra modū ſuū. Et ita ſi aliqs pcioſis veſtib' ſꝫ mōꝫ ſuū vtat: n̄ peccat. Rn̄ dō q al'r ē h' loquēdū d' pſona publica et d' pſona puata. nā i pſōa publica conſiderat et ſtat' dignitatis et ppe pſone ꝯditio, circa que duo ita

ſe debet habere: ne dignitatis auctori tas veniat in ꝯtẽptũ: ⁊ ne ipſe in ſupbiã efferat. Utrũq; ḡ pōt eē laudabile ⁊ ꝙ pcioſis vtat ad reuerẽtiã auctoritatis īducẽdã: ⁊ ꝙ vilib⁹ vtat rōne ꝓprie humilitatis. ita dũtaxat ne que ad auctoritatē ꝯſeruādũ fiũt in ſupbiã degenerent. ⁊ ne dũ nimiũ ſeruat humilitas: regēdi frãgatur auctoritas. ſicut aug. dicit. Et hac rōne laudabiliter ſacerdos in diuino officio pcioſis vtit īdumẽtis ad reuerẽtiã diuini cultus. ⁊ laudabilr ab hi⁹ pp humilitatē ī qbuſdã religionibus abſtinet. In eo aũt q̄ ē puata pſona ꝟtuoſũ ē ſi pp ꝓpriã humilitatē abiectorib⁹ indumētis vtat etiã ꝗ ſtat⁹ ꝓpri⁹ reqrat. Uñ Greg. dicit i omel. pdicta. Si abiectio pcioſi indumẽti ꝟtus nō eēt: euangeliſta de Joāne vigilāter nō diceret Erat idut⁹ pilis camelorum. Licitũ eſt aũt vt ꝫ modũ ꝓpe pſōe pcioſis vtatur. ꝫ pcm̃ ē ſi ꝓpum modũ excedat. ⁊ q: pcioſũ dr relatiue ſicut ⁊ magnũ cũ id qd ē pcioſũ vni nō ſit alteri pcioſũ: pcioſitas veſtiũ ſemp ſonat i exceſſũ ꝓpi modi. ⁊ ſm h ſemp ē pcm̃ pcioſis veſtib⁹ vti. ⁊ ſic loqt Greg. vñ pz ſolutio ad pmũ. Ad ꝫ dd. ꝙ in alimẽto ⁊ regimẽto itelligũt oia q̄ nobis ſunt neceſſaria conueniunt noſtri ſtatus.

Deinde qrit de culpa q̄ ꝯtrat recte fidei. Et circa h qrunt duo. Primo vtrũ hereticis ſit cōicādũ. 2° vtrũ redeũtes ad eccliam ſint recipiēdi.

Articulus. 15.

Ad pmũ ſic pcedit. Videt ꝙ hereticis ſit communicandum. Dicit n. Mat. 13. in parabola de zizania. ꝙ pāfamilias dixit meſſorib⁹. Sinite vtraq; creſcē vſq; ad meſſē. meſſis aũt ē ꝯſumatio ſeculi. vt ibidē dr cũ. Cũ ḡ p zizania itelligātur heretici: vr ꝙ heretici nō ſint a cōione fideliũ ſeparādi an diē iudicij. Preterea videt ꝯ h dñi pceptũ facere pncipes hereticos iterficiētes. Sz ꝯ ē qd dr. 2. ad cor. 6. Exite de medio eorum ⁊ ſeparamini: ⁊ loqtur de ifidelib⁹. qd pz ex h qd pmiſerat. Nolite ducere iugũ cũ ifidelib⁹: ḡ hereticis nō ē cōicādum.

R° dd ꝙ hereticis cōicādũ nō eſt duplici rōne. Una ē rōne excōicatōis Nā cum ſint excōicati: nō ē eis cōicādũ ſicut nec cũ alijs excōicat. Alia eſt rō hereſis. Primo pp periculũ: ne eorum ꝯuerſatio alios corrũpat ꝫ illd. i. ad cor. 15. Corrũpũt bonos mores colloqa praua. 2° etiã ne videamur eorum ꝯuerſe doctrine aliquē aſſenſum preſtare. Unde in. 2. canonica Jo. dicit Si qs veniat ad vos ⁊ hanc doctrinā non hz: nolite eum in domum ducere nec aue ei dixeritis. qui enim dicit ei aue cōicat operibus eius malignis. Ubi dicit glo. Secũdum ꝙ vox eſt iſtituta cōionem eſſe oſtendit cum illo alioquin ſimulatio eſt: que in xpanis eē nō dz. 3° ne ex nr̃a familiaritate alijs det occaſio erroris. Uñ ibidem dicit alia glo. Et ſi vos forte decepti nō eſtis: alij forſitā per talem vrãz familiaritatem poſſent decipi. q̄ crederẽt illos placare vobis: ⁊ ſic crederẽt illis. Unde alia glo. Ibidem dicit. Tanta apoſtoli atq; eorum diſcipuliȝ

religione cautela vtebant̄. vt nec vbi quidē ꝯmunionē cū aliquo eoꝝ qui a veritate declinauerāt hēre paterentur. Hoc tñ intelligendū eſt niſi cum ali quo loqueremur de ei⁹ ſalute. Ad p̄ mū ḡ dō ꝙ in illo p̄cepto patriſfami lias duplex cōditio intellr̄. Una ē vt exponatur p̄ceptū de vniuerſali ſepa tione maloꝝ a bonis. ⁊ hoc accipit̄ ex ipa q̄ōne meſſoꝝ qui dicūt. Uis im⁹ ⁊ colligimus ea. h̄ enī nō erit vſq₃ ad diē iudicij. Secūda ꝯditio ē vt intelli gatur p̄ceptū qn̄ mali ſine piculo bo noꝝ extirpari nō pn̄t. Et hoc p₃ ex m̄ ſione patriſfamilias: q̄ dixit. ne forte colligētes zizania eradicētis ſimul cū eis ⁊ triticū. Quod quidē tribus mo dis ꝯtingere poſſet. Uno mō ſi aliqs p̄ſcinderetur anteq₃ de ei⁹ malicia cō ſtaret. Unde dicit glo. ꝙ monet dn̄s: ne ambigue iudicemus. Secūdo ſi non eēt in malicia obſtinatus: Unde nullus excōmunicatur niſi ꝓpter cōtu maciam. Un̄ dicit glo. ibidem. Mo nemur nō cito ambutare: quia qui ho die erat forte cras defendet veritatē Et Thi. vlt. dī. Hereticum hominē poſt p̄mā ⁊ ſecundā correptionē deui ta. Tertio ſi ſimul boni cū malis in uoluant̄. ꝓpter qđ dicit ibi glo. Aug. Quod multitudo nō eſt excōmunicā da: nec p̄ncipes populi. Iſtis autē re motis debent mali p̄ſcindi. ſm illud .i. Cor. 6. Auferte malū ex vobis. ⁊ p hoc p₃ ſolutio ad ſcd̄₃.

Articulus. 16⁹.

Ad ſcd̄₃ ſic p̄cedit̄. Uidet̄ ꝙ heretici redeūtes ad ecc̄iam non ſint recipiēdi quia pecca uerunt ꝯtra fidē: que eſt ecc̄ie funda mentū. Et iō in edificatiōe ecc̄ie nō debēt ſuper edificari. ḡ non debēt ab ecc̄ia recipi. Sed contra ē ꝙ ecc̄ia nulli d₃ claudere gremiū. ſicut xp̄s q̄ de ſe dicit. Eū qui venit ad me non eijciā foras. Joā. 6. R̄° dicendū ꝙ quādiu huius vite ſtatus durat hō nō pōt eē totaliter ī pctō obſtinat⁹. Hoc enim erit in damnatis poſt mortem. Et ideo quādiu in hac vita viuitur: cuilibet relinquitur locus penitentie ⁊ quilibet quantūcūq₃ deliquerit: vel in fide vel in moribus: eſt ab eccleſia recipiēdus ad penitentiā. ⁊ contrariū dicere eſt hereſis nouatianoꝝ: ſed tñ non eſt neceſſariū ꝙ ſemp ad digni tatem recipiantur: niſi cū aliquib⁹ mi ſericorditer diſpenſaret̄ p̄cipue ꝓpter bonum pacis. vel ꝓpter fructū aliuꝫ q̄ inde ſperet̄. Ad p̄mū ḡ dicendū ꝙ q̄diu fundamentū fidei nō habet ab eccleſia recipi non debet. ſed poſtq₃ cō uerſus incipit habere recipiendus eſt

Articulus. 17⁹.

Deinde queritur de hoc quod pertinent ad gloriam. ſcilicꝫ de viſione dei in patria. ſcili cet vtrum aliquis intellectus creatus poſſit videre deum per eſſentiam. Et videtur ꝙ non. Intellectus ad intelli gibile eſt aliqua proportio. Sed intel lectus creati ad diuinam eſſentiā nul la eſt proportio: cum diſtent in infini tum. ergo intellectus creatus diuinā eſſentiam videre non poteſt. Pre terea plus diſtat ſpiritus increat⁹ ab intellectu creato q₃ ſpiritus creatus a ſenſu. Sed ſenſus nō poteſt cogno

ſcere ſpm̄ creatū. ḡ nec intellect⁹ crea/
tus ſpm̄ in creatū. Sed ↄtra ē Exo.
33. Sup illud. Nō videbit me hō ⁊
viuet. dicit glo. Gregorij. Fuere non
nulli q̄ deū dicerēt etiā in illa regiōe
diſſimilitudinis in claritate ſua con/
ſpici: ꝯ in natura minime videri quoſ
nimirum minoꝛ inq̄ſitionis ſubtili/
tas fefellit. Neq̧ enī illi ſimplici ⁊
incōmutabili eſſentie aliud ē claritaſ
aliud eſt natura. ſed ip̄a ei natura cla
ritas: ipſa claritas natura ē. ⁊ ita eēn/
tia dei videbit̄ a beatis. ℞ᵒ dicēdū
ꝙ neceſſe eſt ponere diuinā eēntiā vi
deri a btīs. Beatitudo enī ē vltima
ꝑfectio rōnalis nature. nihil aūt eſt fi
naliter perfectū: niſi attingat ad ſuū
ꝑncipiū ſcd̄m modum ſuū. quod ideo
dico: qꝛ ad ꝑncipium: qd̄ ē deus attin
git aliq̄d dupl̄r. Uno modo per ſīlitu
dinem. quod eſt cōmune omni creatu
re que tantū habet defectiōe: q̄ntū cō
ſequitur de diuina ſimilitudīe. Alio
modo p operationem vt ꝑtermittatur
ille modus qui eſt xp̄o ſingularis. ſ. i
vnitate pſone. Dico autem per opera
tionem: inquātū rationalis creatura
cognoſcit ⁊ amat deū. ⁊ quia anima
īmediate facta eſt a deo: iō beata eſſe
non poterit: niſi īmediate videat deū
ſ. abſq̧ medio: quod ſit ſimilitudo rei
cognite. ſicut ſpēs viſibilis in pupilla
vel in ſpeculo. non autem abſq̧ me/
dio: quod eſt lumen confortans intel
lectū: quod ē lumen glorie. de quo in
pſ. dr̄. In lumine tuo videbim⁹ lumē
Hoc aūt eſt per eſſentiā deum videre
Unde in hoc ponimus btītudinē rō
nalis creature. ꝙ deum per eſſentiam
videbit. ſicut pħi qui poſuerunt aīas
nr̄as fluere ab intelligentia agēte po
ſuerūt vltimā felicitatē hominis ī cō
tinuationem intellect⁹ noſtri ad ipſā
Ad ꝑmū ergo dr̄ ꝙ ꝓportio dupl̄r
dr̄. Uno mō ꝓprie ſm̄ ꝙ īportat quē
dam determinatū exceſſum. ⁊ ſic ꝓpoꝛ
tio requiritur inter intellectū ⁊ intelli
gibile ad hoc ꝙ ſit cognitio cum com
pꝛehenſione: qualiter diuina eſſentia
nūq̄ videbitur ab intellectu creato.
Alio modo dr̄ cōmuniter ꝑ qualibꝫ
habitudine. ⁊ ſic infinitum pōt habe/
re ꝓportionē ad finitum: ſi ſit perfectō
eius: vel aliquā hui⁹ habitudinē habe
at ad ipſum. ⁊ talis ꝓpoꝛtio ſufficit ad
hoc ꝙ intellectus noſter videat diui/
nam eſſentiam attingēdo nō compꝛe
hendēdo. Ad ſcd̄ꝫ dr̄ ꝙ obiectio il
la ꝓcedit de diſtantia ſm̄ ꝓpꝛietateꝫ
nature nō ſolū ſm̄ rōnē cognitionis.
Nam ſpūs creatus nō eſt ſenſibilis
ꝯ ſpūs increatus eſt intelligibilis.

Incipit quodlꝫ. xi. Articulus. i⁹

Q Ueſitū fuit de deo de angelis. ⁊ de hoī bus. De deo v̄o q̄/ ſitum fuit de īmen ſitate ipſius. de co/ gnitione eius ⁊ de pdeſtinatiōe. Cir
ca īmenſitatē v̄o dei queſitū fuit. vtrū
ſolius dei ſit ꝓpꝛiū eſſe vbiq̧. Oſtē
debatur ꝙ nō. Numerus enī ē in re/
bus numeratis. Sed ↄſtat ꝙ oēs par
tes vniuerſi ſūt numerate. ḡ nūer⁹ eſt
in oībus ptibus vniuerſi. ⁊ ſic videtur
ꝙ ſit vbiq̧. Non eſt ergo ſolius dei

dei proprium eſſe vbiq;. Preterea vniuerſale ē qd̄ eſt vbiq; ⁊ ſemp. Sʒ vl'e nō eſt hoc qd̄ de⁹ ꝙ nō eſt ꝓpriuʒ ſolius dei eē vbiq; ⁊ ſemp. Preterea ſuba ſpūalis excedit corporalē. Sʒ h̄ qd̄ dī eē vbiq; pertinet ad ſubam corporalē, q̄ ī ſolis corporalibus eſt proprie aſſignare locum, ergo multo magis eſſe vbiq; pertinet ad ſubſtantias ſpūales, ⁊ ſic videtur ꝙ non ſit ſolius dei proprium. Preterea ad condemnationeʒ terreni regis pertinet ꝙ poſſit gubernare etiam in abſentia ſua regnum. Sed deus eſt commendabilior omni rege, ergo videtur ꝙ etiam competat ſibi ad ſuam ꝯmēdatōeʒ ꝙ gubernet totum mundum vel aliq̄s partes ī abſentia ſua per ꝓuidentiam ⁊ ſic nō videtur ꝙ ſit dei proprium eē vbiq;. Preterea conſtat ꝙ quedaʒ dicuntur deo eſſe propinqua ⁊ quedā remota, ⁊ quanto magis ſunt remota: tanto magis ſunt corruptibilia. Non autem poſſent dici aliqua propinqua ⁊ aliqua remota ſi deus eſſet vbiq;. ergo videt' ꝙ deus nō ſit vbiq;. Preterea dato ꝙ tota machina mundialis eſſet vnum corp⁹ ꝯtinuuʒ ꝯſtat ꝙ illud corpus eſſet vbiq;. Nō ergo eſt ſolius dei propriuʒ eſſe vbiq; Contra. Amb. ꝓbat ſpiritū ſācꝫ eē deum: q: eſt vbiq;. Sʒ ſi eſſe vbiq; nō eſſet ſolius dei ꝓpum: ratio ſua nō valeret. Cuʒ ergo ratio hi⁹ valeat videt' ꝙ ſit ſolius dei ꝓpriuʒ eſſe vbiq; R° dō ꝙ ſpūalia dicunt' eē in loco: nō quidem per ꝯtactū magnitudinis ſ꜄ ṽtutis, ⁊ ideo ſ꜄m rationem ṽtutis cuiuſlibet rei ſpiritualis oportet nos loqui de loco in quo eſt. virtus auteʒ dei eſt infinita que quidem infinitas apparet quātum ad duo. Primo quia non ſoluʒ excedit creaturas que ſunt fuerunt ⁊ erunt: ſed etiam omnes que pñt imaginari. Ergo deus nō ſolū ē in illis que ſunt fuerūt ⁊ erunt. Sed etiam in illis que poſſunt imaginari eē. Secūdo q: ṽtus dei ſimul ⁊ ſemel ī omnib⁹ operatur: ⁊ ī ſingulis ſecūdū ꝓprium modū rerum, ⁊ ideo eē vbiq; ꝓp̄e acceptum ſoli deo ꝯpetit'. Alijs aūt rebus ꝯpetit eſſe vbiq; improprie Unde diſtinguit' modus quo deus ē vbiq;, ⁊ quo alie res q̄bus aliquo modo competit eſſe vbiq;. Nam hi⁹ dicitur eſſe vbiq; quia ſunt tm̄ ī his que ſunt ⁊ p̄ntia ſunt. de⁹ aūt nō ſolū in his que ſunt: ſed etiam in imagiatis ⁊ in preteritis ⁊ futuris. Iteʒ alie res nō ſunt vbiq; ſicut in loco vno; ſ꜄ ſicut in diuerſis locis. ſed deus ita eſt vbiq; ꝙ eſt in quolibet ⁊ in toto: q̄a eius virtus h̄et efficaciam nō ſolum in id quod eſt commune vniuerſo: ſʒ etiam in id quod eſt ꝓpriuʒ vnicuiq; rei particulari. Et ideo ē: eſt ī omnib⁹ Sicut in vno loco ⁊ ſicut in pluribus quod eſt proprie eſſe vbiq;. Unde cuʒ hoc modo ſolus deus ſit vbiq;: ſolius dei eſt ꝓprium eſſe vbiq;. Ad p̄mū ergo dicēdum ꝙ numer⁹ nō eſt in reb⁹ numerat' ſicut ī loco. ſ꜄ ſicut accn̄s ī ſubo. Preterea vn⁹ numer⁹ lʒ ſit ī oīb⁹ numerat' ſicut vnica eēntia: n̄ tm̄ eē ī q̄libet parte. q: non quelibʒ ps numeratur eodeʒ numero. Itē numer⁹ non eſt omnino vnus: ſ꜄ multitudo q̄dam Deus aūt ē ī rebus per ṽtutem ſuam

⁊ in ſingulis operatur: vt dictum eſt. Ad ſcʒ dō ꝙ vle dr̄ eē vbiqꝫ ⁊ ſemꝑ magis ꝑ remotōem ꝙ̄ ꝑ poſitōem. Nō.n.dr̄ vbiqꝫ eē ⁊ ſemꝑ eo ꝙ ſit in oī loco ⁊ in oī tꝑe: ſꝫ qꝛ abſtrahit ab is q̄ determināt locū ⁊ tꝑs determinatū. ⁊ preterea vlia nō ſunt ſubſiſtētia. Ad tertium dō ꝙ ſuba ſpūalis excedit corpalē exceſſu dignitatis nature: ſꝫ nō ī ꝟtute agendi: imo videmus ꝙ multe ſube ſpūales hn̄t determinata corpora ī q̇bus agāt. ſicut aīa rōnalis corpus humanū. Ad q̄rtū dō ꝙ nō ē vbiqꝫ ꝑ totū regnū eſt ex defectu regis terreni ꝓꝑ circūſcriptōem ſue ſub. De⁹ aūt cū ſit in circūſcriptuſ ē vbiqꝫ ⁊ tn̄ ſi non eſſet vbiqꝫ: nihilominꝰ gubernaret oīa ꝓuidentia ſua. Vn̄ in rege terreno nō eē ꝑſens ē ad defectum: ſꝫ ꝙ gubernet in abſn̄tia ē ad ꝯmēdatōem. deus aūt ⁊ vbiqꝫ eſt ⁊ oīa gubernat. Ad q̇ntū dō ꝙ hiꝰ diſtātia ⁊ ꝓpinq̇tas creaturaꝝ ad deum nō eſt ſcḋm locū: ſꝫ ſcḋm ſilr̄itudinem ⁊ diſſilr̄itudinē. Nā illa q̄ magis aſſimiliāt deo dicimꝰ eē ſibi ꝓpinq̇ora q̄ ꝟo magis recedūt a ſilr̄itudine ipſius dicimꝰ eē ſibi remotiora. Ad ſextū dō ꝙ dato ꝙ tota machina mūdialis eēt vnum corpꝰ ꝯtinuū: nō tn̄ ꝓꝑ hoc poſſet imaginari ꝙ eēt vbiqꝫ: ſꝫ ī vno loco tm̄: qꝛ totū illud in q̄ eēt acciperet ꝓ vno loco: ⁊ ſic nō attigeret q̇dlʒ ꝑticulare qḋ eē vbiqꝫ ꝯplectit̄ ī ſua rōe.

Articulus .2ꝰ.

Circa cognitōem vero dei q̄rebat̄. vtꝝ deꝰ cog̊ſcat malū ꝑ bonū. ⁊ vr̄ ꝙ nō qꝛ cognoſcere vnū ꝑ aliud ꝑtinet ad defectum cognitionis. ſꝫ in diuina cognitione nullus pōt eē defectus. g̊ vr̄ ꝙ deus n̄ cognoſcat malū per bonū. Preterea cognoſcere vnū ꝑ aliud ē in cognoſcēdo diſcurrere. Sʒ ī diuina cognitione nō eſt diſcurſus. g̊ cū cognoſcere malū ꝑ bonū ſit cognoſcere vnū ꝑ aliud videt̄ ꝙ deꝰ nō cognoſcat malū ꝑ bonū. Preterea q̇cq̇d deus cognoſcit cognoſcit ꝑ eēntiā ſuā. Sʒ malū nec ē effectꝰ diuine eēntie: neqꝫ ē ei oppoſitū. vt dicit aug. g̊ videt̄ ꝙ deꝰ nō cognoſcat malū ꝑ bonū. Preterea phīs dicit in .3. de aīa. ꝙ itellectꝰ q̇ ſemꝑ ē ī actu nō cognoſcit ꝓuatōem. Sʒ intellectꝰ diuinus eſt ſemꝑ ī actu. g̊ ⁊c̄. Preterea oē qḋ cognoſcit: cognoſcitur ꝑ aliquā ſilr̄itudinē ipſo cognoſcēte exiſtētē. Sʒ malū nō hʒ aliquā ſilr̄itudinē in deo. g̊ deꝰ nō cognoſcit malū ꝑ aliqḋ bonū quod in eo exiſtat. Cōtra ē qḋ Aug. dicit ꝙ malum cognoſcit̄ ſcḋm ꝙ ab ipſo bono diſcordat. Rꝰ dō ꝙ ꝓpria cognitio vniuſcuiuſqꝫ rei ē ſcḋm ꝙ cognoſcit̄ per ꝓpriā rōnē. In cognoſcibilibꝰ aūt q̇dam ſunt q̄ hn̄t rōnē ꝓpriam abſolutam vt hō ⁊ lapis. q̇ꝝ ꝓp̄a rō nō depēdet ex alio. Quedā ꝟo ſūt que nō hn̄t ꝓpriā rōnem abſolutā ſꝫ ex alio depēdētē. ſicut ē in relatiuis ⁊ ꝓuatiuis ⁊ ī negatiuis quoꝝ rō dependet ex ordine: q̄ē hn̄t ad alia nā rō cecitatis nō ē abſoluta: ſꝫ depēdens: inquātū hʒ ordinē ad viſum: cuius ē ꝓuatiua. Cū g̊ deꝰ oīa cognoſcat ſcḋm ꝓprias rōnes. dico ꝙ illa quoꝝ rō ē abolu[t]a: cognoſcit abſolute: ⁊ non per aliqḋ aliud. Illa vero q̄ꝝ rō eſt dependēs ⁊ in ordine ad aliā

cognoſcit ſm ordinē ad illa ex quibuſ
dependent. Cum ergo ratio mali nō
ſit abſoluta ſed dependens, inquātuȝ
.ſ. diſcordat a bono creato, cognoſcit
malū ſm ordinem ad bonum. ſȝ ꝙ .ſ.
diſcordat ab ipſo bono. Ad ꝑmū ḡ
dō ꝙ in illis q̄ hn̄t rōnem abſolutam
eſt ad defectum cognitionis cogno-
ſcere vnum per aliud, ſed nō in illis q̊
rum ratio eſt ad aliud, vt dictum eſt.
Ad ſecundum dicendum ꝙ cogni
tio diſcurſiua eſt cognoſcere vnuȝ co
gnitum per aliud cognitum abſolute
Sed eſt cognoſcere vnum incognitum
per aliud cognitum ad quod ordina-
tur non eſt diſcurrere cognoſcendo ⁊
hoc modo cognoſcitur malum. Ad
tertium dicendum ꝙ licet malū non
ſit oppoſitum dicendum ꝙ licet ma-
lum non ſit oppoſituȝ diuine eſſentie
tamen eſt oppoſitum effectui diuine
eſſentie, nam bonum in creatum non
habet malum oppoſitum; ſed bonis
effectibus qui cauſantur a bono incre
ato opponitur malum; ⁊ inquantum
diſcordat ab his effectibus cognoſci-
tur Ad quartum dicendum ꝙ illud
habet locum in illo intellectu qui co
gnoſcit res per adequationem ⁊ ſpeci
es ſuaſ, ⁊ iſte modus cognoſcendi nō
eſt in deo qui cognoſcit omnia per eſ
ſentiam ſuam. Ad quintum dicen-
dum ꝙ licet malum non habeat ali-
quam ſimilitudinem in deo; tamen
oppoſitum mali .ſ. bonum creatuȝ ha
bet ſimilitudineȝ in deo: ſicut in cau
ſa ſua, ⁊ ita bonuȝ cognoſcitur per ſe
ipſum, malum vero per bonum.

Articulus 3ᵘˢ.

Circa predeſtinationem que
rebatur vtrum predeſtinatio
imponat neceſſitateȝ. Et vī
debat ꝙ ſic. Cōſtat enim ꝙ predeſti-
natus oīno ſaluat̄. Sed h̄ nō eſt niſi
neceſſariū eēt ꝓdeſtinatū ſaluari. vide
tur ergo ꝙ ꝓdeſtinatio neceſſitatē im
ponat. Preterea ad ro. 9. dicit apo-
ſtolus. Nō eſt volentis neqȝ currētiſ
ſ miſerētis dei. ḡ videt̄ ꝙ quicquid
eſt de ſalute: ſit ex ſola predeſtinatiōe
diuina ⁊ ex nullo alio. Et ſic videtur
neceſſitatem imponere. Contra, au
gu. dicit. Qui creauit te ſine te nō iu
ſtificabit te ſine te. Rᵒ dicenduȝ ꝙ
ꝓdeſtinatio certitudinem habet; ⁊ ta
men neceſſitatem non imponit. In ꝑ
deſtinatione enim tria ſunt conſide-
randa. quorum duo preſupponit ipſa
predeſtinatio, ſcilicet preſentiam dei
⁊ dilectionem, ideſt voluntatem qua
vult predeſtinatum ſaluare, ⁊ tertium
eſt ipſa predeſtinatio: que nihil aliud
eſt quam directo in finem: quem vult
deus rei dilecte. Quodlibet auteȝ ho
rum trium certitudinem habet, ⁊ ta-
men neceſſitatem non imponit. Et
ꝙ preſentia diuina certitudinem ha-
beat patet. Deus enim cognoſit res
nobiliori modo quam nos cognoſca-
mus. Nam cognitio noſtra eſt in tē-
pore. ⁊ ideo intuitus noſter reſpicit reſ
ſecundum rationem temporis. ſcilicet
preſentis, preteriti ⁊ futuri. vt ſcilicet
cognoſcat preterita vt preterita. preſē-
tia vt preſentia. futura vt futura ⁊ cer
titudinaliter. Cognitio vero diuina
eſt ſupra tempus ⁊ menſuratur eterni
tate ſolum ⁊ ideo non cognoſcit ꝓut

ſunt in tempore:ſed prout ſunt in eternitate.ſ.put ſunt pñtia.⁊ hoc tam neceſſaria ꝙ̃ contingentia.vnde oīa cognoſcit tanꝙ̃ pñtia in ſua pñtialitate Cum ergo etiam intellect⁹ noſter certitudinaliter cognoſcat pñtia. multo magis deus omnia ſibi pſentia certitudinaliter cognoſcit:ex quo nulla neceſſitas rebus cognitis inducitur. ſicut videmus ꝙ aliquis exiſtens in loco eminenti videt certitudinaliter ordinem venientiũ aliquorum eũtium per vias.⁊ alius in plano exiſtens videt niſi que ſunt ſibi preſentia. ⁊ tamen hominibus iſtis ex hoc nulla neceſſitas impōitur. Nam hoc non eſt niſi ex hoc ꝙ in alto exiſtens intuetur omnia vt pſentia que eunti in plano ſunt preterita ſcilicȝ illa que retro ſunt. Preſentia illa.ſ.que ſunt iuxta ſe ⁊ futura illa.ſ.que anteriora ſunt. Qđ aũt voluntas diuina certitudinem habeat:⁊ tamen neceſſitatēȝ nō imponat.ſic patet. Voluntas enī dei eſt efficax ⁊ perfecta cauſa oīumrerũ q: omnia quecunꝙ voluit dominus fecit. Cuius perfectio ⁊ efficacia appa ret ex hoc ꝙ non ſolum mouet ⁊ cauſat res:ſed etiam dat eis talem modum cauſandi.inquãtum cuilibet rei determinatũ modum ꝯtulit:quo ſuoſ effectus produceret. Unde quia ipſe voluit quedam eſſe in vniuerſo neceſſaria:⁊ quedam contingentia: conſtituit quaſdam cauſas: q̃bus contulit vt ꝯtigēter cārent:⁊ q̄ſdā q̃bus ꝯtulit vt neceſſario cārent effectus. Uñ voluit iſtũ vel illũ effectum nō ſolũ eſſe ꝗ etiam tali mō eſſe.ſ.vel ꝯtingenter vel neceſſario.ſicut ꝙ voluit petrum nō ſolum currere:ꝗ etiā contingenter currere.⁊ ſimiliter voluit iſtũ vel illũ hoī ſaluare:ꝗ eo modo vt arbitrij libertatē non perderet. ⁊ ſic ꝙ Petrus vel Martinus ſaluetur:hȝ duas cās vnam.ſ.voluntatē diuinam. ⁊ hec hȝ certitudinē. Aliã liber arbitrium ⁊ hec hȝ ꝯtingentiam. Et ſic eſt in alijſ rebuſ.q: ſi ſint contingentia prouenit eis ex cā proxima. Quod ṽo ſint certa ⁊ neceſſaria:ꝑuenit eis ex cā prima. Unde prima cauſa rerum.ſ.diuīa voluntas etiam de contingentibus certitudinē habet.ex qua quidem certitudine non imponitur ipſis reb⁹ aliqua neceſſitas.q: non ſolum vult ea eſſe. Sed tali modo eſſe.ſcilicet neceſſario vel contingenter.vt dictum eſt. Qđ vero predeſtinatio certitudinem habeat ⁊ neceſſitatem non imponat:ſiľr patet. Motus enim vel directo vel propoſitum dirigendi in finem quod eſt ipſa predeſtinatio eſt ſecundum cōſtitutionem .⁊ ordinem cauſarum a deo conſtitutarum. Conſtat auteȝ ꝙ quando ſunt due cauſe ordinate:quarum vna eſt neceſſaria ⁊ alia contingens:effectus ſemper eſt contingens In predeſtinatione autem ſunt due cauſe. Quarum vna eſt neceſſaria.ſ. ipſe deus.⁊ alia eſt contingenſ.ſcilicȝ ipſum liberum arbitrium. ⁊ ideo opȝ effectum predeſtinationis contingentem eſſe. Unde quia deus ſcit ⁊ vult iſtum vel illuȝ conſequi talem finem predeſtinatio certitudinem habet. q: vero deus vult vt ſecundum libertatem arbitrij in talem finem dirigat.

Ideo huiuſmodi certitudo nullam p̄/
deſtinato neceſſitatem imponit.
¶Ad primum ergo dicendū ꝙ hic
p̄deſtinatus omnino ſaluatur: eſt ex
certitudine diuine predeſtinatōis nō
tamen eſt ibi neceſſitas abſoluta ſed
conditionalis. quia ſi talis eſt prede/
ſtinatus neceſſario ſaluatur. non autē
eſt neceſſarium ſimpliciter. ¶Ad ſe
cundum dicendum ꝙ verbum apoſto
li non eſt ſic intelligendum: quin ſit
neceſſarium velle ⁊ currere ex parte
noſtra. ſed quia p̄ncipium primū be/
ne operandi nō eſt a nobis ſed ex mi
ſericordia diuina infundēte gratiā ni
hilominus tamen oportet ꝙ ex pte no
ſtra ſit aliquod principium.

Articulus. 4⁹.

Circa angelos queſitum fuit
de motu angeli. ſ. vtrū mot⁹
eius ſit in inſtanti. Uidetur
ꝙ ſic. Conſtat enim ꝙ mutatio ange
li ſimplicior eſt omni mutatione cor/
porali. Sed inuenitur aliqua mutatō
corporalis in inſtanti ſicut illumina/
tio. ⁊ huiuſmodi. ergo multo magis
motus angeli eſt in inſtanti. Prete/
rea nobiliſſime creature cōpetit nobi
liſſimus motus. nobiliſſimus autem
motus eſt ille qui fit ī inſtāti. ergo cō
petit nobiliſſime creature. ſ. angelo.
¶Contra. Omnis motus habet p̄us
⁊ poſterius. Prius aūt ⁊ poſterius in
motu eſt numerus temporis. ergo in
omni motu eſt temp⁹ ergo nullus mo
tus etiā angeli eſt in inſtanti. ¶Re
dicendū ꝙ omnis mutatio habꝫ du
os terminos quos nō cōtingit ſimul
eſſe. Un̄ īpoſſibile eſt ꝙ aliq̄s motus
vel mutatio ſit in inſtanti hoc mō. ꝙ
idē inſtans ambos terminos ꝯplecta
tur. Unde ſciendū ꝙ in rebus corpo/
ralibus duo termini motus vel muta
tionis dupl'r poſſunt ſe hr̄e. Uno mō
ꝙ ſit aſſignare inſtans in quo termi/
nus ad quem primo eſt. Et aliud in/
ſtans in quo termin⁹ a quo vltimo ē
⁊ ſic cū inter q̄libet duo inſtātia ſit tē
pus mediū: ſequit̄ ꝙ de vno termino
motus ī aliū fiat trāſit⁹ p tp̄s. ⁊ ſic ta
lis mutatio ē in tpe ⁊ nō in īſtāti. hoc
aūt cōtingit qn̄ inter duos terminos
motus eſt aliqđ medium accipere. ſi/
cut inter albū ⁊ nigrum; ⁊ inter eſſe
hic ⁊ ibi. Sed aliqui termini muta/
tionis ſunt inter quos non eſt accipe
medium. Sicut inter albū ⁊ nō albū
Inter ignē ⁊ nō ignē. inter tenebro
ſum ⁊ luminoſum. quia affirmatio ⁊
negatio ſunt ƀm ſe īmediata. ⁊ ſimil'r
p̄uatio ⁊ forma in ſubiecto determīa/
to. ⁊ in talib⁹ lꝫ ſit accipe inſtās in q̄
p̄mo eſt terminus ad quē; nō tn̄ eſt ac
cipere inſtās in quo vltimo eſt termi/
nus a quo. ¶Cū enī īter quelibꝫ duo
inſtātia ſit tempus mediū: ſequeretur
ꝙ in illo tēpore medio in neutro extre
morū eēt. quod ē impoſſibile; cū ſint
extrema oīo īmediata. Opꝫ ḡ dicere
ꝙ cū illud inſtās in quo p̄mo ē termi
nus ad quē ſit termin⁹ alicuius tp̄is
ꝙ in toto tpe p̄cedēti duret terminus
a quo. ⁊ ſic cum inter tp̄us ⁊ inſtans
qđ eſt terminus temporis; nō ſit tem
pus medium. nō ſit tranſitus de vna
extremitate in aliā in tēpore ſ; ī īſtāti
primo deſinit eſſe terminus a quo; ⁊
incipit eſſe terminus ad quem. ⁊ hui⁹

mutationes dicant̄ eē inſtantanee: ſi-
cut illuminatio generatio ⁊ corruptio
Sꝫ oꝫ ꝙ iſte mutatiões ſint termini
motuū cōtinuoꝝ ⁊ in tpe exiſtentium
q: tp̄s in quo ē vltimo termin⁹ a quo
menſurat aliquē motū ſꝫ ꝙ ſubiectū
accedit ad terminū ad quem· ſicut per
alteratione͞ materia diſponitur ad for
mā· ⁊ ꝑ motum localē corpus lumino
ſum accedit ad ſitum in quo illumiat
⁊ ſꝫ h̄ dr̄ ꝙ generatio ⁊ corruptio ſūt
termini alteratōis: ⁊ illuminatio mo
tus localis· Sic ergo due ſunt muta-
tiones corporaliū. Sꝫ neutra harum
poteſt eſſe in motu angeli. Cum eniꝫ
motus angeli attendat̄ ſm diuerſos
ꝯtactus virtuales angeli ad diuerſa
loca: qui q̇dē ꝯtactus nō ſunt ꝯtinui;
ſequit̄ ꝙ motus angeli nō ſit ꝯtinu⁹
⁊ ita tempus qđ ꝓprie menſurat mo-
tum angeli nō eſt ꝯtinuū: cū cōtinui-
tas temporis ſit ex ꝯtinuitate motus.
vt dr̄ in .4. phi· Nō eni͞ poteſt dici ꝙ
motus angeli mēſuretur tempore cō-
tinuo: quod eſt numerus motus celi.
quia motus angeli nō depēdet ex mo
tu celi· ⁊ ſic ſequitur ꝙ motus angeli
menſuret̄ quodā tpe in quo ſūt in in-
ſtātia ſibi ſuccedētia ſine ꝯtinuatiōe
q: tp̄s ex hoc ꝙ eſt numerus nō ē cō-
tinuū: ſꝫ ex hoc ꝙ eſt numerus motus
cōtinui· Sic ergo in motu āgeli duo
extrema motus nō ſunt in duobus in
ſtantibus; inter que ſit tp̄us medium
necꝫ iterū vnū extremoꝝ eſt in tpe ⁊
aliud in inſtanti: quod terminat tp̄s
ſꝫ duo extrema ſunt in duobus inſtan
tibus inter que non ē tp̄s medium. ⁊
ſic oꝫ dicere ꝙ motus angeli ſit in tpe
lꝫ alio modo ꝙ̄ motus corpales ſunt ī
tpe. Ad ꝓmū ḡ dđ ꝙ mutatio an
geli ſm ꝓdicta oñdit̄ eē ſimplicior ꝙ̄
aliqua mutatio corporalis. Eſt eniꝫ
ſimplicior ꝙ̄ illa mutatio cui⁹ duo ex
trema ſunt in duob⁹ inſtantib⁹ inter
que cadit tp̄s mediū. tamē inter duo
inſtātia motus angeli nō cadit tēpus
mediū. Silr̄ etiā ſimplicior eſt ꝙ̄ illa
cui vnū extremū ē in toto tpe ꝯtinuo
cū vnū extremū ſit in inſtāti īdiuiſibi
li. ⁊ tn̄ nō intercidit tp̄us mediū ſicut
nec ibi. ⁊ q: ē ſimplicior: iō etiaꝫ ſeq̄t̄
ꝙ ſit nobilior. Un̄ pꝫ ſolutio ad ſcđꝫ.

DEinde queſitū ē de hoīe· Et
circa hoc queſitum eſt de pri
bus nature humane· De ſa
cramētis gratie. Et de cōuerſatione
humane vite. Circa ꝓmum querebāt̄
duo. Primo de anima. Secundo
de corpore·

Articulus .5⁹.

DE anima aūt queſituꝫ ē vtꝝ
ſint eiuſdē ſube anima ſenſi
tiua ⁊ intellectiua. Et oſten
debatur ꝙ non. Nam aīa ſenſitiua
educitur de potētia materie. intellecti
ua ꝟo eſt ꝑ creationē. Nō ē ergo ea-
dē ſuba vtriuſꝗ. Preterea in nulla
ſuba q̄ ſit vna ⁊ eadē ē eodē tempore
motus ad oppoſita. Sꝫ ſenſus ⁊ ratō
eodē tpe mouent̄ ad oppoſita. ſicut di
cit apl's ad ro. 7. Video aliā legeꝫ in
mēbris meis repugnātē ⁊c̄. ḡ ſēſitiua
⁊ rōnalia nō ſūt vni⁹ ſube. Preterea
corruptibile ⁊ incorruptibile non ſunt
eiuſdem generis· ergo nec idem nu-
mero· Sed aīa ſenſitiua eſt corrupti-
bilis ītellectiua vero incorruptibilis.

ergo ſenſitiua ⁊ intellectiua non ſunt
eedē numero· ⁊ ſic nec eiuſdem ſube·
¶ Preterea aīa ſenſitiua ē cōis nobiſ
⁊ brutis· Sʒ ī brutis educit̄ de potētia
materie. g̃ ⁊ in nobis. nō ē g̃ eadē cuʒ
ītellectiua q̄ ē ꝑ creatōem. ¶ Contra.
Uniꝰ ꝑfectibilis vna ē ꝑfectio· Sed
corpꝰ humanū ē vnū ꝑfectibile. g̃ aīa
q̄ ē eius ꝑfectio ē vna. Rᵒ dō ꝙ cir
ca ordinē formaꝝ eſt duplex opinio.
Una eſt Auicebron. ⁊ quorūdā ſeq̄
ciū eiꝰ q̄ dicūunt ꝙ ſm ordinē generꝝ
⁊ ſpēꝝ ſunt diuerſe forme ſubales ibi
uicē aduenientes. ſicut ē ſuba ē corpꝰ
ē aīatum ⁊ eſt aīal· Dicūt g̃ ꝙ quedā
forma ſubalis eſt per quā eſt ſuba tm̄
⁊ poſtea eſt quedam alia ꝑ quā ē cor-
pus· deinde eſt ⁊ alia per quaʒ eſt ani
matum: ⁊ alia per quam ē aīal ⁊ alia
ꝑ quā ē hō· ⁊ ſic dicūt de alijs formis
ſubalibꝰ rerum. Sed hec poſitio ſta-
re nō poteſt. q: cum forma ſubalis ſit
que facit hoc aliquid. ⁊ dat eē ſubale
rei: tunc ſola prima forma eēt ſubaliſ
cum ipſa ſola daret eſſe ſubale rei ⁊ fa
ceret hoc aliquid. oēs aūt poſt ꝓmaʒ
eēnt accn̄talr̄ aduenīētes: nec darent
eſſe rei ſimpliciter: ſed eē tale. ⁊ ſic in
amiſſione vel acq̄ſitōe ipſaruʒ nō eēt
generatio ⁊ corruptio: ſ; tm̄ alteratio.
vn̄ patet hoc non eſſe verum. Simile
etiam eſſet in potentijs anime. nā ſo-
la prima. ſ· vegetabilis eſſet forma ſb
ſtātialiſ: ⁊ faceret hoc aliquid· alie ꝟo
eſſent accidentales. qd̄ omnino falſū
Et ideo dicēdum eſt ꝙ hiꝰ forme dif
ferūt ſm ꝑfectum ⁊ impfectū. Eſt eni
aliqua forma que nō dat niſi eē cor-
pus tm̄. Aliqua ē magis ꝑfecta que
etiam dat eſſe ⁊ viuere quocūq̄ mo-
do viuendi; aliqua que cum hiſ dat ēt
ſenſum. vn̄ pʒ ꝙ ſemꝑ vltima ē ꝑfecti
or ꝓmis; ⁊ hʒ ſe ad ꝓores ſicut ꝑfectiſ-
ſima ad impfectiſſimā· ⁊ iō q̄cq̄d con
tinet̄ ipſis totū ē virtute ī vltima. vn̄
dō eſt ꝙ vna ⁊ eadē eēntia ē aīe ſenſi
tiue ⁊ intellectiue. ſ; ītellectiua hʒ ſe
ad ſenſitiuā ſicut ꝑfectū ad impfectuʒ
Qd̄ aūt ſpāliter aīa ſēſitiua ⁊ intelle
ctiua ſunt vnius eēntie ſignū ē; q: ni-
ſi vires aīe radicarēt̄ in vna eſſentia
nunq̄ vna impediretur ab alia; nec ēt
ꝟtus viꝰ redūdaret in aliā. Itē cum
intellectꝰ non hēat determinatum or
ganū in corpore; quo mediante exerceʒ
oꝑatōes ſuas; ad quid vniret̄ corpori
niſi eſſet eiuſdē eſſentie cum aīa ſenſi
tiua. Sic g̃ pʒ ꝙ vna eſſentia eſt aīe
ſenſitiue ⁊ intellectiue. ſ; differunt ſm
perfectum ⁊ impfectū. vt dictum eſt.
¶ Ad ꝓmū g̃ dō ꝙ aīa ſenſitiua edu
cit̄ de potentia materie in brutis; in
nobis vero non; ſed eſt per creationeʒ
cum eiꝰ eſſentia ſit eſſentia anime ra-
tionalis que eſt per creationem.
¶ Ad ſecundum dicendum ꝙ non
eſt inconueniens aliquid idem exi-
ſtens ſecundum diuerſas vires vel
partes moueri ad oppoſita. ⁊ ideo liceʒ
ſubſtantia anime humane ſit eadem
ſenſitiue ⁊ intellectiue. Tamē poteſt
ſecundum diuerſas partes ⁊ vireſ mo
ueri ad oppoſita. vt ſcilcet ſenſus mo-
ueatur ad ea que ſunt ſibi propria. Et
ratio ad ea ad que ordinatur. ¶ Ad
tertium dō ꝙ lʒ incorruptibile non ſit
idem cū corruptibili; tamen īuenit̄ ali
q̄d incorruptibile; qd̄ habet aliquam

propꝛietatem communez coꝛꝛuptibili: ⁊ ſic ē ī aīa rōnali. Nā ipa ſba aīe ē ī coꝛꝛuptibilis: nihilominꝰ tñ hʒ aliqd ī ſe. ſ. ſēſitiuū. qḋ ē cōe ēt coꝛꝛuptibili. Ad q̄tū dō ꝙ lʒ aīa ſēſitiua ſit cōis ī nobis ⁊ brutis ꝗtū ad rōnē generiſ tñ ꝗtū ad rōnem ſpēi alia ē in hoīe ⁊ alia ī bꝛutis ⁊ ſilr alia in aſino ⁊ alia ī equo ⁊ ī boue. ⁊ ſm ꝙ differūt aliq̄ aliq̄ ſpē: ita etiā differt in eis aīa ſenſitiua ⁊ iō nō ſeqtur: ꝙ ſi ī bꝛutiſ educat ḋ potētia materie ꝙ etiā ī hoīe. q꞉ ī hoīe ē altioꝛis ſpēi. ⁊ ē p creatōnem.

Articulus. 6ꝰ.

De copoꝛe aūt q̄ſitū ē vtrum reſurgat idē numero. ⁊ oſtendebat ꝙ nō. q꞉ ſm phum in topi. illud dī idē numero: qḋ ē idē pꝛopꝛio accñte ⁊ diffinitōe. Sʒ coꝛpꝰ in reſurectōe nō hēbit eadē ꝓpꝛia q꞉ mō reſibile tūc nō. nō eadē accñtia: q꞉ nūc albꝰ criſpus niger ⁊ hiꝰ: q̄ tūc nō erūt nō eadē etiā diffinitio q꞉ mō diffinit̄ p moꝛtale. tūc ṽo nō mōtale erit. ģ videt̄ ꝙ nō reſurgat idē numero. Preterea idētitas materie facit idē numero. Sʒ mā coꝛpiſ reſurgētiſ nō erit eadē cū coꝛpe qḋ nūc ē; cū mlṫe foꝛme reiteret̄ in ea. ģ coꝛpꝰ nō reſurget idem numero. Preterea phs diciti li. de aīa. ꝙ nō ē eadē ſtatua numero q̄ deſtruit̄ ⁊ de eodē ere reficit̄. Pari ģ rōne coꝛpꝰ qḋ mō coꝛꝛūpit̄ nō eri tidem numero cū eo qḋ reſurget. Preterea ꝯſtat ꝙ hō hūanitate ē hō ⁊ vna hūanitate vnꝰ hō. Sʒ ī coꝛpe qḋ nūc ē ⁊ qḋ r̄ſurget erūt due hūanitates. q꞉ p moꝛtē ꝯſtruit̄ foꝛma totiꝰ. ģ erūt duo hoīes, ⁊ ſic vī ꝙ coꝛpa ñ reſurgēt eadnūero. Cōtra. Job. 19. quē viſurꝰ ſū ego ipe ⁊c. Rō dō ꝙ ad h̄ ꝙ aliqd ſit idē numero reqrit̄ idētitatis ꝑncipioꝝ eſſentialium. Vñ qḋcūꝗ ꝑncipiorum eēntialium etiam in ipſo indiuiduo variet̄: necc̄e ē ēt idētitatez variari. Illud autē ē eēntiale cuiuſlibʒ īdiuidui: qḋ ē de rōne ipſius: ſicut cuilibet rei mālī ſunt eſſētialia mā ⁊ foꝛma. vñ ſi accñtia varietur ⁊ mutētur: remanētibus pꝛincipijs eēntialibus īdiuidui: ipſum indiuiduum remanet idem. Cum ģ ꝑncipia eēntialia hoīs ſunt aīa ⁊ coꝛpus: ⁊ hec remaneāt: q꞉ reſurget eadem aīa ⁊ idem coꝛpus: dicēdū ꝙ coꝛpus hominis reſurget idez numero. Ad ꝑmū ģ dō ꝙ obiectio illa ꝓcedit ex falſo intellectu littere. Non enim dī idem numero illud ꝙ hʒ idē accidens nūc ⁊ poſtea; ⁊ idem ꝓpꝛiū ꝫ illud eſt idē numero qḋ ē idē cum accñte ⁊ idem cum pꝛopꝛio. ſicut cū ſubiectū eſt idem cum accñte pꝛopꝛio ⁊ diffinitōe; ⁊ non illa que habēt idem accñs idem ꝓꝑum ⁊ vnam diffinitōem vñ pʒ ꝙ obijcienſ falſe intellexit textū. dato autem ꝙ ſm illūm īntellectum ꝓcedat obiectio. dicendum ꝙ intelligit̄ de accñtibus indiuiduātibus. ſ. de dimenſionibus. ⁊ erūt hec in coꝛpibꝰ gloꝛificat̄. Itē erit ibi idez ꝓꝑum. ſ. riſus. Job. 8. Implebit̄ os tuum riſu ⁊ labia tua iubilo. De diffinitiōe ṽo dō eſt ꝙ licet reſurgat immoꝛtale, tamē vera moꝛtalitas nō tollet̄ ab eo; q꞉ natura humana erit ibi q̄ ex ſe hʒ ꝙ ſit moꝛtalis. Ad ſm dicēdū ꝙ lʒ eadē mā faciat idem numero; non tamen mā nuda nec que facit

ꝑncipiū in numero. ſ vna mā hʒ qꝫ ē ſub dimenſionibꝰ terminantibꝰ ipam facit idē nūero. vñ lꝫ multe forme reiterent̄ in mā corpis reſurgētis; tamē reſurget corpus ſub eiſdē dimenſioni bus ⁊ cū eiſdē ꝑncipia eētialibus.

Ad tertiū dō ꝙ aug. dicit cōtrariū Ipſe enī vult ſi ſtatua reficiat̄ ex eodem ere ꝙ ſit eadē numero, nihilominus tā dō ꝙ oīa artificialia ponūtur dupl̄r. in genere; vel in ſpē qꝛ vel per māȝ ſuā vel ꝑ formā ſuā. Nālia aūt ponūt̄ in genere vel ſpē tm̄ ꝑ formam ſuā. forme aūt artificiales qꝛ ſūt accītia iō oȝ ꝙ collocent̄ in genere vl̄ ſpē ꝑ mām. nāles ṽo nō qꝛ ſunt ſubāles. dico ḡ ꝙ ſi cōſideret̄ ſtatua, put ponit̄ in genere vel ſpē ꝑ māȝ ſuā: ſic reficit̄ eadē ſtatua. Si ṽo cōſideret̄, put ponitur in genere vel ſpē ꝑ formā: ſic dico ꝙ nō reficit̄ eadē ſ alia; qꝛ alia eſt forma hꝰ ⁊ alia illius. in corpe aūt nō eſt ſic. qꝛ in corpe erit eadem forma.

Ad quartū dō ꝙ nō ſunt due humanitates in corpe qđ corrūpit̄ ⁊ qđ reſurgit: ſed vna: qꝛ ꝑncipia eſſentialia nō mutant̄ ſ ſunt eadē.

De ſacris ṽo gr̄e queſita ſunt tria. Primo de ſacro cōfirmationis. Scđo de ſacro eucariſtie. 3º de ſacro matrimonij.

Articulus. 1ꝰ.

Circa pmū querit̄ vtrū ſolus epūs debeat conferre ſacrm̄ ꝯfirmatiōis; vel etiā aliꝰ. ⁊ videt̄ ꝙ nō ſolū epūs: ſ etiā ꝙ ꝗlibet ſacerdos poſſit ꝯferre. Conſtat enim ꝙ in cōfirmatione cōfert̄ gr̄a ſpūalis Sȝ huius gr̄e collatio ſic eſt ordīata vt non poſſit īpediri. ꝯſtat aūt ꝙ per abſentiā epoꝝ multotiēs īpedit̄. quia non ſūt vbiqꝫ pn̄tes. ḡ oȝ cōferre per miniſteriū ſacerdotū q̄ ſūt vbiqꝫ pſētes. Preterea ſacra inſtituta ſūt ꝓpter vtilitatē. ḡ debēt eo mō conferri quo cōpetit vtilitati oīuȝ. nō aūt cōpeteret vtilitati ſi ſolus eps ꝯferret hoc ſacrm̄: in quo datur robur ſpūs ſcī: qꝛ nō oēs hn̄t opportunitatē epi. ḡ oȝ fieri ꝑ ſacerdotes ꝑ quos pn̄t oēs cōſeq̄ hāc vtilitatē. Preterea cōſtat ꝙ ſacramentū baptiſmi ē maiꝰ ꝙ̄ ſacrȝ cōfirmatiōis. Sȝ baptiſmꝰ pōt ꝯferri ꝑ quoſlibet ſacerdotes. ḡ multo magis ꝯfirmatio. In cōtrariuȝ eſt eccleſie ꝯſuetudo. Rꝰ dō ꝙ ꝓprius miniſter ſacri ꝯfirmationis ē eps. ⁊ hoc ꝓbat̄ rōne ⁊ auctoritate. Rōne qđē qꝛ cōfirmatio ad hoc fit vt homo in quadā ꝑfectione ꝯſtituatur; cū detur ad robur ſpiritus ſcī. vt. ſ. homo ex hoc fiat fortis ⁊ robuſtus ad ꝯfitenduȝ ⁊ ꝓponēdum fidem corā regibus ⁊ ꝑncipibus vñ ⁊ ꝓpter hoc fit in fronte vt nō ptimeſcat nec ꝯfundatur ꝓponere fideȝ corā oībus ⁊ defendē. Sic autē Dio. dicit tres ſūt actiones ierarchie. ſ. purgare illūiare ⁊ pficere. purgare ē ꝓprium dyaconoꝝ. illūiare pſ̄boꝝ. ⁊ h̄ ꝯſiſtit maxime in eucariſtia. perficere vero eſt epoꝝ. ⁊ ideo oīa ſacramenta. que ad perfectionem conferuntur pertinent ad collationē epi: que ſunt collatio ordinum. conſecratio virginum ⁊ vaſorum: ⁊ confirmatiōis ſacramētum. vnde alius nō poteſt conferre cōfirmationis ſacramentum niſi epiſcopus. Hoc etiā pȝ auctoritate ſcripture

Confirmatio enī cedit in locū īpoſitōis manuū. hoc aūt nō poterat fieri niſi p ſolos apłos. vñ ⁊ p Philippū q̄ pdicauerat v̄bū dñi in Samaria nō īponebant man⁹, ſ apłi que erāt ierosolymis audito q̄ ſamaria recepit v̄bū dei, miſerūt ad eos Petrū ⁊ Joannē, ⁊ poſtea ſeq̄tur. Tūc imponebant manus ſup illos ⁊c. vñ cū epi ſuccedūt in locū apłoꝝ: ſolis epis debetur collatio ſacri cōfirmatiōis. Jnuenimus tñ q̄ aliqua q̄ in q̄dā perfectione ꝯſtituūt: ex diſpēſatōe cōmittūtur ſimplicibus ſacerdotib⁹ ſicut collatio minoꝝ ordinū, ⁊ hui⁹. qḋ ēt ď cōfirmatione fieri poſſet cū diſpenſatione: ſine q̄ nullus dꝫ cōferre hoc ſacrm̄ niſi ſolus epus. Ad primū ḡ dḋ q̄ nō oīa ſacra in q̄bus ꝯfert̄ gratia ſpūalis poteſt ꝯferre ſacerdos. vñ lꝫ in ſacramento cōfirmationis ꝯferatur gr̄a ſpūalis: nō tñ cōpetit ſacerdoti q̄ꝛ pfectiori modo in ſacro ordinis cōfert̄ gr̄a ſpūalis. qḋ reſeruatur ſolis epis ꝓpter pfectionē in qua cōſtituit. Nec obſtat de impedimēto: q̄ꝛ poſſūt recurrere ad ciuitates in q̄bus ſunt epi p̄ſētes. ⁊ p hoc p̄ꝫ ſolutio ad ſcdm̄. Ad tertiū dḋ q̄ ſacrm̄ baptiſmi ē maius neceſſitate non pfectione. ⁊ iō ꝓpt̄ ei⁹ neceſſitatē nō ſolū ſacerdotes ſ etiaꝫ q̄libet xp̄ianus pōt baptizare ī articulo neceſſitatis. vbi non hꝫ copia ſacerdotis: ſeruata nihilo minus forma ſacramenti. Confirmatio v̄o q̄ꝛ non eſt adeo neceſſaria ⁊ ꝯſtituit in q̄dā pfectione. vt dictū eſt maioribus reſeruatur. ſ. ſolis epis.

Circa ſacrꝫ eucbariſtie q̄ſita ſūt duo. Primo de illis q̄ excludunt̄ a ꝯſecratiōe p fornicatione. Scdō de illis q̄ excludūt̄ a pticipatiōe ſacri p excōicationē.

Articulus. 8⁹.

Circa pm̄ū q̄ſitū ē. vtrū aliq̄s poſſit audire miſſā ſacerdot̄ fornicarij q̄n peccet mortalr̄. vł q̄ non poſſit audire ſine pctō mortali. Eccl̄ia .n. pcepit ſub anathemate: q̄ nullus audiat miſſā a fornicario ſacerdote. Sꝫ facē ꝯ h⁹ mandatū ē pctm̄ mortale. ḡ ⁊c. Cōtra ē q̄ ī mult̄ locis p mundū ſuſtinet̄. R⁹ dḋ q̄ circa hoc ē ꝯſiderandū q̄ aliq̄d q̄ntū ad ius nāle ē p ſe malū: ⁊ aliq̄d malū ē q̄tuꝫ ad ius poſitiuū. Quicūq̄ eni ſacerdos in pctō mortali exñs celebrat: peccat mortalr̄. vñ ſi cōſtaret mihi eū eē in pctō mortali ⁊ inducerē eū ad celebrandū peccarē mortalr̄. ⁊ h̄ ē ſm ipſū ius nāle. q̄ꝛ h̄ ē puocare eū ad pctm̄ mortale. Jus aūt poſitiuū addit plus. q̄ nō ſolū debeā inducere eū ad celebrādū: ſ etiā ſi audiā ei⁹ miſſā pecco mortalr̄. qḋ q̄dē inſtitutū ē in penā ſacerdotis fornicarij. Attendēdū tñ ē q̄ hoc nō intellr̄ de q̄libet ſacerdote fornicario: ſ de publicis fornicarijs: q̄ ꝓprie dicūt̄ publici q̄n iudicio ⁊ ſētētia eccł'ie vocāt̄ publici. Vñ q̄cūq̄ a tali fornicario publico audit miſſā peccat mortalr̄. Ad illud qḋ obijcitur dicendū q̄ ſi ſuſtinet̄ a platis ꝓpter hoc non excuſatur quia h̄ eſt vel ꝓpter negligentiā: vel ꝓpter miſeriam ⁊ defectū ipſoꝝ platoꝝ: qui nō ſūt auſi corrigere alios: cum ī ſe mł'ta

corrigēda cog̃ſcāt· vel ēt pp timorē ali
qñ; vnde nō excuſanť pp hoc,

Articulus .9ꝰ.

C Irca ſcḋm q̃ſitū fuit· vtrꝝ ali
q̇s loquēdo comedendo ſeu
ſtando cū excōicatis peccet
mortalr. videť qꝫ ſic, q: multi mag̃ri
ḋcretorꝝ ⁊ magni h̃ dicūt· Preterea
facē ꝯ pcepta eccl̃ie ē pcm̄ mortale. ſꝫ
eccl̃ia mādat qꝫ nulluſ loq̃ť; nec come
dat cū excōicat. h̃ g̃ q̇ facit peccat mor
talr. Pretēa q̇dā decretaľ dič vbi ꝯſu
lebať ſūmꝰ pōtifex. vtrꝝ poſſet pticipa
ri excōicatis. qꝫ h̃ etiā ꝓ vitādo diſpē
dio mortis nō dꝫ facē. ⁊ huiꝰ aſſignat
cām dicēs. q: eſt peccatū mortale. vi
deť g̃ qꝫ q̇cūqꝫ ī aliquo pticipat cū eiſ
peccat mortalr. Cōtra ē qꝫ nos vide
mus multos pfectos viros hoc faciē
tes: qui nullo mō hoc facerēt; ſi eēt pec
catum mortale. Rꝰ dō qꝫ aliq̇s p ex
cōmunicatōem ſepareť a cōione fide
lium· nō aūt hoīum niſi p accñs; q: in
tm̄ ſepať a cōione hoīum inquātū ꝯ
uenit ſeparari a cōione fidelium. dico
g̃ qꝫ aliquis pōt cōicare ſeu pticipare
cum excōicato directe ⁊ indirecte; dire
cte q̇dem in his q̇ ſunt fidelium. ⁊ ſic
ille qui hoc mō cōicat ſibi peccat mō
taliter. Et h̃ cōtingit tripliciter. q: ſi
cōico ſecū in diuinis ſicut ſi orē ꝓ eo
vľ audiā miſſā cū eo: ⁊ ī aliis ſpūalibꝰ
Item ſi ex ꝯtēptu; ⁊ h̃ in quocūqꝫ cōi
cat q̇s cum eo q̃ſi ꝯtēnēs mādatū ec
cleſie peccat mortalr. Itē q̇cūqꝫ par
ticipat ſecū ī crīe ⁊ ī cā. Indirecte ṽo
cōicat quis cum eo in his q̇ ſunt hoīs
ſicut ī ṽbo, in cibo ⁊ in his q̇ ſunt ſim
plr humane ꝯuerſatōis, ⁊ ſcḋm h̃ ñ pec
cat mortaliter ſ; venialiter; niſi faciat
ex ꝯtēptu, vt dcm̄ ē. Ad pmū g̃ dicē
dū qꝫ opinio decretiſtarꝝ nō ē ṽa q: ꝓp
ſī plus aſſētiūt ī his ⁊ ſequūť ius hu
manū q̃ꝫ diuinū; cū plus ſit aſſētiēdū
diuino q̃ꝫ humano ⁊ iō melior ē opīo
aliorꝝ q̇ dicūt ꝯriū. Ad ſcḋꝫ dō qꝫ cōi
care cū excōicato directe ē ꝯ pceptū ec
cl̃ie ⁊ ē pcm̄ mortale; ſ; idirecte nō ē ꝯ
ſ; pter pceptū eccl̃ie. ⁊ h̃ nō ē pcm̄ mor
tale ſ; vēiale. Vñ ſciēdū ē qꝫ q̇dā ſūt
p ſe malū. ⁊ hec nō pñt fieri ſine pcō
ſicut cōicare excōicato ī his que ſunt
excōicati. ⁊ iō nō pōt fieri ſine pecca
to· Quedā ṽo ſūt occaſiones malorꝝ
tm̄· ⁊ iſta pñt fieri ſine peccato morta
li ⁊ ſic eſt loqui vľ comedē cū excōica
tis. Ad tertiū dō qꝫ ñ ſolū q̇s dꝫ ſb
ire mortē añq̃ꝫ peccet mortalr; ſ; etiā
añq̃ꝫ peccet venialr· q: pcm̄ inquātū
pcm̄ nunq̃ꝫ eſſet eligibile. Si enī eēt
eligibile nūq̃ꝫ eſſet pcm̄. ⁊ ſic non pec
carem ſi facerem· ⁊ iō p h̃ nō ꝯcludiť
qꝫ iō nō ſit pticipādum eis; q: eſt pcm̄
mortale ⁊ q̇ h̃ facit peccat mortalr q:
etiā ſi eēt veniale nō eēt participādū
eis ⁊ tm̄ nō peccaret mortalr pticipan
do. vľ dō ē qꝫ ḋcretaľ illa ītellr̃ de illiſ
q̇ directe cōicāt excōicatis.

C Irca ſacr̃m mr̃imonii q̃ſita
ſūt duo· Prīo de maleficia
tis. 2ꝰ de frigidis·

Articulus .10ꝰ.

C Irca pmū q̃ſitū ē. vtrꝝ male
ficia īpediāt mr̃imoniū. vĩ qꝫ
nō; q: opus dei ē fortiꝰ q̃ꝫ dia
boli. Sꝫ mr̃imoniū eſt opus dei. ma
leficiū ṽo opus diaboli. g̃ mr̃imoniū
ē fortius maleficio, non ergo īpeditur

Nō

ꝑ ipm̄. Contra. Maioꝛ eſt poteſtas
demonis ꝙ̄ hoīs. Sꝫ hō pōt mr̄imo
niū īpedire. g̊ ⁊ demō. Rn̄o dō ꝙ mr̄i
moniū ē quaſi quoddā pactū. Nā ꝑ
mr̄imoniū vn⁹ tradit ptātē ſui coꝛpis
alteri ad carnalē copulā. Cōſtat autē
ꝙ pactū de īpoſſibili nullū ē: cū null⁹
poſſit ſe obligare ad īpoſſibile. ⁊ ideo
qn̄ aliqˢ obligat ſe ꝑ mr̄imoniuꝫ ad
carnalē copulā: ſi hͦ ſit ei īpoſſibile ma
trimōiū nullū ē. Sꝫ notādū ē ꝙ īpoſ
ſibilitas carnalis copule ex aliquo ī-
pedimēto ꝓueniēs pōt duplr̄ ꝯſidera
ri. qꝛ vel illud īpedimētū ē ſuꝑueniens
mr̄imonio iā ꝯſūmato: vl̄ p̄cedēs.

Si ē ſuꝑueniēs tūc mr̄imoniū iam
ꝯſūmatū nūꝙ̄ ſoluit̄. Si īv̄o īpedimē
tū p̄cedat: tūc mr̄imoniū nōdū ꝯſum
matū ſoluit̄. Itē circa hͦ ſciēdū ꝙ īpe-
dimēta hi⁹ vel ſūt ꝑpetua vel ad tp̄us
Si ſūt ꝑpetua: tūc mr̄imoniuꝫ illud
ſimplr̄ impeditur. Si v̄o ſunt tp̄alia:
tūc mr̄imoniū nō impedit̄ ſimplr̄: ſed
ad tp̄s. ita tamē ꝙ impedimentum in
vtriſꝙ̄ p̄cedat. De maleficijs autē ſciē
dum ē ꝙ qͥdam dixerūt ꝙ maleficiuꝫ
nihil eſt. ⁊ hͦ ꝓueniebat ex infidelita
te: qꝛ volebant ꝙ demones nihil ſunt
niſi imaginatione hominum; inquā
tum. ſcilicet homines imaginabātur
eos: ⁊ ex iſta imagiatōe territi ledebā
tur. Fides v̄o catholica vult ꝙ demo
nes ſint aliqͥd ⁊ poſſint nocē ſuis oꝑa
tōib⁹: ⁊ īpedire carnalem copulā. ⁊ iō
hi⁹ īpedimēta ſi p̄cedāt: ⁊ ſunt ꝑpetua
vt dictū ē ſimplr̄ impediūt mr̄imoni-
uꝫ: Ad p̄mū g̊ dō ꝙ ēt diabolus eſt
op⁹ dei ⁊ nō ſolū mr̄imoniū. ⁊ īter oꝑa
dei vnū ē foꝛti⁹ alio, ⁊ vnū īpedit̄ per

aliud magis foꝛte. Unde cum diabo
lus ſit foꝛtioꝛ ꝙ̄ matrimonium nihil
pꝛohibet per ipſum matrimonium im
pediri.

CIrca ſcm̄ q̄ſitū ē vtꝝ frigidi-
tas īpediat mr̄imoniū. vī ꝙ
nō. qꝛ ſenes ſūt frigidi: ⁊ tm̄
ꝯhūt mr̄imoniū. In ꝯriū ē qꝛ nul-
lus obligat ſe ad impoſſibile. Sꝫ im
poſſibile ē frigidiſ carnalr̄ alicui copu
lari. g̊ ſi ad hͦ obligāt ſe pactū hi⁹ nul
lū erit. Rn̄o dō ꝙ frigiditas eadē rō
ne impedit mr̄imoniū ſicut malefici-
uꝫ: cū ſit eadē impoſſibilitas ī vtroꝙ̄
nihilomin⁹ tm̄ differt frigidus ⁊ ma-
leficiat⁹. Frigid⁹. n. ē īpotēs ſimplr̄ ꝙ̄
tum ad oēs. maleficiat⁹ v̄o ē qͥdē im-
potēs: nō tm̄ quo ad oēs: ſꝫ quo ad vnū
tm̄. Nā maleficiū ꝯſiſtit ī imagina-
tōe viri reſpectu vnius mulieris. inꝙ̄
tum. ſ. ex operatōe demonis fit illi ab
hoīatio alicuius mulieris: quā ꝓpter
honoꝛem refugit ⁊ reſpuit. ⁊ ideo alr̄ ī
pedit frigiditas ⁊ aliter maleficium.
Naꝫ frigiditaſ impedit aliquē ita ꝙ
oꝫ ꝙ remaneat abſꝙ̄ omni ſpe ꝯhen
di ſi ab vna īpediatur. Un̄ ſi aliquā-
do aliqˢ efficit̄ potens oꝫ reintegrare
p̄mū mr̄imonium. vn̄ frigiditas ſol-
uit ꝯtum ⁊ impedit ꝯhendū. malefi
ciat⁹ v̄o impedit̄ quātū ad iſtā tm̄. vn̄
dat̄ ei licētia nubēdi alteri. Et mlr̄ eſt
ſilr̄. vn̄ maleficiū ſoluit ꝯtractum: ſꝫ n̄
dirimit ꝯtrahendū. vt iam pꝫ. Ad
p̄mū g̊ dō ꝙ ſenes ſunt frigidi non qͥ
dem ad actum gn̄atōis ſꝫ ad gn̄atōeꝫ
pꝛolis. ⁊ iō cū poſſint carnalr̄ copula-
ri nō ſoluitur mr̄imonium. frigiditas
v̄o q̄ oīo carnalem copulam impedit

ſoluit matrimonium.

(c)Irca ꝯuerſationē ṽo hūane vite q̄ſita ſūt q̄dā p̱ cōparatio‑nē ad ꝓximū. Quedā ṽo p̱ ꝯparationē adres q̄ in vſū hoīuꝫ veniūt ¶ Per ꝯparationē ṽo ad ꝓximū q̄ſitū ē de correctiōe fraterna. circa quā duo queſita ſunt. ¶ Articulus .i^{us}.

(p)Rimo vtrū debeat aliq̄s in publico vel in p̄uato corrigē ꝓximū vel frēꝫ ſuū. vīꝫ ꝙ oc‑culte. Mat. 18. peccauerit in te frater tuus. vade ⁊ corripe eū inter te ⁊ ip̄m ſolū. vīꝫ ḡ ꝙ occulte ſit corrigēdus frat̄ delinquēs. Cōtra. Ad Thi. 5. Pec‑cantē corā oīb⁹ argue. ¶ Preterea ali‑que ꝯſtitutiōes h̄ h̄nt. vt. ſ. publice cor‑rigātur. R^{o} dō ꝙ h⁹ correctio ex ca‑ritate dꝫ ꝓcedere. ⁊ inde ē ꝙ dī frāna correctio. ⁊ iō dꝫ ordinē frāne correctio‑nis ſumē̄ ſꝫ ordinē caritat̄. Ordo aūt caritatis. eſt vt q̄s bono ꝓximi p̄ferat cōmune bonū. Itē vt velit bonū ꝓxi‑mi ⁊ ꝯſcīe ⁊ fame. ⁊ ī his magis velit bonū ꝯſcīe: qñ vtrūq̄ hrī nō pōt. Et iō his ꝯſideratis credo ꝙ ſi eēt aliqđ pctm̄ carnale ſeu ſpūale qđ ṽgeret in detrimentū multitudīs: ſtatim ē reue‑landū: cū p̄pondēt bonū cōe in ordīe caritatis: vt dictū eſt: bono ꝓximi ſi‑ue ſit fame ſiue ꝯſcīe. Qñ ṽo nō time‑tur multitudinis detrimentū: tunc dꝫ q̄s vtrūq̄ cuſtodire. ſ. bonum fame ⁊ ꝯſcīe: corrigēdo occulte inter ſe ⁊ ipſū Si aūt ex hoc correctō nō ſequat̄: tūc ſm ordinē euangelij dꝫ ſecū adhibere aliū: vel etiā referre eccleſie. nihilomi‑nus tñ ⁊ in hoc ſeruādus ē ordo. vt ſi pctm̄ ſit publicū: publice corrigatur. ſi ṽo occultū occulte. ⁊ iō dī. Si pecca‑uerit in te frat̄ tu⁹. i. te ſciēte ſoluꝫ ⁊c̄. q̄ꝫtū ad occultū. Quātū ṽo ad publi‑cū dī. Peccātē. ſ. publice corā oīb⁹ ar‑gue. Et ſic pꝫ ſolutō ad p̄mū vtriuſq̄ p̱tis. ¶ Ad aliud ṽo dō ꝙ illud de cō‑ſtitutiōib⁹ ordinatū ē ⁊ ſeruari debꝫ ī his q̄ ṽgūt in p̱iculū ⁊ detrimētū ſo‑cietatis ⁊ collegij. ¶ Articulus .ii^{us}.

(s)Ecūdo querit̄ vtꝝ ſi aliquis ſciat pctm̄ ꝓximi peccet mor‑taliter referēdo illđ ſtati p̄la‑to ſuo. videt̄ ꝙ ſic: q: facē̄ ꝯ ordinem euangelij ē pctm̄ mortale. Sꝫ ſtatī re‑ferre p̄lato ē cōtra ordinē euangelij. ḡ peccat mortalr̄. Cōtra ē q: hoc faciūt multi viri p̱fecti: q̄ nullo modo hoc fa‑cerēt: ſi eēt pctm̄ mortale. ¶ Preterea p̄lati poſſūt nō ſolū de p̄terit̄. ſ; ⁊ de fu‑turo p̄hēre cautelā. ⁊ iō ſi eis referat̄ nō videtur eē peccatū mortale. ¶ R^{e} dō ꝙ ṽbuꝫ dñi qđ dicit Mat. 18. de correctiōe fraterna ē intelligēdū ſicut alia ṽba q̄ dicit p̱tinētia ad humanos actus ſuari dꝫ ſm ꝙ depēdet a carita‑te. ⁊ iō dico ꝙ ſp̱ cū debitis circūſtan‑tijs intelligēda ſūt. Sciendū ē aūt ꝙ in crimīb⁹ tripl̄r ꝓcedit̄ ſm iura q: p̱ inq̄ſitionē. ⁊ h̄ ē ī pctīs publicis. ⁊ nō dꝫ fieri niſi p̄cedat clamor ꝯgregatō‑nis. Itē p̱ denūtiationē ⁊ p̱ accuſatio‑nem. ⁊ h̄ ē in p̄uatis. ¶ Si aūt ꝓceda‑tur p̱ accuſationē. tūc dꝫ fieri p̄ſcriptō q: obligat̄ accuſās ad talionē. ⁊ ī hoc intēdit̄ vt finis bonū reipublice. vñ h̄ pōt fieri ſm voluntatē ſiue publice ſi‑ue p̄uatim. Si aūt ꝓcedatur p̱ denun‑tiationē. tunc dꝫ p̄cedere fraterna am‑monitio. quia finis hui⁹ eſt emēdatio

ꝓximi.⁊ iō dʒ ſuari ordo fraterne cor
rectiōis.vtrū aūt ſtati cū q̇s ſcit frēm
ſuū peccaſſe debeat denūciare p̄lato:
dico q̄ in his diſtinguēdū ē de condi
tiōib⁹ ſubditi ⁊ p̄lati. Nā ſi ego ſcio
q̄ frater ꝑ me corrigeṫ:tūc nō debeo
h̓ denūciare p̄lato. Si aūt videṫ q̄ h̓
meli⁹ fiat ꝑ p̄latū:⁊ p̄latus nihilomi
nus ſit pi⁹ diſcret⁹ ⁊ ſpūalis nō hñs
rancorē ſeu odiū aduerſus illū ſubdi-
tū;tūc licite pōt h̓ denūciare ſibi.⁊ tñ
nō dicit eccl'ie:q2 nō dicit ei ſicut p̄la
to:ſ3 ſicut ꝑſone ꝓficiēti ad correctionē
ꝓximi ⁊ emendā. Sʒ q2 ꝓpṫ ꝯditiōes
diuerſas p̄latoꝝ ⁊ ſubditoꝝ: nō pōt i
h̓ dari gn̄ale iudiciū q2 aliq̄n p̄latus
vel moueṫ ad odiū aduerſus ſubditū3
vel ſubditus nō bñ ferret v̓ba p̄lati:
iō tenendū ē h̓ ꝓ regula q̄ in oīb⁹ iſtis
ſꝑ ſuāda ē caritas.⁊ qd̓ meli⁹ ⁊ magiſ
expedire vr̄:⁊ ſi h̓ itēdat.ſ.emēdā ꝓxi-
mi:ſeruet q̄ntum pōt bonū caritatis:
tūc denūciādo nō peccat. Si vero de-
nūciet cuicūq̄ ꝑſōne hoc ex malicia:
⁊ vt ꝓximus ꝯfūdaṫ vel deꝓmaṫ:tūc
denūciās ſiue accuſās peccat mortalr̄

Ad p̄mū ḡ dd̓ q̄ ſi ſtati aliq̇s refe
rat p̄lato adhibēs debitas circūſtan-
tias ⁊ ꝯſiderans magis expedire: nō
facit ꝯtra p̄ceptū euangelij:q2 nō di-
cit h̓ eccl'ie:ſ3 ꝑſone ꝓficienti.vt dictū
ē.⁊ ideo nō peccat mortaliter. Ad
ſcd̓ʒ dd̓ q̄ ēt ꝑfecti viri peccarēt mor-
taliter:ſi denūciando p̄lato vel alicui
ꝑſone intēderēt aliq̇d qd̓ ē ꝯ intētio-
nem p̄cepti. Ad tertiū dd̓ q̄ ſi aliq̇s
referat p̄lato culpā ꝓximi intendēs vl̓
cautelā in futurum:vel aliquid huius
qd̓ ad emendā ꝓximi viderit expedire
nō peccat. Si aūt h̓ ſiue p̄lato ſiue
alicui amico ſuo ex malicia referat:tūc
peccat mortalr̄. Qd̓ ſi ex ī cautela ali
cui dixerit h̓:ita tñ q̄ nō ꝓueniat inde
aliud vel infamia vl̓ vituꝑiū ꝓxio de
linquēti:tūc nō peccat mortaliter,licʒ
incaute agat.

Incipit qd̓libet duodecimum.

QUeſitū3 ē de reb⁹ q̄
ſūt ſupra hoīe3:⁊ de
reb⁹ hūanis. Circa
p̄mū q̄ſitu3 de deo
de angel' ⁊ de celo.
Circa p̄mū q̄ſitū
ē d̓ deo q̄ntū ad ſuū
eē.q̄ntū ad ſuā potētiā.q̄ntū ad ei⁹ p̄de
ſtinationē. Articulus.p̄m⁹.

CIrca p̄mū q̄ſitū ē vtꝝ ī deo
ſit tm̄ vnū eē.ſ.eēntiale. vel
p̄ter iſtud ſit ēt in deo eē ꝑſo-
nale:⁊ vr̄ q̄ ſic.q2 aliud ē p2e3 eē:ali-
ud filiū eē ⁊ aliō ſpm̄ ſcm̄ eē:ſ3 eē eēn-
tiale nō ē aliud ⁊ aliō.ḡ ⁊c. Preterea
ꝓꝓū forme ē q̄ det eē. Sʒ ī diuinis ſūt
tres ꝓꝓetates ꝑſonales q̄ obtinēt vi-
cē forme.ḡ ⁊c. Cōtra aug.dicit. In
diuinis tm̄ vnū eē. R̄ᵒ dd̓ q̄ v̓itas fi-
dei h3 q̄ ī diuinis ſolū ē diſtīctio q̄ ē ſm̄
relatiōes oppoſitas.relatō aūt ſicut ⁊
q̄l3 forma h3 eē ex ꝯpatiōe ad illō cui
ineſt.vñ eē filiatiōis ē ꝑ ꝯpationē ad
ſubiectū cui ineſt.relatio aūt ī diuinis
nō diſtīguiṫ ab eo cui ineſt:vel ī quo
ē:q2 eſt ip̄a res q̄ referṫ.ſed diſtingui
tur ſolū ex parte eius cui opponiṫ.⁊ ex
hac ꝑte non ꝯſideraṫ eē relatiōis ſ3 di
ſtīnctio ⁊ oppoſitio eius.⁊ iō ē in deo
vnū tm̄ eē.ſ.eēntiale. Ad p̄mū ergo
dd̓ q̄ eē dupl'r dr̄,q̄nq̄ enī eē idem eſt

qđ act⁹ ent̃.q̃nq̃ꝫ aũt ſignificat ꝯpõez
enũciatõis ⁊ ſic ſiḡat actũ ītellectus.
q̃uo ītellr̃ q̃n dr̃ ꝙ aliđ ē eē p̃ris ⁊ ali
ud filij nõ ꝑ mõ. Ad ꝫm dđ ꝙ ſicut
⁊ q̃lꝫ forma p̃nitas facit eē.ſ.p̃rez q̃ ē
diuinũ eē:⁊ facit tm̃ vnũ eē inq̃ꝫtũ p̃
nitas facit eſſe.

Articulus.2⁹.

DEinde q̃ſitũ ē de potẽtia đi
Et ꝓ vtꝝ de⁹ poſſit facẽ ꝯdi
ctoria ſil̃ eē. 2⁹ vtꝝ poſſit facere īfini
ta in actu.

Articulus.3⁹.

AD p̃mũ dđ:ꝙ nõ:⁊ h̃ nõ im
portat ī deo īꝑfectõez potẽtie
ſꝫ q: h̃ nõ hꝫ rõnẽ poſſibilis.
Nã oĩs v̈t⁹ actiua ꝓducit effectũ ſi-
bi ſil̃eꝫ. De⁹ aũt qđ agit: agit inq̃ꝫtũ
ē ens actu.g̃ effect⁹ agẽtis ē ens actu.
q̃cq̃đ g̃ repugnet ei qđ ē eē actu repu-
gnat potentie actiue.qđ eẽt ſi ꝯdicto
ria ſil̃ eẽnt. Ad ꝫm dđ ꝙ eē aliq̃đ ī
finitũ actu poſſꝫ ſuſpicari ex ꝓ aſpectu
qđ eẽt īpoſſibile:q: ſeq̃ret̃ illđ eē eq̃le
deo.ſꝫ h̃ nõ ſeq̃t̃.q: ei qđ ē īfinitũ oĩb⁹
modis nõ adequat̃ illi qđ ē īfinitum
vno mõ.Dato.n.ꝙ ē ignis infinitus
ꝫm magnitudinẽ nõ adeq̃bit̃ deo; q:
⁊ ſi ſit īfinit⁹ ignis ī q̃ꝫtitate:tm̃ ē q̃đ fi
nitũ ſpẽ.de⁹ aũt oĩb⁹ modis ē īfinit⁹.
Cũ g̃ q̃rit̃ vtꝝ ſit poſſibile deo facere
aliqđ īfinitũ ī actu dđ ꝙ nõ.potẽtie
.n.agẽtis ꝑ ītellectũ aliq̃đ repuḡt du
plr̃.vno mõ q: repuḡt potẽtie ei⁹.alio
mõ.q: repuḡt mõ q̃ agit.ꝓ mõ nõ re-
pugnet potẽtie dei abſolute;q: nõ im
plicat ꝯdictõez:ſꝫ ſi ꝯſideret̃ modus q̃
de⁹ agit:nõ ē poſſibile. de⁹.n. agit ꝑ
ſuũ ītellectũ:⁊ ꝑ v̈bũ;qđ ē formatiuũꝫ
oĩuꝫ.vñ oꝫ ꝙ oĩa q̃ agit ſint formata.

infinitum autem accipitur ſicut mate
ria ſine forma. Nã īfinitũ ſe tenet ex
ꝑte materie. Si g̃ deus h̃ ageret:ſe-
q̃ret̃ ꝙ opus dei eẽt aliqđ informe. ⁊
h̃ repuḡt ei ꝑ qđ agit:⁊ mõ agẽdi. q:
ꝑ v̈bũ ſuũ oĩa agit: q̃ oĩa formantur.

Articulus.4⁹.

DEinde q̃ſitũ ē de p̃deſtinati
one.vtꝝ ſit certa.⁊ vr̃ ꝙ nõ
q:poſſibile ē p̃deſtinatũ dã-
nari;ſicut petrum ſi fuiſſet ſtatim mor
tuus:q̃n peccauit xp̃ꝫ negãdo. Si v̈o
dicas ꝙ p̃dicta locutio ē de dicto v̈a-
dere v̈o nõ. Cõtra q: h̃ hꝫ locũ ī for
mis ſeparabilibus. Sed hec forma
que eſt p̃deſtinatio eſt inſeparabilis.
R⁹ dđ ꝙ predeſtinatio ē q̃dã pars
diuine prouidentie ꝓuidentia aũt di-
cit directõem aliquoꝝ in finẽ.⁊ hec p̃
ſupponit ſciam ⁊ volũtatẽ. Sic g̃ pre
deſtinatio hꝫ certitudinem ex ꝑte ſciẽ
dei;que nõ põt falli;⁊ ex ꝑte volunta-
tis diuine.cui nõ poteſt aliq̃đ reſiſter̃
⁊ ex ꝑte ꝓuidentie;que certiſſimo mõ
ducit ad finẽ;cũ deus ſit ſapiẽtiſſimus
Ad p̃muꝫ g̃ dđ ꝙ predeſtinatio hꝫ
certitudinẽ:⁊ tm̃ nõ ē neceſſarium p̃-
deſtinatum ſaluari:ſꝫ remanet̃ ꝯtigẽl
Dictũ ē.n.ꝙ hꝫ certitudinẽ ex ſcĩa vo
lũtate ⁊ ꝓuidentia:⁊ nullum iſtorum
ꝯtingentiaꝫ impedit.ſciẽtia nõ;quia
ſciẽtia dei ē futurorum;ꝓut ſũt in pre-
ſenti.⁊ ꝫm hoc ſunt determinata.vo-
lũtas nõ;q: voluntas dei ē p̃ncipium
toti⁹ entis.g̃ nõ cadit ſub rõe ꝯtingẽ
tie vl̃ neceſſitatꝭ.ſꝫ hec effluunt ⁊ ordi
nant̃ ex dei voluntate. ⁊ ſic ipa dei vo
luntas facit quedam eſſe contingen-
tia;preparando cauſas contingentes

illis reb⁹ q̃s vult eſſe contingentes: ⁊ ſiſr neceſſarias cãs reb⁹ ⁊ effectib⁹ neceſſariis: ⁊ ſic volũtas dei ſempĩple tur. nõ tñ oĩa neceſſario eueniũt. ß eo mõ q̃ de⁹ vult ea eẽ: ⁊ vult q̃ ſint ↄti gẽter. ꝓuidẽtia nõ. q: nõ tollit ↄtingẽ tiã. Ad ſm dõ q̃ bona ẽ diſtinctio. ß ad obiectũ de formis dõ q̃ alr̃ ẽ de formis realib⁹ ⁊ alr̃ de p̃dicatis: q̃ ĩpor tãt aliq̃d ꝑtinẽs ad actũ rõnis. q: ĩ p̃ mis. ſ. realib⁹ ſit ĩ eis dẽat hẽre locum tal' diſtictio. oꝫ ĩeſſe ſepatõeꝫ ĩ re ⁊ ĩ ↄ ſideratõe. ĩ ſecũdis nõ reqrit̃: ß oꝫ q̃ rei illa cadat ſup alia ↄſideratõe: ⁊ ſic dico q̃ iſte p̃deſtinat⁹ põt ↄſiderari l' vt ĩ ſe. vl' vt diuĩe cognitõi relat⁹: ⁊ ſic vno mõ attribuit̃ ei q̃ poſſit dãnari. alio modo non.

Articulus. 5⁹.

DEinde q̃ſitum ẽ de fato: vtꝝ oĩa ſubſint fato. Rñ° dõ q̃ p̃ oꝫ ſcire q̃d fatuꝫ. ⁊ ſic poſtea faciſr patebit ad propoſitum. videm⁹ aũt multa ↄtingenter euenire. ⁊ ideo olim fuit dubiuꝫ vtꝝ iſta q̃ variabilr ⁊ inordinate ↄtingũt reducantur ĩ ali quã cãm ordinãtẽ: ⁊ q̃ dicunt q̃ non dicunt fatum nihil eẽ. vt Tulli⁹ dicit Quidã dicunt q̃ ĩ aliquã cãꝫ ſupiorẽ ordinãtur: ⁊ iſti noĩauerũt fatuꝫ a for faris. q̃ſi hic oĩa ſint prefata a q̃dam ſupiore cã. ß hoꝝ ẽ triplex opinio. qui dã. n. reduxerũt hoc ĩ q̃dam ſeriem cã rum. quã dicũt fatũ: ſicut ſtoyci q̃ di cũt q̃ nihil eſt vt nõ habeat cãm ⁊ po ſita cã neceſſe ẽ ponẽ effectũ. Si ergo euenit. vel eſt talis vel talis effectus. habuit cãꝫ: ⁊ hec cã aliã cãꝫ. ⁊ ſic dei ceps. ſicut aliq̃s ẽ occiſus de nocte: q: exiuit domuꝫ. quare exiuit domum: q: ſitiuit. q̃re h̃. q: ſalſa comedit: ⁊ ſic q: comedit ſalſa ex nc̃citate morit̃. Ari ſtoteles rñdꝫ negãs duo p̃ma. p̃ q̃ ñ q̃cq̃d fit hꝫ cãm: ß tñ qd̃ fit p ſe. Qd̃ aũt ego occidar me exeũte ẽ p accñs. 2° dicit q̃ nõ poſita cã ponit̃ effect⁹ q: põt ĩpediri: ⁊ iõ nõ ſeq̃t̃ vel nõ ſtat ſeries cãꝝ. Alij reducũt hec ĩ aliaꝫ cãm. ſ. ĩ corpa celeſtia: ex q̃ꝝ neceſſita te dicũt oĩa accid͂e. vñ di͂cũt q̃ fatũ ni hil aliud ẽ q̃ vis poſitõis ſyderuꝫ. hec aũt opinio duplr̃ eſt falſa. Primo q̃ tũ ad res humana q̃ ꝓueniũt ab ĩtel lectu: q̃ cũ ſit v̄t⁹ incorpea nõ ſubiacꝫ actõi alicuius corpis. ⁊ ponẽ aĩaꝫ ſub iacẽ v̄tuti corpoꝝ celeſtiũ nihil aliud eſt q̃ ponẽ ĩtellectũ nõ differre a ſen ſu vt dicit phs ĩ p̃ de aĩa ĩ fine. tñ p ac cidẽs ⁊ occaſionalr̃ ſubdit̃ aĩa celo. in q̃tũ intellect⁹ afficit̃ p paſſionem cor poris. nõ tamẽ ex nc̃citate mouet̃ ab eo. 2° q: multa in reb⁹ nãlib⁹ ↄtigũt q̃ nõ accidũt ex nc̃citate celi. ß p acci dẽſ: ⁊ nõ hñt cãꝫ. Alij reducũt omnia hec ĩ cãm ſupraceleſtẽ. ſ. in ꝓuidẽtiam dei: a q̃ oĩa ſũt p̃determinata ⁊ ordina ta. ⁊ ſm iſtos fatũ erit quidam effe ct⁹ ꝓuidentie: q: prouidentia nihil ali ud eſt q̃ rõ ordinis reꝝ: ꝓut ẽ in men te diuina. fatũ v̄o ẽ explicatio illi⁹ or dinis ꝓut ẽ in rebuſ. Vñ Boeci⁹. Fa tũ eſt ĩmobilis diſpoſitio rebus mobi lib⁹ ĩherẽs. Sic g̃ accipiẽdo fatuꝫ põt dici q̃ oĩa ſubijciũt̃ fato. vñ dĩ Oſee 2. ſup illud. Nõ vocabis vltra baalĩ ß vir me⁹. qd̃ idẽ eſt vtꝝq̃. ß de⁹ no luit h̃: q: baalim nomẽ erat cuiuſdam gẽtiũ. ⁊ iõ ſũt vitãda noĩa gentilium

cū q̄bus nec noīa ꝯuenit hēe coīa,⁊ iō aug.dicit.Si q̄s h̄ mō ītelligat fatū ſnīam teneat linguā corrigat, vt non dicat fatū ꝫ ꝓuidentiā dei,

Articulus,6ꝰ.

D Einde q̄ſitū ē de angelis; ⁊ circa h̄ q̄ſita ſunt duo. Pri mū vtꝝ eē angeli ſit accidēs eius,⁊ vr̄ ꝙ nō·q꞉ accn̄s intell'r ineē alicui ꝑexn̄ti·angelus aūt nō ꝑexiſtit ipſi eē. Contra·Hyl.dicit ⁊c̄. R̄ꝫ dō ꝙ opīo Aui·fuit ꝙ vnū ⁊ ens ſēꝑ ꝑdicant accn̄s·h̄ aūt nō ē veꝝ;q꞉ vnū ꝓut ꝯuertit̄ cū ente ſignat ſb̄ãꝫ rei,⁊ ſil'r ipm ens, Sꝫ vnū ꝓut ē ꝑncipiuꝫ nūeri ſig̃t accidēs·Sciēdū ḡ ꝙ vnū· qđꝙ q̄d eſt in potētia ⁊ ī actu;fit actu ꝑ h̄ ꝙ ꝑticipat actū ſupiorē·ꝑ h̄ aūt ali q̄d maxie fit actu ꝙ pticipat ꝑ ſil'itudi nē ꝑmū ⁊ puꝝ actū,Primus aūt actꝰ ē eē ſubſiſtens ꝑ ſe,vn̄ ꝯpletionē vnū qđꝙ recipit ꝑ h̄ ꝙ ꝑticipat eē,vnde eē eſt cōpletū oīs forme,q꞉ ꝑ h̄ cōplet̄ ꝙ hꝫ eē;⁊ hꝫ eē cū eſt actu·⁊ ſic nulla for ma ē niſi ꝑ eē,⁊ ſic dico ꝙ eſſe ſub̃ale rei nō ē accn̄s;ꝫ actualitas cuiuſlꝫ for me exiſtent̄;ſiue ſine mã ſiue cū mã ⁊ q꞉ eſſe ē cōpletio oīuꝫ;inde eſt ꝙ ꝓpri us effectus dei eſt eē;⁊ nulla cā dat eē niſi inq̄ꝫtū ꝑticipat oꝑationeꝫ dīnā·⁊ ſic ꝓp̄e loquēdo nō ē accidens, ⁊ qđ Hyl·dic̄ dico ꝙ accn̄s dr̄ large oē qđ nō ē ꝑs eſſētie,⁊ ſic ē eſſe ī rebus creat̄ q꞉ in ſolo deo eſſe eſt eius eſſentia·

Articulus·7.

S Ecūdo q̄ſitū eſt vtrū dyabo lus cognoſcat cogitationes hoīꝫ. R̄ꝫ dō ꝙ cognoſcē cogitatōnes cordis pōt ꝯtingē dupl'r in ſe ⁊ ꝑ ſe;⁊ in aliquo effectu.ꝑmo ſo lius dei eſt, Jere,15,Prauū ē cor hoīſ ⁊ īſcrutabile,vn̄d nec ãgeli ſic eas co gnoſcūt,cuius rō ē triplex·vna ꝓpter debilitatē eſſe qđ habent ꝙ ſupra gradū q̄ aliq̄d eſt ens in potētia ē gra dus quo res ſūt in aīa . Alia rō ē q꞉ qđ ē in ꝟitate cauſe alicuius non pōt cog̃ſci niſi a cā q̄ nata ē mouere illaꝫ, voluntatē aūt mouet ſolus deus, Cū ḡ oēs cogitatiōes dependeãt a volūta te ſicut a ſua cā;ſolus deꝰ eas cog̃ſcit Alia rō ē q꞉ angeli illa q̄ cognoſcūt nāl'r;cog̃ſcūt ꝑ ſpēs nāl'r inditas·⁊ he ſūt ſpēs reꝝ nāliū,nō aūt cogitatōuꝫ q꞉ hec nō reducit̄ ad cām nālē·vl' nō ꝑtinent ad cognitionē nāliū,tn̄ ꝑ effe ctus cogitationū cognoſcūt cogitatō nes,ſicut ⁊ hō facit; cū ipſi ſubtiliꝰ co gnoſcūt effectus q̄ cant̄ ex cogitatiōi bus,Nã ſꝫm cogitatōes hō efficitur aliq̄ paſſiōe;⁊ ꝑ has mouet̄ cor ⁊ hos motus ſubtilius ipſi cog̃ſcūt q̄ꝫ nos· ⁊ ſic aliq̄d cognoſcūt de cogitationi bus cordis ⁊ hoc aug,dicit ī li, de di uinatiōibus demonū,lꝫ alibi dicat ꝙ determinare in eis talē cogñē ſit pre ſūptuoſum.

Articulus.8.

D Einde q̄ſitū eſt de celo,⁊ cir ca h̄ q̄ſita fuerūt. Primo vtrū celū vel mūdus ſit eter nus. R̄ꝫ dō ꝙ nō·Sꝫ mundū ince piſſe eſt de numero eoꝝ q̄ cadunt ſub fide nō ſub demonſtratiōe,Nã q̄ de pendēt ex ſimplici volūtate dei pn̄t eē ⁊ nō eē·⁊ ad h̄ ꝙ ſit nō iducit aliq̄ ne ceſſitas ex pte dei·dīna aūt bonitas q̄ ē finis reꝝ pōt ita eē ſi nō ſit mūdus ſicut ſi ſit mūdus, Articulus.9.

SEcūdo q̄ſitū eſt vtꝝ celū ſit
aīatū. R̷ᵒ dō ꝙ de h̄ diuer
ſimode ſentiūt doctoreſ eccle
ſie. Hiero. n. dic̄ ſup eccleſiaſtē ꝙ ſol
ē aīatus. Dama. h̄ negat, ⁊ hec dr̄ia ēt
ē apud ph̄os. Plato enī ⁊ Ariſto. po
nunt corpa ſupceleſtia aīata eē. Ana
xag. ñ. ⁊ iō legit̄ fuiſſe occiſus. Ego
aūt dico ſm aug. z. ſup gñ. ad lr̄am
ꝙ nō refert ad fidē vtꝝ ſic vel alr̄ ſit,
vñ h̄ nō detmīat in ench. addens ꝙ ſi
ponamᵘ corpa celeſtia eē aīata; non iō
erūt in iudicio tres ordīes iudicādoꝝ
ſ. angeloꝝ ⁊ hoīum ⁊ aīaꝝ, qꝛ ille aīe
ɔputabūt̄ cū āgel. ⁊ h̄ ſenſiſſe vr̄ ille
q̇ fecit pſationē cū dicit, celi celorūꝗ
ṽtutis. ⁊ rō pꝫ. Articulus. ioᵘ.

DEinde q̄ſitū ē de hoīe c̄p̄tuꝫ
ad nāꝫ. ⁊ c̄p̄tū ad grāꝫ. ⁊ c̄p̄-
tum ad culpā. Circa pmuꝫ
q̄ſita ſunt tria. Primo c̄p̄tū ad aīaꝫ
Scd̄o de cogn̄e aīe. Tertio de effe
ctu cogn̄is. Circa aīam queſita ſūt
duo. Primo vtꝝ aīa pficiat corpus ī
mediate vel mediāte corporeitate.
R̷ᵒ dō ꝙ ī nullo corpe ē niſi vna for
ma ſbales; cuius ē rō triplex. pma eſt
qꝛ ſi plures ſequēs nō erit forma ſba
lis q̄ facit eē ſimplr̄; ſ; ſolū accidētal̄;
que facit eē h̄. Itē ſi ſit acq̄ſita forma
ſbalis nō erit generatio ſimplr̄. Iteꝫ
qꝛ non eēt cōpoſitū ex aīa ⁊ corpe vnū
ſimplr̄; duo ſimplr̄ ⁊ vnum p accidēs.
Si dicatur corporeitas forma corpiſ
corporeitas dicit̄ duplr̄. q̄nꝗ tres di-
menſiōes. ⁊ hoc nō ē forma ſubales; ſ;
accn̄s. aliqn̄ dr̄ q̄dā forma ex q̄ puē-
nit trina dimēſio, ⁊ hec nō ē alia a for
ma ſpecifica. Articulus. iiᵘ.

SEcūdo vtꝝ aīa ſit extraduce
R̷ᵒ dō ꝙ aug. hāc qōnē nō
determinat; ſ; indeterminatā
relinq̇t libro de eccl̄iaſticis do. ſ; ille li
ber nō ē aug. ſ; Gingnadij. Gregᵘ. ēt
nō vult determinare. Credēdū ē tñ ꝙ
nō. ⁊ ē vna rō ph̄i libro de aīalibᵘ. ꝙ
īpoſſibile ē ꝙ ṽtus corpea pducat id
qd̄ excedit corpus ṽtus aūt ſcīs ē ṽtus
corporea. Alia rō ē. 7. meth. qꝛ enim
q̇dam poſuerūt ꝙ forme nāles ſūt ex
creatiōe. Cū enī mā aeris recipit for-
mā ignis aut inerat, ⁊ ſic ē latitatio;
aut non. ḡ fit de nouo non ex aliquo
ſ; ex nihilo ḡ creatur. ſoluit ph̄s; qꝛ for
ma non fit ſicut nec ens; vel eē hn̄s p
ſe. ſ; fit ɔpoſitū qd̄ hꝫ eē ſubſiſtēs. Si
ḡ ē aliq̄ forma q̄ p ſe ſubſiſtat; illa hꝫ
p ſe fieri aīa aūt hꝫ eē p ſubſiſtēs; ⁊ re
manet corrupto corpe, ⁊ ita oꝫ ꝙ hēat
ſuum fieri. Articulus. iz.

DEinde q̄ſitū eſt de cognitōe
hoīs. vtꝝ intellectus hūanᵘ
cognoſcat ſingularia. R̷ᵒ
dō ꝙ aliq̇d cognoſcit̄ duplr̄. directe
⁊ indirecte. ſ. p reflectionem. Differt
aūt inter intellectū hūanuꝫ ⁊ diuinuꝫ
qꝛ humanᵘ nō cognoſcit directe ſingu
lare. dīnus aūt ſic. qꝛ cognitio fit per
ſil̄itudinē cogniti in cognoſcēte ⁊ hec
eſt in intellectu nr̄o p abſtractionem
a ɔditionibus indiuiduātibᵘ ⁊ a mā.
⁊ iō cum recta cognitio ſit p ſpēm iō
nō cognoſcit directe niſi vl̄e. intelle-
ctus aūt dīnus cognoſcit nō p ſil̄itu-
dinem a re acceptā; ſ; per extenſionem
ſue eēntie ad res, ⁊ hec ſil̄itudo. ſ. di-
uina eēntia in deo eſt oīuꝫ q̄ ſūt in re
expſſa ſil̄itudo, ⁊ iō directe cognoſcit

quicquid eſt in re ⁊ quod pertinet ad mãȝ idiuidualẽ. ꝫ q̃rẽs pꝰs ſi ſepatꝰ ẽ ĩtellectꝰ ⁊ coĝſcit q̃ ſũt ĩ mã: dicit ꝙ oȝ ꝙ h̊ coĝſcat ⁊ alia. ſicut formas ſe pataſ coĝſcit itellectu: ⁊ piũcta mãe p imagĩatõeȝ aut alio mõ. ſ. ꝑ extẽſionẽ in ꝯtũ piũgit̃ fãtaſie q̃ repſentat ſibi fãtaſma, ⁊ ſic indirecte cognoſcit.

Articulus. 13ꝰ.

Deinde q̃ſitũ eſt de effectu cognitõis. ⁊ p̊ vtꝝ habitꝰ ſcĩe acq̇ſite remaneãt poſt hanc vitã. Rꝫ dd̊ ꝙ circa h̊ ẽ duplex opinio. quidam dicunt ꝙ non ſequentes Auic. in. 6. nãlium. ꝙ ſpẽs acquiſite nõ remanẽt in intellectu poſſibili: niſi quãdiu actu intelligit, qd̊ ẽ falſum Nam ĩtellectꝰ poſſibilis recipit ſpẽs ⁊ retinet ꝭm modũ ſuuȝ. vñ cum ipſe ſit immobilis. vtpote ĩ mãlis incorruptibilis: r̃cipit ſpecies ĩtelligibiles ꝭȝ modũ ſuum: ⁊ nũq̈ inde recedũt. ⁊ ꝙ ſint ibi etiam dũ actu non intelligit: pȝ. 3. de aĩa. vbi dr̃ ꝙ ſunt in aĩa aliter q̈ dum actu intelligit. ſ. hitu. ⁊ ſic dico ꝙ remanent ſiue in dãnatis ſiue ĩ beatis. ꝫ deſtruũtur hi habitꝰ ſciarum ꝗtum ad modũ ſcĩe: qꝛ hic ſemper intelligit conuertẽdo ſe ad fantaſmata pp corpꝰ: ⁊ ñ ſolũ pp h̊ fãtaſmatibꝰ ĩdigemꝰ ꝫ ad vtẽdũ hiꝰ ſpẽbꝰ: ⁊ iſte modꝰ ñ erit tũc: qꝛ ñ ꝯuertȝ ſe ad fãtaſmata.

Articulus. 14ꝰ.

Secũdo vtꝝ ṽba humana habeãt vim ad mouẽduȝ bruta puta ſerpẽtes. Rꝫ dd̊ ꝙ aliquid põt hẽre ṽtutem aliquã ⁊ ꝭm ꝑpriam nãm ⁊ ꝭm ṽtutẽ ſupioriſ cauſe verbi gratia. ꝯmixtum ex elementis hȝ ṽtutẽ vnã ex nã elemẽtoꝝ ꝭȝ motũ pdñantis elemẽti. aliam hȝ ex corpore celeſti. ſicut ꝙ adamas attrahit ferruȝ qd̊ nõ reducit̃ in ṽtutẽ elemẽtarem. Aliq̇ g̊ dicũt ꝙ nõ ſoluȝ nãlia corpa ꝫ ⁊ artificialia ſortiũtur ṽtutes aliq̃s ex impſſione corporuȝ celeſtium. puta imagines vel figure ſub certa conſtellatione facte. ⁊ ſi h̊ ṽuȝ ẽ. ſ. ꝙ ſup artificialia ſit hiꝰ ṽtus impſſa põt ẽt dici ꝙ ṽba ꝓlata in certo tpe hẽant efficaciam mouẽdi. ꝫ h̊ non ẽ veꝝ. Naȝ in rebꝰ nãlibꝰ oĩa q̃ hñt aliquam ṽtuteȝ ex corpe celeſti: hñt illã ꝯñtem aliq̈ formã. vñ nihil augit ad ſpẽm niſi ex ṽtute corpis celeſtis: ⁊ ſic forma eſt ꝑ̊us in vnoq̈ȝ q̈ virtꝰ ad talia. Remota ergo ꝑori remouetur poſteriꝰ. Si g̊ hiꝰ virtutes attribuũt̃ aliq̇bꝰ: oȝ ꝙ radicent̃ ſup formã aliq̈. forme autem artificiales nõ ſunt niſi figure q̃dam ⁊ iõ falſum eſt ꝙ ṽba ⁊ hiꝰ ṽtutẽ aliquã. hẽant ex corpe celeſti. ꝫ ſi hñt aliquã: hoc hñt ex ſpũ ĩmundo qui immiſcet ſe ṽbis hoĩum vt decipiat ꝭm augu. vñ aliquãdo vtunt̃ ṽbis fabuloſiſ ⁊ falſis ⁊ vanis: quibus ad illudẽduȝ hoĩeſ ſe imiſcent. vñ oĩa iſta friuola ⁊ ſupſticioſa ſunt ⁊ imagines aſtronomice. in quibus ⁊ ſi non aſſit aliqua expreſſa inuocatio demonuȝ: tñ eſt ibi q̇dam tacitus ꝯſenſus. Tamẽ ſi aliq̇s dicat ṽba dei ⁊ ſacra ſine immutatione ⁊ fraude: ꝫ bona ⁊ diuina ĩtẽtione nõ eſt incãtatio ꝫ oratõ. Criſo. tñ ſup Math. ibi. Dilatant philacteria ⁊c̈. rephẽdit illos qui collo ṽba euãgelij ſuſpẽdũt: ⁊ cũ ṽtus euãgelij nõ ſit in figuris lr̃aꝝ ꝫ in fide. Non tñ dãno

illos qui ſuper ſe gerunt euangelium
ex deuotione: q̄ꝛ beata cecilia euāgeli
uȝ xp̄i ſēꝑ gerebat ī pectore. ſine tm̄ ali
q̄ additōe vel v̄boꝝ vel caracteꝝ: vel
ceteroꝝ ſuſpectoꝝ.

Articulus. 15ᵘˢ

DEinde queſitū ē de hoīe q̄ꝑ
tū ad grāȝ. Et circa h̄ q̄run
tur tria. Pᵐᵒ de ſacr̄is. 2ᵒ
de v̄tutibꝰ 3ᵒ de officijs. De p̄ tria
q̄ſita ſūt. Primo de ſacr̄is gratie.
2ᵒ de effectu ſacroꝝ. 3ᵒ de vnitate
eccl̄ie. De ſacr̄is grē q̄rebant̄ duo.
Primo de baptiſmo. 2ᵒ de pn̄ia.
De p̄ q̄rit̄ vtꝝ aqua hēat v̄tutem ad
emūdatōem. i. vtꝝ ꝓpa v̄tute mūdet
vel v̄tute ꝯcomitante. Rᵒ dō ꝙ du
plex ē opinio in hiꝰ: non ſolum de aq̄
ſ; de oībus eccl̄ie ſacr̄is. Quidā. n. di
cūt ꝙ ſacramēta nō hn̄t v̄tutē vel vi
opādi in aīa. ſ; tm̄ extra: ⁊ diuina v̄tuſ
ꝯcomitās facit illū effectū. ⁊ inducūt
exemplū Ber. ſit aliq̄s epūs q̄ īueſti-
at aliquē de p̄benda p anulum. ānu-
luſ nō eſt cā prebēde: ſ; ſignū. Sȝ hoc
nō ē ſane dictū: q̄ꝛ ſic nō eēt aliqua p̄
rogatiua ſacroꝝ noue legis ad vete-
ra. q̄ꝛ etiam ī illis v̄tꝰ coaſſiſtēs fidei
credētium in xp̄m venturum iuſtifica
bat. Et iō dō ꝙ ſacr̄a hn̄t in ſe virtu-
tem iuſtificandi; ⁊ ad alios effectus
ad quos ordinātur: ⁊ nō ſolum ꝙ ſint
ſignum. vn̄ Aug. Que eſt tanta vis
aq̄ vt corpꝰ tangat ⁊ cor abluat. Sciē
dum tm̄ ꝙ duplex ē v̄tᵘˢ. ſ. ꝓpria ⁊ in-
ſtr̄alis: ſicut pȝ in ſerra. ſic ſacr̄a hn̄t
v̄tutem inſtr̄alē ad ſpiritualē effectuȝ
q̄ꝛ cū ſacr̄m adhibet̄ cum inuocatiōe
diuina efficit hunc effectum, ⁊ hoc eſt
ꝯueniens: q̄ꝛ verbuȝ per quod omnia
ſacr̄a v̄tutē hn̄t: hūit carnē ⁊ fuit v̄bū
dei. ⁊ ſicut caro xp̄i habuit v̄tutē īſtr̄a
lē ad faciēdū miracula ꝑꝑ ꝯtinuatōeȝ
ad v̄bū: ita ſacr̄a ꝑ ꝯtinuatōeȝ ad xp̄ȝ
crucifixum ⁊ paſſum.

Articulus. 16ᵘˢ

DEinde q̄ſitū ē de pn̄ia. Et
p̄ vtꝝ nō hn̄s curā aīaꝝ poſ-
ſit abſoluere in foro ꝯfeſſio-
nis. Rᵒ dō ꝙ alr̄ ē ī ſacr̄o pn̄ie: ⁊ alr̄
in q̄buſdā alijs ſacr̄iſ. Nā in q̄buſdā
qui hȝ ordinē pōt ex hoc ipſo inducere
effectū ſacr̄i in oī caſu. ſ. in illis in q̄-
bus qd̄ eſt effectꝰ ſacroꝝ eſt res ex̄n̄s
extra ſacr̄m. vn̄ ſacerdos degradatus
⁊ excōicatꝰ lȝ peccet: tm̄ ꝯſecrat ⁊ bap
tiȝat. ⁊ ſilr̄ ep̄s cōſecratus: q̄ꝛ ꝯfert ca
ractereȝ. In pn̄ia aūt nō imprimitur
caracter nec effectus niſi iuſtificatio
penitētis: qd̄ nō pōt fieri niſi ꝑ ptāreȝ
iudicatiuā. Nō hn̄s aūt curā aīaruȝ
nō hȝ hanc poteſtatem.

Articulus. 17ᵘˢ.

SEcūdo vtꝝ liceat in aliquo
caſu reuelare ꝯfeſſioneȝ.
Rᵒ dō ꝙ nō nec verbo nec
facto nec nuto nec aliquo ſigna: ⁊ fa-
cere ꝯtra eſt ſacrilegium. Nā ita eſt ī
ſacr̄is noue legis ꝙ efficiunt qd̄ figu
rāt. effectus aūt pn̄ie ē occultatio pec-
catoꝝ ab oculis dei viuētis: ⁊ hec oc-
cultatio ſignificatur ꝑ ſecretū ꝯfeſſio-
onis. ⁊ iō ſicut ꝓphanaret ſacr̄m qui
ꝯficeret corpus ⁊ ſanguinē xp̄i de alio
q̄ꝫ de pane ⁊ vino. Ita eſſet reuelans
ſacrilegus.

Articulus. 18ᵘˢ.

TErtio vtrum liceat appetere

ep̄atū· R̄x° dō ꝙ ꝯtingit appetere ꝑ
lationē dupl̄r·aut ꝓpter necessitatē v⸗
gētē;aut nō vrgentē: ꝑ mō dupl̄r, vel
qn̄ iponit a sup̄iori;vel qn̄ nō inuenit
aliqs:q̇ velit onus p̄latiōis sbire,tali
necessitate existēte meritoriū ē appetē
Vn̄ Jsa,6,Quem mittam ⁊ q̇s ibit
nobis r̄ndit , Ecce ego mitte me, tn̄
ante dixit se indignū· secundo modo
s,qn̄ non vrget necessitas,sic nō lȝ;q̄
non potest carere aut vitio iniusticie;
si velit se minorem p̄ferre maioribus
aut vitio p̄sumptiōis;si reputet se suf⸗
ficientē p̄ferre alijs,vnde Criso, Pri
matus ecclesiasticos ꝯcupiscē nec iu
stū nec vtile,sup illud,reges gētiū ⁊c̄·

Articulus·19ꝰ.

D(d)Einde quesitū est de effectu
sacroꝝ·vtrum cōpaternitas
causet ex p̄ambulis ad sacra
puta ex cathecismo ⁊ hiꝰ, Et videt ꝙ
sic,Dicit enī quedā decre· ꝙ a primo
pabulo salis nō potest fieri vxor,ergo
ꝯtrahit ibi cōpaternitas, Preterea
cathecuminus censet xp̄ianus· Sȝ q̇
dat xp̄ianismū efficit cōpater, g̃ ⁊c̄,
R̄x° quedā dicūt ꝙ oīa illa sacralia
sufficiūt ad cāndū cōpaternitatem,
Quidā dicunt ꝙ solū ꝯtrahit ꝯtum
ad tria·s, in cathecismo, baptismo,⁊
ꝯfirmatione·Sȝ mihi videt ꝙ soluȝ
ꝯtrahitur in duobus,s,in baptismo ⁊
ꝯfirmatiōe, q̄ cōpaternitas silitudo
quedam est paternitatis · paternitas
aūt non fit nisi in generatione, ⁊ iō
nō solū in illis sacris;in q̇bus ē q̄daȝ
gn̄atio sp̄ualis,ꝯtrahit cōpaternitas
que matrimonium impedit, Ad p̄⸗
mū g̃ dō ꝙ illa nō sunt intelligenda
sigillatim,sed sunt accipiēda collecti
ue ⁊ simul;q̄ q̇ in oībus istis adest ef
ficitur cōpater, Ad scd̄ȝ dō ꝙ cathe
cuminꝰ dī xp̄ianus p fidē nō p baptis
mum;quē nōdū suscepit·⁊ ille q̇ dat
xp̄ianismū q̇ dat sacr̄m baptismi,

Articulus·20,

D(d)Einde quesitum fuit vtrum
sit vna ecclesia que fuit ī p̄n⸗
cipio tempore apostoloꝝ:ȝ ⁊
que e st modo, Et videtur ꝙ nō·quia
nunc nō vtitur eisdē regulis, Lūc·n,
prelati erant sine auro ⁊ argento in zo
nis suis,g̃ ⁊c̄, Preterea nō legit ꝙ
xp̄s ⁊ apl̄i habuerint castra modo au
tem ecclesia hȝ,g̃ ⁊c̄, Cōtra Mat,
vltimo, Ecce ego vobiscum sum vsq;
ad ꝯsūmationem seculi, hoc aūt non
intelligit tm̄ de apl̄is; q̄ omnes mor
tui sunt;⁊ adhuc seculum nō est ꝯsū⸗
matum, g̃·⁊c̄, R̄xº dō ꝙ eadē est nu
mero ecclesia que tūc erat ⁊ que nunc
est,q̄ eadē fides ⁊ eadē fidei sacramē
ta;eadē auctoritas; ⁊ eadem professio
vnde dicit apl̄us·Diuisus ē xp̄us· ab⸗
sit, Ad p̄mū ergo dicenduȝ ꝙ v̄ba
Math·triplicit exponuntur, Hyl·⁊
Amb,exponunt ſm sensū misticum
dicentes, Nolite portare auꝝ ⁊c̄,i,ni
hil in sp̄ualibus ministerijs auro vē⸗
datis,nō duas tunicas,i, nō duplicē
aīuȝ habeatis·Alij exponun t ad lit⸗
teram;⁊ vna expositio est Augu,qui
dicit,ꝙ illa v̄ba nō dicunt per modū
p̄cepti ſ p̄missionis;ita ꝙ qui nō ser
uat nō peccat;⁊ qui seruat melius fa⸗
cit, vt sit sensus Nolite portare,i,
quando itis ad prandium nolite sol⸗
liciti esse de expensis quia debentur
vobis a populo, Dignus est enim
perarius·⁊ cetera,quasi diceret, Jō

ꝑmitto ꝙ nõ porteris q2 digni eſtis accipe ab alijs q̇bus ꝑdicatis. Paulus h̾ nõ ſuauit: ⁊ tñ ꝯ regulã hãc ñ fecit: ſ ſupererogauit. Alia expoſitio eſt alioꝝ ſcõꝝ q̇ dicũt ꝙ hec dicta ſũt ꝑceptiue: ſ h̾ ꝑceptũ datũ ẽ nõ ad ſemp ſuandũ: ſ ad ꝑmã miſſionẽ. bis enim eos miſit. ſ. añ paſſionẽ iudeis: ⁊ poſt reſurrectõnẽ gẽtib⁹. In ꝑma dixit eis In viã gentiũ ne abieritis. In ſcđa dixit. Docete oẽs gẽtes. In ꝑma mãdauit ꝙ ꝑdicta ſuarẽt nõ aũt ĩ ſcđa ⁊ rõ hui⁹ ẽ: q2 in ꝑma ſolũ mittebantur ad iudeos apud q̇s ꝯſuetũ erat ꝙ magiſtri coꝝ ab eis ſuſtentarẽt. ⁊ iõ ſine ſcãdalo poterãt accipe ⁊ vti ꝑtãte ſibi ꝯceſſa. apud ꝟo gẽtiles nõ erat h⁹ conſuetudo: q2 apud eos nõ erãt h⁹ ꝑdicatores. Et iõ fuiſſet eis ſcandalũ: ⁊ viſũ fuiſſet eis ꝙ ꝑ q̄ſtu apl̄i ꝑdicarent ⁊ iõ. Paulus hoc preceptũ nõ ſeruauit in gentib⁹ ⁊ iõ dñs in ſcđa miſſione dixit. Nũc q̇ h3 ſacculũ tollat ſil̾r ⁊ perã. ad ſcđ3 dđ ꝙ aug. rñdet ĩ ep̄la ꝯ donatiſtas. ⁊ h3 ſup illud pſ. q̄re fremuerũt gẽtes. diſtinguit. n. diuerſa tẽpora eccl̄ia. Fuit. n. tp̄s qñ aſtiterunt reges aduerſus xp̄m ⁊ in illo tp̄e non ſolũ nõ dabãt fidelib⁹: ſ ⁊ eos occidebãt. Aliud ꝟo tp̄s ẽ nũc: quo reges ĩtelligũt ⁊ eruditi ſeruiunt dño Jeſu xp̄o in timore ⁊c. ⁊ iõ in iſto tp̄e regeſ ſunt vaſalli eccleſie. ⁊ iõ eſt ali⁹ ſtat⁹ eccl̄ie nũc ⁊ tũc. nõ tñ eſt alia eccl̄ia.

D Einde queſitũ eſt de ꝟtutib⁹ Primo de quadã ꝟtute ĩtellectuali. ſ. de ꝟitate. Scđo de ꝟtutibus moralib⁹. De ꝟitate q̄ſita ſunt duo. Primo de fortitudĩe ꝟitatis. Scđo de ꝯfirmatiõe veritatiſ que eſt ꝑ iuramentũ.

Articulus. xi⁹.

C Irca ꝑmũ q̄ſitũ eſt. vtrũ veritas ſit fortior inter vinũ regem ⁊ mulierẽ. Et videt̃ ꝙ vinũ. quia ĩmutat maxime hoĩe3. Itẽ ꝙ rex. q2 pellit hoĩe3 ad id qđ ẽ difficillimu3. ſ. ad hoc ꝙ ſe exponat periculo mortis. Itẽ ꝙ mulier. q2 dñat̃ ẽt regib⁹. Cõtra Eſdre. Fortior ẽ ꝟitas R̄ꝰ dđ ꝙ hec ẽ qõ ꝑpoſita iuuenibuſ diſſoluenda in Eſdra. Sciendũ ẽ ꝙ ſi cõſiderem⁹ iſta q̄tuor ſm ſe. ſ. vinũ regẽ ⁊ mulierẽ. ⁊ ꝟitatẽ nõ ſũt ꝯpabilia: q2 nõ ſunt vni⁹ generis: tñ ſi cõſiderent̃ ꝑ cõpationẽ ad aliquẽ effectũ; ꝯcurrũt in vnũ. ⁊ ſic pñt cõpari. Hic aũt effectus in quẽ cõueniũt ⁊ pñt eſt ĩmutatio cordis hũani. Qđ ergo int̃ iſta magis ĩmutet cor hoĩs videndum ẽ. Sciendũ ẽ ꝙ ĩmutatiuũ homis qđdã eſt corpale ⁊ aliud ẽ aĩale. ⁊ h̾ ẽ duplex. ſenſibile ⁊ intelligibile. Intelligibile etiã eſt duplex. ſ. practiũ ⁊ ſpeculatiuũ. Inter ea aũt q̇ ꝑtinent ad ĩmutãria nãl̄r ſm diſpõnẽ corpis h3 excellentiã vinũ: quod facit ꝑ talẽta loq̇. Inter ea q̇ ꝑtinẽt ad ĩmutãdu3 appetitũ ſenſitiuũ; excellenti⁹ ẽ delectatio: ⁊ ꝑcipue circa venerea. ⁊ ſic mulier eſt fortior. Itẽ ĩ practicis ⁊ ĩ reb⁹ hũanis q̇ põt h̾ facere: maximã ꝑtãtẽ h3 rex. In ſpeculatiuis ſũmũ ⁊ potentiſſimũ eſt ꝟitas. nũc aũt vires corporales ſubijciunt̃ viribus aĩalib⁹. vireſ aĩales intellectualib⁹; ⁊ ĩtellectuales practice ſpeculatĩs. ⁊ iõ ſimpl̄r veritaſ dignior ẽ ⁊ excellentior ⁊ fortior.

Articulus. xx⁹.

S Ecundo q̄rit̃ vtrũ accipiens

doctrinã alicuiꝰ experimẽti ſub iura-
mento nõ coĩcandi; teneat̃ ſuare iura
mẽtũ, ⁊ vĩ ſic, q2 ſic obligatꝰ nõ d3 fa
cere aliq̃d qd̃ vgat in detrimẽtũ illiꝰ
q̃ dedit vel q̃ docuit h̃ aũt eẽt ſi alijs
coĩcaret. g̃ ⁊c̃. ¶ Preterea coĩcare tale
expimentũ nõ tenet̃ ex pte ſalutꝭ eẽne
alicui. Cũ g̃ nõ teneat̃ alteri coĩcare
nõ d3 ſic obligatus coĩcare. ¶ Cõtra.
Nõ coĩcare ſalubre remediũ ſiue qd̃
cũq3 bonũ ẽ ꝯ caritatẽ. g̃ ⁊c̃. Rꝫ aliť
dd̃ ẽ h̃ ſimplr̃ ⁊ aliť in caſu. ſimplr̃ lo-
quẽdo nõ tenet̃; ſ3 male fecit iurando.
iuramentũ. n. nõ ſolũ amittit vim qñ
iuramentũ ẽ illicitũ; ſ3 iurãdo peiorat
q2 iuramentũ obligãs d3 hr̃e iudiciũ
iuſticiã ⁊ vitatẽ. ſ3 ⁊ ſi iuro qñq3 ali-
q̃d qd̃ l3 mihi nõ facẽ, puta nõ ire ad
eccl̃iã; nõ l3 tñ iurare. q2 l3 ſit mihi li
citũ ꝓ aliquo tpe nõ facẽ vel dimittẽ
hꝰ bonũ qd̃ eſt ad eccl̃iã ire, nõ tñ lic3
mihi iuramentũ interponere; ⁊ aĩum
obfirmare ad aliquod bonũ non faci-
endum. q2 h̃ eſt facere ꝯ ſpm̃. ſ. ⁊ ideo
iuramentũ ꝯ oẽ id qd̃ eſt de gñe bono
rũ eſt illicitum; ⁊ nõ eſt ſuãdũ. tñ ĩ ca
ſu ſuare tenet̃. puta ſi ille vel aliꝰ ſuf-
ficiẽs medicꝰ pñs eẽt ⁊ paratꝰ eẽt cura
re ⁊ vti illo expimento ĩ ſalutẽ corpa
lem alioꝝ. ⁊ ſic p3 ſolõ ad obiecta.

Deinde q̃ſitũ eſt de vtutibus moralibꝰ. Et p̃ de vtutibus ſm ſe. Scd̃o ſpãlr̃ de q̃da3 actu iuſticie. ſ. de reſtitutione.

Articulus. 23.

Circa pmũ q̃ſitũ ẽ vtꝝ vtutes morales ſint ꝯnexe. ⁊ vĩ ꝙ ñ
q2 acq̃rũt̃ ex actibꝰ q̃ ſũt diuiſi ⁊ diſti-
cti, g̃ põt acq̃ri vna vtꝰ ſine alia. Pre
terea aug. dicit, nihil ꝯ dĩnã ſñiã3 dicẽ
q̃ dicit ꝙ q̃ h3 vnã nõ h3 oẽs. ¶ Pre-
terea vtutes hñt̃ ex ꝯſuetudĩe q̃ req̃rit
tp̃s. Rꝫ dd̃ ſ3 oẽs ſcõs ꝙ ſic. ſ3 loquẽ
do de vtutibꝰ ĩ coĩ duplex rõ aſſignat̃
a diuerſiſ. ſ3 ꝙ diuerſimode locuti ſũt
de vtutibꝰ. vtutes. n. cardiales duplr̃
accipiũt̃ ab aliq̃bꝰ. Quidã. n. diũt v-
tutes eẽ q̃ſdã modos gñales q̃ req̃rũt̃
in oĩ vtute. puta ꝙ fortitudo ẽ q̃aĩq3
firmitas aĩ ĩ q̃buſcũq3 rebꝰ. tpantia ẽ
moderãtia aĩ in oĩbꝰ rebꝰ. ⁊ ſic de alijſ
Et ſ3 iſtos neceſſe ẽ ꝙ vtutes ſint cõ
nexe. q2 iſti modi gñales req̃rũt̃ in oĩ
vtute; ⁊ ſi aliqd̃ hoꝝ defuerit nõ ẽ v-
tꝰ aliq̃ q2 ſi tpantia rectitudinẽ ñ hẽat
q̃ ẽ iuſticia; vl̃ nõ hẽãt aĩ firmitatẽ q̃ ẽ
fortitudo. ⁊ ſic de alijs. nõ eſt vtus. ⁊
hũc modum augꝰ. ponit. 3. de trini. ⁊
mgr̃ in. 3. ſñiaꝝ. Alij aũt accipiũt di
ſtinctionẽ haꝝ vtutũ ſm determĩatas
mãs. ſicut ariſt. ⁊ peripatetici. vñ pru
dẽtia ſ3 ph̃3 nõ ẽ recta rõ oĩbꝰ. ſ3 ſolũ ĩ
agibilibꝰ. ſilr̃ iuſticia nõ dicit rectitu
dinẽ aĩ circa inq̃ſitionẽ oĩu3 cãꝝ. ſ3 tm̃
circa ꝯmutatiões ⁊ diſtributões ⁊ ac
tiões hũanas; q̃ ſũt ad alteꝝ. Fortitu
do ẽt dicit firmitatẽ aĩ nõ circa oĩa; ſ3
circa ea ĩ q̃bꝰ ẽ difficillimũ aĩu3 forte3
hr̃e. ſ. circa picula q̃ ſũt in bellis. tpan
tia vo ẽ circa ea in q̃bꝰ difficillimũ eſt
aĩum moderare. ſ. circa delectationes
guſtꝰ ⁊ tactus; que ſunt maxime dele
ctationes; nõ in q̃buſcumq3 alijs cõcu
piſcẽtijs. ſicut ſciẽ vel pecunie. ⁊ ſic ẽt
loquẽdo de vtutibus vtutes morales
ſunt cõnexe. cuiꝰ cõnexiõis rõ accipit̃
ſm ph̃m ex pte prudẽtie; q2 nulla vtus
põt hr̃i ſine prudẽtia. ⁊ ĩpoſſibile eſt

hr̄e prudētiā ſine ꝟtutib⁹ moralib⁹ cū
rō ē;q₂ prudētia nihil aliud ē ꝙ̄ recta
rō agibiliū. Impoſſibile ē aūt rectaȝ
rōnē hr̄e circa aliqḋ niſi ex recta rōne
circa p̄ncipia. p̄ncipia aūt agibilium
ſūt fines ꝟtutū. ⁊ circa fines ꝟtutum
null⁹ bn̄ ſe hȝ niſi ꝑ hītuȝ illi⁹ ꝟtut̄. ⁊
ſic neccē ē ꝙ prudētia hēat ſecū aliaſ ꝟ
tuteſ morales. ſi͛r alie nō pn̄t hr̄i ſine
prudētia. Pōt. n. aliq̄s hr̄e inclinatio
nē nāl̄e ad act⁹ alic⁹ ꝟtut̄ ſine pruden-
tia. ⁊ ꝙ̄to hȝ maiorē īcliatiōeȝ ſine ha
bitu ꝟtut̄; tāto pei⁹ ē; ⁊ pl⁹ īpingē pōt
ſine prudētia. ſicut pȝ de illo q̇ hȝ forti
tudinē nāl̄e ſine diſcretōe ⁊ prudētia.
Et iō dicit Grē. Cetē ꝟtutes niſi ea
q̄ agūt prudēt̄ agant ⁊c̄. Eſt ⁊ alia rō
ꝯnexiōis ī ꝟtutib⁹ q̄t̄ uit̄ ꝓpt̄ caritatē in
q̄ ꝯnectūt̄; q₂ q̇ hȝ caritatē hȝ oēs ꝟtu
tes ꝗ̄uitas. ⁊ ſ͛ l͛r q̇ hȝ vnā hȝ caritatē.
Ad p̄mū ḡ dḋ ꝙ act⁹ nō ſūt diuiſi
ꝑȝ ꝟtutes. q₂ nō pōt eē act⁹ tp̄ātie ſine
actu fortitudīs; nec fortitudīs niſi cuȝ
actu tp̄ātie ⁊c̄. Ad ſcḋȝ dḋ ꝙ h̄ dī; q₂
nō ꝓbat̄ ꝑ auc͞tē biblie. Ad tertiuȝ
dḋ ꝙ nō dicūt̄ morales a ꝯſuetudīe ſ
amore. ⁊ dato ꝙ indigeāt tp̄e; tn̄ non
habebit ꝟtutē niſi ſit prudēs.

d Einde q̄ſitū ve reſtōne; que ē
act⁹ iuſticie. Et circa h̄ q̄ſita
ſūt tria. Pri° de illis q̇ ꝓpter
ptes ſūt ex̄ citates. 2° de eo q̇ mala
fide lōgo tp̄e p̄ſcripſit. 3° de eo q̇ alie
na ꝯſūpſit.

Articulus. 24⁹.

c Irca p̄mū q̄rit̄ vt͛ȝ expulſi ꝓpt̄
ptes poſſint expetere bona ſua
ab illis q̇ ſūt in c̄itate manen
tes. ⁊ vī ꝙ nō. q₂ multi de his q̇ ſūt in
c̄itate culpā nō hūerūt ad coꝝ expul-
ſionē. ⁊ ſic puniret̄ aliq̇ ꝓ c̄lpa alteri⁹.
Preterea expulſi fuerūt ꝯ̄ p̄tē eccl̄ie.
⁊ ſic iuſtū belluȝ. ḡ actio ē ꝯ̄ eos. ⁊ ſic
dāna eis nō ſūt reſtituēda. Pretea
ſȝ ph̄m cū mutat̄ ordo c̄itat̄ nō rema-
net eadē c̄itas. ſ cū mutat̄ dn̄iū ⁊ p̄n-
cipat⁹; mutat̄ ordo. ⁊ ſic nō ē eadē ciui
tas. ḡ expulſi nō ꝑtinēt āmodo ad ci-
uitatē q̄ p̄us erat. ḡ nō tenēt̄ eis ad re
ſtōnē. Cōtra q̇ ſpoliat̄ a raptore pōt
repetē ⁊ accipe ea q̄ ſūt ſibi ablata ḡ
⁊ illi expulſi. R° dḋ ꝙ aut ſunt expul
ſi iuſte. ſ. ꝓpter coꝝ culpā. ⁊ ſic nō pn̄t
repetere amiſſa. aut iniuſte. i. ſine cul
pa ⁊ ſine debito ordīe iuſticie. ⁊ ſic pn̄t
repetē. Si aūt hn̄t ſupiorē; debēt ꝑ ſu
periorē petē ſibi reſtitui ſi aūt nō hn̄t
ſupiorem; ipimet poſſūt ſi poſſūt recu
pare. Ad p̄mū ḡ dḋ ꝙ nō punit̄ ſic
aliq̄s ꝓ pctō alteri⁹; ſ ꝓ ſuo q₂ maio-
res oīa faciūt auctoritate ⁊ fauore ꝑpl̄i
⁊ ſic pplus in fauendo maioribus fuit
in culpa. Preterea illud intelligitur
de pena ſpūali; q̄ nullus ponit̄ ſine ꝓ
pria culpa; nō de corpali qua frequen
ter vnus ꝓ alio punit̄. Ad ſcḋȝ dḋ
ꝙ inq̄ꝫtum iuſte agūt ſūt ꝓ eccl̄ia in-
q̄ꝫtū iniuſte ꝯ̄ eccl̄iaȝ. Ad tertiū dḋ
ꝙ ſicut ſūt eedē pſōe manifeſtū ē ꝙ te
nētur ſibi. Alie oīo nō tenentur.

Articulus. 25⁹.

s Ecūdo querebat̄ vtrū ille q̇
mala fide p̄ſcripſit teneatur
ad reſtitutōnē. ⁊ videt̄ ꝙ nō
q₂ lex dicit ꝙ q̇ etiā mala fide preſcri
bit acq̇rit dn̄iū. Contra decre. dicit
ꝙ tenet̄; nec acq̇rit dn̄iuȝ. R° dḋ ꝙ
circa hoc eſt ꝯ̄rietas iuris ciuilis ⁊ ca
nonici. q₂ ſȝ iuſ ciuile tal̄ p̄ſcrip° tenet

ſm ius canonicũ tal̓ ꝑſcribē nõ põt. ⁊ rõ hꝰ ↄ̃rietas ē q: alʼꝰ ē finis quē īten dit ciuil̓ legſlator. ſ. pacē ſuare ⁊ ſtare īter ciues; q̄ īpediret ſi ꝑſcriptio ñ cur rēt. q̄cũq; .n. vell3 poſſ3 venire ⁊ dicē, iſtud fuit meũ q̄cũq; tpe. Finis āt iu ris canonici tēdit ad q̄etē eccl̓ie ⁊ ſa lutē aĩaꝝ nullꝰ aũt in pcõ ſaluari põt nec penitē de dãno vel de alieno ni ſi rõ pēlet. Et iõ dĩ ē ꝙ ſi q̄s ꝑſcribat bõa fide poſſidēdo ñ tenet̄ ad reſtõnē ēt ſi ſciat alienũ fuiſſe pꝰ ꝑſcriptõem; q: lex põt aliquē ꝓ pcõ ⁊ negligentia punire ī re ſua: ⁊ illā alteri dare ⁊ ↄce dē; ſ3 q̄ mala fide ꝑſcribit tenet̄ emen dar̄ ⁊ ſatiſfacē reddēdo dãnũ q̄d ītulit Ad ꝑmũ ḡ dĩ ꝙ v̄ũ ē ꝙ oĩa ſũt ꝑn cipũ ad gubernãdũ nõ ad retinēdũ ſi bi vl̓ ad dãdũ alijs. ⁊ ſi q̄ leges tales ſũt tirrãnice ſũt ⁊ nõ abſoluũt a ↄſcĩa ſ3 a foro iudiciali ⁊ violentia.

Articuluſ. z6ꝰ.

Tertio q̄rebat̄ vtꝝ ille q̄ rem alienã ↄſũpſit teneat̄ ad re ſtõnē. ⁊ vĩ ꝙ nõ, q: ille cuiuſ res fuerat nõ h3 actõe3 ī ↄſũpto rē. in tellige ſi ius h3 caſũ ī ꝑſcriptõe. ↄ̃. iſte mala fide poſſedit alienũ q̄d ↄſũpſit R̄ꝰ dĩ ꝙ tenet̄. cuiꝰ rõ ē: q: q̄l3 te net̄ ad faciēdũ iuſticiã alteri. ↄſiſtit āt iuſticia ī q̄dã eq̄litate vñ niſi reitegret̄ eq̄litas nõ põt aliq̄s eē iuſtꝰ. īeq̄li tas āt fuit ꝙ ↄſũpſit rē ñ ſuã. ⁊ iõ op3 ꝙ reddat. Ad ꝑmũ ḡ dĩ ꝙ l3 ñ hēat actõe3 ī eũ q̄ ↄſũpſit ſ3 ius ciuile, h3 tñ ſ3 ius diuinũ: cuiꝰ finis ē ſalus aĩa rũ; ⁊ iõ ei repugnat.

Deinde q̄ſita ſũt de officijs q̄ tuor. Pᵒ ão de officio exposito rũ ſacre ſcripture. Scdo de officio ꝑ dicatoꝝ. Tertio de officio ↄfeſſoꝝ. 4ᵒ de officio vicarioꝝ.

Articulus. z7ꝰ

Circa ꝑmũ q̄ſitũ ē vtꝝ oĩa q̄ doctões ſcĩ dixerũt ſint a ſpũ ſcõ. ⁊ vĩ ꝙ nõ, q: ī ſuis dicitſ ſũt aliq̄ falſa. nã ī ſuis expõnibꝰ q̄nq; diſſonãt. nõ põt aũt eē vꝝ q̄d diſſil̓e vel diſſonũ ē. q: vtraq; ps ↄdictõis ñ põt eē v̄a. ↄ̃. Ad eũdē ptinet facē ali q̄d ꝑꝑ finē ⁊ ꝑducere ad illũ finē. S3 finis ſcripture q̄ ē a ſpũ. ſ. ē erudiᵒ hoĩ nũ. hec aũt eruditio hoĩu3 ex ſcripturiſ nõ põt eē niſi ꝑ expõnes ſcõꝝ. ḡ expõ nes ſcõꝝ ſũt a ſpũ. ſ. R̄ꝰ dĩ ꝙ ab eo dē ſpũ ſcriptur̄ ſũt expoſite ⁊ edite. vñ dĩ. i. ad cor. z. Aĩaliſ hõ nõ ꝑcipit ea q̄ dei ſũt. ſpũal̓ āt. ⁊c. ⁊ ꝑcipue q̄tũ ad ea que ſunt fidei. quia fides donu3 dĩ eſt. ⁊ iõ īterpretatio ſermonu3 nume rat̄ inter alia dona ſpũs ſcĩ. i. ad cor. iz. Ad ꝑmum ḡ dĩ ꝙ grẽ gratis date nõ ſũt hitus: ſ3 ſunt q̄dã motus a ſpũ. ſ. al̓ ſi eēt hitus ꝓpha q̄ñ vell3 ꝑ donũ ꝓphie reuelatõe3 hēr3 q̄d falſũ eſt. ⁊ ideo de aliq̄bus occl̓t reuelãdis alĩ tãgit̄ mēſ a ſpũ. ſ. ⁊ aliĩ nõ ſ3 aliq̄ eis occultãtur. vñ dixit helyſeuſ. 4. Re 3. ⁊ dñs celauit a me. Alĩ ēt aliq̄ di cũt a ſeipſis. ſicut p3 de Nathã q̄ cõ ſuluit dauid ꝙ edificaret templu3. po ſtea autē a dño rephēſus ⁊ q̄ſi retra ctus ꝓhibuit h̓ ipſi dĩ ex parte dei h̓ tñ tenēdũ ē ꝙ q̄cq̄d ī ſacra ſcriptura cõ tinet̄ v̄ũ ē. al̓ q̄ ↄ̃ h̓ ſentiret eſſet hẽti cus: expoſitores aũt ī alijs q̄ nõ ſunt fidei multa ex ſuo ſenſu dixerũt, ⁊ iõ ī his poterant errare; tamen dicta ex

poſitoꝝ neceſſitatē nō īducūt̄ ꝙ necē
ſit eis credē̄. ſ ſolū ſcriptura canonica
q̄ ī veteri ꝛ in nouo teſtō eſt.

Articulus .28.

D Einde q̄ſitū ē de p̄dicatori-
b9. Et circa h̄ q̄ſita ſūt duo.
Primo vtꝝ aliq̄s poſſit p̄
dicare ꝓpa auctoritate; ita vt liceat p̄
dicare ſine licētia p̄lati. Et vī ꝙ ſic.
q2 p̄dicare eſt bonū alij facē. Sȝ d̄be
m9 bonū opari ad oēs. ad gal. 6. g̊ ꝛc̄.
Preterea dī Ec. Unicuiq3 manda
uit deus de ꝓximo ſuo. g̊ ꝛc̄. Cōtra
Ad ro. 10. Quō p̄dicabūt niſi mittā
tur. g̊ ꝛc̄. R° dō ꝙ nullus q̄ntūcūq3
ſcīe magne vl̄ q̄ntecūq3 ſcitat̄ niſi miſ
ſus a deo vl̄ a p̄lato p̄dicare pōt; q2 nl̄
lū agēſ natū eſt agē̄ niſi. ſ. d̄bitā mā̄ȝ
p̄dicatio aūt ē exhortatio ꝛ doctrīa ſi
ſit publica reſpiciēs totā eccl̄iaȝ ꝛ cura
publica eccl̄ie ꝯmiſſa ē p̄lat. ꝛ iō null9
dȝ aliq̄d exercē̄ qđ req̄rat auctēȝ pu-
blicā niſi auctē p̄lati. Ad p̄mū ergo
dō ꝙ q̄lȝ lȝ facē̄ bonū ſibi ꝓportōatū
n̄ āt qđcūq3 bonū. Ad ſ3 dō ꝙ māda
uit deus monē̄ ꝓximum p̄uata moni
tōe ꝛ familiari.

Articulus. 29.

S Ecūdo vtꝝ aliq̄s ꝓhibit9 a
p̄ncipe ſeculari d̄beat dimit
tē p̄dicatōeȝ. Et vī ꝙ n̄. noli
te timē̄ eos q̄ occidūt corp9 dī p̄dicato
rib9. g̊ timore p̄ncipū n̄ dn̄t dimitrē̄.
Pretēa act. 4. Deo oȝ magis obedi
re q̄ȝ hoīb9. Sȝ d̄s p̄cipit p̄cipue p̄lat̄
ꝙ p̄dicēt. 2. ad thi. 4. p̄dica v̄bū. g̊ ꝛc̄
Pretēa null9 dȝ obedire alicui ī eo
ī q̄ peccat p̄cipiēs. Sȝ p̄nceps peccat
ꝓhibēdo h̄. g̊ ꝛc̄. Cōtra. act. 13. q2 re

pulistis regnum dei ꝛc̄. Preterea
Mat. 10. Si vos p̄ſecuti fuerit ī vna
ciuitate fugite ī aliā. R° dō ꝙ h̄ eſt
op9 duplici diſtīctōe. q2 q̄n aliq̄s ꝓhi
bet̄ p̄dicare vel ꝓhibet̄ ſolū a tirāno
aut ſi l̄a tirāno ꝛ ppl̄o. Si p̄ mō ſic cū
de multitudine ſint aliq̄ q̄ audire vo-
lūt; nō eſt dimittenda p̄dicatio; q̄uis
ſic ſit moderāda q̄ ad tp̄a ꝛ loca; vt ex
timore ad tirānū nō īpediat̄ ꝛ q̄nq3 ēt
tūc licēt p̄dicare occl̄te p̄ domoſ. ſicut
apl̄os legit̄ factū. Si 2° mō tunc dȝ
cedere p̄dicator ꝛ fugere ad alia loca
ſ̄m mādatū dn̄i. Et hoc etiā Grego.
dicit in dyalogo. ꝙ q̄n oēs ſunt mali
ꝛ īdurati; dȝ eis dicē̄ illud apoſtoli. q2
repuliſtis a vobis regnū dei ꝛc̄. Alia
diſtinctio eſt hic h̄nda; q2 predicator
aut hȝ curā animaꝝ; aut non. i. predi
cat ex nc̄citate officij; aut ꝓpria ſpōte
Si p̄mo mō ſic nō dȝ dimittere gre-
geȝ etiā ꝓp periculū mortis dummō
poſſit aliqđ bonum facere remanen-
do cū grege. Si 2° mō ſic etiā ſi poſ-
ſet ibi inter tales fructificare nō tenet̄
ibi ſtare. nec ad ponendū aīam ſuam
niſi in caſu. puta ſi aliq̄s vellet corrū-
pere fideȝ. ꝛ tūc vbi fides p̄iclitaretur
teneret̄ aīaȝ ꝓ f̄ribus ponere; q2 h̄ eſt
in precepto in tali caſu. Si aūt nō im
minet talis caſuſ; ſic eſt in conſilio; q2
oīa ꝯſilia in cāu ſunt ī p̄cepto. Ad
p̄mū g̊ dō ꝙ de9 p̄cipit p̄dicare; tn̄ or
dinate; ꝛ eo mō vtile quo ſit ſaluti ani
marū. Ad ſ3 dō ꝙ nō eſt aliq̄d di
mittendū qđ ſit ſ̄m deū timore mort̄
Qđ ſi aliq̄s ſine cā ꝛ ſine nc̄citate ſe
ingerat ad p̄iculū; nō fit ſapienter.
Ad tertiū dō ꝙ falſum eſt. Nā ſ3

Aug. aliquando imperator peccat p̄
cipiēdo ꝙ duor⁹ miles ñ peccat obediē
do maxie ſi militi nō ꝯſtet illō eē pc̄m

Articulus .30⁹.

TErtio vtꝝ liceat p̄dicatori
b⁹ recipe elemoſinaſ ab vſu-
rarijs. ⁊ vr̄ ꝙ ſic. i. ad cor. 9.
Si nos vobis ſpūalia ſemīam⁹ ⁊c̄.
Preterea ius nāle hꝫ ꝙ hō viuat d̄
labore ſuo. dign⁹ ē .n. opari⁹ ⁊c̄. h̄ enī
ꝯceſſū ē hoī a creatore. In ſudore ⁊c̄.
gn̄. 3. Cōtra. Uſurarij nihil hn̄t niſi
qd̄ ē alienū. Rn̄ dd̄ ꝙ de rapīa vſur
⁊ hi⁹ ī gn̄ali loq̄ndo ñ pōt fieri elīna
Iſa. 61. Odio hn̄s rapinā ī holocau-
ſtū. tn̄ ī ſpāli cāu p̄dicatorib⁹ q̇ p̄dicāt
vſurarijs ⁊ monēt eos reſtituē. licitū ē
accipe. ⁊ h̄ ē vna rō. Alia ē qn̄ ñ hn̄t
al' vn̄ viuant: ⁊ ī extrema ncc̄itate oīa
ſūt cōia: ⁊ ab oīb⁹ licite accipe ad ſu-
ſtētatōem ⁊ neceſſitatē.

Articulus .31.

DEinde q̄ſituꝫ fuit de officio
ꝯfeſſoꝝ. vtꝝ aliquis poſſit ꝯ
feſſiones audire de indulgē-
tia dn̄i pape ſine voluntate proprij p̄-
lati. ⁊ videtur ꝙ non. qꝛ q̇libꝫ tenetur
ꝯfiteri ꝓpo ſacerdoti. ḡ ⁊c̄. Preterea
papa nulli p̄iudicat ꝑ aliquā indul-
gentiam. Cōtra. Papa ē ſup oēs. ḡ
cui vult q̇d ⁊ quātum vult: pōt ꝯmit-
tē ⁊ indulgē. Rn̄ dd̄ ꝙ q̇dam dicūt
ꝙ q̇lꝫ ſacerdos pōt abſoluē quēlibꝫ a
quolꝫ pcō. ⁊ lꝫ bn̄ faciat abſoluēdo: tn̄
abſolut⁹ ē ⁊ rō hoꝝ fuit quia ſiml' da
tur p̄ſbro in ſua ordinatōe poteſtas ꝯ
ſecrandi corpus xp̄i: ⁊ ptās clauiuꝫ. ⁊
iō ſicut pōt ꝯſecrare qualꝫ hoſtiaꝫ. ita
pōt abſoluē quēlꝫ. Sꝫ h̄ eſt erroneuꝫ
qꝛ nullus pōt abſoluē ꝓpͣ auctorita-
te niſi eū q̇ ē aliq̄ mō ſibi ſubdit⁹ quia
actus fiūt in mā ꝓpͣ: ⁊ abſolō ſacral'
hꝫ iudiciū ānexū. ⁊ h̄. ſ. iudiciū nō eſt
niſi ī ſubditos ⁊ īferiores. Qui ḡ non
hꝫ ſubditū ñ pōt abſoluē ⁊ ſic iuriſdi
ctio dat māꝫ ſacerdoti detminatā. ſe
cus aūt ē de hoſtia q̄ ē mā determina
ta. Cui ḡ nulla cura ꝯmittit' hꝫ clauē
ligatā. vt iuriſte dicūt. ſ. qꝛ nō hꝫ dīo
māꝫ. Alij dicūt ꝙ null⁹ pōt etiā au-
ctoritate ſupioris p̄lati abſoluē ſubdi
tū inferioris p̄lati ꝯ̄ volūtatē ipſi⁹. pu
ta nō pōt auctoritate ep̄i ꝯ̄ volūtateꝫ
ꝑrochialis aliquē abſoluere. Hoc etiā
ē erroneū. qꝛ ad abſoluēdū req̇rit' po-
teſtas ſacerdotalis ⁊ iuriſdictio. ep̄us
aūt hꝫ īmediatā iuriſdictionē in oēs.
Un̄ ep̄s pōt oīum cōfeſſiones audire
etiā ꝯ̄ volūtatē p̄ſbyteri ꝑrochialis. ⁊
ſilr etiā ille cui ep̄s cōmittit. ⁊ multo
magis ſi papa ꝯmittit. Tn̄ archiep̄s
quia nō hꝫ īmediatā iuriſdictionē in
oēs ſui archiep̄atus: niſi ex appellatio
ne: non poſſet alicui dare licentiā vel
auctoritatē audiendi cōfeſſiones ꝯtra
volūtatē ep̄i ⁊ dyoceſani ſuffraganei.
Ad p̄mū ḡ pꝫ ꝑ ea q̇ dicta ſunt: qꝛ
ep̄s ⁊ papa plus poteſt q̄ꝫ ſacerdos.
Ad ſc̄dꝫ dd̄ ꝙ hoc nō ē in p̄iudiciū
ẜ in auxiliū. quia audire confeſſiones
nō eſt ſtatutū ī fauorē ſacerdotū. alias
cēnt multū infideles ſerui: ſi ꝓpter ho
norem ſacerdotū cōfiteri pctā cēt ne-
ceſſariū. ẜ hoc ē introductū ad ſaluteꝫ
aīaꝝ.

Articulus .32⁹.

DEinde q̄ſitū fuit de offō vi-
carioꝝ vtꝝ vicari⁹ alicui⁹ poſ
ſit vices ſuas cōmittē alteri

⁊ vĩ ꝙ ſic. q̄ꝛ effect⁹ hn̄s ꝟtutē cāe pōt
in ea in que pōt cā. Cōtra. Quia h
vĩ ee ꝯriū illi ꝓuer. 27. Diligēt̃ igno/
ſce vultū pecoꝛis tui. R̄ꝫ dō ꝙ ille q̄
ꝯſtituit vicari⁹ nō pōt totā ſuā ptātē
ꝯmittē: ſ; pōt partē. q̄ꝛ intētio cōmittē
tis ē vt exequat̃ ſm ꝙ pōt ille cui cō/
mittit. ⁊ foꝛte talis nō pōt totū facere
quod ſibi cōmittit. ⁊ iō pōt aliq̄d alte
ri cōmittē. Ad pmū ergo dō ꝙ effe
ctus non hꝫ ſemp totā ꝟtutē cāe: niſi
eēt eq̄s. Ad ſcōꝫ dō ꝙ h ipꝫ facit vt
cognoſcat vultum pecoꝛis.

Articulus. 33⁹.

d Einde queſitū fuit de ptinē/
tibus ad culpā. Et p̄ de pctīſ
ſcōo de penis. De p̄ q̄ſita
fuerunt duo. Primo de ptinētib⁹ ad
culpā oꝛiginalē. ſcōo ad culpā actualē
De pctō oꝛiginali q̄ſitū fuit vtꝝ tra
ducat̃ p traductionē ſeīs. R̄ꝫ dō ꝙ
ſic. q̄ꝛ pctm̄ oꝛiginale ē pctm̄ nature ⁊
nō attigit pſonā: niſi inq̄ꝫtū ē in tali
natura. tota aūt hūana nā ē ſicut vn⁹
hō. vbicūq̄ ergo illa nā repitur: ibi ē
pctm̄ nature: qđ ē oꝛiginale. Nō ꝙ
pſōa nō hꝫ rōnē culpe nō inq̄ꝫtū ipſiuſ
man⁹: ſ; inq̄ꝫtū fit a pn̄° voluntatis.

Articulus. 34.

d Einde q̄rebat̃ de culpa actu
ali. Et p̄ de pctō cogitatiōiſ
duo fuerunt queſita. Primo
vtꝝ ꝯſenſus in delectationē ſit pctm̄
moꝛtale. R̄ꝫ dō ꝙ hic nō q̄rit̃ de cō
ſenſu in delectationē actus: q̄ꝛ hic pla
ne moꝛtale ē. Sed de ꝯſenſu in actuꝫ
cogitationis tm̄. ſicut cuꝫ aliq̄s cogi/
tat delectationē foꝛnicatōis: ⁊ delecta
tur ⁊ placet ſibi h cogitatio. Eſt ḡ du
plex cogitatio delectatiōis vel ꝓpter
ipſā cogitationē. vl̃ ꝓpter rē cogitatā.
Prima ē cū q̄s cogitat de triāglo vel
de bellis regis nō ꝓpter regē: ſ; ꝓpter
ipſā cogitationē. Scōa ē cū delectoꝛ
cogitādo de amico ꝓpt̃ ipſū q̄ ſit mihi
p cogitationē. ⁊ ī cogitatiōe pn̄s. Sic
ḡ cogitatio pōt cogitari vt delectans
ꝓut ē cogitatio. ⁊ ſic nō ē pctm̄. ſicut ſi
debeo narrare de foꝛnicatiōe: ⁊ occur/
rūt pulchꝛe vie ⁊ delectoꝛ. Si aūt co
gitatio ē delectās ꝓpter rē cogitatā: i/
poſſibile ē ꝙ hic pcedat niſi ex amoꝛe
foꝛnicationis. ⁊ iō ꝯſentire in cā ē cō
ſentire in amoꝛē ⁊ in vſū rei illicite. ⁊
iō ē pctm̄ moꝛtale.

Articul⁹. 35.

s Ecūdo de ſuſpitione. vtꝝ ſit
pctm̄ moꝛtale. ⁊ vĩ ꝙ ſic. tali
b⁹ enī cōminat̃ dn̄s. Iſa. 5.
Ve q̄ dicitis ⁊c̄. Cōtra. Sup illud
Nolite an̄ tp̄s iudicare. dicit glo. ꝙ
ē veniale pctm̄. R̄ꝫ dō ꝙ in illis q̄
ſunt moꝛtalia pctā ex genē: motꝫ im
pfecti non ſūt pctā moꝛtalia ſ; venia/
lia. Adulteriuꝫ enī ē moꝛtale. ſ. qn̄ ē
cōpleta voluntas. nō aūt qn̄ ē incōple
ta nō. n. q̄lꝫ motus ꝯcupiſc ē pctm̄ moꝛ
tale. Judiciuꝫ aūt ē duplex. ſ. de rebus
⁊ de pſonis. Judicium de reb⁹ ſempē
moꝛtale pctm̄. puta dicere ꝙ dare ele/
moſinā ſit malum. Judiciuꝫ aūt de p
ſonis lꝫ qn̄q̄ ſit falſuꝫ: non tn̄ ſempē
pctm̄: niſi qn̄ ē oīo temerariū. Unde
Aug. in ſermone dn̄i in mōte. Si er
ramus in iudicio pſonaruꝫ nō errem⁹
in iudicio reꝝ. ſ; qn̄ ex leui re iudiciuꝫ
pcedit firmuꝫ ī coꝛde: alı̄ ē pctm̄ moꝛ
tale q̄ꝛ eſt cum ꝯtēptu ꝓximi. ſuſpicio
aūt ē q̄d ipfectuꝫ in gn̄e iudicij. ⁊ iō ē

īpfect⁹ mot⁹.⁊ iō nō ē mortale ex gn̄e q̄uis ſi fiat ex odio erit aliā̄ mortale.

Ad pmū ḡ dō ꝙ q̄ dič bonū malū ⁊c. nō ſuſpicat̄ ſ; iudicat.⁊ iō peccat.

Articulus.36⁹.

Deinde q̄ſita fuerunt de pcō opis tria. Primo vtꝝ liceat vti ſortib⁹:maxīe ī aptiōe librorꝝ. R̄ᵒ dō ꝙ ſors ꝓprie ē iudiciū:qḋ exq̄rit̄ ex aliq̄ ab hoīe facto ad inq̄rēdū occłtū.dico aūt ꝙ ab hoīe facte:q̄z q̄rere de factis ab alijs ñ ē ſors ſ; aut augurīū aut aliqḋ aliḋ vt qñ aliq̄s facit.ſicut geomātici ⁊ cū taxillis: ⁊ de feſtucis:⁊ ī aptōe librorꝝ. Hec aūt fiūt ad tria.aut ad inq̄rēdū volūtatē: aut ad ꝯſultādū dubiū: aut ad diuidēdū.⁊ ſic ſumit̄ triplex ſors.ſ. diuiſoria ꝯſultoria:⁊ diuinatiua. Aliq̄ faciunt has q̄ſi ꝯmittētes fortune:ſicut cū q̄s nō vł debē ire:tñ ponam⁹ q̄s debeat ire:⁊ h̄ aliqñ vana aliq̄ ītētōe exq̄rēdi iudiciū alicui⁹ rei.ſicut q̄dā ad inq̄rēdū īdiciū aſtrorꝝ exq̄rūt:ſicut geomātici q̄ dicūt ꝙ ſc̄m motū celi man⁹ mouet̄.⁊ ſic ē pc̄ñ. Aliq̄ ītēdūt ſcire iudiciū diaboli.ſicut Nabuchodonoſor: ⁊ h̄ ē ſacrilegiū. Aliq̄ iudiciū diuinū ⁊ ſic nō ſemp ē pc̄ñ. Et ſic ſors diuinatoria q̄tuor h̄z grad⁹. ⁊ pmo mō aliqñ ē leue pc̄ñ. vł nō ē pc̄ñ. 2ᵒ mō peccatū ē ⁊ 3ᵒ .⁊ 4ᵒ nō ſemp pc̄ñ ē. ſ; qñ q̄s nō ex nc̄citate facit.q̄z ſic ē tēptare deū.2.paral.2.cū ignoram⁹ q̄d agē. ⁊c. vł qñ ſine ōbita duotōe.ſic Beda Actuū.i.qñ aliq̄s res ſacras ꝯuertit ī res tpales:ſicut cū apit libros ꝓ tpalib⁹.vł qñ de eo qḋ ē ſupra nos. ſicut qñ q̄s nō ꝯcordat,q̄z hoc ē facere iniuriā ſpūi ſcō:q̄ credit̄ firmiter eē ī ecclia vel ī collegijs:tñ ī electōe ſecularium nihil ꝓhibet ſortib⁹ vti.

Ad ſcūdo de retētōe ſupfluorꝝ. vtꝝ ille q̄ nō dat ſupfluū qḋ h̄z ꝓ deo peccet.dicit.n. Augu.ꝙ q̄ retinet ⁊c. ſicut.ſ.i.8ᵒ. quolꝫ. 3ᵒ de ꝑplexitate.vtꝝ aliq̄s poſſit eē perplexus.

Articulus.37.

Deinde q̄ſitū ē de penis. Et ꝓ de pena tpali.vtꝝ aliq̄s religioſus expelli ōbeat ꝑꝑ peccatū de religione:ſi ſit parat⁹ corrigi ⁊ ſuſtinere penā. R̄ᵒ dō ꝙ apłus dicit. Auferte malū ex vobis. modicū .n. fermētū ⁊c. Auferť aūt aliq̄s aut ꝑ penā corpalē ⁊ ꝑ h̄ māifeſtū ē ꝙ auferť etiā ille q̄ vellet penitē ꝯtrīcūꝗ; ſicut homicida ſuſpēdit̄:ꝯtrīcūꝗ; pēiteat.vel ꝑ penā ſpiritualē. ⁊ h̄ ecclia nō facit niſi q̄s eēt ꝯtumax. Et rō huius ē.q̄z ꝑ penā corpalē auferť aliqḋ tpale:qḋ pōt recōpēſari ꝑ aliqḋ mai⁹ bonū.ſ; bonū ſpūale qḋ admittit̄ nō pōt recōpēſari.⁊ iō nō dꝫ rligio īfligē talē penā ꝯdiu vłt corrigi:qm̄ ſicut ē excōicatio ī ecclia:ita ē expulſio a religiōe. Et iō dō ꝙ nullus ē niſi ꝑꝑ ꝯtumaciā expellēdus: ſ; eſt ſequeſtrādus ī carcere:vel alio modo.

FINIS.

Finitur quodlibet ſcī Thome venetijs impreſſus īpenſis dñi Frāciſci de madijs ꝑ Hānibalē Parmēſem ⁊ Marinū ſaracenū ſociuſꝗ; ei⁹ anno dñi.1486.die xo vltimo mēſis madij

[illegible]

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

[illegible]

In Sylvestro [illegible]

M·Theol & Sch 85